اللؤلؤ والمرجان

BISERI I MERDŽANI

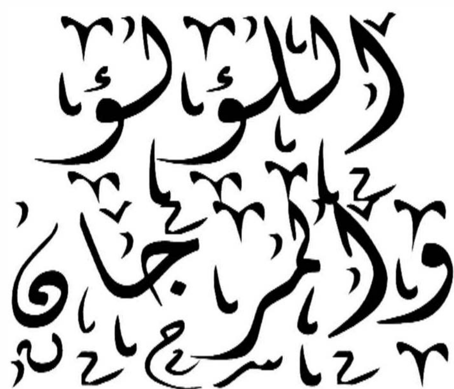
HADISKA ZBIRKA HADISA KOJE BILJEŽE
BUHARI I MUSLIM

1

KNJIGA 1

BISERI I MERDŽANI

Zbirka hadisa koje bilježe Buhari i Muslim zajedno
s komentarom
Knjiga prva
naslov originala:
اللؤلؤ والمرجان
فيما اتفق عليه الشيخان اماما المحدثين البخاري والمسلم
Prijevod: Semir Rebronja

BISERI I MERDŽANI

Zbirka hadisa koje bilježe Buhari i Muslim zajedno
s komentarom
Knjiga prva

Novi Pazar, 2012.

UVODNA RIJEČ

Hadis je, nakon Kur'ana kao prvog fundamentalnog izvora, drugi izvor šerijatskog prava. Islam se bez njega u svojoj punini ne bi mogao ispravno razumjeti, a pogotovo se ne bi mogao primjeniti. On je u odnosu na Kur'an, ono što je tijelo u odnosu na dušu ili noć u odnosu na dan. Međusobno se isprepliću. Odvojiti hadis od Kur'ana znači, naprosto, odvojiti tijelo od duše i organizam učiniti beživotnim.

Znajući za takav odnos međusobne isprepletenosti i snažnog prožimanja ova dva temeljna izvora šerijatskog prava, neprijatelji islama su od najranijih vremena pokušavali ubaciti klicu sumnje u jedan od ova dva izvora, angažirajući se da disharmoniraju ovu idealnu sintezu sačinjenu praksom Poslanika islama, Muhammeda, s.a.v.s, a nadziranu i pomno čuvanu sveznanjem Gospodara svjetova!

Budući da su pokušaji devalviranja Allahove riječi ostali bez rezultata – jer je nemoguće univerzalnu riječ ugroziti, pošto ju je Gospodar Univerzuma zagarantirao čuvati i sačuvati od bilo kakvog falsifikata – onda se pribjeglo, za njih lakšem metodu: odvojiti tijelo od duše i islamsku misao učiniti jednodimenzionalnom, a to znači: mrtvom, statičnom i bez dinamične, progresivne i životne stvarnosti. To, ustvari, znači odvojiti je od njene prirode i pretvoriti u teoriju koja bi se samo izučavala i postala jedna od brojnih teorija koje su već nastale na nesavršenim racionalnim i intelektualnim ljudskim promišljanjima!

Logika onih koji nisu skloni islamu je, da ukoliko se ne može totalno uništiti, onda se bar može falsificirati njegova priroda i narav. Na taj način, ogledalo ljudske svijesti se može

itekako poremetiti i u njemu dobiti lik koji ne liči na samoga sebe.

Obzirom da je čuvanje Kur'ana zagarantirano Allahovom objavom, onda se, što je sasvim razumljivo, prišlo falsificiranju hadisa i pokušaju ubacivanja brojnih sumnji u njegovu autentičnost.

Otuda se apokrifnost hadisa pojavila veoma rano. To je i bio temeljni razlog što je islamski Ummet iznjedrio, do tada, nepoznati metod čuvanja istine kroz *sened/*lanac prenosilaca. I upravo taj *sened/*lanac prenosilaca hadisa je specifikum koji distancira Ummet Muhammeda, s.a.v.s, od drugih naroda. Samo u islamu se ovom metodologijom može od naših dana autentičnim putem stići do samoga Poslanika, s.a.v.s, njegove riječi i djela. Ovu mogućnost nemaju drugi narodi. Tako, npr, ni kršćani ni Židovi ne mogu vam donijeti autentičan lanac prenosilaca koji bi ih doveo do Musaa ili Isaa, a.s. Zbog toga i nema, niti može biti autentične riječi bilo koje religije danas u svijetu. To je privilegija samo Ummeta Muhammeda, s.a.v.s!

Naravno, isti slučaj bi se desio i sa ovim Ummetom, da Allah Uzvišeni nije nadahnuo prvu generaciju muslimana, da od prvih dana povedu vanrednu brigu o ovom nezaobilaznom izvoru njihove vjere. Tako Muhammed b. Sirin, poznati učenjak iz generacije tabi'ina, jasno potcrtava: *Hadis je vjera, pa dobro provjerite od koga vašu vjeru uzimate!*[1]

Abdullah b. el-Mubarek je lanac prenosilaca definirao ovako: *Sened je dio vjere. Da nije seneda onda bi rekao ko bi htio, što bi htio!*[2]

I upravo na temeljima takve svijesti izgradiće se kriteriji koji neće dopustiti infiltriranje bilo kakve nesigurnosti, sumnje ili falsifikata u hadis i hadisku znanost.

Ako analiziramo odnos prvih generacija muslimana ustanovićemo da su svojom željom za saznavanjem hadisa ili

1 Ovu predaju bilježi Muslim u *Sahihu*: El-Mukaddima, 5
2 Ovu predaju bilježi Muslim u *Sahihu*: El-Mukaddima, 5.

njihovim provjeravanjem jasno dali do znanja da su do kraja bili svjesni vrijednosti ovog izvora.

Tako je poznati ashab Džabir b. Abdullah, r.a, saznavši da je Abdullah b. Unejs el-Ensari, r.a, čuo jednu predaju, koju on nije čuo od Poslanika, s.a.v.s., mjesec dana iz Medine putovao do Šama, gdje je tada boravio Abdullah, r.a, kako bi direktno čuo taj hadis.[3]

Ebu Ejjub el-Ensari, r.a, je saznao da je, pored njega, jedino 'Ukbe b. 'Amir, r.a, čuo jedan hadis od Vjerovjesnika, s.a.v.s, pa se pobojao da ne bio umro on ili 'Ukbe, a predaja ostala neprovjerena, pa se zaputio iz Medine do Egipta, gdje je tada boravio 'Ukbe i, putujući mjesec dana užarenom pustinjom, stigao do njega, provjerio hadis i vratio se istoga momenta u Medinu![4]

Doista, divan primjer ljubavi spram Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i drugog izvora islama!

Sva je sreća pa je islamski Ummet imao u svakoj generaciji sjajne velikane koji su nastavili graditi svjetle staze koje su trasirale prve generacije muslimana. Na žalost, ni prostor, ni vrijeme a ni moje skromne mogućnosti ne dozvoljavaju da ih sve obradim i navedem u ovoj knjizi. Međutim, dovoljan će biti i ovaj broj da se vidi, na temelju njihovog života i rada, sa kakvim elanom, samoprijegorom i entuzijazmom su predano radili na očuvanju, zaštiti i afirmiranju drugog izvora islama. S pravom ih Jezid b. Zurej' naziva vitezovima i junacima. On kaže: *Svaka vjera ima svoje vitezove/junake, a vitezovi/junaci ove vjere su prenosioci hadisa!*[5]

Ebu Hanife, Malik, Šafija, Ahmed b. Hanbel, Buhari, Muslim, Tirmizi, Ebu Davud, Nesai i drugi, samo su predstavnici velikog broja islamskih velikana, koji su svojom predanošću ovoj

---

3 O ovom zanimljivom podatku opširnije: El-Hatib el-Bagdadi, *Er-Rihletu fi talebi-l-hadisi,* str. 109-117.

4 Isti izvor, str. 120.

5 Uporedi: dr. 'Asim b. Abdullah el-Karjuti, *El-Isnadu mine-d-dini,* str. 22.

znanosti, uspostavili tako precizne kriterije koji će onemogućiti svaki pokušaj ubacivanja falsifikata u ovu znanost, a da isti ne budu otkriveni. Njihovo vanredno poznavanje prenosilaca hadisa, kritički osvrt spram svakog od njih, poznavanje teksta hadisa i skrivenih mahana u njemu, učinili su da danas tačno razlikujemo predaju koja seže do samoga Poslanika, s.a.v.s, od one koja je poturena i patvorena. Svaki od njih je od svoje rane mladosti putovao od mjesta do mjesta, slušajući brojne učitelje i apsorbirajući znanje, koje će kasnije prenijeti na generacije koje dolaze. Tako se, npr. navodi fascinantan podatak, da je imam Ebu Hanife, putujući u potrazi za hadisom i dr. islamskim disciplinama slušao oko 4.000 učitelja!!![6]

Od svih ovih velikana mogu se izdvojiti najveći među velikima, a to su Buharija i Muslim.

Imam Buharija nijedan hadis nije zapisao a da prethodno nije precizno izučio, detaljno provjerio njegove prenosioce, okupao se i klanjao dva rekjata namaza, kao što bilježi njegov učenik El-Firebri u predaji u kojoj imam Buhari ističe: *Nijedan hadis nisam uvrstio u svoj Sahih a da se prethodno nisam okupao i klanjao dva rekjata!*[7]

Zbirka je izabrana iz 600.000 hadisa a pisana je punih 16 godina, kako i sam Buhari ističe u jednoj predaji: *Izabrao sam Sahih iz 600.000 hadisa. Pisao sam ga 16 godina i učinio sam ga dokazom između mene i Uzvišenog Allaha!*[8]

Nakon završetka tog djela imam Buhari ga daje na recenziju najvećim hadiskim kritičarima tog vremena Ahmed b. Hanbelu, Jahja b. Me'inu i Ali b. el-Mediniju, koji su djelo ocijenili izuzetno vrijednim i imali primjedbe za samo četiri hadisa.[9]

---

6 Vidi ovaj zanimljiv podatak: dr. Muhammed eš-Šek'a, *El-Imam el-A'zam Ebu Hanife en-Nu'man,* str. 41; Shibli Nu'mani, *Abu Hanifa – život i djelo,* str. 44 i Šefik Kurdić, *Ebu Hanife i namaz u hanefijskom mezhebu,* str. 27.

7 El-Kasimi, *Hajatu-l-Buhari,* str. 29.

8 Isti izvor, str. 29.

9 Isti izvor, str. 30.

Treba napomenuti da Buhari, kako tvrdi Hatib el-Bagdadi, nije uvrstio sve vjerodostojne predaje u to djelo, plašeći se glomaznosti i želeći olakšati ljudima pristup hadisima Allahovog poslanika, s.a.v.s.[10] On je u svoj *Sahih* uvrštavao samo najpouzdanije od pouzdanih predaja i time ga uspio izdići iznad svih hadiskih djela napisanih i prije i poslije njega.

Odmah u istom redu, uz Buhariju, nalazi se Imam Muslim, koji je iz tri stotine hiljada hadisa koje je poznavao, izabrao deset, a neki vele, dvanaest hiljada. Ako se odbiju hadisi koji se više puta ponavljaju u *Sahihu* onda taj broj ne prelazi četiri hiljade.[11] Međutim, šejh Muhammed Fuad Abdul-Baki, stavljajući brojeve uz svaki hadis iz njegovog *Sahiha*, ustanovio je da se radi o 3.033 hadisa koji se ne ponavljaju.[12]

Treba napomenuti da većina islamskih učenjaka preferira Buharijin *Sahih* nad Muslimovim. Međutim, ima alima, posebno sa islamskog Magreba, koji Muslimovu zbirku stavljaju ispred Buharijine, zbog ljepote klasifikacije teksta. Među njima se posebno ističe Ebu Ali en-Nejsaburi, učitelj poznatog muhaddisa Hakima en-Nejsaburija, koji je izjavio: *Pod ovim nebeskim svodom nema pouzdanije zbirke od Muslimovog Sahiha!*[13]

Imam Muslim, govoreći o hadisima u svom *Sahihu*, kaže: *Nisam sve vjerodostojne hadise koje sam poznavao uvrstio u svoj Sahih. Zabilježio sam u njemu samo one koji ispunjavaju kriterije autentičnosti kod svih hadiskih učenjaka*.[14]

Nakon završetka svog *Sahiha* imam Muslim dao ga je na

10 Hatib el-Bagdadi, *Tarihu Bagdad*, 2/8-9.

11 Es-Sujuti, *Tedribu-r-ravi*, str. 104 i Ahmed Muhammed Šakir, *El-Ba'isu-l-hasis*, str. 25.

12 Vidi: dr. Ekrem Dija' el-Umeri, *Buhusu fi tarihi-s-sunneti-l-mušerrefeti*, str. 247.

13 *Tarihu Bagdad*, 3/101; Ibnu-s-Salah, *Ulumu-l-hadisi*, str. 19; Ibn Hallikan, *Vefejatu-l-a'jan*, 5/194; Ez-Zehebi, *Tezkiretu-l-huffaz*, 2/289 i *Sijeru e'alami-n-nubel'a'*, 12/566.

14 Ibnu-s-Salah, cit. djelo, str. 20; Džemaluddin el-Kasimi, *El-Fadlu-l-mubin*, str. 146.

uvid svom suvremeniku, ekspertu hadisa i čuvenom hadiskom kritičaru, Ebu Zur'a er-Raziju, da ga pregleda i da svoju ocjenu. Sve hadise na koje je Ebu Zur'a imao primjedbu, Imam Muslim je izbacio, a ostavio samo hadise na koje nije bilo nikakve primjedbe. Zato imam Muslim i ističe: *Sve što sam uvrstio u svoj Sahih bilo je argumerntirano, a i sve što sam izbacio iz njega, učinjeno je argumentirano!*[15]

To na najbolji način ilustrira poslovičnu opreznost istinskih stručnjaka i velikana u hadiskoj oblasti. S druge strane, otkriva nam skromnost ovog genija i njegova spremnost da konsultira eksperte svoga vremena.

O djelu *Biseri i merdžani*

Ako analiziramo ovakve kriterije koje su postavili Buharija i Muslim ponaosob, zadivit ćemo se njihovoj preciznosti i obazrivosti. A sada možete misliti kada se oba ova velika genija slože oko nekog hadisa: kakvu tek on, tada, dobija snagu i kakvu vrijednost i kvalitet.

Prvi tom ove knjige, koja je u vašim rukama, obuhvata 651 hadis, od ukupno 1.906 hadisa kod kojih se slažu i Buharija i Muslim. Ove hadise iz dva najpouzdanija i najautentičnija djela na kugli zemaljskoj, nakon Kur'ana, izdvojio je Muhammed Fuad Abdu-l-Baki, klasificirajući ih prema tematskim cjelinama.

Upravo zato što se ova cifra od 1.906 hadisa podudara i kod Buharije i kod Muslima, eksplicite znači da su to najpouzdanija predanja koja uopće, nakon Kur'ana, postoje u ljudskom rodu. To je takva preciznost da u nju, naprosto, sumnje nema. Naime, ono što može ljudski intelekt doseći, ljudski kriteriji ponuditi i ljudsko oko zapaziti, sadržano je upravo u ovoj knjizi, koja se nalazi pred vama.

---

15 Dr. Muhammed U. el-Hatib, *Usulu-l-hadis*, str. 331.

Zahvaljujući prof. Semiru Rebronji ovo vanredno vrijedno i dragocjeno djelo ugledalo je svjetlo dana i na našem jeziku. Ovo, doduše, nije njegov prvi prijevod. On je već veliki broj vriiednih knjiga preveo s arapskog jezika i u toj oblasti postao itekako poznat na našim balkanskim prostorima.

Moramo, ipak, kazati da je ovo jedan, divljenja vrijedan poduhvat, ovog mladog i nadarenog prevodioca, koji je već stasao, možemo slobodno konstatirati, u pravog virtuoza u prevođenju posebno vrijednih i nazaobilaznih naslova iz arapske, kako klasične, tako i savremene, islamske literature.

Na kraju, osjećam istinsko zadovoljstvo što možemo našoj čitalačkoj publici, u ovoj poplavi različitih sumnjivih knjiga, ponuditi ovo autentično djelo, koje će, nadam se, biti itekako primljeno od čitalaca željnih djela, u koja nimalo neće sumnjati i koje, bez dilema, mogu primjenjivati u svojoj svakodnevnici.

U Zenici, 5. januara 2012. Prof. dr. Šefik Kurdić

POGLAVLJE O ZABRANI IZNOŠENJA LAŽI NA POSLANIKA, S.A.V.S.

POGLAVLJE O ZABRANI IZNOŠENJA LAŽI NA POSLANIKA, S.A.V.S.

حديث عليّ قال: قال النبيّ صلى الله عليه وسلم: لا تكذِبوا عليّ، فإنه من كَذَبَ عليّ فَلْيَلِجِ النارَ

1. Alija, r.a., prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Nemojte lagati na mene, jer ko na mene slaže, ući će u Vatru."

حديث أَنَسٍ قال: إنه لَيَمْنَعُنِى أَنْ أحدّثكم حديثًا كثيرًا أَنَّ النبيَّ صلى الله عليه وسلم قال: مَنْ تعمَّدَ عليّ كَذِبًا فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ من النار

2. Enes, r.a., prenosi: „Ono što me sprječava da vam prenosim hadise od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., jeste što sam ga čuo da kaže: 'Ko na mene namjerno slaže, neka pripremi sebi mjesto u Vatri.'"

حديث أبي هُرَيْرَةَ عن النبيِّ صلى الله عليه وسلم قال: ومَن كَذَب عليّ مُتعمِّدًا فليتبوَّأْ مَقْعَدَهُ من النار أخرجه البخاري في: ٣ كتاب العلم: ٣٨ باب إثم من كذب على النبي صلى الله عليه وسلم

3. Ebu Hurejre, r.a., prenosi od Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: „Ko na mene namjerno slaže, neka pripremi sebi mjesto u Vatri.'"

حديث الْمُغِيرَةِ قال سمعتُ النبيَّ صلى الله عليه وسلم يقول: إِنَّ كذِبًا عليّ ليس ككذِبٍ على أحدٍ، مَن كَذَبَ عليَّ مُتعمِّدًا فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ منَ النار

أخرجه البخاري في: ٢٣ كتاب الجنائز: ٣٤ باب ما يكره من النياحة على الميت

4. Mugire, r.a., prenosi da je čuo Poslanika, s.a.v.s., da kaže: „Slagati na mene nije kao i slagati na nekoga drugoga. Ko na mene namjerno slaže, neka pripremi sebi mjesto u Vatri."

KOMENTAR POGLAVLJA

Autor je svoje djelo započeo hadisima koji iznose prijetnje onima koji lažu na Allahovog Poslanika, s.a.v.s., navodeći četiri hadisa koji žestoko prijete onome ko se upusti u takvo djelo. Navodeći hadise o laži na Poslanika, s.a.v.s., na početku svoga djela, autor je slijedio metodologiju imama Muslima, koji je svoj Sahih počeo upravo ovim hadisima. Onaj ko namjerno slaže na Allahovog Poslanika, s.a.v.s., znajući da je to laž i svjestan tog svog stanja, pripremio je sebi mjesto u Džehennemu. Odnosno, on je takvim svojim gestom zaslužio da bude jedan od stanovnika Vatre. To je zbog toga što laganje na Poslanika, s.a.v.s., nije kao laganje na nekog drugog čovjeka. Iznošenje laži i tvrdnja da je Poslanik, s.a.v.s.,rekao nešto što nije rekao je direktno iznošenje laži na Uzvišenog Allaha. Zatim, iznošenje laži na Poslanika, s.a.v.s., je laganje i na islamski šerijat, jer je objava o kojoj nas je Poslanik obavijestio šerijat. U tom kontekstu, teže je slagati na učenjaka i pripisati mu da je rekao za neko djelo da je halal ili haram, nego slagati na običnog čovjeka, jer su učenjaci nasljednici poslanika i zaduženi su dostavljanjem istine i Allahovog zakona. Takav postupak spada u velike grijehe.

Iz navedenog još možemo zaključiti da i onaj koji prenese lažan hadis, znajući za njegovu apokrifnost, spada u grupu lažova na Poslanika, s.a.v.s., i na njega se odnosi prijašnja prijetnja.[16]

U kontekstu gore navedenih hadisa, posebno je potrebno naglasiti opasnost upotrebe apokrifnih predanja od strane

---

16 Šerhu Rijadis-salihun, Salih b. Usejmin, 5/431-432.

daija i imama. Dešava se da neki imami, u nedostatku valjanih argumenata, ne prezaju od prihvatanja i prezentiranja slabih, a veoma često i apokrifnih predanja.[17]

Govoreći o ovim hadisima imam Nevevi u komentaru Muslimovog Sahiha, kaže: „Džehennem će biti adekvatna nagrada svakom onome ko slaže na Poslanika. Uzvišeni Allah ga može uvesti u Vatru, a ako hoće može mu i oprostiti. To je stanje svih počinilaca velikih grijeha, koji nisu otišli u nevjerstvo. Dakle, može biti kažnjen Vatrom, a može mu biti i oprošteno. Ukoliko bude kažnjen i uveden u Vatru, u njoj neće vječno ostati, nužno je da uz Allahovu milost i dobrotu u jednom trenutku napusti Džehennem. Niko ko je umro u Tevhidu neće vječno ostati u Vatri. To je pravilo oko kojeg su složni učenjaci ehli sunneta vel-džema'ta."[18]

---

17 Radi boljeg upoznavanja i razlikovanja apokrifnih od autentičnih predanja nužno je vratiti se na neko od djela koja se bave ovom tematikom, poput djela El-Dževzije, Muhammeda Nasiruddina El-Albanija, a na našem jeziku djelu *Apokrifni hadisi*, od dr. Šefika Kurdića.

18 Šerhu Nevevi ala Muslim, 1/68-69. U komentaru ovog i drugih poglavlja, kao i u fusnotama gdje je to navedeno, korištena su značajna djela koja tretiraju pomenuta pitanja poput: *Fethul-Bari, Šerhu Nevevi ala Muslim, Šerhu Rijadis-salihin, Fikhus-sunne, Hanefijski fikh*

POGLAVLJE O VJEROVANJU

POGLAVLJE O VJEROVANJU

Poglavlje o imanu i njegovim karakteristikama

حديث أبي هُرَيْرَةَ قال كان النبيُّ صلى الله عليه وسلم بارزًا يومًا للناسِ فأَتاه رجلٌ فقال: ما الإيمان قال: الإيمان أن تؤمنَ بالله وملائكتِهِ وبلقائِهِ وبرسلِهِ وتؤمَن بالبعثِ قال: ما الإسلامُ قال: الإسلامُ أن تعبدَ اللهَ ولا تشركَ به وتقيمَ الصلاةَ وتؤدِّيَ الزكاةَ المفروضةَ وتصومَ رمضانَ قال: ما الإحسان قال: أن تعبدَ الله كأنك تراهُ، فإن لم تكن تراه فإنه يراك قال: متى الساعةُ قال: ما المسئولُ عنها بأَعْلَم مِنَ السائل، وسأُخبرُكَ عن أشراطِها؛ إذا وَلَدَتِ الأَمَةُ رَبَّهَا، وَإذا تطاولَ رُعاةُ الإبِلِ البَهْمُ في البنيان، في خمسٍ لا يعلمهنَّ إلاَّ الله ثم تلا النبيُّ صلى الله عليه وسلم (إنَّ الله عنده علم الساعة) الآية: ثم أدبر فقال: رُدُّوه فلم يَرَوْا شيئاً فقال: هذا جبريل جاءَ يُعَلِّمُ الناسَ دينَهم أخرجه البخاري في: ٢ كتاب الإيمان: ٣٧ باب سؤال جبريل النبي صلى الله عليه وسلم عن الإيمان والإسلام

5. Ebu Hurejre, r.a., prenosi: „Vjerovjesnik, s.a.v.s., se jednog dana pojavio među ljude; pa mu dođe neki čovjek i upita: 'Šta je iman?' 'Iman je – odgovori on - da vjeruješ u Allaha, Njegove meleke, susret s Njim, da vjeruješ Njegove poslanike

i Sudnji dan.'

‘Šta je islam?’ – upitao je čovjek.

‘Islam je da Allahu ibadet činiš,[19] da mu u tome ništa ne pridružuješ, da klanjaš namaz, da daješ propisani zekat i postiš mjesec ramazan.’ – odgovorio je Poslanik, s.a.v.s.

‘Šta je to ihsan?’ – upitao je čovjek.

Poslanik, s.a.v.s., je odgovorio: ‘Da Allahu činiš ibadet kao da Ga vidiš, jer ako ti Njega ne vidiš, On tebe vidi.’

‘Kada će biti Sudnji dan?’ – upitao je čovjek.

Poslanik, s.a.v.s., je odgovorio: ‘Pitani ne zna ništa više od onoga ko pita. Samo ću te obavijestiti o njegovim predznacima; kada robinja rodi sebi gospodara, i kada se crni i siromašni pastiri deva budu nadmetali u gradnji zgrada. Ovo je jedna od pet tajni koje poznaje samo Allah.’ Zatim je Poslanik, s.a.v.s., citirao: ‘Znanje o Sudnjem danu samo je kod Allaha.’ Zatim se čovjek okrenu, a Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Vratite ga.’ Kako oni nisu nikog više vidjeli, Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘To je Džibril, došao je podučiti vas vašoj vjeri.’“

Pojašnjenje da je namaz jedan od ruknova islama

حديث طَلْحَةَ بن عُبَيْد الله قال: جاءَ رجلٌ إلى رسولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم من أهل نجْدٍ ثائرُ الرأسِ يُسْمَعُ دوِيُّ صوتِهِ ولا يُفْقَهُ ما يقول، حتى دنا فإذا هو يسأَل عن الإسلام؛ فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: خمسُ صلواتٍ في اليومِ والليلةِ فقال: هل عليّ غيرُها قال: لا إلاَّ أَنْ تَطَوَّعَ قال رسول الله صلى الله عليه وسلم:

19 Ibadet, opšti naziv za sve što Allah voli i čime je zadovoljan od riječi i djela bilo javno ili tajno.

وصيامُ رمضانَ قال: هل عليّ غيره قال: لا إلاَّ أَن تَطَوَّعَ قال، وذكر له رسول الله صلى الله عليه وسلم الزكاةَ قال هل عليَّ غيرُها قال لا إلاَّ أَنْ تَطَوَّعَ قال فأَدبر الرجل وهو يقول: والله لا أزيد على هذا ولا أَنْقصُ قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: أَفْلَحَ إِنْ صَدَقَ أخرجه البخاري في: ٢ كتاب الإيمان: ٣٤ باب الزكاة من الإسلام

6. Hadis Talhe b. Ubejdullaha, r.a., gdje stoji: "Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., je došao neki čovjek iz Nedžda, raščupane kose. Zvuk njegovog glasa se čuje, ali se ne razumije šta govori, sve dok se nije približio. Kada je došao bliže, pitao je za islam. Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu je odgovorio: 'Pet namaza u toku dana i noći.' 'Da li sam dužan još nešto, mimo njih?' – upitao je. Poslanik mu je odgovorio: 'Ne, osim ako hoćeš dobrovoljno.' Potom Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Post ramazana.' 'Da li sam obavezan još nešto osim toga?' – upitao je čovjek. Poslanik mu je odgovorio: 'Ne, osim ako hoćeš dobrovoljno.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu je spomenuo i zekat, pa je čovjek upitao: 'Da li sam dužan još nešto, mimo zekata?' Poslanik, s.a.v.s., mu je odgovorio: 'Ne, izuzev ukoliko želiš dobrovoljno.' Čovjek se, onda, okrenuo i otišao govoreći: 'Tako mi Allaha, niti ću na ovo šta dodavati niti šta oduzimati.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., je na to rekao: 'Ako je istinu kazao, spašen je.'"

Pojašnjenje da je iman ono što uvodi u Džennet

حديث أبي أيوبَ الأَنصاريّ رضي الله عنه أَنَّ رجلاً قال: يا رسول الله أخبرني بعمل يُدْخِلُني الجنة، فقال القوم: مَا لَهُ مَالَه فقال رسولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: أَرَبٌ مَّا لَهُ فقال النبيُّ صلى الله عليه وسلم: تعبُدُ اللهَ لا تُشْرِكُ

بِهِ شيئًا وتُقيمُ الصَّلاةَ وَتُؤْتِي الزكاةَ وَتَصِلُ الرَّحِمَ ذرْها قَال كأنّه كانَ عَلى رَاحِلَتِهِ أخرجه البخاري في: ٧٨ كتاب الأدب: ١٠ باب فضل صلة الرحم

7. Hadis Ebu Ejjuba El-Ensarije: Neki čovjek je rekao: 'Allahov Poslaniče, obavijesti me o djelu koje će me uvesti u Džennet.' Ljudi su povikali: 'Šta je njemu? Šta je njemu?' Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Čovjek ima potrebu', pa reče: 'Da Allahu ibadet činiš i da Mu ništa ne pripisuješ, obavljaj namaz, daj zekat i održavaj rodbinske veze. Pusti je sada."[20] Kao da je bio na svojoj jahalici.

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ أَعْرابِيًّا أَتَى النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم فَقالَ: دُلَّني عَلى عَمَلٍ إذا عَمِلْتُهُ دَخَلْتُ الجنة قَالَ: تَعْبُدُ اللهَ لا تُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا، وَتُقيمُ الصَّلاةَ المَكْتُوبَةَ، وَتُؤَدِّي الزَّكَاةَ الْمَفْروضَةَ وَتَصُومُ رَمَضانَ قَالَ وَالَّذي نَفْسي بِيَدِهِ لاَ أَزيدُ عَلى هذا فَلَمّا وَلّى، قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَلْيَنْظُرْ إلى هَذا أخرجه البخاري في ٢٤ كتاب الزكاة: ١ باب وجوب الزكاة

8. Hadis Ebu Hurejre: „Neki beduin je došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekao mu: 'Uputi me na djelo, koje ako uradim, ući ću u Džennet.' Poslanik, s.a.v.s., mu je rekao: 'Da Allahu ibadet činiš i da Mu ništa ne pripisuješ, da klanjaš propisane namaze, daješ obavezni zekat i postiš ramazan.' Beduin zatim reče: 'Tako mi Onoga u čijoj ruci je moj život, na ovo neću ništa dodati.' Nakon što je otišao, Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Koga raduje da gleda čovjeka koji je stanovnik Dženneta, neka gleda ovoga.'"

---

20 Svo vrijeme je ovaj beduin držao Poslanikovu, s.a.v.s., jahalicu, pa ga je on učtivo zamolio da mu pusti jahalicu. Ovo je Poslanikova, s.a.v.s., metoda kojom je osvajao srca ljudi, ali i razumijevao one koji su jos neuku.

Poglavlje o Poslanikovim riječima da je islam izgrađen na petero

حديث ابْنِ عُمَرَ رضي الله عنهما قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: بُنِيَ الإِسْلامُ عَلى خَمْسٍ: شَهادَةِ أَنْ لاَ إِلهَ إِلاَّ اللهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ وَإِقامِ الصَّلاةِ وَإِيتاءَ الزَّكاةِ وَالْحَجِّ وَصَوْمِ رَمَضَانَ

أخرجه البخاري في: ٢ كتاب الإيمان: ٢ باب دعاؤكم إيمانكم

9. Hadis Ibn Omera, r.a.: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Islam je izgrađen na petero: na svjedočenju da nema istinskog božanstva osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik, obavljanju namaza, davanju zekata, obavljanju hadža i postu mjeseca ramazana.'"

Poglavlje o naredbi vjerovanja u Allaha, Njegovog Poslanika, o propisima vjere i pozivanje njima

حديث ابْنِ عَبّاس قَالَ إِنَّ وَفْدَ عَبْدِ الْقَيْسِ لَمّا أَتَوُا النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: مَنِ الْقَوْمُ أَوْ مَنِ الْوَفْدُ قَالُوا: رَبِيعَةَ قَالَ: مَرْحَبًا بِالْقَوْمِ أَوْ بِالْوَفْدِ غَيْرَ خَزايا وَلاَ نَدَامَى فقالُوا: يا رَسُولَ الله إِنَّا لاَ نَسْتَطِيعُ أَنْ نَأْتِيَكَ إِلاَّ فِي الشَّهْرِ الْحَرام، وَبَيْنَنا وَبَيْنَكَ هَذا الْحَيُّ مِنْ كُفّارِ مُضَرَ، فَمُرْنَا بِأَمْرٍ فَصْلٍ نُخْبِرْ بِهِ مَنْ وَرَاءَنا وَنَدْخُلْ بِهِ الْجَنَّةَ وَسَأَلُوهُ عَنِ الأَشْرِبَةِ فَأَمَرَهُمْ بِأَرْبَعٍ وَنَهاهُمْ عَنْ أَرْبَعٍ: أَمَرَهُمْ بِالإِيمانِ بِاللهِ وَحْدَهُ، قَالَ: أَتَدْرُونَ مَا الإِيمانُ بِاللهِ وَحْدَهُ قَالُوا: اللهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: شَهادَةُ أَنْ لاَ إِلهَ إِلاّ اللهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ الله، وَإِقامُ الصَّلاةِ وَإِيتاءُ الزَّكاةِ وَصِيامُ رَمَضَانَ وَأَنْ تُعْطُوا مِنَ الْمَغنَمِ الْخُمُسَ وَنَهاهُمْ عَنْ أَرْبَعٍ: عَنِ الْحَنْتَمِ

وَالدُّبَّاءِ وَالنَّقِيرِ وَالْمُزَفَّتِ وَرُبَّمَا قَالَ الْمُقَيَّرِ وَقالَ: احْفَظُوهُنَّ وَأَخْبِرُوا بِهِنَّ مَنْ وَراءَكُمْ أخرجه البخاري في: ٢ كتاب الإيمان: ٤٠ باب أداء الخمس من الإيمان

10. Hadis Ibn Abbasa: „Kada je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., došla delegacija plemena Abdulkajs, on ih je upitao: 'Koji ste vi narod? Čija ste delegacija?' 'Plemena Rebia' – odgovorili su. 'Dobrodošli, neponiženi i nepokajni ljudi – ili je rekao: delegacijo!' Oni nastaviše: 'Allahov Poslaniče, između tebe i nas je nejvernička pleme Mudar i mi ti možemo doći samo u svetim mjesecima. Pa, daj nam odlučnu zapovjed koju ćemo prenijeti onima koji su ostali iza nas, a koja će nas uvesti u Džennet.' Pitali su ga za piće, pa im je naredio četvero, a zabranio četvero. Naredio im je vjerovanje u Allaha Jedinog, a onda ih je upitao: 'Znate li šta je to vjerovanje u Allaha Jedinoga?' Oni su odgovorili: 'Allah i Poslanik Njegov najbolje znaju.' 'Svjedočiti – kazao je – da nema istinskog božanstva osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik, klanjati namaz, dijeliti zekat, postiti mjesec ramazan i da dajete petinu ratnog plijena. A zabranio im je četvero: držanje soka u vrču, posudu od tikve, posudu od palminog panja i u nasmoljenoj posudi.' Možda je rekao: 'Katranisanom koritu.' Onda im je još rekao: 'Naučite to i o tome obavijestite one iza vas.'"[21]

حَدْيث ابْنِ عَبَّاس أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم لَمَّا بَعَثَ مُعَاذاً رضي الله عنه عَلى الْيَمنِ قَالَ: إِنَّكَ تَقْدَمُ عَلى قَوْم أَهْلِ كِتَاب، فَلْيَكُنْ أَوَّلَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ عِبادَةُ الله، فَإِذَا عَرَفُوا اللهَ فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ اللهَ قَدْ فَرَضَ عَلَيْهِمْ خَمْسَ صَلَواتٍ في يَوْمِهِمْ وَلَيْلَتِهِمْ، فَإِذا فَعَلُوا فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ اللهَ فَرَضَ عَلَيْهِمْ زَكاةً مِنْ أَمْوالِهِمْ وَتَرَدُّ عَلى فُقَرائِهِمْ فَإِذا أَطَاعُوا بِها فَخُذْ مِنْهُمْ وَتَوَقَّ كَرائِمَ أَمْوالِ النَّاسِ

21 Zabrana ovih posuda je izrečena iz razloga što se piće u njima brzo pretvara u alkohol.

11. Hadis Ibn Abbasa: „Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao Muaza u Jemen, rekao mu je: 'Otići ćeš narodu koji su sljedbenici Knjige. Prvo u šta ćeš ih pozvati je da robuju i ibadet čine Allahu. Kada spoznaju Allaha, obavijesti ih da im je Allah propisao obavljanje pet dnevnih namaza u toku dana i noći. Kada i to učine, kaži im da im je Allah propisao zekat koji će izdvojiti iz svog imetka i dati ga svojim siromašnim. Kada ti se i u tome pokore, onda od njih uzmi zekat, ali nemoj birati onaj najbolji imetak.“

حديث ابْنُ عَبّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم بَعَثَ مُعاذًا إِلى الْيَمَنِ فَقالَ: اتَّقِ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ فَإِنَّها لَيْسَ بَيْنَها وَبَيْنَ اللهِ حِجابٌ أخرجه البخاري في: ٤٦ كتاب المظالم: ٩ باب الاتقاء والحذر من دعوة المظلوم

12. Hadis Ibn Abbasa: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je poslao Muaza u Jemen i rekao mu: 'Boj se dove onoga kome je nasilje učinjeno, jer između nje i Uzvišenog Allaha nema pregrade.'“

Naređeno je boriti se protiv ljudi dok ne povjeruju da nema istinskog božanstva osim Allaha i da je Muhammed, s.a.v.s., Allahov poslanik

حديث أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: لَمّا تُوُفِّيَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم، وَكانَ أَبُو بَكْرٍ رضي الله عنه، وَكَفَرَ مَنْ كَفَرَ مِنَ الْعَرَبِ، فَقالَ عُمَرُ رضي الله عنه: كَيْفَ تُقاتِلُ النَّاسَ وَقَدْ قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: أُمِرْتُ أَنْ أُقاتِلَ النَّاسَ حَتّى يَقُولوا لا إِلهَ إِلاَّ اللهُ، فَمَنْ قالَها فَقَدْ عَصَمَ مِنِّي مَالَهُ وَنَفْسَهُ إِلاَّ بِحَقِّهِ، وَحِسابُهُ عَلى اللهِ فَقالَ أَبُو بَكْرٍ: وَاللهِ لأُقاتِلَنَّ مَنْ فَرَّقَ بَيْنَ الصَّلاةِ وَالزَّكاةِ، فَإِنَّ الزَّكاةَ حَقُّ الْمالِ، وَاللهِ لَوْ مَنَعُونِي عَناقًا كَانوا يُؤَدُّونَها إِلى رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم لَقاتَلْتُهُمْ عَلى مَنْعِها

قالَ عُمَر رضي الله عنه: فَوالله ما هُوَ إلاَّ أَنْ قَدْ شَرَحَ اللهُ صَدْرَ أَبي بَكْرٍ رضي الله عنه فَعَرَفْتُ أَنَّهُ الْحَقُّ أخرجه البخاري في: ٢٤ كتاب الزكاة: ١ باب وجوب الزكاة

13. Hadis Ebu Bekra i Omera. Ebu Hurejre, r.a., kaže: „Nakon što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., preselio, a Ebu Bekr došao na vlast, u nevjernike su otišli oni Arapi koji su otišli, pa mu se Omer obratio: 'Kako ćeš se boriti protiv ljudi, kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Naređeno mi je da se borim protiv ljudi sve dok ne kažu da nema istinskog božanstva osim Allaha, a ako to kažu, onda su od mene zaštitili svoj imetak i život osim ako to pravo ne zahtjeva, a njihov obračun će biti kod Allaha.' Na to je Ebu Bekr, r.a., rekao: 'Tako mi Allaha, borit ću se protiv onih koji odvajaju namaz od zekata, jer je zekat obaveza u imetku, tako mi Allaha, kada bi mi uskratili jare koje su davali Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., borio bih se protiv njih.' Omer je rekao: 'Tako mi Allaha, shvatio sam da je Allah rasprostranio Ebu Bekrova prsa i da je to istina.'"

حديث أَبي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: أُمِرْتُ أَنْ أُقاتِلَ النَّاسَ حَتّى يَقُولُوا لا إِلهَ إِلاّ اللهُ، فَمَنْ قَالَ لا إِلهَ إِلاّ اللهُ فَقَدْ عَصَمَ مِنّي نَفْسَهُ وَمالَهُ إِلاَّ بِحَقِّهِ، وَحِسابُهُ عَلى اللهِ أخرجه البخاري في: ٥٦ كتاب الجهاد: ١٠٢ باب دعاء النبي صلى الله عليه وسلم إلى الإسلام والنبوة

14. Hadis Ebu Hurejre: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Naređeno mi je da se borim protiv ljudi sve dok ne kažu da nema istinskog božanstva osim Allaha, a ako to kažu, onda su od mene zaštitili svoj imetak i život osim ako to pravo ne zahtjeva, a njihov obračun će biti kod Allaha.'"

حديث ابْنُ عُمَر أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: أُمِرْتُ أَنْ أُقاتِلَ النَّاسَ حَتّى يَشْهَدوا أَنْ لا إِلهَ إِلاّ اللهُ وَأَنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ اللهِ، وَيُقيمُوا

الصَّلاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكاةَ، فَإِذا فَعَلُوا ذَلِكَ عَصَمُوا مِنِّي دِمَاءَهُمْ وَأَمْوالَهُمْ إِلاّ بِحَقِّ الإِسْلامِ، وَحِسابُهُمْ عَلى اللهِ أخرجه البخاري في: ٢ كتاب الإيمان: ١٧ باب فإن تابوا وأقاموا الصلاة وآتوا الزكاة فخلوا سبيلهم

15. Hadis Ibn Omera, r.a.: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Naređeno mi je da se borim protiv ljudi sve dok ne posvjedoče da nema istinskog božanstva osim Allaha i da je Muhammed Njegov poslanik, dok ne obavljaju namaz, daju zekat, a kada to urade, od mene su zaštitili svoju krv i imetke osim ako pravo islama to zahtjeva. A račun će polagati kod Allaha.'“

Početak imana su riječi *la ilahe illallah*

حديث المُسَيَّب بْنِ حَزْنٍ قَالَ: لَمَّا حَضَرَتْ أَبا طَالِبٍ الْوَفاةُ جاءَهُ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم فَوَجَدَ عِنْدَهُ أَبا جَهْلِ بْنَ هِشامٍ وَعَبْدَ اللهِ بْنَ أَبي أُمَيَّةَ بْنِ المُغِيرَةِ، قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم لأبي طالِبٍ يا عَمِّ قُلْ لا إِلهَ إِلاّ اللهُ كَلِمَةً أَشْهَدُ لَكَ بِها عِنْدَ اللهِ، فَقالَ أَبُو جَهْلٍ وَعَبْدُ اللهِ بْنُ أَبي أُمَيَّةَ يا أَبا طَالِبٍ أَتَرْغَبُ عَنْ مِلَّةِ عَبْدِ المُطَّلِبِ فَلَمْ يَزَلْ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَعْرِضُها عَلَيْهِ، وَيَعُودانِ بِتِلْكَ المَقالَةِ حَتّى قالَ أَبو طَالِبٍ، آخِرَ ما كَلَّمَهُمْ، هُوَ عَلى مِلَّةِ عَبْدِ المُطَّلِبِ، وَأَبى أَنْ يَقُولَ لا إِلهَ إِلاّ اللهُ، فَقالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: أَمّا وَاللهِ لأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ ما لَمْ أُنْهَ عَنْكَ فَأَنْزَلَ اللهُ تَعالى فِيهِ (مَا كانَ لِلنَّبِيِّ) الآية أخرجه البخاري في: ٢٣ كتاب الجنائز: ٨١ باب إذا قال المشرك عند الموت لا إله إلاّ الله

16. Hadis Musejjeba b. Hazna: „Kada je Ebu Talibu nastupio smrtni čas, kod njega je došao Allahov Poslanik, s.a.v.s, i tu zatekao Ebu Džehla b. Hišama i Abdullaha b. Ebi Umejju b.

Mugiru. Poslanik, s.a.v.s, reče Ebu Talibu: 'Amidža, kaži: nema istinskog božanstva osim Allaha, riječ radi koje ću svjedočiti kod Allaha za tebe.' Ebu Džehl i Abdullah b. Ebi Umejje mu rekoše: 'Ebu Talibe, zar ćeš napustiti vjeru Abdulmutalibovu?' Poslanik, s.a.v.s., mu je neprestano nudio da izgovori šehadet, a ovi dvojica mu ponavljali ove riječi, dok zadnje što je izgovorio nisu bile riječi: 'Na vjeri Abdulmutalibovoj...' Odbio je izgovoriti *la ilahe illallah*. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Tako mi Allaha, molit ću Allaha da ti oprosti grijehe sve dok mi to ne bude zabranjeno.' Nakon toga je objavljen ajet: *'Vjerovjesniku ne priliči da moli za oprost...'"*

Ko susretne Allaha s vjerovanjem koje nije pomiješano sa sumnjom, ući će u Džennet

حديث عُبادَةَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: مَنْ شَهِدَ أَنْ لا إِلهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَأَنَّ عِيسَى عَبْدُ اللهِ وَرَسُولُهُ وَكَلِمَتُهُ أَلْقاها إِلى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ، وَالْجَنَّةُ حَقٌّ، وَالنَّارُ حَقٌّ، أَدْخَلَهُ اللهُ الْجَنَّةَ عَلى مَا كَانَ مِنَ الْعَمَلِ

وزاد أحد رجال السند مِنْ أَبوَابِ الْجَنَّةِ الثَّمانِيَةِ أَيُّها شَاءَ أخرجه البخاري في: ٦٠ كتاب الأنبياء: ٤٧ باب قوله: (يا أهل الكتاب لا تغلوا في دينكم ولا تقولوا على الله إلا الحق)

17. Hadis Ubade, r.a.: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Ko posvjedoči da nema istinskog božanstva osim Allaha Jedinoga i da On nema druga, posvjedoči da je Muhammed Allahov rob i poslanik, da je Isa, a.s., Allahov rob, poslanik, riječ Njegova koju je poslao Merjemi i duh od Njega, da je Džennet istina i Vatra istina, Allah će ga uvesti u Džennet s onim djelima koja bude činio.'"

Jedan od prenosilaca hadisa dodaje: „Na osmero džennetskih vrata na koja hoće."

حديث مُعاذِ بْنِ جَبَلٍ رضي الله عنه قَالَ: بَيْنا أَنا رَدِيفُ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، لَيْسَ بَيْني وَبَيْنَهُ إلاّ أَخِرَةُ الرَّحْلِ، فَقالَ: يا مُعاذ قُلْتُ: لَبَّيْكَ رَسُولَ اللهِ وَسَعْدَيْكَ ثُمَّ سَارَ ساعَةً ثُمَّ قَالَ: يا مُعاذ قُلْتُ: لَبَّيْكَ رَسُولَ اللهِ وَسَعْدَيْكَ ثُمَّ سارَ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ: يا مُعاذ قُلْتُ: لَبَّيْكَ رَسُولَ اللهِ وَسَعْدَيْكَ قَالَ: هَلْ تَدْري ما حَقُّ اللهِ عَلى عِبادِهِ قُلْتُ: اللهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: حَقُّ اللهِ عَلى عِبادِهِ أَنْ يَعْبُدوهُ وَلا يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئاً ثُمَّ سَارَ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ: يا مُعاذُ بْنُ جَبَلٍ قُلْتُ: لَبَّيْكَ رَسُولَ اللهِ وَسَعْدَيْكَ، فَقَالَ: هَلْ تَدْري ما حَقُّ الْعِبادِ عَلى اللهِ إِذَا فَعَلُوهُ قُلْتُ اللهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: حَقُّ الْعِبادِ عَلى اللهِ أَنْ لا يُعَذِّبَهُمْ أخرجه البخاري في: ٧٧ كتاب اللباس: ١٠١ باب إرداف الرجُل خلف الرجُل

18. Hadis Muaza b. Džebela: „Dok sam jahao na jahalici iza Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i dok je među nama bio samo kraj jahalice, on mi se obrati: 'Muaze!' 'Odazivam ti se, Allahov Poslaniče' – odgovorio sam. Malo je prošlo, a on mi reče: 'Muaze!' Ponovo sam odgovorio: 'Odazivam ti se, Allahov Poslaniče.' On je nastavio: 'Znaš li koje je Allahovo pravo kod Njegovih robova?' 'Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju!' – odgovorio sam. 'Allahovo pravo kod robova je da Mu čine ibadet i da Mu nikoga ne smatraju ravnim.' Malo je prošlo, a on ponovo reče: 'Muaze, sine Džebelov!' 'Odazivam ti se, Allahov Poslaniče!' – odgovorih. On me upita: 'A znaš li koje je pravo robova kod Allaha, ako oni ispoštuju Njegovo pravo?' 'Allah i Poslanik Njegov najbolje znaju.' – odgovorio sam. On mi reče: 'Pravo robova kod Allaha je da ih ne kazni.'"

حديث مُعاذ رضي الله عنه قَالَ: كُنْتُ رِدْفَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم عَلى حِمارٍ يُقالُ لَهُ عُفَيْرٌ، فَقَالَ: يَا مُعاذُ هَلْ تَدْري حَقَّ اللهِ عَلى عِبادِهِ وَما حَقُّ الْعِبادِ عَلى اللهِ قُلْتُ اللهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: فَإِنَّ حَقَّ اللهِ عَلَى الْعِبادِ أَنْ يَعْبُدُوهُ وَلا يُشْرِكُوا بِهِ

شَيْئًا، وَحَقَّ الْعِبادِ عَلى اللهِ أَنْ لا يُعَذِّبَ مَنْ لا يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا فَقُلْتُ يا رَسُولَ اللهِ: أَفَلا أُبَشِّرُ بِهِ النَّاسَ قَالَ: لا تُبَشِّرْهُمْ فَيَتَّكِلُوا

19. Hadis Muaza b. Džebela, r.a.: “Jahao sam na magarcu iza Allahovog Poslanika, s.a.v.s., magarac se zvao Ufejr, pa mi Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Muaze, znaš li koje je Allahovo pravo kod Njegovih robova i koje je pravo robova kod Allaha?’ Rekao sam: ‘Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju.' On mi reče: 'Allahovo pravo kod Njegovih robova je da Mu ibadet čine i da mu ništa ravnim ne pripisuju. Pravo robova kod Allaha je da ih ne kazni ako Mu ne budu ništa ravnim smatrali.' Upitao sam ga: 'Allahov Poslaniče, hoću li time obradovati ljude?' On mi reče: 'Nemoj ih obradovati, da se ne bi samo na to oslonili.'”

حديث أَنَسِ بْنِ مالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم وَمُعاذٌ رَديفُهُ عَلى الرَّحْلِ، قَالَ: يا مُعاذُ بْنَ جَبَلٍ قَالَ: لَبَّيْكَ يا رَسُولَ اللهِ وَسَعْدَيْكَ، قَالَ: يا مُعاذُ قَالَ: لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللهِ وَسَعْدَيْكَ ثَلاثًا، قَالَ: ما مِنْ أَحَدٍ يَشْهَدُ أَنْ لا إِلهَ إِلاَّ اللهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ صِدْقًا مِنْ قَلْبِهِ إِلاَّ حَرَّمَهُ اللهُ عَلَى النَّارِ قَالَ: يا رَسولَ اللهِ أَفَلا أُخْبِرُ بِهِ النَّاسَ فَيَسْتَبْشِرُوا قَالَ: إِذًا يَتَّكِلُوا وَأَخْبَرَ بِها مُعاذٌ عِنْدَ مَوْتِهِ تَأَثُّمًا

20.Hadis Enesa b. Malika, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., jahao na jahalici, a iza njega je bio Muaz b. Džebel, pa mu je Poslanik rekao: “Muaze, sine Džebelov!” On je odgovorio: “Odazivam ti se, Allahov Poslaniče.” Poslanik je ponovio: “Muaze!” “Odazivam ti se, Poslaniče”, rekao je ponovo Muaz. Tako je bilo tri puta, a zatim je rekao: “Nema nikoga ko kaže da nema istinskog božanstva osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik, iskreno iz srca, a da ga Allah neće zabraniti Vatri.” Muaz je rekao: “Poslaniče, hoću li to kazati ljudima, pa da se raduju?” Poslanik, s.a.v.s., je odgovorio: “Onda će se samo na to osloniti.” Muaz je ovaj hadis ispričao neposredno prije smrti, bojeći se grijeha od prikrivanja znanja.

O ograncima imana

حديث أَبي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: الإِيمانُ بِضْعٌ وَسِتُّونَ شُعْبَةً وَالْحَياءُ شُعْبَةٌ مِنَ الإِيمانِ

21. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: „Iman se sastoji od šezdeset i nekoliko dijelova, a i stid je dio imana."

حديث ابْنِ عُمَرَ: أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم مَرَّ عَلى رَجُلٍ مِنَ الأَنْصارِ وَهُوَ يَعِظُ أَخاهُ في الْحَياءِ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: دَعْهُ فَإِنَّ الْحَياءَ مِنَ الإِيمانِ

22. Hadis Ibn Omera gdje stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., prošao pored nekog ensarije, koji je savjetovao svoga brata i govorio mu o stidu, pa je rekao: „Ostavi ga, jer, doista, stid je dio imana."

حديث عِمْرانَ بْنِ حُصَيْنٍ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: الْحَياءُ لا يَأْتي إِلاّ بِخَيْرٍ

23. Hadis Imrana b. Husajna, gdje stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Stid donosi samo dobro."

O različitim stepenima islama i o tome koje su stvari najvrijednije

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَجُلاً سَأَلَ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم أَيُّ الإِسْلامِ خَيْرٌ قَالَ: تُطْعِمُ الطَّعامَ وَتَقْرَأُ السَّلامَ عَلى مَنْ عَرَفْتَ وَمَنْ لَمْ تَعْرِفْ

24. Hadis Abdullaha b. Amra gdje stoji da je neki čovjek pitao Poslanika, s.a.v.s.: „Koji islam je najbolji?" Poslanik, s.a.v.s., mu je odgovorio: „Da nahraniš siromašnog i da nazivaš selam

onome koga znaš i onome koga ne znaš."

حديث أَبِي مُوسَى رضي الله عنه قَالَ: قَالُوا يا رَسُولَ اللهِ أَيُّ الإِسْلامِ أَفْضَلُ قَالَ: مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسانِهِ وَيَدِهِ

25. Hadis Ebu Musa'a, r.a., gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., upitan: „Poslaniče, koji islam je najvrijedniji?" Odgovorio je: „Onaj od čijeg jezika i ruku su mirni muslimani."

O svojstvima koja čovjeku pribavljaju slast imana

حديث أَنَس عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: ثَلاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ حَلاوَةَ الإِيمانِ، أَنْ يَكُونَ اللهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمّا سِواهُما، وَأَنْ يُحِبَّ الْمَرْءَ لا يُحِبُّهُ إِلاّ للهِ، وَأَنْ يَكْرَهَ أَنْ يَعُودَ فِي الْكُفْرِ كَما يَكْرَهُ أَنْ يُقْذَفَ فِي النّارِ

26. Hadis Enesa, koji prenosi od Poslanika, s.a.v.s., da je rekao: „Kod koga se nađu tri svojstva, osjetit će slast imana: da mu Allah i Njegov Poslanik budu draži od svega ostalog, da voli drugu osobu samo radi Allaha i da prezire povratak u nevjerstvo kao što prezire da bude bačen u Vatru."

O obaveznosti ljubavi prema Poslaniku više nego prema djeci, roditeljima i ostalim ljudima

حديث أَنَس قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: لا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتّى أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ والِدِهِ وَوَلَدِهِ وَالنّاسِ أَجْمَعِينَ

27.Hadis Enesa, r.a., gdje se navodi da je Allahov Poslanik,

s.a.v.s., rekao: „Niko od vas neće biti vjernik (potpunog imana) sve dok mu ja ne budem draži od njegovih roditelja, djece i svih ljudi."

Dokaz da je jedno od svojstava imana da svome bratu voliš ono što voliš sebi

حديث أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: لا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتّى يُحِبَّ لأخيهِ ما يُحِبُّ لِنَفْسِهِ

28. Hadis Enesa, r.a., koji prenosi od Poslanika, s.a.v.s., da je rekao: „Niko od vas neće biti pravi vjernik sve dok svome bratu ne bude volio ono što voli sebi."

Podsticaj na ukazivanje gostoprimstva komšiji, gostu, na koristan govor i šutnju u suprotnom i pojašnjenje da je to od imana

حديث أَبي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: مَنْ كانَ يُؤْمِنُ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ فَلا يُؤْذِ جارَهُ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ

29. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka ne uznemirava komšiju, ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka ukaže počast gostu, ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka govori dobro ili neka šuti."

حديث أَبي شُرَيْحٍ الْعَدَوِيّ قَالَ: سَمِعَتْ أُذُنَايَ وَأَبْصَرَتْ عَيْنَايَ حِينَ تَكَلَّمَ

النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم، فَقَالَ: مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ فَلْيُكْرِمْ جَارَهُ، وَمَنْ كانَ يُؤْمِنُ باللهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ جائِزَتَهُ، قَالَ: وَما جائِزَتُهُ يا رَسُولَ اللهِ قالَ: يَوْمٌ وَلَيْلَةٌ، وَالضِّيافَةُ ثَلاثَةُ أَيَّامٍ فَما كانَ وَراءَ ذَلِكَ فَهُوَ صَدَقَةٌ عَلَيْهِ، وَمَنْ كانَ يُؤْمِنُ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ

30. Hadis Ebu Šurejha El-Adevija: „Svojim ušima sam čuo i očima vidio kada je Poslanik, s.a.v.s., govorio i rekao: 'Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka ukaže počast komšiji. Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka ukaže počast gostu i neka mu da njegovo pravo.' Bi rečeno: 'Šta je njegovo pravo, Poslaniče?' Odgovorio je: 'Dan i noć i ugošćavanje tri dana. Što bude iznad toga, to je sadaka. Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka govori dobro ili neka šuti.“

Različiti stupnjevi vjerovanja i pretegivanje stanovnika Jemena

حديثُ عُقْبَةَ بْنِ عَمْرو أَبِي مَسْعودٍ قَالَ: أَشارَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم بِيَدِهِ نَحْوَ الْيَمَنِ فَقالَ: الإِيمانُ يَمانٍ هَهنا، أَلا إِنَّ الْقَسْوَةَ وَغِلَظَ الْقُلُوبِ فِي الْفَدَّادِينَ عِنْدَ أُصولِ أَذْنابِ الإِبِلِ حَيْثُ يَطْلُعُ قَرْنا الشَّيْطانِ فِي رَبيعَةَ وَمُضَرَ أخرجه البخاري في: ٥٩ كتاب بدء الخلق: ١٥ باب خير مال المسلم غنم يتبع بها شعف الجبال

31. Hadis Ukbe b. Amra b. Mesuda, gdje stoji da je rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rukom pokazao prema Jemenu i rekao: 'Iman je jemenski ovamo, grubost i surovost su kod stočara koji podižu svoje glasove u plemenima Rebi'a i Mudar, odakle će se pojaviti šejtanovi rogovi.“

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: أَتاكُمْ

أَهْلُ الْيَمَنِ، أَضْعَفُ قُلوبًا، وَأَرَقُّ أَفْئِدَةً، الْفِقْهُ يَمانٍ وَالْحِكْمَةُ يَمانِيَةٌ

32. Hadis Ebu Hurejre, r.a., koji prenosi od Vjerovjesnika, s.a.v.s., da je rekao: „Doći će vam stanovnici Jemena, blagih duša i nježnih srca. Razumijevanje vjere je jemensko i mudrost je jemenska."

حديث أَبي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ الله صلى الله عليه وسلم قَالَ: رَأْسُ الْكُفْرِ نَحْوَ الْمَشْرِقِ، وَالْفَخْرُ وَالْخُيَلاءُ فِي أَهْلِ الْخَيْلِ وَالإِبِلِ وَالْفَدَّادينَ أَهْلِ الْوَبَرِ، وَالسَّكينَةُ فِي أَهْلِ الْغَنَمِ

33. Hadis Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Glava kufra, nevjerstva dolazi od istoka, ponos i oholost je kod vlasnika konja i deva, a blagost kod ovčara."

حديث أَبي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ الله صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: الْفَخْرُ وَالْخُيَلاءُ فِي الْفَدَّادينَ أَهْلِ الْوَبَرِ، وَالسَّكينَةُ فِي أَهْلِ الْغَنَمِ، وَالإِيمانُ يَمانٍ، وَالْحِكْمَةُ يَمانِيَةٌ

34. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji: „Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže: 'Ponos i oholost su kod čuvara krupne stoke, a blagost kod čuvara ovaca. Iman je jemenski i mudrost je jemenska.'"

Pojašnjenje da je vjera savjet

حديث جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ الله قَالَ بايَعْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم عَلَى السَّمْعِ وَالطّاعَةِ، فَلَقَّنَني فِيما اسْتَطَعْتُ، وَالنُّصْحِ لِكُلِّ مُسْلِمٍ

35. Hadis Džerira b. Abdullaha gdje stoji: „Dao sam Poslaniku, s.a.v.s., zakletvu na poslušnost i pokornost, koliko mogu, i upućivati savjet svakom muslimanu (biti iskren prema svakom muslimanu)."

Grijesi uzrokuju smanjenje imana

حديثُ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم قَالَ:
لا يَزْنِي الزَّانِي حِينَ يَزْنِي وَهُوَ مُؤْمِنٌ، وَلا يَشْرَبُ الْخَمْرَ حِينَ
يَشْرَبُهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ، وَلا يَسْرِقُ السَّارِقُ حِينَ يَسْرِقُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
وزَادَ في رِوايَةٍ وَلا يَنْتَهِبُ نُهْبَةً ذَاتَ شَرَفٍ يَرْفَعُ النَّاسُ إِلَيْهِ أَبْصارَهُمْ فِيها حِينَ
يَنْتَهِبُها وَهُوَ مُؤْمِنٌ

36. Hadis Ebu Hurejre, r.a., koji kaže da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Bludnik ne može činiti blud i u tom trenutku biti vjernik, pijanac ne može piti alkohol i u tom trenutku biti vjernik, kradljivac ne može krasti i u tom trenutku biti vjernik.“ U drugom rivajetu se dodaje: „... i kada otima i pljačka nešto što je vrijedno i za čime ljudi upiru svoje poglede, ne čini to kao vjernik.“

Pojašnjenje osobina munafika

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ
كَانَ مُنافِقًا خَالِصًا، وَمَنْ كانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنْهُنَّ كانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنَ النِّفاقِ حَتَّى
يَدَعَهَا: إِذا اؤْتُمِنَ خَانَ، وَإِذا حَدَّثَ كَذَبَ، وَإِذا عاهَدَ غَدَرَ، وَإِذا خَاصَمَ فَجَرَ

37. Hadis Abdullaha b. Amra gdje stoji da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: „Onaj kod koga se nađe četvero, pravi je munafik. Kod koga se nađe jedno od njih ima osobinu munafika sve dok je se ne oslobodi: kada mu se nešto povjeri, iznevjeri ga, kada govori laže, kada obeća, prekrši obećanje, kada se raspravlja, nemoralan je i drzak.“

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: آيَةُ الْمُنافِقِ ثَلاثٌ: إِذا

حَدَّثَ كَذَبَ، وَإِذا وَعَدَ أَخْلَفَ، وَإِذا اؤْتُمِنَ خانَ

38. Hadis Ebu Hurejre, r.a., koji prenosi od Vjerovojesnika, s.a.v.s.: „Tri su pokazatelja munafika; kada govori, laže, kada nešto obeća, prekrši obećanje i kada mu se nešto povjeri, on to iznevjeri."

Stanje onoga ko brata muslimana nazove izrazom „kafir-nevjernik"

حديثُ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: أَيُّما رَجُلٍ قالَ لأَخيهِ يا كافِرُ فَقَدْ باءَ بِها أَحَدُهُما

39. Hadis Abdullaha b. Omera, da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Koji god čovjek kaže svome bratu „nevjerniče", ta riječ će se na jednog od njih dvojice odnositi."

Stanje onog ko se svjesno odriče svog oca

حديث أَبِي ذَرٍّ رضي الله عنه أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: لَيْسَ مِنْ رَجُلٍ ادَّعَى لِغَيْرِ أَبيهِ وَهُوَ يَعْلَمُهُ إِلاَّ كَفَرَ، وَمَنِ ادَّعى قَوْمًا لَيْسَ لَهُ فِيهِمْ نَسَبٌ فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النّارِ

40. Hadis Ebu Zerra, r.a., gdje navodi da je čuo Vjerovjesnika, s.a.v.s.: „Onaj ko svjesno tvrdi da mu je otac neko drugi mimo njegovog oca, učinio je nevjerstvo. Ko tvrdi da vodi porijeklo iz nekog plemena ili porodice, kojima ne pripada, neka pripremi sebi mjesto u Vatri."

حديثُ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: لا تَرْغَبُوا عَنْ آبائِكُمْ فَمَنْ رَغِبَ عَنْ أَبيهِ فَهُوَ كُفْرٌ

41. Hadis Ebu Hurejre, r.a., koji prenosi od Vjerovjesnika, s.a.v.s., da je rekao: „Nemojte se odricati svojih očeva, jer odricanje od očeva je nevjerstvo."

حديثُ سَعْدِ بْنِ أَبي وَقَّاصٍ وَأَبي بَكْرَةَ قَالَ سَعْدٌ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: مَنِ ادَّعى إِلى غَيْرِ أَبيهِ وَهُوَ يَعْلَمُ أَنَّهُ غَيْرُ أَبيهِ فَالْجَنَّةُ عَلَيْهِ حَرامٌ فَذُكِرَ لأَبي بَكْرَةَ فَقَالَ: وَأَنا سَمِعَتْهُ أُذُنايَ وَوَعاهُ قَلْبي مِنْ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم

42. Hadis Sa'da b. Ebi Vekkasa i Ebu Bekre. Sa'd kaže: „Čuo sam Vjerovjesnika, s.a.v.s., da kaže: 'Zabranjen je Džennet onome ko se pripiše nekom drugom za sina, a zna da on nije njegov otac.'" Taj hadis je spomenut Ebu Bekretu, pa je rekao: „I ja sam ga čuo svojim ušima i shvatio svojim razumom od Allahovog Poslanika, s.a.v.s."

O Poslanikovim riječima „Psovanje muslimana je veliki grijeh, a ubistvo nevjerstvo"

حديثُ عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعودٍ أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: سِبَابُ الْمُسْلِمِ فُسُوقٌ وَقِتالُهُ كُفْرٌ

43. Hadis Abdullaha b. Mes'uda, r.a., gdje stoji da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: „Psovanje muslimana je veliki grieh, a njegovo ubistvo je nevjerstvo."

Nemojte se nakon mene vratiti u nevjerstvo ubijajući se međusobno

حديثُ جَريرٍ أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم قَالَ لَهُ في حَجَّةِ الْوَداعِ: اسْتَنْصِتِ النَّاسَ، فَقالَ: لا تَرْجِعُوا بَعْدي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقابَ بَعْضٍ

44. Hadis Džerira da mu je Vjerovjesnik, s.a.v.s., na Oprosnom hadžu rekao: „Ušuti ljude," a zatim rekao: „Nemojte se nakon mene vratiti u nevjerstvo ubijajući jedni druge."

حديثُ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: وَيْلَكُمْ أَوْ وَيْحَكُمْ، لا تَرْجِعُوا بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقابَ بَعْضٍ

45. Hadis Ibn Omera, od Vjerovjesnika, s.a.v.s., da je rekao: „Teško vama, nemojte se nakon mene vratiti u nevjerstvo ubijajući jedni druge."

Pojašnjenje nevjerstva onoga ko kaže: „Pala nam je kiša zbog te i te zvijezde"

٤٦. حديث زَيْدِ بْنِ خالِدٍ الْجُهَنِيِّ قَالَ: صَلّى لَنا رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم صَلاةَ الصُّبْحِ بِالْحُدَيْبِيَةِ عَلى إِثْرِ سَماءٍ كانَتْ مِنَ اللَّيْلَةِ، فَلَمّا انْصَرَفَ أَقْبَلَ عَلى النّاسِ فَقالَ: هَلْ تَدْرُونَ مَاذا قَالَ رَبُّكُمْ قَالوا اللهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ: أَصْبَحَ مِنْ عِبادي مُؤْمِنٌ بِيَ وَكافِرٌ، فَأَمّا مَنْ قَالَ مُطِرْنا بِفَضْلِ اللهِ وَرَحْمَتِهِ فَذَلِكَ مُؤْمِنٌ بِيَ وَكافِرٌ بِالْكَوْكَبِ وَأَمّا مَنْ قَالَ مُطِرْنا بِنَوْءِ كَذا وَكَذا فَذَلِكَ كافِرٌ بِي وَمُؤْمِنٌ بِالْكَوْكَبِ

46. Hadis Zejda b. Halida el-Džuhenija, gdje stoji: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je s nama na Hudejbiji klanjao sabah-namaz, a bilo je tragova kiše koja je pala prethodne noći. Nakon što je završio, okrenuo se ljudima i rekao: 'Znate li šta je vaš Gospodar rekao?' Ljudi su odgovorili: 'Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju.' Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Rekao je: 'Neki Moji robovi su osvanuli kao vjernici, a neki kao nevjernici u Mene. Oni koji su rekli: 'Kiša je pala Allahovom milošću i dobrotom su vjernici u Mene, a nevjernici u zvijezde (horoskop), a oni

koji su rekli da je kiša pala zbog položaja neke zvijezde, oni su nevjernici u Mene, a vjernici u zvijezde.'"

Ljubav prema ensarijama je dio imana

حديث أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: آيَةُ الإِيمانِ حُبُّ الأَنْصارِ، وَآيَةُ النِّفاقِ بُغضُ الأَنْصار

47. Hadis Enesa koji prenosi od Vjerovjesnika, s.a.v.s., da je rekao: "Znak vjerovjanja je ljubav prema ensarijama, a znak nifaka, licemjerstva je mržnja prema njima."

حديث الْبَراء قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: الأَنْصارُ لا يُحِبُّهُمْ إِلاَّ مُؤْمِنٌ، وَلا يُبْغِضُهُمْ إِلاّ مُنافِقٌ، فَمَنْ أَحَبَّهُمْ أَحَبَّهُ اللهُ، وَمَنْ أَبْغَضَهُمْ أَبْغَضَهُ اللهُ

48. Hadis Bera'a u kome stoji da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: „Ensarije će voljeti samo vjernici, a mrziti samo munafici. Ko bude njih volio, Allah će ga voljeti, a ko bude njih prezirao, Allah će ga prezreti."

Iman se smanjuje u nedostatku dobrih djela

حديث أَبي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: خَرَجَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم في أَضْحَى أَوْ فِطْرٍ إِلى الْمُصَلَّى فَمَرَّ عَلى النِّساءِ فَقَالَ: يا مَعْشَرَ النِّساءِ تَصَدَّقْنَ فَإِنِّي أُرِيتُكُنَّ أَكْثَرَ أَهْلِ النَّارِ فَقُلْنَ: وَبِمَ يا رَسُولَ اللهِ قَالَ: تُكْثِرْنَ اللَّعْنَ وَتَكْفُرْنَ الْعَشِيرَ، ما رَأَيْتُ مِنْ ناقِصاتِ عَقْلٍ وَدِينٍ أَذْهَبَ لِلُبِّ الرَّجُلِ الْحازِمِ مِنْ إِحْداكُنَّ قُلْنَ: وَما نُقْصانُ دِينِنا وَعَقْلِنا يا رَسُولَ اللهِ قَالَ: أَلَيْسَ شَهادَةُ الْمَرْأَةِ مِثْلَ نِصْفِ شَهادَةِ الرَّجُلِ قُلْنَ: بَلَى، قَالَ: فَذَلِكَ مِنْ نُقْصانِ عَقْلِها، أَلَيْسَ إِذا حَاضَتْ لَمْ تُصَلِّ وَلَمْ تَصُمْ قُلْنَ: بَلى، قَالَ: فَذَلِكَ مِنْ نُقْصانِ دِينِها

49. Hadis Ebu Seida el-Hudrija, r.a., u kojem se navodi: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je izašao na kurbanski ili ramazanski bajram na musalu, pa je prošao pored žena i rekao im: 'O skupino žena, udjeljute sadaku, jer ja vidim da ste vi većina među stanovnicima Vatre.' Pa su one rekle: 'Zbog čega, Allahov Poslaniče?' Odgovorio je: 'Zato što mnogo proklinjete i što ste nezahvalne muževima. Ja nisam vidio da neko kraće pameti i manjkavije vjere zanese pamet i najodlučnijeg čovjeka, kao što ste vi.' 'U čemu se ogleda manjkavost naše vjere i kratkoća naše pameti, Poslaniče?' upitale su. On je odgovorio: 'Nije li svjedočenje dvije žene jednako svjedočenju jednog muškarca?' 'Da', odgovorile su. 'U tome je manjkavost pameti' – reče Poslanik, s.a.v.s., i nastavi: 'A nije li ona s menstruacijom ta koja ne klanja i ne posti?' 'Da', potvrdiše žene. 'To je, eto' – reče on – manjkavost njene vjere.'“

Vjerovanje u Allaha je najvrijednije djelo

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم سُئِلَ: أَيُّ الْعَمَلِ أَفْضَلُ فَقَالَ: إِيمانٌ بِاللهِ وَرَسُولِهِ قِيلَ: ثُمَّ ماذا قَالَ: الْجِهادُ في سَبيلِ اللهِ قِيلَ: ثُمَّ ماذا قَالَ: حَجٌّ مَبْرورٌ

50. Hadis Ebu Hurejre, r.a., da je Poslanik, s.a.v.s., upitan: „Koje djelo je najvrijednije?“ Odgovorio je: „Vjerovanje u Allaha i Poslanika.“ „A onda?“, upitan je. „Borba na Allahovom putu“, odgovorio je. „A onda?“, ponovo je upitan. „Primljen hadž“, odgovorio je.

حديث أَبي ذَرٍّ رضي الله عنه، قَالَ سَأَلْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم: أَيُّ الْعَمَلِ أَفْضَلُ قَالَ: إِيمانٌ بِاللهِ وَجِهادٌ في سَبيلِهِ قُلْتُ: فَأَيُّ الرِّقاب أَفْضَلُ قَالَ: أَغْلاها ثَمَنًا وَأَنْفَسُها عِنْدَ أَهْلِهَا قُلْتُ: فَإِنْ لَمْ أَفْعَلْ قَالَ: تُعِينُ صَانِعًا أَوْ تَصْنَعُ لأَخْرَقَ قَالَ: فَإِنْ

لَمْ أَفْعَلْ قَالَ: تَدَعُ النَّاسَ مِنَ الشَّرِّ فَإِنَّها صَدَقَةٌ تَصَدَّقُ بِها عَلى نَفْسِكَ

51. Hadis Ebu Zerra, r.a., da je rekao: „Pitao sam Allahovog Poslanika, s.a..v.s.: 'Koje djelo je najvrijednije?' Odgovorio je: 'Vjerovanje u Allaha i Njegovog Poslanika i borba na Allahovom putu.' Zatim sam upitao: 'Kakvog roba je najbolje osloboditi?' 'Koji je skuplji i dragoceniji kod njegovog gospodara.' Upitao sam: 'A ako to ne mogu učiniti?' 'Da pomogneš zanatliju ili učiniš dobro onome ko nije vješt u radu.' 'A ako ni to ne mogu učiniti?' upitao sam. On je odgovorio: 'Poštedi ljude svoga zla, jer je to sadaka koju ćeš udijeliti sebi.'"

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ سَأَلْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم أَيُّ الْعَمَلِ أَحَبُّ إِلى اللهِ قَالَ: الصَّلاةُ عَلى وَقْتِها قَالَ: ثُمَّ أَيّ قَالَ: ثُمَّ بِرُّ الْوالِدَيْنِ قَالَ: ثُمَّ أَيّ قَالَ: الْجِهادُ فِي سَبيلِ اللهِ قَالَ حَدَّثَني بِهِنَّ، وَلَوِ اسْتَزَدْتُهُ لَزادَني

52. Hadis Abdullaha b. Mes'uda, gdje stoji: „Upitao sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., o djelu koje je Allahu najdraže, pa mi je rekao: 'Namaz u njegovom vremenu.' Upitao sam: 'Zatim?' 'Dobročinstvo prema roditeljima', odgovorio je Poslanik. 'A zatim?', ponovo sam upitao. 'Borba na Allahovom putu', odgovorio je. To mi je kazao, a da sam ga i dalje pitao, još bi mi odgovarao."

Širk, pripisivanje Allahu druga je najveći grijeh

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: سَأَلْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم: أَيُّ الذَّنْبِ أَعْظَمُ عِنْدَ اللهِ قَالَ: أَنْ تَجْعَلَ للهِ نِدًّا وَهُوَ خَلَقَكَ قُلْتُ: إِنَّ ذلِكَ لَعَظِيمٌ، قُلْتُ: ثُمَّ أَيّ قَالَ: وَأَنْ تَقْتُلَ وَلَدَكَ تَخافُ أَنْ يَطْعَمَ مَعَكَ، قُلْتُ: ثُمَّ أَيّ قَالَ: أَنْ تُزانِيَ حَليلَةَ جارِكَ

53. Hadis Abdullaha b. Mes'uda u kojem stoji: „Pitao sam

Allahovog Poslanika, s.a.v.s., o najvećem grijehu kod Allaha, pa mi je rekao: 'Da pripišeš Allahu druga, a On te je stvorio.' Dodao sam: 'Doista je to najveće, a koji je zatim?' Odgovorio je: 'Da ubiješ svoje dijete bojeći se siromaštva.' 'A zatim?' upitao sam. 'Da učiniš blud sa ženom svoga komšije', odgovorio je.

حديث أَبِي بَكْرَةَ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم أَلا أُنَبِّئُكُمْ بِأَكْبَرِ الْكَبائِرِ ثَلاثًا، قَالُوا: بَلَى يا رَسُولَ اللهِ، قَالَ: الإِشْراكُ بِاللهِ وَعُقوقُ الْوالِدَيْنِ وَجَلَسَ، وَكانَ مُتَّكِئًا، فَقالَ أَلا وَقَوْلُ الزّورِ قَالَ فَما زَالَ يُكَرِّرُها حَتّى قُلْنا لَيْتَهُ سَكَتَ

54. Hadis Ebu Bekreta, da je rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je tri puta upitao: 'Hoćete li da vas obavijestim o najvećim grijesima?' Odgovorili su: 'Da, Poslaniče.' Rekao je: 'Pripisivati Allahu sudruga, nepokornost roditeljima' – a zatim je sjeo, a bio je oslonjen, pa nastavio – 'i, svakako, lažno svjedočenje.' To je toliko ponavljao da smo pomislili: 'Kada bi htio prestati.'"

حديث أَنَسٍ رضي الله عنه قَالَ سُئِلَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم عَنِ الْكَبائِرِ قَالَ: الإِشْراكُ بِاللهِ، وَعُقوقُ الْوالِدَيْنِ، وَقَتْلُ النَّفْسِ، وَشَهادَةُ الزّورِ

55. Hadis Enesa, r.a., gdje stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitan o velikim grijesima, pa je rekao: „Pripisivanje Allahu sudruga, nepokornost roditeljima, ubistvo i lažno svjedočenje."

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْموبِقاتِ قَالُوا: يا رَسُولَ اللهِ وَما هُنَّ قَالَ: الشِّرْكُ بِاللهِ، وَالسِّحْرُ، وَقَتْلُ النَّفْسِ الَّتي حَرَّمَ اللهُ إِلاَّ بِالْحَقِّ، وَأَكْلُ الرِّبا، وَأَكْلُ مَالِ الْيَتيمِ، وَالتَّوَلّي يَوْمَ الزَّحْفِ، وَقَذْفُ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِناتِ الْغافِلاتِ

56. Hadis Ebu Hurejre, r.a., od Vjerovjesnika, s.a.v.s., da je rekao: „Čuvajte se sedam smrtonosnih grijeha.' Koji su oni,

Poslaniče?', upitali su ashabi. Odgovorio je: 'Pripisivanje Allahu sudruga (širk), sihr, ubistvo onoga čije ubistvo je Allah zabranio, osim ako to pravo zahtjeva, eksploatacija kamata, eksploatacija imetka siročeta, bježanje s bojnog polja i potvora čestitih vjernica, koje o tom grijehu ništa ne znaju."

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: إِنَّ مِنْ أَكْبَرِ الْكَبائِرِ أَنْ يَلْعَنَ الرَّجُلُ والِدَيْهِ قِيلَ يا رَسُولَ اللهِ وَكَيْفَ يَلْعَنُ الرَّجُلُ والِدَيْهِ قَالَ: يَسُبُّ الرَّجُلُ أَبا الرَّجُلِ فَيَسُبُّ أَبَاهُ وَيَسُبُّ أُمَّهُ

57. Hadis Abdullaha b. Amra, gdje stoji da je rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Među najveće grijehe spada da čovjek proklinje svoje roditelje.' 'Kako će čovjek proklinjati svoje roditelje?' upitali su Poslanika. On je odgovorio: 'Da čovjek opsuje ili ponizi oca nekog drugog čovjeka, pa ovaj zbog toga opsuje i ponizi njegovog oca i njegovu majku.'"

Ko umre ne pripisujući Allahu druga, ući će u Džennet

حديثُ عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعودٍ رضي الله عنه، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم مَنْ ماتَ يُشْرِكُ بِاللهِ شَيْئًا دَخَلَ النَّارَ وَقُلْتُ أَنا: مَنْ ماتَ لا يُشْرِكُ بِاللهِ شَيْئًا دَخَلَ الْجَنَّةَ

58. Hadis Abdullaha b. Mes'uda, r.a., da je rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Ko umre, a pripisivao je Allahu sudruga, ući će u Vatru.' A ja sam rekao: 'Ko umre, ne pripisujući Allahu druga, ući će u Džennet.'"

حديث أَبي ذَرٍّ رضي الله عنه، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم أَتاني آتٍ مِنْ رَبِّي فَأَخْبَرَني، أَوْ قَالَ بَشَّرَني، أَنَّهُ مَنْ ماتَ مِنْ أُمَّتِي لا يُشْرِكُ بِاللهِ شَيْئًا دَخَلَ

الْجَنَّةَ قُلْتُ: وَإِنْ زَنى وَإِنْ سَرَقَ قَالَ: وَإِنْ زَنى وَإِنْ سَرَقَ

59. Hadis Ebu Zerra, r.a., gdje stoji: „Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Od mog Gospodara mi je došao glasnik i obavijestio me,' ili je rekao: 'obradovao me da će svako iz mog ummeta ko Allahu nije pripisao sudruga, ući u Džennet.' Rekao sam: 'Pa i ako je učinio blud i ukrao?' 'Pa i ako je učinio blud i ukrao', odgovorio je Poslanik.

حديث أَبِي ذَرٍّ رضي الله عنه، قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم وَعَلَيْهِ ثَوْبٌ أَبْيَضُ وَهُوَ نائِمٌ، ثُمَّ أَتَيْتُهُ وَقَدِ اسْتَيْقَظَ، فَقالَ: ما مَنْ عَبْدٍ قَالَ لا إِلهَ إِلاّ اللهُ ثُمَّ ماتَ عَلى ذَلِكَ إِلاّ دَخَلَ الْجَنَّةَ قُلْتُ: وَإِنْ زَنى وَإِنْ سَرَقَ قَالَ: وَإِنْ زَنى وَإِنْ سَرَقَ، قُلْتُ: وَإِنْ زَنى وَإِنْ سَرَقَ قَالَ: وَإِنْ زَنى وَإِنْ سَرَقَ، قُلْتُ: وَإِنْ زَنى وَإِنْ سَرَقَ قَالَ: وَإِنْ زَنى وَإِنْ سَرَقَ عَلى رَغْمِ أَنْفِ أَبِي ذَرٍّ وَكانَ أَبُو ذَرٍّ إِذا حَدَّثَ بِهذا قَالَ وَإِنْ رَغِمَ أَنْفُ أَبِي ذَرٍّ

60. Hadis Ebu Zerra, r.a., da je rekao: „Došao sam Allahovom Poslaniku, s.a.v.s. Na njemu je bila bijela odjeća i on je spavao. Došao sam mu ponovo, a on se već bio razbudio, pa je rekao: 'Nema ni jednog roba koji kaže *nema istinskog božanstva osim Allaha*, a zatim na tome umre, a da neće ući u Džennet.' Upitao sam: 'Pa i ako je učinio blud i ukrao?' 'Pa i ako je učinio blud i ukrao', odgovorio je Poslanik. Upitao sam ponovo: 'Pa i ako je učinio blud i ukrao?' 'Pa i ako je učinio blud i ukrao', odgovorio je Poslanik. Upitao sam ponovo: 'Pa i ako je učinio blud i ukrao?' 'Pa i ako je učinio blud i ukrao, uprkos Ebu Zerru', odgovorio je Poslanik." Ebu Zerr bi, kada bi pričao ovaj hadis, govorio: „Uprkos Ebu Zerru."

Zabrana ubistva nevjernika nakon izgovarana šehadeta

حديث الْمِقْدَادِ بْنِ الأَسْوَدِ (هُوَ الْمِقْدادُ بْنُ عَمْرٍو الْكِنْدِيُّ) أَنَّهُ قَالَ لِرَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم: أَرَأَيْتَ إِنْ لَقِيتُ رَجُلاً مِنَ الْكُفّارِ، فَاقْتَتَلْنا، فَضَرَبَ إِحْدى يَدَيَّ بِالسَّيْفِ فَقَطَعَها، ثُمَّ لاذَ مِنّي بِشَجَرَةٍ، فَقالَ أَسْلَمْتُ للهِ، أَأَقْتُلُهُ يا رَسولَ اللهِ بَعْدَ أَنْ قَالَها فَقالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: لا تَقْتُلْهُ، فَقالَ يا رَسُولَ اللهِ إِنَّهُ قَطَعَ إِحْدى يَدَيَّ ثُمَّ قَالَ ذَلِكَ بَعْدَ ما قَطَعَها؛ فَقالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: لا تَقْتُلْهُ، فَإِنْ قَتَلْتَهُ فَإِنَّهُ بِمَنْزِلَتِكَ قَبْلَ أَنْ تَقْتُلَهُ، وَإِنَّكَ بِمَنْزِلَتِهِ قَبْلَ أَنْ يَقولَ كَلِمَتَهُ الَّتي قَال

61. Hadis Mikdada b. Amra (on je Mikdad b. Amr el-Kindi), da je rekao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.: „Šta misliš, ako susretnem nevjernika, pa se sukobimo i on me udari sabljom po ruci i odsječe mi je. Zatim se od mene udalji i kaže: 'Ja prihvatam islam.' Hoću li ga ubiti nakon što to kaže ili ne?' Poslanik, s.a.v.s., je odgovorio: 'Nećeš ga ubiti.' 'Ali, Poslaniče, on mi je odsjekao ruku, prije nego je to rekao', dodao sam. Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Nećeš ga ubiti, a a ko ga ubiješ, on će biti na stepenu na kojem si ti bio prije nego si ga ubio, a ti ćeš biti na stepenu na kojem je on bio prije nego što je izgovorio te riječi.'"

حديث أُسامَةَ بْنِ زَيْدٍ رضي الله عنهما قالَ: بَعَثَنا رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم إِلى الْحُرَقَةِ فَصَبَّحْنا الْقَوْمَ فَهَزَمْناهُمْ، وَلَحِقْتُ أَنا وَرَجُلٌ مِنَ الأَنْصارِ رَجُلاً مِنْهُمْ، فَلَمّا غَشيناهُ قَالَ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ، فَكَفَّ الأَنْصارِيُّ عَنْهُ، وَطَعَنْتُهُ بِرُمْحي حَتّى قَتَلْتُهُ؛ فَلَمّا قَدِمْنا، بَلَغَ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم فَقالَ: يا أُسامَةُ أَقَتَلْتَهُ بَعْدَما قَالَ لا إِلَهَ إِلاَّ اللهُ، قُلْتُ كَانَ مُتَعَوِّذًا؛ فَما زَالَ يُكَرِّرُها حَتّى تَمَنَّيْتُ أَنّي لَمْ أَكُنْ أَسْلَمْتُ قَبْلَ ذَلِكَ الْيَوْمِ

62. Hadis Usame b. Zejda, r.a., da je rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., nas je poslao u Hureku, pa smo tamo u zoru napali jedan narod i porazili ih. Ja i jedan ensarija smo jurili nekog čovjeka od njih. Kada smo ga uhvatili, on je rekao: 'Nema istinskog božanstva osim Allaha.' Ensarija je odustao od njegovog ubistva, ali sam ga ja ubo kopljem i ubio ga. Kada smo se vratili, to je saznao Poslanik, s.a.v.s., i rekao: 'Usame, zar si ubio čovjeka nakon što je izgovorio šehadet?' Ja sam rekao: 'On je to uradio kako bi se zaštitio.' Poslanik je ponavljao prethodne riječi da sam poželio da prije tog dana nisam prihvatio islam."

Nije od nas onaj ko podigne na nas oružje

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: مَنْ حَمَلَ عَلَيْنا السِّلاَحَ فَلَيْسَ مِنّا

63. Hadis Abdullaha b. Omera, da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Ko na nas podigne oružje, taj ne pripada nama."

حديث أَبِي مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: مَنْ حَمَلَ عَلَيْنَا السِّلاحَ فَلَيْسَ مِنّا

64. Hadis Ebu Musa'a, od Vjerovjesnika, s.a.v.s., da je rekao: „Ko na nas podigne oružje, taj ne pripada nama."

Zabrana udaranja po licu, cijepanja odjeće i uzvikivanje paganskih izraza

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعودٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم لَيْسَ مِنّا مَنْ ضَرَبَ الْخُدُودَ، وَشَقَّ الْجُيُوبَ، وَدَعا بِدَعْوى الْجاهِلِيَّةِ

65. Hadis Abdullaha b. Mes'uda, r.a., da je rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Nije od nas onaj ko se udara po obrazima, cijepa krajeve svoje odjeće i uzvikuje džahilijetske parole.'“

حديث أَبِي مُوسَى رضي الله عنه وَجِعَ أَبُو مُوسَى وَجَعًا شَدِيدًا فَغُشِيَ عَلَيْهِ وَرَأْسُهُ فِي حَجْرِ امْرَأَةٍ مِنْ أَهْلِهِ، فَلَمْ يَسْتَطِعْ أَنْ يَرُدَّ عَلَيْها شَيْئًا؛ فَلَمَّا أَفاقَ قَالَ أَنا بَرِيءٌ مِمَّنْ بَرِئَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم إِنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم بَرِئَ مِنَ الصَّالِقَةِ وَالْحالِقَةِ وَالشَّاقَّةِ

66. Hadis Ebu Musa'a, r.a. Ebu Musa se veoma razbolio i onesvijestio, glava mu je bila u krilu jedne od njegovih žena. Nije joj mogao ništa odgovoriti. Kada se osvijestio, rekao je: 'Ja se odričem onoga koga se odrekao Allahov Poslanik, s.a.v.s. Allahov Poslanik, s.a.v.s., se odrekao žene koja prilikom nesreće nariče, brije kosu i cijepa haljine na sebi.'“

Zabrana prenošenja tuđih riječi

حديث حُذَيْفَةَ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: لا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَتَّاتٌ

67. Hadis Huzejfe, da je rekao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže: 'U Džennet neće ući onaj ko prenosi riječi drugih ljudi.'“

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ الله صلى الله عليه وسلم ثَلاثَةٌ لا يَنْظُرُ اللهُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيامَةِ وَلا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذابٌ أَلِيمٌ: رَجُلٌ كَانَ لَهُ فَضْلُ مَاءٍ بِالطَّرِيقِ فَمَنَعَهُ مِن ابْنِ السَّبِيلِ؛ وَرَجُلٌ بايَعَ إِمامَهُ لا يُبايِعُهُ إِلاّ لِدُنْيا، فَإِنْ أَعْطاهُ مِنْها رَضِيَ، وَإِنْ لَمْ يُعْطِهِ مِنْهَا سَخِطَ؛ وَرَجُلٌ أَقامَ سِلْعَتَهُ بَعْدَ الْعَصْرِ فَقالَ وَاللهِ الَّذي لا إِلهَ غَيْرُهُ

لَقَدْ أَعْطَيْتُ بِهَا كَذَا وَكَذَا، فَصَدَّقَهُ رَجُلٌ ثُمَّ قَرَأَ هذِهِ الآيَةَ (إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلاً)

68. Hadis Ebu Hurejre, r.a., da je rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Uzvišeni Allah na Sudnjem danu neće pogledati niti će očistiti tri vrste ljudi i njima slijedi bolna kazna: čovjek koji pored puta posjeduje vodu, pa je uskrati putnicima, čovjek koji se zakune na vjernost vladaru samo radi ovog svijeta, ako mu nešto od toga da, on je zadovoljan, a ako mu nešto od dunjaluka uskrati, onda je nezadovoljan i ljutit na njega i čovjek koji iznese svoju trgovačku robu nakon ikindije i kaže: 'Tako mi onoga, osim koga drugog božanstva nema, za to sam dao toliko i toliko', pa mu čovjek povjeruje.“ Zatim je proučio ajet: *'Oni koji zakletvu Allahom i obećanje prodaju za malu cijenu...“*

Zabrana samoubistva i pojašnjenje da će samoubica u Džehenemu vršiti samoubistvo na identičan način i pojašnjenje da će u Džennet ući samo muslimani

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: مَنْ تَرَدَّى مِنْ جَبَلٍ فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَهُوَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ يَتَرَدَّى فِيهِ خَالِدًا مُخَلَّدًا فيها أَبَدًا، وَمَنْ تَحَسَّى سُمًّا فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَسُمُّهُ فِي يَدِهِ يَتَحَسَّاهُ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدًا مُخَلَّدًا فيها أَبَدًا، وَمَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِحَدِيدَةٍ فَحَدِيدَتُهُ فِي يَدِهِ يَجَأُ بِهَا فِي بَطْنِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدًا مُخَلَّدًا فِيهَا أَبَدًا

69. Hadis Ebu Hurejre, r.a., od Vjerovjesnika, s.a.v.s., da je rekao: „Ko skoči s brda i izvrši samoubistvo, on će u Vatri vječno skakati s brda. Ko popije otrov i tako se ubije, u Vatri će u ruci imati otrov i njima će se vječno ubijati. Ko se ubije ne-

kim oštrim predmetom, u Vatri će se vječno u stomak probijati oštrim predmetom."

حديث ثَابِتِ بْنِ الضَّحَّاكِ، وَكَانَ مِنْ أَصْحابِ الشَّجَرَةِ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: مَنْ حَلَفَ عَلى مِلَّةٍ غَيْرِ الإِسْلامِ فَهُوَ كَما قالَ، وَلَيْسَ عَلى ابْنِ آدَمَ نَذْرٌ فِيما لا يَمْلِكُ، وَمَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِشَيْءٍ فِي الدُّنْيا عُذِّبَ بِهِ يَوْمَ الْقِيامَةِ، وَمَنْ لَعَنَ مُؤْمِنًا فَهُوَ كَقَتْلِهِ، وَمَنْ قَذَفَ مُؤْمِنًا بِكُفْرٍ فَهُوَ كَقَتْلِهِ

70. Hadis Sabita b. Dahhaka, koji je bio jedan od ljudi koji su dali prisegu pod drvetom, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Ko se lažno, mimo islama zakune drugom vjerom, onakav je kao što je rekao; čovjek se ne može zavjetovati onim što nema. Ko se nečim ubije na ovom svijetu, time će biti mučen na Sudnjem danu. Ko prokune vjernika, isto je kao da ga je i ubio. Ko vjernika optuži za nevjerstvo, isto je kao da ga je ubio."

حديث أَبي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: شَهِدْنا مَعَ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم خَيْبَرَ، فَقالَ لِرَجُلٍ مِمَّنْ يَدَّعِي الإِسْلامَ: هذا مِنْ أَهْلِ النَّارِ، فَلَمّا حَضَرَ الْقِتالُ قاتَلَ الرَّجُلُ قِتالاً شَدِيدًا فَأَصابَتْهُ جِراحَةٌ، فَقِيلَ يا رَسُولَ اللهِ الَّذِي قُلْتَ إِنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَإِنَّه قَدْ قاتَلَ الْيَوْمَ قِتالاً شَدِيدًا، وَقَدْ ماتَ، فَقالَ صلى الله عليه وسلم: إِلى النَّارِ قَالَ فَكادَ بَعْضُ النَّاسِ أَنْ يَرْتابَ؛ فَبَيْنَما هُمْ عَلى ذلِكَ إِذْ قِيلَ إِنَّهُ لَمْ يَمُتْ وَلكِنَّ بِهِ جِراحًا شَدِيدًا، فَلَمّا كانَ مِنَ اللَّيْلِ لَمْ يَصْبِرْ عَلى الْجِراحِ فَقَتَلَ نَفْسَهُ: فَأُخْبِرَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم بِذلِكَ، فَقالَ: اللهُ أَكْبَرُ أَشْهَدُ أَنِّي عَبْدُ اللهِ وَرَسُولُهُ، ثُمَّ أَمَرَ بِلالاً فَنادى فِي النَّاسِ: إِنَّه لا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلاّ نَفْسٌ مُسْلِمَةٌ، وَإِنَّ اللهَ لَيُؤَيِّدُ هذا الدِّينَ بِالرَّجُلِ الْفاجِرِ

71. Hadis Ebu Hurejre, r.a., da je rekao: „Prisustvovao sam s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., na Hajberu, pa je on za jednog čovjeka, koji se izdavao za muslimana, rekao: 'On će u

Vatru.' Kada je nastupila borba, ovaj čovjek se žestoko borio i ranjen je. Poslaniku, s.a.v.s., je rečeno: 'Poslaniče, onaj za koga si rekao da je od stanovnika Vatre, danas se žestoko borio i umro je.' Poslanik, s.a.v.s., reče: 'U Džehennemu je.' Neki ljudi su skoro u to posumnjali. I dok je takvo stanje i dalje trajalo, bi rečeno: 'On nije umro, ali je dopao teških rana.' Tokom noći nije se mogao strpiti, pa je ubio sebe. Poslanik, s.a.v.s., je o tome obaviješten, pa je rekao: 'Allah je najveći, svjedočim da sam ja Allahov rob i poslanik.' Zatim je naredio Bilalu da pozove ljude i kaže: 'U Džennet će ući samo osoba musliman, a Allah će ovu vjeru pomoći makar i sa griješnikom.'“

حديثُ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم الْتَقى هُوَ وَالْمُشْرِكُونَ فَاقْتَتَلُوا فَلَمَّا مَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم إِلى عَسْكَرِهِ، وَمالَ الآخَرُونَ إِلى عَسْكَرِهِمْ، وَفي أَصْحابِ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم رَجُلٌ لا يَدَعُ لَهُمْ شاذَّةً وَلا فاذَّةً إِلاَّ اتَّبَعَها يَضْرِبُها بِسَيْفِهِ، فَقالُوا ما أَجْزَأَ مِنّا الْيَوْمَ أَحَدٌ كَما أَجْزَأَ فُلانٌ؛ فَقالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: أَما إِنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَقالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: أَنا صاحِبُهُ قَالَ فَخَرَجَ مَعَهُ كُلَّما وَقَفَ وَقَفَ مَعَهُ، وَإِذا أَسْرَعَ أسرع مَعَهُ؛ قالَ فَجُرِحَ الرَّجُلُ جُرْحًا شَديدًا، فَاسْتَعْجَلَ الْمَوْتَ فَوَضَعَ نَصْلَ سَيْفِهِ بِالأَرْضِ، وَذُبابَهُ بَيْنَ ثَدْيَيْهِ ثُمَّ تَحامَلَ عَلى نَفْسِهِ فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَخَرَجَ الرَّجُلُ إِلى رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم فَقالَ: أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللهِ قَالَ: وَما ذاكَ قالَ: الرَّجُلُ الَّذي ذَكَرْتَ آنِفًا أَنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَأَعْظَمَ النَّاسُ ذَلِكَ، فَقُلْتُ: أَنا لَكُمْ بِهِ، فَخَرَجْتُ في طَلَبِهِ، ثُمَّ جُرِحَ جُرْحًا شَديدًا فَاسْتَعْجَلَ الْمَوْتَ، فَوَضَعَ نَصْلَ سَيْفِهِ في الأَرْضِ، وَذُبابَهُ بَيْنَ ثَدْيَيْهِ، ثُمَّ تَحامَلَ عَلَيْهِ فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَقالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم عِنْدَ ذَلِكَ: إِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ عَمَلَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فيما يَبْدُو لِلنَّاسِ وَهُوَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ، وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ عَمَلَ أَهْلِ النَّارِ فِيما يَبْدُو لِلنَّاسِ وَهْوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ

72. Hadis Suhejla b. Sa'da es-Sa'idija, da je Allahov Po-

slanik, s.a.v.s., susreo s mušricima. Povela se borba. Kada je Poslanik, s.a.v.s., krenuo svojoj vojsci, a oni svojoj, među Poslanikovim ashabima bijaše jedan čovjek, koji nije od mušrika u toku borbe ostavljao ni malo ni veliko, a da ga nije slijedio i udarao svojom sabljom. Potom je neko rekao: 'Niko od nas nije zaslužio nagradu kao taj i taj.' Tada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Bez sumnje, on je od stanovnika Vatre.' Kasnije je neko od njih rekao: 'Ja ću ga posmatrati.' Onda je izašao s njim, i kad god bi on zastao, zastao bi i on s njim, a kada bi požurio, požurio bi i on s njim. Zatim je taj teško ranjen, pa je sebi ubrzao smrt tako što je dršku svoje sablje stavio na zemlju, a njen vrh stavio na svoje grudi, potom se navalio na sječivo svoje sablje i ubio se.

Poslije ga je ovaj čovjek koji ga je pratio otišao kod Poslanika, s.a.v.s., i rekao: ‘Svjedočim da si Allahov poslanik.’ ‘A šta je s ovim drugim’, upitao je Poslanik, s.a.v.s. ‘Kada si rekao ranije za onog čovjeka da je od stanovnika Džehennema, to se prisutnima učinilo preuveličanim. Ja sam rekao da ću ga ja posmatrati. Onda je on teško ranjen, pa je, želeći ubrzati svoju smrt, zabo dršku sablje u zemlju, a sječivo naslonio na svojim grudima, a zatim se na njega navalio i ubio se.’ Tada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: ‘Zaista čovjek nekada u očima ljudi radi posao dženetlija, a on je, uistinu, od stanovnika Džehennema. A nekada u očima ljudi radi djela džehenemlija, a on je, uistinu, stanovnik Dženneta.’“

حديث جُنْدُبَ بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم كَانَ فِيمَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ رَجُلٌ بِهِ جُرْحٌ فَجَزِعَ، فَأَخَذَ سِكِّينًا فَحَزَّ بِها يَدَهُ فَما رَقَأَ الدَّمُ حَتّى مَاتَ، قَالَ اللهُ تَعالَى بادَرَني عَبْدي بِنَفْسِهِ حَرَّمْتُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ

73. Hadis Džunduba b. Abdullaha, gdje stoji da je rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Prije vas je bio neki čovjek koji je ranjen, pa se nije mogao strpiti, te je nožem isjekao svoje vene i tako mu je istekla krv dok nije umro. Pa je Gospo-

dar rekao: 'Moj rob je htio sebi oduzeti život prije Mene, pa Sam mu zabranio Džennet.'"

Zabrana uzimanja ratnog plijena prije njegove podjele

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: افْتَتَحْنَا خَيْبَرَ وَلَمْ نَغْنَمْ ذَهَبًا وَلا فِضَّةً، إِنَّما غَنِمْنا الْبَقَرَ وَالإِبِلَ وَالْمَتاعَ وَالْحَوائِطَ، ثُمَّ انْصَرَفْنا مَعَ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم إِلى وادي الْقُرى وَمَعَهُ عَبْدٌ لَهُ يُقالُ لَهُ مِدْعَمٌ، أَهْداهُ لَهُ أَحَدُ بَني الضِّبابِ؛ فَبَيْنَما هُوَ يَحُطُّ رَحْلَ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم إِذْ جاءَهُ سَهْمٌ عائِرٌ حَتّى أَصابَ ذَلِكَ الْعَبْدَ فَقالَ النَّاسُ: هَنيئًا لَهُ الشَّهادَةُ فَقالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: بَلى وَالَّذي نَفْسي بِيَدِهِ إِنَّ الشَّمْلَةَ الَّتي أَصابَها يَوْمَ خَيْبَرَ مِنَ الْمَغانِمِ لَمْ تُصِبْها الْمَقاسِمُ لَتَشْتَعِلُ عَلَيْهِ نارًا فَجاءَ رَجُلٌ، حِينَ سَمِعَ ذَلِكَ مِنَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، بِشِراكٍ أَوْ بِشِراكَيْنِ، فَقالَ: هذا شَيْءٌ كُنْتُ أَصَبْتُهُ فَقالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: شِراكٌ أَوْ شِراكانِ مِنْ نار

74. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji: „Zauzeli smo Hajber, ali nismo u njemu zaplijenili ni zlato ni srebro, već krave, deve, hranu i bašte. Zatim smo krenuli u Vadul-Kura s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., a sa njim je bio i njegov rob po imenu Mid'am, poklonio mu ga je neko iz Benu Dababa. Dok je on bio pored jednog od Poslanikovih ljudi, doletjela je strijela od nekud i pogodila tog roba. Ljudi su rekli: 'Neka mu je sretan šehadet na Allahovom putu.' Poslanik, s.a.v..s, je rekao: 'Ne, tako mi Allaha, ogrtač koji je uzeo iz ratnog plijena na Hajberu prije raspodjele će raspaliti vatru na njemu.' Kada je neki čovjek čuo to od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., donio je kaiš ili dva za obuću i rekao: 'Ovo sam uzeo iz ratnog plijena.' Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'To je kaiš ili dva kaiša od vatre.'"

حديث ابْنِ مَسْعودٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَجُلٌ يا رَسُولَ اللهِ أَنُؤاخَذُ بِما

عَمِلْنا في الْجاهِلِيَّة قَالَ: مَنْ أَحْسَنَ في الإِسْلامِ لَمْ يُؤَاخَذْ بِما عَمِلَ في الْجاهِلِيَّةِ، وَمَنْ أَساءَ في الإِسْلامِ أُخِذَ بِالأَوَّلِ وَالآخِرِ

75. Hadis Ibn Mes'uda, r.a.: „Neki čovjek je rekao: 'Allahov Poslaniče, hoćemo li biti pitani za ono što smo radili u džahilijetu?' Odgovorio je: 'Ko lijepo prihvati islam neće biti pitan za ono iz džahilijeta, a ko se loše odnosi prema islamu bit će pitan i za prvo i za zadnje.'"

Islam, hidžra i hadž brišu ono prije njih

حديث ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ ناسًا مِنْ أَهْلِ الشِّرْكِ كانُوا قَدْ قَتَلُوا وَأَكْثَروا، وَزَنَوْا وَأَكْثَرُوا، فَأَتَوْا مُحَمَّدًا صلى الله عليه وسلم فَقالُوا: إِنَّ الَّذي تَقُولُ وَتَدْعُو إِلَيْهِ لَحَسَنٌ لَوْ تُخْبِرُنا أَنَّ لِما عَمِلْنا كَفَّارَةً؛ فَنَزَلَ (وَالَّذينَ لا يَدْعُونَ مَعَ اللهِ إِلَهًا آخَرَ وَلا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتي حَرَّمَ اللهُ إِلاَّ بِالْحَقِّ وَلا يَزْنُونَ)، وَنَزَلَ: (قُلْ يا عِبادِيَ الَّذينَ أَسْرَفُوا عَلى أَنْفُسِهِمْ لا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللهِ)

76. Hadis Ibn Abbasa, da su neki nevjernici pretjerano ubijali, pretjerano blud činili, a onda su došli kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i rekli: „To čemi ti pozivaš je lijepo, kada bi nas obavijestio da li za ono što smo učinili ima iskupa?' Pa je objavljeno: *„I oni koji se pored Allaha drugom božanstvu ne klanjaju, ne ubijaju one koje je Allah zabranio ubiti i koji blud ne čine..."* i objavljen je ajet: *„Reci: 'O robovi moji, koji ste se prema sebi ogriješili, ne guite nadu u Allahovu milost."*

Propis o djelima nevjernika koje je učinio prije islama

حديث حَكيم بْنِ حِزام رضي الله عنه، قَالَ: قُلْتُ يا رَسُولَ اللهِ أَرَأَيْتَ أَشْياءَ كُنْتُ أَتَحَنَّثُ بِها في الْجاهِلِيَّةِ مِنْ صَدَقَةٍ أَوْ عَتاقَةٍ وَصِلَةِ رَحِمٍ، فَهَلْ فيها مِنْ أَجْرٍ فَقالَ

النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: أَسْلَمْتَ عَلى ما سَلَفَ مِنْ خَيْرٍ

77. Hadis Hakima b. Hizama, r.a., da je rekao: „Rekao sam: 'Allahov Poslaniče, šta misliš o dobrim djelima, milostinji, oslobađanju robova i održavanju rodbinskih veza koje sam činio u vremenu džahilijeta. Hoću li za njih imati nagrade?' Poslanik, s.a.v.s., je odgovorio: 'Primio si islam s onim dobrom koje si prije njega učinio.'“

Iskrenost i istinitost vjerovanja

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ رضي الله عنه، قَالَ: لَمَّا نَزَلَتْ (الَّذينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبسوا إيمانَهُمْ بظُلْم) شَقَّ ذَلِكَ عَلى الْمُسْلِمينَ؛ فَقالُوا: يَا رَسُولَ اللهِ أَيُّنا لاَ يَظْلِمُ نَفْسَهُ قَالَ: لَيْسَ ذَلِكَ، إِنَّما هُوَ الشِّرْكُ؛ أَلَمْ تَسْمَعُوا ما قَالَ لُقْمانُ لاِبْنِهِ وَهوَ يَعِظهُ (يا بُنَيَّ لا تُشْرِكْ باللهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ)

78. Hadis Abdullaha b. Mes'uda, r.a., gdje stoji da je rekao: „Kada je objavljen ajet: *'Oni koji vjeruju i ne miješaju svoje vjerovanje sa nasiljem'*, to je teško palo muslimanima, pa su rekli: 'Allahov Poslaniče, pa, ko od nas nije učinio nasilje prema sebi?!' Poslanik je rekao: 'Ne misli se na to nasilje, misli se na širk. Zar niste čuli šta je Lukman rekao svome sinu, savjetujući ga: *'O sinko moj, ne pripisuj Allahu druga, doista je širk veliko nasilje.'*“

Allah oprašta griješne ideje i misli u srcu, ako se ne ostvare

حديث أَبي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: إِنَّ اللهَ تَجاوَزَ عَنْ أُمَّتي ما حَدَّثَتْ بِهِ أَنْفُسُها ما لَمْ تَعْمَلْ أَوْ تَتَكَلَّمْ

79. Hadis Ebu Hurejre, r.a., koji prenosi od Vjerovjesnika, s.a.v.s., da je rekao: "Uzvišeni Allah će mome ummetu opros-

titi ono što mu došaptava njegova duša, ako to ne učini ili izgovori."

Kada čovjek naumi učiniti dobro, upiše mu se jedan sevab, a kada naumi učiniti loše, ne upiše mu se ništa

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم إِذا أَحْسَنَ أَحَدُكُمْ إِسْلامَهُ فَكُلُّ حَسَنَةٍ يَعْمَلُها تُكْتَبُ لَهُ بِعَشْرِ أَمْثالِها، إِلى سَبْعِمائَةِ ضِعْفٍ، وَكُلُّ سَيِّئَةٍ يَعْمَلُها تُكْتَبُ لَهُ بِمِثْلِها

80. Hadis Ebu Hurejre, r.a., da je rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Kada neko od vas uljepša svoj islam, onda za svako dobro djelo mu bude upisano kao da ga je učinio od deset do sedam stotina puta, a za svako loše djelo upiše mu se samo jednom.'"

حديث ابْنِ عَبَّاسٍ رضي الله عنهما عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، فِيما يَرْوِي عَنْ رَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ، قَالَ: قَالَ إِنَّ اللهَ كَتَبَ الْحَسَناتِ وَالسَّيِّئاتِ، ثُمَّ بَيَّنَ ذَلِكَ، فَمَنْ هَمَّ بِحَسَنَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْها كَتَبَها اللهُ لَهُ عِنْدَهُ حَسَنَةً كامِلَةً، فَإِنْ هُوَ هَمَّ بِها فَعَمِلَها كَتَبَها اللهُ لَهُ عِنْدَهُ عَشْرَ حَسَناتٍ، إِلى سَبْعِمائَةِ ضِعْفٍ، إِلى أَضْعافٍ كَثِيرَةٍ، وَمَنْ هَمَّ بِسَيِّئَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْها، كَتَبَها اللهُ لَهُ عِنْدَهُ حَسَنَةً كامِلَةً، فَإِنْ هُوَ هَمَّ بِها فَعَمِلَها كَتَبَها اللهُ لَهُ سَيِّئَةً واحِدَةً

81. Hadis Ibn Abbasa, r.a., da je prenio od Vjerovjesnika, s.a.v.s., a on od svoga Gospodara, da je rekao: „Doista je Allah odredio dobra i loša djela, a zatim to pojasnio. Ko naumi učiniti neko dobro djelo, pa ga ne učini, piše mu se kod Allaha jedno potpuno dobro djelo. Ako ga naumi učiniti, pa ga i učini,

onda mu Allah kod Sebe zapiše od deset do sedam stotina puta to dobro djelo, a i više od toga. A ko naumi uraditi kakvo loše djelo, pa ga ne uradi, Allah će mu kod Sebe upisati jedno dobro djelo, a ko ga naumi uraditi, pa ga i uradi, Allah će mu kod Sebe upisati samo jedno loše djelo.'“

Sumnjičenja u vjerovanju i šta će kazati onaj koga obuzmu

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَأْتِي الشَّيْطانُ أَحَدَكُمْ فَيَقُولُ: مَنْ خَلَقَ كَذا مَنْ خَلَقَ كَذا حَتَّى يَقُولَ: مَنْ خَلَقَ رَبَّكَ فَإِذا بَلَغَهُ فَلْيَسْتَعِذْ بِاللهِ وَلْيَنْتَهِ

82. Hadis Ebu Hurejre, r.a., da je rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Nekima od vas dođe šejtan i govori mu: 'Ko je stvorio to, pa ko je stvorio to,' sve dok mu ne kaže: 'Ko je stvorio tvoga Gospodara?' Kada se to dogodi, neka zatraži Allahovu zaštitu od šejtana i neka prestane s takvim mislima.“

حديث أَنَسِ بْنِ مالِكٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: لَنْ يَبْرَحَ النَّاسُ يَتَساءَلُونَ حَتَّى يَقُولوا: هذا اللهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ، فَمَنْ خَلَقَ اللهَ

83. Hadis Enesa b. Malika, gdje je rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Ljudi neće prestati postavljati pitanja, sve dok jednom ne kažu: 'Pa, Allah je stvoritelj svega, ali ko je stvorio Allaha?'“

Prijetnja Vatrom onome ko svojom griješnom desnicom uskrati pravo muslimana

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ رضي الله عنه، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم مَنْ حَلَفَ يَمِينِ صَبْرٍ لِيَقْتَطِعَ بِهَا مَالَ امْرِىءٍ مُسْلِمٍ، لَقِيَ اللهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبانُ فَأَنْزَلَ اللهُ تَصْدِيقَ ذَلِكَ (إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللهِ وَأَيْمانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلاً أُولئِكَ لاَ خَلاقَ لَهُمْ فِي الآخِرَةِ) إلى آخر الآية؛ قَالَ فَدَخَلَ الأَشْعَثُ بْنُ قَيْسٍ وَقَالَ: ما يُحَدِّثُكُمْ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمنِ قُلْنا: كَذا وَكَذا، قَالَ فِيَّ أُنْزِلَتْ: كانَتْ لِي بِئْرٌ فِي أَرْضِ ابْنِ عَمٍّ لِي، قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: بَيِّنَتُكَ أَوْ يَمِينُهُ؛ فَقُلْتُ: إِذًا يَحْلِفَ يا رَسُولَ اللهِ؛ فَقالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: مَنْ حَلَفَ عَلى يَمِينِ صَبْرٍ يَقْتَطِعُ بِها مَالَ امْرِىءٍ مُسْلِمٍ، وَهُوَ فِيها فاجِرٌ لَقِيَ اللهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبانُ

84. Hadis Abdullaha b. Mes'uda, r.a., da je rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Ko se lažno zakune da bi uzurpirao imetak nekog od muslimana, susrest će Allaha, a On će na njega biti srdit.' Uzvišeni Allah je kao potvrdu toga objavio: *'Oni koji svoje zakletve i obećanja prodaju za sitnu cijenu, na Ahiretu neće imati nikakvog udjela.'*" Tada je ušao Eš'as b. Kajs i upitao: 'O čemu vam govori Ebu Abdurrahman?' Rekli smo: 'O tome i tome.' On je nastavio: 'Taj ajet je o meni objavljen. Imao sam bunar u imanju mog amidžića. Pa je Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Ili donesi dokaz ili on neka se zakune.' Rekao sam: 'Neka se on zakune.' Pa je Poslanik rekao: 'Ko se krivo zakune da bi uzurpirao imetak drugog muslimana, čineći time grijeh, susrest će Allaha, a On će na njega biti srdit.'"

Onaj ko namjerava uzurpirati imetak drugog muslimana namjerava proliti i krv, ako bude ubijen ući će u Vatru, a šehid je onaj ko pogine braneći svoj imetak

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو، قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: مَنْ قُتِلَ دُونَ مالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ

85. Hadis Abdullaha b. Amra, da je rekao: „Čuo sam Vjerovjesnika, s.a.v.s., da kaže: 'Ko pogine, braneći svoj imetak, on je šehid.'"

Namjesnik koji vara svoje podčinjene će u Vatru

حديث مَعْقِلِ بْنِ يَسارٍ، أَنَّ عُبَيْدَ اللهِ بْنَ زِيادٍ عادَهُ في مَرَضِهِ الَّذي مَاتَ فِيهِ، فَقَالَ لَهُ مَعْقِلٌ إِنِّي مُحَدِّثُكَ حَدِيثًا سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم، سَمِعْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: ما مِنْ عَبْدٍ اسْتَرْعاهُ اللهُ رَعِيَّةً فَلَمْ يَحُطْها بِنَصِيحَةٍ إِلاَّ لَمْ يَجِدْ رائِحَةَ الْجَنَّةِ

86. Hadis Ma'kila b. Jesara, da ga je Ubejdullah b. Zijad obišao u smrtoj bolesti, pa mu je Ma'kil rekao: „Ispričat ću ti hadis, koji sam čuo od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., čuo sam ga da kaže: 'Svaki onaj rob, kome Allah dadne upravu nad nekim ljudima, pa ih on ne bude savjetovao i ne bude iskreno prema njima postupao, neće osjetiti ni miris Dženneta.'"

Podizanje povjerenja i imana iz srca i njihovo izlaganje iskušenjima

حديث حُذَيْفَةَ قَالَ: حَدَّثَنا رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم حَديثَيْنِ، رَأَيْتُ أَحَدَهُمَا، وَأَنا أَنْتَظِرُ الآخَرَ حَدَّثَنا أَنَّ الأَمانَةَ نَزَلَتْ في جَذْرِ قُلوبِ الرِّجالِ، ثُمَّ عَلِمُوا مِنَ الْقُرْآنِ ثُمَّ عَلِمُوا مِنَ السُّنَّةِ وَحَدَّثَنا عَنْ رَفْعِها قَالَ: يَنامُ الرَّجُلُ النَّوْمَةَ فَتُقْبَضُ الأَمانَةُ مِنْ قَلْبِهِ، فَيَظَلُّ أَثَرُها مثل أَثَرِ الْوَكْتِ، ثُمَّ يَنامُ النَّوْمَةَ فَتُقْبَضُ، فَيَبْقى أَثَرُها مِثْلَ الْمَجْلِ كَجَمْرٍ دَحْرَجْتَهُ عَلى رِجْلِكَ، فَنَفِطَ فَتَرَاهُ مُنْتَبِرًا وَلَيْسَ فِيهِ شَيْءٌ، فَيُصْبِحُ النَّاسُ يَتَبايَعُونَ فَلاَ يَكَادُ أَحَدٌ يُؤَدِّي الأَمَانَةَ، فَيُقَالُ إِنَّ في بَنِي فُلاَنٍ رَجُلاً أَمِينًا؛ وَيُقَالُ لِلرَّجُلِ مَا أَعْقَلَهُ وَمَا أَظْرَفَهُ وَمَا أَجْلَدَهُ وَمَا في قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةِ خَرْدَلٍ مِنْ إِيمانٍ

وَلَقَدْ أَتَى عَلَيَّ زَمَانٌ وَمَا أُبَالِي أَيَّكُمْ بَايَعْتُ؛ لَئِنْ كَانَ مُسْلِمًا رَدَّهُ عَلَيَّ الإِسْلاَمُ، وَإِنْ كَانَ نَصْرَانِيًّا رَدَّهُ عَلَيَّ سَاعِيهِ، فَأَمَّا الْيَوْمَ، فَما كُنْتُ أُبَايِعُ إِلاَّ فُلاَنًا وَفُلاَنًا

87. Hadis Huzejfe, r.a., gdje stoji da je rekao: „ Allahov Poslanik, s.a.v.s., nam je ispričao dva hadisa. Jedan sam doživio a drugi očekujem. Rekao nam je: ‘Emanet je spušten u dubinu ljudskih srca. Potom je objavljen Kur’an pa su spoznali Kur’an i sunnet.’

Potom nam je govorio o dizanju emaneta i rekao je: ‘Čovjek će zaspati pa će emanet biti uzet iz njegova srca. Od njega će ostati trag kao pjega. Potom će ponovo zaspati pa će biti uzeti emanet iz njegova srca a trag će iza njega ostati kao žulj, kao kad ti žiška padne na nogu pa je spali i vidiš kožu uzdignutu a u njoj nema ništa.’

Potom je uzeo kamenčić pa ga zakotrljao na svoju nogu.

Nakon toga će ljudi učestvovati u kupoprodaji a da skoro niko neće izvršavati preuzeti emanet. Čak će se u tom vremenu

govoriti: ‘U tom i tom plemenu ima neki povjerljiv čovjek.’ Čak će se čovjeku govoriti: ‘Koliko li je samo izdržljiv, koliko li je samo otmjen i koliko li je samo pametan,’ a u njegovu srcu neće biti ni gorušica imana.

Ja sam doživio vrijeme u kome nisam mislio s kime ću trgovati. Ako bi to bio musliman, vjera bi ga tjerala da bude iskren sa mnom, a ako bi bio kršćanin ili židov, bojao bi se vlasti, pa bi sa mnom bio pravedan. Ali, danas ja trgujem samo sa tim i tim čovjekom.”

Islam je počeo s garibima (pojedincima, strancima) i vratit će se na njih

حديث حُذَيْفَةَ، قَالَ: كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَ عُمَرَ رضي الله عنه فَقَالَ: أَيُّكُمْ يَحْفَظُ قَوْلَ رَسُولِ الله صلى الله عليه وسلم فِي الْفِتْنَةِ قُلْتُ: أَنَا كَمَا قَالَهُ، قَالَ: إِنَّكَ عَلَيْهِ أَوْ عَلَيْهَا لَجَرِيءٌ؛ قُلْتُ فِتْنَةُ الرَّجُلِ فِي أَهْلِهِ وَمَالِهِ وَوَلَدِهِ وَجَارِهِ تُكَفِّرُهَا الصَّلاةُ وَالصَّوْمُ وَالصَّدَقَةُ وَالأَمْرُ وَالنَّهْيُ، قَالَ: لَيْسَ هذَا أُرِيدُ وَلكِنْ الْفِتْنَةُ الَّتِي تَمُوجُ كَمَا يَمُوجُ الْبَحْرُ، قَالَ: لَيْسَ عَلَيْكَ مِنْهَا بَأْسٌ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، إِنَّ بَيْنَكَ وَبَيْنَهَا بَابًا مُغْلَقًا، قَالَ: أَيُكْسَرُ أَمْ يُفْتَحُ قَالَ: يُكْسَرُ، قَالَ: إِذًا لاَ يُغْلَقُ أَبَدًا قُلْنَا: أَكَانَ عُمَرُ يَعْلَمُ الْبَابَ قَالَ نَعَمْ، كَمَا أَنَّ دُونَ الْغَدِ اللَّيْلَةَ، إِنِّي حَدَّثْتُهُ بِحَدِيثٍ لَيْسَ بِالأَغَالِيطِ فَهِبْنَا أَنْ نَسْأَلَ حُذَيْفَةَ، فَأَمَرْنَا مَسْرُوقًا فَسَأَلَهُ؛ فَقَالَ: الْبَابُ عُمَرُ

88. Hadis Huzejfe, r.a., da je rekao: „Sjedili smo kod Omera, r.a., pa je on upitao: 'Ko se od vas sjeća Poslanikovog hadisa o iskušenjima?' 'Ja, onako kako ga je rekao', rekao sam. Omer mi reče: 'Dobro si smion, kada se usuđuješ da tu izjavu kažeš.' 'Iskušenje čovjeka je u njegovim ukućanima, u njegovoj imovini, njegovom djetetu i njegovom susjedu, a otklanja ga redovno obavljanje namaza, posta, dijeljenje sadake, naređivanje dobra i zabranjivanje zla', rekao sam. Omer reče: 'Nije to ono na što ja mislim. Ja mislim na iskušenja i smutnje koje talasaju poput morskih talasa.'

‘Vladaru pravovjernih,’ rekao sam, ‘u tome za tebe nema nikakve štete. Između tebe i tih smutnji, vrata su zatvorena,’ rekao sam mu.

On je upitao: ‘Hoće li se ona otvoriti ili slomiti?’ ‘Razbit će se’, odgovorio sam mu. ‘Pa, onda se ona nikada neće zatvoriti’, prokomentarisa Omer.

Upitali smo ga: ‘Je li Omer znao za ta vrata?’ On je odgovorio: ‘Da, kao što je znao da nakon noći nastupa dan, ja sam mu ga ispričao bez greške.’ Bojali smo se više pitati Huzejfu o tome, te smo poslali Mesruka i on ga je pitao, te mu je rekao: ‘Ta vrata su Omer.’“

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: إِنَّ الإِيمَانَ لَيَأْرِزُ إِلَى الْمَدِينَةِ كَمَا تَأْرِزُ الْحَيَّةُ إِلَى جُحْرِهَا

89. Hadis Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Iman će se povući u Medinu, kao što se zmija povuče u svoju rupu.“

حديث حُذَيْفَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم اكْتُبُوا لِي مَنْ تَلَفَّظَ بِالإِسْلاَمِ مِنَ النَّاسِ فَكَتَبْنَا لَهُ أَلْفًا وَخَمْسَمِائَةِ رَجُلٍ فَقُلْنَا نَخَافُ وَنَحْنُ أَلْفٌ وَخَمْسُمِائَةٍ فَلَقَدْ رَأَيْتُنَا ابْتُلِينَا حَتَّى إِنَّ الرَّجُلَ لَيُصَلِّي وَحْدَهُ وَهُوَ خَائِفٌ

90. Hadis Huzejfe, r.a., da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Popišite mi sve one koji javno prihvataju islam.' Pa smo ih popisali i bilo je hiljadu ipo ljudi. Rekli smo: 'Plašimo se, a nas je hiljadu i pet stotina ljudi.' Sada vidim kako smo iskušani, pa neko od nas klanja sam, plašeći se.“

Dozvoljeno je pridobiti srce onoga ko je slab u vjeri i zabranjeno presuđivati o vjerovanju nekoga bez argumenta

حديث سَعْدٍ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم أَعْطَى رَهْطًا وَسَعْدٌ جَالِسٌ، فَتَرَكَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم رَجُلاً هُوَ أَعْجَبُهُمْ إِلَيَّ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ مَا لَكَ عَنْ فُلاَنٍ فَوَاللهِ إِنِّي لأَرَاهُ مُؤْمِنًا، فَقَالَ: أَوْ مُسْلِمًا فَسَكَتُّ قَلِيلاً ثُمَّ غَلَبَنِي مَا أَعْلَمُ مِنْهُ فَعُدْتُ لِمَقَالَتِي فَقُلْتُ: مَا لَكَ عَنْ فُلاَنٍ فَوَاللهِ إِنِّي لأَرَاهُ مُؤمِنًا فَقَالَ: أَوْ مُسْلِمًا فَسَكَتُّ قَلِيلاً ثُمَّ غَلَبَنِي مَا أَعْلَمُ مِنْهُ، فَعُدْتُ لِمَقَالَتِي، وَعَادَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم، ثُمَّ قَالَ: يَا سَعْدُ إِنِّي لأُعْطِي الرَّجُلَ، وَغَيْرُهُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْهُ، خَشْيَةَ أَنْ يَكُبَّهُ اللهُ فِي النَّارِ

91. Hadis Sa'da, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., davao milostinju jednoj grupi ljudi, dok je Sa'd tu sjedio. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je iz te skupine izostavio jednog čovjeka koji mi se dopao, pa sam rekao: 'Allahov Poslaniče, zbog čega si izostavio tog čovjeka? Ja ga smatram vjernikom.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Ili samo muslimanom?' ja sam malo zašutio, potom me je ovladalo ono što sam o njemu znao, pa sam ponovio svoju raniju izjavu i rekao: 'Zbog čega si izostavio tog čovjeka? Ja ga smatram vjernikom.' 'Ili samo muslimanom?' ponovio je Poslanik. Nakon toga sam zašutio, pa me je ponovo ponijelo ono što sam znao o tom čovjeku, te ponovih prethodne riječi, a i Poslanik, s.a.v.s., ponovi svoje riječi, te dodade: 'Sa'de, ja zaista dajem nekom čovjeku, iako mi je drugi draži od njega, bojeći se da ga Allah ne strmoglavi u Vatru.'“

Povećanje smiraja s pojavom dokaza

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ الله صلى الله عليه وسلم قَالَ نَحْنُ أَحَقُّ بِالشَّكِّ مِنْ إِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ: (رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَى قَالَ أَوَلَمْ تُؤْمِنْ قَالَ بَلَى وَلكِنْ لِيَطْمَئِنَّ قَلْبِي) وَيَرْحَمُ اللهُ لُوطًا، لَقَدْ كَانَ يَأْوِي إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ؛ وَلَوْ لَبِثْتُ فِي السِّجْنِ طولَ مَا لَبِثَ يُوسُفَ لأَجَبْتُ الدَّاعِيَ

92. Hadis Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Mi smo preči od Ibrahima da sumnjamo u proživljenje kada je rekao: *„Gospodaru moj, pokaži mi kako mrtve oživljavaš.' On reče: 'Zar ne vjeruješ?' 'Vjerujem', odgovori on, 'ali bih da mi se srce smiri.'* Neka se Allah smiluje Lutu, on se oslanjao na jak oslonac. Da sam proveo vremena u zatvoru, koliko je proveo Jusuf, ja bih se odazvao onom pozivaču."[22]

Obaveznost vjerovanja da je Poslanik, s.a.v.s., poslat s poslanicom svim ljudima i da je derogirao prethodne vjere

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم مَا مِنَ الأَنْبِيَاءِ نَبِيٌّ إِلاَّ أُعْطِيَ مَا مِثْلُهُ آمَنَ عَلَيْهِ الْبَشَرُ، وَإِنَّمَا كَانَ الَّذِي أُوتِيتُهُ وَحْيًا أَوْحَاهُ اللهُ إِلَيَّ، فَأَرْجُو أَنْ أَكُونَ أَكْثَرَهُمْ تَابِعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ

93. Hadis Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Svim vjerovjesnicima su date mu'džize na osnovu kojih su im ljudi povjerovali, a meni je data Objava, koju mi

22 U pojašnjenju ovog hadisa imam Šafija kaže: „Sumnja je nemoguća u odnosu na Ibrahima, a.s., a kada bi poslanici mogli sumnjati, onda bih ja bio preči da sumnjam od Ibrahima, a.s., a znate da Ibrahim nije sumnjao. Kada ja ne sumnjam, a nije mi pokazana moć oživljavanja, onda je Ibrahim preči da ne sumnja."

Allah spušta, pa se nadam da ću imati najviše sljedbenika na Sudnjem danu."

حديث أَبِي مُوسَى، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم ثَلاَثَةٌ لَهُمْ أَجْرَانِ، رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمَنَ بِنَبِيِّهِ وَآمَنَ بِمُحَمَّدٍ صلى الله عليه وسلم، وَالْعَبْدُ الْمَمْلُوكُ إِذَا أَدَّى حَقَّ اللهِ وَحَقَّ مَوَالِيهِ، وَرَجُلٌ كَانَتْ عِنْدَهُ أَمَةٌ فَأَدَّبَهَا فَأَحْسَنَ تَأْدِيبَهَا، وَعَلَّمَهَا فَأَحْسَنَ تَعْلِيمَهَا ثُمَّ أَعْتَقَهَا فتَزَوَّجَها فَلَهُ أَجْرَانِ

94. Hadis Ebu Muse, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Tri vrste ljudi će imati dvije nagrade: čovjek sljedbenik jedne od prijašnjih objava koji je vjerovao u tu objavu, a zatim povjerovao u Muhammeda, s.a.v.s., rob, kada izvrši svoju obavezu prema Allahu i prema svome vlasniku i čovjek koji ima robinju, pa je lijepo odgoji i lijepo je obrazuje, nakon toga je oslobodi i oženi, i on će imati dvije nagrade."

Silazak Isa'a, sina Merjemina, koji će suditi po Muhammedovim, s.a.v.s., šerijatu

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَيُوشِكَنَّ أَنْ يَنْزِلَ فِيكُمُ ابْنُ مَرْيَمَ حَكَمًا مُقْسِطًا، فَيَكْسِرَ الصَّلِيبَ، وَيَقْتُلَ الْخِنْزِيرَ، وَيَضَعَ الْجِزْيَةَ وَيَفِيضَ الْمَالُ حَتَّى لاَ يَقْبَلَهُ أَحَدٌ

95. Hadis Ebu Hurejre, r.a., da je rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša, ubrzo će se među vas spustiti Isa, sin Merjemin, kao pravedan vladar. Slomit će krst, ubiti svinju i ukunuti džizju. Tada će imetka biti u izobilju, ali ga niko neće prihvatiti.'"

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم كَيْفَ أَنْتُمْ إِذَا نَزَلَ ابْنُ مَرْيَمَ فِيكُمْ وَإِمَامُكُمْ مِنْكُمْ

96. Hadis Ebu Hurejre, r.a., da je rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Kako ćete biti kada se među vas spusti Isa, sin Merjemin, a imam bude od vas?'"

O vremenu u kome se neće primati iman

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم لاَ تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا، فَإِذَا طَلَعَتْ وَرَآهَا النَّاسُ آمَنُوا أَجْمَعُونَ، وَذَلِكَ حِينَ لاَ يَنْفَعُ نَفْسًا إِيمَانُهَا ثُمَّ قَرَأَ الآيَة

97. Hadis Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Neće nastupiti Sudnji dan sve dok se Sunce ne pojavi sa zapada. Kada se pojavi sa zapada, ljudi će ga vidjeti i povjerovat će svi odreda. Ali, to je dan kada nikom vjerovanje neće koristiti."[23]

حديث أَبِي ذَرٍّ رضي الله عنه، قَالَ: دَخَلْتُ الْمَسْجِدَ وَرَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم جَالِسٌ، فَلَمَّا غَرَبَتِ الشَّمْسُ قَالَ: يَا أَبَا ذَرٍّ هَلْ تَدْرِي أَيْنَ تَذْهَبُ هذهِ قَالَ قُلْتُ اللهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ: فَإِنَّهَا تَذْهَبُ تَسْتَأْذِنُ فِي السُّجُودِ فَيُؤْذَنُ لَهَا وَكَأَنَّهَا قَدْ قِيلَ لَهَا ارْجِعِي مِنْ حَيْثُ جِئْتِ، فَتَطْلُعُ مِنْ مَغْرِبِهَا ثُمَّ قَرَأَ (ذَلِكَ مُسْتَقَرٌّ لَهَا)

98. Hadis Ebu Zerra, r.a., da je rekao: „Jednom prilikom sam ušao u džamiju i zatekao Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako sjedi. Nakon što je sunce zašlo, rekao mi je: 'Ebu Zerre, znaš li kamo ide sunce sada?' 'Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju', odgovorio sam. On je rekao: 'Otišlo je zatražiti dozvolu da učini sedždu, pa mu je dozvoljeno, sve dok mu ne bude kazano: 'Vrati se odakle si i došlo', pa će ono izaći sa zapada.' Nakon toga je proučio ajet: *'To je njegovo odredište.*'"

23 Toga dana neće koristiti vjerovanje onima koji prije nisu vjerovali, nego su, potaknuti tim slučajem, povjerovali tada.

Početak objave Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.

حديث عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ قَالَتْ: أَوَّلُ مَا بُدِىءَ بِهِ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم مِنَ الْوَحْيِ الرؤيَا الصَّالِحَةُ فِي النَّوْمِ، فَكَانَ لاَ يَرَى رُؤْيَا إِلاَّ جَاءَتْ مِثْلَ فَلَقِ الصُّبْحِ، ثُمَّ حُبِّبَ إِلَيْهِ الْخَلاَءُ، وَكَانَ يَخْلُو بِغَارِ حِرَاءٍ فَيَتَحَنَّثُ فِيهِ، وَهُوَ التَّعَبُّدُ، اللَّيَالِيَ ذَوَاتِ الْعَدَدِ قَبْلَ أَنْ يَنْزِعَ إِلَى أَهْلِهِ، وَيَتَزَوَّدُ لِذَلِكَ، ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَى خَدِيجَةَ فَيَتَزَوَّدُ لِمِثْلِهَا، حَتَّى جَاءَهُ الْحَقُّ وَهُوَ فِي غَارِ حِرَاءٍ؛ فَجَاءَهُ الْمَلَكُ فَقَالَ اقْرَأْ، قَالَ: مَا أَنَا بِقَارِيءٍ، قَالَ: فَأَخَذَنِي فَغَطَّنِي حَتَّى بَلَغَ مِنِّي الْجَهْدَ ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَقَالَ: اقْرَأْ قُلْتُ: مَا أَنَا بِقَارِيءٍ، فَأَخَذَنِي فَغَطَّنِي الثَّانِيَةَ حَتَّى بَلَغَ مِنِّي الْجَهْدَ ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَقَالَ: اقْرَأْ، فَقُلْتُ: مَا أَنَا بِقَارِيءٍ، فَأَخَذَنِي فَغَطَّنِي الثَّالِثَةَ ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَقَالَ: (اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ خَلَقَ الإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ اقْرَأْ وَرَبُّكَ الأَكْرَمُ) فَرَجَعَ بِهَا رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَرْجُفُ فُؤَادُهُ، فَدَخَلَ عَلَى خَدِيجَةَ بِنْتِ خُوَيْلِدٍ، فَقَالَ: زَمِّلُونِي زَمِّلُونِي فَزَمَّلُوهُ حَتَّى ذَهَبَ عَنْهُ الرَّوْعُ، فَقَالَ لِخَدِيجَةَ، وَأَخْبَرَهَا الْخَبَرَ لَقَدْ خَشِيتُ عَلَى نَفْسِي فَقَالَتْ خَدِيجَةُ: كَلاَّ وَاللهِ، مَا يُخْزِيكَ اللهُ أَبَدًا، إِنَّكَ لَتَصِلُ الرَّحِمَ، وَتَحْمِلُ الْكَلَّ، وَتَكْسِبُ الْمَعْدُومَ، وَتَقْرِي الضَّيْفَ، وَتُعِينُ عَلَى نَوَائِبِ الْحَقِّ

فَانْطَلَقَتْ بِهِ خَدِيجَةُ حَتَّى أَتَتْ بِهِ وَرَقَةَ بْنَ نَوْفَلِ بْنِ أَسَدِ بْنِ عَبْدِ الْعُزَّى ابْنَ عَمِّ خَدِيجَةَ، وَكَانَ امْرءًا تَنَصَّرَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ، وَكَانَ يَكْتُبُ الْكِتَابَ الْعِبْرَانِيَّ فَيَكْتُبُ مِنَ الإِنْجِيلِ بِالْعِبْرَانِيَّةِ مَا شَاءَ اللهُ أَنْ يَكْتُبَ، وَكَانَ شَيْخًا كَبِيرًا قَدْ عَمِيَ، فَقَالَتْ لَهُ خَدِيجَةُ: يَا ابْنَ عَمِّ اسْمَعْ مِنَ ابْنِ أَخِيكَ فَقَالَ لَهُ وَرَقَةُ: يَا ابْنَ أَخِي مَاذَا تَرَى فَأَخْبَرَهُ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم بِخَبَرِ مَا رَأَى فَقَالَ لَهُ وَرَقَةُ: هذَا النَّامُوسُ الَّذِي نَزَّلَ اللهُ عَلَى مُوسَى صلى الله عليه وسلم، يَا

لَيْتَنِي فِيهَا جَذَعًا، لَيْتَنِي أَكُونُ حَيًّا إِذْ يُخْرِجُكَ قَوْمُكَ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: أَوَ مُخْرِجِيَّ هُمْ قَالَ نَعَمْ، لَمْ يَأْتِ رَجُلٌ قَطُّ بِمِثْلِ مَا جِئْتَ بِهِ إِلاَّ عُودِيَ، وَإِنْ يُدْرِكْنِي يَوْمُكَ أَنْصُرْكَ نَصْرًا مُؤَزَّرًا

99. Hadis Aiše, r.a., majke vjernika gdje stoji da je rekla: „Prvo s čime je počela objava Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., bili su lijepi snovi. Svaki san koji bi usnio bio bi jasan poput jutarnje zore. Kasnije mu je omilila samoća. Osamljivao bi se u pećini Hira i u nju sklanjao od grijeha u brojnim noćima prije nego se vrati ukućanima i za to se snabdije hranom. Kasnije bi se vratio Hatidži i opet se snabdio kao i ranije i tako dok mu ne stiže istina, dok je bio u pećini Hira. Melek mu je došao i rekao: 'Uči!' 'Ne znam učiti', odgovorio je Muhammed, s.a.v.s. 'Zatim me je uzeo sebi', ispričao je Poslanik, 'i stisnuo toliko da me je muka spopala, a potom pustio i rekao: 'Uči!' 'Ne znam učiti', odgovorio sam. On me je uzeo i po treći put i stisnuo, pa rekao: *'Uči u ime tvoga Gospodara, koji je sve stvorio. Koji je stvorio čovjeka od zakvačka. Uči, a tvoj Gospodar je najplemenitiji.'* Poslije se Poslanik, s.a.v.s., vratio Hatidži b. Huvejlid, a srce mu je još lupalo, pa reče: 'Pokrij me, pokrij me.' Pokrili su ga dok ga strah nije prošao, a poslije je ispričao Hatidži šta se dogodilo, dodavši: 'Bojao sam se za sebe.' 'Ne, tako mi Allaha', rekla mu je Hatidža, 'Allah te neće nikada poniziti i osramotiti, jer ti održavaš rodbinske veze, olakšavaš slabima, udjeljuješ siromašnima, gostoljubiv si i pomažeš istinu u svim prilikama.'

Tada ga je Hatidža odvela svome amidžiću Vereki b. Neufelu b. Esedu b. Abdi Uzza, čovjeku koji je još u predislamsko doba primio kršćanstvo. Dobro je poznavao hebrejsko pismo i prepisivao iz Jevanđelja ono što je Allah htio da prepiše. Bio je oronuo starac i već oslijepio.

'Amidžiću', rekla mu je Hatidža, 'saslušaj nešto od svog sinovca.'

'Sinovče,' reče mu Vereka, 'šta je to što si vidio?' Poslanik,

s.a.v.s., mu je ispričao slučaj koji je doživio.

'To je melek, kojeg je Allah slao Musau. Kamo sreće,' rekao je Vereka, 'da sam mlađi i da budem živ kada te tvoj narod bude izgonio.' 'A zar će me oni izgoniti?' upitao je Allahov Poslanik. 'Da, jer nikada niko nije došao sa nečim sličnim tome s čime si ti došao, a da nije napadan. Ako doživim tvoje vrijeme, pomoći ću ti koliko god mognem', rekao je. Nedugo nakon ovoga, Vereka je umro, a objava je jedno vrijeme obustavljena.

حديث جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ الأَنْصَارِيِّ، قَالَ وَهُوَ يُحَدِّثُ عَنْ فَتْرَةِ الْوَحْيِ، فَقَالَ فِي حَدِيثِهِ: بَيْنَا أَنَا أَمْشِي إِذْ سَمِعْتُ صَوْتًا مِنَ السَّمَاءِ فَرَفَعْتُ بَصَرِي فَإِذَا الْمَلَكُ الَّذِي جَاءَنِي بِحِرَاءٍ جَالِسٌ عَلَى كُرْسِيٍّ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالأَرْضِ، فَرُعِبْتُ مِنْهُ، فَرَجَعْتُ، فَقُلْتُ: زَمِّلُونِي، فَأَنْزَلَ اللهُ تَعَالَى (يَأَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ قُمْ فَأَنْذِرْ) إِلَى قَوْلِهِ: (وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ) فَحَمِيَ الْوَحْيُ وَتَتَابَعَ

100. Hadis Džabira b. Abdullaha el-Ensarije, da je Poslanik, s.a.v.s., rekao, pričajući o periodu objave: „Dok sam išao, začuo sam glas s nebesa. Podigao sam pogled i ugledao meleka, koji mi je došao i u pećini Hira. Sjedio je na stolici između nebesa i zemlje. Uplašio sam se od njega, pa sam se vratio kući i rekao: 'Pokrijte me.' Nakon toga je Allah objavio: *'O ti umotani, ustani i opominji'*, pa se objava nastavila nizati."

حديث جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ الأَنْصَارِيِّ عَنْ يَحْيَى بْنِ كَثِيرٍ، سَأَلْتُ أَبَا سَلَمَةَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمنِ عَنْ أَوَّلِ مَا نَزَلَ مِنَ الْقُرْآنِ قَالَ يَأَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ قُلْتُ يَقُولُونَ اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ فَقَالَ أَبُو سَلَمَةَ سَأَلْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللهِ عَنْ ذَلِكَ، وَقُلْتُ لَهُ مِثْلَ الَّذِي قُلْتَ، فَقَالَ جَابِرٌ لاَ أُحَدِّثُكَ إِلاَّ مَا حَدَّثَنَا رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: جَاوَرْتُ بِحِرَاءٍ فَلَمَّا قَضَيْتُ جِوَارِي هَبَطْتُ فَنُودِيتُ فَنَظَرْتُ عَنْ يَمِينِي فَلَمْ أَرَ شَيْئًا، وَنَظَرْتُ عَنْ شِمَالِي فَلَمْ أَرَ شَيْئًا، وَنَظَرْتُ أَمَامِي فَلَمْ أَرَ شَيْئًا، وَنَظَرْتُ خَلْفِي

فَلَمْ أَرَ شَيْئًا؛ فَرَفَعْتُ رَأْسِي فَرَأَيْتُ شَيْئًا، فَأَتَيْتُ خَدِيجَةَ فَقُلْتُ: دَثِّرُونِي وَصُبُّوا عَلَيَّ مَاءً بَارِدًا، قَالَ فَدَثَّرُونِي وَصَبُّوا عَلَيَّ مَاءً بَارِدًا، قَالَ فَنَزَلَتْ (يَأَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ قُمْ فَأَنْذِرْ وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ)

101. Hadis Džabira b. Abdullaha el-Ensarije, gdje stoji da je Jahja b. Kesira rekao: „Upitao sam Ebu Selemu b. Abdurrahmana o prvom što je iz Kur'ana objavljeno, pa je on rekao: *'O ti umotani...'* 'Ali govore da je prvo objavljeno: *'Uči u ime Gospodara tvoga...',* rekao sam. Ebu Seleme je rekao: 'O ovome sam pitao Džabira b. Abdullaha, pa sam mu rekao isto što si i ti rekao. Džabir mi je rekao: 'Neću ti reći ništa više od onoga što je rekao Allahov Poslanik, s.a.v.s., a rekao je: 'Boravio sam u pećini Hira, I nakon što sam proveo neko vrijeme u samoći, spustio sam se. Tada sam bio pozvan, te sam pogledao desno i ništa nisam vidio, zatim sam pogledao lijevo, ali ništa nisam vidio. Onda sam pogledao ispred sebe i ništa nisam vidio. Onda sam pogledao iza sebe i ništa nisam vidio. Nakon toga sam podigao glavu i na nebu vidio nešto. Otišao sam Hatidži i rekao: 'Pokrijte me i polijte hladnom vodom.' Pokrili su me i polili hladnom vodom. Tada je objavljeno: *'O ti pokriveni, ustani i opominji! I Gospodara svoga veličaj!'"*

Poslanikov Isra' i propisivanje namaza

حديث أَبِي ذَرٍّ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: فُرِجَ عَنْ سَقْفِ بَيْتِي وَأَنَا بِمَكَّةَ، فَنَزَلَ جِبْرِيلُ فَفَرَجَ عَنْ صَدْرِي، ثُمَّ غَسَلَهُ بِمَاءِ زَمْزَمَ، ثُمَّ جَاءَ بِطَسْتٍ مِنْ ذَهَبٍ مُمْتَلِيءٍ حِكْمَةً وَإِيمَانًا فَأَفْرَغَهُ فِي صَدْرِي، ثُمَّ أَطْبَقَهُ، ثُمَّ أَخَذَ بِيَدِي فَعَرَجَ بِي إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا، فَلَمَّا جِئْتُ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا قَالَ جِبْرِيلُ لِخَازِنِ السَّمَاءِ افْتَحْ، قَالَ: مَنْ هذَا قَالَ: هذَا جِبْرِيلُ، قَالَ: هَلْ مَعَكَ أَحَدٌ قَالَ: نَعَمْ مَعِي مُحَمَّدٌ صلى الله عليه وسلم، فَقَالَ: أَوَ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ: نَعَمْ؛ فَلَمَّا فَتَحَ عَلَوْنَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا فَإِذَا رَجُلٌ

قَاعِدٌ، عَلَى يَمِينِهِ أَسْوِدَةٌ وَعَلَى يَسَارِهِ أَسْوِدَةٌ، إِذَا نَظَرَ قِبَلَ يَمِينِهِ ضَحِكَ، وَإِذَا نَظَرَ قِبَلَ يَسَارِهِ بَكَى، فَقَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالِابْنِ الصَّالِحِ، قُلْتُ لِجِبْرِيلَ: مَنْ هذَا قَالَ: هذَا آدَمُ، وَهذِهِ الأَسْوِدَةُ عَنْ يَمِينِهِ وَشِمَالِهِ نَسَمُ بَنِيهِ، فَأَهْلُ الْيَمِينِ مِنْهُمْ أَهْلُ الْجَنَّةِ، وَالأَسْوِدَةُ الَّتِي عَنْ شِمَالِهِ أَهْلُ النَّارِ؛ فَإِذَا نَظَرَ عَنْ يَمِينِهِ ضَحِكَ، وَإِذَا نَظَرَ قِبَلَ شِمَالِهِ بَكَى حَتَّى عَرَجَ بِي إِلَى السَّمَاءِ الثَّانِيَةِ فَقَالَ لِخَازِنِهَا افْتَحْ، فَقَالَ لَهُ خَازِنُهَا مِثْلَ مَا قَالَ الأَوَّلُ؛ فَفَتَحَ قَالَ أَنَسٌ فَذَكَرَ أَنَّهُ وَجَدَ فِي السَّموَاتِ آدَمَ وَإِدْرِيسَ وَمُوسَى وَعِيسَى وَإِبْرَاهِيمَ صَلَوَاتُ اللهِ عَلَيْهِمْ، وَلَمْ يُثْبِتْ كَيْفَ مَنَازِلُهُمْ؛ غَيْرَ أَنَّهُ ذَكَرَ أَنَّهُ وَجَدَ آدَمَ فِي السَّمَاءِ الدُّنْيَا وَإِبْرَاهِيمَ فِي السَّمَاءِ السَّادِسَةِ قَالَ

أَنَسٌ، فَلَمَّا مَرَّ جِبْرِيلُ بِالنَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم بِإِدْرِيسَ قَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالأَخِ الصَّالِحِ فَقُلْتُ: مَنْ هذَا قَالَ: هذَا إِدْرِيسُ ثُمَّ مَرَرْتُ بِمُوسَى فَقَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالأَخِ الصَّالِحِ؛ قُلْتُ: مَنْ هذَا قَالَ: هذَا مُوسَى ثُمَّ مَرَرْتُ بِعِيسَى فَقَالَ مَرْحَبًا بِالأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ؛ قُلْتُ: مَنْ هذَا قَالَ: هذَا عِيسَى ثُمَّ مَرَرْتُ بِإِبْرَاهِيمَ فَقَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالِابْنِ الصَّالِحِ؛ قُلْتُ: مَنْ هذَا قَالَ: هذَا إِبْرَاهِيمُ صلى الله عليه وسلم

ثُمَّ عُرِجَ بِي حَتَّى ظَهَرْتُ لِمُسْتَوَى أَسْمَعُ فِيهِ صَرِيفَ الأَقْلاَمِ، فَفَرَضَ اللهُ عَلَى أُمَّتِي خَمْسِينَ صَلاَةً، فَرَجَعْتُ بِذَلِكَ حَتَّى مَرَرْتُ عَلَى مُوسَى، فَقَالَ: مَا فَرَضَ اللهُ لَكَ عَلَى أُمَّتِكَ قُلْتُ: فَرَضَ خَمْسِينَ صَلاَةً، قَالَ فَارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَإِنَّ أُمَّتَكَ لاَ تُطِيقُ ذَلِكَ، فَرَاجَعَنِي فَوَضَعَ شَطْرَهَا فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقُلْتُ: وَضَعَ شَطْرَهَا؛ فَقَالَ: رَاجِعْ رَبَّكَ فَإِنَّ أُمَّتَكَ لاَ تُطِيقُ، فَرَاجَعْتُ فَوَضَعَ شَطْرَهَا، فَرَجَعْتُ إِلَيْهِ، فَقَالَ: ارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَإِنَّ أُمَّتَكَ لاَ تُطِيقُ ذَلِكَ، فَرَاجَعْتُهُ، فَقَالَ: هِيَ خَمْسٌ وَهِيَ خَمْسُونَ

لاَ يُبَدَّلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ رَاجِعْ رَبَّكَ، فَقُلْتُ اسْتَحْيَيْتُ مِنْ رَبِّي ثُمَّ انْطَلَقَ بِي حَتَّى انْتَهَى بِي إِلَى سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى، وَغَشِيَهَا أَلْوَانٌ لاَ أَدْرِي مَا هِيَ ثُمَّ أُدْخِلْتُ الْجَنَّةَ فَإِذَا فِيهَا حَبَايِلُ اللُّؤْلُؤِ، وَإِذَا تُرَابُهَا الْمِسْكُ

102. Hadis Ebu Zerra, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Dok sam bio u Mekki, raspuknuo je plafon sobe, spustio se Džibril i otvorio mi prsa, isprao ih zemzem-vodom, donio zlatan lavor napunjen mudrošću i imanom i to sasuo u moja prsa, zatim ih zatvorio. Uzeo me je za ruku i uzdigao do ovozemaljskog neba. Kada smo došli do tog neba, Dibril reče čuvaru: 'Otvori.' 'Ko je to', upitao je čuvar. 'Džibril', odgovorio je. Čuvar je upitao: 'Ima li nekoga s tobom?' 'Da', odgovorio je Džibril, 'sa mnom je Muhammed, s.a.v.s.' 'Zar mu je poslana Objava?', upitao je čuvar. 'Da', odgovorio je Džibril. Pošto je otvorio, uzdigli smo se na ovodunjalučko nebo. Tu je sjedio čovjek, i s njegove desne i s lijeve strane bile su brojne siluete. Kada bi pogledao na desnu stranu, nasmijao bi se, a kada bi pogledao na lijevu, zaplakao bi. 'Dobro došao, dobri Vjerovjesniče i dobri sine,' rekao je. Upitao sam Džibrila: 'Ko je to?' Odgovorio mi je: 'To je Adem. Siluete s desne i lijeve strane su duše njegovih potomaka. Oni na desnoj strani su stanovnici Dženneta, a oni na lijevoj stanovnici Vatre. Kada pogleda u stanovnike Dženneta, on se nasmije, a kada pogleda u stanovnike Vatre, zaplače.' Zatim me je uzdigao do drugog neba i rekao: 'Otvori.' Potekao je isti razgovor kao i na prethodnom nebu, pa nam je otvoreno.

Enes kaže da je Ebu Zerr spomenuo da je Muhammed, s.a.v.s., na nebesima našao Adema, Idrisa, Musaa, Isaa i Ibrahima, a.s., a nije precizirao kakvi su im položaji osin što je spomenuo da je našao Adema na najbližem nebu, a Ibrahima na šestom.

Kada je Džibril proveo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pored Idrisa, on ga je, kaže Enes, pozdravio riječima: ‘Dobro došao, dobri Vjerovjesniče i dobri brate.’

'Ko je to?', upitao sam. 'To je Idris', odgovorio je Džibril. Kada sam prošao pored Musaa, a.s., i on reče: 'Dobro došao, dobri Vjerovjesniče i dobri brate.' 'Ko je to', upitao sam Džibrila. 'Musa', odgovorio je. Potom sam prošao pored Isa'a, a.s., a on mi reče: 'Dobro došao, dobri brate i dobri Vjerovjesniče.' 'Ko je to', upitao sam Džibrila. 'To je Isa', odgovorio mi je. Nakon toga sam prošao pored Ibrahima, a.s., a on mi reče: 'Dobro došao, dobri Vjerovjesniče i dobri sine.' 'Ko je to', upitao sam. 'To je Ibrahim,' rekao mi je Džibril.

Džibril me je vodio i dalje dok se nisam popeo na plato, gdje sam čuo škripu pera. Allah je mome ummetu odredio pedeset namaza. Ja sam se s tim povratio i kada sam naišao pored Musa'a, on mi reče: 'Šta ti je Allah odredio za tvoj ummet?' 'Odredio mi je pedeset namaza', odgovorio sam. 'Vrati se svome Gospodaru', reče Musa, 'jer tvoj ummet to ne može izdržati.' Potom sam se vratio i Allah je smanjio jedan dio. Vratio sam se do Musaa i rekao: 'Smanjio mi je jedan dio.' 'Vrati se ponovo svome Gospodaru', reče Musa, 'jer tvoji sljedbenici to neće moći izdržati.' Vratio sam se Gospodaru i On mi je ponovo snizio jedan dio. Onda sam se vratio Musau i on mi reče: 'Vrati se svome Gospodaru, pošto tvoji sljedbenici neće moći to podnijeti.' Tada sam Mu se vratio i On mi reče: 'Njih je pet, a računa se pedeset, jer se riječ kod Mene ne mijenja.' Potom sam se vratio Musau, a on mi reče: 'Povrati se ponovo svome Gospodaru. 'Stidim se svoga Gospodara', odgovorio sam. Zatim me je Džibril poveo dalje dok me nije doveo do Sidretul-Munteha'a, koga su bile prekrile raznovrsne boje da i ne znam kakve vrste. Nakon toga uveden sam u Džennet, a tamo su bile kupole od bisera, a zemlja mošus."

حديث مالِكِ بْنِ صَعْصَعَة رضي الله عنه، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم
بَيْنَا أَنَا عِنْدَ الْبَيْتِ بَيْنَ النَّائِم وَالْيَقْظَانِ، وَذَكَرَ بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ، فَأُتِيتُ بِطَسْتٍ مِنْ ذَهَب
مُلِيءَ حِكْمَةً وَإِيمَانًا، فَشُقَّ مِنَ النَّحْرِ إِلَى مَرَاقِّ الْبَطْنِ، ثُمَّ غُسِلَ الْبَطْنُ بِمَاءِ زَمْزَمَ، ثُمَّ

مُلِيءَ حِكْمَةً وَإِيمَانًا، وَأُتِيتُ بِدَابَّةٍ أَبْيَضَ دُونَ الْبَغْلِ وَفَوْقَ الْحِمَارِ، الْبُرَاقُ، فَانْطَلَقْتُ مَعَ جِبْرِيل حَتَّى أَتَيْنَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا، قِيلَ مَنْ هذَا قَالَ: جِبْرِيلُ؛ قِيلَ: مَنْ مَعَكَ قَالَ: مُحَمَّدٌ، قِيلَ: وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ: نَعَمْ؛ قِيلَ: مَرْحَبًا بِهِ وَلَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ؛ فَأَتَيْتُ عَلَى آدَمَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ: مَرْحَبًا بِكَ مِنِ ابْنٍ وَنَبِيٍّ، فَأَتَيْنَا السَّمَاءَ الثَّانِيَةَ قِيلَ: مَنْ هذَا قَالَ: جِبْرِيلُ، قِيلَ: مَنْ مَعَكَ قَالَ: مُحَمَّدٌ صلى الله عليه وسلم، قِيلَ: أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ: نَعَمْ، قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ وَلَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ؛ فَأَتَيْتُ عَلَى عِيسَى وَيَحْيَى فَقَالاَ: مَرْحَبًا بِكَ مِنْ أَخٍ وَنَبِيٍّ فَأَتَيْنَا السَّمَاءَ الثَّالِثَةَ قِيلَ: مَنْ هذَا قِيلَ: جِبْرِيلُ، قِيلَ: مَنْ مَعَكَ قِيلَ: مُحَمَّدٌ، قِيلَ: وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ، قِيلَ: مَرْحَبًا بِهِ وَلَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ، فَأَتَيْتُ يُوسُفَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ، قَالَ: مَرْحَبًا بِكَ مِنْ أَخٍ وَنَبِيٍّ فَأَتَيْنَا السَّمَاءَ الرَّابِعَةَ، قِيلَ: مَنْ هذَا قَالَ: جِبْرِيلُ، قِيلَ: مَنْ مَعَكَ قِيلَ: مُحَمَّدٌ صلى الله عليه وسلم قِيلَ: وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قِيلَ: نَعَمْ، قِيلَ: مَرْحَبًا بِهِ وَلَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَأَتَيْتُ عَلَى

إِدْرِيسَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ، فَقَالَ مَرْحَبًا مِن أَخٍ وَنَبِيٍّ فَأَتَيْنَا السَّمَاءَ الْخَامِسَةَ، قِيلَ: مَنْ هذَا قَالَ: جِبْرِيلُ، قِيلَ: وَمَنْ مَعَكَ قِيلَ: مُحَمَّدٌ، قِيلَ: وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ: نَعَمْ، قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ وَلَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَأَتَيْنَا عَلَى هرُونَ، فَسَلَّمتُ عَلَيْهِ، فَقَالَ: مَرْحَبًا بِكَ مِنْ أَخٍ وَنَبِيٍّ فَأَتَيْنا عَلَى السَّمَاءِ السَّادِسَةِ، قِيلَ: مَنْ هذَا قِيلَ: جِبْرِيلُ، قِيلَ: مَنْ مَعَكَ قَالَ: مُحَمَّدٌ صلى الله عليه وسلم، قِيلَ: وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ مَرْحَبًا بِهِ وَلَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَأَتَيْتُ عَلَى مُوسَى فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ، فَقَالَ: مَرْحَبًا بِكَ مِنْ أَخٍ وَنَبِيٍّ، فَلَمَّا جَاوَزْتُ بَكَى، فَقِيلَ: مَا أَبْكَاكَ فَقَالَ: يَا رَبِّ هذَا الْغُلاَمُ الَّذِي بُعِثَ بَعْدِي يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِهِ أَفْضَلُ مِمَّا يَدْخُلُ مِنْ أُمَّتِي فَأَتَيْنَا السَّمَاءَ السَّابِعَةَ، قِيلَ: مَنْ هذَا قِيلَ: جِبْرِيلُ، قِيلَ: مَنْ مَعَكَ قِيلَ: مُحَمَّدٌ، قِيلَ: وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ مَرْحَبًا بِهِ وَلَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَأَتَيْتُ عَلَى إِبْرَاهِيمَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ، فَقَالَ: مَرْحَبًا بِكَ مِنِ ابْنٍ وَنَبِيٍّ فَرُفِعَ لِيَ الْبَيْتُ الْمَعْمُورُ، فَسَأَلْتُ جِبْرِيلَ، فَقَالَ: هذَا الْبَيْتُ الْمَعْمُورُ، يُصَلِّي فِيهِ كُلَّ يَوْمٍ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ،

إِذَا خَرَجُوا لَمْ يَعُودُوا إِلَيْهِ آخِرَ مَا عَلَيْهِمْ وَرُفِعَتْ لِي سِدْرَةُ الْمُنْتَهَى، فَإِذَا نَبِقُهَا كَأَنَّهُ قِلاَلُ هَجَرٍ وَوَرَقُهَا كَأَنَّهُ آذَانُ الْفُيُولِ، فِي أَصْلِهَا أَرْبَعَةُ أَنْهَارٍ، نَهْرَانِ بَاطِنَانِ وَنَهْرَانِ ظَاهِرَانِ، فَسَأَلْتُ جِبْرِيلَ، فَقَالَ: أَمَّا الْبَاطِنَانِ فَفِي

الْجَنَّةِ، وَأَمَّا الظَّاهِرَانِ فَالنِّيلُ وَالْفُرَاتُ ثُمَّ فُرِضَتْ عَلَيَّ خَمْسُونَ صَلاَةً، فَأَقْبَلْتُ حَتَّى جِئْتُ مُوسَى، فَقَالَ: مَا صَنَعْتَ قُلْتُ: فُرِضَتْ عَلَيَّ خَمْسُونَ صَلاَةً، قَالَ أَنَا أَعْلَمُ بِالنَّاسِ مِنْكَ، عَالَجْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَشَدَّ الْمُعَالَجَةِ، وَإِنَّ أُمَّتَكَ لاَ تُطِيقُ، فَارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَسَلْهُ، فَرَجَعْتُ فَسَأَلْتُهُ، فَجَعَلَهَا أَرْبَعِينَ، ثُمَّ مِثْلَهُ، ثُمَّ ثَلاَثِينَ، ثُمَّ مِثْلَهُ، فَجَعَلَ عِشْرِينَ، ثُمَّ مِثْلَهُ، فَجَعَلَ عَشْرًا، فَأَتَيْتُ مُوسَى فَقَالَ مِثْلَهُ، فَجَعَلَهَا خَمْسًا، فَأَتَيْتُ مُوسَى، فَقَالَ: مَا صَنَعْتَ قُلْتُ: جَعَلَهَا خَمْسًا، فَقَالَ مِثْلَهُ، قُلْتُ: سَلَّمْتُ بِخَيْرٍ، فَنُودِيَ إِنِّي قَدْ أَمْضَيْتُ فَرِيضَتِي وَخَفَّفْتُ عَنْ عِبَادِي وَأَجْزِي الْحَسَنَةَ عَشْرًا

103. Hadis Malika b. Sa'sa'a, koji je kazao da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Dok sam bio pored Kabe u stanju između sna i jave, a spomenuo je da je bio između dva čovjeka, donešen mi je zlatan lavor, napunjen mudrošću i vjerovanjem, te sam rasporen od grla do mehkih dijelova trbuha, a zatim mi je ispran stomak zemzem-vodom, pa onda napunjen mudrošću i vjerovanjem. Dovedena mi je bijela životinja, manja od mazge, a veća od magarca, a zove se Burak. Krenuo sam s Džibrilom, dok nismo došli do najbližeg neba. 'Ko je to', upitano je. A on je odgovorio: 'Džibril.' 'Ko je s tobom', upitao je ponovo, pa je rečeno: 'Muhammed.' 'Zar mu je već upućeno poslanstvo', rečeno je. 'Da', odgovorio je Džibril. Onda je rečeno: 'Dobro došao, divan li je to dolazak.' Onda sam došao do Adema, a.s., poselamio ga, a on mi reče: 'Dobro došao, sine i vjerovjesniče.' Onda smo došli do drugog neba. 'Ko je to', upitano je. A on je odgovorio: 'Džibril.' 'Ko je s tobom', upitao je ponovo, pa je rečeno: 'Muhammed.' 'Zar mu je već upućeno poslanstvo', rečeno je. 'Da', odgovorio je

Džibril. Onda je rečeno: 'Dobro došao, divan li je to dolazak.' Tamo sam došao kod Isa'a, a.s., i Jahje, a.s. Oni mi rekoše: 'Dobro došao, brate i vjerovjesniče.' Onda smo došli do trećeg neba. 'Ko je to', upitano je. A on je odgovorio: 'Džibril.' 'Ko je s tobom', upitao je ponovo, pa je rečeno: 'Muhammed.' 'Zar mu je već upućeno poslanstvo', rečeno je. 'Da', odgovorio je Džibril. Onda je rečeno: 'Dobro došao, divan li je to dolazak.' Tu sam došao kod Jusufa, a.s., i poselamio ga. On je rekao: 'Dobro došao, brate i vjerovjesniče.' Onda smo stigli do četvrtog neba. 'Ko je to', upitano je. A on je odgovorio: 'Džibril.' 'Ko je s tobom', upitao je ponovo, pa je rečeno: 'Muhammed.' 'Zar mu je već upućeno poslanstvo', rečeno je. 'Da', odgovorio je Džibril. Onda je rečeno: 'Dobro došao, divan li je to dolazak.' Tu sam zatekao Idrisa, poselamio ga, a on mi reče: 'Dobro došao, brate i vjerovjesniče.' Onda smo stigli do petog neba. 'Ko je to', upitano je. A on je odgovorio: 'Džibril.' 'Ko je s tobom', upitao je ponovo, pa je rečeno: 'Muhammed.' 'Zar mu je već upućeno poslanstvo', rečeno je. 'Da', odgovorio je Džibril. Onda je rečeno: 'Dobro došao, divan li je to dolazak.' Tamo sam pronašao Haruna, a.s., poselamio ga, a on mi je rekao: 'Dobro došao, brate i vjerovjesniče.' Došli smo, onda, i do šestog neba. 'Ko je to', upitano je. A on je odgovorio: 'Džibril.' 'Ko je s tobom', upitao je ponovo, pa je rečeno: 'Muhammed.' 'Zar mu je već upućeno poslanstvo', rečeno je. 'Da', odgovorio je Džibril. Onda je rečeno: 'Dobro došao, divan li je to dolazak.' Tamo je bio Musa, te sam mu nazvao selam. On je odgovorio: 'Dobro došao, brate i vjerovjesniče.' Kada sam razminuo, on je zaplakao. Upitan je šta ga je rasplakalo. On je odgovorio: 'Gospodaru moj, ummet ovog mladića, koji je došao nakon mene, imat će bolje mjesto u Džennetu od mog ummeta.' Došli smo i do sedmog neba. 'Ko je to', upitano je. A on je odgovorio: 'Džibril.' 'Ko je s tobom', upitao je ponovo, pa je rečeno: 'Muhammed.' 'Zar mu je već upućeno poslanstvo', rečeno je. 'Da', odgovorio je Džibril. Onda je rečeno: 'Dobro došao, divan li je to dolazak.' Tamo sam zatekao Ibrahima, a.s., i poselamio ga.

On mi reče: 'Dobro došao, sine i vjerovjesniče.' Potom mi je pokazan Bejtul-ma'mur, pa sam upitao Džibrila o njemu, a on mi reče: 'Ovo je Bejtul-ma'mur, u njemu svakodnevno klanja sedamdeset hiljada meleka. Kada izađu iz njega, ne vraćaju se više, to im je posljednji put da u njemu borave.' Onda mi je pokazan Sidretul-munteha. Njegovi plodovi su poput vrčeva iz Hedžera, a njegovo lišće poput slonova uha. U njegovom podnožju su dvije rijeke, dvije skrivene i dvije vidljive. Ove vidljive su Nil i Eufrat. Onda mi je propisano pedeset namaza. Ja sam to prihvatio i vratio se dok nisam došao do Musa'a, a.s. Upitao me je: 'Šta si učinio?' 'Propisano mi je pedeset namaza', rekao sam. On mi reče: 'Ja bolje poznajem ljude od tebe. Trudio sam se sa sinovima Israilovim koliko god sam mogao. Tvoji sljedbenici to neće moći izdržati. Zato se vrati svome Gospodaru i moli ga da smanji.' Vratio sam se i molio Gospodara i on je smanjio na četrdeset. Onda se dogodilo isto što i prvi put, pa je smanjio na trideset. Nakon toga se desio isti slučaj, pa je smanjeno na dvadeset. I nakon toga se desilo isto, te je smanjeno na deset. Onda sam ponovo došao Musa'u i rekao mi je isto što i prethodni put. Onda je Allah propisao pet dnevnih namaza. Zatim sam došao kod Musa'a, a on me upita: 'Šta si učinio?' 'Propisao je pet', rekao sam. On opet ponovi prethodne riječi, a ja rekoh: 'Primio sam to s hairom.' Potom je pozvano: 'Ja sam izvršio Svoj propis, olakšao Svojim robovima i za svako dobro djelo nagrađujem desetostruku.'"

حديث ابن عَبَّاس، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: رَأَيْتُ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِي؛ مُوسَى، رَجُلاً آدَمَ طُوَالاً جَعْدًا كَأَنَّهُ مِنْ رِجَالِ شَنُوءَةَ؛ وَرَأَيْتُ عِيسَى رَجُلاً مَرْبُوعًا، مَرْبُوعَ الْخَلْقِ إِلَى الْحُمْرَةِ وَالْبَيَاضِ، سَبِطَ الرَّأْسِ، وَرَأَيْتُ مَالِكًا خَازِنَ النَّارِ، وَالدَّجَّالَ فِي آيَاتٍ أَرَاهُنَّ اللهُ إِيَّاهُ، فَلاَ تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ لِقَائِهِ

104. Hadis Ibn Abbasa, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „U toku mog noćnog putovanja vidio sam Musa'a. On je smeđ čovjek, visok i kovrdžave kose, kao da je od ljudi iz ple-

mena Šenue. I vidio sam Isa'a, on je čovjek srednjeg rasta, umjerene fizionomije, naginje crvenoj i bijeloj boji. Raspružene kose. I vidio sam Malika, čuvara Džehennema i Dedžala, bio je među znakovima koje mi je Allah pokazao, i ne sumnjam nimalo u susret s njim."

حديثُ ابْنِ عَبَّاسٍ، عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ كُنَّا عِنْدَ ابْنِ عَبَّاسٍ، فَذَكَرُوا الدَّجَّالَ أَنَّهُ قَالَ مَكْتُوبٌ بَيْنَ عَيْنَيْهِ كَافِرٌ، فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: لَمْ أَسْمَعْهُ وَلكِنَّهُ قَالَ أَمَّا مُوسَى كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِ إِذِ انْحَدَرَ فِي الْوَادِي يُلَبِّي

105. Hadis Ibn Abbasa, od Mudžahida da je rekao: „Bili smo kod Ibn Abbasa, pa je spomenut Džedžal, da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Između njegovih očiju je napisano nevjernik,' pa je rekao: 'To nisam čuo da je rekao, ali sam čuo da je rekao: 'Kada je Musa u pitanju, kao da ga gledam da čini telbiju u Dolini.'"[24]

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِهِ رَأَيْتُ مُوسَى وَإِذَا رَجُلٌ ضَرْبٌ رَجِلٌ كَأَنَّهُ مِنْ رِجَالِ شَنُوءَةَ، وَرَأَيْتُ عِيسَى فَإِذَا هُوَ رَجُلٌ رَبْعَةٌ أَحْمَرُ، كَأَنَّمَا خَرَجَ مِنْ دِيمَاسٍ، وَأَنَا أَشْبَهُ وَلَدِ إِبْرَاهِيمَ بِهِ، ثُمَّ أُتِيتُ بِإِنَاءَيْنِ فِي أَحَدِهِمَا لَبَنٌ، وَفِي الآخَرِ خَمْرٌ، فَقَالَ اشْرَبْ أَيَّهُمَا شِئْتَ، فَأَخَذْتُ اللَّبَنَ فَشَرِبْتُهُ، فَقِيلَ أَخَذْتَ الْفِطْرَةَ، أَمَا إِنَّكَ لَوْ أَخَذْتَ الْخَمْرَ غَوَتْ أُمَّتُكَ

106. Hadis Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "U noći moga Isra'a, video sam Musa'a, on je suhonjav, mršav čovjek, kao da je od ljudi iz plemena Šenu'e. Vidio sam i Isa'a, on je čovjek srednjeg rasta i bijele puti. Kao da je izašao iz kupatila. Njemu je najsličniji moj sin Ibrahim. Zatim su mi donešene dvije posude. U jednoj je bilo mlijeko, a u drugoj alkohol. Rečeno mi je da popijem iz koje hoću. Uzeo sam mlijeko i popio ga. Tada mi je rečeno: 'Uzeo si ono što je prirodno i ispravno. Da si uzeo vino, tvoj ummet bi zalutao.'"

---

24 Pod dolinom se ovdje podrazumijeva Mekanska dolina.

Spominjanje Mesiha, sina Merjemina i Mesiha Dedžala

حديثُ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ، قَالَ: ذَكَرَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يَوْمًا بَيْنَ ظَهْرَي النَّاسِ الْمَسِيحَ الدَّجَّالَ، فَقَالَ: إِنَّ اللهَ لَيْسَ بِأَعْوَرَ، أَلاَ إِنَّ الْمَسِيحَ الدَّجَّالَ أَعْوَرُ الْعَيْنِ الْيُمْنَى كَأَنَّ عَيْنَهُ عِنَبَةٌ طَافِيَةٌ

107. Hadis Abdullaha b. Omera, da je rekao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je jednog dana među ljudima spomenuo Dedžala i rekao: 'Doista, Allah nije ćorav, a mesih Dedžal je ćorav, njegovo desno oko će biti kao kao izbačeno zrno grožđa.'"

حديثُ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ، قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: أَرَانِي اللَّيْلَةَ عِنْدَ الْكَعْبَةِ فِي الْمَنَامِ، فَإِذَا رَجُلٌ آدَمُ كَأَحْسَنِ مَا يُرَى مِنْ أُدْمِ الرِّجَالِ، تَضْرِبُ لِمَّتُهُ بَيْنَ مَنْكِبَيْهِ، رَجِلُ الشَّعَرِ، يَقْطُرُ رَأْسُهُ مَاءً، وَاضِعًا يَدَيْهِ عَلَى مَنْكِبَيْ رَجُلَيْنِ وَهُوَ يَطُوفُ بِالْبَيْتِ، فَقُلْتُ: مَنْ هذَا فَقَالُوا: هذَا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ، ثُمَّ رَأَيْتُ رَجُلاً وَرَاءَهُ جَعْدًا قَطِطًا، أَعْوَرَ الْعَيْنِ الْيُمْنَى، كَأَشْبَهِ مَنْ رَأَيْتُ بِابْنِ قَطَنٍ، وَاضِعًا يَدَيْهِ عَلَى مَنْكِبَيْ رَجُلٍ يَطُوفُ بِالْبَيْتِ، فَقُلْتُ: مَنْ هذَا فَقَالُوا الْمَسِيحُ الدَّجَّالُ

108. Hadis Abdullaha b. Omera, da je Allahov Poslanik, s.a.v..s, rekao: "Vidio sam se noćas u snu pored Kabe, kad li ono smeđ čovjek, kako najljepše može biti smeđ čovjek, uvojak mu pada između ramena, nije kovrdžava, sa kose mu kapa voda, ruku spuštenih na ramena dvojice ljudi i tako čini tavaf. Upitao sam: 'Ko je ovo?' Rečeno mi je: 'Ovo je Mesih, sin Merjemin.' Potom sam iza njega vidio čovjeka jako kovrdžave kose. Ćoravog u desno oko. Od svih ljudi koje sam vidio, najviše sliči Ibn Katanu. Stavio je svoje ruke na ramena jednog čovjeka i tako čini tavaf oko Kabe. Upitao sam: 'Ko je ovo?' Pa mi rekoše: 'Mesih Dedžal.'"

حديث جَابِرِ بْنِ عَبْدِ الله أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: لَمَّا كَذَّبَتْنِي قُرَيْشٌ قُمْتُ فِي الْحِجْرِ فَجَلاَ اللهُ لِي بَيْتَ الْمَقْدِسِ، فَطَفِقْتُ أُخْبِرُهُمْ عَنْ آيَاتِهِ وَأَنَا أَنْظُرُ إِلَيْهِ

109. Hadis Džabira b. Abdullaha, da je čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako kaže: "Kada su me Kurejšije utjerale u laž, ja sam otišao u svoju kuću, pa mi je Uzvišeni Allah predočio Bejtul-Makdis, te sam im počeo pričati o njegovim znamenjima, gledajući u njega."

Spominjanje Sidretul-munteha

حديث ابْنِ مَسْعُودٍ عَنْ أَبِي إِسْحقَ الشَّيْبَانِيِّ، قَالَ: سَأَلْتُ زِرَّ بْنَ حُبَيْشٍ عَنْ قَوْلِ اللهِ تَعَالَى (فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى فَأَوْحَى إِلَى عَبْدِهِ ما أَوْحَى) قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ مَسْعُودٍ أَنَّهُ رَأَى جِبْرِيلَ لَهُ سِتُّمِائَةِ جَنَاحٍ

110. Hadis Ibn Mes'uda, koji od njega prenosi Ishak eš-Šejbani: "Pitao sam Zirra b. Hubejša o Allahovim riječima: *Bio je od njega koliko dva luka, ili još bliže, pa je Allah objavio Svome robu ono što mu je objavio,* pa mi je rekao: 'Ibn Mes'ud nam je kazao da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., vidio Džibrila, koji je imao šest stotina krila.'"

Značenje Allahovih riječi *Zatim ga je i po drugi put vidio* i da li je Poslanik, s.a.v.s., vidio Allaha u noći Isra'a

حديث عَائِشَةَ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ: قُلْتُ لِعَائِشَةَ يَا أُمَّتَاهْ هَلْ رَأَى مُحَمَّدٌ صلى الله

عليه وسلم رَبَّهُ فَقَالَتْ لَقَدْ قَفَّ شَعَرِي مِمَّا قُلْتَ، أَيْنَ أَنْتَ مِنْ ثَلاَثٍ مَنْ حَدَّثَكَهُنَّ فَقَدْ كَذَبَ: مَنْ حَدَّثَكَ أَنَّ مُحَمَّدًا صلى الله عليه وسلم رَأَى رَبَّهُ فَقَدْ كَذَبَ، ثُمَّ قرأَتْ (لاَ تُدْرِكُهُ الأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الأَبْصَارَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ)، (وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللهُ إِلاَّ وَحْيًا أَوْ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ)؛ وَمَنْ حَدَّثَكَ أَنَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي غَدٍ فَقَدْ كَذَبَ، ثُمَّ قَرَأَتْ (وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَاذَا تَكْسِبُ غَدًا)؛ وَمَنْ حَدَّثَكَ أَنَّهُ كَتَمَ فَقَدْ كَذَبَ، ثُمَّ قَرَأَتْ (يَاأَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ) الآية؛ وَلكِنَّهُ رَأَى جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ فِي صُورَتِهِ مَرَّتَيْنِ

111. Hadis Aiše, r.a., koji od nje prenosi Mesruk: „Rekao sam Aiši: 'Majko, da li je Muhammed, s.a.v.s., vidio svoga Gospodara?' Rekla mi je: 'Naježila sam se od onoga što si pitao. Zar nisi čuo za tri stvari, ako vam ih neko kaže, slagao vas je: ko vam kaže da je Muhammed, s.a.v.s., vidio svoga Gospodara, slagao vas je.' Zatim je proučila: *Do Njega pogledi ne mogu doprijeti, a On do pogleda dopire.* I *Nije dato ni jednom čovjeku da mu se Allah obraća osim objavom ili iza zastora.* Slagao te je i onaj ko ti kaže da zna šta će se sutra dogoditi: *I čovjek ne zna šta ga sutra očekuje.* I ko ti kaže da je Poslanik, s.a.v.s., sakrio nešto od objave, i taj te je slagao: *O Vjerovjesniče, obznani ono što ti se od Gospodara tvoga objavljuje.* Ali je Poslanik, s.a.v.s., vidio Džibrila u njegovom prirodnom liku dva puta.'"

حديث عَائِشَةَ قَالَتْ مَنْ زَعَمَ أَنَّ مُحَمَّدًا رَأَى رَبَّهُ فَقَدْ أَعْظَمَ، ولكِنْ قد رَأَى جِبْرِيلَ فِي صُورَتِهِ، وَخَلْقُهُ سَادٌّ مَا بَيْنَ الأُفُقِ

112. Hadis Aiše, r.a., da je rekla: "Ko tvrdi da je Muhammed, s.a.v.s., vidio svoga Gospodara, rekao je krupne riječi. Ali je vidio Džibrila u njegovom prirodnom liku, ispunio je prostor između horizonta."

Vjernici će na Sudnjem danu vidjeti svoga Gospodara

حديث أَبِي مُوسَى، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: جَنَّتَانِ مِنْ فِضَّةٍ آنِيَتُهُمَا وَمَا فِيهِمَا، وَجَنَّتَانِ مِنْ ذَهَبٍ، آنِيَتُهُمَا وَمَا فِيهِمَا، وَمَا بَيْنَ الْقَوْمِ وَبَيْنَ أَنْ يَنْظُرُوا إِلَى رَبِّهِمْ إِلاَّ رِدَاءُ الْكِبْرِ عَلَى وَجْهِهِ فِي جَنَّةِ عَدْنٍ

113. Hadis Ebu Muse, gdje stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Imat će i dvije bašte, u jednoj će posuđe biti od srebra s onim što je u njima, a u drugoj će posuđe biti od zlata s onim što je u njima. Ljude će u edenskim vrtovima od pogleda u njihovog Gospodara sprečavati samo zastor veličanstvenosti na Njegovom licu."

Spoznaja načina viđenja

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ النَّاس قَالُوا: يَا رَسُولَ اللهِ هَلْ نَرَى رَبَّنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ: هَلْ تُمَارُونَ فِي الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ لَيْسَ دُونَهُ سَحَابٌ قَالُوا لاَ يَا رَسُولَ اللهِ قَالَ: فَهَلْ تُمَارُونَ فِي الشَّمْسِ لَيْسَ دُونَهَا سَحَابٌ قَالُوا لاَ يَا رَسُولَ اللهِ، قَالَ: فَإِنَّكُمْ تَرَوْنَهُ كَذَلِكَ يُحْشَرُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَقُولُ مَنْ كَانَ يَعْبدُ شَيْئًا فَلْيَتْبَعْهُ، فَمِنْهُمْ مَنْ يَتَّبِعُ الشَّمْسَ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَتَّبِعُ الْقَمَرَ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَتَّبِعُ الطَّوَاغِيتَ وَتَبْقَى هذِهِ الأُمَّةُ فِيهَا مُنَافِقوهَا، فَيَأْتِيهِمُ اللهُ فَيَقُولُ أَنَا رَبُّكُمْ، فَيَقُولُونَ هذَا مَكَانُنَا حَتَّى يَأْتِيَنَا رَبُّنَا، فَإِذَا جَاءَ رَبُّنَا عَرَفْنَاهُ، فَيَأْتِيهِمُ اللهُ فَيَقُولُ أَنَا رَبُّكُمْ، فَيَقُولُونَ أَنْتَ رَبُّنَا، فَيَدْعُوهُمْ، وَيُضْرَبُ الصِّرَاطُ بَيْنَ ظَهْرَانَيْ جَهَنَّمَ، فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ يَجُوزُ مِنَ الرُّسُلِ بِأُمَّتِهِ، وَلاَ يَتَكَلَّمُ يَوْمَئِذٍ أَحَدٌ إِلاَّ الرُّسُلُ، وَكَلاَمُ الرُّسُلِ يَوْمَئِذٍ اللَّهُمَّ سَلِّمْ سَلِّمْ، وَفِي جَهَنَّمَ كَلاَلِيبُ مِثْلُ شَوْكِ السَّعْدَانِ، هَلْ رَأَيْتُمْ شَوْكَ السَّعْدَانِ قَالُوا نَعَمْ، قَالَ: فَإِنَّهَا مِثْلُ

شَوْكِ السَّعْدانِ، غَيْرَ أَنَّهُ لاَ يَعْلَمُ قَدْرَ عِظَمِهَا إِلاَّ اللهُ، تَخْطَفُ النَّاسَ بِأَعْمَالِهِمْ، فَمِنْهُمْ مَنْ يُوبَقُ بِعَمَلِه، وَمِنْهُمْ مَنْ يُخَرْدَلُ ثُمَّ يَنْجُو، حَتَّى إِذَا أَرَادَ اللهُ رَحْمَةَ مَنْ أَرَادَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ أَمَرَ اللهُ الْمَلاَئِكَةَ أَنْ يُخْرِجُوا مَنْ كَانَ يَعْبُدُ اللهَ، فَيُخْرِجُونَهُمْ، وَيَعْرِفُونَهُمْ بِآثَارِ السُّجُودِ، وَحَرَّمَ اللهُ عَلَى النَّارِ أَنْ تَأْكُلَ أَثَرَ السُّجُودِ، فَيَخْرُجُونَ مِنَ النَّارِ، فَكُلُّ ابْنِ آدَمَ تَأْكُلُهُ النَّارُ إِلاَّ أَثَرَ السُّجُودِ؛ فَيَخْرُجُونَ مِنَ النَّارِ قَدِ امْتَحَشُوا، فَيُصَبُّ عَلَيْهِمْ مَاءُ الْحَيَاةِ، فَيَنْبُتُونَ كَمَا تَنْبُتُ الْحِبَّةُ فِي حَمِيلِ السَّيْلِ؛ ثُمَّ يَفْرُغُ اللهُ مِنَ الْقَضَاءِ بَيْنَ الْعِبَادِ، وَيَبْقَى رَجُلٌ بَيْنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ، وَهُوَ آخِرُ أَهْلِ النَّارِ دُخُولاً الْجَنَّةَ، مُقْبِلاً بِوَجْهِهِ قِبَلَ النَّارِ، فَيَقُولُ يَا رَبِّ اصْرِفْ وَجْهِي عَنِ النَّارِ، قَدْ قَشَبَنِي رِيحُهَا، وَأَحْرَقَنِي ذَكَاؤُهَا، فَيَقُولُ هَلْ عَسَيْتَ إِنْ فُعِلَ ذَلِكَ بِكَ أَنْ تَسْأَلَ غَيْرَ ذَلِكَ فَيَقُولُ لاَ وَعِزَّتِكَ، فَيُعْطِي اللهَ مَا يَشَاءُ مِنْ عَهْدٍ وَمِيثَاقٍ؛ فَيَصْرِفُ اللهُ وَجْهَهُ عَنِ النَّارِ فَإِذَا أَقْبَلَ بِهِ عَلَى الْجَنَّةِ رَأَى بَهْجَتَهَا، سَكَتَ مَا شَاءَ اللهُ أَنْ يَسْكُتَ، ثُمَّ قَالَ يَا رَبِّ قَدِّمْنِي عِنْدَ بَابِ الْجَنَّةِ، فَيَقُولُ اللهُ لَهُ، أَلَيْسَ قَدْ أَعْطَيْتَ الْعُهُودَ وَالْمَوَاثِيقَ أَنْ لاَ تَسْأَلَ غَيْرَ الَّذِي كُنْتَ سَأَلْتَ فَيَقُولُ يَا رَبِّ لاَ أَكُونَنَّ أَشْقَى خَلْقِكَ؛ فَيَقُولُ فَمَا عَسَيْتَ إِنْ أُعْطِيتَ ذَلِكَ أَنْ لاَ تَسْأَلَ غَيْرَهُ فَيَقُولُ لاَ وَعِزَّتِكَ لاَ أَسْأَلُ غَيْرَ ذَلِكَ؛ فَيُعْطِي رَبَّهُ مَا شَاءَ مِنْ عَهْدٍ وَمِيثَاقٍ، فَيُقَدِّمُهُ إِلَى بَابِ الْجَنَّةِ، فَإِذَا بَلَغَ بَابَهَا فَرَأَى زَهْرَتَهَا، وَمَا فِيهَا مِنَ النَّضْرَةِ وَالسُّرُورِ فَيَسْكُتُ مَا شَاءَ اللهُ أَنْ يَسْكُتَ، فَيَقُولُ يَا رَبِّ أَدْخِلْنِي الْجَنَّةَ، فَيَقُولُ اللهُ: وَيْحَكَ يَا ابْنَ آدَمَ مَا أَغْدَرَكَ أَلَيْسَ قَدْ أَعْطَيْتَ الْعُهُودَ وَالْمَوَاثِيقَ أَنْ لاَ تَسْأَلَ غَيْرَ الَّذِي أُعْطِيتَ فَيَقُولُ يَا رَبِّ لاَ تَجْعَلْنِي أَشْقَى خَلْقِكَ، فَيَضْحَكُ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْهُ، ثُمَّ يَأْذَنُ لَهُ فِي دُخُولِ الْجَنَّةِ، فَيَقُولُ تَمَنَّ، فَيَتَمَنَّى، حَتَّى إِذَا انْقَطَعَتْ أُمْنِيَّتُهُ، قَالَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ: مِنْ كَذَا وَكَذَا أَقْبَلَ يُذَكِّرُهُ رَبُّهُ؛ حَتَّى إِذَا انْتَهَتْ بِهِ الأَمَانِيُّ قَالَ اللهُ تَعَالَى: لَكَ ذَلِكَ وَمِثْلُهُ مَعَهُ

114. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da su ljudi upitali Allahovog Poslanika: "Allahov Poslaniče, da li ćemo na Sud-

njem danu vidjeti našeg Gospodara?" Poslanik im je rekao: "Da li imate problema vidjeti pun Mjesec, u vedroj noći kad ispred njega nema nijednog oblaka?" "Ne, Allahov Poslaniče", odgovorili su ljudi. "A da li vam je teško vidjeti Sunce, kada nije zaklonjeno oblacima", upitao je Poslanik, s.a.v.s. "Ne, Allahov Poslaniče", rekli su oni. Poslanik reče: "Tako ćete Ga vidjeti. Ljudi će se na Sudnjemu danu gomilati, pa će biti rečeno: 'Ko je nekoga obožavao, neka ga i slijedi. Pa će biti onih koji će slijediti Sunce. Bit će i onih koji će slijediti Mjesec, a i onih koji će slijediti tagute (tiranine i nasilne vladare, šejtane ili kipove). Ostat će ovaj ummet, ali će među njima biti i munafici. Onda će doći Uzvišeni Allah i reći: 'Ja sam vaš Gospodar.' Oni će reći: 'Ovo je naše mjesto dok ne dođe naš Gospodar. Kada On dođe, mi ćemo Ga prepoznati.' Utom će im ponovo doći Allah i reći: 'Ja sam vaš Gospodar.' 'Ti si naš Gospodar', odgovorit će oni. Onda će ih pozvati i postaviti most između dvije strane Džehennema. Ja ću biti prvi poslanik, kojem će biti dozvoljeno da ga sa svojim sljedbenicima pređe. Toga dana će govoriti samo poslanici, a njihov govor će biti samo: 'Allahu, spašavaj, spašavaj!' U Džehennemu će biti kuke slične trnju sa'dana. Jeste li vidjetli trn sa'dana? Ljudi su odgovorili: 'Da.' Poslanik je nastavio: 'Te kuke će biti poput trnja sa'dana, osim što njihovu veličinu zna jedino Allah. One će dohvaćati ljude shodno njihovim djelima. Neki će biti upropašteni zbog svojih djela, a neki iskomadani, pa potom spašeni. Kada Allah bude htio ukazati Svoju milost nekim osobama u Vatri, On će narediti melekima da izvedu one koji su obožavali Allaha. Meleki će ih izvoditi prepoznavajući ih po tragovima sedžde. Allah je zabranio Vatri da prži tragove sedžde. Bit će izvođeni iz Vatre. Cjelokupnog čovjeka će vatra spržiti osim tragova sedžde. Oni će izaći iz Vatre, potpuno sprženi. Onda će se na njih izliti voda života, pa će početi bujati poput semenja u nanosu bujice. Tada će Allah završiti sa suđenjem među robovima, a ostat će samo jedan čovjek između Dženneta i Džehennema. To je posljednji stanovnik Džehennema, koji će ući u Džennet. On će

biti okrenut licem prema Vatri i govorit će: 'Gospodaru, okreni moje lice od Vatre, zatrovao me je njegov zapah, a spalila me je njegova žestina.' Uzvišeni Allah će ga upitati: 'A šta ako ti se to udovolji, hoćeš li tražiti nešto drugo?' 'Ne, tako mi Tvoga dostojanstva', reći će čovjek. Pa će Allahu dati ono što hoće od obećanja i Allah će okrenuti njegovo lice od vatre. Kada ga okrene prema Džennetu, on će vidjeti njegove cvjetne bašte. Šutjet će koliko Allah bude htio da šuti. Čovjek će reći: 'Gospodaru moj, primakni me vratima Dženneta.' Allah će mu reći: 'Zar nisi dao obećanje da nećeš tražiti ništa drugo osim onoga što si tražio?' Čovjek će reći: 'Gospodaru moj, nemoj da ja budem najnesretniji Tvoj rob!' Allah će mu reći: 'A šta ako ti se to udovolji, hoćeš li tražiti nešto drugo?' 'Ne, tako mi Tvoga dostojanstva', reći će čovjek. Pa će dati Allahu šta hoće od obećanja. Allah će ga primaknuti vratima Dženneta. Kada dođe do džennetskih vrata, vidjet će njegovu ljepotu, radost i veselost, pa će šutjeti onoliko koliko to Allah hoće, a onda reći: 'Gospodaru moj, uvedi me u Džennet.' Uzvišeni Allah će mu reći: 'Teško tebi, sine Ademov. Kako samo puno kršiš obećanja! Zar nisi dao riječ da nećeš tražiti više od onoga što ti je dato?' 'Gospodaru moj, nemoj me učiniti Tvojim najnesretnijim robom.' Tad će se Uzvišeni Allah nasmijati i dozvoliti mu da uđe u Džennet, obrativši mu se: 'Zaželi!' Pa će čovjek zaželjeti, sve dok mu ne nestane želja. Allah će mu reći: 'I to i to', pa će ga podsjećati , sve dok on ne ispuni sve svoje želje. Tada će mu Uzvišeni Allah reći: 'Tebi pripada to i još toliko.'“

حديث أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ قُلْنَا يَا رَسُولَ اللهِ هَلْ نَرَى رَبَّنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ: هَلْ تُضَارُونَ فِي رُؤْيَةِ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ إِذَا كَانَتْ صَحْوًا قُلْنَا لاَ قَالَ: فَإِنَّكُمْ لاَ تُضَارُونَ فِي رُؤْيَةِ رَبِّكُمْ يَوْمَئِذٍ إِلاَّ كَمَا تُضَارُونَ فِي رُؤْيَتِهِمَا ثُمَّ قَالَ: يُنَادِي مُنَادٍ: لِيَذْهَبْ كُلُّ قَوْمٍ إِلَى مَا كَانُوا يَعْبُدُونَ، فَيَذْهَبُ أَصْحَابُ الصَّلِيبِ مَعَ صَلِيبِهِمْ، وَأَصْحَابُ الأَوْثَانِ مَعَ أَوْثَانِهِمْ، وَأَصْحَابُ كُلِّ آلِهَةٍ مَعَ آلِهَتِهِمْ، حَتَّى يَبْقَى مَنْ

كَانَ يَعْبُدُ اللهَ مِنْ بَرٍّ أَوْ فَاجِرٍ، وغُبَّرَاتٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ، ثُمَّ يُؤْتَى بِجَهَنَّمَ تُعْرَضُ كَأَنَّهَا سَرَابٌ، فَيُقَالُ لِلْيَهُودِ: مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ قَالُوا كُنَّا نَعْبُدُ عُزَيْرَ ابْنَ اللهِ، فَقَالَ كَذَبْتُمْ، لَمْ يَكُنْ للهِ صَاحِبَةٌ وَلاَ وَلَدٌ، فَمَا تُرِيدُون قَالُوا نُرِيدُ أَنْ تَسْقِيَنَا، فَيُقَالُ اشْرَبُوا، فَيَتَسَاقَطُونَ فِي جَهَنَّمَ ثُمَّ يُقَالُ لِلنَّصَارَى مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ فَيَقُولونَ كُنَّا نَعْبُدُ الْمَسِيحَ ابْنَ اللهِ، فَيُقَال كَذَبْتُمْ لَمْ يَكُنْ للهِ صَاحِبَةٌ وَلاَ وَلَدٌ، فَمَا تُرِيدُون فَيَقُولُونَ نُرِيدُ أَنْ تَسْقِيَنَا، فَيُقَالُ اشْرَبُوا، فَيَتَسَاقَطُونَ فِي جَهَنَّمَ حَتَّى يَبْقَى مَنْ كَانَ يَعْبُدُ اللهَ مِنْ بَرٍّ أَوْ فَاجِرٍ، فَيُقَالُ لَهُمْ مَا يَحْبِسُكُمْ وَقَدْ ذَهَبَ النَّاس فَيَقولُونَ فَارَقْنَاهُمْ وَنَحْنُ أَحْوَجُ مِنَّا إِلَيْهِ الْيَوْمَ، وَإِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي: لِيَلْحَقْ كلُّ قَوْم بِمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ وَإِنَّمَا نَنْتَظِرُ رَبَّنَا؛ قَالَ فَيَأْتِيهِمُ الْجَبَّارُ، فِي صُورَةٍ غَيْرِ صُورَتِهِ الَّتِي رَأَوْهُ فِيهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ؛ فَيَقُولُ أَنَا رَبُّكُمْ، فَيَقُولُون أَنْتَ رَبُّنَا فَلاَ يُكَلِّمُهُ إِلاَّ الأَنْبِيَاءُ، فَيَقُولُ هَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَه آيَةٌ تَعْرِفُونَهُ فَيَقُولُونَ السَّاقُ؛ فَيَكْشِفُ عَنْ سَاقِه، فَيَسْجُدُ لَهُ كُلُّ مُؤْمِنٍ، وَيَبْقَى مَنْ كَانَ يَسْجُدُ للهِ رِيَاءً وَسُمْعَةً؛ فَيَذْهَبُ كَيْمَا يَسْجُدَ فَيَعُودُ ظَهْرُهُ طَبَقًا وَاحِدًا، ثُمَّ يُؤْتَى بِالْجِسْرِ فَيُجْعَلُ بَيْنَ ظَهْرَيْ جَهَنَّمَ قُلْنَا يَا رَسُولَ اللهِ وَمَا الْجِسْرُ قَالَ مَدْحَضَةٌ مَزِلَّةٌ عَلَيْهِ خَطَاطِيفُ وَكَلاَلِيبُ، وَحَسَكَةٌ مُفَلْطَحَةٌ لَهَا شَوْكَةٌ عُقَيْفَاءُ تَكُونُ بِنَجْدٍ يُقَالُ لَهَا السَّعْدَانُ الْمُؤْمِنُ عَلَيْهَا كَالطَّرْفِ وَكَالْبَرْقِ وكَالرِّيحِ، وَكَأَجَاوِيدِ الْخَيْلِ وَالرِّكَابِ، فَنَاجٍ مُسَلَّمٌ، وَنَاجٍ مَخْدُوشٌ، وَمَكْدُوسٌ فِي نَارِ جَهَنَّمَ، حَتَّى يَمُرَّ آخِرُهُمْ يُسْحَبُ سَحْبًا فَمَا أَنْتُمْ بِأَشَدَّ لِي مُنَاشَدَةً فِي الْحَقِّ قَدْ تَبَيَّنَ لَكُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِ يَوْمَئِذٍ لِلْجَبَّارِ فَإِذَا رَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ نَجَوْا وَبَقِيَ إِخْوَانُهُمْ، يَقُولُونَ رَبَّنَا إِخْوَانُنَا كَانُوا يُصَلُّونَ مَعَنَا وَيَصُومُونَ مَعَنَا وَيَعْمَلُونَ مَعَنَا؛ فَيَقُولُ اللهُ تَعَالَى اذْهَبُوا فَمَنْ وَجَدْتُمْ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالَ دِينَارٍ مِنْ إِيمَانٍ فَأَخْرِجُوهُ، وَيُحَرِّمُ اللهُ صُوَرَهُمْ عَلَى النَّارِ، فَيَأْتُونَهُمْ وَبَعْضُهُمْ قَدْ غَابَ فِي النَّارِ إِلَى قَدَمِهِ وَإِلَى أَنْصَافِ سَاقَيْهِ، فَيُخْرِجُونَ مَنْ عَرَفوا ثُمَّ يَعُودُونَ فَيَقُولُ اذْهَبُوا فَمَنْ وَجَدْتُم فِي قَلْبِهِ مِثْقَالَ نِصْفِ دِينَارٍ فَأَخْرِجُوهُ؛ فَيُخْرِجُونَ مَنْ عَرَفُوا ثُمَّ يَعُودُونَ فَيَقُولُ اذْهَبُوا

فَمَنْ وَجَدْتُمْ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ مِنْ إِيمَانٍ فَأَخْرِجُوهُ؛ فَيُخْرِجُونَ مَنْ عَرَفُوا

قَالَ أَبُو سَعِيدٍ: فَإِنْ لَمْ تُصَدِّقُونِي فَاقْرَءُوا (إِنَّ اللهَ لاَ يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ وَإِنْ تَكُ حَسَنَةً يُضَاعِفْهَا) فَيَشْفَعُ النَّبِيُّونَ وَالْمَلاَئِكَةُ وَالْمُؤْمِنُونَ فَيَقُولُ الْجَبَّارُ بَقِيَتْ شَفَاعَتِي، فَيَقْبِضُ قَبْضَةً مِنَ النَّارِ فَيُخْرِجُ أَقْوَامًا قَدِ امْتُحِشُوا، فَيُلْقَوْنَ فِي نَهَرٍ بِأَفْوَاهِ الْجَنَّةِ يُقَالُ لَهُ مَاءُ الْحَيَاةِ، فَيَنْبُتُونَ فِي حَافَتَيْهِ كَمَا تَنْبُتُ الْحِبَّةُ فِي حَمِيلِ السَّيْلِ قَدْ رَأَيْتُمُوهَا إِلَى جَانِبِ الصَّخْرَةِ إِلَى جَانِبِ الشَّجَرَةِ، فَمَا كَانَ إِلَى الشَّمْسِ مِنْهَا كَانَ أَخْضَرَ، وَمَا كَانَ مِنْهَا إِلَى الظِّلِّ كَانَ أَبْيَضَ فَيَخْرُجُونَ كَأَنَّهُمُ اللُّؤْلُؤُ، فَيُجْعَلُ فِي رِقَابِهِمِ الْخَوَاتِيمُ فَيَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ، فَيَقُولُ أَهْلُ الْجَنَّةِ هؤُلاَءِ عُتَقَاءُ الرَّحْمنِ أَدْخَلَهُمُ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ عَمَلٍ عَمِلُوهُ، وَلاَ خَيْرٍ قَدَّمُوهُ، فَيُقَالُ لَهُمْ لَكُمْ مَا رَأَيْتُمْ وَمِثْلُهُ مَعَهُ

115. Hadis Ebu Seida el-Hudrija, da je rekao: “Rekli smo: ‘Allahov Poslaniče, hoćemo li na Sudnjem danu vidjeti našeg Gospodara?’ Poslanik, s.a.v.s., je rekao: ‘Da li vas išta sprečava da gledate u Sunce ili Mjesec kada je vedro?' 'Ne', rekli smo. Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Nećete imati nikakve smetnje da gledate svoga Gospodara toga dana, kao što nemate zapreke gledati u njih.' Zatim je nastavio: 'Onda će se pozvati: 'Neka svaki narod krene za onima koje je obožavao.' Sljedbenici krsta će otići za krstom, sljedbenici kipova će otići za svojim kipovima. Svako stvorenje će otići za svojim božanstvima. Ostat će samo oni koji su obožavali Allaha, i dobri i griješni i neki sljedbenici knjige. Zatim će biti doveden Džehennem i izložen, bit će poput priviđenja, te će Jevrejima biti rečeno: 'Koga ste obožavali?' 'Obožavali smo Uzejra, sina Božijeg,' reći će. 'Lažno ste vjerovali', bit će im rečeno, 'Allah nije imao niti žene niti djeteta. Šta želite?' 'Želimo biti napojeni', reći će. 'Pijte', bit će rečeno, pa će jedni za drugim biti bačeni u Džehennem. Onda će kršćani biti upitani: 'Koga ste obožavali?' 'Obožavali smo Mesiha, sina Merjeminog,' odgovorit će oni. 'Lažno ste vjerovali', bit će im rečeno, 'Allah nije imao niti žene niti djeteta. Šta želite?'

'Želimo biti napojeni', reći će. 'Pijte', bit će rečeno, pa će jedni za drugim biti bačeni u Džehennem. Ostat će samo oni koji su obožavali Allaha, dobri i griješni. Njima će biti rečeno: 'Šta vas je zadržalo, a svi ostali ljudi su otišli?' 'Mi nismo s njima bili', reći će oni, 'ni onda kada su nam bili potrebniji nego što su danas. A čuli smo i onoga koji poziva da svako ode onome koga je obožavao, pa mi čekamo našeg Gospodara.' Tada će im se pojaviti Silni, ali ne u onom liku u kojem su Ga prvi put vidjeli, pa će reći: 'Ja sam vaš Gospodar.' 'Da', odgovorit će oni, 'Ti si naš Gospodar.', a samo će Mu se između njih vjerovjesnici obraćati. 'Imate li od Njega neki znak po kojem ćete Ga prepoznati,' upitat će On. 'Potkoljenica', odgovorit će oni. Potom će im otkriti Svoju potkoljenicu, pa će svi vjernici pasti Njemu na sedždu, osim onih koji su mu sedždu činili da bi ih neko drugi vidio ili čuo. I oni će pokušati učiniti sedždu, ali će im leđa postati tvrda poput kamena. Zatim će biti postavljen most, ćuprija iznad Džehennema. 'Kakav je to most, Allahov Poslaniče', upitali smo. Poslanik je odgovorio: 'To je mjesto pokliznuća i padova. Na njemu će biti kuke, željezni kukasti štapovi i bodlje, koji sliče jednoj vrsti velike biljke s kukastim trnjem što raste u Nedždu i zove se sa'dana. Neki će vjernici prelaziti preko njega brzinom pogleda, neki brzinom munje, neki brzinom vjetra, a neki brzinom rasnih konja i deva. Jedni će se spasiti netaknuti, drugi izgrebani, a treći će biti oboreni u džehennemsku vatru i tako sve dok posljednji od njih ne prođe. Taj će, čak, biti vučen. Vi, doista, mene ne preklinjete za istinu, nakon što vam je postala jasna, više od vjernika koji će toga dana preklinjati Silnoga. Kada vide da su se spasili, a da su im braća ostala, reći će: 'Gospodaru naš, to su naša braća, koji su s nama namaz obavljali i postili i zajedno s nama radili.' Uzvišeni Allah će im kazati: 'Otiđite i izvedite iz vatre svakog onoga kod koga nađete imana koliko jedan zlatnik.' Allah će zabraniti vatri da prži njihova tijela. Oni će im otići i zateći ih u Vatri, neke do članaka, neke do polovine potkoljenice. Izvest će iz Džehennema one koje budu poznavali i vratiti se. Zatim

će im biti rečeno: 'Vratite se i izvedite svakog onoga u čijem srcu nađete imana koliko pola zlatnika.' Oni će se vratiti i izvesti iz Vatre onoga koga budu poznavali, a zatim se vratiti. 'Idite,' bit će im rečeno, 'i izvedite iz Vatre svakog onoga u čijem srcu nađete koliko atom imana.' Oni će, onda, izvesti one koje budu poznavali."

Ebu Seid kaže: „Ako mi ne vjerujete, onda proučite ajet: *Allah neće nikome nepravde ni trunku učiniti, dobro djelo On će umnogostručiti*.

Onda će se zauzimati vjerovjesnici, meleki i vjernici. Tada će Silni reći: 'Ostalo je još Moje zauzimanje.' Onda će zahvatiti šakom iz Džehennema i izvaditi već sagorjele ljude. Spustit će ih u rijeku na vratima Dženneta, koja se zove voda života, pa će početi bujati na njenim obalama, kao što buja zrnevlje koje nanese bujica. To ste, zasigurno, već viđali uz neku stijenu ili neko drvo. Ono što bude izloženo suncu, pozeleni, a ono što bude u hladu, ostane bijelo. Kad izađu bit će poput bisera, a na vratove će im se staviti ogrlice. Onda će ući u Džennet, pa će dženetlije reći: 'To su oslobođenici Milostivog, On ih je uveo u Džennet bez ijednog djela koje su učinili i bez ijednog dobra koje su pridonijeli. 'Vama pripada sve što vidite, i još toliko', bit će im rečeno.

حديث أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: يَدْخُلُ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ، وَأَهْلُ النَّارِ النَّارَ ثُمَّ يَقُولُ اللهُ تَعَالَى: أَخْرِجُوا مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ مِنْ إِيمَانٍ، فَيُخْرَجُونَ مِنْهَا قَدِ اسْوَدُّوا، فَيُلْقَوْنَ فِي نَهَرِ الْحَيَا أَوِ الْحَيَاةِ (شَكٌّ من أحد رجال السَّنَد) فَيَنْبُتُونَ كَمَا تَنْبُتُ الْحِبَّةُ فِي جَانِبِ السَّيْلِ، أَلَمْ تَرَ أَنَّهَا تَخْرُجُ صَفْرَاءَ مُلْتَوِيَةً

116. Hadis Ebu Seida el-Hudrija, r.a., od Vjerovjesnika, s.a.v.s., da je rekao: "Stanovnici Dženneta će ući u Džennet, a stanovnici Džehennema će ući u Džehennem. Zatim će Allah

reći: ‘Izvedite iz Vatre svakog onoga koji u srcu ima imana koliko zrno gorušice.’ Zatim će biti izvedeni iz Vatre, a bit će već pocrnjeli. Bit će spušteni u rijeku kiše ili života (prenosilac se dvoumi), pa će iznići i nabujati, kao što buja semenje u nanosima bujice. Zar niste vidjeli kako ono izniče, žuto i pognuto.”

Zadnji koji će izaći iz Vatre

حديث عبد الله بن مسعود رضي الله عنه قال النبي صلى الله عليه وسلم: إني
لأعلم آخر أهل النار خروجا منها، وآخر أهل الجنة دخولا رجل يخرج من النار كبوا
فيقول الله اذهب فادخل الجنة، فيأتيها فيخيل إليه أنها ملأى، فيرجع فيقول يا رب
وجدتها ملأى، فيقول اذهب فادخل الجنة فيأتيها فيخيل إليه أنها ملأى، فيرجع فيقول
يا رب وجدتها ملأى، فيقول اذهب فادخل الجنة فإن لك مثل الدنيا وعشرة أمثالها،
أو إن لك مثل عشرة أمثال الدنيا، فيقول تسخر مني أو تضحك مني وأنت الملك
فلقد رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم ضحك حتى بدت نواجذه وكان يقال:
ذلك أدنى أهل الجنة منزلة

117. Hadis Abdullaha b. mes’uda, r.a., da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: “Doista, ja znam posljednjeg stanovnika Vatre koji će iz nje izići i koji će posljednji ući u Džennet. To je onaj čovjek koji će iz vatre izići puzeći, pa će mu Allah reći: ‘Uđi u Džennet.’ On će doći do njega i učinit će mu se pun. Vratit će se i reći: ‘Gospodaru, zatekao sam ga puna. Pa će mu Allah reći: ‘Uđi u Džennet.’ On će doći do njega i učinit će mu se pun. Vratit će se i reći: ‘Gospodaru, zatekao sam ga puna.’ Allah će mu ponovo reći: ‘Idi i uđi u Džennet. Tebi pripada koliko je dunjaluk I još deset puta toliko.’ Tada će čovjek reći: ‘Šališ li se to sa mnom i ismijavaš, a ti si Vladar!’ Vidio sam Poslanika, s.a.v.s., da se nasmijao, te su mu se vidjeli kutnjaci. Govorilo se da je to stanovnik Dženneta najnižeg stepena.”

Dženetlija najnižeg položaja

حديث أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: يَجْمَعُ اللهُ النَّاسَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَقولُونَ لَوِ اسْتَشْفَعْنَا عَلَى رَبِّنَا حَتَّى يُرِيحَنَا مِنْ مَكَانِنَا فَيَأْتُونَ آدَمَ فَيَقُولُونَ: أَنْتَ الَّذِي خَلَقَكَ اللهُ بِيَدِهِ، وَنَفَخَ فِيكَ مِنْ رُوحِهِ، وَأَمَرَ الْمَلاَئِكَةَ فَسَجَدُوا لَكَ، فَاشْفَعْ لَنَا عِنْدَ رَبِّنَا؛ فَيَقُولُ: لَسْتُ هُنَاكُمْ، وَيَذْكُرُ خَطِيئَتَهُ، وَيَقولُ ائْتُوا نُوحًا، أَوَّلَ رَسُولٍ بَعَثَهُ اللهُ فَيَأْتُونَهُ فَيَقُولُ: لَسْتُ هُنَاكُمْ، وَيَذْكُرُ خَطِيئَتَهُ، ائْتُوا إِبْرَاهِيمَ الَّذِي اتَّخَذَهُ اللهُ خَلِيلاً، فَيَأْتُونَهُ فَيَقُولُ لَسْتُ هُنَاكُمْ، وَيَذْكُرُ خَطِيئَتَهُ، ائْتُوا مُوسَى الَّذِي كَلَّمَهُ اللهُ؛ فَيَأْتُونَه فَيَقُولُ لَسْتُ هُنَاكُمْ، فَيَذْكُرُ خَطِيئَتَهُ، ائْتُوا عِيسَى، فَيَأْتُونَهُ فَيَقُولُ لَسْتُ هُنَاكُمْ، ائْتُوا مُحَمَّدًا صلى الله عليه وسلم فَقَدْ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ فَيَأْتُونِي، فَأَسْتَأْذِنُ عَلَى رَبِّي، فَإِذَا رَأَيْتُهُ وَقَعْتُ سَاجِدًا، فَيَدَعُنِي مَا شَاءَ اللهُ، ثُمَّ يُقَالُ ارْفَعْ رَأْسَكَ، سَلْ تُعْطَهْ، وَقُلْ يُسْمَعْ، وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ فَأَرْفَعُ رَأْسِي فَأَحْمَدُ رَبِّي بِتَحْمِيدٍ يُعَلِّمُنِي؛ ثُمَّ أَشْفَعُ فَيَحُدُّ لِي حَدًّا، ثُمَّ أُخْرِجُهُمْ مِنَ النَّارِ وَأُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ؛ ثُمَّ أَعُودُ فَأَقَعُ سَاجِدًا مِثْلَهُ فِي الثَّالِثَةِ أَوِ الرَّابِعَةِ حَتَّى مَا يَبْقَى فِي النَّارِ إِلاَّ مَنْ حَبَسَهُ الْقُرْآنُ

118. Hadis Enesa b. Malika, r.a., da je rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Allah će okupiti ljude na Sudnjem danu, pa će oni reći: 'Kad bismo samo našli nekog da se zauzme za nas kod našeg Gospodara, pa da nas On izbavi iz ovog teškog stanja.' Potom će otići Ademu i reći: 'Tebe je Allah stvorio Svojom rukom, u tebe udahnuo dušu i naredio melekima da ti učine sedždu. Zauzmi se za nas kod svoga Gospodara.' On će im reći: 'Nisam ja za to.' Spomenut će svoj grijeh i uputiti ih na Nuha, prvog poslanika poslanog ljudima. Otići će i Nuhu, a on će im reći: 'Nisam vam ja za to.' Spomenut

će im svoju pogrešku i uputiti ih na Ibrahima, koga je Allah uzeo za Svoga prijatelja. Otići će Ibrahimu, ali će im i on reći: 'Nisam vam ja za to.' Spomenut će im svoju pogrešku i poslati ih Musau, koji je razgovarao direktno s Allahom. I on će im reći: 'Nisam vam ja za to,' spomenut će svoju grešku i uputiti ih Isau. Otići će Isau, ali će im on kazati: 'Nisam vam ja za to. Idite Muhammedu, njemu je Allah oprostio i prijašnje i potonje pogreške.' Onda će doći meni i ja ću zatražiti dozvolu da pristupim svome Gospodaru. Kada ga vidim, past ću na sedždu. Tako ću biti ostavljen koliko Allah bude htio, a zatim će mi biti rečeno: 'Podigni glavu, moli, bit će ti dato to za što moliš. Reci, bit će čuveno to što govoriš, zauzimaj se i zauzimanje će ti biti primljeno.' Podići ću glavu i zahvaliti Allahu zahvalom kojom će me On podučiti. Onda će mi biti određena granica, izvest ću ih iz vatre i uvesti u Džennet. Zatim ću se vratiti i pasti na sedždu i treći ili četvrti put, sve dok u vatri ne ostanu samo oni koje je Kur'an tu zadržao.'"[25]

حديث أَنَس بْنِ مَالِكٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ صلى الله عليه وسلم قَالَ: إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ مَاجَ النَّاسُ بَعْضُهُمْ فِي بَعْضٍ، فَيَأْتُونَ آدَمَ فَيَقُولُونَ: اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ فَيَقُولُ: لَسْتُ لَهَا وَلكِنْ عَلَيْكُمْ بِإِبْرَاهِيمَ فَإِنَّهُ خَلِيلُ الرَّحْمنِ؛ فَيَأْتُونَ إِبْرَاهِيمَ، فَيَقُولُ: لَسْتُ لَهَا وَلكِنْ عَلَيْكُمْ بِمُوسَى فَإِنَّهُ كَلِيمُ اللهِ؛ فَيَأْتُونَ مُوسَى فَيَقُولُ: لَسْتُ لَهَا وَلكِنْ عَلَيْكُمْ بِعِيسَى فَإِنَّهُ رُوحُ اللهِ وَكَلِمَتُهُ؛ فَيَأْتُونَ عِيسَى فَيَقُولُ: لَسْتُ لَهَا وَلكِنْ عَلَيْكُمْ بِمُحَمَّدٍ صلى الله عليه وسلم؛ فَيَأْتُونِي فَأَقُولُ: أَنَا لَهَا، فَأَسْتَأْذِنُ عَلَى رَبِّي فَيُؤْذَنُ لِي، وَيُلْهِمُنِي مَحَامِدَ أَحْمَدُهُ بِهَا لاَ تَحْضُرُنِي الآنَ، فَأَحْمَدُهُ بِتِلْكَ الْمَحَامِدِ وَأَخِرُّ لَهُ سَاجِدًا، فَيُقَالُ: يَا مُحَمَّدُ ارْفَعْ رَأْسَكَ وَقُلْ يُسْمَعْ لَكَ، وَسَلْ تُعْطَ، وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ؛ فَأَقُولُ: يَا رَبِّ أُمَّتِي، أُمَّتِي، فَيُقَالُ: انْطَلِقْ فَأَخْرِجْ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ شَعِيرَةٍ مِنْ إِيمَانٍ، فَأَنْطَلِقُ فَأَفْعَلُ ثُمَّ أَعُودُ فَأَحْمَدُهُ بِتِلْكَ الْمَحَامِدِ، ثُمَّ أَخِرُّ لَهُ سَاجِدًا؛ فَيُقَالُ: يَا مُحَمَّدُ

25 Odnosno samo nevjernici za koje je Kur'an obavijestio da će vječno biti u Vatri.

ارْفَعْ رَأْسَكَ، وَقُلْ يُسْمَعْ لَكَ، وَسَلْ تُعْطَ، وَاشْفَعْ تُشَفَعْ؛ فَأَقُولُ: يَا رَبِّ أُمَّتِي، أُمَّتِي فَيُقَالُ انْطَلِقْ فَأَخْرِجْ مِنْهَا مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ أَوْ خَرْدَلَةٍ مِنْ إِيمَانٍ؛ فَأَنْطَلِقُ فَأَفْعَلُ؛ ثُمَّ أَعُودُ فَأَحْمَدُهُ بِتِلْكَ الْمَحَامِدِ ثُمَّ أَخِرُّ لَهُ سَاجِدًا؛ فَيُقَالُ يَا مُحَمَّدُ ارْفَعْ رَأْسَكَ، وَقُلْ يُسْمَعْ لَكَ، وَسَلْ تُعْطَ، وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ؛ فَأَقُولُ يَا رَبِّ أُمَّتِي، أُمَّتِي فَيُقَالُ انْطَلِقْ فَأَخْرِجْ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ أَدْنَى أَدْنَى أَدْنَى مِثْقَالِ حَبَّةِ خَرْدَلٍ مِنْ إِيمَانٍ فَأَخْرِجْهُ مِنَ النَّارِ؛ فَأَنْطَلِقُ فَأَفْعَل ثُمَّ أَعُودُ الرَّابِعَةَ فَأَحْمَدُهُ بِتِلْكَ الْمَحَامِدِ، ثُمَّ أَخِرُّ لَهُ سَاجِدًا؛ فَيُقَالُ يَا مُحَمَّدُ ارْفَعْ رَأْسَكَ، وَقُلْ يُسْمَع، وَسَلْ تُعْطَهْ، وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ؛ فَأَقُولُ يَا رَبِّ ائْذَنْ لِي فِيمَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ، فَيَقُولُ وَعِزَّتِي وَجَلَالِي وَكِبْرِيَائِي وَعَظَمَتِي لَأُخْرِجَنَّ مِنْهَا مَنْ قَالَ لَا إِله إِلَّا اللهُ

119. Hadis Enesa b. Malika: “Muhammed, s.a.v.s., nam je kazivao: ‘Kada dođe Sudnji dan, ljudi će se uskomešati i izmiješati, pa će doći Ademu i reći mu: 'Zauzmi se za nas kod svoga Gospodara.' On će im reći: 'Nisam vam ja za to. Idite Ibrahimu, on je Allahov prijatelj.' Oni će doći Ibrahimu, a on će im reći: 'Nisam vam ja za to, idite Musau, s njime je Allah razgovarao.' Oni će otići Musau, ali će im i on reći: 'Nisam vam ja za to. Idite Isau, on je duh od Allaha i Njegova riječ.' Otići će i Isau, ali će im on reći: 'Nisam vam ja za to. Idite Muhammedu, s.a.v.s!' Onda će doći meni, pa ću im reći: 'Ja ću to učiniti.' Zatražit ću dozvolu da pristupim Gospodaru, pa će mi biti dozvoljeno. On će me nadahnuti zahvalama i pohvalama, koje mi sada nisu dostupne. Ja ću Mu zahvaliti tim zahvalama i pasti mu na sedždu. Bit će rečeno: 'Muhammede, podigni glavu. Reci, to što kažeš bit će čuveno, ono što tražiš bit će ti udovoljeno, zauzimaj se, zauzimanje će ti biti primljeno.' Tada ću reći: 'Gospodaru, moj ummet! Moj ummet!' Zatim će mi biti rečeno: 'Otiđi, izvedi svakog onoga ko u srcu ima koliko zrno ječma imana.' Ja ću otići i to uraditi, pa se vratiti i pohvaliti Allaha tim zahvalama, i pasti mu na sedždu. Bit će rečeno: 'Muhammede, podigni glavu. Reci, to što kažeš bit će uslišano,

ono što tražiš bit će ti udovoljeno, zauzimaj se, zauzimanje će ti biti primljeno.' Tada ću reći: 'Gospodaru, moj ummet! Moj ummet!' Zatim će mi biti rečeno: 'Otiđi, izvedi svakog onoga ko u srcu ima koliko trun ili zrno gorušice imana.' Ja ću otići i to uraditi, pa se vratiti i pohvaliti Allaha tim zahvalama, i pasti mu na sedždu. Bit će rečeno: 'Muhammede, podigni glavu. Reci, to što kažeš bit će uslišano, ono što tražiš bit će ti udovoljeno, zauzimaj se, zauzimanje će ti biti primljeno.' Tada ću reći: 'Gospodaru, moj ummet! Moj ummet!' Zatim će mi biti rečeno: 'Otiđi, izvedi svakog onoga ko u srcu ima imana manje i od zrna gorušice.' Ja ću otići i uraditi, a onda se i po četvrti put vratiti i zahvaliti mu tim zahvalama, pasti Mu na sedždu. Bit će rečeno: 'Muhammede, podigni glavu. Reci, to što kažeš bit će čuveno, ono što tražiš bit će ti udovoljeno, zauzimaj se, zauzimanje će ti biti primljeno.' Reći ću: 'Gospodaru moj, dozvoli mi da se zauzmem za svakog onoga ko je rekao *nema istinskog božanstva osim Allaha.*' On će reći: 'Tako mi Moje moći, uzvišenosti, veličanstvenosti i veličine, sigurno ću izvesti iz vatre svakog ko je rekao *nema božanstva osim Allaha*.'"

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: أُتِيَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم بِلَحْمٍ، فَرُفِعَ إِلَيْهِ الذِّرَاعُ، وَكَانَتْ تُعْجِبُهُ، فَنَهَسَ مِنْهَا نَهْسَةً ثُمَّ قَالَ: أَنَا سَيِّدُ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَهَلْ تَدْرُونَ مِمَّ ذَلِكَ يُجْمَعُ النَّاسُ الأَوَّلِينَ وَالآخِرِينَ فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ، يُسْمِعُهُمُ الدَّاعِي، وَيَنْفُذُهُمُ الْبَصَرُ، وَتَدْنُو الشَّمْسُ فَيَبْلُغُ النَّاسَ مِنَ الْغَمِّ وَالْكَرْبِ مَا لاَ يُطِيقُونَ وَلاَ يَحْتَمِلُونَ؛ فَيَقُولُ النَّاسُ أَلاَ تَرَوْنَ مَا قَدْ بَلَغَكُمْ أَلاَ تَنْظُرُونَ مَنْ يَشْفَعُ لَكُمْ إِلَى رَبِّكُمْ فَيَقُولُ بَعْضُ النَّاسِ لِبَعْضٍ، عَلَيْكُمْ بِآدَمَ، فَيَأْتُونَ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ؛ فَيَقُولُونَ لَهُ: أَنْتَ أَبُو الْبَشَرِ، خَلَقَكَ اللهُ بِيَدِهِ، وَنَفَخَ فِيكَ مِنْ رُوحِهِ، وَأَمَرَ الْمَلاَئِكَةَ فَسَجَدُوا لَكَ، اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ، أَلاَ تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيهِ أَلاَ تَرَى إِلَى مَا قَدْ بَلَغَنَا فَيَقُولُ آدَمُ إِنَّ رَبِّي قَدْ غَضِبَ الْيَوْمَ غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ وَلَنْ يَغْضَبَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ، وَإِنَّهُ نَهَانِي عَنِ الشَّجَرَةِ فَعَصَيْتُهُ، نَفْسِي نَفْسِي نَفْسِي؛ اذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي، اذْهَبُوا

إِلَى نُوحٍ؛ فَيَأْتُونَ نُوحًا فَيَقُولُونَ: يَا نُوحُ إِنَّكَ أَنْتَ أَوَّلُ الرُّسُلِ إِلَى أَهْلِ الأَرْضِ، وَقَدْ سَمَّاكَ اللهُ عَبْدًا شَكُورًا، اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ، أَلاَ تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيهِ فَيَقُولُ: إِنَّ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ قَدْ غَضِبَ الْيَوْمَ غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ وَلَنْ يَغْضَبَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ؛ وَإِنَّهُ قَدْ كَانَتْ لِي دَعْوَةٌ دَعَوْتُهَا عَلَى قَوْمِي، نَفْسِي نَفْسِي نَفْسِي اذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي، اذْهَبُوا إِلَى إِبْرَاهِيمَ، فَيَأْتُونَ إِبراهِيمَ فَيَقُولُونَ يَا إِبْرَاهِيمُ أَنْتَ نَبِيُّ اللهِ وَخَلِيلُهُ مِنْ أَهْلِ الأَرْضِ اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ، أَلاَ تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيهِ فَيَقُولُ لَهُمْ إِنَّ رَبِّي قَدْ غَضِبَ الْيَوْمَ غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَه، وَلَنْ يَغْضَبَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ؛ وَإِنِّي قَدْ كُنْتُ كَذَبْتُ ثَلاثَ كَذَبَاتٍ، نَفْسِي نَفْسِي نَفْسِي اذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي، اذْهَبُوا إِلَى مُوسَى فَيَأْتُونَ مُوسَى، فَيَقُولُونَ: يَا مُوسَى أَنْتَ رَسُولُ اللهِ فَضَّلَكَ اللهُ بِرِسَالَتِهِ وَبِكَلاَمِهِ عَلَى النَّاسِ، اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ أَلاَ تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيهِ فَيَقُولُ إِنَّ رَبِّي قَدْ غَضِبَ الْيَوْمَ غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ، وَلَنْ يَغْضَبَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ، وَإِنِّي قَدْ قَتَلْتُ نَفْسًا لَمْ أُومَرْ بِقَتْلِهَا، نَفْسِي نَفْسِي نَفْسِي اذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي، اذْهبُوا إِلَى عِيسى؛ فَيَأْتُونَ عِيسى، فَيَقُولُونَ يَا عِيسى أَنْتَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ، وَكَلَّمْتَ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا، اشْفَعْ لَنَا، أَلاَ تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيهِ فَيَقُولُ عِيسى، إِنَّ رَبِّي قَدْ غَضِبَ الْيَوْمَ غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ وَلَنْ يَغْضَبَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ، وَلَمْ يَذْكُرْ ذَنْبًا، نَفْسِي نَفْسِي نَفْسِي اذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي، اذْهَبُوا إِلَى مُحَمَّدٍ صلى الله عليه وسلم؛ فَيَأْتُونَ مُحَمَّدًا صلى الله عليه وسلم، فَيَقُولُونَ: يَا مُحَمَّدُ أَنْتَ رَسُولُ اللهِ وَخَاتِمُ الأَنْبِيَاءِ، وَقَدْ غَفَرَ اللهُ لَكَ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ، اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ، أَلاَ تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيهِ فَأَنْطَلِقُ فَآتِي تَحْتَ الْعَرْشِ فَأَقَعُ سَاجِدًا لِرَبِّي عَزَّ وَجَلَّ ثُمَّ يَفْتَحُ اللهُ عَلَيَّ مِنْ مَحَامِدِهِ وَحُسْنِ الثَّنَاءِ عَلَيْهِ شَيْئًا لَمْ يَفْتَحْهُ عَلَى أَحَدٍ قَبْلِي، ثُمَّ يُقَالُ: يَا مُحَمَّدُ ارْفَعْ رَأْسَكَ، سَلْ تُعْطَهْ، وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ؛ فَأَرْفَعُ رَأْسِي، فَأَقُولُ: أُمَّتِي يَا رَبِّ أُمَّتِي يَا رَبِّ فَيُقَالُ: يَا مُحَمَّدُ أَدْخِلْ مِنْ أُمَّتِكَ مَنْ لاَ حِسَابَ عَلَيْهِمْ مِنَ الْبَابِ الأَيْمَنِ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ، وَهُمْ شُرَكَاءُ النَّاسِ

فِيمَا سِوَى ذَلِكَ مِنَ الأَبْوَابِ، ثُمَّ قَالَ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّ مَا بَيْنَ الْمِصْرَاعَيْنِ مِنْ مَصَارِيعِ الْجَنَّةِ كَمَا بَيْنَ مَكَّةَ وَحِمْيَرَ، أَوْ كَمَا بَيْنَ مَكَّةَ وَبُصْرَى

120. Hadis Ebu Hurejre, r.a., u kojem stoji: "Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., je donešeno meso, dodali su mu prednji but, a njemu se, inače, taj dio mesa jako sviđao. On je odgrizao malo tog mesa, pa reče: 'Ja ću biti prvak među ljudima na Sudnjem danu, a znate li zašto? Allah će sakupiti sve ljude na jednom mjestu, tako da će ih moći vidjeti onaj koji gleda i doviknuti onaj koji zove. Sunce će im se jako približiti, pa će ljudi doći u takvo stanje da neće moći izdržati tugu, bol i patnju. Neki ljudi će reći: 'Zar ne vidite u čemu ste i šta vas je snašlo? Zar nećete pogledati nekoga da se zauzima za vas kod vašeg Gospodara?' 'Vaš je otac Adem', reći će neko od njih. Pa će mu otići i reći: 'Ademe, ti si otac čovječanstva. Allah te je stvorio Svojom rukom, udahnuo dušu i naredio melekima, pa su ti učinili sedždu. Zauzmi se za nas kod svoga Gospodara. Zar ne vidiš u čemu smo i šta nas je snašlo?' Adem će odgovoriti: 'Moj se Gospodar danas tako rasrdio kako se nikada nije rasrdio niti će se ikada rasrditi. On mi je, zaista, zabranio onu voćku, ali sam ja prekršio tu zabranu. Dosta mi je mojih briga, idite nekom drugom. Idite Nuhu!'

Potom će oni doći Nuhu i reći: 'Nuhu, ti si prvi poslanik stanovnicima Zemlje i Allah te je nazvao zahvalnim robom. Zauzmi se za nas kod svoga Gospodara. Zar ne vidiš u čemu smo i šta nas je snašlo!' 'Moj se Uzvišeni Gospodar danas tako rasrdio kako se nije nikada rasrdio i kako se neće rasrditi. Ja sam uputio dovu protiv svoga naroda. Dosta mi je mojih briga, idite nekom drugom. Idite Ibrahimu,' reći će on.

Potom će oni doći Ibrahimu i reći: 'Ibrahime, ti si Allahov vjerovjesnik i Njegov prijatelj među stanovnicima Zemlje. Zauzmi se za nas kod svoga Gospodara. Zar ne vidiš u čemu smo!'

'Moj se Gospodar danas tako rasrdio, kako se nikada nije rasrdio niti će se ikad tako rasrditi. Ja sam izrekao tri neistine. Dosta mi je mojih briga, dosta mi je mojih briga! Idite nekom drugom. Idite Musau!' Potom će doći do Musa'a i reći mu: 'O Musa, ti si Allahov poslanik, Allah te je odlikovao nad ostalim ljudima Svojom objavom i Svojim govorom. Zauzmi se za nas kod svoga Gospodara. Zar ne vidiš u čemu smo?!' 'Moj se Gospodar danas tako rasrdio kako se nikada nije rasrdio niti će ikada rasrditi. Ja sam ubio čovjeka, a nije mi bilo naređeno da ga ubijem. Dosta mi je mojih briga! Idite nekom drugom, idite Isa'u!' reći će Musa.

Potom će oni doći Isau i reći: 'O Isa, ti si Allahov poslanik i Njegova riječ koju je On poslao Merjemi i duh od Njega. Govorio si s ljudima dok si bio u bešici. Zauzmi se za nas kod svoga Gospodara, zar ne vidiš u čemu smo?'

'Moj se Gospodar danas tako rasrdio kako se nikada nije rasrdio i kako se neće rasrditi,' reći će Isa, a.s., ne spominjući svoj grijeh i dodajući: 'Dosta mi je mojih briga, idite nekom drugom, idite Muhammedu!' Potom će oni doći Muhammedu, s.a.v.s., i reći: 'Muhammede, ti si Allahov poslanik, pečat si vjerovjesnicima. Allah ti je oprostio ono što si prije i poslije zgriješio. Zauzmi se za nas kod svoga Gospodara. Zar ne vidiš u čemu smo?' Tada ću ja krenuti i doći pod Arš. Učinit ću sedždu svome Gospodaru. Zatim će mi Allah dozvoliti da Mu uputim zahvale i uljepšam pohvale kako nije dopustio nikom prije. Zatim će mi biti rečeno: 'Muhammede, digni svoju glavu, moli i udovoljit će ti se. Zauzimaj se, tvoje će zauzimanje biti primljeno.' Podići ću glavu i reći: 'Gospodaru moj, moj ummmet, moj ummet.' Tada će mi Allah reći: 'Muhammede, uvedi na desna džennetska vrata u Džennet one iz tvog ummeta koji neće polagati računa, a što se tiče i drugih vrata, oni na njih imaju pravo kao i ostali ljudi.' Zatim je Poslanik, s.a.v.s., dodao: 'Tako mi Onoga u čijim je rukama moja duša, između dvoje džennetskih vrata je razdaljina kao između Mekke i Himjera

(San’a u Jemenu) ili koliko između Mekke i Busre (u Šamu).’“

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوَةٌ، فَأُرِيدُ، إِنْ شَاءَ اللهُ، أَنْ أَخْتَبِيَ دَعْوَتِي شَفَاعَةً لأُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ

121. Hadis Ebu Hurejre, r.a., da je rekao: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: ‘Svaki vjerovjesnik je imao pravo na jednu dovu,, a ja želim, ako Allah bude htio, da ta moja dova bude šefa’at za moj ummet na Sudnjem danu.’”

حديث أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: كُلُّ نَبِيٍّ سَأَلَ سُؤَالاً أَوْ قَالَ لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوةٌ قَدْ دَعَا بِهَا فَاسْتُجِيبَتْ، فَجَعَلْتُ دَعْوَتِي شَفَاعَةً لأُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ

122. Hadis Enesa, r.a., da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Svaki vjerovjesnik je nešto tražio, ili je rekao da je svaki vjerovjesnik imao dovu koju bi učinio i ona bi mu bila uslišana. Ja sam moju dovu ostavio kao šefa’at za moje sljedbenike na Sudnjem danu.”

O Allahovim riječima *I opominji rodbinu svoju najbližu*

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَامَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم حِينَ أَنْزَلَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ (وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الأَقْرَبِينَ)، قَالَ: يَا مَعْشَرَ قُرَيْشٍ أَوْ كَلِمَةً نَحْوَهَا اشْتَرُوا أَنْفُسَكُمْ، لاَ أُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللهِ شَيْئًا يَا بَنِي عَبْدِ مَنَافٍ لاَ أُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللهِ شَيْئًا يَا عَبَّاسُ بْنَ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ لاَ أُغْنِي عَنْكَ مِنَ اللهِ شَيْئًا وَيَا صَفِيَّةُ عَمَّةَ رَسُولِ اللهِ لاَ أُغْنِي عَنْكِ مِنَ اللهِ شَيْئًا وَيَا فَاطِمَةُ بِنْتَ مُحَمَّدٍ صلى الله عليه وسلم، سَلِينِي مَا شِئْتِ مِنْ مَالِي، لاَ أُغْنِي عَنْكِ مِنَ اللهِ شَيْئًا

123. Hadis Ebu Hurejre, r.a., da je rekao: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je, kada je objavljeno: *I opominji rodbinu svoju najbližu*,

ustao i pozvao: ‘O Kurejšije’, ili je rekao neku sličnu riječ: ‘Otkupite sebe, ja vam kod Allaha ništa ne mogu koristiti. O porodico Abdulmenafova, ja vam kod Allaha ništa ne mogu koristiti. O Abbase, sine Abdulmutalibov, ja ti kod Allaha ništa ne mogu koristiti! O Safija, tetko Allahovog Poslanika, ja ti kod Allaha ništa ne mogu koristiti! O Fatima, kćerko Muhammeda, s.a.v.s., traži od mene šta hoćeš od mog imetka, ali ti kod Allaha ništa ne mogu pomoći.’”

حديث ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: لَمَّا نَزَلَتْ (وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الأَقْرَبِينَ) وَرَهْطَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ، خَرَجَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم حَتَّى صَعِدَ الصَّفَا فَهَتَفَ: يَا صَبَاحَاهْ فَقَالُوا مَنْ هذَا فَاجْتَمَعُوا إِلَيْهِ فَقَالَ: أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَخْبَرْتُكُمْ أَنَّ خَيْلاً تَخْرُجُ مِنْ سَفْحِ هذَا الْجَبَلِ أَكُنْتُمْ مُصَدِّقِيَّ قَالُوا مَا جَرَّبْنَا عَلَيْكَ كَذِبًا، قَالَ: فَإِنِّي نَذِيرٌ لَكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ، قالَ أَبُو لَهَبٍ: تَبًّا لَكَ مَا جَمَعْتَنَا إِلاَّ لِهذَا ثُمَّ قَامَ فَنَزَلَتْ (تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ)

124. Hadis Ibn Abbasa, r.a., da je rekao: “Kada je objavljen ajet: *I opominji rodbinu svoju najbližu*, I iskrene ljude od njih, izašao je Allahov Poslanik, s.a.v.s., i popeo se na brdo Safa uzvikujući: ‘Opasnost!’ ‘Ko je ovo,’ povikali su i okupili se oko njega, a on ih upita: ‘Šta mislite, kada bih vas obavijestio da konjica izlazi iz podnožja ovog brda, da li biste mi povjerovali?’

‘Kod tebe nikada nismo zapazili laž!’, rekli su. ‘Ja vas, doista, opominjem žestokom kaznom’, reče on. ‘Teško tebi, zar si nas skupio samo zbog toga?’, reče Ebu Leheb. Zatim je ustao, pa je objavljeno: *‘Neka propadne Ebu Leheb i propao je.’*”

Poslanikovo zauzimanje za Ebu Taliba i njegovo olakšanje

حديثُ الْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ رضي الله عنه قَالَ لِلنَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم: مَا أَغْنَيْتَ عَنْ عَمِّكَ فَإِنَّهُ كَانَ يَحُوطُكَ وَيَغْضَبُ لَكَ قَالَ: هُوَ فِي ضَحْضَاحٍ مِنْ نَارٍ وَلَوْلاَ أَنَا لَكَانَ فِي الدَّرَكِ الأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ

125. Hadis el-Abbasa b. Abdulmutalliba, r.a., da je rekao Poslaniku, s.a.v.s.: "Šta si uradio za svoga amidžu, a on te je štitio i radi tebe se ljutio?" Pa je on odgovorio: "On je u plićaku Džehennema, a da nije bilo mene, bio bi na samom dnu Džehennema."

حديث أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رضي الله عنه أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم، وَذُكِرَ عِنْدَهُ عَمُّهُ، فقال: لَعَلَّهُ تَنْفَعُهُ شَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيُجْعَلُ فِي ضَحْضَاحٍ مِنَ النَّارِ يَبْلُغُ كَعْبَيْهِ يَغْلِي مِنْهُ دِمَاغهُ

126. Hadis Ebu Seida el-Hudrija, r.a., da je čuo Vjerovjesnika, s.a.v.s., kako je u njegovom prisustvu spomenut njegov amidža (Ebu Talib), pa je rekao: "Možda mu bude od koristi moje zauzimanje na Sudnjem danu, pa bude stavljen u plićak Džehennema, do nožnih zglobova, od čega će ključati mozak."

Najblaža kazna u Džehenemu

حديث النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: إِنَّ أَهْوَنَ أَهْلِ النَّارِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَرَجُلٌ تُوضَعُ فِي أَخْمَصِ قَدَميْهِ جَمْرَةٌ يَغْلِي مِنْهَا دِمَاغُهُ

127. Hadis en-Nu'mana b. Bišra, r.a., da je rekao: "Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže: 'Čovjek s najman-

jom kaznom na Sudnjem danu bit će onaj kome će se ispod pete postaviti žeravica od koje će mu ključati mozak.'"

Međusobna vjernička ljubav

حديث عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ، قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم جِهَارًا غَيْرَ سِرٍّ يَقُولُ: إِنَّ آلَ أَبِي فُلاَنٍ لَيْسُوا بِأَوْلِيَائِي، إِنَّمَا وَلِيِّيَ اللهُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ، وَلكِنْ لَهُمْ رَحِمٌ أَبُلُّهَا بِبَلاَلِهَا يَعْنِي أَصِلُهَا بِصِلَتِهَا

128. Hadis Amra b. Asa, r.a., da je rekao: "Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da jasno, ne u tišini kaže: 'Porodica tog i tog čovjeka nisu moji zaštitnici (tj.skupina Poslanikove, s.a.v.s., rodbine). Moji zaštitnici su Allah i dobri vjernici, ali s njima imam rodbinske veze koje radi toga održavam.'"

Dokaz da će jedna grupa vjernika ući u Džennet bez polaganja računa i kazne

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: يَدْخُلُ مِنْ أُمَّتِي زُمْرَةٌ هُمْ سَبْعُونَ أَلْفًا تُضِيءُ وُجُوهُهُمْ إِضَاءَةَ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: فَقَامَ عُكَّاشَةُ بْنُ مِحْصَنٍ الأَسَدِيُّ يَرْفَعُ نَمِرَةً عَلَيْهِ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ ادْعُ اللهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ، قَالَ: اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ مِنْهُمْ ثُمَّ قَامَ رَجُلٌ مِنَ الأَنْصَارِ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ ادْعُ اللهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ، فَقَالَ: سَبَقَكَ عُكَّاشَةُ

129. Hadis Ebu Hurejre, da je rekao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže: 'Iz mog umeta će skupina od sedamdeset hiljada ući u Džennet. Lica će im biti svijetla i blistava poput Mjeseca u noći punog mjeseca.' Tada je ustao

Ukkaše b. Mihsan el-Esedi, podižući ogrtač koji je bio na njemu, te reče: 'Allahov Poslaniče, moli Allaha da ja budem jedan od njih.' Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Allahu, učini ga od njih.' Zatim je ustao neki ensarija i rekao: 'Allahov Poslaniče, moli Allaha da ja budem jedan od njih.' 'Pretekao te Ukaše,' reče mu Poslanik."

حديث سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: لَيَدْخُلَنَّ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي سَبْعُونَ أَلْفًا، أَوْ سَبْعُمِائَةِ أَلْفٍ (لاَ يَدْرِي الرَّاوِي أَيَّهُمَا قَالَ) مُتَمَاسِكُونَ آخِذٌ بَعْضُهُمْ بعضًا، لاَ يَدْخُلُ أَوَّلُهُمْ حَتَّى يَدْخُلَ آخِرُهُمْ، وُجُوهُهُمْ عَلَى صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ

130. Hadis Sehla b. Sa'da da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "U Džennet će iz mog ummeta ući sedamdeset hiljada ili sedamsto hiljada (prenosilac se dvoumi koju brojku je rekao) držeći se jedni za druge. Prvi od njih neće ući dok ne uđe i posljednji. Njihova lica bit će poput Mjeseca u noći punog mjeseca."

حديث ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: خَرَجَ عَلَيْنَا النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يَوْمًا فَقَالَ عُرِضَتْ عَلَيَّ الأُمَمُ فَجَعَلَ يَمُرُّ النَّبِيُّ مَعَهُ الرَّجُلُ، وَالنَّبِيُّ مَعَهُ الرَّجُلاَنِ، وَالنَّبِيُّ مَعَهُ الرَّهْطُ، وَالنَّبِيُّ لَيْسَ مَعَهُ أَحَدٌ، وَرَأَيْتُ سَوَادًا كَثِيرًا سَدَّ الأُفُقَ، فَرَجَوْتُ أَنْ تَكُونَ أُمَّتِي، فَقِيلَ هذَا مُوسى وَقَوْمُهُ؛ ثُمَّ قِيلَ لِي انْظُرْ، فَرَأَيْتُ سَوَادًا كَثِيرًا سَدَّ الأُفُقَ، فَقِيلَ لِي انْظُرْ هكَذَا وَهكَذَا، فَرَأَيْتُ سَوَادًا كَثِيرًا سَدَّ الأُفُقَ، فَقِيلَ هؤُلاَءِ أُمَّتُكَ، وَمَعَ هؤُلاَءِ سَبْعُونَ أَلْفًا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ فَتَفَرَّقَ النَّاسُ وَلَمْ يُبَيِّنْ لَهُمْ؛ فَتَذَاكَرَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، فَقَالُوا: أَمَّا نَحْنُ فَوُلِدْنا فِي الشِّرْكِ، وَلكِنَّا آمَنَّا بِاللهِ وَرَسُولِهِ، وَلكِنْ هؤُلاَءِ هُمْ أَبْنَاؤُنَا فَبَلَغَ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم،

فَقَالَ: هُمُ الَّذِينَ لاَ يَتَطَيَّرُونَ وَلاَ يَسْتَرْقُونَ وَلاَ يَكْتَوُونَ وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ فَقَامَ
عُكَّاشَةُ بْنُ مِحْصَنٍ، فَقَالَ أَمِنْهُمْ أَنَا يَا رَسُولَ اللهِ قَالَ: نَعَمْ فَقَامَ آخَرُ فَقَالَ: أَمِنْهُمْ أَنَا
فَقَالَ: سَبَقَكَ بِهَا عُكَّاشَةُ

131. Hadis Ibn Abbasa, r.a., da je rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je jednog dana izašao među nas i rekao: 'Predočeni su mi narodi, pa sam vidio vjerovjesnika s kojim je samo jedan čovjek, zatim vjerovjesnik s dvojicom ljudi. Onda, vjerovjesnik s grupom ljudi, a bilo je I onih bez ikoga. Vidio sam veliku skupinu, koja je prekrila horizont, pa sam se ponadao da je to moj ummet. Rečeno mi je da je to Musa sa svojim narodom. Zatim mi je rečeno da pogledam, pa sam pogledao i vidio veliku skupinu ljudi, koja je prekrila horizont. Rečeno mi je da pogledam tako i tako, pa sam vidio veliku skupinu koja je prekrila horizont. Rečeno mu je: 'Ovo je tvoj ummet. Među njima je sedamdeset hiljada koji će ući u Džennet bez polaganja računa.' Ljudi su se razišli, ali im nije bilo jasno. Ashabi su međusobno razgovarali: 'Mi smo rođeni u mnogoboštvu, ali smo povjerovali u Allaha i Njegovog Poslanika, to su naši potomci.' To je došlo do Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa je rekao: 'To su oni koji ne zloslute, koji ne traže da im se odučava i koji se ne kauteriziraju, već se na Gospodara svoga oslanjaju.' Na to je Ukkaše b. Mihsan ustao i upitao: 'Allahov Poslaniče, hoću li ja biti među njima?' 'Hoćeš,' odgovorio je Poslanik. Potom je ustao drugi i upitao: 'Hoću li i ja biti među njima?' 'Prestigao te je Ukkaš,' odgovorio mu je Poslanik, s.a.v.s.[26]

26 Kada učenjaci govore o ovom hadisu i pitanju učenja rukje, onda je nužno spomenuti da se pod ovom rukjom može misliti i na ona odučavanja, one rukje koje su postojale prije islama i koje su u sebi sadržavale i elemente nevjerstva i mnogoboštva. Ukoliko se ovo i odnosi na rukju Kur'anom, onda ovaj hadis ne iznosi zabranu njenog korištenja u liječenju, već daje na značaju čovjekovom pouzdanju i oslanjanju na Allaha u trenucima bolesti i zadovoljstvo s Allahovom odredbom.

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فِي قُبَّةٍ، فَقَالَ: أَتَرْضَوْنَ أَنْ تَكُونُوا رُبُعَ أَهْلِ الْجَنَّةِ قُلْنَا: نَعَمْ، قَالَ: أَتَرْضَوْنَ أَنْ تَكُونُوا ثُلُثَ أَهْلِ الْجَنَّةِ قُلْنَا: نَعَمْ، قَالَ: أَتَرْضَوْنَ أَنْ تَكُونُوا شَطْرَ أَهْلِ الْجَنَّةِ قُلْنَا: نَعَمْ قَالَ: وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ إِنِّي لأَرْجُو أَنْ تَكُونُوا نِصْفَ أَهْلِ الْجَنَّةِ، وَذَلِكَ أَنَّ الْجَنَّةَ لاَ يَدْخُلُهَا إِلاَّ نَفْسٌ مُسْلِمَةٌ، وَمَا أَنْتُمْ فِي أَهْلِ الشِّرْكِ إِلاَّ كَالشَّعَرَةِ الْبَيْضَاءِ فِي جِلْدِ الثَّوْرِ الأَسْوَدِ، أَوْ كَالشَّعَرَةِ السَّوْدَاءِ فِي جِلْدِ الثَّوْرِ الأَحْمَرِ

132. Hadis Abdullaha b. Mes’uda, r.a., da je rekao: “Bili smo s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., pod šatorom, pa nas je on upitao: ‘Biste li željeli biti četvrtina stanovnika Dženneta?’ Rekli smo: ‘Da.’ ‘A biste li bili zadovoljni da budete jedna trećina stanovnika Dženneta,’ upitao je opet Poslanik. ‘Da,’ rekli smo. Poslanik, s.a.v.s., je nastavio: ‘A da li biste bili zadovoljni da budete polovina stanovnika Dženneta?’ ‘Da,’ odgovorili smo. Poslanik reče: ‘Tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša, nadam se da ćete biti polovina stanovnika Dženneta. To je zbog toga što će u Džennet ući samo muslimani. Vi ste, u odnosu na sljedbenike mnogoboštva poput bijele dlake na koži crnog bika ili poput crne dlake na koži crvenog bila.’”

O Allahovim riječima Ademu *Iz svoga potomstva izdvoj za Vatru od hiljade devetsto devedeset devet*

حديث أَبِي سَعِيدٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: يَقُولُ اللهُ: يَا آدَمُ فَيَقُولُ: لَبَّيْكَ وَسَعْدَيكَ وَالْخَيْرُ فِي يَدَيْكَ قَالَ: يَقُولُ: أَخْرِجْ بَعْثَ النَّارِ، قَالَ: وَمَا بَعثُ النَّارِ قَالَ: مِنْ كُلِّ أَلْفٍ، تِسْعَمِائَةٍ وَتِسْعَةً وَتِسْعِينَ، فَذَاكَ حِينَ يَشِيبُ الصَّغِيرُ، وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا، وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَى وَمَا هُمْ بِسُكَارَى وَلكِنَّ عَذَابَ اللهِ شَدِيدٌ فَاشْتَدَّ ذَلِكَ عَلَيْهِمْ، فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللهِ أَيُّنَا ذَلِكَ الرَّجُلُ قَالَ: أَبْشِرُوا فَإِنَّ

مِنْ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ أَلْفًا وَمِنْكُمْ رَجُلٌ، ثُمَّ قَالَ: وَالَّذِي نَفْسِي فِي يَدِهِ إِنِّي لأَطْمَعُ أَنْ تَكُونُوا ثُلُثَ أَهْلِ الْجَنَّةِ، قَالَ: فَحَمِدْنَا اللهَ وَكَبَّرْنَا، ثُمَّ قَالَ: وَالَّذِي نَفْسِي فِي يَدِهِ إِنِّي لأَطْمَعُ أَنْ تَكُونُوا شَطْرَ أَهْلِ الْجَنَّةِ، إِنَّ مَثَلَكُمْ فِي الأُمَمِ كَمَثَلِ الشَّعَرَةِ الْبَيْضَاءِ فِي جِلْدِ الثَّوْرِ الأَسْوَدِ، أَوِ الرَّقْمَةِ فِي ذِرَاعِ الْحِمَارِ

133. Hadis Ebu Seida, r.a., da je rekao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Allah će reći: 'Ademe!' 'Odazivam Ti se, svako dobro je u Tvojim rukama,' reći će Adem. 'Izvedi', reći će mu Allah, 'skupinu za Vatru.' 'Koja je to skupina za Vatru,' upitat će Adem. Allah će mu reći: 'Od svake hiljade, devet stotina i devedeset devet.' Tada će i dijete posijedeti, a nosilje će plod svoj pobaciti. Vidjet ćeš ljude kao pijane, a pijani neće biti, već će Allahova kazna žestoka biti. To je ashabima teško palo, pa su upitali: 'Poslaniče, koji su to među nama?' 'Radujte se', reče on, 'iz Je'džudža i Me'džudža bit će hiljadu, a od vas samo jedan.' Zatim dodade: 'Tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša, želio bih da budete jedna trećina stanovnika Dženneta.' Pa smo tada zahvalili Allahu i donijeli tekbir, a on nastavi: 'Tako mi onoga u Čijoj ruci je moja duša, ja želim da vi budete polovina stanovnika Dženneta. Vi ste u odnosu na druge narode poput bijele dlake na koži crnog bika ili biljega na plećki magarca.'"

KOMENTAR POGLAVLJA

Hadisi sadržani u ovom poglavlju su veoma bitni i izuzetnog sadržaja su, jer obuhvataju objašnjenje cjelokupnog islama. Kroz spomenute hadise susrećemo kao najzastupljenije nekoliko termina: *islam, iman, ihsan i din*.

Što se tiče termina *islam*, vidimo da ga je Poslanik, alejhisselam, protumačio kao vanjske manifestacije organa kao što su govor i djela. Prvi stupanj toga jeste svjedočenje da nema drugog božanstva koje zaslužuje ibadet mimo Allaha i da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov poslanik; to je djelo jezika. Zatim je spomenuto obavljanje namaza, udjeljivanje zekata, post mjeseca ramazana i obavljanje hadža, ukoliko je čovjek u stanju obaviti ga. Ta djela se mogu podijeliti na:

- *ea'malun-bedenijetun* tjelesna djela, poput namaza i posta;
- *e'amelun-malijetun* materijalna djela, poput udjeljivanja zekata.

Neka djela u sebi sadrže obje spomenute komponente, kao naprimjer obavljanje hadža za one koji su mnogo udaljeni od Meke.

Iman je Vjerovjesnik, s.a.v.s., u ovom hadisu objasnio unutrašnjim uvjerenjima, tj. vjerovanjem u nevidljivo, i rekao: "Da vjeruješ u Allaha, Njegove meleke, Njegove knjige, Njegove poslanike, i u proživljenje nakon smrti, i u određenje, bilo dobro ili zlo."

Nabrojena načela Uzvišeni spominje u Kur'anu:

"Poslanik vjeruje u ono što mu se objavljuje od Gospodara njegova, i vjernici..." (El-Bekare, 285.)

"...čestiti su oni koji vjeruju u Allaha, i u onaj svijet, i u meleke, i u knjige..." (El-Bekare, 177.)

"...oni koji u nevidljivo vjeruju i namaz klanjaju i udjeljuju od onoga što im Mi dajemo..." (El-Bekare, 3.)

Vjerovanje u poslanike (*rusul*) povlači za sobom obavezu vjerovanja u sve ono o čemu su oni obavijestili ljude. U to spada vjerovanje u meleke, vjerovjesnike, knjige, proživljenje, određenje i sve ono što je u detalje opisano riječima svih poslanika. Tu spada i vjerovanje u Allahova svojstva, Sudnji dan, *sirat*, polaganje računa, i, naravno, vjerovanje u Džennet i Džehennem.

Razlika među njima može se definisati i reći da je iman vjerovanje, priznanje i potvrđivanje srcem, a islam predanost roba Allahu, pokornost i potčinjenost Njemu, a to se postiže djelima (praksom) i to je vjera, kao što je Allah Uzvišeni u Kur'anu nazvao islam terminom *ed-din*. U hadisu Džibrila, alejhis-selam, Vjerovjesnik, alejhis-selam, *islam*, *iman* i *ihsan* naziva vjerom (*ed-din*). Ovo je također dokaz da kada se jedan od spomenutih termina spomene samostalno, onda on obuhvata i značenje drugog, a razlika u njihovu značenju nastaje onda kada se uporedo spomenu. Tada se pod imanom misli na vrstu vjerovanja srcem a pod islamom na djela kao vrstu.

Što se pak *ihsana* tiče, spomenut je u Kur'anu na nekoliko mjesta. Ponekad uporedo s imanom, a ponekad s islamom, dok je na nekim mjestima spomenut uporedo s bogobojaznošću i dobrim djelom.

U ajetu koji slijedi ihsan je spomenut uporedo s imanom:

"Onima koji vjeruju i dobra djela čine nema nikakva grijeha u onome što oni pojedu i popiju kad se klone onoga što ime je zabranjeno i kad vjeruju i dobra djela čine, zatim se Allaha boje i vjeruju i grijeha se klone i dobro (ihsan) čine. Allah voli one koji drugima dobro (ihsan) čine." (El-Maide, 93.)

"One koji budu vjerovali i dobra djela činili – Mi doista nećemo dopustiti da propadne nagrada onome koji je dobra djela činio." (El-Kehf, 30.)

U slijedećem ajetu ihsan je spomenut uporedo s islamom:

"A nije tako! Onoga ko se bude Allahu pokoravao i uz to dobra (ihsan) djela činio, toga čeka nagrada kod Gospodara njegova..." (El-Bekare, 112.)

"Onaj ko se sasvim preda Allahu, a uz to čini dobra (ihsan) djela uhvatio se za najčvršću vezu..." (Lukman, 22.)

U ovom ajetu ihsan je uporedo spomenut s bogobojaznošću:

"Allah je zaista na strani onih koji se Allaha boje i grijeha klone i koji dobra (ihsan) djela čine." (En-Nahl, 128.)

U ovom ajetu ihsan se spominje samostalno:

"One koji čine dobra (ihsan) djela čeka nagrada, i više od toga..." (Junus, 26.)

U Muslimovoj[27] zbirci *Sahihul-Muslim* stoji komentar značenja Allahovih riječi: *"...i više od toga..."*, s gledanjem u Allahovo plemenito lice u Džennetu. To i odgovara da bude nagrada onima koji su dostigli stepene ihsana jer ihsan znači da vjernik obožava na ovom svijetu svog Gospodara potpuno

27 Hadis, 181.

prisutne svijesti i duha kao da Ga vidi svojim srcem i gleda u Njega kod ispoljavanja raznih oblika ibadeta. Nagrada za to je, svakako, istinsko gledanje u Allahovo lice na budućem svijetu.[28]

Pored ovih mišljenja, učenjaci navode i druga. Ez-Zuhri spominje da je islam izgovor, a iman djelo. On to argumentira riječima Uzvišenog: ***Beduini govore: 'Mi vjerujemo.' Reci: 'Ne, vi ne vjerujete, već recite: 'Mi smo prihvatili islam.'*** Ima i mišljenja na osnovu kojih su iman i islam isto.[29]

Na kraju, din ovuhvata sve ove termine.

Imam Ebul-Hasen Ali b. Halef kaže: „Pravac ehlus-sunneta vel-džemata, njegovih prvih i potonjih generacija jeste je iman i riječi i djelo, da raste i da se smanjuje."[30] Dokaz za takav stav su brojni ajeti gdje Uzvišeni spominje povećanje imana.

To je, kako navodi imam Nevevi stav Sufjana es-Sevrija, Malika b. Enesa, Ubejdullaha b. Omera, Sufjana b. Ujejne, Abdullaha b. Mubareka i brojnih drugih učenjaka.

Dakle, iman je povjerovati srcem, izgovoriti jezikom i potvrditi svojim djelima. Na osnovu toga, a i već citiranog hadisa: „Iman se sastoji od šezdeset i nekoliko ili sedamdeset i nekoliko dijelova," u iman možemo ubrojati sljedeća djela, spomenuta u prethodnim hadisima:

Šehadet je dio imana i njegov najveći i najbolji dio, vjerovanje u Allaha je prvi uvjet imana, dio imana je i vjerovanje u meleke, vjerovanje u Allahovu objavu i knjige koje je objavio, vjerovanje u poslanike i vjerovjesnike, vjerovanje u Sudnji dan, smrt, kaburski život, proživljenje, Džennet, Džehennem, sve one vijesti o kojima ajeti i vjerodostojni hadisi govore, vjerovanje u određenje, zatim, u dijelove imana se ubraja i obavljanje namaza, davanje zekata, post mjeseca ramazana,

---

28 Ibn Redžeb el-Hanbeli, *Džamiu'l-ulum vel-hikem*.

29 Šerhu Nevevi ala Muslim, str. 145/1.

30 Prethodni izvor, str. 146/1.

obavljanje hadža. Potpunost imana je i u lijepom ophođenju prema komšijama, lijepom odnosu prema onima koji su pod čovjekovom ingerencijom i nad kojima ima vlast. Ogleda se i u održavanju rodbinskih veza, udjeljivanju sadake, borbi na Allahovom putu, pa do uklanjanja s puta onoga što ljudima predstavlja nelagodnost.

S druge strane, autor je u ovom poglavlju uvrsti i hadise koji govore o grijesima, gdje se, između ostalih, spominju pripisivanje Allahu druga, sihr, neposlušnost roditeljima, bježanje s bojnog polja.

Kada su u pitanju veliki grijesi, mimo onih djela koja izvode iz vjere, po mišljenju učenjaka ehlus-suneta, takvi postupci ne izvode iz vjere. Imam Nevevi kaže: „Pravac sljedbenika istine jeste da počinilac velikih grijeha, koji je sljedbenik Kible, tim svojim grijehom ne postaje nevjernik, niti nevjernik postaje onaj ko slijedi novotarije i strasti.“[31]

31 Šerh, str. 150.

POGLAVLJE O ČISTOĆI

POGLAVLJE O ČISTOĆI

Obaveznost čistoće za namaz

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: لاَ يَقْبَلُ اللهُ صَلاَةَ أَحَدِكُمْ إِذَا أَحْدَثَ حَتَّى يَتَوَضَّأَ

134. Hadis Ebu Hurejre, r.a., da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: “Allah neće primiti namaz nikog od vas ko je bez abdesta, sve dok se ne abdesti.”

Karakteristike i upotpunjenje abdesta

حديث عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ دَعَا بِإِنَاءٍ فَأَفْرَغَ عَلَى كَفَّيْهِ ثَلاَثَ مِرَارٍ فَغَسَلَهُمَا، ثُمَّ أَدْخَلَ يَمِينَهُ فِي الإِنَاءِ، فَمَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ، ثُمَّ غَسَلَ وَجْهَهُ ثَلاَثًا، وَيَدَيْهِ إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ ثَلاَثَ مِرَارٍ، ثُمَّ مَسَحَ بِرَأْسِهِ، ثُمَّ غَسَلَ رِجْلَيْهِ ثَلاَثَ مِرَارٍ إِلَى الْكَعْبَيْنِ، ثُمَّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: مَنْ تَوَضَّأَ نَحْوَ وُضُوئِي هذَا ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ لاَ يُحَدِّثُ فِيهِمَا نَفْسَهُ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

135. Hadis Osmana b. Affana u kojem stoji da je zatražio posudu s vodom, izlio vodu na svoje ruke tri puta i oprao ih. Zatim je svoju desnicu stavio u posudu, isprao usta i isprao

nos. Nakon toga je tri puta oprao lice i tri puta ruke do poviše laktova. Zatim je potrao glavu, onda oprao noge, tri puta do članaka, a nakon toga rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Ko se abdesti kao ovo ja sada, zatim klanja dva rekata, ne razgovarajući u njima sa sobom (potpuno se preda namazu), bit će mu oprošteni manji grijesi koje je počinio.'“

O abdestu Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

حديث عَبْدِ الله بْنِ زَيْدٍ سُئِلَ عَنْ وُضُوءِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، فَدَعَا بِتَوْرٍ مِنْ مَاءٍ، فَتَوَضَّأَ لَهُمْ وُضُوءَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، فَأَكْفَأَ عَلَى يَدِهِ مِنَ التَّوْرِ، فَغَسَلَ يَدَيْهِ ثَلاَثًا، ثُمَّ أَدْخَلَ يَدَهُ فِي التَّوْرِ، فَمَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ، وَاسْتَنْثَرَ بِثَلاَثِ غَرَفَاتٍ، ثُمَّ أَدْخَلَ يَدَهُ فَغَسَلَ وَجْهَهُ ثَلاَثًا، ثُمَّ غَسَلَ يَدَيْهِ مَرَّتَيْنِ إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ، ثُمَّ أَدْخَلَ يَدَهُ فَمَسَحَ رَأْسَهُ، فَأَقْبَلَ بِهِمَا وَأَدْبَرَ مَرَّةً وَاحِدَةً، ثُمَّ غَسَلَ رِجْلَيْهِ إِلَى الْكَعْبَيْنِ

136. Hadis Abdullaha b. Zejda, r.a., gdje stoji da je upitan o Poslanikovom, s.a.v.s., abdestu, pa je zatražio posudu s vodom, i uzeo abdest onako kako je to činio Allahov Poslanik, s.a.v.s. Na ruku je iz posude izlio vodu i oprao je tri puta. Zatim je metnuo ruku u posudu, isprao usta i nos, tri puta ušmrknuo vodu. Zatim je oprao lice tri puta zatim je dva puta oprao ruke do iza lakata. Nakon toga je u vodu metnu ruku i potrao svoju glavu od prednjeg ka zadnjem dijelu glave. Na kraju je oprao noge do članaka.

O neparnom broju tokom pranja i čišćenja

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم أَنَّهُ قَالَ: مَنْ تَوَضَّأَ فَلْيَسْتَنْثِرْ، وَمَنِ اسْتَجْمَرَ فَلْيُوتِرْ

137. Hadis Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko od vas uzima abdest, neka ušmrkne vodu u nos, a potom išmrkne, a ko uklanja nečist kamenčićima, neka to bude neparan broj."

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: إِذَا اسْتَيْقَظَ أَحَدُكُمْ مِنْ مَنَامِهِ فَتَوَضَّأَ فَلْيَسْتَنْثِرْ ثَلاَثًا فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَبِيتُ عَلَى خَيْشُومِهِ

138. Hadis Ebu Hurejre, r.a., da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: „Kada se neko od vas probudi iz sna i uzme abdest neka tri puta ušmrkne i išmrkne vodu iz nosa, jer šejtan prenoći u njegovoj nosnoj šupljini.

Obaveznost potpunog pranja stopala

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ تَخَلَّفَ عَنَّا النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم فِي سَفْرَةٍ سَافَرْنَاهَا فَأَدْرَكَنَا، وَقَدْ أَرْهَقَتْنَا الصَّلاَةُ، وَنَحْنُ نَتَوَضَّأُ، فَجَعَلْنَا نَمْسَحُ عَلَى أَرْجُلِنَا، فَنَادَى بِأَعْلَى صَوْتِهِ: وَيْلٌ لِلأَعْقَابِ مِنَ النَّارِ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلاَثًا

139. Hadis Abdullaha b. Amra, r.a., da je rekao: „Na jednom putovanju, Allahov Poslanik, s.a.v.s., se odocnio za nama, pa kada nas je sustigao, vrijeme namaza je već bilo nastupilo. Mi smo se abdestili i potirali svoja stopala. Tada je on visokim glasom dva ili tri puta povikao: 'Teško petama od džehennemske vatre!'"

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ كَانَ يَمُرُّ وَالنَّاسُ يَتَوَضَّؤُونَ مِنَ الْمِطْهَرَةِ؛ فَقَالَ: أَسْبِغُوا الْوُضوءَ، فَإِنَّ أَبَا الْقَاسِمِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: وَيْلٌ لِلأَعْقَابِ مِنَ النَّارِ

140. Hadis Ebu Hurejre, r.a., u kojem stoji da je prolazio pored ljudi koji su uzimali abdest iz posuda za abdest, pa im je doviknuo: „Prospite vode, jer je Ebul-Kasim rekao: 'Teško petama od Vatre.'"

Poželjno je proširiti oblast koja se pere prilikom abdesta

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: إِنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ إِنَّ أُمَّتِي يُدْعَوْنَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ غُرًّا مُحَجَّلِينَ مِنْ آثَارِ الْوُضُوءِ، فَمَنِ اسْتَطَاعَ مِنْكُمْ أَنْ يُطِيلَ غُرَّتَهُ فَلْيَفْعَلْ

141. Hadis Ebu Hurejre, r.a., da je rekao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže: „Na Sudnjem će danu moji sljedbenici biti pozivani s obilježijima na čelu i na udovima kao ostacima tragova abdesta. Prema tome, ko je u mogućnosti da produži svoje obilježije na čelu i biljeg na nogama neka to učini.'"

O upotrebi misvaka

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: لَوْلاَ أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمَّتِي أَوْ عَلَى النَّاسِ لأَمَرْتُهُمْ بِالسِّوَاكِ مَعَ كُلِّ صَلاَةٍ

142. Hadis Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada se ne bih bojao da ću otežati mome ummetu – ili je rekao: kada se ne bih bojao da ću otežati ljudima, naredio bih im da prilikom svakog namaza koriste misvak."

حديث أَبِي مُوسى قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم فَوَجَدْتُهُ يَسْتَنُّ بِسِوَاكٍ بِيَدِهِ، يَقُولُ: أُعْ أُعْ وَالسِّوَاكُ فِي فِيهِ كَأَنَّهُ يَتَهَوَّعُ

143. Hadis Ebu Musa'a, r.a., da je rekao: „Došao sam kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i našao ga kako svojom rukom trlja zube misvakom i izgovara: 'Ua, ua', kao da povraća, a misvak mu je bio u ustima."

حديث حُذَيْفَةَ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم إِذَا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ يَشُوص فَاهُ بِالسِّوَاكِ

144. Hadis Huzejfe, r.a., gdje stoji: „Kada bi se Allahov Poslanik, s.a.v.s., probudio tokom noći, isprao bi usta misvakom.“

Prirodne osobine

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: الْفِطْرَة خَمْسٌ أَوْ خَمْسٌ مِنَ الْفِطْرَةِ: الْخِتَانُ، وَالاِسْتِحْدَادُ، وَنَتْفُ الإِبْطِ، وتَقْلِيمُ الأَظْفَارِ، وَقَصُّ الشَّارِبِ

145. Hadis Ebu Hurejre, r.a., da je prenio od Vjerovjesnika, s.a.v.s: „Prirodno (fitra je činiti petoro), ili od pridode je činiti petoro: obrezivanje, brijanje stidnog mjesta, uklanjanje dlaka ispod pazuha, rezanje noktiju i potkresivanje brkova.“

حديث ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: خَالِفُوا الْمُشْرِكِينَ، وَفِّرُوا اللِّحَى وَأَحْفُوا الشَّوَارِبَ

146. Hadis Ibn Omera, r.a., da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Razlikujte se od mušrika, puštajte brade, a skraćujte brkove.“

حديث ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: أَنْهِكوا الشَّوَارِبَ وَأَعْفُوا اللِّحَى

147. Hadis Ibn Omera, r.a., da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: „Skraćujte brkove i puštajte brade.“

حديث أَبِي أَيُّوبَ الأَنْصَارِيِّ أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: إِذَا أَتَيْتُمُ الْغَائِطَ فَلاَ تَسْتَقْبِلُوا الْقِبْلَةَ وَلاَ تَسْتَدْبِرُوهَا، وَلكِنْ شَرِّقُوا أَوْ غَرِّبُوا

قَالَ أَبُو أَيُّوبَ: فَقَدِمْنَا الشَّأْمَ فَوَجَدْنَا مَرَاحِيضَ بُنِيَتْ قِبَلَ الْقِبْلَةِ، فَنَنْحَرِفُ وَنَسْتَغْفِرُ اللهَ تَعَالَى

148. Hadis Ebu Ejjuba el-Ensarije, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada pođete obaviti nuždu, nemojte se okretati prednjim niti zadnjim dijelom prema kibli, nego se okrenite ka istoku ili zapadu." Ebu Ejjub priča: „Došli smo u Šam i vidjeli da su kod njih nužnici okrenuti prema kibli, te smo se okretali malo u stranu i molili Allaha za oprost."

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ، أَنَّهُ كَانَ يَقولُ: إِنَّ نَاسًا يَقُولُونَ إِذَا قَعَدْتَ عَلَى حَاجَتِكَ فَلاَ تَسْتَقْبِلِ الْقِبْلَةَ وَلاَ بَيْتَ الْمَقْدِسِ، فَقَالَ عَبْدُ اللهِ بْنُ عُمَرَ لَقَدِ ارْتَقَيْتُ يَوْمًا عَلَى ظَهْرِ بَيْتٍ لَنَا، فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم عَلَى لَبِنَتَيْنِ مُسْتَقْبِلاً بَيْتَ الْمَقْدِسِ لِحَاجَتِهِ

149. Hadis Abdullaha b. Omera, r.a., da je govorio: „Ljudi su pričali da se čovjek prilikom činjenja nužde ne smije okretati prema kibli niti prema Bejtul-Makdisu. Jednom sam se ispeo na krov kuće i vidio Allahovog Poslanika, s.a.v.s., na dvije cigle, radi nužde, okrenut licem prema Bejtul-Makdisu."

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ، قَالَ ارْتَقَيْتُ فَوْقَ ظَهْرِ بَيْتِ حَفْصَةَ لِبَعضِ حَاجَتِي فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقْضِي حَاجَتَهُ مُسْتَدْبِرَ الْقِبْلَةِ مُسْتَقْبِلَ الشَّامِ

150. Hadis Abdullaha b. Omera, r.a., da je rekao: „Otišao sam iznad Hafsine kuće radi neke moje potrebe i vidio Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako čini nuždu, leđa okrenutih prema kibli, a lica okrenutog prema Šamu."

Zabrana čišćenja nakon nužde desnom rukom

حديث أَبِي قَتَادَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: إِذَا شَرِبَ أَحَدُكُمْ فَلاَ يَتَنَفَّسْ فِي الإِنَاءِ، وَإِذَا أَتَى الْخَلاَءَ فَلاَ يَمَسَّ ذَكَرَهُ بِيَمِينِهِ وَلاَ يَتَمَسَّحْ بِيَمِينِهِ

151. Hadis Ebu Katade, r.a., da je rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Kada neko od vas pije, neka ne puha u posudu, a kada ode u toalet, neka ne dira svojom desnom rukom spolni organ, niti se potire desnom rukom.'“

Davanje prednosti desnoj strani u čišćenju

حديث عَائِشَةَ، قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يُعْجِبُهُ التَّيَمُّنُ فِي تَنَعُّلِهِ وَتَرَجُّلِهِ وَطُهُورِهِ، وَفِي شَأْنِهِ كُلِّهِ

152. Hadis Aiše, r.a., da je rekla: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je volio dati prednost desnoj strani u oblačenju obuće, u češljanju, čišćenju i svim stvarima.“

Čišćenje vodom nakon nužde

حديث أَنَسٍ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَدْخُلُ الْخَلاَءَ فَأَحْمِلُ أَنَا وَغُلاَمٌ إِدَاوَةً مِنْ مَاءٍ وَعَنَزَةً؛ يَسْتَنْجِي بِالْمَاءِ

153. Hadis Enesa, r.a., gdje stoji: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi išao u nužnik, a ja i jedan dječak smo mu nosili kožnu posudu s vodom i štap, da bi se oprao vodom nakon nužde,“

حديث أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم إِذَا تَبَرَّزَ لِحَاجَتِهِ

أَتَيْتُهُ بِمَاءٍ فَيَغْسِلُ بِهِ

154. Hadis Enesa, r.a.: „Kada bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., obavio nuždu, ja bih mu nosio vodu i on bi se njome oprao."

O meshu po mestvama

حديث جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ بَالَ ثُمَّ تَوضأَ وَمَسَحَ عَلَى خُفَّيْهِ ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى، فسُئِلَ فَقَالَ: رَأَيْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم صَنَعَ مِثْلَ هذَا

155. Hadis Džerir b. Abdullaha koji je mokrio, uzeo abdest, potrao mestve, a zatim klanjao. Upitan o tom postupku, rekao je: „Vidio sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da postupa tako."

حديث حُذَيْفَةَ، قَالَ: رَأَيْتُنِي أَنَا وَالنَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم نَتَمَاشَى، فَأَتَى سُبَاطَةَ قَوْمٍ خَلْفَ حَائِطٍ فَقَامَ كَمَا يَقُومُ أَحَدُكُمْ، فَبَالَ، فَانْتَبَذْتُ مِنْهُ، فَأَشَارَ إِلَيَّ فَجِئْتُهُ، فَقُمْتُ عِنْدَ عَقِبِهِ حَتَّى فَرَغَ

156. Hadis Huzejfe, r.a., gdje stoji: „Kao da sada gledam sebe i Vjerovjesnika, s.a.v.s., kako idemo i on se približi gomili nečijeg smetlišta iza ograde. Tu je stao kao što bi to učinio i svaki od vas i pomokrio se. Ja sam se od njega odstranio, a on mi pokaza da dođem. Ja sam došao i stajao iza njega dok je on završio."

حديث الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ عَنْ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم، أَنَّهُ خَرَجَ لِحَاجَتِهِ فَاتَّبَعَهُ الْمُغِيرَةُ بِإِدَاوَةٍ فِيهَا مَاءٌ، فَصَبَّ عَلَيْهِ حِينَ فَرَغَ مِنْ حَاجَتِهِ، فَتَوَضَّأَ وَمَسَحَ عَلَى الْخُفَّيْنِ

157. Hadis Mugire b. Šu'be, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., krenuo obaviti nuždu, pa ga je Mugire slijedio s posudom s

vodom. Kada je završio s nuždnom, on mu je posuo vodu, te se Poslanik, s.a.v.s., abdestio i potrao po mestvama.“

حديث الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ قَالَ: كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فِي سَفَرٍ، فَقَالَ: يَا مُغِيرَةُ خُذِ الإِدَاوَةَ؛ فَأَخَذْتُهَا، فَانْطَلَقَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم حَتَّى تَوَارَى عَنِّي؛ فَقَضَى حَاجَتَهُ وَعَلَيْهِ جُبَّةٌ شَأْمِيَّةٌ، فَذَهَبَ لِيُخْرِجَ يَدَهُ مِنْ كُمِّهَا فَضَاقَتْ، فَأَخْرَجَ يَدَهُ مِنْ أَسْفَلِهَا، فَصَبَبْتُ عَلَيْهِ فَتَوَضَّأَ وُضُوءَهُ لِلصَّلاَةِ، وَمَسَحَ عَلَى خُفَّيْهِ ثُمَّ صَلى

158. Hadis Mugire b. Šu'be gdje je rekao: „Bio sam s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., na jednom vojnom putovanju i on mi reče: 'Mugire, uzmi kožnu zdjelu.' Ja sam je uzeo, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., je krenuo dalje, dok se nije sklonio od mene i obavio nuždu. Na njemu je bila šamska džuba i htio je izvući ruku iz rukava, ali je ona bila tijesna i on je ruku izvukao ispod nje. Ja sam mu polijevao i on je uzeo abdest za namaz, potrao obuću (mestve) mokrom rukom i klanjao.“

حديث الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ رضي الله عنه، قَالَ: كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم ذَاتَ لَيْلَةٍ فِي سَفَرٍ، فَقَالَ: أَمَعَكَ مَاءٌ قُلْتُ: نَعَمْ؛ فَنَزَلَ عَنْ رَاحِلَتِهِ، فَمَشَى حَتَّى تَوَارَى عَنِّي فِي سَوَادِ اللَّيْلِ، ثُمَّ جَاءَ، فَأَفْرَغْتُ عَلَيْهِ الإِدَاوَةَ، فَغَسَلَ وَجْهَهُ وَيَدَيْهِ وَعَلَيْهِ جُبَّةٌ مِنْ صُوفٍ فَلَمْ يَسْتَطِعْ أَنْ يُخْرِجَ ذِرَاعَيْهِ مِنْهَا، حَتَّى أَخْرَجَهُمَا مِنْ أَسْفَلِ الْجُبَّةِ، فَغَسَلَ ذِرَاعَيْهِ، ثُمَّ مَسَحَ بِرَأْسِهِ، ثُمَّ أَهْوَيْتُ لأَنْزِعَ خُفَّيْهِ، فَقَالَ: دَعْهُمَا فَإِنِّي أَدْخَلْتُهُمَا طَاهِرَتَيْنِ فَمَسَحَ عَلَيْهِمَا

159. Hadis Mugire b. Šu'be, r.a., da je rekao: „Bio sam s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., jedne večeri na putovanju, pa me upitao: 'Imaš li sa sobom vode?' Odgovorio sam potvrdno, a on je sišao sa jahalice i otišao dok mi se nije izgubio u tami noći. Nakon toga se vratio, te sam mu ja nasuo vode iz kožne mješine, te je oprao lice i ruke. Na njemu je bio vuneni ogrtač,

pa je pokušao izvući ruke, ali nije moga izvući podlaktice, te je izvukao ruke ispod ogrtača. Oprao je svoje podlaktice, zatim potrao rukom glavu. Ja sam onda krenuo da mu skinem mestve, ali je on rekao: 'Ostavi ih, obukao sam ih na čiste noge,' i potrao ih je mokrom rukom.

Propis psećeg lizanja

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: إِذَا شَرِبَ الْكَلْبُ فِي إِنَاءِ أَحَدِكُمْ فَلْيَغْسِلْهُ سَبْعًا

160. Hadis Ebu Hurejre, r.a., da je rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Kada pas pije iz posude nekog od vas, neka je opere sedam puta.'“

Zabrana mokrenja u stajaću vodu

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: لاَ يَبُولَنَّ أَحَدُكُمْ فِي الْمَاءِ الدَّائِمِ الَّذِي لاَ يَجْرِي ثُمَّ يَغْتَسِلُ فِيهِ

161. Hadis Ebu Hurejre, r.a., koji je čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže: „Neka niko od vas nikako ne mokri u stajaćoj, vodi koja ne teče, pa se onda njome čisti.“

Obaveznost pranja mokraće i drugih nečistoća kada se nađu u džamiji i zemlja se čisti vodom, bez obaveze njenog iskopavanja

حديث أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ أَعْرَابِيًّا بَالَ فِي الْمَسْجِدِ فَقَامُوا إِلَيْهِ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: لاَ تُزْرِمُوهُ ثُمَّ دَعَا بِدَلْوٍ مِنْ مَاءٍ فَصُبَّ عَلَيْهِ

162. Hadis Enesa b. Malika, gdje stoji da je neki beduin mokrio u mesdžidu, pa su ljudi krenuli na njega. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Nemojte ga prekidati.' Zatim je zatražio posudu s vodom i prosuo po tom mjestu.

Propis o mokraći dojenčeta i njenom čišćenju

حديث عَائِشَةَ، قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يُؤْتَى بِالصِّبْيَانِ، فَيَدْعُو لَهُمْ، فَأُتِيَ بِصَبِيٍّ فَبَالَ عَلَى ثَوْبِهِ، فَدَعَا بِمَاءٍ فَأَتْبَعَهُ إِيَّاهُ وَلَمْ يَغْسِلْهُ

163. Hadis Aiše, r.a., da je rekla: „Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., su dovedena dvoje djece, pa je on učinio dovu za njih. Onda mu je dovedeno još jedno dijete, ali ga je ono pomokrilo po odjeći, pa je zatražio vode i njome potrao pomokreno mjesto, nije prao odjeću."

حديث أُمِّ قَيْسٍ بِنْتِ مِحْصَنٍ أَنَّهَا أَتَتْ بِابْنٍ لَهَا صَغِيرٍ لَمْ يَأْكُلِ الطَّعَامَ إِلَى رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم فَأَجْلَسَهُ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم فِي حِجْرِهِ فَبَالَ عَلَى ثَوْبِهِ، فَدَعَا بِمَاءٍ فَنَضَحَهُ وَلَمْ يَغْسِلْهُ

164. Hadis Ummi Kajs b. Mihsan, kako je ona Allaho-

vom Poslaniku, s.a.v.s., donijela svoga malog sina koji nije jeo nikakve druge hrane, pa ga je on postavio da sjedne u njegovoj sobi. Dijete se pomokrilo po njegovoj odjeći, pa je zatražio vode i po tome poprskao, a nije je prao."

Pranje i otiranje sperme s odjeće

حديث عَائِشَةَ سُئِلَتْ عَنِ الْمَنِيِّ يُصِيبُ الثَّوْبَ، فَقَالَتْ: كُنْتُ أَغْسِلُهُ مِنْ ثَوْبِ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم فَيَخْرُجُ إِلَى الصَّلاَةِ وَأَثَرُ الغَسْلِ فِي ثَوْبِهِ، بُقَعُ الْمَاءِ

165. Hadis Aiše, r.a., da je upitana o spermi koja je dospjela na odjeću, pa je rekla: „Prala sam je s odjeće Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa bi on izlazio na namaz, a na odjeći bi se vidjeli tragovi pranja, komad odjeće pokvašen vodom."

Krv je nečistoća i način njegovog pranja

حديث أَسْمَاءَ قَالَتْ: جَاءَتِ امْرَأَةٌ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم، فَقَالَتْ: أَرَأَيْتَ إِحْدَانَا تَحِيضُ فِي الثَّوْبِ كَيْفَ تَصْنَعُ قَالَ: تَحُتُّهُ ثُمَّ تَقْرُصُهُ بِالْمَاءِ وَتَنْضَحُهُ ثُمَّ تُصَلِّي فِيهِ

166. Hadis Esme, r.a., gdje stoji da je rekla: „Neka žena je došla Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekla: 'Šta misliš, ako se nekoj od nas po odjeći pojavi krv od menstruacije, šta će činiti?' Poslanik, s.a.v.s., je odgovorio: 'Istrljat će je, zatim je noktom ili prstom iščistiti, onda na nju izliti vodu, pa u njoj može klanjati.'"

Dokaz o nečistoći mokraće i obavezi njenog izbjegavanja

حديث ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: مَرَّ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم بِقَبْرَيْنِ، فَقَالَ: إِنَّهُمَا لَيُعَذَّبَانِ، وَمَا يُعَذَّبَانِ فِي كَبِيرٍ؛ أَمَّا أَحَدُهُمَا فَكَانَ لاَ يَسْتَتِرُ مِنَ الْبَوْلِ؛ وَأَمَّا الآخَرُ فَكَانَ يَمْشِي بِالنَّمِيمَةِ ثُمَّ أَخَذَ جَرِيدَةً رَطْبَةً فَشَقَّهَا نِصْفَيْنِ، فَغَرَزَ فِي كُلِّ قَبْرٍ وَاحِدَةً قَالُوا يَا رَسُولَ اللهِ لِمَ فَعَلْتَ هذَا قَالَ: لَعَلَّهُ يُخَفَّفُ عَنْهُمَا مَا لَمْ يَيْبَسَا

167. Hadis Ibn Abbasa, r.a., gdje stoji da je rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je prošao pored dva kabura, te je rekao: 'Njih dvojica se kažnjavaju, ali ne kažnjavaju se za, naizgled krupne stvari; jedan od njih se nije čuvao mokraće, a ovaj drugi je prenosio tuđe riječi.' Zatim je uzeo svježu granu, prelomio je na pola i postavio ih na ta dva groba. Ljudi su upitali: 'Allahov Poslaniče, zbog čega to činiš?' 'Možda im se ublaži kazna dok se ove dvije grane ne osuše,' odgovorio je Poslanik, s.a.v.s.“

KOMENTAR POGLAVLJA

Na osnovu ovih i drugih vjerodostojnih hadisa možemo zaključiti sljedeće:

Brojni su hadisi koji ukazuju na značaj čistoće i abdesta u islamu;

Farzovi abdesta su sljedeći: nijet – suština nijeta jeste želja činjenja određenog djela onako kako Allah naređuje, nastojeći zaslužiti Allahovo zadovoljstvo. Mjesto nijeta je u srcu i nema nikakve veze s jezikom. Pranje lica – suština ovog pranja jeste pokvasiti lice od ušne školjke do druge i od vrha čela do korijena vilice. Pranje ruku do laktova – pri tom pranju treba obavezno oprati i laktove. Potiranje glave – jeste potiranje glave vlažnom rukom. Stavljanje vlažnih ruku na glavu bez potiranja ne smatra se meshom. Pranje nogu i članaka i slijeđenje ovog redoslijeda, spomenutog u Kur'anu.

Abdest će pokvariti sljedeće: potpuni san, tako da osoba ne ostane u sjedećem položaju, ako čovjek zakunja sjedeći ne naslonjen, ne gubi abdest, gubitak svijesti, očigledno puštanje vjetra, uriniranje, doticanje polnog organa golom rukom.

Abdest neće pokvariti: doticanje žene golom rukom, isticanje krvi iz nekog neuobičajenog mjesta, bez obzira radilo se o krvarenju nosa ili rane, povraćanje, sumnja da li je abdest pokvaren, kašljanje u namazu i kupanje mejta.

U nečistoće se ubrajaju, i njih se treba čuvati: mokraća, mezija – bijela sluzava tekućina koja izlazi prilikom razmišljanja o seksualnom odnosu ili prilikom igranja sa ženom, mokraća i izmet životinja koje je zabranjeno jesti, pas. Pas je nečist, a nečista je i posuda iz koje on jede i mora se oprati sedam puta

i to prvi put prašinom

Osoba koja obavlja fiziološku potrebu mora obratiti pažnju na sljedeće: ne nositi sa sobom ništa što na sebi ima ispisano Allahovo ime izuzev ukoliko se boji da će to biti ukradeno ili ako je ta stvar dobro prikrivena, da se udalji i sakrije od ljudi, izgovoriti naglas dovu prije i nakon izlaska iz toaleta, pri obavljanju nužde neće ništa izgovarati, neće odgovarati na selam, ponavljati riječi mujezina, a ako se desi da kihne, zahvaliće Allahu u sebi i tom prilikom neće pomjerati jezik, da poštuje kibli i da se prsima i leđima ne okreće prema kibli, izabrati čisto i pristupačno mjesto kako bi se zaštitio od nečistoće, izbjegavati mjesta gdje se ljudi odmaraju, ne obavljati nuždu na mjestima gdje se ljudi kupaju, u stajaćoj i tekućoj vodi, ne vršiti malu nuždu stojeći, obavezno otkloniti ostatke nečistoće sa spolnog organa i analnog otvora, u zahod ući lijevom a izaći desnom nogom.

U prirodne stvari ubrajamo: obrezivanje, koje većina islamskih učenjaka smatra vadžibom, a imam Šafija kaže da bi ga trebalo obaviti sedmi dan nakon rođenja, uklanjanje dlaka oko stidnih mjesta i ispod pazuha, skraćivanje ili brijanje brkova, tako da ne budu dugi te da na njima ostaju tragovi hrane i vode, njegovanje i puštanje brade

POGLAVLJE O MENSTRUACIJI

POGLAVLJE O MENSTRUACIJI

Milovanje žene u menstruaciji poviše odjeće

حديث عَائِشَةَ، قَالَتْ: كَانَتْ إِحْدَانَا إِذَا كَانَتْ حَائِضًا، فَأَرَادَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم أَنْ يُبَاشِرَهَا، أَمَرَهَا أَنْ تَتَّزِرَ فِي فَوْرِ حَيْضَتِهَا، ثُمَّ يُبَاشِرُهَا قَالَتْ: وَأَيُّكُمْ يَمْلِكُ إِرْبَهُ كَمَا كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يَمْلِكُ إِرْبَهُ

168. Hadis Aiše, r.a., gdje je kazala: „Kada bi neka od nas imala menstruaciju, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., htio je milovati, naredio bi joj da se u vrijeme obilnog odlijeva krvi obuče i pokrije donjim dijelom svoje odjeće i tek onda bi je milovao. A ko je od vas u stanju savladati svoj prirodni nagon kako je to bio u stanju Allahov Poslanik, s.a.v.s.?"

حديث مَيْمُونَةَ، قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم إِذَا أَرَادَ أَنْ يُبَاشِرَ امْرَأَةً مِنْ نِسَائِهِ، أَمَرَهَا فَاتَّزَرَتْ وَهِيَ حَائِضٌ

169. Hadis Mejmune, r.a., da je rekla: „Kada bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., htio milovati neku od žena u toku menstruacije, naredio bi joj da pokrije donji dio tijela i milovao je."

Ležanje sa ženom u menstruaciji pod jednim prekrivačem

حديث أُمِّ سَلَمَةَ، قَالَتْ: بَيْنَا أَنَا مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم مُضْطَجِعَةٌ فِي خَمِيلَةٍ، حِضْتُ، فَانْسَلَلْتُ، فَأَخَذْتُ ثِيَابَ حَيْضَتِي؛ فَقَالَ: أَنُفِسْتِ قُلْتُ: نَعَمْ فَدَعَانِي فَاضْطَجَعْتُ مَعَهُ فِي الْخَمِيلَةِ

170. Hadis Ummu Seleme, r.a., da je rekla: „Dok sam ležala s Vjerovjesnikom, s.a.v.s., u jednoj resastoj haljini, dobila sam menstruaciju, pa sam se neosjetno izvukla i uzela odjeću pripremljenu za menstruaciju.

‘Jesi li dobila menstruaciju,’ upitao je. ‘Jesam,’ odgovorila sam. On me je onda pozvao i ja sam u toj haljini legla s njim.“

حديث أُمِّ سَلَمَةَ، قَالَتْ: وَكُنْتُ أَغْتَسِلُ أَنَا وَالنَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ مِنَ الْجَنَابَةِ

171. Hadis Ummu Seleme, r.a., da je rekla: “Ja i Poslanik, s.a.v.s.., smo se kupali od nečistoće iz jedne posude.“

Dozvola da žena u menstruaciji pere i češlja kosu muža

حديث عَائِشَةَ، زَوْجِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَتْ: وَإِنْ كَانَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم لَيُدْخِلُ عَلَيَّ رَأْسَهُ وَهُوَ فِي الْمَسْجِدِ فَأُرَجِّلُهُ، وَكَانَ لاَ يَدْخُلُ الْبَيْتَ إِلاَّ لِحَاجَةٍ إِذَا كَانَ مُعْتَكِفًا

172. Hadis Aiše, r.a., Poslanikove supruge, da je kazala: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi pomolio svoju glavu u kući, dok bi bio u mesdžidu, pa bih je ja češljala. Nije običavao ulaziti u

kuću kada bi bio u i'tikafu bez velike potrebe."

حديث عَائِشَةَ، قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يُبَاشِرُنِي وَأَنَا حَائِضٌ، وَكَانَ يُخْرِجُ رَأْسَهُ مِنَ الْمَسْجِدِ وَهُوَ مُعْتَكِفٌ فَأَغْسِلُهُ وَأَنَا حَائِضٌ

173. Hadis Aiše, r.a., gdje je kazala: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi me milovao dok bih bila u menstruaciji, a običavao je i pomoliti glavu iz džamije, dok bi bio u i'tikafu, pa bih mu ja, dok sam u menstruaciji, prala kosu."

حديث عَائِشَةَ، حَدَّثَتْ أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم كَانَ يَتَّكِئ فِي حَجْرِي وَأَنَا حَائِضٌ ثُمَّ يَقْرأُ الْقُرْآنَ

174. Hadis Aiše, r.a., gdje je kazala: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi spuštao glavu u moje krilo i učio Kur'an, a ja sam bila u menstruaciji."

O meziji (sluzi)

حديثُ عَلِيٍّ، قَالَ: كُنْتُ رَجُلاً مَذَّاءً فَاسْتَحْيَيْتُ أَنْ أَسْأَلَ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم فَأَمَرْتُ الْمِقْدَادَ ابْنَ الأَسْوَدِ فَسَأَلَهُ؛ فَقَالَ: فِيهِ الْوُضُوءُ

175. Hadis Alije, r.a., gdje je kazao: „Bio sam od ljudi kojima se često puta javljala bezbojna tekućina, pa sam se stidio pitati Allahovog Poslanika, s.a.v.s., o tome, te sam naredio Mikdadu da on to učini. On ga je pitao, a Poslanik, s.a.v.s., mu je odgovorio: 'Zbog toga je dovoljno uzeti abdest.'"

Dozvoljeno je džunub osobi spavati, ali je poželjno uzeti abdest

حديث عَائِشَةَ، قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم إِذَا أَرَادَ أَنْ يَنَامَ وَهُوَ جُنُبٌ غَسَلَ فَرْجَهُ وَتَوَضَّأَ لِلصَّلاَةِ

176. Hadis Aiše, r.a., gdje stoji da je kazala: „Kada bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., htio spavati, a bio bi džunub, oprao bi spolni organ i uzeo abdest kao za namaz."

حديث ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ سَأَلَ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم أَيَرْقُدُ أَحَدُنَا وَهُوَ جُنُبٌ قَالَ: نَعَمْ، إِذَا تَوَضَّأَ أَحَدُكُمْ فَلْيَرْقُدْ وَهُوَ جُنُبٌ

177.Hadis Ibn Omera, r.a., gdje stoji da je Omer b. Hattab, r.a., uputao Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: „Može li leći u postelju neko od vas dok je džunub?" Allahov Poslanik, s.a.v..s, mu je odgovorio: „Uzmi abdest i spavaj."

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ، قَالَ: ذَكَرَ عُمَرُ ابْنُ الْخَطَّابِ لِرَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم أَنَّهُ تُصِيبُهُ الْجَنَابَةُ مِنَ اللَّيْلِ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: تَوَضَّأْ وَاغْسِلْ ذَكَرَكَ ثُمَّ نَمْ

178. Hadis Ibn Omera, r.a., gdje stoji da je Omer b. Hattab, r.a., spomenuo Poslaniku, s.a.v.s., kako ga je zadesio džunupluk u sred noći, pa mu je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Uzmi abdest, operi svoj spolni organ, a onda spavaj."

حديث أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّ نَبِيَّ اللهِ صلى الله عليه وسلم كَانَ يَطُوفُ عَلَى نِسائِهِ فِي اللَّيْلَةِ الْوَاحِدَةِ وَلَهُ يَوْمَئِذٍ تِسْعُ نِسْوَةٍ

179. Hadis Enesa b. Malika, r.a., gdje stoji da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., obilazio sve svoje žene za jednu noć, a tada je imao devet žena.

Obaveznost kupanja žene koja polucira u snu

حديث أُمِّ سَلَمَةَ؛ قَالَتْ: جَاءَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ إِلَى رَسُولِ الله صلى الله عليه وسلم؛ فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ الله إِنَّ الله لاَ يَسْتَحْيِي مِنَ الحَقِّ، فَهَلْ عَلَى الْمَرْأَةِ مِنْ غسْلٍ إِذَا احْتَلَمَتْ فَقَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: إِذَا رَأَتِ الْمَاءَ، فَغَطَّتْ أُمُّ سَلَمَةَ، تَعْنِي، وَجْهَهَا، وَقَالَتْ: يَا رَسولَ الله وَتَحْتَلِمُ الْمَرْأَةُ قَالَ: نَعَمْ، تَرِبَتْ يَمِينُكِ، فَبِمَ يُشْبِهُهَا وَلَدُهَا

180. Hadis Ummu Seleme, r.a.,gdje stoji: „Ummu Sulejm je došla kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i upitala ga: 'Allahov Poslaniče, Allah se ne stidi istine. Da li je žena obavezna kupati se ukoliko sanja spolni odnos?' 'Samo kada vidi tečnost,' rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s. Umu Sulejm je potom pokrila svoje lice i rekla: 'A da li žena, Allahov Poslaniče, može u snu polucirati?' 'Da, ruke ti se zaprašile, a kako bi joj sličilo njeno dijete,' odgovorio je Allahov Poslanik, s.a.v.s.

Karakteristike Poslanikovog kupanja

حديث عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم كَانَ إِذَا اغْتَسَلَ مِنَ الجَنَابَةِ بَدَأَ فَغَسَلَ يَدَيْهِ، ثُمَّ يَتَوَضَّأُ كَمَا يَتَوَضَّأُ لِلصَّلاَةِ، ثُمَّ يُدْخِلُ أَصَابِعَهُ فِي الْمَاءِ فَيُخَلِّلُ بِهَا أُصُولَ شَعَرِهِ، ثُمَّ يَصُبُّ عَلَى رَأْسِهِ ثَلاَثَ غُرَفٍ بِيَدَيْهِ، ثُمَّ يُفِيضُ الْمَاءَ عَلَى جِلْدِهِ كُلِّهِ

181. Hadis Aiše, r.a., Poslanikove supruge, da je ispričala kako bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., kada bi htio se okupati od džunupluka, na početku bi oprao ruke, zatim uzeo abdest, kao što se uzima abdest za namaz, zatim bi metnuo prste u posudu vode i njima provukao korijen dlake. Onda bi na glavu izlio tri pregršta vode na glavu i onda oblio vodom cijelu svoju kožu.“

حديث مَيْمُونَةَ، قَالَتْ: صَبَبْتُ لِلنَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم غُسْلاً، فَأَفْرَغَ بِيَمِينِهِ عَلَى يَسَارِهِ، فَغَسَلَهُمَا ثُمَّ غَسَلَ فَرْجَهُ، ثُمَّ قَالَ بِيَدِهِ الأَرْضَ، فَمَسَحَهَا بِالتُّرَابِ، ثُمَّ غَسَلَهَا، ثُمَّ تَمَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ، ثُمَّ غَسَلَ وَجْهَهُ وَأَفَاضَ عَلَى رَأْسِهِ، ثُمَّ تَنَحَّى فَغَسَلَ قَدَمَيْهِ، ثُمَّ أُتِيَ بِمِنْدِيلٍ، فَلَمْ يَنْفُضْ بِهَا

182. Hadis Mejmune, r.a., da je rekla: „Polivala sam Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., vodu za kupanje. Desnom rukom je nasuo na lijevu, i oprao ih. Zatim je oprao svoj spolni organ. Zatim je rukom dodirnuo zemlju i potrao je po prašini, a zatim oprao. Zatim je isprao usta i nos, oprao lice i izlio vodu na svoju glavu, a zatim se pomakao na stranu i oprao svoja stopala. Tada mu je dat peškir, ali se on njime nije posušio."

حديث عَائِشَةَ، قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم إِذَا اغْتَسَلَ مِنَ الْجَنَابَةِ دَعَا بِشَيْءٍ نَحْوَ الْحِلاَبِ فَأَخَذَ بِكَفِّهِ فَبَدَأَ بِشِقِّ رَأْسِهِ الأَيْمَنِ ثُمَّ الأَيْسَرِ، فَقَالَ بِهِمَا عَلَى رَأْسِهِ

183. Hadis Aiše, r.a., gdje je rekla: „Kada bi se Vjerovjesnik, s.a.v.s., htio kupati od džunupluka, zatražio bi nešto poput muzilice, zahvatio bi vodu svojom rukom i počeo bi pranje desne polovine svoje glave, zatim lijeve, a onda objema rukama saljevao posred svoje glave."

Željena količina vode za kupanje

حديث عَائِشَةَ، قَالَتْ: كُنْتُ أَغْتَسِلُ أَنَا وَالنَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ، مِنْ قَدَحٍ يُقَالُ لَهُ الْفَرَقُ

184. Hadis Aiše, r.a., gdje je kazala: „Ja i Allahov Poslanik, s.a.v.s., smo se kupali iz jedne posude koja se zvala ferek."

حديث عَائِشَةَ سَأَلَهَا أَخُوهَا عَنْ غُسْلِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، فَدَعَتْ

بِإِنَاءٍ نَحْوٍ مِنْ صَاعٍ، فَاغْتَسَلَتْ وَأَفَاضَتْ عَلَى رَأْسِهَا؛ وَبَيْنَنَا وَبَيْنَهَا حِجَابٌ (قَوْلُ أَبِي سَلَمَةَ)

185. Hadis Aiše, r.a., koju je upitao njen brat o kupanju Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa je zatražila posudu veličine sa'ja, pa se time okupala i izlila vodu na svoju glavu. Između nas i nje je bio zastor. (To priča Ebu Seleme)

حديث أَنَسٍ، قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يَغْسِلُ، أَوْ كَانَ يَغْتَسِلُ بِالصَّاعِ إِلَى خَمْسَةِ أَمْدَادٍ، وَيَتَوَضَّأُ بِالْمُدِّ

186. Hadis Enesa, r.a., gdje je kazao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., se kupao sa sa'om vode (četiri pregršta), pa do pet pregršta, a uzimao abdest s jednim pregrštom vode."

Poželjno je tri puta prosuti vodu na glavu

حديث جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: أَمَّا أَنَا فَأُفِيضُ عَلَى رَأْسِي ثَلاَثًا، وَأَشَارَ بِيَدَيْهِ، كِلْتَيْهِمَا

187. Hadis Džubejr b. Mut'im, r.a., je rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Što se mene tiče, ja na glavu izlivam vodu tri puta.' Pa je sa obje svoje ruke pokazao.

حديث جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ: إِنَّهُ كَانَ عِنْدَهُ هُوَ وَأَبُوهُ، وَعِنْدَهُ قَوْمٌ، فَسَأَلُوهُ عَنِ الْغُسْلِ، فَقَالَ: يَكْفِيكَ صَاعٌ، فَقَالَ رَجُلٌ: مَا يَكْفِينِي؛ فَقَالَ جَابِرٌ: كَانَ يَكْفِي مَنْ هُوَ أَوْفَى مِنْكَ شَعَرًا، وَخَيْرٌ مِنْكَ ثُمَّ أَمَّنَا فِي ثَوْبٍ

188. Hadis Džabira b. Abdullaha, r.a., gdje stoji da su kod njega (Džabira) bili Ebu Džafer i njegov otac. S njima je bilo

još ljudi. Pitali su ga o kupanju, pa je rekao: 'Dovoljan ti je sa' vode.' 'Meni nije dovoljan,' reče neki čovjek. Džabir mu odgovori: 'Bilo je dovoljno onome ko je imao bujniju kosu i bio bolji od tebe.' Zatim nam je imamio u jednoj odjeći."

حديث عَائِشَةَ أَنَّ امْرَأَةً سَأَلَتِ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم عَنْ غُسْلِهَا مِنَ الْمَحِيضِ، فَأَمَرَهَا كَيْفَ تَغْتَسِلُ، قَالَ: خُذِي فِرْصَةً مِنْ مِسْكٍ فَتَطَهَّرِي بِهَا، قَالَتْ: كَيْفَ أَتَطَهَّرُ بِهَا قَالَ: تَطَهَّرِي بِهَا، قَالَتْ: كَيْفَ قَالَ: سُبْحَانَ اللهِ تَطَهَّرِي بِهَا فَاجْتَبَذْتُهَا إِلَيَّ، فَقُلْتُ تَتَبَّعِي بِهَا أَثَرَ الدَّمِ

189. Hadis Aiše, r.a., da je neka žena upitala Allahovog Poslanika, s.a.v.s., o kupanju nakon menstruacije, pa joj je on naredio kako će se okupati: „Uzmi komad krpe od pamuka ili vune, natopi ga miskom i očisti se." „Kako da se očistim," upitala je žena. „Pa očisti se," odgovorio joj je Poslanik, s.a.v.s. „Kako," bila je uporna žena. „Subhanallah, očisti se," rekao joj je opet Allahov Poslanik, s.a.v.s. „Onda sam je ja povukla prema meni," kaže Aiša, „i rekla joj: 'Potri njome tragove krvi.'"

O neuobičajenom krvarenju (istihaza), kupanju od njega i klanjanju namaza

حديث عَائِشَةَ، قَالَتْ: جَاءَتْ فَاطِمَةُ ابْنَةُ أَبِي حُبَيْشٍ إِلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللهِ إِنِّي امْرَأَةٌ أُسْتَحَاضُ، فَلاَ أَطْهُرُ، أَفَأَدَعُ الصَّلاَةَ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: لاَ، إِنَّمَا ذَلِكَ عِرْقٌ وَلَيْسَ بِحَيْضٍ، فَإِذَا أَقْبَلَتْ حَيْضَتُكِ فَدَعِي الصَّلاَةَ، وَإِذَا أَدْبَرَتْ فَاغْسِلِي عَنْكِ الدَّمَ ثُمَّ صَلِّي ثُمَّ تَوَضَّئِي لِكُلِّ صَلاَةٍ حَتَّى يَجِيءَ ذَلِكَ الْوَقْتُ

190. Hadis Aiše, r.a., gdje je kazala: „Fatima b. Ebi Hubejš

je došla Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i kazala: 'Poslaniče, imam neuobičajeno krvarenje, koje nikako da prestane. Hoću li ostavljati namaze zbog toga?' Poslanik, s.a.v.s., je odgovorio: 'Ne, to je od vene, nije od menstruacije. Kada ti se pojavi menstruacija, nemoj klanjati, a kada se završi okupaj se i klanjaj. Zatim se abdesti za svaki namaz dok god ti ta krv ne prestane teći.'"

حديث عَائَشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، أَنَّ أُمَّ حَبِيبَةَ اسْتُحِيضَتْ سَبْعَ سِنِينَ، فَسَأَلَتْ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم عَنْ ذَلِكَ فَأَمَرَهَا أَنْ تَغْتَسِلَ، فَقَالَ: هذَا عِرْقٌ فَكَانَتْ تَغْتَسِلُ لِكُلِّ صَلاَةٍ

191. Hadis Aiše, r.a., supruge Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je Ummu Habiba imala odlijev krvi punih sedam godina, pa je upitala Allahovog Poslanika, s.a.v.s., o tome, te joj je on naredio da se kupa prilikom svakog namaza i rekao je: 'To je kapilarna krv.' Pa se ona kupala prilikom svakog namaza.[32]

Žena je dužna napostiti propuštene dane, ali ne i naklanjati propuštene namaze u menstruaciji

حديث عَائِشَةَ، أَنَّ امْرَأَةً قَالَتْ لَهَا: أَتَجْزِي إِحْدَانَا صَلاَتَهَا إِذَا طَهُرَتْ فَقَالَتْ: أَحَرُورِيَّةٌ أَنْتِ كُنَّا نَحِيضُ مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فَلاَ يَأْمُرُنَا بِهِ، أَو قَالَتْ: فَلاَ نَفْعَلُهُ

192. Hadis Aiše, r.a., da joj je neka žena kazala: „Hoćemo li naklanjavati namaze koje smo propustile?" „Jesi li ti haridžijka," upitala je Aiša: „Bile smo u stanju menstruacije za života Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa nam on to nije naređivao." Ili je rekla: „Pa to nismo činile."

32 Praksa Ummu Habibe, r.a., je derigirana kasnijom odredbom, gdje je određeno da takve žene uzimaju abdest za svaki namaz, a da se ne kupaju.

O zastiranju odjećom ili nečim sličnim onoga ko se kupa

حديث أُمِّ هَانِىءٍ بِنْتِ أَبِي طَالِبٍ، قَالَتْ: ذَهَبْتُ إِلَى رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم عَامَ الْفَتْحِ فَوَجَدْتُهُ يَغْتَسِلُ، وَفَاطِمَةُ ابْنَتُهُ تَسْتُرُهُ، قَالَتْ، فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ؛ فَقَالَ: مَنْ هذِهِ فَقُلْتُ: أَنَا أُمُّ هَانِىءٍ بِنْتُ أَبِي طَالِبٍ؛ فَقَالَ: مَرْحَبًا بِأُمِّ هَانِىءٍ فَلَمَّا فَرَغَ مِنْ غُسْلِهِ، قَامَ فَصَلَّى ثَمَانِيَ رَكَعَاتٍ، مُلْتَحِفًا فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ، فَلَمَّا انْصَرَفَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ زَعَمَ ابْنُ أُمِّي أَنَّهُ قَاتِلٌ رَجُلاً قَدْ أَجَرْتُهُ، فُلاَنَ بْنَ هُبَيْرَةَ؛ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: قَدْ أَجَرْنَا مَنْ أَجَرْتِ يَا أُمَّ هَانِىءٍ، قَالَتْ أُمُّ هَانِىءٍ: وَذَاكَ ضُحًى

193. Hadis Ummu Hani' b. Ebi Talib, r.a., da je rekla: „Otišla sam Allahovome Poslaniku, s.a.v.s., one godine kada je osvojena Mekka i zatekla ga kako se kupa. Zastirala ga je njegova kćerka Fatima. On je rekao: 'Dobro došla, Ummu Hani.' Kada je završio s kupanjem, klanjao je osam rekata, ogrnut u jedan komad odjeće. Kada je završio i okrenuo se, ja sam mu rekla: 'Allahov Poslaniče, sin moje majke je rekao da će ubiti čovjeka kome sam ja garantirala zaštitu. To je taj i taj, sin Hubejrov.' Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'I mi pružamo zaštitu onome kome si je ti pružila, Ummu Hani'.' Ummu Hani kaže: 'Bilo je to vrijeme duha namaza.'"

Dozvoljeno je kupati se i potpuno nag, ukoliko nema nikog

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: كَانَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ يَغْتَسِلُونَ عُرَاةً يَنْظُرُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ، وَكَانَ مُوسى يَغْتَسِلُ وَحْدَهُ؛ فَقَالُوا وَاللهِ مَا يَمْنَعُ مُوسى أَنْ يَغْتَسِلَ مَعَنَا إِلاَّ أَنَّهُ آدَرُ، فَذَهَبَ مَرَّةً يَغْتَسِلُ فَوَضَعَ ثَوْبَهُ عَلَى حَجَرٍ،

فَفَرَّ الْحَجَرُ بِثَوْبِهِ، فَخَرَجَ مُوسى فِي إِثْرِهِ يَقُولُ ثَوْبِي يَا حَجَرُ حَتَّى نَظَرَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ إِلَى مُوسى، فَقَالُوا وَاللهِ مَا بِمُوسى مِنْ بَأْسٍ؛ وَأَخَذَ ثَوْبَهُ وَطَفِقَ بِالْحَجَرِ ضَرْبًا فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: وَاللهِ إِنَّهُ لَنَدَبٌ بِالْحَجَرِ سِتَّةٌ أَوْ سَبْعَةٌ ضَرْبًا بِالْحَجَرِ

194. Hadis Ebu Hurejre, r.a., koji prenosi od Vjerovjesnika, s.a.v.s., da je rekao: „Izraelćani su imali običaj kupati se goli, gledajući jedni u druge. A Musa, a.s., se kupao sam, uvijek odvojeno. Oni su govorili: 'Tako nam Boga, Musa izbjegava kupati se s nama zato što je kilav.' Jednog dana Musa je otišao okupati se, a svoje haljine ostavio na jednom kamenu. Taj kamen je, zajedno sa njegovim haljinama iščezao. Tada je Musa, a.s., istčao za tim kamenom, govoreći: 'Moje odijelo, kamenu.' Tako su sinovi Israilovi vidjeli Musaa, a.s., i kazali: 'Tako nam Boga, Musa nije loš. Nema nikakve mahane.' Tada je Musa zgrabio svoje haljine i počeo tući po kamenu. Ebu Hurejre dodaje: 'Allaha mi, zaista je udarajući po tom kamenu, ostalo šest ili sedam ožiljaka na tom kamenu.'“

O brizi u čuvanju stidnog mjesta

حديث جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم كَانَ يَنْقُلُ مَعَهُمُ الْحِجَارَةَ لِلْكَعْبَةِ، وَعَلَيْهِ إِزَارُهُ؛ فَقَالَ لَهُ الْعَبَّاسُ عَمُّهُ يَا ابْنَ أَخِي لَوْ حَلَلْتَ إِزَارَكَ فَجَعَلْتَهُ عَلَى مَنْكِبَيْكَ دُونَ الْحِجَارَةِ قَالَ فَحَلَّهُ فَجَعَلَهُ عَلَى مَنْكِبَيْهِ، فَسَقَطَ مَغْشِيًّا عَلَيْهِ؛ فَمَا رُئِيَ بَعْدَ ذلِكَ عُرْيَانًا/ صلى الله عليه وسلم

195. Hadis Džabira b. Abdullaha, gdje stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., sa Kurejšijama nosio kamenje kada se gradila Kaba, noseći donji dio ogrtača, pa mu je amidža Abbas rekao: „Sinovče, mogao bi podići svoj donji dio ogrtača i postaviti ga na rame, da te ne nažulja kamenje.' On ga je poslušao, podigao svoj ogrtač, stavio ga na rame, ali je pao u nesvijest. Nakon toga mu niko nije vidio stidno mjesto.“

O tome da je voda od vode

حديث أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم أَرْسَلَ إِلَى رَجُلٍ مِنَ الأَنْصَارِ فَجَاءَ وَرَأْسُهُ يَقْطُرُ؛ فَقَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: لَعَلَّنَا أَعْجَلْنَاكَ، فَقَالَ: نَعَمْ؛ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: إِذَا أُعْجِلْتَ أَوْ قُحِطْتَ فَعَلَيْكَ الْوُضُوءُ

196. Hadis Ebu Seida el-Hudrija, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao po nekog čovjeka, ensariju, pa je čovjek došao, a sa glave mu još kaptaše voda. Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu reče: „Možda smo te požurili?“ „Da,“ odgovorio je on. Na to mu Poslanik, s.a.v.s., reče: „Kada budeš požuren, ili ne budeš izbacio sjemenu tečnost, onda ti je dovoljan abdest.“[33]

حديث أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ، أَنَّهُ قَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ إِذَا جَامَعَ الرَّجُلُ الْمَرْأَةَ فَلَمْ يُنْزِلْ قَالَ: يَغْسِلُ مَا مَسَّ الْمَرْأَةَ مِنْهُ ثُمَّ يَتَوَضَّأُ وَيُصَلِّي

197. Hadis Ubejja b. Ka'ba, da je upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: „Allahov Poslaniče, ako čovjek ima odnos sa ženom, a ne dođe do izbacivanja sjemena, šta će činiti?“ Poslanik, s.a.v.s, je odgovorio: „Oprat će onaj dio tijela kojim je dodirnuo ženu, abdestiti se i klanjati.“

حديث عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ رضي الله عنه، قَالَ لَهُ زَيْدُ بْنُ خَالِدٍ: أَرَأَيْتَ إِذَا جَامَعَ فَلَمْ يُمْنِ قَالَ عُثْمَانُ: يَتَوَضَّأُ كَمَا يَتَوَضَّأُ لِلصَّلاَةِ وَيَغْسِلُ ذَكَرَهُ؛ قَالَ عُثْمَانُ: سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم

198. Hadis Osmana b. Affana, r.a., da mu je kazao Zejd b. Halid: „Šta misliš kada čovjek ima odnos, a ne izbaci sjeme?“ Osman je odgovorio: „Uzet će abdest kao za namaz i oprati

33 Na osnovu ovog hadisa nije obavezno kupanje ukoliko ne dođe do izbacivanja sjemena, ali je ovaj propis kasnije derogiran i kupanje je učinjeno obaveznim.

spolni organ." Zatim je dodao: „Tako sam čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s."

O derogiranju prethodnih hadisa i obaveznosti kupanja

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: إِذَا جَلَسَ بَيْنَ شُعَبِهَا الأَرْبَعِ ثُمَّ جَهَدَهَا فَقَدْ وَجَبَ الْغُسْلُ

199. Hadis Ebu Hurejre, r.a., koji je od Poslanika, s.a.v.s., prenio: „Kada čovjek legne između četiri ženina uda, zatim se potrudi, obavezno je kupanje."

O derogiranju propisa o abdestu nakon jela onoga što je dotakla vatra

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم أَكَلَ كَتِفَ شَاةٍ ثُمَّ صَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ

200. Hadis Abdullaha b. Abbasa, r.a., gdje stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., jeo plećku ovce, pa je klanjao, a nije se abdestio ponovo.

حديث عَمْرِو بْنِ أُمَيَّةَ، أَنَّهُ رَأَى رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَحْتَزُّ مِنْ كَتِفِ شَاةٍ، فَدُعِيَ إِلَى الصَّلاَةِ فَأَلْقَى السِّكِّينَ، فَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ

201. Hadis Amra b. Umejje, r.a., da je vidio Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako kida meso s ovčije plećke, pa je pozvan na namaz, te je spustio nož i klanjao, ne abdestivši se ponovo."

حديث مَيْمُونَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم أَكَلَ عِنْدَهَا كَتِفًا، ثُمَّ صَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ

202. Hadis Mejmune, r.a., gdje stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kod nje jeo meso s plećke, a zatim klanjao, ne abdestvši se ponovo."

حديث ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم شَرِبَ لَبَنًا فَمَضْمَضَ وَقَالَ: إِنَّ لَهُ دَسَمًا

203. Hadis Ibn Abbasa, r.a., gdje stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., pio mlijeko, a zatim izaprao usta i rekao: „Doista mlijeko u sebi sadrži masnoću."

Neka klanja sa svojim abdestom

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَاصِمٍ الأَنْصَارِيِّ، أَنَّهُ شَكَا إِلَى رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم، الرَّجُلُ الَّذِي يُخَيَّلُ إِلَيْهِ أَنَّهُ يَجِدُ الشَّيْءَ فِي الصَّلاَةِ، فَقَالَ: لاَ يَنْفَتِلْ أَوْ لاَ يَنْصَرِفْ حَتَّى يَسْمَعَ صَوْتًا أَوْ يَجِدَ رِيحًا

204. Hadis Abdullaha b. Zejda b. Asima el-Ensarije, da se požalio Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., kako mu se dešava da u toku namaza pomisli da se dogodilo nešto čime kvari abdet. Pa mu je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Nemoj prekidati namaz sve dok ne čuješ zvuk prilikom gubljenja abdesta ili ne osjetiš miris."

Čišćenje kože uginule životinje štavljenjem

حديث ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: وَجَدَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم شَاةً مَيِّتَةً أُعْطِيَتْهَا مَوْلاَةٌ لِمَيْمُونَةَ مِنَ الصَّدَقَةِ، فَقَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: هَلاَّ انْتَفَعْتُمْ بِجِلْدِهَا،

قَالُوا: إِنَّهَا مَيْتَةٌ؛ قَالَ: إِنَّمَا حَرُمَ أَكْلُهَا

205. Hadis Ibn Abbasa, r.a., gdje stoji: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zatekao uginulu ovcu koja je na ime sadake data osobođenoj Mejmuninoj robinji, pa je rekao: „Da ste se okoristili njenom kožom!“ „Ali ona je uginula“, rekli su. „Nju je zabranjeno samo jesti“, rekao je Poslanik, s.a.v.s.

O tejemumu

حديث عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَتْ: خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ حَتَّى إِذَا كُنَّا بِالْبَيْدَاءِ، أَوْ، بِذَاتِ الْجَيْشِ، انْقَطَعَ عِقْدٌ لِي؛ فَأَقَام رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم عَلَى الْتِمَاسِهِ، وَأَقَامَ النَّاسُ مَعَهُ، وَلَيْسُوا عَلَى مَاءٍ؛ فَأَتَى النَّاسُ إِلَى أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ فَقَالُوا: أَلاَ تَرَى إِلَى مَا صَنَعَتْ عَائِشَةُ أَقَامَتْ بِرَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم وَالنَّاسِ، وَلَيْسُوا عَلَى مَاءٍ وَلَيْسَ مَعَهُمْ مَاءٌ فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ وَرَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم وَاضِعٌ رَأْسَهُ عَلَى فَخِذِي قَدْ نَامَ فَقَالَ: حَبَسْتِ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم وَالنَّاسَ، وَلَيْسُوا عَلَى مَاءٍ، وَلَيْسَ مَعَهُمْ مَاءٌ؛ فَقَالَتْ عَائِشَةُ: فَعاتَبَنِي أَبُو بَكْرٍ، وَقَالَ مَا شَاءَ اللهُ أَنْ يَقولَ، وَجَعَلَ يطْعُنُنِي بِيَدِهِ فِي خَاصِرَتِي فَلاَ يَمْنَعُنِي مِنَ التَّحَرُّكِ إِلاَّ مَكَانُ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم عَلَى فَخِذِي، فَقَامَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم حِينَ أَصْبَحَ عَلَى غَيْرِ مَاءٍ، فَأَنْزَلَ اللهُ آيَةَ التَّيَمُّمِ، فَتيمَّمُوا؛ فَقَالَ أُسَيْدُ بْنُ الْحُضَيْرِ: مَا هِيَ بِأَوَّلِ بَرَكَتِكُمْ يَا آلَ أَبِي بَكْرٍ قَالَتْ: فَبَعَثْنَا الْبَعِيرَ الَّذِي كُنْتُ عَلَيْهِ فَأَصَبْنَا الْعِقْدَ تَحْتَهُ

206. Hadis Aiše, supruge Vjerovjesnikove, s.a.v.s., gdje je kazala: „Izašli smo s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., na jedan od vojnih pohoda i kada smo bili u Bejdau ili u Zati Džejšu, prekinuo mi se đerdan. Poslanik, s.a.v.s., je ustao tražiti ga,

a sa njime su ustali i ostali. Kada nisu bili blizu vode, svijet se požalio Ebu Bekru; 'Eto vidiš šta Aiša radi. Podigla je Poslanika, s.a.v.s., a sa njim i ostale, a ovdje nema vode, niti su je ljudi ponijeli sa sobom.' Dok je Allahov Poslanik, s.a.v.s., držao glavu u mome krilu i spavao, dođe Ebu Bekr i reče: 'Zadržala si Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i ostale ljude, a ovdje nema vode, niti je ljudi imaju sa sobom.' Ebu Bekr me je korio i uputio riječi koje je Allah odredio da mi uputi i počeo me ubadati svojom rukom po boku, tako da me je samo Poslanikovo prisustvo spriječilo da se pomjerim. Kada je svanulo i Allahov Poslanik, s.a.v.s., ustao bez vode, objavljen je ajet o tejemumu i oni su uzeli tejemum." Usejd b. Hudajr je rekao: „Ovo nije vaša prva blagodat, Ebu Bekrova porodico!" „Onda smo," kaže Aiša, „podigli devu na kojoj sam jahala i pronašli ogrlicu ispod nje."

حديث عَمَّارٍ عَنْ شَقِيقٍ قَالَ: كُنْتُ جَالِسًا مَعَ عَبْدِ اللهِ وَأَبِي مُوسَى الأَشْعَرِيِّ، فَقَالَ لَهُ أَبُو مُوسى لَوْ أَنَّ رَجُلاً أَجْنَبَ فَلَمْ يَجِدِ المَاءَ شَهْرًا، أَمَا كَانَ يَتَيَمَّمُ وَيُصَلِّي فَكَيْفَ تَصْنَعُونَ بِهذِهِ الآيَةِ فِي سُورَةِ الْمَائِدَةِ (فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا) فَقَالَ عَبْدُ اللهِ: لَوْ رُخِّصَ لَهُمْ فِي هذَا لأَوْشَكُوا إِذَا بَرَدَ عَلَيْهِمُ الْمَاءَ أَنْ يَتَيَمَّموا الصَّعِيدَ قُلْتُ: وَإِنَّمَا كَرِهْتُمْ هذَا لِذَا قَالَ: نَعَمْ فَقَالَ أَبُو مُوسى: أَلَمْ تَسْمَع قَوْلَ عَمَّارٍ لِعُمَر: بَعَثَنِي رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم فِي حَاجَةٍ فَأَجْنَبْتُ فَلَمْ أَجِدِ الْمَاءَ، فَتَمَرَّغْتُ فِي الصَّعِيدِ كَمَا تَمَرَّغُ الدَّابَّةُ، فَذَكَرْتُ ذلِكَ لِلنَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، فَقَالَ: إِنَّمَا كَانَ يَكْفِيكَ أَنْ تَصْنَعَ هكَذَا؛ فَضَرَبَ بِكَفِّهِ ضَرْبَةً عَلَى الأَرْضِ، ثُمَّ نَفَضَهَا، ثُمَّ مَسَحَ بِهَا ظَهْرَ كَفِّهِ بِشِمَالِهِ، أَوْ ظَهْرَ شِمَالِهِ بِكَفِّهِ، ثُمَّ مَسَحَ بِهَا وَجْهَه فَقَالَ عَبْدُ اللهِ: أَفَلَمْ تَرَ عُمَرَ لَمْ يَقْنَعْ بِقَوْلِ عَمَّارٍ

207. Hadis Ammarov, gdje stoji da je Šekik rekao: „Sjedili smo ja, Abdullah i Ebu Musa el-Eš'ari, pa mu Ebu Musa reče: 'Ako se neki čovjek odžunupi, pa ne nađe vode čitav jedan mjesec, hoće li uzimati tejemum i klanjati namaz? I kako ćete

postupiti s ovim ajetom u suri El-Maida: *...pa ako ne nađete vodu, uzmite tejemum pomoću čiste površine zemlje...*" Abdullah odgovori: 'Kada bi im se to dozvolilo, možda bi uzimali tejemum po površini čiste zemlje i kada bi im voda bila samo hladna.' 'Vi ste,' rekoh, 'uzimanje tejemuma prezirali samo zbog toga?' 'Da,' odgovorio je. Potom je Ebu Musa upitao: 'Nisi li čuo Amarove riječi upućene Omeru: 'Allahov Poslanik, s.a.v.s., me je poslao zbog nekog posla i ja sam se odžunupio i vodu nisam našao, pa sam se valjao po zemlji kao što se valja životinja. To sam poslije spomenuo Vjerovjesniku, s.a.v.s., a on mi reče: 'Dovoljno ti je da samo učiniš ovako', i udari svojim dlanovima po zemlji jedanput, strese ih i lijevom rukom potra poleđinu desne, ili poleđinu lijeve svojom desnom rukom, a potom njima potra svoje lice.'" Abdullah reče: „Zar nisi primijetio da Omer nije bio zadovoljan Amarovim riječima?"

حديث عَمَّارٍ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ؛ فَقَالَ: إِنِّي أَجْنَبْتُ فَلَمْ أُصِبِ الْمَاءَ، فَقَالَ عَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ: أَمَا تَذْكُرُ أَنَّا كُنَّا فِي سَفَرٍ أَنَا وَأَنْتَ؛ فَأَمَّا أَنْتَ فَلَمْ تُصَلِّ، وَأَمَّا أَنَا فَتَمَعَّكْتُ فَصَلَّيْتُ، فَذَكَرْتُ لِلنَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، فَقَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: إِنَّمَا كَانَ يَكْفِيكَ هكَذَا، فَضَرَبَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم بِكَفَّيْهِ الأَرْضَ، وَنَفَخَ فِيهِمَا وَجْهَهُ، ثُمَّ مَسَحَ بِهِمَا وَجْهَهُ وَكَفَّيْهِ

208. Hadis Ammarov, gdje stoji: „Neki čovjek je došao Omeru b. Hattabu, r.a., i rekao: 'Odžunupio sam se, a nisam našao vode.' Pa sam (Ammar) rekao Omeru: 'Sjećaš li se kada smo bili na putovanju, ti i ja. Pa ti nisi klanjao, a ja sam uzimao tejemum i klanjao. To sam spomenuo Poslaniku, s.a.v.s., pa je on rekao: 'Bilo ti je dovoljno da si uradio ovako', pa je rukama udario po zemlji, puhnuo u njih, a onda potrao lice i šake?'"

حديث أَبِي الْجُهَيْمِ الأَنْصَارِيِّ عَنْ عُمَيْرٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: أَقْبَلْتُ أَنَا وَعَبْدُ اللهِ بْنُ يَسَارٍ مَوْلَى مَيْمُونَةَ، زَوْجِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، حَتَّى دَخَلْنَا عَلَى

أَبِي جُهَيْم بْنِ الْحرثِ بْنِ الصِّمَّةِ الأَنْصَارِيِّ، فَقَالَ أَبُو الْجُهَيْمِ: أَقْبَلَ النَبِيُّ صلى الله عليه وسلم مِنْ نَحْوِ بِئْرِ جَمَلٍ، فَلَقِيَهُ رَجُلٌ فَسَلَّمَ فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيْهِ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم، حَتَّى أَقْبَلَ عَلَى الْجِدَارِ، فَمَسَحَ بِوَجْهِهِ وَيَدَيْهِ، ثُمَّ رَدَّ عَلَيْهِ السَّلاَمَ

209. Hadis Ebu Džuhejma el-Ensarije, od Umejra, oslobođenog roba Ibn Abbasa, koji je ispričao: „Krenuo sam sa Abdullahom b. Jesarom, Mejmuninim oslobođenim robom i došli Ebu Džuhejmu b. Harisu b. Sammi el-Ensariju, pa Ebu Džuhejm reče: 'Allahov Poslanik, s.a.v.s., je došao od pravca Bi'ru džemela, pa ga je susreo neki čovjek i nazvao mu selam. Poslanik, s.a.v.s., mu nije odgovorio na selam sve dok nije došao do zida, potro ga licem i rukama i onda mu odgovorio na selam."

Musliman ne može biti nečist

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، قَالَ: لَقِيَنِي رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم وَأَنَا جُنُبٌ فأَخَذَ بِيَدِي، فَمَشَيْتُ مَعَهُ حَتَّى قَعَدَ، فَانْسَلَلْتُ مِنْهُ وَأَتَيْتُ الرَّحْلَ فَاغْتَسَلْتُ، ثُمَّ جِئْتُ وَهُوَ قَاعِدٌ؛ فَقَالَ: أَيْنَ كُنْتَ يَا أَبَا هِرٍّ فَقُلْتُ لَهُ، فَقَالَ: سُبْحَانَ اللهِ يَا أَبَا هِرٍّ إِنَّ الْمُؤْمِنَ لاَ يَنْجُسُ

210. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je kazao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., me je susreo, a ja sam bio džunub. Uzeo me je za ruku i poveo sa sobom. Išli smo dok nije sjeo, a onda sam mu se iskrao i otišao na skriveno mjesto gdje sam se okupao. Došao sam, a on je još sjedio i rekao mi: 'Gdje si bio, Ebu Hirre?' Ja sam mu ispričao, a on mi reče: 'Subhanalah, Ebu Hirre, vjernik ne može biti nečist.'"

Šta kazati kada se želi ući u nužnik

حديث أَنَسٍ، قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم إِذَا دَخَلَ الْخَلاَءَ، قَالَ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبُثِ وَالْخَبَائِثِ

211. Hadis Enesa, r.a., da je rekao: „Kada bi Poslanik, s.a.v.s., ulazio u nužnik, govorio bi: 'Allahu moj, zaštiti me muških i ženskih šejtana.'“

San čovjeka u sjedećem položaju ne kvari abdest

حديث أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: أُقِيمَتِ الصَّلاَةُ، وَالنَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يُنَاجِي رَجُلاً فِي جَانِبِ الْمَسْجِدِ، فَمَا قَامَ إِلَى الصَّلاَةِ حَتَّى نَامَ الْقَوْمُ

212. Hadis Enesa b. Malika, gdje stoji: „Proučen je ikamet za namaz, a Poslanik, s.a.v.s., je u uglu džamije razgovarao s nekim čovjekom. Nije došao na namaz sve dok ljudi nisu zaspali.“

POGLAVLJE O NAMAZU

POGLAVLJE O NAMAZU

O nastanku ezana

حديث ابْنِ عُمَرَ كَانَ يَقُولُ: كَانَ الْمُسْلِمُونَ حِينَ قَدِمُوا الْمَدِينَةَ يَجْتَمِعُونَ فَيَتَحَيَّنُونَ الصَّلاَةَ، لَيْسَ يُنَادَى لَهَا؛ فَتَكَلَّمُوا يَوْمًا فِي ذَلِكَ، فَقَالَ بَعْضُهُمْ اتَّخِذُوا نَاقُوسًا مِثْلَ نَاقُوسِ النَّصَارَى، وَقَالَ بَعْضُهُمْ: بَلْ بُوقًا مِثْلَ بُوقِ الْيَهُودِ؛ فَقَالَ عُمَرُ رضي الله عنه: أَوَلاَ تَبْعَثُونَ رَجُلاً يُنَادِي بِالصَّلاَةِ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: يَا بِلاَلُ قُمْ فَنَادِ بِالصَّلاَةِ

213. Hadis Ibn Omera, r.a.: „Kada su muslimani došli u Medinu, sakupljali su se s poteškoćom određivali vrijeme klanjanja namaza. Na namaz se tada nije pozivalo na neki specifičan način. Jednog dana su oni o tome raspravljali i neko od njih reče: 'Uzmite zvono kao što je zvono kršćana.' Drugi reče: 'Ne, nego trubu, kao što to čine jevreji.' Potom Omer reče: 'Što ne bismo slali nekog čovjeka koji bi redovno pozivao na namaz.' Potom je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Bilale, ustani i uči pozovi na namaz.'“

Ezan se uči u paru, a ikamet u neparu

حديث أَنَسٍ، قَالَ: ذَكَرُوا النَّارَ وَالنَّاقُوسَ، فَذَكَرُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى، فَأُمِرَ بِلاَلٌ أَنْ يَشْفَعَ الأَذَانَ وَأَنْ يُوتِرَ الإِقَامَةَ

214. Hadis Enesa, r.a., da je rekao: „Spominjali su vatru i trubu, spominjali su jevreje i kršćane, pa je Poslanik, s.a.v.s., naredio Bilalu da ezan uči parno, a ikamet neparno."[34]

O onome ko ponavlja riječi mujezina, zatim donese salevat na Poslanika i za njega zamoli El-Vesilu

حديث أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: إِذَا سَمِعْتُمُ النِّدَاءَ فَقُولُوا مِثْلَ مَا يَقُولُ الْمُؤَذِّنُ

215. Hadis Ebu Seida el-Hudrija, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada čujete poziv za namaz izgovarajte onako kao što izgovara mujezin."

Vrijednost ezana i bježanje šejtana kada ga čuje

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: إِذَا نُودِيَ لِلصَّلاَةِ أَدْبَرَ الشَّيْطَانُ وَلَهُ ضُرَاطٌ حَتَّى لاَ يَسْمَعَ التَّأْذِينَ، فَإِذَا قُضِيَ النِّدَاءُ أَقْبَلَ، حَتَّى إِذَا ثُوِّبَ بِالصَّلاَةِ أَدْبَرَ، حَتَّى إِذَا قُضِيَ التَّثْوِيبُ أَقْبَلَ، حَتَّى يَخْطُرَ بَيْنَ الْمَرْءِ وَنَفْسِهِ، يَقُولُ

34 Odnosno, da riječi ezana izgovara parno, dva pute, a da u ikametu te riječi, koje se u ezanu izgovaraju dva puta, izgovara jednom.

اذْكُرْ كَذَا، اذْكُرْ كَذَا، لِمَا لَمْ يَكُنْ يَذْكُرُ؛ حَتَّى يَظَلَّ الرَّجُلُ لاَ يَدْرِي كَمْ صَلى

216. Hadis Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada se počne učiti ezan, šejtan počne bježati puštajući vjetrove i tako bježi sve do mjesta gdje ne čuje ezan. Kada se završi ezan, ponovo se vrati, pa kada se počne učiti ikamet ponovo pobjegne. Tek kada se ikamet završi, on se vrati. Tada kod čovjeka donosi skrivene misli i ideje, te mu počne govoriti: 'Sjeti se toga, sjeti se toga!' Tako se čovjek sjeća onih stvari kojih se inače ne bi sjetio, pa tako zaboravi i koliko rekata je klanjao."

Poželjno je podići ruke spram ramena prilikom početnog tekbira, prilikom odlaska i povratka s rukua, ali ne i prilikom povratka sa sedžde

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ، قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم إِذَا قَامَ فِي الصَّلاَةِ رَفَعَ يدَيْهِ حَتَّى تَكُونَا حَذْوَ مَنْكِبَيْهِ، وَكَانَ يَفْعَلُ ذَلِكَ حِينَ يُكبِّرُ لِلرُّكُوعِ، وَيَفْعَلُ ذَلِكَ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ، وَيَقُولُ: سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، وَلاَ يَفْعَلُ ذَلِكَ فِي السُّجُود

217. Hadis Abdullaha b. Omera, r.a., gdje stoji: „Vidio sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako prilikom stupanja u namaz podiže ruke naspram ramena. To bi isto činio kada bi donio tekbir za ruku', a i kada bi podizao glavu s ruku'a i izgovarao: 'Semi'allahu limen hamideh.' To nije činio na sedždi."

حديث مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ عَنْ أَبِي قِلاَبَةَ، أَنَّهُ رَأَى مَالِكَ بْنَ الْحُوَيْرِثِ إِذَا صَلَّى كَبَّرَ وَرَفَعَ يَدَيْهِ، وَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَرْكَعَ رَفَعَ يَدَيْهِ، وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ رَفَعَ يَدَيْهِ،

وَحَدَّثَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم صَنَعَ هكَذَا

218. Hadis Malika b. Huvejrisa, gdje stoji da je Ebu Kilabe vidio Malika, kako klanja i na početku diže ruke, isto podiže ruke i kada želi ići na ruku', kada podigne glavu s ruku'a podigne ruke, pa je ispričao da je Poslanik, s.a.v.s., postupio tako."

Tekbir se uči prilikom svakog spuštanja i podizanja u namazu, osim s rukua, kada se izgovara *semi'allahu limen hamideh*

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّهُ كَانَ يُصَلِّي بِهِمْ فَيُكَبِّرُ كلَّمَا خَفَضَ وَرَفَعَ، فَإِذَا انْصَرَفَ قَالَ: إِنِّي لأَشْبَهُكُمْ صَلاَةً بِرَسُولِ الله صلى الله عليه وسلم

219. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je klanjao ljudima kao imam i donosio tekbir prilikom svakog spuštanja i dizanja, a kada je završio, rekao je: „Oponašao sam vam Poslanikov, s.a.v.s., namaz."

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم إِذَا قَامَ إِلَى الصَّلاَةِ يُكَبِّرُ حِينَ يَقُومُ، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَرْكَعُ، ثُمَّ يَقُولُ: سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ حِينَ يَرْفَعُ صُلْبَهُ مِنَ الرُّكُوعِ، ثُمَّ يَقُولُ وَهُوَ قَائِمٌ: رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَهْوِي، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَرْفَعُ رَأْسَهُ، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَسْجُدُ، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَرْفَعُ رَأْسَهُ؛ ثُمَّ يَفْعَلُ ذلِكَ فِي الصَّلاَةِ كُلِّهَا حَتَّى يَقْضِيَهَا؛ وَيُكَبِّرُ حِينَ يَقُومُ مِنَ الثِّنْتَيْنِ بَعْدَ الْجُلُوسِ

220. Hadis Ebu Hurejre, r.a., da je rekao: „Kada bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., obavljao namaz, donio bi tekbir prilikom stupanja u namaz, pa bi donio tekbir kada bi krenuo na ruku', a

zatim bi rekao: 'Semi'allahu limen hamideh, ' i to dok bi ispravljao kičmu s ruku'a. Kada bi se uspravio, izgovorio bi: 'Rabbena ve lekel hamd.' Kada bi pošao činiti sedždu donio bi tekbir, a to bi učinio i kada bi podigao glavu sa sedžde. Zatim bi donio tekbir kada bi učinio sedždu, pa kada bi digao glavu sa sedžde. To bi činio u toku čitavog namaza. Donosio bi tekbir i kada bi ustajao sa sjedenja u toku drugog namaza."

حديث عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ عَنْ مُطَرِّفِ بْنِ عَبْدِ اللهِ، قَالَ: صَلَّيْتُ خَلْفَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، أَنَا وَعِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ، فَكَانَ إِذَا سَجَدَ كَبَّرَ، وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ كَبَّرَ، وَإِذَا نَهَضَ مِنَ الرَّكْعَتَيْنِ كَبَّرَ؛ فَلَمَّا قَضَى الصَّلاَةَ أَخَذَ بِيَدِي عِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ فَقَالَ: لَقَدْ ذَكَّرَنِي هذَا صَلاَةَ مُحَمَّدٍ صلى الله عليه وسلم، أَوْ قَالَ: لَقَدْ صَلَّى بِنَا صَلاَةَ مُحَمَّدٍ صلى الله عليه وسلم

221. Hadis Imrana b. Husajna, gdje stoji da je Mutarrif b. Abdullah ispričao: „Klanjao sam namaz iza Alije b. Ebi Taliba, ja i Imran b. Husajn. On bi izgovarao tekbir kada bi otišao na sedždu i kada bi ustao sa sedžde. Kada bi ustao nakon drugog rekata, donio bi tekbir. Pa kada je završio s namazom, uzeo me je za ruku Imran b. Husajn i rekao: 'Ovaj namaz me je podsjetio na Poslanikov namaz', ili je rekao: 'Klanjao nam je Poslanikov namaz.'"

Obaveznost učenja Fatihe na svakom rekatu, a ko je ne zna, proučit će ono što mu je lahko

حديث عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: لاَ صَلاَةَ لِمَنْ لَمْ يَقْرَأْ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ

222. Hadis Ubade b. Samita, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Nema namaza onaj ko ne prouči Fatihu."

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، قَالَ: فِي كُلِّ صَلاَةٍ يُقْرَأُ، فَمَا أَسْمَعَنَا رَسُولُ الله صلى الله عليه وسلم أَسْمَعْنَاكُمْ، وَمَا أَخْفَى عَنَّا أَخْفَيْنَا عَنْكُمْ، وَإِنْ لَمْ تَزِدْ عَلَى أُمِّ الْقُرْآنِ أَجْزَأَتْ، وَإِنْ زِدْتَ فَهُوَ خَيْرٌ

223. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje je kazao: „Na svakom namazu se uči (Kur'an). Ono što je Poslanik, s.a.v.s., htio da mi čujemo od njega i vi čujete od nas. A ono što on nije htio da čujemo (u toku namaza od učenja), ne čujete ni vi. Ako proučiš samo Fatihu, dovoljno je, a ako proučiš više od nje, bolje je."

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم دَخَلَ الْمَسْجِدَ؛ فَدَخَلَ رَجُلٌ فَصَلَّى، ثُمَّ جَاءَ فَسَلَّمَ عَلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، فَرَدَّ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم عَلَيْهِ السَّلاَمَ؛ فَقَالَ: ارْجِعْ فَصَلِّ فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ فَصَلَّى، ثُمَّ جَاءَ فَسَلَّمَ عَلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم؛ فَقَالَ: ارْجِعْ فَصَلِّ فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ ثَلاَثًا فَقَالَ: وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا أُحْسِنُ غَيْرَهُ، فَعَلِّمْنِي قَالَ: إِذَا قُمْتَ إِلَى الصَّلاَةِ فَكَبِّرْ ثُمَّ اقْرَأْ مَا تَيَسَّرَ مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ، ثُمَّ ارْكَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ رَاكِعًا، ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَعْتَدِلَ قَائِمًا، ثُمَّ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِدًا، ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ جَالِسًا، ثُمَّ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِدًا، ثُمَّ افْعَلْ ذَلِكَ فِي صَلاَتِكَ كُلِّهَا

224. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., ušao u džamiju i vidio čovjeka kako klanja. Nakon što je završio, došao je Poslaniku i nazvao mu selam. Poslanik, s.a.v.s., mu je odgovorio na selam i rekao mu: 'Vrati se i klanjaj, jer ti nisi klanjao.' Čovjek je otišao i klanjao, a onda ponovo došao Poslaniku i nazvao mu selam. Poslanik, s.a.v.s., mu je opet rekao: 'Vrati se i klanjaj, jer ti nisi klanjao.' To se ponovilo tri puta, dok na posljetku čovjek reče: 'Tako mi Onoga koji te je poslao s istinom, ja ne znam bolje. Poduči me!' Poslanik, s.a.v.s., mu reče: 'Kada ustaneš obaviti namaz donesi tekbir, zatim prouči od Kur'ana ono što ti je lahko. Zatim učini ruku' i smiri se na njemu. Zatim ustani, dok se potpuno ne uspraviš.

Nakon toga učini sedždu i na njoj se smiri, onda podigni glavu i smiri se na sjedenju, a onda ponovo učini sedždu i na njoj se smiri. To čini tokom čitavog svog namaza."

Argumenti oni koji ne uče bismilu naglas

حديث أَنَسٍ، أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم، وَأَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ، كَانُوا يَفْتَتِحُونَ الصَّلاَةَ ب الْحَمْدُ للهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

225. Hadis Enesa, r.a., gdje stoji da su Poslanik, s.a.v.s., Ebu Bekr i Omer, r.a., počinjali glasno učenje u namazu s ajetom *El-Hamdulillahi rabbil-alemin*."

O učenju Et-Tehijatu u namazu

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: كُنَّا إِذَا صَلَّيْنَا مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قُلْنَا السَّلاَمُ عَلَى اللهِ قَبْلَ عِبَادِهِ، السَّلاَمُ عَلَى جِبْرِيلَ، السَّلاَمُ عَلَى مِيكَائِيلَ، السَّلاَمُ عَلَى فُلاَنٍ؛ فَلَمَّا انْصَرَفَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم أَقْبَلَ عَلَيْنَا بِوَجْهِهِ، فَقَالَ: إِنَّ اللهَ هُوَ السَّلاَمُ، فَإِذَا جَلَسَ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلاَةِ فَلْيَقُلِ التَّحِيَّاتُ للهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلاَمُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلاَمُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللهِ الصَّالِحِينَ؛ فَإِنَّهُ إِذَا قَالَ ذَلِكَ أَصَابَ كُلَّ عَبْدٍ صَالِحٍ فِي السَّمَاءِ وَالأَرْضِ؛ أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، ثُمَّ يَتَخَيَّرُ بَعْدُ مِنَ الْكَلاَمِ مَا شَاءَ

226. Hadis Abdullaha b. Mes'uda, gdje je ispričao: „Kada bismo klanjali s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., govorili bismo: 'Selam neka je na Allaha, prije Njegovih robova, selam neka je na Džibrila, selam neka je na Mikaila, selam neka je na toga i toga...' Kada je završio s namazom, Poslanik, s.a.v.s.,

se okrenuo prema nama licem i rekao: 'Allah je Es-Selam, pa kada neko od vas sjedne na sjedenje u namazu neka izgovori: 'Allahu pripadaju svi pozdravi, salevati i dobro, selam neka je na tebe, Vjerovjesniče, Allahova milost i berićet. Selam neka je i na nas i na sve Allahove dobre robove,' jer kada tako kaže, onda obuhvati sve dobre robove na nebu ili Zemlji, 'svjedočim da nema istinskog božanstva osim Allaha i da je Muhammed Allahov rob i Poslanik,' zatim je odabrao riječ koju hoće."

O salevatu na Vjerovjesnika, s.a.v.s., nakon tešehuda

حديث كَعْب بْنِ عُجْرَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى، قَالَ: لَقِيَنِي كَعْبُ بْن عُجْرَةَ؛ فَقَالَ: أَلاَ أُهْدِي لَكَ هَدِيَّةً سَمِعْتُهَا مِنَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فَقُلْتُ: بَلَى فَأَهْدِهَا لِي فَقَالَ: سَأَلْنَا رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللهِ كَيْفَ الصَّلاَةُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ فَإِنَّ اللهَ قَدْ عَلَّمَنَا كَيْفَ نُسَلِّمُ عَلَيْكُمْ، قَالَ: قُولُوا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

227. Hadis Ka'ba b. Udžre, r.a., gdje stoji da je Abdurrahman b. Ebi Lejla ispričao: „Susreo me je Ka'b b. Udžre i rekao mi: 'Hoćeš li da ti uručim poklon? Riječi koje sam čuo od Allahovog Poslanika, s.a.v.s.?' Rekao sam: 'Hoću, daj mi taj poklon!' Upitali smo Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: 'Poslaniče, kako da donosimo salevat na vas, poslaničku porodicu? Allah nas je podučio kako da donosimo selam na vas.' Odgovorio je: 'Recite: 'Allahumme salli ala Muhammedin, ve ala ali Muhammed, kema salejte ala Ibrahime ve ala ali Ibrahime inneke Hamidun Medžid. Allahumme barik ala Muhammedin ve ala

ali Muhammed kema barekte ala Ibrahime ve ala ali Ibrahime inneke Hamidun Medžid.'

حديث أَبِي حُمَيْدٍ السَّاعِدِيِّ رضي الله عنه، أَنَّهُمْ قَالُوا: يَا رَسُولَ اللهِ كَيْفَ نُصَلِّي عَلَيْكَ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: قُولُوا: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

228. Hadis Ebu Humejda es-Saidija, r.a., gdje stoji da su kazali: „Allahov Poslaniče, kako da donosimo salevat na tebe?' Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Recite: 'Allahumme salli ala Muhammedin ve ezvadžihi ve zurijjatihi kema sallejte ala Ibrahime ve ala ali Ibrahime ve barik ala Muhammedin ve ezvadžihi ve zurijjatihi kema barekte ala Ibrahime ve ala ali Ibrahime inneke Hamidun Medžid."

Izgovor *semi'Allahu limen hamideh, Rabbena ve lekel hamd* i *amin*

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: إِذَا قَالَ الإِمَامُ سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، فَقُولُوا: اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ؛ فَإِنَّهُ مَنْ وَافَقَ قَوْلُهُ قَوْلَ الْمَلاَئِكَةِ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

229. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Kada imam kaže *semi'allahu limen hamideh* vi recite *rabbena ve lekel hamd*, jer čije izgovaranje ovih riječi se poklopi s njihovim izgovaranjem od strane meleka, bit će mu oprošteni grijesi koje je učinio.'"

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: إِذَا

قَالَ أَحَدُكُمْ آمِينَ، وَقَالَتِ الْمَلاَئِكَةُ فِي السَّمَاءِ آمِينَ، فَوَافَقَتْ إِحْداهُمَا الأُخْرَى؛ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

230. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., kazao: „Kada neko od vas kaže *amin*, to kažu i meleki na nebesima, pa ako se poklopi izgovor tih riječi kod jednih i drugih, bit će mu oprošteni grijesi koje je počinio."

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: إِذَا قَالَ الإِمَامُ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلاَ الضَّالِّينَ فَقُولُوا: آمِينَ؛ فَإِنَّهُ مَنْ وَافَقَ قَوْلُهُ قَوْلَ الْمَلاَئِكَةِ؛ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

231. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., kazao: „Kada imam prouči *Gajril-magdubi alejhim veled-dalin*, vi recite *amin* jer onaj čiji izgovor ovih riječi se poklopi s izgovorom od strane meleka, bit će mu oprošteni grijesi koje je učinio."

O slijeđenju imama u namazu

حديث أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: سَقَطَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم عَنْ فَرَسٍ فَجُحِشَ شِقُّهُ الأَيْمَنُ، فَدَخَلْنَا عَلَيْهِ نَعُودُهُ، فَحَضَرَتِ الصَّلاَةُ، فَصَلَّى بنا قَاعِدًا، فَقَعَدْنَا؛ فَلَمَّا قَضَى الصَّلاَةَ، قَالَ: إِنَّمَا جُعِلَ الإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ؛ فَإِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا، وَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا، وَإِذَا رَفَع فارْفَعُوا، وَإِذَا قَالَ سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، فَقُولُوا رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ، وَإِذَا سَجَدَ فَاسْجُدُوا

232. Hadis Enesa b. Malika, r.a., gdje stoji: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je jahao konja i pao s njega, te izgulio desnu stranu. Mi smo otišli obići ga, pa nas je zadesio jedan od namaza i on je klanjao sjedeći, pa smo i mi klanjali sjedeći. Nakon namaza je rekao: 'Imam je postavljen da se slijedi, pa kada on donese tekbir, donesite i vi, kada učini ruku', učinite i vi, kada ustane,

ustanite, kada kaže *semi'allahu limen hamideh* recite *rabbena ve lekel hamd*, a kada učini sedždu, učinite je i vi.'"

حديث عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ، أَنَّهَا قَالَتْ: صَلَّى رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم فِي بَيْتِهِ وَهُوَ شَاكٍ، فَصَلَّى جَالِسًا وَصَلَّى وَرَاءَهُ قَوْمٌ قِيَامًا، فَأَشَارَ إِلَيْهِمْ أَنِ اجْلِسُوا؛ فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ: إِنَّمَا جُعِلَ الإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ، فَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا، وَإِذَا رَفَعَ فَارْفَعُوا، وَإِذَا صَلَّى جَالِسًا فَصَلُّوا جُلُوسًا

233. Hadis Aiše, majke vjernika da je rekla: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je klanjao u svojoj sobi. Tada je bio slab i klanjao je sjedeći, a ljudi su za njim klanjali stojeći, pa im je pokazao da sjednu. Nakon namaza rekao je: 'Imam je postavljen da bi se slijedio, pa kada se on sagne na ruku' i vi se sagnite, a kada se digne, dignite se za njim, kada klanja sjedeći, klanjajte i vi za njim sjedeći."

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم إِنَّمَا جُعِلَ الإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ، فَإِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا، وَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا، وَإِذَا قَالَ سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، فَقُولُوا: رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ، وَإِذَا سَجَدَ فَاسْجُدُوا، وَإِذَا صَلَّى جَالِسًا فَصَلُّوا جُلُوسًا أَجْمَعُونَ

234. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje je kazao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Imam je postavljen kako bi se slijedio, pa kada on donese tekbir, donesite i vi, kada učini ruku', učinite i vi, kada ustane, ustanite, kada kaže *semi'allahu limen hamideh* recite *rabbena ve lekel hamd*, a kada učini sedždu, učinite je i vi. Kada imam klanja sjedeći, klanjajte i svi vi sjedeći.'"

Imam može zbog bolesti ili putovanja opunomoćiti nekog drugog da ga zamijenjuje

حديث عَائِشَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللهِ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُتْبَةَ، قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ فَقُلْتُ: أَلاَ تُحَدِّثِينِي عَنْ مَرَضِ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَتْ: بَلَى ثَقُلَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم، فَقَالَ: أَصَلَّى النَّاسُ قُلْنَا: لاَ، هُمْ يَنْتَظِرُونَكَ؛ قَالَ: ضَعُوا لِي مَاءً فِي الْمِخْضَبِ قَالَتْ: فَفَعَلْنَا، فَقَعَدَ فَاغْتَسَلَ، ثُمَّ ذَهَبَ لِيَنُوءَ فَأُغْمِيَ عَلَيْهِ، ثُمَّ أَفَاقَ؛ فَقَالَ صلى الله عليه وسلم: أَصَلَّى النَّاسُ قُلْنَا: لاَ، هُمْ يَنْتَظِرُونَكَ يَا رَسُولَ اللهِ قَالَ: ضَعُوا لِي مَاءً فِي الْمِخْضَبِ قَالَتْ: فَقَعَدَ فَاغْتَسَلَ، ثُمَّ ذَهَبَ لِيَنُوءَ، فَأُغْمِيَ عَلَيْهِ، ثُمَّ أَفَاقَ فَقَالَ: أَصَلَّى النَّاسُ قُلْنَا: لاَ، هُمْ يَنْتَظِرُونَكَ يَا رَسُولَ اللهِ فَقَالَ ضَعُوا لِي مَاءً فِي الْمِخْضَبِ فَقَعَدَ فَاغْتَسَلَ، ثُمَّ ذَهَبَ لِيَنُوءَ، فَأُغْمِيَ عَلَيْهِ، ثُمَّ أَفَاقَ فَقَالَ أَصَلَّى النَّاسُ فَقُلْنَا لاَ، هُمْ يَنْتَظِرونَكَ يَا رَسُولَ اللهِ وَالنَّاسُ عُكُوفٌ فِي الْمَسْجِدِ يَنْتَظِرُونَ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم لِصَلاَةِ الْعِشَاءِ الآخِرَةِ؛ فَأَرْسَلَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم إِلَى أَبِي بَكْرٍ بِأَنْ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ، فَأَتَاهُ الرَّسُولُ فَقَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَأْمُرُكَ أَنْ تُصَلِّيَ بِالنَّاسِ، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ، وَكَانَ رَجُلاً رَقِيقًا: يَا عُمَرُ صَلِّ بِالنَّاسِ، فَقَالَ لَهُ عُمَرُ: أَنْتَ أَحَقُّ بِذَلِكَ، فَصَلَّى أَبُو بَكْرٍ تِلْكَ الأَيَّامَ ثُمَّ إِنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم وَجَدَ مِنْ نَفْسِهِ خِفَّةً فَخَرَجَ بَيْنَ رَجُلَيْنِ، أَحَدُهُمَا الْعَبَّاسُ، لِصَلاَةِ الظُّهْرِ، وَأَبُو بَكْرٍ يُصَلِّي بِالنَّاسِ؛ فَلَمَّا رَآهُ أَبُو بَكْرٍ ذَهَبَ لِيَتَأَخَّرَ، فَأَوْمَأَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم بِأَنْ لاَ يَتَأَخَّرَ؛ قَالَ: أَجْلِسَانِي إِلَى جَنْبِهِ، فَأَجْلَسَاهُ إِلَى جَنْبِ أَبِي بَكْرٍ، قَالَ: فَجَعَلَ أَبُو بَكْرٍ يُصَلِّي وَهُوَ يَأْتَمُّ بِصَلاَةِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، وَالنَّاسُ بِصَلاَةِ أَبِي بَكْرٍ وَالنَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم قَاعِدٌ قَالَ عُبَيْدُ اللهِ: فَدَخَلْتُ عَلَى عَبْدِ اللهِ بْنِ عَبَّاسٍ، فَقُلْتُ لَهُ: أَلاَ أَعْرِضُ عَلَيْكَ مَا

حدَّثَتْنِي عَائِشَةُ عَنْ مَرَضِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: هَاتِ؛ فَعَرَضْتُ عَلَيْهِ حَدِيثَهَا فَمَا أَنْكَرَ مِنْهُ شَيئًا، غَيْرَ أَنَّهُ قَالَ أَسَمَّتْ لَكَ الرَّجُلَ الَّذِي كَانَ مَعَ الْعَبَّاسِ قُلْتُ: لاَ؛ قَالَ: هُوَ عَلِيٌّ

235. Hadis Aiše, r.a., gdje Ubejdullah b. Abdullah b. Utejbe kazuje: „Ušao sam kod Aiše, r.a., i rekao joj: 'Hoćeš li mi pričati o Poslanikovoj, s.a.v.s., bolesti?' 'Svakako,' odgovorila mi je, i nastavila: 'Poslaniku, s.a.v.s., je otežala bolest, pa je upitao: 'Jesu li ljudi klanjali?' 'Ne,' odgovorili smo, 'čekaju tebe.' 'Stavite mi vode u korito,' rekao je Poslanik, s.a.v.s. Mi smo tako i učinili, pa je on sjeo u njega i okupao se. Krenuo je imamiti ljudima, ali se onesvijestio. Kada se povratio sebi, upitao je: 'Jesu li klanjali ljudi?' 'Ne, čekaju te, Poslaniče', rekli smo mu. 'Naspite mi vode u korito,' zatražio je ponovo. Sjeo je u korito i okupao se, a onda krenuo imamiti ljudima, ali se ponovo onesvijestio. Kada se povratio sebi, upitao je: 'Jesu li klanjali ljudi?' 'Ne, čekaju te, Poslaniče', rekli smo mu. 'Naspite mi vode u korito,' zatražio je ponovo. Sjeo je u korito i okupao se, a onda krenuo imamiti ljudima, ali se ponovo onesvijestio. Kada se povratio sebi, upitao je: 'Jesu li klanjali ljudi?' 'Ne, čekaju te, Poslaniče', rekli smo mu. Ljudi su bili u džamiji, čekali su Poslanika, s.a.v.s., da sa njim klanjaju posljednju jaciju. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je poslao naredbu da Ebu Bekr, r.a., imami ljudima. Došao mu je izaslanik i rekao mu: 'Allahov Poslanik, s.a.v.s., ti naređuje da imamiš ljudima.' Ebu Bekr je bio čovjek blaga i nježna srca, pa reče: 'Omere, imami ti ljudima.' Omer reče: 'Ne, ti imaš veće pravo na to.' Tako je tih dana klanjao Ebu Bekr. Kasnije je Vjerovjesnik, s.a.v.s., osjetio neku olakšicu, pa je radi podne namaza izašao uz pomoć dva muškarca, od kojih je jedan bio Abbas, dok Ebu Bekr već klanjaše kao ima ljudima. Kada ga je Ebu Bekr, r.a., vidio, htio se povući natrag, ali mu je Poslanik, s.a.v.s., dao znak da se ne povlači. 'Postavite me pokraj njega,' rekao je. Postavili su ga pored Ebu Bekra, pa je Ebu Bekr klanjao za Poslanikom, s.a.v.s., a ljudi za Ebu Bek-

rom. Poslanik, s.a.v.s., je klanjao sjedeći."

Ubejdullah kaže: „Otišao sam Abdullahu b. Abbasu, r.a., i rekao mu: 'Hoćeš li da ti izložim ono što mi je Aiša ispričala o Poslanikovoj bolesti?' 'Hajde,' rekao je. Pa sam mu ispričao ono što mi je ispričala Aiša, a on nije porekao ništa od toga. Jedino me upitala: 'Je li ti spomenula ime čovjeka koji je bio s Abbasom?' 'Ne,' odgovorio sam. 'To je bio Alija,' rekao mi je."

حديث عَائِشَةَ، قَالَتْ: لَمَّا ثَقُلَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم، فَاشْتَدَّ وَجَعُهُ، اسْتَأْذَنَ أَزْوَاجَهُ أَنْ يُمَرَّضَ فِي بَيْتِي، فَأَذِنَّ لَهُ، فَخَرَجَ بَيْنَ رَجُلَيْنِ تَخُطُّ رِجْلاَهُ الأَرْضَ، وَكَانَ بَيْنَ الْعَبَّاسِ وَبَيْنَ رَجُلٍ آخَرَ؛ فَقَالَ عُبَيْدُ اللهِ (راوي الحديث) فَذَكَرْتُ لابْنِ عَبَّاسٍ مَا قَالَتْ عَائِشَةُ؛ فَقَالَ: وَهَلْ تَدْرِي مَنِ الرَّجُلُ الَّذِي لَمْ تُسَمِّ عَائِشَةُ قُلْتُ: لاَ، قَالَ: هُوَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ

236. Hadis Aiše, r.a., gdje stoji: „Kada se Poslaniku, s.a.v.s., pogoršala bolest, zatražio je dozvolu od svojih supruga da boravi u mojoj sobi, pa su mu one dozvolile. Izašao je među dvojicom ljudi, vukući noge zemljom. Bio je između Abbasa i još nekog čovjeka." Ubejdullah (prenosilac hadisa) navodi: „Spomenuo sam Aišine riječi Ibn Abbasu, pa mi on reče: 'Znaš li ko je taj drugi čovjek, čije ime Aiša nije spomenula?' 'Ne,' rekao sam. 'To je Alija b. Ebi Talib,' odgovorio je.

حديث عَائِشَةَ، قَالَتْ: لَقَدْ رَاجَعْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم فِي ذَلِكَ وَمَا حَمَلَنِي عَلَى كَثْرَةِ مُرَاجَعَتِهِ إِلاَّ أَنَّهُ لَمْ يَقَعْ فِي قَلْبِي أَنْ يُحِبَّ النَّاسُ بَعْدَهُ رَجُلاً قَامَ مَقَامَهُ أَبَدًا وَلاَ كُنْتُ أُرَى أَنَّهُ لَنْ يَقُومَ أَحَدٌ مَقَامَهُ إِلاَّ تَشَاءَمَ النَّاسُ بِهِ، فَأَرَدْتُ أَنْ يَعْدِلَ ذَلِكَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم عَنْ أَبِي بَكْرٍ

237. Hadis Aiše, r.a., gdje stoji: „Pitala sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., o tome (o njegovoj naredbi da Ebu Bekr imami ljudima), a jedino što me je nagnalo da ga više puta o tome

priupitam jeste to što mi je bilo neshvatljivo da ljudi mogu zavoljeti čovjeka koji se poslije njega nađe na njegovom mjestu, ali i to što sam smatrala da ko god preuzme njegovo mjesto, ljudi će to smatrati lošim predznakom, pa sam željela da to Allahov Poslanik, s.a.v.s., otkloni od Ebu Bekra, r.a."

حديث عَائِشَةَ، قَالَتْ: لَمَّا مَرِضَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم مَرَضَهُ الَّذِي مَاتَ فِيهِ، فَحَضَرَتِ الصَّلاَةُ فَأُذِّنَ، فقَالَ: مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ فقِيلَ لَهُ: إِنَّ أَبَا بَكْرٍ رجلٌ أَسِيفٌ إِذَا قَامَ فِي مَقَامِكَ لَمْ يَسْتَطِعْ أَنْ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ وَأَعَادَ فَأَعَادُوا لَهُ، فَأَعَادَ الثَّالِثَةَ، فقَالَ: إِنَّكُنَّ صَوَاحِبُ يُوسُفَ، مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ؛ فَخَرَجَ أَبُو بَكْرٍ فَصَلَّى، فَوَجَدَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم مِنْ نَفْسِهِ خِفَّةً، فَخَرَجَ يُهَادَى بَيْنَ رَجُلَيْنِ، كَأَنِّي أَنْظُرُ رِجْلَيْهِ تَخُطَّانِ الأَرْضَ مِنَ الْوَجَعِ، فَأَرَادَ أَبُو بَكْرٍ أَنْ يَتَأَخَّرَ فَأَوْمَأَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم أَنْ مَكَانَكَ، ثُمَّ أُتِيَ بِهِ حَتَّى جَلَسَ إِلَى جَنْبِهِ فَكَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي، وأَبُو بَكْرٍ يُصَلِّي بِصَلاَتِهِ، وَالنَّاسُ يُصَلُّونَ بِصَلاَةِ أَبِي بَكْرٍ

238. Hadis Aiše, r.a.,gdje stoji: „Kada se Poslanik, s.a.v.s., razbolio od bolesti zbog koje je umro, nastupilo je vrijeme namaza i proučen je ezan, te je Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Naredite Ebu Bekru neka imami ljudima.' Ali mu je tada rečeno: 'Ebu Bekr je nježan i blag čovjek, neće izdržati klanjati namaz na tvome mjestu.' On je ponovio svoju naredbu, ali su mu i prisutni ponovili svoj prigovor. Ponovio je i treći put, ali je ponovo naišao na istu zamjerku, tada je rekao: 'Doista ste vi poput Jusufovih žena. Naredite Ebu Bekru neka klanja ljudima.' Ebu Bekr je onda izišao i klanjao ljudima, a Poslanik, s.a.v.s., je osjetio neko olakšanje. Izašao je oslonjen na dvojicu ljudi, kao da sada gledam njegove noge kako se vuku po zemlji oslabljen od bola. Ebu Bekr se želio povući, ali mu je Poslanik, s.a.v.s., dao znak da ostane na svome mjestu. Onda je Poslanik, s.a.v.s., donešen tako i postavljen pored Ebu Bekra. Ebu Bekr je klanjao za Poslanikom, s.a.v.s., a ljudi su klanjali za Ebu Bekrom."

حديث عَائِشَةَ، قَالَتْ: لَمَّا ثَقُلَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم جَاءَ بِلاَلٌ يُؤْذِنُهُ بِالصَّلاَةِ فَقَالَ: مُرُوا أَبَا بَكْرٍ أَنْ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ رَجُلٌ أَسِيفٌ وَإِنَّهُ مَتَى مَا يَقُمْ مَقَامَكَ لاَ يُسْمِعُ النَّاسَ فَلَوْ أَمَرْتَ عُمَرَ فَقَالَ: مُرُوا أَبَا بَكْرٍ يُصَلِّ بِالنَّاسِ؛ فَقُلْتُ لِحَفْصَةَ: قُولِي لَهُ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ رَجُلٌ أَسِيفٌ، وَإِنَّهُ مَتَى يَقُمْ مَقَامَكَ لاَ يُسْمِعُ النَّاسَ فَلَوْ أَمَرْتَ عُمَرَ قَالَ: إِنَّكُنَّ لأَنْتُنَّ صَوَاحِبُ يُوسُفَ، مُرُوا أَبَا بَكْرٍ أَنْ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ؛ فَلَمَّا دَخَلَ فِي الصَّلاَةِ وَجَدَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم فِي نَفْسِهِ خِفَّةً، فَقَامَ يُهَادَى بَيْنَ رَجُلَيْنِ، وَرِجْلاَهُ تَخُطَّانِ فِي الأَرْضِ حَتَّى دَخَلَ الْمَسْجِدَ؛ فَلَمَّا سَمِعَ أَبُو بَكْرٍ حِسَّهُ، ذَهَبَ أَبُو بَكْرٍ يَتَأَخَّرُ؛ فَأَوْمَأَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم، فَجَاءَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم حَتَّى جَلَسَ عَنْ يَسَارِ أَبِي بَكْرٍ، فَكَانَ أَبُو بَكْرٍ يُصَلِّي قَائِمًا، وَكَانَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي قَاعِدًا، يَقْتَدِي أَبُو بَكْرٍ بِصَلاَةِ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم، وَالنَّاسُ مُقْتَدُونَ بِصَلاَةِ أَبِي بَكْرٍ رضي الله عنه

239. Hadis Aiše, r.a., gdje stoji da je kazala: „Kada se Poslanikova, s.a.v.s., bolest pogoršala, došao je Bilal da prouči ezan za namaz, pa Poslanik reče: 'Naredite Ebu Bekru da imami ljudima.' 'Allahov Poslaniče', rekla sam, 'Ebu Bekr je blag i osjećajan čovjek, pa kada bude na tvom mjesto, ljudi ga neće čuti. Naredi Omeru.' On reče: 'Naredite Ebu Bekru da imami ljudima.' Onda sam kazala Hafsi: 'Reci mu: 'Ebu Bekr je blag i osjećajan čovjek, pa kada bude na tvom mjesto, ljudi ga neće čuti. Naredi Omeru.' Poslanik, s.a.v.s., joj odgovori: 'Vi žene se ponašate kao žene iz Jusufova vremena. Naredite Ebu Bekru neka imami ljudima.' Kada je Ebu Bekr počeo namaz s ljudima, Poslanik, s.a.v.s., je osjetio olakšicu, pa je krenuo između dvojice ljudi, a njegove noge su se vukle zemljom. Tako je ušao u džamiju. Kada je Ebu Bekr osjetio Poslanikovo prisustvo, kanio se povući, ali mu Poslanik, s.a.v.s., naišareti da ostane. Sjeo je s Ebu Bekrove, r.a., lijeve strane. Ebu Bekr je klanjao stojeći, a Poslanik, s.a.v.s., sjedeći. Ebu Bekr, r.a., se povodio za

Poslanikovim namazom, a ljudi su se povodili za Ebu Bekrovim namazom."

حديث أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ الأَنْصَارِيِّ، وَكَانَ تَبِعَ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم وَخَدَمَهُ، وَصَحِبَهُ، أَنَّ أَبَا بَكْرٍ كَانَ يُصَلِّي لَهُمْ فِي وَجَعِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم الَّذِي تُوُفِّيَ فِيهِ، حَتَّى إِذَا كَانَ يَوْمُ الاثْنَيْنِ وَهُمْ صُفُوفٌ فِي الصَّلاَةِ، فَكَشَفَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم سِتْرَ الْحُجْرَةِ، يَنْظُرُ إِلَيْنَا وَهُوَ قَائِمٌ كَأَنَّ وَجْهَهُ وَرَقَةُ مُصْحَفٍ، ثُمَّ تَبَسَّمَ يَضْحَكُ، فَهَمَمْنَا أَنْ نَفْتَتِنَ مِنَ الْفَرَحِ بِرُؤْيَةِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، فَنَكَصَ أَبُو بَكْرٍ عَلَى عَقِبَيْهِ لِيَصِلَ الصَّفَّ، وَظَنَّ أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم خَارِجٌ إِلَى الصَّلاَةِ، فَأَشَارَ إِلَيْنَا النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم أَنْ أَتِمُّوا صَلاَتَكُمْ، وَأَرْخَى السِّتْرَ، فَتُوُفِّيَ مِنْ يَوْمِهِ

240. Hadis Enesa b. Malika el-Ensarije, r.a., Poslanikovog pratioca i sluge, gdje je kazao da im je Ebu Bekr, r.a., klanjao kao imam u vrijeme Poslanikove, s.a.v.s., smrtne bolesti. Tako je bilo do ponedjeljka, kada su oni bili poredani u safove. „Poslanik, s.a.v.s., je slonio zavesu s prozora i pogledao nas. Stajao je lica poput papira mushafa, a onda se nasmijao. Umalo smo pali u iskušenje od radosti što smo ga vidjeli. Ebu Bekr, r.a., je naumio povući se i stati u saf, jer je mislio da će Poslanik, s.a.v.s., doći na namaz, ali mu je Poslanik, s.a.v.s., pokazao da završi namaz. Onda je spustio zavesu na prozoru i toga dana je umro."

حديث أَنَسٍ، قَالَ: لَمْ يَخْرُجِ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم ثَلاَثًا، فَأُقِيمَتِ الصَّلاَةُ، فَذَهَبَ أَبُو بَكْرٍ يَتَقَدَّمُ؛ فَقَالَ نَبِيُّ اللهِ صلى الله عليه وسلم بِالْحِجَابِ فَرَفَعَهُ، فَلَمَّا وَضَحَ وَجْهُ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، مَا نَظَرْنَا مَنْظَرًا كَانَ أَعْجَبَ إِلَيْنَا مِنْ وَجْهِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم حِينَ وَضَحَ لَنَا، فَأَوْمَأَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم بِيَدِهِ إِلَى أَبِي بَكْرٍ أَنْ يَتَقَدَّمَ، وَأَرْخَى النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم الْحِجَابَ، فَلَمْ يُقْدَرْ عَلَيْهِ حَتَّى مَاتَ

241. Hadis Enesa, r.a.: „Poslanik, s.a.v.s., nije na namaz izlazio tri dana. Za to vrijeme namaz je predvodio Ebu Bekr, r.a. Jednom je Poslanik, s.a.v.s., uzeo i podigao zavesu. Kada nam se ukazalo Poslanikovo, s.a.v.s., lice, za nas nije bilo ljepšeg i divnijeg prizora od tog. Dao je znak rukom Ebu Bekru da predvodi namaz i spustio zavesu. Nakon toga se više nije pojavio do smrti."

حديث أَبِي مُوسى، قَالَ: مَرِضَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم فَاشْتَدَّ مَرَضُهُ، فَقَالَ: مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ قَالَتْ عَائِشَةُ: إِنَّهُ رَجُلٌ رَقِيقٌ إِذَا قَامَ مَقَامَكَ لَمْ يَسْتَطِعْ أَنْ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ، قَالَ: مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ، فَعَادَتْ، فَقَالَ: مُرِي أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ فَإِنَّكُنَّ صَوَاحِبُ يُوسُفَ فَأَتَاهُ الرَّسُولُ فَصَلَّى بِالنَّاسِ فِي حَيَاةِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم

242. Hadis Ebu Musa'a, r.a., da je rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., se razbolio, pa se njegova bolest pogoršala, te reče: 'Naredite Ebu Bekru neka imami ljudima.' Aiša je rekla: 'On je blag i nježan čovjek, kada stane na tvoje mjesto neće moći izdržati da imami ljudima.' Poslanik, s.a.v.s., je ponovo kazao: 'Naredite Ebu Bekru neka imami ljudima.' Aiša je ponovila svoje riječi, a Poslanik, s.a.v.s., ponovo reče: 'Naredite Ebu Bekru neka imami ljudima, vi, žene ste poput žena iz Jusufova vremena.' To je i naređeno Ebu Bekru, r.a., pa je on imamio ljudima još u vrijeme Poslanikova života."

Kada imam zakasni u džematu

حديث سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم ذَهَبَ إِلَى بَنِي عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ لِيُصْلِحَ بَيْنَهُمْ، فَحَانَتِ الصَّلاَةُ، فَجَاءَ الْمُؤَذِّنُ إِلَى أَبِي بَكْرٍ، فَقَالَ: أَتُصَلِّي بِالنَّاسِ فَأُقِيمَ قَالَ: نَعَمْ فَصَلَّى أَبُو بَكْرٍ؛ فَجَاءَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم وَالنَّاسُ فِي الصَّلاَةِ، فَتَخَلَّصَ حَتَّى وَقَفَ فِي الصَّفِّ، فَصَفَّقَ النَّاسُ، وَكَانَ

أَبُو بَكْرٍ لاَ يَلْتَفِتُ فِي صَلاَتِهِ، فَلَمَّا أَكْثَرَ النَّاسُ التَّصْفِيقَ الْتَفَتَ فَرَأَى رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، فَأَشَارَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم أَنِ امْكُثْ مَكَانَكَ، فَرَفَعَ أَبُو بَكْرٍ رضي الله عنه يَدَيْهِ فَحَمِدَ اللهَ عَلَى مَا أَمَرَهُ بِهِ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم مِنْ ذلِكَ، ثُمَّ اسْتَأْخَرَ أَبُو بَكْرٍ حَتَّى اسْتَوَى فِي الصَّفِّ، وَتَقَدَّمَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم فَصَلَّى؛ فَلَمَّا انْصَرَفَ، قَالَ: يَا أَبَا بَكْرٍ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَثْبُتَ إِذْ أَمَرْتُكَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: مَا كَانَ لاِبْنِ أَبِي قُحَافَةَ أَنْ يُصَلِّيَ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم؛ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: مَا لِي رَأَيْتُكُمْ أَكْثَرْتُمُ التَّصْفِيقَ مَنْ رَابَهُ شَيْءٌ فِي صَلاَتِهِ فَلْيُسَبِّحْ فَإِنَّهُ إِذَا سَبَّحَ الْتُفِتَ إِلَيْهِ، وَإِنَّمَا التَّصْفِيقُ لِلنِّسَاءِ

243. Hadis Sehla b. Sa'da es-Saidija da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., u pleme Benu Amr b. Auf kako bi ih izmirio. Došlo je vrijeme namaza, te je mujezin otišao Ebu Bekru, r.a., i rekao mu: 'Hoćeš li klanjati ljudima kao imam, da učim ikamet?' On je odgovorio: 'Da.' Ebu Bekr je predvodio namaz, a Poslanik, s.a.v.s., je došao dok su ljudi bili na namazu. Poslanik, s.a.v.s., je stao u saf, a ljudi su počeli pljaskati rukama, ali Ebu Bekr se nije obazirao. Kada se pljaskanje umnožilo, Ebu Bekr se osvrnuo i vidio Poslanika, s.a.v.s., pa mu je Poslanik, s.a.v.s., dao znak da ostane na svome mjestu. Ebu Bekr, r.a., je podigao ruku i zahvalio Allahu za ono što mu je Poslanik naredio, zatim se povukao u saf, a Poslanik, s.a.v.s., izašao naprijed i imamio ljudima. Kada se završio namaz, Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Ebu Bekre, šta te je spriječilo da ostaneš na svome mjestu?' Ebu Bekr, r.a., odgovorio: 'Ebu Kuhafinom sinu ne priliči da imami u namazu ispred Allahovog Poslanika, s.a.v.s.' Poslanik, s.a.v.s., se zatim obrati ljudima: 'Šta ovo vidim te puni pljeskate rukama u namazu zbog nečega što ste vidjeli? Zato, ubuduće, kada vidite nešto u namazu izgovorite tesbih, tako će se imam obazrijeti na vas, a žene neka pljeskaju.'"

Ljudi izgovaraju *subhanallah*, a žene pljesnu rukama

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: التَّسْبِيحُ لِلرِّجَالِ وَالتَّصْفِيقُ لِلنِّسَاءِ

244. Hadis Ebu Hurejre, r.a., koji prenosi od Poslanika, s.a.v.s., da je rekao: „Tesbih (subhanallah) je za muškarce, a pljeskanje rukama je za žene.“

Naređeno je da se uljepša i upotpuni namaz

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: هَلْ تَرَوْنَ قِبْلَتِي هٰهُنَا فَوَاللهِ مَا يَخْفَى عَلَيَّ خُشُوعُكُمْ وَلاَ رُكُوعُكُم، إِنِّي لأَرَاكُمْ مِنْ وَرَاءِ ظَهْرِي

245. Hadis Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Vi mislite da sam ja okrenut ovamo? Tako mi Allaha, nisu mi skriveni vaša skrušenost i vaši ruku'i. Doista vas ja vidim iza svojih leđa.“

حديث أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: أَقِيمُوا الرُّكُوعَ وَالسُّجُودَ فَوَاللهِ إِنِّي لأَرَاكُمْ مِنْ بَعْدِي، وَرُبَّمَا قَالَ: مِنْ بَعْدِ ظَهْرِي إِذَا رَكَعْتُمْ وَسَجَدْتُمْ

246. Hadis Enesa b. Malika, r.a., da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: „Obavljajte (potpuno) svoje ruku'e i sedžde, jer, tako mi Allaha, ja vas vidim iza sebe.“ Ili je rekao: „Ja vas vidim iza svojih leđa dok činite ruku' i sedždu.“

Zabranjeno je preticati imama na ruku' i sedždi

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: أَمَا يَخْشَى أَحَدُكُمْ، أَوْ لاَ يَخْشَى أَحَدُكُمْ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ قَبْلَ الإِمَامِ أَنْ يَجْعَلَ اللهُ رَأْسَهُ رَأْسَ حِمَارٍ، أَوْ يَجْعَلَ اللهُ صُورَتَهُ صُورَةَ حِمَارٍ

247. Hadis Ebu Hurejre, r.a., od Vjerovjesnika, s.a.v.s., gdje stoji: „Zar se ne boji neko od vas..." ili: „Neko od vas se ne boji da kada podigne svoju glavu prije imama, da mu je Allah ne pretvori u glavu magarca."

O naredbi ispravljanja i popunjavanja safova

حديث أَنَسٍ، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: سَوُّوا صُفُوفَكُمْ فَإِنَّ تَسْوِيَةَ الصُّفوفِ مِنْ إِقَامَةِ الصَّلاَةِ

248. Hadis Enesa, koji prenosi od Vjerovjesnika, s.a.v.s.: „Ispravite i popunite safove, jer je ispravnost safova dio ispravnosti namaza."

حديث أَنَسٍ، أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: أَقِيمُو الصُّفُوفَ فَإِنِّي أَرَاكُمْ خَلْفَ ظَهْرِي

249. Hadis Enesa, r.a., da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ispravite safove, jer vas ja vidim iza svojih leđa."

حديث النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: لَتُسَوُّنَّ صُفُوفَكُمْ، أَوْ لَيُخَالِفَنَّ اللهُ بَيْنَ وُجُوهِكُمْ

250. Hadis Nu'mana b. Bešira, r.a., da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: „Ili ćete poravnati svoje safove, ili će Allah izobličiti vaša lica.“

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا
فِي النِّدَاءِ وَالصَّفِّ الأَوَّلِ، ثُمَّ لَمْ يَجِدُوا إِلاَّ أَنْ يَسْتَهِمُوا عَلَيْهِ لاَسْتَهَمُوا، وَلَوْ يَعْلَمُونَ
مَا فِي التَّهْجِيرِ لاَسْتَبَقُوا إِلَيْهِ، وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي الْعَتَمَةِ وَالصُّبْحِ لأَتَوْهُمَا وَلَوْ حَبْوًا

251. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada bi ljudi znali kakva je blagodat u učenju ezana i u prvom saffu, pa do toga ne mogli doći nikako drugačije osim bacanjem strijelice, bacali bi strijelicu. Kada bi znali ljudi koja je vrijednost početnog tekbira u namazu, natjecali bi se u njemu, a kada bi znali koja je vrijednost jacije i sabaha u džematu, dolazili bi na njih, makar puzeći.“

Ženama koje klanjaju iza ljudi u džematu je zabranjeno podizanje glave sa sedžde prije muškaraca

حديث سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ، قَالَ: كَانَ رِجَالٌ يُصَلُّونَ مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم
عَاقِدِي أُزْرِهِمْ عَلَى أَعْنَاقِهِمْ كَهَيْئَةِ الصِّبْيَانِ، وَيُقَالُ لِلنِّسَاءِ: لاَ تَرْفَعْنَ رُؤُوسَكُنَّ
حَتَّى يَسْتَوِيَ الرِّجَالُ جُلُوسًا

252. Hadis Sehla b. Sa'da, koji je kazao: „Neki ljudi su s Vjerovjesnikom, s.a.v.s., klanjali svezavši svoje ogrtače za vratove poput djece, pa je ženama rečeno: 'Ne dižite svoje glave sa sedžde, sve dok se ljudi ne isprave na sjedenje.“

Žene će ići u mesdžid ako nisu izložene smutnjama i neće se mirisati

حديث ابْنِ عُمَرَ، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم: إِذَا اسْتَأْذَنَتِ امْرَأَةُ أَحَدِكُمْ إِلَى الْمَسْجِدِ فَلاَ يَمْنَعْهَا

253. Hadis Ibn Omera, r.a., da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: „Kada žena zatraži dozvolu nekome od vas da ode u džamiju, nemojte je sprječavati."

حديث ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: كَانَتِ امْرَأَةٌ لِعُمَرَ تَشْهَدُ صَلاَةَ الصُّبْحِ وَالْعِشَاءِ فِي الْجَمَاعَةِ فِي الْمَسْجِدِ، فَقِيلَ لَهَا: لِمَ تَخْرُجِينَ وَقَدْ تَعْلَمِينَ أَنَّ عُمَرَ يَكْرَهُ ذَلِكَ وَيَغَارُ قَالَتْ: وَمَا يَمْنَعُهُ أَنْ يَنْهَانِي قَالَ: يَمْنَعُهُ قَوْلُ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم: لاَ تَمْنَعُوا إِمَاءَ اللهِ مَسَاجِدَ اللهِ

254. Hadis Ibn Omera, r.a., da je rekao: „Omerova žena je redovno išla na jaciju i sabah u džamiju, pa joj je rečeno: 'Zašto to radiš, a znaš da Omer ne voli da izlaziš i da je ljubomoran?' 'A šta ga sprječava da mi zabrani,' upitala je ona. 'Sprječavaju ga Poslanikove riječi: 'Ne sprječavajte Allahove robinje da dolaze u džamiju.'"

حديث عَائِشَةَ، قَالَتْ: لَوْ أَدْرَكَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم مَا أَحْدَثَ النِّسَاءُ لَمَنَعَهُنَّ الْمَسَاجِدَ كَمَا مُنِعَتْ نِسَاءُ بَنِي إِسْرَائِيلَ

255. Hadis Aiše, r.a., gdje je kazala: „Da je Poslanik, s.a.v.s., dočekao da vidi šta su sve žene inovirale, zabranio bi im da dolaze u džamiju, kao što je to bilo zabranjeno ženama sinova Israilovih."

U namazima u kojima se uči naglas dozvoljeno je sniziti ton ako se bojimo kakvih smutnji

حديث ابْنِ عَبَّاسٍ (وَلاَ تَجْهَرْ بِصَلاتِكَ وَلاَ تُخَافِتْ بِهَا) قَالَ: أُنْزِلَتْ وَرَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم مُتَوَارٍ بِمَكَّةَ، فَكَانَ إِذَا رَفَعَ صَوْتَهُ سَمِعَ الْمُشْرِكُونَ، فَسَبُّوا الْقُرْآنَ وَمَنْ أَنْزَلَهُ وَمَنْ جَاءَ بِهِ؛ فَقَالَ اللهُ تَعَالَى (وَلا تَجْهَرْ بِصَلاَتِكَ وَلاَ تُخَافِتْ بِهَا) لاَ تَجْهَرْ بِصَلاَتِكَ حَتَّى يَسْمعَ الْمُشْرِكُونَ، وَلاَ تُخَافِتْ بِهَا عَنْ أَصْحَابِكَ فَلاَ تُسْمِعُهُمْ (وَابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلاً) أَسْمِعْهُمْ وَلاَ تَجْهَرْ حَتَّى يَأْخُذُوا عَنْكَ الْقُرْآنَ

256. Hadis Ibn Abbasa, r.a., gdje stoji: Ajet: *I nemoj previše glasno učiti Kur'an u namazu niti previše tiho*, da je objavljeno Poslaniku, s.a.v.s., u Mekki. Kada bi Poslanik, s.a.v.s., glasno učio Kur'an, mušrici bi ga čuli i grdili Kur'an, Onoga ko ga objavljuje i onoga ko ga je donio. Pa je Allah objavio: *I nemoj previše glasno učiti Kur'an u namazu niti previše tiho.* Nemoj previše glasno učiti Kur'an da te čuju mušrici, niti previše tiho, pa da te prisutni ashabi ne budu čuli. Nađi najbolje rješenje između tog dvoga. Uči onoliko glasno koliko će te ashabi čuti i prihvatiti Kur'an od tebe."

O slušanju učenja Kur'ana

حديث ابْنِ عَبَّاسٍ، فِي قَوْلِهِ (لاَ تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ) قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم إِذَا نَزَلَ جِبْرِيلُ بِالْوَحْيِ وَكَانَ مِمَّا يُحَرِّكُ بِهِ لِسَانَهُ وَشَفَتَيْهِ فَيَشْتَدُّ عَلَيْهِ، وَكَانَ يُعْرَفُ مِنْهُ، فَأَنْزَلَ اللهُ الآيَةَ الَّتِي فِي (لاَ أُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ) (لاَ تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ) قَالَ: عَلَيْنَا أَنْ نَجْمَعَهُ فِي صَدْرِكَ، وَقُرْآنَهُ (فَإِذَا قَرَأْنَاهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ) فَإِذَا أَنْزَلْنَاهُ فَاسْتَمِعْ (ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ) عَلَيْنَا أَنْ نُبَيِّنَهُ

بِلِسَانِكَ قَالَ: فَكَانَ إِذَا أَتَاهُ جِبْرِيلُ أَطْرَقَ، فَإِذَا ذَهَبَ قَرَأَهُ كَمَا وَعَدَهُ اللهُ

257. Hadis Ibn Abbasa o Allahovim riječima: *Ne pomjeraj jezik svoj njegovim učenjem da bi ga što prije zapamtio*: „Kada bi Džibril donio Poslaniku, s.a.v.s., objavu, Poslanik, s.a.v.s., bi te riječi ponavljao jezikom i usnama, pa mu je to bilo teško i to se vidjelo na njemu. Tada je Allah objavio ajet: *Kunem se danom kada Smak svijeta nastupi... ne pomjeraj jezik svoj njegovim učenjem da bi ga što prije zapamtio, na nama je da ga saberemo da bi ga ti učio.* Nakon toga, kada bi mu došao Džibril, Poslanik, s.a.v.s., bi šutio, a kada bi otišao, on bi ga učio, kao što mu je Allah i obećao."

حديث ابْنِ عَبَّاسٍ، فِي قَوْلِهِ تَعَالَى (لاَ تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ) قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم يُعَالِجُ مِنَ التَّنْزِيلِ شِدَّةً، وَكَانَ مِمَّا يُحَرِّكُ شَفَتَيْهِ، فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَأَنَا أُحَرِّكُهُمَا لَكُمْ كَمَا كَانَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم يُحَرِّكُهُمَا وَقَالَ سَعِيدٌ (هُوَ سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ رَاوِي الْحَدِيثِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ): أَنَا أُحَرِّكُهُمَا كَمَا رَأَيْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ يُحَرِّكُهُمَا، فَحَرَّكَ شَفَتَيْهِ فَأَنْزَلَ اللهُ تَعَالَى (لاَ تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ) قَالَ جَمْعُهُ لَهُ فِي صَدْرِكَ وَتَقْرَأَهُ، (فَإِذَا قَرَأْنَاهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ) قَالَ: فَاسْتَمِعْ لَهُ وَأَنْصِتْ (ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ) ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا أَنْ تَقْرَأَهُ فَكَانَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم، بَعْدَ ذَلِكَ، إِذَا أَتَاهُ جِبْرِيلُ اسْتَمَعَ، فَإِذَا انْطَلَقَ جِبْرِيلُ قَرَأَهُ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم كَمَا قَرَأَهُ

258. Hadis Ibn Abbasa, r.a., o riječima Uzvišenog: *Ne pomjeraj jezik svoj njegovim učenjem da bi ga što prije zapamtio*: „Kada bi Poslaniku, s.a.v.s., dolazila objava, nije mu bilo lahko, pomjerao je svojim usnama. Ja ću vam pokazati kako je Poslanik, s.a.v.s., pomjerao svoje usne." Ebu Seid, prenosilac hadisa od Ibn Abbasa je rekao: „Ja ću vam pokazati kako je Ibn Abbas pomjerao svojim usnama. Onda je Uzvišeni Allah objavio: *Ne pomjeraj jezik svoj njegovim učenjem da bi ga što*

prije zapamtio, na nama je da ga saberemo da bi ga ti učio- mi ćemo ga sabrati u tvojim prsima, kako bi ga ti učio. *A kada ga mi učimo, ti prati učenje njegovo*, slušaj i šuti dok se Kur'an uči. *Na nama je da ga objasnimo* – tj., na nama je da ga ti dobro čitaš. Nako toga bi Poslanik, s.a.v.s., slušao Džibrila kada bi mu došao s objavom, a kada bi Džibril otišao, Poslanik, s.a.v.s., bi ga proučio kao što mu je i proučeno."

O glasnom učenju Kur'ana na sabah-namazu i učenju džinima

حديث ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: انْطَلَقَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم فِي طَائِفَةٍ مِنْ أَصْحَابِهِ عَامِدِينَ إِلَى سُوقِ عُكَاظٍ، وَقَدْ حِيلَ بَيْنَ الشَّيَاطِينِ وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ، وَأُرْسِلَتْ عَلَيْهِمُ الشُّهُبُ فَرَجَعَتِ الشَّيَاطِينُ إِلَى قَوْمِهِمْ، فَقَالُوا مَا لَكُمْ قَالُوا: حِيلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ، وَأُرْسِلَتْ عَلَيْنَا الشُّهُبُ قَالُوا: مَا حَالَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ إِلاَّ شَيْءٌ حَدَثَ، فَاضْرِبُوا مَشَارِقَ الأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا فَانْظُرُوا مَا هذَا الَّذِي حَالَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ فَانْصَرَفَ أُولئِكَ الَّذِينَ تَوَجَّهُوا نَحْوَ تِهَامَةَ إِلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، وَهُوَ بِنَخْلَةَ عَامِدِينَ إِلَى سُوقِ عُكَاظٍ، وَهُوَ يُصَلِّي بِأَصْحَابِهِ صَلاَةَ الْفَجْرِ، فَلَمَّا سَمِعُوا الْقُرْآنَ اسْتَمَعُوا لَهُ؛ فَقَالُوا: هذَا وَاللهِ الَّذِي حَالَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ، فَهُنَالِكَ حِينَ رَجَعُوا إِلَى قَوْمِهِمْ؛ فَقَالُوا: (يَا قَوْمَنَا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا يَهْدِي إِلى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا) فَأَنْزَلَ اللهُ عَلَى نَبِيِّهِ صلى الله عليه وسلم (قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِنَ الْجِنِّ) وَإِنَّمَا أُوحِيَ إِلَيْهِ قَوْلُ الْجِنِّ

259. Hadis Ibn Abbasa, r.a., gdje je kazao: „Vjerovjesnik, s.a.v.s., je krenuo s jednom grupom svojih ashaba na trg Ukkaz, a šejtanima je već bilo zabranjeno slušanje nebeskih vijesti. Na njih su puštene i zvijezde padalice i oni se povratiše

svome narodu koji su ih upitali: 'Šta vam je?' Oni odogvoriše: 'Između nas i prisluškivanja nebeskih razgovora su stavljene zabrane i gađani smo zvijezdama padalicama.' 'Zabrana slušanja nebeskih razgovora za vas nastala je samo zbog nekog novonastalog događaja,' rekao im je njihov narod. Oni su se okrenuli i usmjerili ka Tihami, ka Vjerovjesniku, s.a.v.s., a on bijaše tada u dolini Nahla, namjeravajući da ide na trg Ukaz i klanjaše sa svojim drugovima sabah-namaz. Kada su čuli Kur'an, osluškivali su ga dugo, a zatim rekli: 'Tako nam Boga, ovo je ono što je uzrokovalo zabranu da prisluškujemo nebeske razgovore.

Kada su se vratili svome narodu, rekli su: „O narode naš, mi smo čuli čudan Kur'an koji upućuje na Pravi put, mi ga vjerujemo i ne pripisujemo našem Gospodaru nikakvog druga.' Tada je Allah objavio Svome Vjerovjesniku: *Reci: 'Meni se objavljuje da je jedna skupina džina slušala Kur'an*, pa mu je objavljena izjava ovih džina."[35]

O učenju Kur'ana na podne i ikindiji

حديث أَبي قَتَادَةَ، قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يَقْرَأُ في الرَّكْعَتَيْنِ الأُولَيَيْنِ مِنْ صَلاَةِ الظُّهْرِ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ وَسُورَتَيْنِ، يُطَوِّلُ في الأُولَى وَيُقَصِّرُ في الثَّانِيَةِ، وَيُسْمِعُ الآيَةَ أَحْيانًا، وَكَانَ يَقْرَأُ في الْعَصْرِ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ وَسُورَتَيْنِ، وَكَانَ يُطَوِّلُ في الأُولَى، وَكَانَ يُطَوِّلُ في الرَّكْعَةِ الأُولَى مِنْ صَلاَةِ الصُّبْحِ وَيُقَصِّرُ في الثَّانِيَةِ

260. Hadis Ebu Katade, r.a.: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je

35 O događaju o kojem ovaj hadis govori, Ibn Ishak kaže da se dogodio prilikom Poslanikovog, s.a.v.s., povratka iz Taifa, kada je Poslanik, s.a.v.s., odsjeo u dolini Nahla. Tu je prenoćio i ujutru klanjao sabah. Tada je naišla grupa od sedam džina iz mjesta Nesibejn, čuli učenje Kur'ana, prenijeli to svome narodu i kazali da prihvataju islam, a odbacuju višeboštvo.

na prva dva rekata podne i ikindije učio Fatihu i dvije sure. Na prvom rekatu je učio duže, a na drugom kraće. Nekada bi dozvolio da čujemo poneki ajet. I na ikindiji je na prva dva rekata učio Fatihu i sure, na prvom duže. Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi i na sabahu učio duže na prvom rekatu, a kraće na drugom."

حديث سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ، عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ: شَكَا أَهْلُ الْكُوفَةِ سَعْدًا إِلَى عُمَرَ رضي الله عنه، فَعَزَلَهُ، وَاسْتَعْمَلَ عَلَيْهِمْ عَمَّارًا فَشَكَوْا حَتَّى ذَكَرُوا أَنَّهُ لاَ يُحْسِنُ يُصَلِّي، فَأَرْسَلَ إِلَيْهِ، فَقَالَ: يَا أَبَا إِسْحٰقَ إِنَّ هؤُلاَءِ يَزْعُمُونَ أَنَّكَ لاَ تُحْسِنُ تُصَلِّي قَالَ أَبُو إِسْحٰقَ: أَمَّا أَنَا وَاللهِ فَإِنِّي كُنْتُ أُصَلِّي بِهِمْ صَلاَةَ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم، مَا أَخْرِمُ عَنْهَا، أُصَلِّي صَلاَةَ الْعِشَاءِ فَأَرْكُدُ فِي الأُولَيَيْنِ، وَأُخِفُّ فِي الأُخْرَيَيْنِ قَالَ: ذَاكَ الظَّنُّ بِكَ يَا أَبَا إِسْحٰقَ فَأَرْسَلَ مَعَهُ رَجُلاً، أَوْ رِجَالاً، إِلَى الْكُوفَةِ فَسَأَلَ عَنْهُ أَهْلَ الْكُوفَةِ، وَلَمْ يَدَعْ مَسْجِدًا إِلاَّ سَأَلَ عَنْهُ، وَيُثْنُونَ مَعْرُوفًا، حَتَّى دَخَلَ مَسْجِدًا لِبَنِي عَبْسٍ؛ فَقَامَ رَجُلٌ مِنْهُمْ يُقَالُ لَهُ أُسَامَةُ بْنُ قَتَادَةَ، يُكْنَى أَبَا سَعْدَةَ؛ فَقَالَ: أَمَّا إِذْ نَشَدْتَنَا فَإِنَّ سَعْدًا كَانَ لاَ يَسِيرُ بِالسَّرِيَّةِ، وَلاَ يَقْسِمُ بِالسَّوِيَّةِ، وَلاَ يَعْدِلُ فِي الْقَضِيَّةِ قَالَ سَعْدٌ: أَمَا وَاللهِ لأَدْعُوَنَّ بِثَلاَثٍ: اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ عَبْدُكَ هذَا كَاذِبًا قَامَ رِيَاءً وَسُمْعَةً فَأَطِلْ عُمْرَهُ، وَأَطِلْ فَقْرَهُ، وَعَرِّضْهُ بِالْفِتَنِ فَكَانَ بَعْدُ، إِذَا سُئِلَ يَقُولُ: شَيْخٌ كَبِيرٌ مَفْتُونٌ أَصَابَتْنِي دَعْوَةُ سَعْد قَالَ عَبْدُ الْمَلِكِ (أَحَدُ رُوَاةِ هذَا الْحَدِيثَ) فَأَنَا رَأَيْتُهُ بَعْدُ، قَدْ سَقَطَ حَاجِبَاهُ عَلَى عَيْنَيْهِ مِنَ الْكِبَرِ، وَإِنَّهُ لَيَتَعَرَّضُ لِلْجَوَارِي فِي الطُّرُقِ يَغْمِزُهُنَّ

261. Hadis Sa'da b. Ebi Vekkasa, r.a., gdje stoji da je Džabir b. Semure ispričao: „Stanovnici Kufe su se požalili Omeru na Sa'da, pa ga je on povukao, a kao namjesnika im postavio Ammara. Žalili su mu se kako im ne klanja lijepo namaz, pa ga je Omer pozvao i upitao: 'O Ebu Ishak, oni mi se žale da ne obavljaš namaz lijepo i potpuno.' On odgovori: 'Što se toga tiče, ja obavljam namaz onako kako ga je klanjao Allahov Po-

slanik, s.a.v.s., i ne odstupam od njega. Klanjam im jaciju i na prva dva rekata dužim, a na druga dva skraćujem.' Omer mu reče: 'To je mišljenje o tebi, Ebu Ishak.' S njim je poslao jednog ili dvojicu ljudi u Kufu i pitao stanovnike Kufe o Sa'du. Nije ostavio ni jedne džamije da o njemu nije pitao. Svugdje su ga hvalili dok nije došao u džamiju Benu Absa. Ustao je čovjek po imenu Usame b. Katade, s nadimkom Ebu Sa'de i rekao: 'Kad nas već pitate, onda Sa'd nije išao u pohode, nije dijelio podjednako niti je sudio pravedno.' Tada Sa'd reče: 'Tako mi Allaha, učinit ću tri dove: Allahu moj, ako ovaj Tvoj rob laže i ovo govori samo da bi se pokazao pred ljudima produži mu život, povećaj mu siromaštvo i izloži ga iskušenjima.' Kada bi taj čovjek kasnije bio nešto upitan, govorio bi: 'Iskušani starac, zadesila me Sa'dova dova.'

Abdulmelik (jedan od prenosilaca ovog hadisa) kaže: „Vidio sam ga nakon toga kako su mu se kapci spustili na oči od starosti i kako ga robinje izlažu podsmjehu na ulicama."

O učenju Kur'ana na sabahu i akšamu

حديث أَبِي بَرْزَةَ، قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي الصُّبْحَ وَأَحَدُنَا يَعْرِفُ جَلِيسَهُ وَيَقْرأُ فِيهَا مَا بَيْنَ السِّتِّينَ إِلَى الْمِائَةِ، وَيُصَلِّي الظُّهْرَ إِذَا زَالَتِ الشَّمْسُ، وَالْعَصْرَ وَأَحَدُنَا يَذْهَبُ إِلَى أَقْصَى الْمَدِينَةِ ثُمَّ يَرْجِعُ وَالشَّمْسُ حَيَّةٌ وَلاَ يُبَالِي بِتَأْخِيرِ الْعِشَاءِ إِلَى ثُلُثِ اللَّيْلِ

262. Hadis Ebu Berze, r.a., gdje stoji: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je klanjao sabah namaz tada da je svako od nas mogao prepoznati onoga ko je do njega sjedio. Na sabahu je učio između šezdeset i sto ajeta. Podne bi klanjao kada bi sunce prešlo zenit, a ikindiju u vrijeme kada bi svako od nas mogao otići do kraja Medine i vratiti se, a da sunce još sija. Za jaciju se

nije brinuo ukoliko bi bila odložena do trećine noći."

حديث أُمِّ الْفَضْلِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّهُ قَالَ: إِنَّ أُمَّ الْفَضْلِ سَمِعَتْهُ وَهُوَ يَقْرَأُ (وَالْمُرْسَلاَتِ عُرْفًا) فَقَالَتْ: يَا بُنَيَّ وَاللهِ لَقَدْ ذَكَّرْتَنِي بِقِرَاءَتِكَ هذِهِ السُّورَةَ، إِنَّهَا لآخِرُ مَا سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقْرَأُ بِهَا فِي الْمَغْرِبِ

263. Hadis Ummi Fadl, od Ibn Abbasa, r.a., da ga je Ummu Fadl čula da uči: *El-Murselat*, pa mu je rekla: „Sinko, s ovim tvojim učenjem ove sure si me podsjetio, posljednje što sam od Poslanika, s.a.v.s., čula da uči na akšamu, bila je ta sura."

حديث جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقْرَأُ فِي الْمَغْرِبِ بِالطورِ

264. Hadis Džubejra b. Mut'ima, r.a., da je rekao: „Čuo sam Poslanika, s.a.v.s., kako na akšamu uči suru Et-Tur."

Učenje Kur'ana na jaciji

حديث الْبَرَاءِ، أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم كَانَ فِي سَفَرٍ فَقَرَأَ فِي الْعِشَاءِ فِي إِحْدَى الرَّكْعَتَيْنِ بِالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ

265. Hadis Bera'a, gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., bio na putovanju, pa je jedne večeri na jaciji, na jednom od rekata učio suru *Vet-tini vez-zejtuni*.

حديث جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ، أَنَّ مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ رضي الله عنه كَانَ يُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم ثُمَّ يَأْتِي قَوْمَهُ فَيُصَلِّي بِهِمُ الصَّلاَةَ، فَقَرَأَ بِهِمُ الْبَقَرَةَ قَالَ: فَتَجَوَّزَ رَجُلٌ فَصَلَّى صَلاَةً خَفِيفَةً، فَبَلَغَ ذلِكَ مُعَاذًا، فَقَالَ: إِنَّهُ مُنَافِقٌ فَبَلَغَ ذلِكَ الرَّجُلَ، فَأَتَى النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم، فَقَالَ يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّا قَوْمٌ نَعْمَلُ بِأَيْدِينَا، وَنَسْقِي

بِنَوَاضِحِنَا وَإِنَّ مُعَاذًا صَلَّى بِنَا الْبَارِحَةَ، فَقَرَأَ الْبَقَرَةَ، فَتَجَوَّزْتُ، فَزَعَمَ أَنِّي مُنَافِقٌ فَقَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: يَا مُعَاذُ أَفَتَّانٌ أَنْتَ ثلاثًا اقْرَأْ (وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا) وَ (سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الأَعْلَى) وَنَحْوَهَا

266. Hadis Džabira b. Abdullaha gdje stoji da je Muaz b. Džebel, r.a., klanjao namaz s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., zatim bi otišao svome narodu, pa bi klanjao i s njima. Jednom im je klanjao i učio suru El-Bekara, pa je jedan čovjek istupio i klanjao namaz sam kraće. Za to je saznao Muaz i rekao mu da je munafik. Čovjek je to čuo pa je došao Vjerovjesniku, s.a.v.s., i rekao: 'Allahov Poslaniče, mi smo ljudi koji radimo fizičke poslove i na devama gonimo vodu. Juče smo klanjali za Muazom, pa je počeo učiti suru El-Bekara, nakon čega sam ja istupio, a on ustvrdio da sam ja munafik.' Tada je Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Muaze, zar ćeš ti u iskušenja dovoditi ljude?' Zatim je dodao: 'Uči poglavlja *Veš-šemsi ve duhaha* i *Sebih-isme rabbikel-e'ala* i slična.“

Naredba imamu da skrati namaz

حديث أَبِي مَسْعُودٍ الأَنْصَارِيِّ، قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ إِنِّي وَاللهِ لأَتَأَخَّرُ عَنْ صَلاَةِ الْغَدَاةِ مِنْ أَجْلِ فُلاَنٍ مِمَّا يُطِيلُ بِنَا فِيهَا قَالَ: فَمَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم قَطُّ أَشَدَّ غَضَبًا فِي مَوْعِظَةٍ مِنْهُ يَوْمَئِذٍ، ثُمَّ قَالَ: يَأَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ مِنْكُمْ مُنَفِّرِينَ؛ فَأَيُّكُمْ مَا صَلَّى بِالنَّاسِ فَلْيُوجِزْ، فَإِنَّ فِيهِمُ الْكَبِيرَ وَالضَّعِيفَ وَذَا الْحَاجَةِ

267. Hadis Ebu Mes'uda el-Ensarije, gdje stoji: „Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., je došao neki čovjek i rekao mu: 'Allahov Poslaniče, ja ne idem na sabah zbog tog i tog čovjeka koji produžuje učenje.' Nisam vidio da je Allahov Poslanik,

s.a.v.s., ikada bio ljući u savjetovanju od tog puta. Rekao je: 'Ljudi, među vama ima onih koji rastjeruju druge. Kada neko od vas klanja kao imam ljudima neka skrati, jer među njima ima i starih, slabih i onih s potrebama."

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ لِلنَّاسِ فَلْيُخَفِّفْ، فَإِنَّ مِنْهُمُ الضَّعِيفَ وَالسَّقِيمَ وَالْكَبِيرَ؛ وَإِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ لِنَفْسِهِ فَلْيُطَوِّلْ مَا شَاءَ

268. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: „Kada neko od vas klanja kao imam neka skrati namaz, jer među ljudima ima slabih, bolesnih i starih. Kada klanja sam, neka oduži koliko hoće."

حديث أَنَسٍ، قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يُوجِزُ الصَّلاَةَ وَيُكْمِلُهَا

269. Hadis Enesa b. Malika, r.a., gdje stoji: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je klanjao kratko i upotpunio bi namaz."

حديث أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: مَا صَلَّيْتُ وَرَاءَ إِمَامٍ قَطُّ أَخَفَّ صَلاَةً وَلاَ أَتَمَّ مِنَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم؛ وَإِنْ كَانَ لَيَسْمَعُ بُكَاءَ الصَّبِيِّ فَيُخَفِّفُ مَخَافَةَ أَنْ تُفْتَنَ أُمُّهُ

270. Hadis Enesa b. Malika, r.a., da je rekao: „Ni za jednim imamom nisam klanjao kraći i potpuniji namaz, nego što sam to klanjao za Allahovim Poslanikom, s.a.v.s. Kada bi čuo plač djeteta on bi skratio namaz, bojeći se da majka ne dođe u iskušenje."

حديث أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: إِنِّي لأَدْخُلُ فِي الصَّلاةِ وَأَنَا أُرِيدُ إِطَالَتَهَا فَأَسْمَعُ بُكَاءَ الصَّبِيِّ فَأَتَجَوَّزُ فِي صَلاَتِي مِمَّا أَعْلَمُ مِنْ شِدَّةِ وَجْدِ أُمِّهِ مِنْ بُكَائِهِ

271. Hadis Enesa b. Malika, r.a., da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: „Ja pristupim namazu u namjeri da ga odužim, ali čujem plač djeteta, pa skratim namaz, znajući za bol koji njegova majka osjeća zbog njegovog plača."

O smirenom i potpunom obavljanju namaskih dijelova, iako se klanja kratko

حديث الْبَرَاءِ، قَالَ: كَانَ رُكُوعُ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم وَسُجُودُهُ، وَبَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ، وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ، مَا خَلاَ الْقِيَامَ وَالْقُعُودَ، قَرِيبًا مِنَ السَّوَاءِ

272. Hadis Bera'a, gdje stoji: „Poslanikov, s.a.v.s., ruku, sedžda, stanka između dvije sedžde i perido nakon podizanja glave s rukua, izuzev sjedenja i stajanja, su trajalo približno."

حديث أَنَسٍ رضي الله عنه قَالَ: إِنِّي لاَ آلُو أَنْ أُصَلِّيَ بِكُمْ كَمَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي بِنَا قَالَ ثَابِتٌ (راوي هذا الْحَدِيثِ) كَانَ أَنَسٌ يَصْنَعُ شَيْئًا لَمْ أَرَكُمْ تَصْنَعُونَهُ، كَانَ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ قَامَ حَتَّى يَقُولَ الْقَائِلُ قَدْ نَسِيَ؛ وَبَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ، حَتَّى يَقُولَ الْقَائِلُ قَدْ نَسِيَ

273. Hadis Enesa, r.a., gdje je kazao: „Ja neću ništa oduzimati od namaza, klanjaću ga onako kako sam vidio Poslanika, s.a.v..s, da klanja."

Sabit (prenosilac hadisa) kaže: „Enes je činio ono što nisam vidio da vi činite. Kada bi podigao glavu s rukua, čovjek bi pomislio da je zaboravio da nastavi namaz. Kada bi sjeo između dvije sedžde, čovjek bi rekao da je zaboravio nastaviti."

O slijeđenju imama i činjenju postupaka nakon njega

حديث الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ، قَالَ: كُنَّا نُصَلِّي خَلْفَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، فَإِذَا قَالَ: سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ لَمْ يَحْنِ أَحَدٌ مِنَّا ظَهْرَهُ حَتَّى يَضَعَ النَبِيُّ صلى الله عليه وسلم جَبْهَتَهُ عَلَى الأَرْضِ

274. Hadis Bera' b. Aziba, r.a., da je rekao: „Klanjali smo za Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., pa kada bi rekao: *semi'allahu limen hamideh*, ne bi niko od nas povio svoja leđa dok Poslanik, s.a.v.s., ne bi bio na sedždi."

O onome što je rečeno o ruku'u i sedždi

حديث عَائِشَةَ، قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يُكْثِرُ أَنْ يَقُولَ فِي رُكُوعِهِ وَسُجُودِهِ: سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي يَتَأَوَّلُ الْقُرْآنَ

275. Hadis Aiše, r.a., gdje stoji: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je puno na ruku'u i sedždi izgovarao: *Subhanekellahumme rabbena ve bi hamdike, Allahummegfir li.* Time je tumačio Kur'an."[36]

O organima na kojima se čini sedžda i o zabrani skupljanja kose i odjeće

حديث ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: أُمِرَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم أَنْ يَسْجُدَ عَلَى سَبْعَةِ

36 Pod ovom zadnjom rečenicom misli se da je to radio u skl - du s kur'anskom naredbom: *Fe sebbih bi hamdi rabbike ves-stagfir/ Sa zahvalnošću slavi svoga Gospodara i oprost traži.*

أَعْضَاءٍ، وَلاَ يَكُفَّ شَعَرًا وَلاَ ثَوْبًا: الْجَبْهَةِ، وَالْيَدَيْنِ وَالرُّكْبَتَيْنِ وَالرِّجْلَيْنِ

276. Hadis Ibn Abbasa, r.a., gdje stoji: „Poslanik, s.a.v.s., nam je naredio da činimo sedždu na sedam kostiju i da ne kupimo kosu i odjeći. Naredio nam je da činimo sedždu licem, dvijem rukama, koljenima i nogama.“

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ مَالِكٍ بْنِ بحَيْنَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم كَانَ إِذَا صَلَّى فَرَّجَ بَيْنَ يَدَيْهِ حَتَّى يَبْدُوَ بَيَاضُ إِبْطَيْهِ

277. Hadis Abdullaha b. Malika b. Bahjene, da bi Poslanik, s.a.v.s., na namazu (sedždi) toliko rastavio ruke da bi mu se vidjela bjelina pazuha.

O perdi klanjača

حديث ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم كَانَ إِذَا خَرَجَ يَوْمَ الْعِيدِ أَمَرَ بِالْحَرْبَةِ فَتُوضَعُ بَيْنَ يَدَيْهِ فَيُصَلِّي إِلَيْهَا، وَالنَّاسُ وَرَاءَهُ، وَكَانَ يَفْعَلُ ذلِكَ فِي السَّفَرِ، فَمِنْ ثَمَّ اتَّخَذَهَا الأُمَرَاءُ

278. Hadis Ibn Omera, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kada bi izašao klanjati bajram-namaz zatražio koplje, postavio ga ispred sebe i prema njemu klanjao, a ljudi su klanjali iza njega. To bi radio i na putu, a kasnije su to preuzeli emiri.“[37]

حديث ابْنِ عُمَرَ، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم أَنَّهُ كَانَ يُعَرِّضُ رَاحِلَتَهُ فَيُصَلِّي إِلَيْهَا

279. Hadis Ibn Omera, r.a., od Vjerovjesnika, s.a.v.s., da bi poprečno stavljao svoju jahalicu i klanjao prema njoj.

37 Ovdje se spominje bajram-namaz, jer je Poslanik, s.a.v.s., bajram klanjao na otvorenom.

حديث أَبِي جُحَيْفَةَ، أَنَّهُ رَأَى بِلاَلاً يُؤَذِّنُ، فَجَعَلْتُ أَتَتَبَّعُ فَاهُ ههُنَا وَههُنَا بِالأَذانِ

280. Hadis Ebu Džuhajfe, r.a., da je vidio Bilala kako uči ezan: „Pa su moja usta slijedila sve ono što je od ezana izgovarao."

حديث أَبِي جُحَيْفَةَ، قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم فِي قُبَّةٍ حَمْرَاءَ مِنْ أَدَمٍ، وَرَأَيْتُ بِلاَلاً أَخَذَ وَضُوءَ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم، وَرَأَيْتُ النَّاسَ يَبْتَدِرُونَ ذَاكَ الْوَضوءَ، فَمَنْ أَصَابَ مِنْهُ شَيْئًا تَمَسَّحَ بِهِ، وَمَنْ لَمْ يُصِبْ مِنْهُ شَيْئًا أَخَذَ مِنْ بَلَلِ يَدِ صَاحِبِهِ، ثُمَّ رَأَيْتُ بِلاَلاً أَخَذَ عَنَزَةً فَرَكَزَهَا، وَخَرَجَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم فِي حُلَّةٍ حَمْرَاءَ مُشَمِّرًا، صَلَّى إِلَى الْعَنَزَةِ بِالنَّاسِ رَكْعَتَيْنِ، وَرَأَيْتُ النَّاسَ وَالدَّوَابَّ يَمُرُّونَ مِنْ بَيْنَ يَدَي الْعَنَزَةِ

281. Hadis Ebu Džuhajfe: „Vidio sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., u crvenom kožnom šatoru. Bilala sam vidio kako uzima vodu kojom se abdestio Poslanik, s.a.v.s., a vidio sam i ljude gdje se utrkuju za tom vodom i ko bi dohvatio šta od te vode, potrao bi se njome, a ko ne uzimao bi vlažnost s njegove ruke. Potom sam vidio kako Bilal uze štap sa šiljkom i usadi ga, a Poslanik, s.a.v.s., izađe u crvenoj odjeći, zasukanoj do pod koljena i s ljudima klanja dva rekata iza kratkog štapa. Vidio sam kako ljudi i životinje prolaze ispred štapa."

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: أَقْبَلْتُ رَاكِبًا عَلَى حِمَارٍ أَتَانٍ، وَأَنَا يَوْمَئِذٍ قَدْ نَاهَزْتُ الاحْتِلاَمَ، وَرَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي بِمِنًى إِلَى غَيْرِ جِدَارٍ، فَمَرَرْتُ بَيْنَ يَدَيْ بَعْضِ الصَّفِّ، وَأَرْسَلْتُ الأَتَانَ تَرْتَعُ، فَدَخَلْتُ فِي الصَّفِّ، فَلَمْ يُنْكَرْ ذلِكَ عَلَيَّ

282. Hadis Abdullaha b. Abbasa, r.a., gdje stoji: „Išao sam jašući na magarici, tada sam bio skoro punoljetan. Allahov Po-

slanik, s.a.v.s., je klanjao kao imam ljudima na Mini bez zida, pa sam prošao ispred jednog dijela safa, pustio magaricu da pase, a ja ušao u saf. To mi nije zamjereno.“[38]

O spriječavanju prolaznika ispred klanjača

حديث أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ أَبُو صَالِحٍ السَّمَّانُ: رَأَيْتُ أَبَا سَعِيدٍ الخُدْرِيَّ فِي يَوْمِ جُمُعَةٍ يُصَلِّي إِلَى شَيْءٍ يَسْتُرُهُ مِنَ النَّاسِ، فَأَرَادَ شَابٌّ مِنْ بَنِي أَبِي مُعَيْطٍ أَنْ يَجْتَازَ بَيْنَ يَدَيْهِ، فَدَفَعَ أَبُو سَعِيدٍ فِي صَدْرِهِ، فَنَظَرَ الشَّابُّ فَلَمْ يَجِدْ مَسَاغًا إِلاَّ بَيْنَ يَدَيْهِ؛ فَعَادَ لِيَجْتَازَ فَدَفَعَهُ أَبُو سَعِيدٍ أَشَدَّ مِنَ الأُولَى فَنَالَ مِنْ أَبِي سَعِيدٍ، ثُمَّ دَخَلَ عَلَى مَرْوَانَ، فَشَكَا إِلَيْهِ مَا لَقِيَ مِنْ أَبِي سَعِيدٍ، وَدَخَلَ أَبُو سَعِيدٍ خَلْفَهُ عَلَى مَرْوَانَ، فَقَالَ: مَا لَكَ وَلاِبْنِ أَخِيكَ يَا أَبَا سَعِيدٍ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ إِلَى شَيْءٍ يَسْتُرُهُ مِنَ النَّاسِ فَأَرَادَ أَحَدٌ أَنْ يَجْتَازَ بَيْنَ يَدَيْهِ فَلْيَدْفَعْهُ، فَإِنْ أَبَى فَلْيُقَاتِلْهُ فَإِنَّمَا هُوَ شَيْطَانٌ

283. Hadis Ebu Seida el-Hudrija, gdje stoji da je Ebu Salih es-Seman rekao: „Vidio sam Ebu Seida el-Hudrija kako u petak klanja okrenut prema nečemu što ga je dijelilo od ljudi. Jedan

---

38 Sutra ili perda je predmet koji se postavlja ispred klanjača. Mustehab je da klanjač ispred sebe postavi perdu, koja bi spriječila prolazak ispred njega. Sutra može biti svaki predmet koji čovjek postavi ispred sebe, pa maker se radilo i o kraju njegove postelje. Imamova sutra je sutra i džemata, u ovim hadisima je dokaz da je dozvoljeno prolaziti ispred onih koji klanjaju za imamom i da je sutra propisana imamu i onome ko klanja sam. Na osnovi spomenutih hadisa, lijepo je da se čovjek što više primakne sutra ili zidu ispred sebe. El-Begavi kaže: "Ulema smatra mustehabom primaći se sutri tako da između klanjača i nje ostane onoliko prostora koliko je dovoljno za sedždu." (Fikhus-sunne, str. 409-411)

mladić iz Ibn Ebi Mu'ita je htio proći ispred njega, ali ga je Ebu Seid suzdržao prema prsima. Mladić se osvrnuo i nije našao drugi put, pa je krenuo ponovo proći, ali ga je Ebu Seid odgurnuo jače nego prvi put. Ostavio je Ebu Seida i otišao Mervanu i požalio mu se na ono što ga je od Ebu Seida zadesilo. Nakon njega je kod Mervana ušao i Ebu Seid, pa ga je Mervan upitao: 'Šta ti je bilo s tvojim sinovcem, Ebu Seide?' Ebu Seid reče: 'Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako kaže: 'Kada neko od vas klanja prema perdi koja ga pregrađuje od ljudi, pa neko pokuša proći ispred njega, neka ga odbije, a ako ovaj bude uporan neka se i bori protiv njega jer je on šejtan.'"

حديث أَبِي جُهَيْمٍ عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ، أَنَّ زَيْدَ بْنَ خَالِدٍ أَرْسَلَهُ إِلَى أَبِي جُهَيْمٍ يَسْأَلُهُ مَاذَا سَمِعَ مِنْ رَسُولِ الله صلى الله عليه وسلم فِي الْمَارِّ بَيْنَ يَدَيِ الْمُصَلِّي، فَقَالَ أَبُو جُهَيْمٍ: قَالَ رَسُولُ الله صلى الله عليه وسلم: لَوْ يَعْلَمُ الْمَارُّ بَيْنَ يَدَيِ الْمُصَلِّي مَاذَا عَلَيْهِ مِنَ الإِثْمِ لَكَانَ أَنْ يَقِفَ أَرْبَعِينَ خَيْرًا لَهُ مِنْ أَنْ يَمُرَّ بَيْنَ يَدَيْهِ

284. Hadis Ebu Džuhejma, gdje stoji da je Zejd b. Haris poslao Jusra b. Seida poslao Ebu Džuhejmu da ga pita o onome što je čuo od Poslanika, s.a.v.s., o onome ko prolazi ispred klanjača, pa je Ebu Džuhejm rekao: 'Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Kada bi onaj koji prolazi ispred klanjača znao koji mu je to grijeh, bilo bi mu bolje da stoji četrdeset, nego da prođe ispred njega.'"[39]

---

39 Ovi hadisi ukazuju na zabranu prolaska ispred klanjača. Ibn Kajjim kaže: „Ibn Hatim je rekao: 'Zabrana spomenuta u ovom hadisu odnosi se na to kada klanja klanja prema sutri, a ako ne klanja prema sutri, onda zabrana ne postoji."
Sejjid Sabik navodi: „Kada klanjač postavi sutru, propisano mu je da spriječi prolaznika da prođe ispred njega bilo da se radi o čovjeku ili životinji. Ako bude klanjao bez sutre, sprečavanje prolaznika nije propisano, i prolazak mu ne šteti." (Fikhus-sunne, 413)

O udaljenosti klanjača od perde

حديث سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ: كَانَ بَيْنَ مُصَلَّى رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم وَبَيْنَ الْجِدَارِ مَمَرُّ الشَّاةِ

285. Hadis Sehla b. Sa'da, gdje stoji: „Između Poslanika, s.a.v.s., dok je klanjao i zida koji je bio ispred njega, bio je razmak koliko bi prošla jedna ovca."

حديث سَلَمَةَ، قَالَ: كَانَ جِدَارُ الْمَسْجِدِ عِنْدَ الْمِنْبَرِ مَا كَادَتِ الشَّاةُ تَجُوزُهَا

286. Hadis Seleme: „Zid mesdžida kod minbere je bio toliko udaljen da bi mogla proći ovca (između zida i klanjača)."

حديث سَلَمَةَ بْنِ الأَكْوَعِ قَالَ يَزِيدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ: كُنْتُ آتِي مَعَ سَلَمَةَ بْنِ الأَكْوَعِ فَيُصَلِّي عِنْدَ الأُسْطُوَانَةِ الَّتِي عِنْدَ الْمُصْحَفِ، فَقُلْتُ يَا أَبَا مُسْلِمٍ أَرَاكَ تَتَحَرَّى الصَّلاَةَ عِنْدَ هذِهِ الأُسْطُوَانَةِ قَالَ: فَإِنِّي رَأَيْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يَتَحَرَّى الصَّلاَةَ عِنْدَهَا

287. Hadis Seleme b. El-Ekva', gdje stoji da je Jezid b. Ebi Ubejd rekao: „Dolazio sam sa Selemom b. El-Ekva', pa je on klanjao kod stuba gdje je mushaf. Pa sam ga upitao: 'Ebu Muslime, vidim te kako namjerno ideš klanjati iza tog stuba.' On je rekao: 'Vidio sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako ide klanjati iza tog stuba.'"

O onome što je stranom okrenuto ispred klanjača

حديث عَائِشَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم كَانَ يُصَلِّي وَهِيَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْقِبْلَةِ عَلَى فِرَاشِ أَهْلِهِ اعْتِرَاضَ الْجَنَازَةِ

288. Hadis Aiše, r.a., gdje je kazala: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi klanjao, a ja sam ležala poprijećno okrenuta poput mrtvaca između njega i Kible.“

حديث عَائِشَةَ، قَالَتْ: كَانَ النَبِيُّ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي وَأَنَا رَاقِدَةٌ مُعْتَرِضَةٌ عَلَى فِرَاشِهِ، فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يُوتِرَ أَيْقَظَنِي فَأَوْتَرْتُ

289. Hadis Aiše, r.a., koja je kazala: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je klanjao, a ja sam ispružena ležala (ispred njega) na njegovoj postelji. Pa kada bi htio obaviti vitr-namaz, probudio bi me, pa bih i ja klanjala.“

حديث عَائِشَةَ عَنْ مَسْرُوقٍ، قَالَ: ذُكِرَ عِنْدَهَا (عَائِشَةَ) مَا يَقْطَعُ الصَّلاَةَ، الْكَلْبُ وَالْحِمَارُ وَالْمَرْأَةُ فَقَالَتْ: شَبَّهْتُمُونَا بِالْحُمُرِ وَالْكِلاَبِ وَاللهِ لَقَدْ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي وَإِنِّي عَلَى السَّرِيرِ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْقِبْلَةِ، مُضْطَجِعَةً، فَتَبْدو لِي الْحَاجَةُ فَأَكْرَهُ أَنْ أَجْلِسَ فأُوذِيَ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم، فَأَنْسَلُّ مِنْ عِنْدِ رِجْلَيْهِ

290. Hadis Aiše, gdje stoji da je Mesruk rekao: „Spomenuo sam kod Aiše da se namaz kvari ukoliko ispred čovjeka pređe pas, magarac ili žena, pa je rekla: 'Zar nas upoređujete s magarcima i psima? Tako mi Allaha, vidjela sam kako Poslanik, s.a.v.s., klanja, dok sam ja opružena na njegovom krevetu, ispred njega naspram Kible. Osjetila bih potrebu, pa ne bih voljela da sjedim i uznemirim Poslanika, s.a.v.s., te bih se polahko izvukla pored njegovih nogu.“

حديث عَائِشَةَ قَالَتْ: أَعَدَلْتُمُونَا بِالْكَلْبِ وَالْحِمَارِ لَقَدْ رَأَيْتُنِي مُضْطَجِعَةً عَلَى السَّرِيرِ فَيَجِيءُ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم فَيَتَوَسَّطُ السَّرِيرَ، فَيُصَلِّي، فَأَكْرَهُ أَنْ أُسَنِّحَهُ فَأَنْسَلُّ مِنْ قِبَلِ رِجْلِي السَّرِيرِ حَتَّى أَنْسَلَّ مِنْ لِحَافِي

291. Hadis Aiše, r.a., gdje stoji: „Zar ćete nas izjednačiti sa psima i magarcima?! Posmatrala sam se ispružena na krevetu, kad dođe Allahov Poslanik, s.a.v.s., i stade na sredinu kreveta i

klanjaše. Meni je bilo neprijatno da se ispriječim ispred njega, pa sam se izvlačila nečujno prema nogama kreveta i tako se nečujno izvukla ispod svoga pokrivača."

حديث عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، أَنَّهَا قَالَتْ: كُنْتُ أَنَامُ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم وَرِجْلاَيَ فِي قِبْلَتِهِ، فَإِذَا سَجَدَ غَمَزَنِي فَقَبَضْتُ رِجْلَيَّ، فَإِذَا قَامَ بَسَطْتُهُمَا قَالَتْ: والْبُيُوتُ يَوْمَئِذٍ لَيْسَ فِيهَا مَصَابِيحُ

292. Hadis Aiše, r.a., Poslanikove, s.a.v.s., supruge, koja je kazala: „Spavala sam ispred Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a moje noge su bile okrenute ka Poslanikovoj kibli. Kada bi učinio sedždu, dodirnuo bi me, pa bih ja pokupila noge, a kada bi ustao, ja bih ih opružila.' Još je dodala: 'Tih dana u kući nije bilo svjetiljke.'"

حديث مَيْمُونَةَ قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي وَأَنَا حِذَاءَهُ، وَأَنَا حَائِضٌ، وَرُبَّمَا أَصَابَنِي ثَوْبُهُ إِذَا سَجَدَ

293. Hadis Mejmune, r.a., koja je rekla: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi klanjao, a ja bih bila kod njegovih nogu, pa bi me nekada dotakla njegova odjeća kada bi učinio sedždu."

Namaz u jednoj haljinci i osobine njegove odjeće

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ سَائِلاً سَأَلَ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم عَنِ الصَّلاَةِ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: أَوَلِكُلِّكُمْ ثَوْبَانِ

294. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je neki čovjek pitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s., u jednoj haljinci, pa mu je Poslanik odgovorio: „Bolje je klanjati u dvije haljinke."

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: لاَ يُصَلِّ أَحَدُكُمْ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ لَيْسَ عَلَى عَاتِقَيْهِ شَيْءٌ

295. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Neka niko od vas ne klanja u jednom čaršafu (komadu odjeće), a da njime ne prekrije svoja ramena."[40]

حديث عُمَرَ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ، قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ مُشْتَمِلاً بِهِ، فِي بَيْتِ أُمِّ سَلَمَةَ، وَاضِعًا طَرَفَيْهِ عَلَى عَاتِقَيْهِ

296. Hadis Omera b. Ebi Seleme, r.a., da je rekao: „Vidio sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako klanja u jednom ogrtaču ogrnut njime, u kući Ummu Seleme, te je prebacio dva kraja ogrtača preko svojih plećki."

حديث جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْكَدِرِ: رَأَيْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللهِ يُصَلِّي فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ، وَقَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي فِي ثَوْبٍ

297. Hadis Džabira b. Abdullaha, gdje stoji da je Muhammed b. Munkedir rekao: „Vidio sam Džabira b. Abdullaha, kako klanja u jednom čaršafu, pa je rekao: 'Vidio sam Poslanika, s.a.v.s., kako klanja u jednom čaršafu.'"

40 Ovaj hadis ukazuje na to da je mekruh pri obavljanju namaza otkrivati ramena.

KOMENTAR POGLAVLJA

Namaz je ibadet koji u islamu ima veću važnost od bilo kog drugog ibadeta. Namaz je stub vjere i bez njega nema vjere. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: „Glava svega jeste islam, namaz je stub, a džihad je vrhunac!"

Namaz je ibadet kojim je Uzvišeni Allah obavezao ljude, naređen u noći Mi'radža bez posrednika.

Et-Taberani bilježi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: Prvo za što će čovjek odgovarati na Sudnjem danu jeste namaz; pa ako mu namaz bude ispravan, bit će mu ispravna i ostala djela, a ako ne bude, neće mu biti ispravna ni ostala djela."

Evo nekoliko ajeta koji ukazuju na značaj i mjesto namaza:

Redovno molitvu obavljajte, naročito onu krajem dana, i pred Allahom ponizno stojte.[41]

Reci: 'Klanjanje moje, i obredi moji, i život moj, i smrt moja doista su posvećeni Allahu, Gospodaru svjetova,[42]

Kazuj Knjigu koja ti se objavljuje i obavljaj molitvu, molitva, zaista, odvraća od razvrata i od svega što je ružno; obavljanje molitve je najveća poslušnost! – A Allah zna šta radite.[43]

---

41 El-Bekara, 238.
42 El-En'am, 162-163.
43 El-Ankebut, 45.

Napuštanje namaza zbog nevjerovanja u taj propis ili njegovo osporavanje predstavlja djelo koje izvodi iz vjere, djelo kufra i to je stav svih islamskih učenjaka. Prema stavovima brojnih islamskih učenjaka upitno je i vjerovanje onih ljudi koji iz lijenosti i nemarnosti ne žele obavljati namaz.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: „Ko bude redovno i revnosno obavljao namaz, to će mu biti svjetlo, dokaz i spas na Sudnjem danu. Ko ne bude čuvao namaz neće imati svjetla, dokaza niti spasa. Na Sudnjem danu bit će s faraonom, Hamanom i Ubejjom b. Halefom."[44]

44 Ahmed s dobrim senedom.

POGLAVLJE O DŽAMIJAMA I MJESTIMA ZA OBAVLJANJE NAMAZA

POGLAVLJE O DŽAMIJAMA I MJESTIMA ZA OBAVLJANJE NAMAZA

حديث أَبِي ذَرٍّ رضي الله عنه، قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ أَيُّ مَسْجِدٍ وُضِعَ فِي الأَرْضِ أَوَّلُ قَالَ: الْمَسْجِدُ الْحَرَامُ قَالَ: قُلْتُ ثُمَّ أَيٌّ قَالَ: الْمَسْجِدُ الأَقْصى قُلْتُ: كَمْ كَانَ بَيْنَهُمَا قَالَ: أَرْبَعُونَ سَنَةً، ثُمَّ أَيْنَمَا أَدْرَكَتْكَ الصَّلاَةُ بَعْدُ، فَصَلِّ، فَإِنَّ الْفَضْلَ فِيهِ

298. Hadis Ebu Zerra, r.a., gdje stoji: „Rekao sam Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.: 'Poslaniče, koja je prva sagrađena džamija na Zemlji?' 'Bejtul-haram (Kaba),' odgovorio je Poslanik, s.a.v.s. 'A zatim,' upitao sam. 'Mesdžidul-aksa,' odgovorio je. 'Koliko je vremena između njih,' ponovo sam upitao.'Četrdeset godina,' kazao je Poslanik, s.a.v.s. A onda gdje god te zadesi namaz, tu ga i klanjaj, jer je dobro i u tome."

حديث جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: أُعْطِيتُ خَمْسًا لَمْ يُعْطَهُنَّ أَحَدٌ مِنَ الأَنْبِيَاءِ قَبْلِي: نُصِرْتُ بِالرُّعْبِ مَسِيرَةَ شَهْرٍ، وَجُعِلَتْ لِيَ الأَرْضُ مَسْجِدًا وَطَهُورًا، فَأَيُّمَا رَجُلٍ مِنْ أُمَّتِي أَدْرَكَتْهُ الصَّلاَةُ فَلْيُصَلِّ، وَأُحِلَّتْ لِيَ الْغَنَائِمُ، وَكَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يُبْعَثُ إِلَى قَوْمِهِ خَاصَّةً وَبُعِثْتُ إِلَى النَّاس كَافَّةً، وَأُعْطِيتُ الشَّفَاعَةَ

299. Hadis Džabira b. Abdullaha, gdje je Poslanik, s.a.v.s., kazao: „Dato mi je petoro što nije dato niti jednom vjerovjesni-

ku prije mene: pomognut sam strahom na razdaljini od mjesec dana, zemlja mi je učinjena mesdžidom i čistom, pa kojeg god čovjeka iz mog ummeta zadesi namaz, neka ga i klanja gdje se nađe, dozvoljen mi je ratni plijen, svaki vjerovjesnik je slat samo svome narodu, a ja sam poslan svim ljudima i dozvoljeno mi je zauzimanje.“[45]

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: بُعِثْتُ بِجَوَامِعِ الْكَلِمِ، وَنُصِرْتُ بِالرُّعْبِ، فَبَيْنَا أَنَا نَائِمٌ أُتِيتُ بِمَفَاتِيحِ خَزَائِنِ الأَرْضِ فَوُضِعَتْ فِي يَدِي قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: وَقَدْ ذَهَبَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم وَأَنْتُمْ تَنْتَثِلُونَهَا

300. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: „Poslat sam s konciznim i kratkim govorom, pomognut sam strahom i dok sam spavao u ruke su mi spušteni ključevi zemaljskih riznica.“ Ebu Hurejre, r.a., kaže: „Poslanik, s.a.v.s., je otišao, a vi vadite te riznice.“[46]

Izgradnja Poslanikove, s.a.v.s., džamije

حديث أَنَسٍ قَالَ: قَدِمَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم الْمَدِينَةَ، فَنَزَلَ أَعْلَى الْمَدِينَةِ فِي حَيٍّ يُقَالُ لَهُمْ بَنُو عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ، فَأَقَامَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم فِيهِمْ أَرْبَعَ عَشْرَةَ لَيْلَةً، ثُمَّ أَرْسَلَ إِلَى بَنِي النَّجَّارِ فَجَاءُوا مُتَقَلِّدِي السُّيُوفِ، فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى

45 Hadis spominje nekoliko Poslanikovih specifičnosti. Prva o kojoj govori jeste da je *pomognut strahom na udaljenosti od mjesec dana*, što znači da će ga se njegovi neprijatelji bojati, čak i ako su od njega daleko mjesec dana hoda.

46 Ebu Hurejre, r.a., u dodatku hadisa aludira na to da je Poslanik, s.a.v.s., preselio, ali nije ništa od tih zemaljskih riznica iskoristio. Prave riznice i bogatstvo koje je darovano ummetu naslijedili su oni koji su došli kasnije, u vrijeme velikih osvajanja Perzije i Bizantije.

النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم عَلَى رَاحِلَتِهِ، وَأَبُو بَكْرٍ رِدْفُهُ، وَمَلأُ بَنِي النَّجَّارِ حَوْلَهُ، حَتَّى أَلْقَى بِفِنَاءِ أَبِي أَيُّوبَ، وَكَانَ يُحِبُّ أَنْ يُصَلِّيَ حَيْثُ أَدْرَكَتْهُ الصَّلاَةُ، وَيُصَلِّي فِي مَرَابِضِ الْغَنَمِ، وَأَنَّهُ أَمَرَ بِبِنَاءِ الْمَسْجِدِ، فَأَرْسَلَ إِلَى مَلإٍ مِنْ بَنِي النَّجَّارِ، فَقَالَ: يَا بَنِي النَّجَّارِ ثَامِنُونِي بِحَائِطِكُمْ هذَا قَالُوا: لاَ وَاللهِ لاَ نَطْلُبُ ثَمَنَهُ إِلاَّ إِلَى اللهِ قَالَ أَنَسٌ: فَكَانَ فِيهِ مَا أَقُولُ لَكُمْ، قُبُورُ الْمُشْرِكِينَ، وَفِيهِ خَرِبٌ، وَفِيهِ نَخْلٌ؛ فَأَمَرَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم بِقُبُورِ الْمُشْرِكِينَ فَنُبِشَتْ، ثُمَّ بِالْخَرِبِ فَسُوِّيَتْ، وَبِالنَّخْلِ فَقُطِعَ فَصَفُّوا النَّخْلَ قِبْلَةَ الْمَسْجِدِ، وَجَعَلُوا عِضَادَتَيْهِ الْحِجَارَةَ، وَجَعَلُوا يَنْقُلُونَ الصَّخْرَ وَهُمْ يَرْتَجِزُونَ، وَالنَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم مَعَهُمْ وَهُوَ يَقُولُ:

اللَّهُمَّ لاَ خَيْرَ إِلاَّ خَيْرُ الآخِرَهْ فَاغْفِرْ لِلأَنْصَارِ وَالْمُهَاجِرَهْ

301. Hadis Enesa, r.a., gdje je kazao: „Poslanik, s.a.v.s., je stigao u Medinu i odsjeo u njene gornje dijelove, u kvartu čiji stanovnici su bili iz porodice Benu Amr b. Auf. Poslanik, s.a.v.s., je tu ostao četrnaest noći. Onda je pozvao porodicu Benu Nedžar, te su oni došli spremnih sablji. Kao sada da gledam Poslanika, s.a.v.s., kako jaše na jahalici, iza njega Ebu Bekr, a okolo njih ljudi iz Benu Nedžara. Tako su išli dok nisu stigli u dvorište ispred kuće Ebu Ejjuba el-Ensarije, r.a. Poslanik, s.a.v.s., je volio klanjati onda kada nastupi vrijeme namaza, pa je klanjao i u staništima ovaca. Naredio je izgradnju mesdžida, te je pozvao grupu iz Benu Nedžara i rekao im: 'O Benu Nedžarije, odredite mi cijenu za ovaj zid.' Oni su kazali: 'Ne, Allaha nam, njegovu vrijednost tražimo jedino od Allaha.'“

Enes kaže: „Na tom mjestu je bilo ono što vam i kažem, bilo je grobova mušrika, ostaci nekih građevina i palme. Pa je Poslanik, s.a.v.s., naredio te su grobovi ekshumirani, ostaci građevina poravnati, a palme isečene i stabla im poredana s prednje strane džamije, a dovratci joj napravljeni od kamena. Nosili su kamenje i u redžzu (vrsta metra) pjevali, a sa njima i Poslanik, s.a.v.s.: ‘Allahu, pravo dobro je samo u ahiretskim dobrima, oprosti ensarijama i muhadžirima.’“

Promjena kible od Kudsa prema Kabi

حديث الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رضي الله عنه، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم صَلَّى نَحْوَ بَيْتِ الْمَقْدِسِ سِتَّةَ عَشَرَ أَوْ سَبْعَةَ عَشَرَ شَهْرًا، وَكَانَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم يُحِبُّ أَنْ يُوَجَّهَ إِلَى الْكَعْبَةِ، فَأَنْزَلَ اللهُ (قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ) فتَوَجَّهَ نَحْوَ الْكَعْبَةِ وَقَالَ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ، وَهُمُ الْيَهُودُ مَا وَلاَّهُمْ عَنْ قِبْلَتِهِمُ الَّتِي كَانُوا عَلَيْهَا قُلْ للهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ فَصَلَّى مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم رَجُلٌ ثُمَّ خَرَجَ بَعْدَ مَا صَلَّى، فَمَرَّ عَلَى قَوْمٍ مِنَ الأَنْصَارِ فِي صَلاَةِ الْعَصْرِ يُصَلُّونَ نَحْوَ بَيْتِ الْمَقْدِسِ، فَقَالَ هُوَ يَشْهَدُ أَنَّهُ صَلَّى مَعَ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم وَأَنَّهُ تَوَجَّهَ نَحْوَ الْكَعْبَةِ؛ فَتَحَرَّفَ الْقَوْمُ حَتَّى تَوَجَّهُوا نَحْوَ الْكَعْبَةِ

302. Hadis Bera' b. Aziba, r.a., gdje je kazao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je šesnaest ili sedamnaest mjeseci klanjao u pravcu Bejtul-makdisa, a u isto vrijeme je želio okretati se prema Kabi. Onda je Uzvišeni Allah objavio: *Mi vidimo kako pogled svoj prema nebu upireš*,[47] pa se počeo okretati prema Kabi. *Tada su maloumnici rekli*, to se odnosi na Jevreje: *šta ih je odvratilo od njihove prvobitne kible? Reci: 'Allahovi su istok i zapad, On na pravi put upućuje koga hoće*. S Poslanikom, s.a.v.s., je klanjao neki čovjek i kada je izašao, susreo je grupu Ensarija kako klanjaju, okrenuti prema Bejtul-makdisu. On im je posvjedočio da je klanjao s Poslanikom, s.a.v.s., i da se Poslanik, s.a.v.s., okrenuo prema Kabi. Ljudi su se u namazu pomjerali dok se nisu okrenuli prema Kabi."

حديث الْبَرَاءِ رضي الله عنه، قَالَ: صَلَّيْنَا مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم نَحْوَ بَيْتِ الْمَقْدِسِ سِتَّةَ عَشَرَ أَوْ سَبْعَةَ عَشَرَ شَهْرًا، ثُمَّ صُرِفُوا نَحْوَ الْقِبْلَةِ

47 U nastavku ajeta je naredba o okretanju prema Kabi: *I zato lice svoje upravi prema Mesdžidul-haramu.*

303. Hadis Bera'a, r.a., gdje re kazao: „Klanjali smo s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., okrećući se prema Bejtul-makdisu šesnaest ili sedamnaest mjeseci, zatim je promijenjena Kibla.“

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ، قَالَ: بَيْنَا النَّاسُ بِقبَاءٍ فِي صَلاَةِ الصُّبْحِ إِذْ جَاءَهُمْ آتٍ؛ فَقَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَد أُنْزِلَ عَلَيْهِ اللَّيْلَةَ قُرْآنٌ، وَقَدْ أُمِرَ أَنْ يَسْتَقْبِلَ الْكَعْبَةَ، فَاسْتَقْبِلُوهَا وَكَانَتْ وُجُوهُهُمْ إِلَى الشَّامِ، فَاسْتَدَارُوا إِلَى الْكَعْبَةِ

304. Hadis Abdullaha b. Omera, r.a., gdje stoji: „Dok su ljudi i mesdžidu Kuba klanjali sabah-namaz, došao im je glasnik i rekao: 'Večeras su Poslaniku, s.a.v.s., objavljeni ajeti, naređeno mu je da se okreće prema Kabi, pa se i vi okrećite. Njihova lica su bila okrenuta prema Šamu, pa su se okrenuli prema Kabi.“[48]

Zabrana izgradnje džamija na grobovima

حديث عَائِشَةَ، أَنَّ أُمَّ حَبِيبَةَ وَأُمَّ سَلَمَةَ ذَكَرَتَا كَنِيسَةً رَأَتَاهَا بِالْحَبَشَةِ، فِيهَا تَصَاوِيرُ، فَذَكَرَتَا ذلِكَ لِلنَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، فَقَالَ: إِنَّ أُولئِكَ إِذَا كَانَ فِيهِمُ الرَّجُلُ الصَّالِحُ فَمَاتَ، بَنَوْا عَلَى قَبْرِهِ مَسْجِدًا، وَصَوَّرُوا فِيهِ تِلْكَ الصُّوَرَ، فَأُولئِكَ شِرَارُ الْخَلْقِ عِنْدَ اللهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

305. Hadis Aiše, r.a., koja prenosi kako su Ummu Habiba i Ummu Selema, r.a., spomenule Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., crkve i mnoštvo slika u njima a koje su vidjele u Abesiniji, pa je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada bi neki dobri čovjek među

48 Prvobitna Kibla muslimana bila je Bejtul-makdis (Kuds) koji se nalazio na sjeveru od Medine, dok je Meka na južnoj strani u odnosu na Medinu.

njima umro, oni bi na njegovom grobu izgradili te bogomolje i iscrtali slike po njima. To će na Sudnjem danu kod Allaha biti najgora vrsta ljudi.“

حديث عَائِشَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ فِي مَرضِهِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ: لَعَنَ اللهُ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى، اتَّخَذوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ قَالَتْ: وَلَوْلاَ ذلِكَ لأَبْرَزُوا قَبْرَهُ، غَيْرَ أَنِّي أَخْشى أَنْ يُتَّخَذَ مسْجِدًا

306. Hadis Aiše, r.a., koja prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., u svojoj smrtnoj bolesti rekao: „Allah je prokleo jevreje i kršćane, jer su grobove svojih vjerovjesnika uzeli za bogomolje.“ Aiša je dodala: „I da nije toga, njegov kabur bi bio uzdignut, ali se bojim da ga ljudi ne uzmu za svetilište.“

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: قَاتَلَ اللهُ الْيَهُودَ، اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ

307. Hadis Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Allah ubio Jevreje, grobove svojih vjerovjesnika su uzeli za svetilišta.“

حديث عَائِشَةَ وَعَبْدِ اللهِ بْنِ عَبَّاسٍ، قَالاَ: لَمَّا نَزَلَ برَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم، طَفِقَ يَطْرَحُ خَمِيصَةً لَهُ عَلَى وَجْهِهِ، فَإِذَا اغْتَمَّ بِهَا كَشَفَهَا عَنْ وَجْهِهِ، فَقَالَ، وَهُوَ كَذلِكَ: لَعْنَةُ اللهِ عَلَى الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى، اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيائِهِمْ مَسَاجِدَ يُحَذِّرُ مَا صَنَعُوا

308. Hadis Aiše i Abdullaha b. Abbasa, u kojem stoji: „Kada je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., došla smrt, počeo je na lice navlačiti svoju haljinu s ukrasnim šarama. Kada bi ga obuzela muka, sklonio bi je sa svoga lica. I u takvom stanju je govorio: 'Allah prokleo jevreje i kršćane što su grobove svojih vjerovjesnika uzeli za svetilišta,' upozoravajući na ono što su oni radili.“[49]

49 Zabrane izgradnje mesdžida na grobovima ne odnose

Vrijednost izgradnje džamija i podsticanje na njihovu gradnju

حديث عُثْمَانَ بْنِ عَفَّان عَنْ عُبَيْدِ اللهِ الْخَوْلاَنِيِّ، أَنَّهُ سَمِعَ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ يَقُولُ، عِنْدَ قَوْلِ النَّاسِ فِيهِ، حِينَ بَنَى مَسْجِدَ الرَّسُولِ صلى الله عليه وسلم: إِنَّكُمْ أَكْثَرْتُمْ، وَإِنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: مَنْ بَنَى مَسْجِدًا يَبْتَغِي بِهِ وَجْهَ اللهِ بَنَى اللهُ لَهُ مِثْلَهُ فِي الْجَنَّةِ

309. Hadis Osmana b. Affana, gdje Ubejdullah el-Havlani prenosi da ga je čuo kako govori, komentarišući stavove ljudi onda kada je (Osman) proširio Poslanikovu džamiju: „Vi pretjerujete, ja sam čuo Poslanika, s.a.v.s., da kaže: 'Ko izgradi džamiju, želeći time Allahovo lice, Allah će mu izgraditi istu u Džennetu."

O stavljanju ruku na koljena prilikom ruku'a

حديث سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ قَالَ مُصْعَبُ ابْنُ سَعْدٍ: صَلَّيْتُ إِلَى جَنْبِ أَبِي فَطَبَّقْتُ بَيْنَ كَفَّيَّ، ثُمَّ وَضَعْتُهُمَا بَيْنَ فَخِذَيَّ، فَنَهَانِي أَبِي، وَقَالَ: كُنَّا نَفْعَلُهُ؛ فَنُهِينَا عَنْهُ، وَأُمِرْنَا أَنْ نَضَعَ أَيْدِينَا عَلَى الرُّكَبِ

310. Hadis Sa'da b. Ebi Vekasa, r.a., gdje njegov sin Mus'ab priča: „Klanjao sam pored svoga oca, pa sam sastavio svoje šake i stavio među svoja stegna. Otac mi je to zabranio, govoreći: 'Tako smo i mi radili, pa nam je to zabranjeno i naređeno da

---

se samo na grobove vjerovjesnika, već i na grobove dobrih ljudi i pobožnjaka. Džabir kaže da je Poslanik, s.a.v.s., zabranio sjediti na grobu, zidati na njima ili praviti mauzoleje.

ruke stavljamo na koljena.'“[50]

O zabrani razgovora u toku namaza i derogaciji njegove dozvole

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ رضي الله عنه، قَالَ: كُنَّا نُسَلِّمُ عَلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم وَهُوَ فِي الصَّلاَةِ فَيَرُدُّ عَلَيْنَا، فَلَمَّا رَجَعْنَا مِنْ عِنْدِ النَّجَاشِيِّ سَلَّمْنَا عَلَيْهِ فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيْنَا، وَقَالَ: إِنَّ فِي الصَّلاَةِ شُغْلاً

311. Hadis Abdullaha b. Mes'uda, r.a., gdje stoji: „Dok bi Poslanik, s.a.v.s., bio u namazu, mi bismo mu nazivali selam i on bi nam odgovarao. Kada smo se vratili od Nedžašije, pokušali smo to isto uraditi, ali nam on nije odgovorio, a nakon namaza nam je rekao: 'Doista je namaz zauzetost.'“

حديث زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ، قَالَ: كُنَّا نَتَكَلَّمُ فِي الصَّلاَةِ، يُكَلِّمُ أَحَدُنَا أَخَاهُ فِي حَاجَتِهِ، حَتَّى نَزَلَتْ هذِهِ الآيَةُ (حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلاَةِ الْوُسْطَى وَقُومُوا للهِ قَانِتِينَ) فَأُمِرْنَا بِالسُّكُوتِ

312. Hadis Zejda b. Erkama, koji kaže: „Mi smo imali običaj razgovarati u namazu, neko od nas bi se u potrebi obraćao svom bratu, sve dok nije objavljen ajet: *Čuvajte svoje namaze, a posebno srednji namaz i stojte pred Allahom skrušeno*, tada nam je naređeno da šutimo.“

حديث جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ، قَالَ: بَعَثَنِي رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم فِي حَاجَةٍ لَهُ، فَانْطَلَقْتُ، ثُمَّ رَجَعْتُ وَقَدْ قَضَيْتُهَا، فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ، فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيَّ، فَوَقَعَ فِي قَلْبِي مَا اللهُ أَعْلَمُ بِهِ، فَقُلْتُ فِي نَفْسِي لَعَلَّ رَسُولَ اللهِ

50 Na ruku'u dlanovi se drže na koljenima, obuhvaćeni palcem i malim prstom, a ostali prsti se ispruže niz cjevanice. Hadisi drugog sadržaja osim ovoga su derogirani.

صلى الله عليه وسلم وَجَدَ عَلَيَّ أَنِّي أَبْطَأْتُ عَلَيْهِ، ثُمَّ سَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيَّ فَوَقَعَ فِي قَلْبِي أَشَدُّ مِنَ الْمَرَّةِ الأُولَى؛ ثُمَّ سَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ عَلَيَّ، وَقَالَ: إِنَّمَا مَنَعَنِي أَنْ أَرُدَّ عَلَيْكَ أَنِّي كُنْتُ أُصَلِّي وَكَانَ عَلَى رَاحِلَتِهِ مُتَوَجِّهًا إِلَى غَيْرِ الْقِبْلَةِ

313. Hadis Džabira b. Abdullaha, gdje stoji da je kazao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., me je poslao da nešto uradim za njega, ja sam otišao, obavio dužnost i vratio se. Otišao sam Poslaniku, s.a.v.s., nazvao mu selam, ali mi on nije odgovorio. Onda sam pomislio stvari koje Allah najbolje zna, pomislio sam da mi Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije zamjerio jer sam možda bio spor. Onda sam mu ponovo nazvao selam, ali mi opet nije odgovorio. Bilo mi je teže nego prvi put. Nazvao sam mu i treći put selam, pa mi je on odgovorio i rekao: 'Jedino što me je spriječilo da ti odgovorim na selam je to što sam klanjao.' Bio je na jahalici i nije bio okrenut prema kibli."

Dozvoljeno je proklinjati šejtana u toku namaza

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: إِنَّ عِفْرِيتًا مِنَ الْجِنِّ تَفَلَّتَ عَلَيَّ الْبَارِحَةَ لِيَقْطَعَ عَلَيَّ الصَّلاَةَ، فَأَمْكَنَنِي اللهُ مِنْهُ، فَأَرَدْتُ أَنْ أَرْبِطَهُ إِلَى سَارِيَةٍ مِنْ سَوَارِي الْمَسْجِدِ حَتَّى تُصْبِحُوا وَتَنْظُرُوا إِلَيْهِ كُلُّكُمْ، فَذَكَرْتُ قَوْلَ أَخِي سُلَيْمَانَ (رَبِّ هَبْ لِي مُلْكًا لاَ يَنْبَغِي لأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي) فَرَدَّهُ خَاسِئًا

314. Hadis Ebu Hurejre, r.a., koji prenosi od Vjerovjesnika, s.a.v.s., da je rekao: „Juče mi se jedan džin ifrit ispriječio, pokušavajući mi prekinuti namaz. Allah mi je dao moć nad njim, te sam ga htio svezati za jedan od stubova džamije kako biste ga, kada svane, svi vi vidjeli, ali sam se sjetio dove moga brata Sulejmana: *Gospodaru moj, daj mi vlast koju neće imati niko poslije mene*, te je ovaj džin protjeran."

Dozvoljeno je nositi djecu u namazu

حديث أَبِي قَتَادَةَ الأَنْصَارِيِّ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم كَانَ يُصَلِّي وَهُوَ حَامِلٌ أُمَامَةَ بِنْتَ زَيْنَبَ بِنْتِ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم، وَلأَبِي الْعَاصِ بْنِ رَبِيعَةَ بْنِ عَبْدِ شَمْسٍ، فَإِذَا سَجَدَ وَضَعَهَا، وَإِذَا قَامَ حَمَلَهَا

315. Hadis Ebu Katade el-Ensarija da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., klanjao i u isto vrijeme nosio Umamu bint Zejneb, svoju unuku i kćerku Ebul-Asa b. Rebi'e b. Abdi Šemsa. Kada bi učinio sedždu, spustio bi je, a kada bi ustao, podigao bi je."

Dozvoljeno je učiniti korak ili dva u namazu

حديث سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ، قَالَ أَبُو حَازِمِ بْنِ دِينَارٍ: إِنَّ رِجَالاً أَتَوْا سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ السَّاعِدِيَّ، وَقَدِ امْتَرَوْا فِي الْمِنْبَرِ، مِمَّ عُودُهُ، فَسَأَلُوهُ عَنْ ذلِكَ، فَقَالَ: وَاللهِ إِنِّي لأَعْرِفُ مِمَّا هُوَ، وَلَقَدْ رَأَيْتُهُ أَوَّلَ يَوْمٍ وُضِعَ، وأَوَّلَ يَوْمٍ جَلَسَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم أَرْسَلَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم إِلَى فُلاَنَةَ (امْرَأَةٍ قَدْ سَمَّاهَا سَهْلٌ): مُرِي غُلاَمَكِ النَّجَّارَ أَنْ يَعْمَلَ لِي أَعْوَادًا أَجْلِسُ عَلَيْهِنَّ إِذَا كَلَّمْتُ النَّاسَ فَأَمَرَتْهُ فَعَمِلَهَا مِنْ طَرْفَاءِ الْغَابَةِ، ثُمَّ جَاءَ بِهَا، فَأَرْسَلَتْ إِلَى رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم فَأَمَرَ بِهَا فَوُضِعَتْ هٰهُنَا ثُمَّ رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم صَلَّى عَلَيْهَا، وَكَبَّرَ وَهُوَ عَلَيْهَا، ثُمَّ رَكَعَ وَهُوَ عَلَيْهَا، ثُمَّ نَزَلَ الْقَهْقَرَى، فَسَجَدَ فِي أَصْلِ الْمِنْبَرِ، ثُمَّ عَادَ، فَلَمَّا فَرَغَ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ، فَقَالَ: أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا صَنَعْتُ هٰذَا لِتَأْتَمُّوا وَلِتَعَلَّمُوا صَلاَتِي

316. Hadis Sehla b. Sa'da el-Sa'idija, gdje se navodi da je Ebu Hazim b. Dinar ispričao: „Neki ljudi su došli Sehlu b. Sa'du

es-Sa'idiji. Raspravljali su se o vrsti drveta od koga je napravljen Poslanikov minber, pa su ga upitali o tome, a on im je rekao: 'Tako mi Allaha, ne znam od kakvog drveta je izgrađen. Ali sam ga vidio onog dana kada je i postavljen i prvi dan kada je na njega sjeo Allahov Poslanik, s.a.v.s. Poslanik, s.a.v.s., je poslao po tu ženu, čije ime je Sehl spomenuo, i rekao joj: 'Naredi svom slugi stolaru da mi izgradi nešto od drveta na čemu bih sjedio kada držim govor ljudima.' Ona mu je to naredila, pa je on izgradio minber od drveta jasena i donio ga, pa ga je ona poslala Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i on je zapovjedio pa se ovdje postavio. Kasnije sam vidio Allahovog Poslanika, s.a.v.s.., kako na njemu klanja, kako na njemu uči tekbir i kako na njemu čini ruku. A zatim siđe natraške i učini sedždu na pragu minbera i opet se povrati. Kada je to završio, okrenuo se svijetu i rekao: 'Ljudi, ja sam ovo učinio samo zato da se vi za mnom povodite i da se poučite mome namazu.'"

Pokuđenost podbočavanja u namazu

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، قَالَ: نُهِيَ أَنْ يُصَلِّيَ الرَّجُلُ مُخْتَصِرًا

317. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., zabranio da čovjek klanja podbočen rukama.

O pokuđenosti ravnanja zemlje i potiranja kamenja u namazu

حديث مُعَيْقِيب، أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: فِي الرَّجُلِ يُسَوِّي التُّرَابَ حَيْثُ يَسْجُدُ، قَالَ: إِنْ كُنْتَ فَاعِلاً فَوَاحِدَةً

318. Hadis Muajkiba, gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., re-

kao o čovjeku koji poravnjava zemlju na mjestu gdje će činiti sedždu: „Ako to radi neka uradi samo jednom.“

Zabrana pljuvanja u džamiju, u toku ili van namaza

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم رَأَى بُصَاقًا فِي جِدَارِ الْقِبْلَةِ فَحَكَّهُ، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ، فَقَالَ: إِذَا كَانَ أَحَدُكُمْ يُصَلِّي فَلاَ يَبْصُقْ قِبَلَ وَجْهِهِ، فَإِنَّ اللهَ قِبَلَ وَجْهِهِ إِذَا صَلَّى

319. Hadis Abdullaha b. Omera, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., vidio opljuvak na zidu mesdžida prema kibli i počistio ga, a onda se okrenuo ljudima i rekao: „Kada neko od vas klanja neka ne pljuje ispred sebe, jer je Allah ispred njega.“

حديث أَبِي سَعِيدٍ، أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم أَبْصَرَ نُخَامَةً فِي قِبْلَةِ الْمَسْجِدِ فَحَكَّهَا بِحَصَاةٍ، ثُمَّ نَهى أَنْ يَبْزُقَ الرَّجُلُ بَيْنَ يَدَيْهِ، أَوْ عَنْ يَمِينِهِ، وَلكِنْ عَنْ يَسَارِهِ، أَوْ تَحْتَ قَدَمِهِ الْيُسْرَى

320. Hadis Ebu Seida, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., vidio opljuvak na zidu mesdžida prema kibli, pa ga je počistio kamenom, a potom zabranio da čovjek pljuje ispred sebe i na svoju desnu stranu. Ako će već pljunuti onda na lijevu stranu ili ispod lijevog stopala.“

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبِي سَعِيدٍ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم رَأَى نُخَامَةً فِي جِدَارِ الْمَسْجِدِ فَتَنَاوَلَ حَصَاةً فَحَكَّهَا، فَقَالَ: إِذَا تَنَخَّمَ أَحَدُكُمْ فَلاَ يَتَنَخَّمَنَّ قِبَلَ وَجْهِهِ، وَلاَ عَنْ يَمِينِهِ، وَلْيَبْصُقْ عَنْ يَسَارِهِ أَوْ تَحْتَ قَدَمِهِ الْيُسْرَى

321. Hadis Ebu Hurejre i Ebu Seida da je Poslanik, s.a.v.s.,

vidio opljuvak na zidu džamije, pa je uzeo kamen i njime počistio, a potom kazao: „Kada neko od vas hoće pljunuti, nemoj to da čini ispred sebe niti na svoju desnu stranu. Ako to već čini, onda neka to uradi na svoju lijevu stranu ili pod lijevo stopalo.“

حديث عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم رَأَى فِي جِدار الْقِبْلَةِ مُخاطًا، أَوْ بُصَاقًا، أَوْ نُخَامةً فَحَكَّهُ

322. Hadis Aiše, r.a., majke vjernika gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., na zidu džamije prema Kibli vidio slinu ili pljuvačku ili hrakotinu, pa je to potrao.

حديث أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا كَانَ فِي الصَّلاَةِ فَإِنَّمَا يُنَاجِي رَبَّهُ، فَلاَ يَبْزُقَنَّ بَيْنَ يَدَيْهِ وَلاَ عَنْ يَمِينِهِ، وَلكِنْ عَنْ يَسَارِهِ أَوْ تَحْتَ قَدَمِهِ

323. Hadis Enesa b. Malika, r.a., da je kazao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Kada je čovjek u namazu, on razgovara sa svojim Gospodarom. Zato nemoj da pljuje ispred sebe, već neka to čini sa svoje lijeve strane ili ispod stopala.“

حديث أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: الْبُزَاقُ فِي الْمَسْجِدِ خَطِيئَةٌ وَكَفَّارَتُهَا دَفْنُهَا

324. Hadis Enesa b. Malika, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Pljuvanje u džamiji je grijeh, a njegov iskup je zatrpavanje toga.“[51]

51 Poslanik, s.a.v.s., je klanjao namaz na minberu kako bi ga svi ljudi vidjeli.

Dozvoljeno je klanjati u sandalama

حديث أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ يَزِيدَ الأَزْدِيِّ، قَالَ: سَأَلْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ: أَكَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي فِي نَعْلَيْهِ قَالَ: نَعَمْ

325. Hadis Enesa b. Malika, u kome se navodi da ga je Seid b. Jezid el-Ezdi upitao da li je Poslanik, s.a.v.s., klanjao u sandalama, pa je on odgovorio potvrdno.

Pokuđeno je klanjati namaz u odjeći s amblemima

حديث عَائِشَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم صَلَّى فِي خَمِيصَةٍ لَهَا أَعْلاَمٌ، فَقَالَ: شَغَلَتْنِي أَعْلاَمُ هذِهِ اذهبوا بِهَا إِلَى أَبِي جَهْمٍ وَأْتُونِي بِأَنْبِجَانِيَّةٍ

326. Hadis Aiše, r.a., gdje je kazala da je Poslanik, s.a.v.s., klanjao namaz u ogrtaču na kojem su se nalazili amblemi i šare, pa je nakon namaza rekao: „Ove šare su me odvratile od namaza, nosite ovaj ogrtač Ebu Džehmu, a meni donesite bez šara.“

Pokuđenost klanjanja namaza u prisustvu hrane

حديث أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: إِذَا وُضِعَ الْعَشَاءُ وَأُقِيمَتِ الصَّلاَةُ فَابْدَءُوا بِالْعَشَاءِ

327. Hadis Enesa b. Malika, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: „Kada se prinese hrana, a u isto vrijeme se prouči i

ikamet, vi prvo jedite."

حديث أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: إِذَا قُدِّمَ الْعَشَاءُ فَابْدَءُوا بِهِ قَبْلَ أَنْ تُصَلُّوا صَلاَةَ الْمَغْرِبِ، وَلاَ تَعْجَلُوا عَنْ عَشَائِكُمْ

328. Hadis Enesa b. Malika, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada je večera već pripremljena, počnite jesti prije nego li klanjate akšam-namaz i ne žurite pri večeranju."

حديث عَائِشَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم أَنَّهُ قَالَ: إِذَا وُضِعَ الْعَشَاءُ وَأُقِيمَتِ الصَّلاَةُ فَابْدَءُوا بِالْعَشَاءِ

329. Hadis Aiše, r.a., da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: „Kada se postavi večera, a prouči ikamet, prvo večerajte."

حديث ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: إِذَا وُضِعَ عَشَاءُ أَحَدِكُمْ وَأُقِيمَتِ الصَّلاَةُ فَابْدَءُوا بِالْعَشَاءِ، وَلاَ يَعْجَلْ حَتَّى يَفْرُغَ مِنْهُ

330. Hadis Ibn Omera, r.a., gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada se nekom od vas prinese večera, a ikamet se proučio, onda prvo večerajte, i nemojte žuriti s večerom dok ne završite."

Zabrana konzumiranja crnog i bijelog luka prilikom odlaska u džamiju

حديث ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم قَالَ فِي غَزْوَةِ خَيْبَرَ: مَنْ أَكَلَ مِنْ هذِهِ الشَّجَرَةِ يَعْنِي الثُّومَ فَلاَ يَقْرَبَنَّ مَسْجِدَنَا

331. Hadis Ibn Omera, r.a., da je Poslanik, s.a.v.s., u bici na Hajberu rekao: „Ko je jeo ove biljke", misli na bijeli luk „neka se ne primiče našem mesdžidu."

حديث أَنَسٍ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ، قَالَ: سَأَلَ رَجُلٌ أَنَسًا، مَا سَمِعْتَ نَبِيَّ اللهِ صلى الله عليه وسلم فِي الثُّومِ فَقَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: مَنْ أَكَلَ مِنْ هذِهِ الشَّجَرَةِ فَلاَ يَقْرَبْنَا أَوْ لاَ يُصَلِّيَنَّ مَعَنَا

332. Hadis Enesa, gdje Abdulaziz priča: „Neki čovjek je upitao Enesa: „Šta si čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže o bijelom luku?“ On je rekao: „Rekao je: 'Ko bude jeo bijeli luk neka nam se ne približava.“ Ili je rekao: „Nemoj da klanja s nama.“

حديث جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ، زَعَمَ أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: مَنْ أَكَلَ ثُومًا أَوْ بَصَلاً فَلْيَعْتَزِلْنَا أَوْ قَالَ فَلْيَعْتَزِلْ مَسْجِدَنَا وَلْيَقْعُدْ فِي بَيْتِهِ وَأَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم أُتِيَ بِقِدْرٍ فِيهِ خَضِرَاتٌ مِنْ بُقُولٍ فَوَجَدَ لَهَا رِيحًا، فَسَأَلَ فَأُخْبِرَ بِمَا فِيهَا مِنَ الْبُقُولِ، فَقَالَ: قَرِّبُوهَا إِلَى بَعْضِ أَصْحَابِهِ كَانَ مَعَهُ فَلَمَّا رَآهُ كَرِهَ أَكْلَهَا، قَالَ: كُلْ فَإِنِّي أُنَاجِي مَنْ لاَ تُنَاجِي

333. Hadis Džabira b. Abdullaha, koji tvrdi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko jede bijeli ili crni luk, neka nas izbjegava.“ Ili je rekao: „Neka izbjegava dolazak u džamiju i neka sjedi kući.“

Isto tako kaže da je Poslaniku, s.a.v.s., donešena posuda s povrćem u kojem je bilo i pasulja. Pa je osjetio miris i upitao šta se tu nalazi. Kada mu je kazano da ima pasulja, naredio je da bude primaknut jednom od njegovih ashaba koji je bio s njim. Kada je Poslanik primijetio da se i on uzdržava od njegovog jela, rekao mu je: „Jedi, ti ne razgovaraš s onim s kim ja razgovaram.“

Zaborav u namazu i sehvi sedžda

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: إِذَا نُودِيَ بِالصَّلاَةِ أَدْبَرَ الشَّيْطَانُ وَلَهُ ضُرَاطٌ حَتَّى لاَ يَسْمَعَ الأَذَانَ، فَإِذَا قُضِيَ الأَذَانُ أَقْبَلَ، فَإِذَا ثُوِّبَ بِهَا أَدْبَرَ، فَإِذَا قُضِيَ التَّثْوِيبُ أَقْبَلَ، حَتَّى يَخْطِرَ بَيْنَ الْمَرْءِ وَنَفْسِهِ، يَقُولُ اذْكُرْ كَذَا وَكَذَا، مَا لَمْ يَكُنْ يَذْكُرُ، حَتَّى يَظَلَّ الرَّجُلُ إِنْ يَدْرِي كَمْ صَلَّى فَإِذَا لَمْ يَدْرِ أَحَدُكُمْ كَمْ صَلَّى، ثَلاَثًا أَوْ أَرْبَعًا، فَلْيَسْجُدْ سَجْدَتَيْنِ وَهُوَ جَالِسٌ

334. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje je kazao: „Kada bude proučen ezan za namaz, šejtan pobjegne i pušta vjetrove sve do mjesta gdje se ne čuje ezan. Kada se završi ezan, on se ponovo vrati. Kada se prouči ikamet, on se okrene i pobjegne, a kada se završi, ponovo se vrati. Onda počne čovjeku u namazu ubacivati misli, napominjući ga: 'Sjeti se toga i toga,' čega se čovjek, inače, ne bi sjetio. Onda čovjek zaboravi koliko rekata je klanjao. Ako se tako desi nekome od vas da ne zna koliko je klanjao, tri ili četiri, neka na sjedenju učini još dvije sedžde."

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ بُحَيْنَةَ رضي الله عنه، قَالَ: صَلَّى لَنَا رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم رَكْعَتَيْنِ مِنْ بَعْضِ الصَّلَوَاتِ، ثُمَّ قَامَ فَلَمْ يَجْلِسْ، فَقَامَ النَّاسُ مَعَهُ، فَلَمَّا قَضَى صَلاَتَهُ وَنَظَرْنَا تَسْلِيمَهُ كَبَّرَ قَبْلَ التَّسْلِيمِ، فَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ وَهُوَ جَالِسٌ، ثُمَّ سَلَّمَ

335. Hadis Abdullaha b. Buhajne, r.a., da je rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je klanjao na jednom namazu dva rekata, a onda ustao, ne sjednuvši između njih. Ljudi su za njime ustali. Na zadnjem sjedenju smo iščekivali da preda selam, ali je on, sjedeći, učinio dvije sedžde, pa onda predao selam."

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: صَلَّى النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم، (قَالَ إِبْرَاهِيمُ، أَحَدُ الرُّوَاةِ، لاَ أَدْرِي زَادَ أَوْ نَقَصَ)؛ فَلَمَّا سَلَّمَ قِيلَ لَهُ يَا رَسُولَ اللهِ أَحَدَثَ فِي الصَّلاَةِ شَيْءٌ قَالَ: وَمَا ذَاكَ قَالُوا: صَلَّيْتَ كَذَا وَكَذَا فَثَنَى رِجْلَيْهِ وَاسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ

وَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ، ثُمَّ سَلَّمَ فَلَمَّا أَقْبَلَ عَلَيْنَا بِوَجْهِهِ، قَالَ: إِنَّهُ لَوْ حَدَثَ فِي الصَّلاَةِ شَيْءٌ لَنَبَّأْتُكُمْ بِهِ، وَلكِنْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ أَنْسى كَمَا تَنْسَوْنَ، فَإِذَا نَسِيتُ فَذَكِّرُونِي، وَإِذَا شَكَّ أَحَدُكُمْ فِي صَلاَتِهِ فَلْيَتَحَرَّ الصَّوَابَ فَلْيُتِمَّ عَلَيْهِ، ثُمَّ لِيُسَلِّمْ ثُمَّ يَسْجُدْ سَجْدَتَيْنِ

336. Hadis Abdullaha b. Mes'uda, r.a., gdje je kazao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je klanjao (Ibrahim, jedan od prenosilaca kaže da ne zna da li je Poslanik, s.a.v.s., na namaz nešto dodao ili oduzeo), pa je, nakon što je predao selam, rečeno: 'Poslaniče, je li nešto novo uvedeno u namaz?' 'Šta to?' upitao je. 'Klanjao si tako i tako,' rečeno mu je. Onda je on previo noge, okrenuo se prema kibli, učinio dvije sedžde i predao selam. Nakon toga se licem okrenuo prema nama i rekao nam: 'Da je nešto novo propisano u namazu, ja bih vas obavijestio. Već sam ja čovjek kao i vi, zaboravljam kao što i vi zaboravljate. Kada nešto zaboravim, vi me podsjetite. Ako posumnjate u svoj namaz, onda uzmite ono što je sigurno i to upotpunite, potom predajte selam i učinite dvije sedžde."

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: صَلَّى بِنَا النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم الظُّهْرَ رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ سَلَّمَ، ثُمَّ قَامَ إِلَى خَشَبَةٍ فِي مُقَدَّمِ الْمَسْجِدِ وَوَضَعَ يَدَهُ عَلَيْهَا؛ وَفِي الْقَوْمِ يَوْمَئِذٍ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ فَهَابَا أَنْ يُكَلِّمَاهُ، وَخَرَجَ سَرَعَانُ النَّاسِ، فَقَالُوا: قَصُرَتِ الصَّلاَةُ، وَفِي الْقَوْمِ رَجُلٌ كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يَدْعُوهُ ذَا الْيَدَيْنِ، فَقَالَ: يَا نَبِيَّ اللهِ أَنَسِيتَ أَمْ قَصُرَتْ، فَقَالَ: لَمْ أَنْسَ وَلَمْ تَقْصُرْ، قَالُوا: بَلْ نَسِيتَ يَا رَسُولَ اللهِ قَالَ: صَدَقَ ذُو الْيَدَيْنِ، فَقَامَ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ، ثُمَّ كَبَّرَ فَسَجَدَ مِثْلَ سُجُودِهِ أَوْ أَطْوَلَ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ وَكَبَّرَ، ثُمَّ وَضَعَ مِثْلَ سُجُودِهِ أَوْ أَطْوَلَ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ وَكَبَّرَ

337. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je s nama klanjao podne namaz i nakon dva rekata je predao selam, a zatim prišao do drvenog stuba u pročelju džamije i na njega stavio ruku. Među prisutnima su taj dan

bili i Ebu Bekr i Omer, koji iz poštovanja prema njemu nisu ništa progovorili. Najbliži od prisutnih izišli su i rekli: 'Je li to namaz skraćen?' Među prisutnima, bio je i čovjek kojeg je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zvao Dvoruki, pa je upitao: 'Allahov Poslaniče, jesi li zaboravio ili je skraćeno?' 'Nisam zaboravio, a nije ni skraćeno,' odgovorio je Poslanik, s.a.v.s. 'Ne, zaboravio si, Allahov Poslaniče,' rekoše prosutni. Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Istinu si rekao, Dvoruki.' Onda je ustao, klanjao još dva rekata i predao selam, zatim je proučio tekbir i pao na sedždu i ostao kao i obično ili još duže. Potom je digao glavu i proučio tekbir, pa se opet spustio na sedždu kao i obično ili još duže. Zatim je digao glavu i proučio tekbir.“ [52]

O kur’anskim sedždama (sedždetu tilaveti)

حديث ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يَقْرَأُ عَلَيْنَا السُّورَةَ، فِيهَا السَّجْدَةُ، فَيَسْجُدُ وَنَسْجُدُ حَتَّى مَا يَجِدُ أَحَدُنَا مَوْضِعَ جَبْهَتِهِ

338. Hadis Ibn Omera, r.a., da je rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi nam učio suru u kojoj se nalazi sedžda, pa bi pao na sedždu, a i mi bi isto to učinili tako da neki od nas ne bi mogli naći mjesta da spuste svoje lice.“

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ رضي الله عنه، قَالَ: قَرَأَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم

52 Bitno je naglasiti da džamija u vrijeme Allahovog Poslanika, s.a.v.s., nije bila zastrta kao današnje džamije, već je po njenom podu bio pijesak i hasure, zbog toga se govori o mogućnosti potiranja i zakopavanja ispljuvka. Prenešeno na naše vrijeme, kada su džamije zastrte, iz ovih hadisa možemo zaključiti da je džamiju nužno držati čistu i čuvati je od svakodnevne manje prljavštine. Posebno treba potencirati na čistoći u onom dijelu gdje se najviše klanja, u predjelu mihraba i minbera.

النَّجْمَ بِمَكَّةَ فَسَجَدَ فِيهَا وَسَجَدَ مَنْ مَعَهُ غَيْرَ شَيْخٍ أَخَذَ كفًا مِنْ حَصًى أَوْ تُرَابٍ فَرَفَعَهُ إِلَى جَبْهَتِهِ، وَقَالَ: يَكْفِينِي هذَا؛ فَرَأَيْتُهُ بَعْدَ ذلِكَ قُتِلَ كَافِرًا

339. Hadis Abdullaha b. Mes'uda, r.a., da je rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je učio suru En-Nedžm u Mekki i učinio sedždu, a sedždu su učinili i svi oni koji su bili s njim. To nije učinio samo jedan starac koji je šakom zahvatio zemlje ili pijeska i podigao ih do svog lica, kazavši: 'Dovoljno mi je ovako.' Vidio sam ga da je poginuo kao nevjernik."

حديث زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ، أَنَّهُ سَأَلَ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ رضي الله عنه، فَزَعَمَ أَنَّهُ قَرَأَ عَلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم وَالنَّجْمِ فَلَمْ يَسْجُدْ فِيهَا

340. Hadis Zejda b. Sabita, r.a., gdje stoji da je Ata' b. Jesar upitao Zejda, pa je Zejd tvrdio da je učio Poslaniku, s.a.v.s., suru En-Nedžm i da on nije učinio sedždu.

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ أَبِي رَافِعٍ، قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ أَبِي هُرَيْرَةَ الْعَتَمَةَ فَقَرَأَ (إِذَا السَّمَاءُ انْشَقَّتْ) فَسَجَدَ، فَقُلْتُ: مَا هذِهِ قَالَ: سَجَدْتُ بِهَا خَلْفَ أَبِي الْقَاسِمِ صلى الله عليه وسلم، فَلاَ أَزَالُ أَسْجُدُ بِهَا حَتَّى أَلْقَاهُ

341. Hadis Ebu Hurejre, gdje stoji da je Ebu Rafi' ispričao: „Klanjao sam sa Ebu Hurejrom jaciju i on je učio: Izzes-semaun-šekkat, pa je učinio sedždu. Upitao sam ga: 'Šta je to?' On je rekao: 'Učinio sam sedždu na ovoj suri klanjajući za Ebul-Kasimom, i činiću je sve dok ga ne sretnem."[53]

53 Sehvi sedžda se sastoji od dvije sedžde. Prema mišljenju hanefijske pravne škole, čini se nakon predatog selama. Imam Ahmed smatra da se sehvi-sedžda obavlja prije selama, izuzimajući osobu koja se poslije obavljenog selama sjeti nekog propusta u namazu. Eš-Ševkani kaže: "Najbolje je u ovom slučaju postupiti prema praksi i preporukama Poslanika, s.a.v.s., o sedždi prije i poslije selama. Ono zbog čega je on činio sedždu prije selama, treba biti povod za sedždu prije selama, a ono zbog čega je činio sedždu poslije selama, treba biti povod za sedždu poslije selama." Sehvi sedžda se

O zikru nakon namaza

حديث ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: كُنْتُ أَعْرِفُ انْقِضَاءَ صَلاَةِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم بَالتَّكْبِيرِ

342. Hadis Ibn Abbasa, r.a., gdje stoji da je kazao: „Raspoznavao sam završetak Poslanikovog, s.a.v.s., namaza po tekbiru.“

Lijepo je tražiti zaštitu od kaburske kazne

حديث عَائِشَةَ، قَالَتْ: دَخَلَتْ عَلَيَّ عَجُوزَانِ مِنْ عُجُزِ يَهُودِ الْمَدِينَةِ، فَقَالَتَا لِي، إِنَّ أَهْلَ الْقُبُورِ يُعَذَّبُونَ فِي قُبُورِهِمْ، فَكَذَّبْتُهُمَا وَلَمْ أُنْعِمْ أَنْ أُصَدِّقَهُمَا؛ فَخَرَجَتَا وَدَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم فَقُلْتُ لَهُ: يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّ عَجُوزَيْنِ، وَذَكَرْتُ لَهُ؛ فَقَالَ: صَدَقَتَا، إِنَّهُمْ يُعَذَّبُونَ عَذَابًا تَسْمَعُهُ الْبَهَائِمُ كُلُّهَا فَمَا رَأَيْتُهُ بَعْدُ فِي صَلاَةٍ إِلاَّ تَعَوَّذَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ

343. Hadis Aiše, r.a., da je kazala: „Došle su mi dvije jevrejske starice iz Medine i kazale mi: 'Stanovnici grobova se kažnjavaju u svojim grobovima.' Ja sam to negirala, nisam smatrala prikladnim povjerovati im u to. One su onda otišle. Nakon toga je došao Allahov Poslanik, s.a.v.s., te sam mu rekla: 'Allahov Poslaniče, dvije starice....' te sam mu ispričala čitav događaj. On je odgovorio: 'Istinu su kazale, oni bivaju kažnjavani kaznom koju čuju sve životinje.' Nakon toga sam vidjela da u svakom namazu traži zaštitu od kaburske kazne.“

propisuje u sljedećim situacijama: kada se preda selam prije nego što se završi namaz, kada se nešto doda namazu, kada se zaboravi prvi tešehud ili neki od namaskih sunneta, sehvis-sedžda obavlja se i zbog dvoumljenja u namazu. (Fikhus-sunne, str. 358-362)

Od čega se u namazu traži zaštita

حديث عَائِشَةَ، قَالَتْ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَسْتَعِيذ فِي صَلاَتِهِ مِنْ فِتْنَةِ الدَّجَّالِ

344. Hadis Aiše, r.a., da je kazala: „Čula sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako u namazu traži zaštitu od Dedžalove smutnje i iskušenja."

حديث عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم كَانَ يَدْعُو فِي الصَّلاَةِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذَ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَأَعُوذ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ، وَأَعُوذ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَفِتْنَةِ الْمَمَاتِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْمَأْثَمِ وَالْمَغْرَمِ، فقَالَ لَهُ قَائِلٌ: مَا أَكْثَرَ مَا تَسْتَعِيذُ مِنَ الْمَغْرَمِ فَقَالَ: إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا غَرِمَ حَدَّثَ فَكَذَبَ وَوَعَدَ فَأَخْلَفَ

345. Hadis Aiše, Poslanikove supruge, gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., u namazu učio dovu: „Allahumme inni Euzu bike min azabil-kabri, ve euzu bike min fitnetil-mesihid-Dedžali, ve euzu bike min fitnetil-mahja ve fitnetil-memat. Allahumme inni euzu bike minel-me'semi vel-magrem." Allahu moj, tražim Tvoju zaštitu od kaburske kazne, tražim tvoju zaštitu od iskušenja i smutnji Lažljivca Dedžala i tražim Tvoju zaštitu od iskušenja i smutnji života i smrti. Allahu moj, tražim Tvoju zaštitu od griješenja i dugovanja." Neko je rekao: „Koliko puno tražiš zaštitu od dugovanja!" Poslanik, s.a.v.s., je odgovorio: „Kada se čovjek zaduži, on priča pa slaže, obeća pa iznevjeri."

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَدْعُو: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَمِنْ عَذَابِ النَّارِ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ

346. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji: „Allahov Poslan-

ik, s.a.v.s., je učio dovu: 'Allahu moj, tražim Tvoju zaštitu od kaburske kazne i od vatre. Tražim Tvoju zaštitu od iskušenja života i smrti i od iskušenja i smutnji Lažljivca Deždala.“

O pohvalnosti i opisu zikra nakon namaza

حديث الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ عَنْ وَرَّادٍ، كَاتِبِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ، قَالَ: أَمْلَى عَلَيَّ الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ فِي كِتَابٍ إِلَى مُعَاوِيَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم كَانَ يَقُولُ فِي دُبُرِ كلِ صَلاَةٍ مَكْتُوبَةٍ: لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، اللَّهُمَّ لاَ مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ وَلاَ مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلاَ يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ

347. Hadis Mugire b. Šu'be, gdje stoji da je Verrad, njegov pisar, ispričao: „Mugire b. Šu'be mi je izdiktirao da napišem pismo Muaviji, kako je Allahov Poslanik, s.a.v.s., nakon svakog propisanog namaza (farz namaza) izgovarao: 'Nema istinskog božanstva osim Allaha, On nema sudruga, Njemu pripada vlast i zahvala i On je sve moćan. Allahu moj, niko ne može uskratiti ono što si Ti dao, niti dati ono što si Ti uskratio. A bogatstvo bogatoga kod Tebe neće biti od nikakve koristi.'“

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، قَالَ: جَاءَ الْفُقَرَاءُ إِلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، فَقَالُوا: ذَهَبَ أَهْلُ الدُّثُورِ مِنَ الأَمْوَالِ بِالدَّرَجَاتِ الْعُلاَ وَالنَّعِيمِ الْمُقِيمِ، يُصَلُّونَ كَمَا نُصَلِّي وَيَصُومُونَ كَمَا نَصُومُ، وَلَهُم فَضْلٌ مِنْ أَمْوَالٍ يَحُجُّونَ بِهَا وَيَعْتَمِرُونَ، وَيُجَاهِدُونَ وَيَتَصَدَّقُونَ قَالَ: أَلاَ أُحَدِّثُكُمْ بِمَا إِنْ أَخَذْتُمْ بِهِ أَدْرَكْتُمْ مَنْ سَبَقَكُمْ وَلَمْ يُدْرِكْكُمْ أَحَدٌ بَعْدَكُمْ، وَكُنْتُمْ خَيْرَ مَنْ أَنْتُمْ بَيْنَ ظَهْرَانَيْهِمْ، إِلاَّ مَنْ عَمِلَ مِثْلَهُ تُسَبِّحُونَ وَتَحْمَدُونَ وَتكَبِّرُونَ خَلْفَ كُلِّ صَلاَةٍ ثَلاَثًا وَثَلاَثِينَ، فَاخْتَلَفْنَا

بَيْنَنَا، فَقَالَ بَعْضُنَا نُسَبِّحُ ثَلاَثًا وَثَلاَثِينَ وَنَحْمَدُ ثَلاَثًا وَثَلاَثِينَ وَنكَبِّرُ أَرْبَعًا وَثَلاَثِينَ فَرَجَعْتُ إِلَيْهِ فَقَالَ: تَقُولُ: سُبْحَانَ اللهِ وَالْحَمْدُ للهِ وَاللهُ أَكْبَرُ، حَتَّى يَكُونَ مِنْهُنَّ كُلِّهِنَّ ثَلاَثًا وَثَلاَثِينَ

348. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji: „Grupa siromašnih muslimana je došla Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekli: 'Bogati ljudi dospjeli su kod Allaha na visoke položaje i uživanje. Klanjaju kao i mi, poste kao što i mi postimo, a još imaju i višak imetka s kojim čine hadž i umru, idu u borbu i dijele kao sadaku.' Poslanik, s.a.v.s., im reče: 'Hoćete li da vam kažem za ono, ako ga budete prihvatili, stići ćete one koji su vam umakli i neće vas moći poslije vas niko stići. Vi ćete biti najbolji koji će se naći među njima, izuzev onih koji budu to isto radili: iza svakog završenog namaza izgovorite po 33 puta *subhanallah, elhamdulillah* i *Allahu ekber.*' Nakon toga smo se mi razišli u stavu, pa su neki od nas govorili: 'Izgovarat ćemo *subhanallah* 33 puta, elhamdulillah 33 puta i Allahu ekber 34 puta.' Potom sam se obratio Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i on mi je rekao: 'Izgovarat ćeš *subhanallah, elhamdulillah* i *Allahu ekber* dok svako od njih ne izgovoriš po trideset tri puta.'"

Šta se izgovara između početnog tekbira i učenja Kur'ana

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَسْكُتُ بَيْنَ التَّكْبِيرِ وَبَيْنَ الْقِرَاءَةِ إِسْكَاتَةً هُنَيَّةً، فَقُلْتُ: بِأَبِي وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللهِ إِسْكَاتُكَ بَيْنَ التَّكْبِيرِ وَالْقِرَاءَةِ مَا تَقُولُ قَالَ: أَقُولُ: اللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ؛ اللَّهُمَّ نَقِّنِي مِنَ الْخَطَايَا كَمَا يُنَقَّى الثَّوْبُ الأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ، اللَّهُمَّ اغْسِلْ خَطَايَايَ بِالْمَاءِ وَالثَّلْجِ وَالْبَرَدِ

349. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi pomalo šutio između početnog tekbira i učenja Kur'ana na glas. Ja sam ga upitao: 'Allahov Poslaniče, kunem te da mi kažeš šta govoriš između tekbira i učenja na glas?' On je odgovorio: 'Govorim: 'Allahu, udalji između mene i mojih grijeha kao što si udaljio istok od zapada. Allahu, očisti me od grijeha kao što se bijela odjeća čisti od nečistoće. Allahu moj, očisti moje grijehe vodom, snijegom i ledom.'"

Lijepo je na namaz dolaziti smireno i dostojanstveno, bez žurbe

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: إِذَا أُقِيمَتِ الصَّلاَةُ فَلاَ تَأْتُوهَا تَسْعَوْنَ وَأْتُوهَا تَمْشُونَ، عَلَيْكُمُ السَّكِينَةُ، فَمَا أَدْرَكْتُمْ فَصَلُّوا وَمَا فَاتَكُمْ فَأَتِمُّوا

350. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji: „Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže: „Kada se prouči ikamet za namaz, nemojte ići na njega žureći, već idite uobičajeno. Budite mirni i staloženi. Ono što stignete, klanjajte, a što ste propustili, to nadoknadite.'"

حديث أَبِي قَتَادَةَ، قَالَ: بَيْنَمَا نَحْنُ نُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، إِذْ سَمِعَ جَلَبَةَ رِجَالٍ، فَلَمَّا صَلَّى قَالَ: مَا شَأْنُكُمْ قَالُوا: اسْتَعْجَلْنَا إِلَى الصَّلاَةِ، قَالَ: فَلاَ تَفْعَلُوا، إِذَا أَتَيْتُمُ الصَّلاَةَ فَعَلَيْكُمْ بِالسَّكِينَةِ، فَمَا أَدْرَكْتُمْ فَصَلُّوا، وَمَا فَاتَكُمْ فَأَتِمُّوا

351. Hadis Ebu Katade, r.a., da je rekao: „Dok smo klanjali s Poslanikom, s.a.v.s., čuli su se pokreti ljudi, a nakon namaza, Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Šta je to?' 'Žurili smo na namaz,' odgovorili su ljudi. Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Kada dolazite na namaz, budite mirni i staloženi. Ono što stignete, klanjajte, a ono što propustite, nadoknadite.'"

Kada ljudi ustaju na namaz

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: أُقِيمَتِ الصَّلاَةُ وَعُدِّلَتِ الصُّفُوفُ قِيَامًا، فَخَرَجَ إِلَيْنَا رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم، فَلَمَّا قَامَ فِي مُصَلاَّهُ ذَكَرَ أَنَّهُ جُنُبٌ؛ فَقَالَ لَنَا: مَكَانَكُمْ ثُمَّ رَجَعَ فاغْتَسَلَ، ثُمَّ خَرَجَ إِلَيْنَا وَرأْسُهُ يَقْطُرُ، فَكَبَّرَ، فَصَلَّيْنَا مَعَهُ

352. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji: „Proučen je ikamet i ljudi su se poredali u safove. Poslanik, s.a.v.s., je izašao među nas, pa kada je stao na mjesto gdje se klanja, sjetio se da je džunub. Rekao nam je: 'Ostanite na svojim mjestima.' Vratio se i okupao, a onda se vratio nama, voda mu je kapala s glave, on je donio tekbir i mi smo klanjali za njim.'“

Ko uspije stići na jedan rekat, stigao je na namaz

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: مَنْ أَدرَكَ رَكْعَةً مِنَ الصَّلاَةِ فَقَدْ أَدْرَكَ الصَّلاَةَ

353. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., kazao: „Ko stigne na jedan rekat namaza, stigao je na cio namaz.“

O vremenu pet dnevnih namaza

حديث أَبِي مَسْعُودٍ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: نَزَلَ جِبْرِيلُ فَأَمَّنِي فَصَلَّيْتُ مَعَهُ، ثُمَّ صَلَّيْتُ مَعَهُ، ثُمَّ صَلَّيْتُ مَعَهُ، ثُمَّ صَلَّيْتُ مَعَهُ، ثُمَّ صَلَّيْتُ مَعَهُ يَحْسُبُ بِأَصَابِعِهِ خَمْسَ صَلَوَاتٍ

354. Hadis Ebu Mes'uda, gdje stoji: „Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže: 'Sišao je Džibril i imamio mi, te sam klanjao s njim. Onda sam i naredni namaz klanjao s njim, i opet sam klanjao s njim i opet sam klanjao s njim, i opet sam klanjao s njim,' pokazujući svojim prstima pet dnevnih namaza."

حديث أَبِي مَسْعُودٍ الأَنْصَارِيِّ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، أَنَّ عُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ أَخَّرَ الصَّلاَةَ يَوْمًا، فَدَخَلَ عَلَيْهِ عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ، فَأَخْبَرَهُ أَنَّ الْمُغِيرَةَ بْنَ شُعْبَةَ أَخَّرَ الصَّلاَةَ يَوْمًا وَهُوَ بِالْعِرَاقِ، فَدَخَلَ عَلَيْهِ أَبُو مَسْعُودٍ الأَنْصَارِيُّ؛ فَقَالَ: مَا هذَا يَا مُغِيرَةُ؛ أَلَيْسَ قَدْ عَلِمْتَ أَنَّ جِبْرِيلَ صلى الله عليه وسلم نَزَلَ فَصَلَّى فَصَلَّى رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم، ثُمَّ صَلَّى فَصَلَّى رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم، ثُمَّ صَلَّى فَصَلَّى رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم، ثُمَّ صَلَّى فَصَلَّى رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم، ثُمَّ صَلَّى فَصَلَّى رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم، ثُمَّ قَالَ: بِهذَا أُمِرْتُ فَقَالَ عُمَرُ لِعُرْوَةَ: اعْلَمْ مَا تُحَدِّثُ بِهِ، أَوَ إِنَّ جِبْرِيلَ هُوَ أَقَامَ لِرَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم وَقْتَ الصَّلاَةِ قَالَ عُرْوَةُ: كَذلِكَ كَانَ بَشِيرُ بْنُ أَبِي مَسْعُودٍ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ

355. Hadis Ebu Mes'uda el-Ensarije, r.a., gdje stoji da je Ibn Šihab ispričao da je Omer b. Abdulaziz jednog dana odocnio s namazom. Došao mu je Urve b. Zubejr i obavijestio ga da je Mugire b. Šu'be jednom odocnio namaz, dok je bio u Iraku. Došao mu je Ebu Mes'ud el-Ensari i rekao mu: 'Šta je ovo, Mugire? Zar ne znaš da je Džibril, a.s., sišao i klanjao namaz, a sa njim i Poslanik, s.a.v.s. Onda je klanjao i naredni namaz, pa je s njim klanjao Poslanik, s.a.v.s. Klanjao je ponovo, pa je s njim klanjao Poslanik, s.a.v.s. Onda je ponovo klanjao i Poslanik je klanjao. Klanjao je i posljednji namaz, pa je i Poslanik, s.a.v.s., klanjao, a onda rekao: 'Ovako mi je naređeno.'"

Omer je rekao Urvi: „Poduči me o onome što si pričao, je li

Džibril taj koji je kazao Poslaniku namaska vremena?“

Urve je rekao: „Tako je Bešir b. Ebi Mes’ud prenio od svog oca.“

حديث عَائِشَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم كَانَ يُصَلِّي الْعَصْرَ وَالشَّمْسُ فِي حُجْرَتِهَا قَبْلَ أَنْ تَظْهَرَ

356. Hadis Aiše, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., klanjao ikindiju, a sunce je obasjavalo njihovu sobu, nije bilo uzdignuto iznad kuće.

Odlaganje podne namaza dok ne prođe podnevna žega

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: إِذَا اشْتَدَّ الْحَرُّ فَأَبْرِدُوا بِالصَّلاَةِ فَإِنَّ شِدَّةَ الْحَرِّ مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ

357. Hadis Ebu Hurejre, r.a., da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: „Kada se pojača podnevna žega, odložite namaz dok ne popusti, jer je žestina toplote odušak Džehennema.“

حديث أَبِي ذَرٍّ، قَالَ: أَذَّنَ مُؤَذِّنُ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم الظُّهْرَ، فَقَالَ: أَبْرِدْ أَبْرِدْ أَوْ قَالَ: انْتَظِرْ انْتَظِرْ، وَقَالَ: شِدَّةُ الْحَرِّ مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ، فَإِذَا اشْتَدَّ الْحَرُّ فَأَبْرِدُوا عَنِ الصَّلاَةِ حَتَّى رَأَيْنَا فَيْءَ التُّلُولِ

358. Hadis Ebu Zerra, r.a., gdje stoji: „Poslanikov, s.a.v.s., mujezin je proučio ezan za podne, pa je Poslanik rekao: „Odloži, odloži.' Ili je rekao: 'Sačekaj, sačekaj.' Onda je dodao: 'Žestoka toplota je odah Džehennema, pa kada se pojačaju, sačekajte s namazom.' Čekali smo da je i najmanje brdašce dobilo sjenku.“

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: اشْتَكَتِ النَّارُ إِلَى رَبِّهَا، فَقَالَتْ: يَا رَبِّ أَكَلَ بَعْضِي بَعْضًا؛ فَأَذِنَ لَهَا بِنَفَسَيْنِ، نَفَسٍ فِي الشِّتَاءِ وَنَفَسٍ فِي الصَّيْفِ، فَهُوَ أَشَدُّ مَا تَجِدُونَ مِنَ الْحَرِّ، وَأَشَدُّ مَا تَجِدُونَ مِنَ الزَّمْهَرِيرِ

359. Hadis Ebu Hurejre, r.a., da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: „Vatra se požalila Gospodaru: 'Gospodaru moj, sama sebe izjedam.' Uzvišeni joj je dao dva oduška, jedan zimi, drugi ljeti. Ti odušci su najveća žestina ljeti i najveća hladnoća zimi."

Lijepo je podne klanjati u prvom vremenu kada nije vrućina

حديث أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه، قَالَ: كُنَّا نُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فِي شِدَّةِ الْحَرِّ، فَإِذَا لَمْ يَسْتَطِعْ أَحَدُنَا أَنْ يُمَكِّنَ وَجْهَهُ مِنَ الأَرْضِ بَسَطَ ثَوْبَهُ فَسَجَدَ عَلَيْهِ

360. Hadis Enesa b. Malika, r.a., da je rekao: „Klanjali smo namaz s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., u vrijeme žestoke vrućine, pa kada neko od nas ne bi bio u stanju spustiti svoje lice na zemlju zbog velike vrućine, prostro bi svoju odjeću i činio sedždu."

Lijepo je poraniti s ikindijom

حديث أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي الْعَصْرَ وَالشَّمْسُ مُرْتَفِعَةٌ حَيَّةٌ، فَيَذْهَبُ الذَّاهِبُ إِلَى الْعَوَالِي فَيَأْتِيهِمْ وَالشَّمْسُ مُرْتَفِعَةٌ؛ وَبَعْضُ الْعَوَالِي مِنَ الْمَدِينَةِ عَلَى أَرْبَعَةِ أَمْيَالٍ، أَوْ نَحْوِهِ

361. Hadis Enesa b. Malika, r.a., gdje je kazao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je klanjao ikindiju namaz dok je sunce bilo još visoko i jakih zraka. Čovjek bi mogao otići do obodnih krajeva Medine i vratiti se, a sunce bi bilo i dalje visoko. Neki od tih kvartova su bili udaljeni i po četiri milje.“

حديث أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، قَالَ: صَلَّيْنَا مَعَ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ الظُّهْرَ، ثُمَّ خَرَجْنَا حَتَّى دَخَلْنَا عَلَى أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، فَوَجَدْنَاهُ يُصَلِّي الْعَصْرَ، فَقُلْتُ: يَا عَمِّ مَا هذِهِ الصَّلاَةُ الَّتِي صَلَّيْتَ قَالَ: الْعَصْرُ، وَهذِهِ صَلاَةُ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم الَّتِي كُنَّا نُصَلِّي مَعَهُ

362. Hadis Enesa b. Malika, u kome Ebu Umame priča: „Klanjali smo s Omerom b. Abdulazizom podne-namaz. Onda smo izašli i otišli kod Enesa b. Malika, r.a. i našli ga kako klanja ikindiju. Upitao sam ga: 'Amidža, koji si ovo namaz klanjao?' 'Ikindiju,' odgovorio je. 'To je namaz koji smo klanjali s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s.'“

حديث رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ رضي الله عنه، قَالَ: كُنَّا نُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم الْعَصْرَ، فَنَنْحَرُ جَزُورًا فَتُقْسَمُ عَشْرَ قِسَمٍ، فَنَأْكُلُ لَحْمًا نَضِيجًا قَبْلَ أَنْ تَغْرُبَ الشَّمْسُ

363. Hadis Rafi'a b. Hadidža, r.a., gdje je kazao: „S Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., smo klanjali ikindiju. Nakon toga smo zaklali jagnje, podijelili ga na deset dijelova i jeli pripremljena mesa. Sve smo to stigli prije zalaska sunca.“

Upozorenje na izostavljanje ikindije

حديث ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: الَّذِي تَفُوتُهُ صَلاَةُ الْعَصْرِ كَأَنَّمَا وُتِرَ أَهْلَهُ وَمَالَهُ

364. Hadis Ibn Omera, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Onaj kome prođe ikindija-namaz, kao da je izgubio cijelu porodicu i sav imetak.“

Dokaz onih koji tvrde da je srednji namaz ikindija

حديث عَلِيٍّ رضي الله عنه، قَالَ: لَمَّا كَانَ يَوْمُ الأَحْزَابِ، قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: مَلأَ اللهُ بُيُوتَهُمْ وَقُبورَهُمْ نَارًا، شَغَلُونَا عَنِ الصَّلاَةِ الْوُسْطَى حَتَّى غَابَتِ الشَّمْسُ

365. Hadis Alije, r.a., gdje je kazao: „Kada se odigrala Bitka protiv saveznika, Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Allah im kuće i grobove ispunio vatrom, zauzeli su nas od srednjeg namaza sve dok nije zašlo Sunce.'“

حديث جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ، أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ جَاءَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ بَعْدَمَا غَرَبَتِ الشَّمْسُ فَجَعَلَ يَسُبُّ كُفَّارَ قُرَيْشٍ، قَالَ: يَا رَسولَ اللهِ مَا كِدْتُ أُصَلِّي الْعَصْرَ حَتَّى كَادَتِ الشَّمْسُ تَغْرُبُ، قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: واللهِ مَا صَلَّيْتُهَا فَقُمْنَا إِلَى بُطْحَانَ، فَتَوَضَّأَ لِلصَّلاَةِ، وَتَوَضَّأْنَا لَهَا، فَصَلَّى الْعَصْرَ بَعْدَ مَا غَرَبَتِ الشَّمْسُ، ثُمَّ صَلَّى بَعْدَهَا الْمَغْرِبَ

366. Hadis Džabira b. Abdullaha koji pripovjeda da je Omer, r.a., došao na dan Bitke na Hendeku nakon što je Sunce zašlo i stao grditi Kurejšije, nevjernike. Govorio je: „Allahov Poslaniče, umalo sunce nije zašlo a ja nisam klanjao ikindiju.' Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Tako mi Allaha, ja je nisam klanjao.' Klanjao je ikindiju nakon zalaska sunca. Nakon toga je klanjao akšam.“

Vrijednost sabaha i ikindije i njihovog čuvanja

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: يَتَعَاقَبُونَ فِيكُمْ، مَلاَئِكَةٌ بِاللَّيْلِ وَمَلاَئِكَةٌ بِالنَّهَارِ، وَيَجْتَمِعُونَ فِي صَلاَةِ الْفَجْرِ وَصَلاَةِ الْعَصْرِ، ثُمَّ يَعْرُجُ الَّذِينَ بَاتُوا فِيكُمْ فَيَسْأَلُهُمْ رَبُّهُمْ، وَهُوَ أَعْلَمُ بِهِمْ، كَيْفَ تَرَكْتُمْ عِبَادِي فَيَقُولُونَ تَرَكْنَاهُمْ وَهُمْ يُصَلُّونَ، وَأَتَيْنَاهُمْ وَهُمْ يُصَلُّونَ

367. Hadis Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kod vas se smijenjuju meleki dana s melekima noći. Sastaju se radi smjene na sabahu i ikindiji. Onda se uzdižu oni koji su boravili kod vas, a Gospodar ih upita, iako ih On najbolje zna: 'Kako ste ostavili Moje robove?' Oni odgovaraju: 'Ostavili smo ih klanjajući, a klanjali su i kada smo im došli.'“

حديث جَرِيرٍ، قَالَ: كُنَّا عِنْدَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فَنَظَرَ إِلَى الْقَمَرِ لَيْلَةً، يَعْنِي الْبَدْرَ، فَقَالَ: إِنَّكُمْ سَتَرَوْنَ رَبَّكُمْ كَمَا تَرَوْنَ هذَا الْقَمَرَ، لاَ تُضَامُّونَ فِي رُؤْيَتِهِ، فَإِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ لاَ تُغْلَبُوا عَلَى صَلاَةٍ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا فَافْعَلُوا ثُمَّ قَرَأَ: (وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ)

368. Hadis Džerira, r.a., gdje je kazao: „Bili smo kod Poslanika, s.a.v.s., pa je on pogledao u mjesec tokom noći – punog mjeseca – i rekao: 'Vi ćete vidjeti svoga Gospodara kao što gledate u Mjesec, nećete se naprezati u Njegovog gledanju. Ako možete da ne budete odvraćeni od namaza prije izlaska sunca i prije njegovog zalaska, uradite to.' Zatim je proučio: *Slavi hvaleći Gospodara svoga prije sunčeva izlaska i prije zalaska.*“

حديث أَبِي مُوسى، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: مَنْ صَلَّى الْبَرْدَيْنِ دَخَلَ الْجَنَّةَ

369. Hadis Ebu Muse, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko klanja dva namaza koja su u vrijeme hladnoće – sabah i ikindiju, ući će u Džennet."

Prvo vrijeme akšam-namaza je odmah nakon zalaska Sunca

حديث سَلَمَةَ، قَالَ: كُنَّا نُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم الْمَغْرِبَ إِذَا تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ

370. Hadis Seleme u kojem je rekao: „Klanjali smo akšam-namaz s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., onda kada bi se Sunce zaodjelo zastorom."

حديث رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ، قَالَ: كُنَّا نُصَلِّي الْمَغْرِبَ مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فَيَنْصَرِفُ أَحَدُنَا وَإِنَّهُ لَيُبْصِرُ مَوَاقِعَ نَبْلِهِ

371. Hadis Rafi'a b. Hadidža koji je kazao: „Klanjali smo s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., akšam-namaz, a nakon namaza bismo se razišli i vidjeli bismo još mjesta naših strijela."

Vrijeme jacije i njeno odlaganje

حديث عَائِشَةَ قَالَتْ: أَعْتَمَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم لَيْلَةً بِالْعِشَاءِ، وَذلِكَ قَبْلَ أَنْ يَفْشُوَ الإِسْلاَمُ، فَلَمْ يَخْرُجْ حَتَّى قَالَ عُمَرُ: نَامَ النِّسَاءُ وَالصِّبْيَانُ؛ فَخَرَجَ، فَقَالَ لأَهْلِ الْمَسْجِدِ: مَا يَنْتَظِرُهَا أَحَدٌ مِنْ أَهْلِ الأَرْضِ غَيْرَكُمْ

372. Hadis Aiše, r.a., koja je kazala: „Poslanik, s.a.v.s., je odocnio jaciju u noći, a to je bilo prije nego se islam proširio (iz Medine) sve dok Omer nije rekao: 'Djeca i žene pospaše!' Poslanik je tada izašao i rekao prisutnima u džamiji: 'Ovo vrijeme

ne čeka niko od stanovnika zemlje osim vas.'"

حديث عَبْدِ الله بن عُمَرَ، أَنَّ رَسُولَ الله صلى الله عليه وسلم شُغِلَ عَنْهَا لَيْلَةً، فَأَخَّرَهَا حَتَّى رَقَدْنَا فِي الْمَسْجِدِ، ثُمَّ اسْتَيْقَظْنَا، ثُمَّ رَقَدْنَا ثُمَّ اسْتَيْقَظْنَا، ثُمَّ خَرَجَ عَلَيْنَا النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم، ثُمَّ قَالَ: لَيْسَ أَحَدٌ مِنْ أَهْلِ الأَرْضِ يَنْتَظِرُ الصَّلاَةَ غَيْرُكُمْ

373. Hadis Abdullaha b. Omera, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., jednu noć nije izlazio u džamiju: 'Odocnio se dok mi nismo pospali u džamiji. Onda smo se probudili, pa ponovo zaspali, pa se ponovo probudili. Onda se među nama pojavio Poslanik, s.a.v.s., i rekao: 'Niko od stanovnika Zemlje sada ne čeka na obavljanje namaza osim vas.'"

حديث أَنَس قَالَ حُمَيْدٌ: سُئِلَ أَنَسٌ، هَلِ اتَّخَذَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم خاتَمًا قَالَ: أَخَّرَ لَيْلَةً صَلاَةَ الْعِشَاءِ إِلَى شَطْرِ اللَّيْلِ، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا بِوَجْهِهِ فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى وَبِيصِ خَاتَمِهِ قَالَ: إِنَّ النَّاسَ قَدْ صَلَّوْا وَنَامُوا وَإِنَّكُمْ لَمْ تَزَالُوا فِي صَلاَةٍ مَا انْتَظَرْتُمُوهَا

374. Hadis Enesa, r.a., u kome stoji da je Humejd kazao: „Enes, r.a., je upitan: 'Da li je Poslanik, s.a.v.s., nosio prsten?' Odgovorio je: 'Jedne noći je odložio klanjanje jacije do polovine noći. Zatim nam se okrenuo licem i kao da sada gledam blistavost njegovog prstena. Tada nam je rekao: 'Ljudi su klanjali i zaspali, a vi ste u namazu sve dok ste ga čekali.'"

حديث أَبِي مَوسى قَالَ: كُنْتُ أَنَا وَأَصْحَابِي الَّذِينَ قَدِمُوا مَعِي فِي السَّفِينَةِ نُزُولاً فِي بَقِيعِ بُطْحَانَ، وَالنَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم بِالْمَدِينَةِ، فَكَانَ يَتَنَاوَبُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم عِنْدَ صَلاَةِ الْعِشَاءِ كُلَّ لَيْلَةٍ نَفَرٌ مِنْهُمْ، فَوَافَقْنَا النَّبِيَّ عَلَيْهِ السَّلاَمُ أَنَا وَأَصْحَابِي، وَلَهُ بَعْضُ الشُّغْلِ فِي بَعْضِ أَمْرِهِ فَأَعْتَمَ بِالصَّلاَةِ حَتَّى ابْهَارَّ اللَّيْلُ، ثُمَّ

خَرَجَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم فَصَلَّى بِهِمْ، فَلَمَّا قَضَى صَلاَتَهُ، قَالَ لِمَنْ حَضَرَهُ: عَلَى رِسْلِكُمْ، أَبْشِرُوا، إِنَّ مِنْ نِعْمَةِ اللهِ عَلَيْكُمْ أَنَّهُ لَيْسَ أَحَدٌ مِنَ النَّاسِ يُصَلِّي هذِهِ السَّاعَةَ غَيْرُكُمْ، أَوْ قَالَ: مَا صَلَّى هذِهِ السَّاعَةَ أَحَدٌ غَيْرُكُمْ قَالَ أَبُو مُوسى، فَفَرِحْنَا بِمَا سَمِعْنَا مِنْ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم

375. Hadis Ebu Musa'a, r.a., gdje je kazao: „Ja i moji drugovi koji su sa mnom došli u lađi, odsjeli smo u predjelu doline Buthan. Poslanik, s.a.v.s., je bio u Medini i jedna grupa njih se kod njega izmjenjivala svake noći pri klanjanju jacije-namaza. Tako smo ja i moji drugovi zatekli Poslanika, s.a.v.s., kada je bio zauzet nekim poslom, pa je odgodio klanjanje jacije do pola noći. Onda je Poslanik, s.a..v.s., izašao, klanjao sa ljudima, a kada je završio, prisutnima se obratio: 'Polahko, Allahova blagodat prema vama je u tome što sada niko u ovim trenucima ne čini ibadet Allahu osim vas.' Ili je rekao: 'U ove sate niko ne klanja osim vas.' Obradovali smo se zbog toga što smo čuli od Poslanika, s.a.v.s.“

حديث ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: أَعْتَمَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم لَيْلَةً بِالْعِشَاءِ حَتَّى رَقَدَ النَّاسُ وَاسْتَيْقَظُوا، وَرَقَدُوا وَاسْتَيْقَظُوا؛ فَقَامَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ، فَقَالَ: الصَّلاَةَ فَخَرَجَ نَبِيُّ اللهِ صلى الله عليه وسلم، كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِ الآنَ، يَقْطُرُ رَأْسُهُ مَاءً، وَاضِعًا يَدَهُ عَلَى رَأْسِهِ فَقَالَ: لَوْلاَ أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمَّتِي لأَمَرْتُهُمْ أَنْ يُصَلُّوهَا هكَذَا (قَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ الرَّاوِي عَنْ عَطَاءٍ، الرَّاوِي عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ) فَاسْتَثْبَتُّ عَطَاءً كَيْفَ وَضَعَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم عَلَى رَأْسِهِ يَدَهُ كَمَا أَنْبَأَهُ ابْنُ عبَّاسٍ، فَبَدَّدَ لِي عَطَاءٌ بَيْنَ أَصَابِعِهِ شَيْئًا مِنْ تَبْدِيدٍ، ثُمَّ وَضَعَ أَطْرَافَ أَصَابِعِهِ عَلَى قَرْنِ الرَّأْسِ ثُمَّ ضَمَّهَا، يُمِرُّهَا كَذلِكَ عَلَى الرَّأْسِ حَتَّى مَسَّتْ إِبْهَامُهُ طَرَفَ الأُذُنِ مِمَّا يَلِي الْوَجْهَ عَلَى الصُّدْغِ وَنَاحِيَةِ اللِّحْيَةِ، لاَ يُقَصِّرُ وَلاَ يَبْطُشُ إِلاَّ كَذلِكَ، وَقَالَ: لَوْلاَ أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمَّتِي لأَمَرْتُهُمْ أَنْ يُصَلُّوهَا هكَذَا

376. Hadis Ibn Abbasa, r.a., gdje stoji: „Jedne noći je Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgodio klanjanje jacije do mrkle noći, tako da je svijet pospao, probudio se pa opet pospali, probudio se, opet zaspao i probudio se. Tada je ustao Omer b. El-Hattab i rekao: 'Namaz!' Poslanik, s.a.v.s., je potom izašao iz kuće i kao da sada gledam kako mu voda kapa s glave, a ruka mu metnuta na glavu, pa reče: 'Da se ne bojim da ću svojim sljedbenicima otežati, naredio bih im da jaciju klanjaju ovako.'“

Lijepo je poraniti sa sabahom u prvo vrijeme i pojašnjenje o učenju na njemu

حديث عَائِشَةَ، قَالَتْ: كُنَّ نِسَاءُ الْمُؤْمِنَاتِ يَشْهَدْنَ مَعَ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم صَلاَةَ الْفَجْرِ مُتَلَفِّعَاتٍ بِمُرُوطِهِنَّ، ثُمَّ يَنْقَلِبْنَ إِلَى بُيُوتِهِنَّ حِينَ يَقْضِينَ الصَّلاَةَ لاَ يَعْرِفُهُنَّ أَحَدٌ مِنَ الْغَلَسِ

377. Hadis Aiše, r.a., gdje stoji da je kazala: „Žene vjernice prisustvovale su na sabah-namaz s Poslanikom, s.a.v.s., prekrivene i zamotane svojim gornjim haljinama, a kada bi završile namaz, vraćale bi se kućama, i zbog sumraka ne bi ih niko mogao prepoznati.“

حديث جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ، قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي الظُّهْرَ بِالْهَاجِرَةِ، وَالْعَصْرَ وَالشَّمْسُ نَقِيَّةٌ، وَالْمَغْرِبَ إِذَا وَجَبَتْ، وَالْعِشَاءَ أَحْيَانًا وَأَحْيَانًا: إِذَا رَآهُمُ اجْتَمَعُوا عَجَّلَ، وَإِذَا رَآهُمْ أَبْطَوْا أَخَّرَ؛ وَالصُّبْحَ كَانُوا، أَوْ، كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّيهَا بِغَلَسٍ

378. Hadis Džabira, r.a., gdje stoji: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je običavao klanjati podne-namaz sredinom dana, ikindiju u vremenu dok je sunce još bilo jako, akšam onda kada bi se sunce izgubilo, a s jacijom bi nekada poranio, a nekada

odgodio, kada bi vidio da su se ljudi okupili, požurio bi, a kada bi vidio da su usporili, onda bi je odložio. A sabah su klanjali, ili ga je klanjao Poslanik, s.a.v.s., dok je bio još mrak.“

حديث أَبِي بَرْزَةَ الأَسْلَمِيِّ، وَقَدْ سُئِلَ عَنْ وَقْتِ الصَّلَوَاتِ، قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي الظُّهْرَ حِينَ تَزُولُ الشَّمْسُ، وَالْعَصْرَ، وَيَرْجِعُ الرَّجُلُ إِلَى أَقْصَى الْمَدِينَةِ وَالشَّمْسُ حَيَّةٌ (قَالَ الرَّاوِي عَنْ أَبِي بَرْزَةَ: وَنَسِيتُ مَا قَالَ فِي الْمَغْرِبِ) وَلاَ يُبَالِي بِتَأْخِيرِ الْعِشَاءِ إِلَى ثُلُثِ اللَّيْلِ، وَلاَ يُحِبُّ النَّوْمَ قَبْلَهَا وَلاَ الْحَدِيثَ بَعْدَهَا، وَيُصَلِّي الصُّبْحَ، فَيَنْصَرِفُ الرَّجُلُ فَيَعْرِفُ جَلِيسَهُ؛ وَكَانَ يَقْرَأُ فِي الرَّكْعَتَيْنِ أَوْ إِحْدَاهُمَا مَا بَيْنَ السِّتِّينَ إِلَى الْمِائَةِ

379. Hadis Ebu Berzeta el-Eslemija, r.a., koji je upitan o vremenima namaza pa je rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je klanjao podne kada bi sunce prešlo polovinu neba, ikindiju u vrijeme u kojem bi čovjek mogao stići iz jednog u drugi kraj Medine, a sunce i dalje bilo jako (Prenosilac od Ebu Berze kaže da je zaboravio šta mu je Ebu Berza rekao za akšam), a nije obraćao pažnju ako bi jaciju odložio i do kraja trećine noći. Nije volio spavati prije jacije, niti sijeliti nakon nje. Klanjao bi sabah i kada bi se čovjek okrenuo prepoznao bi svoga komšiju. Na oba rekata ili na jednom od njih bi učio između šezdeset i sto ajeta.“

Vrijednost namaza u džematu i kritika onih koji ga izostavljaju

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: تَفْضُلُ صَلاَةُ الْجَمِيعِ صَلاَةَ أَحَدِكُمْ وَحْدَهُ بِخَمْسٍ وَعِشْرِينَ جُزْءًا، وَتَجْتَمِعُ مَلاَئِكَةُ اللَّيْلِ وَمَلاَئِكَةُ النَّهَارِ فِي صَلاَةِ الْفَجْرِ

ثُمَّ يَقُولُ أَبُو هُرَيْرَةَ: فَاقْرَءُوا إِنْ شِئْتُمْ (إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا)

380. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je kazao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže: 'Namaz u džematu vrijedniji je od samostalno obavljenog namaza dvadeset pet puta. Meleki noći i meleki dana se kod čovjeka sreću na sabah-namazu.'“ Zatim je Ebu Hurejre, r.a., rekao: „Učite, ako hoćete: *Doista, jutarnjem namazu prisustvuje puno svjedoka.*“

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: صَلاَةُ الْجَمَاعَةِ تَفْضُلُ صَلاَةَ الْفَذِّ بِسَبْعٍ وَعِشْرِينَ دَرَجَةً

381. Hadis Abdullaha b. Omera, r.a., gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Namaz u džematu je vrijedniji od pojedinačnog namaza za dvadeset sedam stepeni.“

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ آمُرَ بِحَطَبٍ فَيُحْطَبَ، ثُمَّ آمُرَ بِالصَّلاَةِ فَيُؤَذَّنَ لَهَا، ثُمَّ آمُرَ رَجُلاً فَيَؤُمَّ النَّاسَ، ثُمَّ أُخَالِفَ إِلَى رِجَالٍ فَأُحَرِّقَ عَلَيْهِمْ بُيُوتَهُمْ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ يَعْلَمُ أَحَدُهُمْ أَنَّهُ يَجِدُ عَرْقًا سَمِينًا، أَوْ مِرْمَاتَيْنِ حَسَنَتَيْنِ لَشَهِدَ الْعِشَاءَ

382. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša, namjeravao sam narediti da mi se sakupe drva, pa da onda naredim da se prouči ezan, ostavim nekog čovjeka da imami ljudima, a onda krenem i popalim kuće onih što su izostali iz džemata. Tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša, kada bi neko od njih znao da će naći makar oglodanu masnu kost ili dobru žlipicu između papaka ovce, sigurno bi došao na jaciju u džematu.“

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: لَيْسَ صَلاَةٌ أَثْقَلَ عَلَى الْمُنَافِقِينَ مِنَ الْفَجْرِ وَالْعِشَاءِ، وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِيهِمَا لأَتَوْهُمَا وَلَوْ حَبْوًا، لَقَدْ هَمَمْتُ

أَنْ آمُرَ الْمُؤَذِّنَ فَيُقِيمَ ثُمَّ آمُرَ رَجُلاً يَؤُمُّ النَّاسَ، ثُمَّ آخُذُ شُعَلاً مِنْ نَارٍ فَأُحَرِّقَ عَلَى مَنْ لاَ يَخْرُجُ إِلَى الصَّلاَةِ بَعْدُ

383. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je kazao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Nema težeg namaza za munafike od sabaha i jacije. Kada bi znali kakva je nagrada u njima, došli bi na njih, pa makar puzeći. Namjeravao sam narediti mujezinu da prouči ikamet, onda narediti nekom od ljudi da imami, a onda uzeti baklju i zapaliti kuću onih koji još nisu došli na namaz.'"[54]

Olakšica za izostavljanje iz džemata s opravdanim razlogom

حديث عِتْبَانَ بْنِ مَالِكٍ، وَهُوَ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم، مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا مِنَ الأَنْصَارِ، أَنَّهُ أَتَى رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، فَقَالَ يَا رَسُولَ اللهِ قَدْ أَنْكَرْتُ بَصَرِي، وَأَنَا أُصَلِّي لِقَوْمِي، فَإِذَا كَانَتِ الأَمْطَارُ سَالَ الْوَادِي الَّذِي بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ، لَمْ أَسْتَطِعْ أَنْ آتِيَ مَسْجِدَهُمْ، فَأُصَلِّيَ بِهِمْ، وَوَدِدْتُ يَا رَسُولَ اللهِ أَنَّكَ تَأْتِينِي فَتُصَلِّيَ فِي بَيْتِي فَأَتَّخِذَهُ مُصَلًّى قَالَ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: سَأَفْعَلُ إِنْ شَاءَ اللهُ قَالَ عِتْبَانُ: فَغَدَا رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم وَأَبُو بَكْرٍ حِينَ ارْتَفَعَ النَّهَارُ، فَاسْتَأْذَنَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم، فَأَذِنْتُ لَهُ، فَلَمْ يَجْلِسْ

54 Ko prouči ili čuje ajet sedžde, treba izgovoriti tekbir, učiniti sedždu i pri podizanju ponovo izgovoriti tekbir, ne uči se tešehud niti se predaje selam. Većina učenjaka smatra da je ova sedžda sunet za učača i slušaoca. Za obavljanje ove sedžde potrebno je ispuniti iste one uvjete koje je potrebno ispuniti za namaz. Na sedždi se uči sljedeća dova: *Sedžede vedžhi lillezi halekahu ve šekka sem>ahu ve besarehu bi havlihi ve kuvvetihi fe tebareke-llahu ahsenul-halikin*. (bilježe ga autori Kutubus-sitte osim Ibn Madže, a et-Tirmizi kaže da je hadis vjerodostojan) – Fikhus-sunne, str. 350-354.

حَتَّى دَخَلَ الْبَيْتَ، ثُمَّ قَالَ: أَيْنَ تُحِبُّ أَنْ أُصَلِّيَ مِنْ بَيْتِكَ قَالَ، فَأَشَرْتُ لَه إِلَى نَاحِيَةٍ مِنَ الْبَيْتِ فَقَامَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم فَكَبَّرَ، فَقُمْنَا فَصَفَّنَا فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ؛ قَالَ وَحَبَسْنَاهُ عَلَى خَزِيرَةٍ صَنَعْنَاهَا لَهُ، قَالَ، فَثَابَ فِي الْبَيْتِ رِجَالٌ مِنْ أَهْلِ الدَّارِ ذَوُو عَدَدٍ، فَاجْتَمَعُوا؛ فَقَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ: أَيْنَ مَالِكُ بْنُ الدُّخَيْشِنِ أَوِ ابْنُ الدُّخْشُنِ فَقَالَ بَعْضُهُمْ: ذلِكَ مُنَافِقٌ لاَ يُحِبُّ اللهَ وَرَسُولَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: لاَ تَقُلْ ذلِكَ، أَلاَ تَرَاهُ قَدْ قَالَ لاَ إِلهَ إِلاَّ اللهُ، يُرِيدُ بِذلِكَ وَجْهَ اللهِ قَالَ: اللهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: فَإِنَّا نَرَى وَجْهَهُ وَنَصِيحَتَهُ إِلَى الْمُنَافِقِينَ؛ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: فَإِنَّ اللهَ قَدْ حَرَّمَ عَلَى النَّارِ مَنْ قَالَ لاَ إِلهَ إِلاَّ اللهُ، يَبْتَغِي بِذَلِكَ وَجْهَ اللهِ

384. Hadis Itbana b. Malika, r.a., koji je bio od ashaba Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koji su prisustvovali Bedru u redovima ensarija. On je došao kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i rekao: „Allahov Poslaniče, moje oči su oslabile, a ja klanjam kao imam mom narodu. Kada padne kiša onda nadođe potok između mene i njih, pa ne mogu doći do džamije i klanjati s njima. Allahov Poslaniče, volio bih da ti dođeš i klanjaš u mojoj kući i da to uzmem kao mjesto gdje ću klanjati.' Pa mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Uradit ću to, akobogda.' Kada je svanulo, sutradan, Allahov Poslanik, s.a.v.s., je došao s Ebu Bekrom i zatražio dozvolu za ulazak. Ja sam mu dozvolio. On je ušao u kuću i nije sjeo, već me upitao: 'Gdje bi želio da klanjam?' pokazao sam mu jedan dio kuće. Tada je Poslanik, s.a.v.s., tu stao, donio tekbir, a mi smo se iza njega usafili i klanjali dva rekata a onda predao selam. Nakon namaza smo ga zadržali na jelo od mesa i brašna koje smo bili pripremili za njega. Onda su se u kući okupili brojni ljudi iz tog plemena, pa je jedan od njih upitao: 'A gdje je Malik b. Duhajšin ili Ibn Duhšun?' A drugi je dodao: 'To je munafik koji ne voli Allaha

i Njegovog Poslanika.’ Poslanik, s.a.v.s., mu reče: ‘Nemoj govoriti tako, zar ga nisi vidio da izgovara *la ilahe illallah* želeći time Allahovo lice.’ Čovjek reče: ‘Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju, ali mi smo smatrali da je munafik.’ Tada Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Allah je zabranio Vatri onoga ko kaže *la ilahe illallah* želeći time Allahovo lice.’“

حديث مَحْمُودِ بْنِ الرَّبِيعِ زَعَمَ أَنَّهُ عَقَلَ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، وَعَقَلَ مَجَّةً مَجَّهَا مِنْ دَلْوٍ كَانَ فِي دَارِهِمْ، ثُمَّ حَدَّثَ عَنْ عِتْبَانَ حَدِيثَهُ السَّابِقَ

385. Hadis Mahmuda b. Rebi'a koji tvrdi da je zapamtio Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i da je zapamtio pljuskanje vodom iz kofe koja se nalazila u njihovoj kući, a onda je ispričao prethodni hadis od Itbana.

Dozvoljeno je nafilu klanjati u džematu, na hasuri, odjeći ili drugim čistim stvarima

حديث مَيْمُونَةَ، قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي وَأَنَا حِذَاءَهُ، وَأَنَا حَائِضٌ، وَرُبَّمَا أَصَابَنِي ثَوْبُهُ إِذَا سَجَدَ قَالَتْ: وَكَانَ يُصَلِّي عَلَى الْخُمْرَةِ

386. Hadis Mejmune, u kojem stoji da je kazala: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je običavao klanjati, a ja sam bila ispred njega i to u menstruaciji. Možda bi me njegova odjeća dotakla kada bi učinio sedždu.“ Još je dodala: „Klanjao je na sedžadi od palmina granja.“

Vrijednost džematskog namaza i iščekivanja namaza

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: صَلاَةُ الْجَمِيعِ تَزِيدُ عَلَى صَلاَتِهِ فِي بَيْتِهِ وَصَلاَتِهِ فِي سُوقِهِ خَمْسًا وَعِشْرِينَ دَرَجَةً، فَإِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ، وَأَتَى الْمَسْجِدَ لاَ يُرِيدُ إِلاَّ الصَّلاَةَ، لَمْ يَخْطُ خَطْوَةً إِلاَّ رَفَعَهُ اللهُ بِهَا دَرَجَةً، وَحَطَّ عَنْهُ خَطِيئَةً حَتَّى يَدْخُلَ الْمَسْجِدَ، وَإِذَا دَخَلَ الْمَسْجِدَ كَانَ فِي صَلاَةٍ مَا كَانَتْ تَحْبِسُهُ، وَتُصَلِّي عَلَيْهِ الْمَلاَئِكَةُ مَا دَامَ فِي مَجْلِسِهِ الَّذِي يُصَلِّي فِيهِ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ، اللَّهُمَّ ارْحَمْهُ، مَا لَمْ يُحْدِثْ فِيهِ

387. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Namaz u džematu vrijedniji je od čovjekovog namaza u kući ili u tržnici za dvadeset pet stepeni. Kada neko od vas uzme abdest i upotpuni ga, dođe u džamiju samo radi namaza, neće prekoračiti niti jedan korak, a da mu Allah ne podigne stepen i obriše mu jedan grijeh, i tako sve dok ne dođe do džamije. Sve dok je radi namaza u džamiji, računa mu se da je u namazu. Na njega meleki donose salevat sve dok sjedi na mjestu gdje je klanjao: 'Allahu, oprosti mu grijehe! Allahu, smiluj mu se!' I tako sve dok ne izgubi abdest.“

O vrijednosti brojnih koraka prema džamiji

حديث أَبِي مُوسى، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: أَعْظَمُ النَّاسِ أَجْرًا فِي الصَّلاَةِ أَبْعَدُهُمْ فَأَبْعَدُهُمْ مَمْشًى، وَالَّذِي يَنْتَظِرُ الصَّلاَةَ حَتَّى يُصَلِّيَهَا مَعَ الإِمَامِ أَعْظَمُ أَجْرًا مِنَ الَّذِي يُصَلِّي ثُمَّ يَنَامُ

388. Hadis Ebu Musa'a, r.a., gdje stoji da je rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Najveću nagradu za namaz imat će

onaj koji je najudaljeniji. Onaj ko čeka namaz za imamom imat će veću nagradu od onoga ko klanja, a zatim zaspe.'“

Pješačenjem prema džamiji grijesi se brišu, a stepeni uzdižu

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: أَرَأَيْتُمْ لَوْ أَنَّ نَهَرًا بِبَابِ أَحَدِكُمْ يَغْتَسِلُ فِيهِ كُلَّ يَوْمٍ خَمْسًا، مَا تَقُولُ ذلِكَ يُبْقِي مِنْ دَرَنِهِ قالُوا: لاَ يُبْقِي مِنْ دَرَنِهِ شَيْئًا قَالَ: فَذلِكَ مِثْلُ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ يَمْحُو اللهُ بِهِ الْخَطَايَا

389. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako govori: „Šta mislite, ako bi ispred vrati nekog od vas tekla rijeka, pa se on svakodnevno u njoj pet puta kupao, bi li na njemu ostalo imalo nečistoće?' 'Ne bi ostalo ništa.' Odgovoriše ashabi. Poslanik, s.a.v.s., dodade: 'Tako je i sa pet dnevnih namaza, njima Allah briše grijehe.'“

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: مَنْ غَدَا إِلَى الْمَسْجِدِ وَرَاحَ أَعَدَّ اللهُ لَهُ نُزُلَهُ مِنَ الْجَنَّةِ كُلَّمَا غَدَا أَوْ رَاحَ

390. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: „Ko ide ujutru i naveče u džamiju, za svaki njegov jutarnji i večernji odlazak, Allah mu pripremi mjesto u Džennetu.“

Ko ima prioritet u imametu

حديث مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ، قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم فِي نَفَرٍ مِنْ قَوْمِي فَأَقَمْنَا عِنْدَهُ عِشْرِينَ لَيْلَةً، وَكَانَ رَحِيمًا رَفِيقًا، فَلَمَّا رَأَى شَوْقَنَا إِلَى أَهَالِينَا،

قَالَ: ارْجِعُوا فَكُونُوا فِيهِمْ، وَعَلِّمُوهُمْ، وَصَلُّوا؛ فَإِذَا حَضَرَتِ الصَّلاَةُ فَلْيُؤَذِّنْ لَكُمْ أَحَدُكُمْ، وَلْيَؤُمَّكُمْ أَكْبَرُكُمْ

391. Hadis Malika b. Huvejrisa, r.a., gdje stoji: „Došao sam u jednoj delegaciji moga naroda kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i kod njega proveli dvadeset noći. Bio je samilostan i blag. Kada je vidio koliko smo se poželjeli naših porodica, rekao je: 'Idite i budite među njima, podučavajte ih i klanjajte. Kada nastupi vrijeme namaza, neka vam ezan uči neko od vas, a neka imami onaj koji je najstariji.'"

Lijepo je učiti kunut-dovu na svim namazima u situacijama poteškoće

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، قَالَ: وَكَانَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم حِينَ يَرْفَعُ رَأْسَهُ يَقُولُ: سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ يَدْعُو لِرِجَالٍ فَيُسَمِّيهِمْ بِأَسْمَائِهِمْ؛ فَيَقُولُ: اللَّهُمَّ أَنْجِ الْوَلِيدَ بْنَ الْوَلِيدِ وَسَلَمَةَ بْنَ هِشَامٍ وَعَيَّاشَ بْنَ أَبِي رَبِيعَةَ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ؛ اللَّهُمَّ اشْدُدْ وَطْأَتَكَ عَلَى مُضَرَ، وَاجْعَلْهَا عَلَيْهِمْ سِنِينَ كَسِنِي يُوسُفَ وَأَهْلُ الْمَشْرِقِ يَوْمَئِذٍ مِنْ مُضَرَ مُخَالِفُونَ لَهُ

392. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji: „Kada bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., podigao glavu, rekao bi: 'Semi'allahu limen hamide, rabbena ve lekel-hamd,' tada bi molio za neke ljude, spominjući njihova imena i govorio je: 'Allahu, spasi el-Velida b. El-Velida, Selemu b. Hišama, ajjaša b. Ebi Rebi'u i druge potlačene vjernike. Allahu moj, povećaj Svoju kaznu na Mudar, daj im godine kao Jusufove godine.' Stanovnici Istoka iz plemena Mudar tada su se suprotstavljali Allahovom Poslaniku, s.a.v.s."

حديث أَنَسٍ، قَالَ: قَنَتَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم شَهْرًا يَدْعُو عَلَى رِعْلٍ

وَذَكْوَانَ

393. Hadis Enesa, r.a., gdje stoji da je kazao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je čitav mjesec dana na kunut-dovi proklinjao Ri'l i Zekvan."[55]

حديث أَنَس عَنْ عَاصِم، قَالَ: سَأَلْتُ أَنَسًا رضي الله عنه، عَنِ الْقُنُوتِ، قَالَ: قَبْلَ الرُّكُوعِ فَقُلْتُ: إِنَّ فُلاَنًا يَزْعُمُ أَنَّكَ قُلْتَ بَعْدَ الرُّكُوعِ فقال: كَذَبَ؛ ثُمَّ حَدَّثَنَا عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، أَنَّهُ قَنَتَ شَهْرًا بَعْدَ الرُّكُوعِ يَدْعُو عَلَى أَحْيَاءٍ مِنْ بَنِي سُلَيْمٍ قَالَ: بَعَثَ أَرْبَعِينَ أَوْ سَبْعِينَ (يَشُكُّ فِيهِ) مِنَ الْقُرَّاءِ إِلَى أُنَاسٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ، فَعَرَضَ لَهُمْ هؤُلاَءِ، فَقَتَلُوهُمْ؛ وَكَانَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم عَهْدٌ، فَمَا رَأَيْتُهُ وَجَدَ عَلَى أَحَدٍ مَا وَجَدَ عَلَيْهِمْ

394. Hadis Enesa, r.a., gdje stoji da je Asim rekao: „Upitao sam Enesa, r.a., o kunut-dovi, pa je rekao: 'Ona se uči prije ruku'a.' Pa sam mu rekao: 'Taj i taj čovjek tvrdi da si ti rekao da se uči nakon ruku'a.' On je odgovorio: 'Slagao je.' Zatim nam je prenio od Vjerovjesnika, s.a.v.s., da je učio kunut dovu mjesec dana nakon ruku'a proklinjući neke porodice Benu Sulejma. Poslao je četrdeset ili šezdeset (sumnja u tačnu cifru) učača Kur'ana jednoj grupi ljudi idolopoklonika. Ovi su im došli, a oni su ih pobili. Između njih i Poslanika, s.a.v.s., je bio ugovor o nenapadanju. Nisam vidio da je bio tužan ni za kim drugim kao za njima."

---

55 Klanjanje u džematu je uvjet ispravnosti namaza po mišljenju imama Ahmeda b. Hanbela, a fardil-ajn po stavu imama Ebu Huzejme, Ibn Munzira, Ata'a, Evzaije i Ebu Sevra. U El-Hidaji (klasičnom djelu hanefijskog fikha) stoji: "Prema mišljenjima većine naših pravnika klanjanje s imamom je vadžib, dok ga samo poneko od naših pravnika naziva pritvrđenim sunnetom." Kuduri smatra da je farz-namaz treba obavljati u džematu, makar sa svojim ukućanima. Po mišljenju Tahavije, Šafije I još nekih pravnika, obavljanje namaza u džematu je fardil-kifaja, odnosno, obiglata dužnost jedne grupe muslimana.

حديث أَنَسٍ رضي الله عنه، قَالَ: بَعَثَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم سَرِيَّةً يُقَالُ لَهُمُ الْقُرَّاءُ، فَأُصِيبُوا، فَمَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم وَجَدَ عَلَى شَيْءٍ مَا وَجَدَ عَلَيْهِمْ، فَقَنَتَ شَهْرًا فِي صَلاَةِ الْفَجْرِ، وَيَقُولُ: إِنَّ عُصَيَّةَ عَصَوُا اللهَ وَرَسُولَهُ

395. Hadis Enesa, r.a., gdje stoji da je kazao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je poslao jednu izvidnicu učača Kur'ana pa su oni pobijeni. Nisam vidio da je Allahov Po^S^lanik, s.a.v.s., zbog ičega bio tužniji od toga. Čitav mjesec dana je učio kunut-dovu na sabahu i govorio: 'Neposlušnici koji su Allahu i Poslaniku Njegovu neposlušnost pokazali.'"

حديث عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ، أَنَّهُمْ كَانُوا مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فِي مَسِيرٍ، فَأَدْلَجُوا لَيْلَتَهُمْ، حَتَّى إِذَا كَانَ وَجْهُ الصُّبْحِ عَرَّسُوا فَغَلَبَتْهُمْ أَعْيُنُهُمْ حَتَّى ارْتَفَعَتِ الشَّمْسُ، فَكَانَ أَوَّلَ مَنِ اسْتَيْقَظَ مِنْ مَنَامِهِ أَبُو بَكْرٍ، وَكَانَ لاَ يُوقَظُ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم مِنْ مَنَامِهِ حَتَّى يَسْتَيْقِظَ، فَاسْتَيْقَظَ عُمَرُ فَقَعَدَ أَبُو بَكْرٍ عِنْدَ رَأْسِهِ، فَجَعَلَ يُكَبِّرُ وَيَرْفَعُ صَوْتَهُ حَتَّى اسْتَيْقَظَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم، فَنَزَلَ وَصَلَّى بِنَا الْغَدَاةَ؛ فَاعْتَزَلَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ لَمْ يُصَلِّ مَعَنَا فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ: يَا فُلاَنُ مَا يَمْنَعُكَ أَنْ تُصَلِّيَ مَعَنَا قَالَ: أَصَابَتْنِي جَنَابَةٌ فَأَمَرَهُ أَنْ يَتَيَمَّمَ بِالصَّعِيدِ، ثُمَّ صَلَّى وَجَعَلَنِي رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم فِي رَكُوبٍ بَيْنَ يَدَيْهِ، وَقَدْ عَطِشْنَا عَطَشًا شَدِيدًا فَبَيْنَمَا نَحْنُ نَسِيرُ إذا بِامْرَأَةٍ سَادِلَةٍ رِجْلَيْهَا بَيْنَ مَزَادَتَيْنِ؛ فَقُلْنَا لَهَا: أَيْنَ الْمَاءُ فَقَالَتْ: إِنَّهُ لاَ مَاءَ فَقُلْنَا: كَمْ بَيْنَ أَهْلِكِ وَبَيْنَ الْمَاءِ قَالَتْ: يَوْمٌ وَلَيْلَةٌ فَقُلْنَا: انْطَلِقِي إِلَى رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَتْ: وَمَا رَسُولُ اللهِ فَلَمْ نُمَلِّكْهَا مِنْ أَمْرِهَا حَتَّى اسْتَقْبَلْنَا بِهَا النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم فَحَدَّثَتْهُ بِمِثْلِ الَّذِي حَدَّثَتْنَا، غَيْرَ أَنَّهَا حَدَّثَتْهُ أَنَّهَا مُؤْتِمَةٌ فَأَمَرَ بِمَزَادَتَيْهَا، فَمَسَحَ فِي الْعَزْلاَوَيْنِ، فَشَرِبْنَا عِطَاشًا، أَرْبَعِينَ رَجُلاً، حَتَّى رَوِينَا فَمَلأْنَا كُلَّ قِرْبَةٍ مَعَنَا وَإِدَاوَةٍ، غَيْرَ أَنَّهُ لَمْ نَسْقِ بَعِيرًا، وَهِيَ تَكَادُ تَنِضُّ مِنَ الْمِلْءِ ثُمَّ قَالَ: هَاتُوا مَا عِنْدَكُمْ فَجُمِعَ لَهَا مِنَ الْكِسَرِ وَالتَّمْرِ

حَتَّى أَتَتْ أَهْلَهَا فَقَالَتْ: لَقِيتُ أَسْحَرَ النَّاسِ أَوْ هُوَ نَبِيٌّ كَمَا زَعَمُوا فَهَدَى اللهُ ذَاكَ الصِّرْمَ بِتِلْكَ الْمَرْأَةِ، فَأَسْلَمَتْ وَأَسْلَمُوا

396. Hadis Imrana b. Husajna, gdje stoji da su bili na nekom pohodu s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., pa su proputovali noć i kada je već trebalo stići jutro stali su da se odmore. San ih je savladao, pa su pospali i probudili se tak kada je sunce izašlo. Prvi koji se probudio, bio je Ebu Bekr, r.a. Allahovog Poslanika, s.a.v.s., nisu imali običaj buditi dok se on ne bi probudio. Onda se probudio Omer, r.a. Ebu Bekr je sjeo pored Poslanikove glave i povišenim glasom izgovarao tekbir sve dok se Poslanik, s.a.v.s., nije probudio. Malo smo putovali, a onda smo odsjeli i Poslanik je klanjao s nama jutarnji namaz, ali se jedan od ljudi izdvojio i nije s nama klanjao. Pošto je završio namaz, Poslanik je upitao: 'Čovječe, šta te omelo te nisi s nama klanjao namaz?' 'Polucirao sam u snu,' reče čovjek, te mu Poslanik, s.a.v.s., naredi da uzme tejemum s površinom čiste zemlje, poslije čega je i on klanjao.

Krenuli smo dalje i Poslanik, s.a.v.s., me je odredio da budem u prethodnici. Bili smo jako izžednjeli i dok smo tako putovali, odjednom smo naišli na neku ženu koja je na kamili spustila noge između dvije mješine. Upitali smo je: 'Gdje je voda?' 'Nema vode,' odgovorila je ona. 'Koliko ima od tvoje porodice do vode?' upitali smo je. 'Dan i noć,' odgovorila je. Onda smo joj mi rekli: 'Idi Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.' Ona je upitala: 'A ko je Allahov Poslanik?' ali je mi nismo pustili dok je ne dovedosmo kod Poslanika. Ona mu je ispričala ono što je i nama kazala i dodade da je majka siročadi.

Tada on naredi te mu doniješe one dvije njene mješine te potra po njihovim donjim otvorima. Nas četrdeset, onako žednih, pilo je sve dok nismo utolili žeđ. Onda smo napunili sve naše mješine i kožne zdjelice, osim deva koje nismo napojili, a te dvije mješine samo što ne prsnuše od napunjenosti.

'Dajte šta imate,' reče Poslanik, s.a.v.s., i njoj se sakupi komadića hljeba i hurmi. Kada je otišla svome narodu, rekla je: 'Srela sam najčarobnijeg čovjeka ili je on vjerovjesnik, kako oni tvrde.' Posredstvom te žene, Allah je uputio to selo, pa je ona primila islam, a primili su islam i oni."

حديث أَنَس، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: مَنْ نَسِيَ صَلاَةً فَلْيُصَلِّ إِذَا ذَكَرَهَا، لاَ كَفَّارَةَ لَهَا إِلاَّ ذلِكَ، (وَأَقِمِ الصَّلاَةَ لِذِكْرِي)

397. Hadis Enesa, r.a., gdje stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko zaboravi na namaz, neka ga klanja čim se sjeti. Nema drugog otkupa, osim toga: '*Obavi namaz kada se sjetiš.*'"

KOMENTAR POGLAVLJA

U prethodnom poglavlju bilo je riječi o više različitih tema; o džamiji i izgradnji džamija, o obavljanju namaza u džematu, o namaskim vremenima. Uglavnom su komentari navedeni nakon hadisa, gdje je to bilo potrebno, a ovdje ćemo dati opći komentar značaja džemata i namaza u džematu.

Namaz u džematu je potvrđeni sunnet kod jednog broja islamskih učenjaka, kod drugih je ili uvjet ispravnosti namaza ili fardul-ajn. Allah najbolje zna. Iz citiranih hadisa jasna je važnost obavljanja namaza u džematu. Ibn Mes'ud, r.a., je kazao: „Koga raduje da se sutra kao musliman susretne s Allahom, neka bude revnostan u tim namazima, kada čuje poziv. Allah je vašem Poslaniku, s.a.v.s., propisao puteve upute, a ti namazi su putevi upute. Ako klanjate u svojim kućama kao što klanja ovaj što izostaje, napustili biste put svoga Poslanika. A ako ostavite put svoga Poslanika, zalutat ćete. U naše vrijeme izostavljao je samo dvoličnjak poznat po licemjerju. Viđali smo čovjeka kog nose dvojica kako bismo ga smjestili u saff."[56]

Ebu Derda, r.a., prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada se trojica ljudi nađu u selu ili pustinji i ne obave namaz u džematu, šejtan ih je već obuzeo. Držite se džemata. Vuk jede ovce koje su udaljene od stada."[57]

56 To su dvije porodice iz plemena Benu Sulejm koje su od Poslanika, s.a.v.s., zatražili da im pošalje učače Kur'ana kako bi ih podučili Kur'anu, ali su ih na prijevaru ubili.

57 Ovo predanje bilježi Muslim.

POGLAVLJE O NAMAZU PUTNIKA I NJEGOVOM SKRAĆIVANJU

POGLAVLJE O NAMAZU PUTNIKA I NJEGOVOM SKRAĆIVANJU

حديث عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ قَالَتْ: فَرَضَ اللهُ الصَّلاَةَ حِينَ فَرَضَهَا رَكْعَتَيْنِ رَكْعَتَيْنِ فِي الْحَضَرِ وَالسَّفَرِ، فَأُقِرَّتْ صَلاَةُ السَّفَرِ، وَزِيدَ فِي صَلاَةِ الْحَضَرِ

398. Hadis Aiše, r.a., majke pravovjernih, gdje stoji da je kazala: „Kada je namaz propisan na početku bio je propisan od po dva rekata i na putovanju i u vrijeme čovjekovog boravka kući. Onda je za putovanje ustaljeno na taj broj rekata, a za čovjeka koji je kući je povećano."

حديث ابْنِ عُمَرَ عَنْ حَفْص بْنِ عَاصِمٍ قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ عُمَرَ، فَقَالَ: صَحِبْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم فَلَمْ أَرَهُ يُسَبِّحُ فِي السَّفَرِ وَقَالَ اللهُ جَلَّ ذِكْرُهُ (لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ)

399. Hadis Ibn Omera, r.a., gdje se prenosi da je Hafs b. Asim rekao: „Ibn Omer nam je ispričao sljedeće: „Družio sam se s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., i nisam ga vidio da klanja pritvrđene sunnete na putovanju. A Uzvišeni Allah kaže: 'Vi u Allahovom Poslaniku imate najbolji uzor.'"

حديث أَنَسٍ رضي الله عنه، قَالَ: صَلَّيْتُ الظُّهْرَ مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم بِالْمَدِينَةِ أَرْبَعًا، وَبِذِي الْحُلَيْفَةِ رَكْعَتَيْنِ

400. Hadis Enesa, r.a., gdje stoji da je kazao: „Klanjao sam podne s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., u Medini četiri rekata, a u Zul-Hulejfi dva rekata.“

حديث أَنَسٍ، قَالَ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم مِنَ الْمَدِينَةِ إِلَى مَكَّةَ، فَكَانَ يُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ رَكْعَتَيْنِ حَتَّى رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَة سَأَلَهُ يَحْيَى بْنُ أَبِي إِسْحق قَالَ: أَقَمْتُمْ بِمَكَّةَ شَيْئًا قَالَ أَقَمْنَا بِهَا عَشْرًا

401. hadis Enesa, r.a., gdje stoji da je kazao: „S Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., sam krenuo iz Medine prema Mekki pa je svo vrijeme puta dok se nije vratio klanjao po dva rekata.“

Jahja b. Ebi Ishak ga je upitao: „Jeste li koliko proboravili u Mekki?“ „Da“, dogovorio je: „ostali smo deset dana.“

O skraćivanju namaza na Mini

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ، قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم بِمِنًى رَكْعَتَيْنِ، وَأَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ، وَمَعَ عُثْمَانَ صَدْرًا مِنْ إِمَارَتِهِ، ثُمَّ أَتَمَّهَا

402. Hadis Abdullaha b. Omera, r.a., da je kazao: „Klanjao sam na Mini namaz od dva rekata s Poslanikom, s.a.v.s., zatim s Ebu Bekrom, Omerom, a i Osmanom na početku njegove vladavine. Kasnije je Osman upotpunjavao namaz.“

حديث حَارِثَةَ بْنِ وَهْبٍ الْخُزَاعِيِّ رضي الله عنه قَالَ صَلَّى بِنَا النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم، وَنَحْنُ أَكْثَرُ مَا كُنَّا قَطُّ وَآمَنُهُ، بِمِنًى رَكْعَتَيْنِ

403. Hadis Harisa b. Vehba el-Huzaija, gdje stoji da je kazao: „Klanjali smo s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., dva rekata na Mini iako smo u tom trenutku bili najmnogobrojniji i najsigurniji do tada.“

O klanjanju namaza u kućama u vrijeme kiše

حديث ابْنِ عُمَرَ، أَنَّهُ أَذَّنَ بِالصَّلاَةِ فِي لَيْلَةٍ ذَاتِ بَرْدٍ وَرِيحٍ، ثُمَّ قَالَ: أَلاَ صَلُّوا فِي الرِّحَالِ ثُمَّ قَالَ: إِنَّ رَسُولَ الله صلى الله عليه وسلم كَانَ يَأْمُرُ الْمُؤَذِّنَ، إِذَا كَانَتْ لَيْلَةٌ ذاتُ بَرْدٍ وَمَطَرٍ، يَقُولُ: أَلاَ صَلُّوا فِي الرِّحَالِ

404. Hadis Ibn Omera, r.a., gdje stoji da je u jednoj hladnoj i vjetrovitoj noći proučen ezan, te je Ibn Omer kazao: „Klanjajte u svojim kućama. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je imao običaj u hladnim i kišnim noćima narediti mujezinu da kaže: 'Klanjajte u svojim kućama.'“

حديث ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ لِمُؤَذِّنِهِ فِي يَوْمٍ مَطِيرٍ: إِذَا قُلْتَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ الله فَلاَ تَقُلْ حَيَّ عَلَى الصَّلاَةِ، قُلْ صَلُّوا فِي بُيوتِكُمْ فَكَأَنَّ النَّاسَ اسْتَنْكَرُوا، قَالَ: فَعَلَهُ مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنِّي، إِنَّ الْجُمُعَةَ عَزْمَةٌ، وَإِنِّي كَرِهْتُ أَنْ أُحْرِجَكُمْ فَتَمْشُونَ فِي الطِّينِ وَالدَّحْضِ

405. Hadis Ibn Abbasa, r.a., da je rekao mujezinu jednog kišnog dana: „Kada izgovoriš u ezanu *ešhedu enne Muhammeden resulullah* nakon toga nemoj izgovoriti *Hajja alas-salah* već kaži: ‘Klanjajte u svojim kućama.’ Ljudi to kao da su prezreli, pa je on rekao: ‘Ovako je postupio onaj koji je bolji od mene. Džuma je dostojanstvo, a ne želim da idete po blatu i vodi.’“

Dozvoljeno je klanjati dobrovoljni namaz na jahalici kuda god se ona okrenula

حديث ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي فِي السَّفَرِ عَلَى رَاحِلَتِهِ حَيْثُ تَوَجَّهَتْ بِهِ، يُومِئُ إِيمَاءً، صَلاَةَ اللَّيْلِ إِلاَّ الْفَرَائِضَ، وَيُوتِرُ عَلَى رَاحِلَتِهِ

406. Hadis Ibn Omera, r.a., gdje stoji da je rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v..s, je na putu klanjao na jahalici kamo god bi se ona okrenula. Tako bi na jahalici klanjao noćne namaze, izuzev farzova. A klanjao je i vitr na svojoj jahalici."

حديث عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ، أَنَّهُ رَأَى النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم صَلَّى السُّبْحَةَ بِاللَّيْلِ فِي السَّفَرِ عَلَى ظَهْرِ رَاحِلَتِهِ حَيْثُ تَوَجَّهَتْ بِهِ

407. Hadis Amira b. Rebi'a, koji je vidio Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako noćne nafile klanja na leđima jahalice bez obzira gdje se ona okretala.

حديث أَنَسٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ سِيرِينَ، قَالَ: اسْتَقْبَلْنَا أَنَسًا حِينَ قَدِمَ مِنَ الشَّأْمِ فَلَقِينَاهُ بِعَيْنِ التَّمْرِ، فَرَأَيْتُهُ يُصَلِّي عَلَى حِمَارٍ، وَوَجْهُهُ مِنْ ذَا الْجَانِبِ، يَعْنِي عَنْ يَسَارِ الْقِبْلَةِ، فَقُلْتُ: رَأَيْتُكَ تُصَلِّي لِغَيْرِ الْقِبْلَةِ، فَقَالَ: لَوْلاَ أَنِّي رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم فَعَلَهُ لَمْ أَفْعَلْهُ

408. Hadis Enesa, r.a., gdje stoji da je Enes b. Sirin rekao: „Susreli smo Enesa kada se vratio iz Šama i sreli ga u Ajni Temru. Vidio sam ga kako klanja na svojoj jahalici glave okrenute na lijevu stranu kible. Rekao sam mu: 'Vidoh te kako klanjaš okrenut na drugu stranu od kible?' On mi odgovori: 'Da nisam vidio Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da tako čini ne bih ni ja.'"

Dozvoljeno je spojiti dva namaza na putovanju

حديث ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم إِذَا أَعْجَلَهُ السَّيْرُ فِي السَّفَرِ يُؤَخِّرُ الْمَغْرِبَ حَتَّى يَجْمَعَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ الْعِشَاءِ

409. Hadis Ibn Omera, r.a., gdje stoji da je kazao: „Viđao sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako na putovanju, kada karavana požuri, odlaže akšam i spaja ga s jacijom."

حديث أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم إِذَا ارْتَحَلَ قَبْلَ أَنْ تَزِيغَ الشَّمْسُ أَخَّرَ الظُّهْرَ إِلَى وَقْتِ الْعَصْرِ، ثُمَّ نَزَلَ فَجَمَعَ بَيْنَهُمَا، فَإِنْ زَاغَتِ الشَّمْسُ قَبْلَ أَنْ يَرْتَحِلَ صَلَّى الظُّهْرَ ثُمَّ رَكِبَ

410. Hadis Enesa b. Malika, r.a., gdje stoji da je kazao: „Kada bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., krenuo na put prije nego što žestina sunca malo oslabi, odložio bi podne-namaz do ikindije, a onda sjahao i zajedno ih klanjao. A kada bi sunce oslabilo prije polaska, prvo bi klanjao podne, pa onda uzjahao jahalicu."

O spajanju namaza kada je čovjek kući

حديث ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم ثَمَانِيًا جَمِيعًا، وَسَبْعًا جَمِيعًا

411. Hadis Ibn Abbasa, gdje stoji da je kazao: „Klanjao sam s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., osam rekata spojeno i sedam rekata spojeno."[58]

58 Na osnovu ovog hadisa, imami Šafija i Malik tvrde da je dozvoljeno vitr-namaz klanjati jašući ili u prevoznom sredstvu. Farz namaze nije dozvoljeno klanjati jašući, izuzev u nuždi.

Dozvoljeno je u namazu okrenuti se lijevo ili desno

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ لاَ يَجْعَلَنَّ أَحَدُكُمْ لِلشَّيْطَانِ شَيْئًا مِنْ صَلاَتِهِ، يَرَى أَنَّ حَقًّا عَلَيْهِ أَنْ لاَ يَنْصَرِفَ إِلاَّ عَنْ يَمِينِهِ لَقَدْ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم كَثِيرًا يَنْصَرِفُ عَنْ يَسَارِهِ

412. Hadis Abdullaha b. Mes'uda, r.a., gdje je kazao: „Neka niko od vas šejtanu ne ustupi ništa od svog namaza. Neki smatraju da se u namazu može čovjek okrenuti samo na desnu stranu. Često puta sam vidio Poslanika kako bi u namazu glavu okrenuo i na lijevu stranu."

Pokuđeno je klanjati nafilu nakon ikameta

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ مَالِكٍ بْنِ بُحَيْنَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم رَأَى رَجُلاً، وَقَدْ أُقِيمَتِ الصَّلاَةُ، يُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ، فَلَمَّا انْصَرَفَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم لاَثَ بِهِ النَّاسُ، وَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: الصُّبْحَ أَرْبَعًا الصُّبْحَ أَرْبَعًا

413. Hadis Abdullaha b. Malika b. Buhajne, gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., vidio čovjeka kako klanja dva rekata u vrijeme kada je ikamet već proučen. Kada se Poslanik, s.a.v.s., okrenuo, vidio je kako su ga ljudi okružili, pa reče: „Je li sabah od četiri rekata? Je li sabah od četiri rekata?'"

Lijepo je pri ulasku u džamiju, u svakom periodu, klanjati dva rekata tahijjetul-mesdžida i pokuđeno sjesti prije njihova klanjanja

حديث أَبِي قَتَادَةَ السَّلَمِيِّ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمُ الْمَسْجِدَ فَلْيَرْكَعْ رَكْعَتَيْنِ قَبْلَ أَنْ يَجْلِسَ

414. Hadis Ebu Katade es-Sulemija, gdje stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada neko od vas uđe u džamiju, neka klanja dva rekata prije nego li sjedne."

Lijepo je da čovjek pri povratku s puta svrati u džamiju i klanja dva rekata

حديث جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ، قَالَ: كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فِي غَزَاةٍ فَأَبْطَأَ بِي جَمَلِي وَأَعْيَا، فَأَتَى عَلَيَّ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم، فَقَالَ: جَابِرٌ فَقُلْتُ: نَعَمْ قَالَ: مَا شَأْنُكَ قُلْتُ: أَبْطَأَ عَلَيَّ جَمَلِي وَأَعْيَا وَقَدِمْتُ بِالْغَدَاةِ فَجِئْنَا إِلَى الْمَسْجِدِ فَوَجَدْتُهُ عَلَى بَابِ الْمَسْجِدِ، قَالَ: الآنَ قَدِمْتَ قُلْتُ: نَعَمْ قَالَ: فَدَعْ جَمَلَكَ وَادْخُلْ فَصَلِّ رَكْعَتَيْنِ فَدَخَلْتُ فَصَلَّيْتُ

415. Hadis Džabira b. Abdullaha, r.a., gdje stoji da je kazao: „Bio sam s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., na jednom pohodu, pa se moja deva umorila i usporila. Allahov Poslanik, s.a.v.s., mi je prišao i rekao: 'Džebire?' 'Da', rekao sam. 'Šta se desilo?' upitao je. 'Deva mi se umorila i usporila,' odgovorio sam. Stigao sam ujutru i Poslanika, s.a.v.s., zatekao na vratima džamije. Upitao me je: 'Sada si stigao?' 'Da,' odgovorio sam. On mi reče: 'Ostavi svoju devu, uđi u džamiju i klanjaj dva rekata.' Pa sam ušao i klanjao."

Lijepo je klanjati duha-namaz koji ima najmanje dva rekata

حديث عَائِشَةَ، قَالَتْ: إِنْ كَانَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم لَيَدَعُ الْعَمَلَ وَهُوَ يُحِبُّ أَنْ يَعْمَلَ بِهِ خَشْيَةَ أَنْ يَعْمَلَ بِهِ النَّاسُ فَيُفْرَضَ عَلَيْهِمْ، وَمَا سَبَّحَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم سُبْحَةَ الضُّحى قَطُّ، وَإِنِّي لأُسَبِّحُهَا

416. Hadis Aiše, r.a., koja je kazala: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi nekada ostavljao neko djelo, premda ga je volio činiti. Bojao se da ga i ljudi ne bi stalno činili, pa im postalo propisano. Allahov Poslanik, s.a.v.s., nikada nije klanjao duha-namaz, a ja ga klanjam.“[59]

حديث أُمِّ هَانِيءٍ عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى، قَالَ: مَا أَنْبَأَنَا أَحَدٌ أَنَّهُ رَأَى النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم صَلَّى الضُّحى غَيْرُ أُمِّ هَانِيءٍ ذَكَرَتْ أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ اغْتَسَلَ فِي بَيْتِهَا، فَصَلَّى ثَمَانِ رَكَعَاتٍ، فَمَا رَأَيْتُهُ صَلَّى صلاةً أَخَفَّ مِنْهَا غَيْرَ أَنَّهُ يُتِمُّ الرُّكُوعَ وَالسُّجُودَ

417. Hadis Ummi Hani', gdje Ibn Ebi Lejla kaže: „Samo nas je Ummu Hani' obavijestila da je vidjela Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako klanja duha-namaz. Ona je spomenula da se Allahov Poslanik, s.a.v.s., na dan osvajanja Mekke okupao u njenoj kući. Nakon toga je klanjao osam rekata, nikada ga nisam vidjela da klanja kraće, ali je upotpunio ruku' i sedždu.'“

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: أَوْصَانِي خَلِيلِي بِثَلاَثٍ، لاَ أَدَعُهُنَّ حَتَّى أَمُوتَ: صَوْمِ ثَلاَثَةِ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ، وَصَلاَةِ الضُّحى، وَنَوْمٍ عَلَى وِتْرٍ

418. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je kazao: „Moj prijatelj mi je oporučio da čuvam troje sve do smrti: post tri

59 Osam rekata: odnosno četiri rekata podne-namaza i četiri ikindije i sedam rekata: tri akšama i četiri jacije.

dana u toku mjeseca, klanjanje duha-namaza i klanjanje vitra prije spavanja."

Vrijednost klanjanja dva rekata sabahskog suneta i podsticaj na njih

حديث حَفْصَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم كَانَ، إِذَا اعْتَكَفَ الْمُؤَذِّنُ لِلصُّبْحِ، وَبَدَا الصُّبْحُ، صَلَّى رَكْعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ قَبْلَ أَنْ تُقَامَ الصَّلاَةُ

419. Hadis Hafse, r.a., da bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., kada bi mujezin proučio ezan za sabah i kada bi nastupilo vrijeme sabaha, Poslanik, s.a.v.s., bi klanjao dva kratka rekata prije nego bi bio proučen ikamet."

حديث عَائِشَةَ، أَنَّهَا قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ بَيْنَ النِّدَاءِ وَالإِقَامَةِ مِنْ صَلاَةِ الصُّبْحِ

420. Hadis Aiše, r.a., gdje stoji da je kazala: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je klanjao dva kratka rekata sabahskog sunneta između ezana i ikameta."

حديث عَائِشَةَ، قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يُخَفِّفُ الرَّكْعَتَيْنِ اللَّتَيْنِ قَبْلَ صَلاَةِ الصُّبْحِ، حَتَّى إِنِّي لأَقُولُ هَلْ قَرَأَ بِأُمِّ الْكِتَابِ

421. Hadis Aiše, r.a., gdje stoji da je kazala: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je klanjao dva kratka rekata prije sabahskog farza, toliko kratko da bih se zapitala da li je proučio Fatihu."

حديث عَائِشَةَ، قَالَتْ: لَمْ يَكُنِ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم عَلَى شَيْءٍ مِنَ النَّوَافِلِ أَشَدَّ مِنْهُ تَعَاهُدًا عَلَى رَكْعَتَيِ الْفَجْرِ

422. Hadis Aiše, r.a., u kome je kazala: „Allahov Poslanik,

s.a.v.s., nije bio ustrajan niti na jednom dobrovoljnom namazu kao na sabahskom sunnetu.“[60]

Broj i vrijednost pritvrđenih sunneta u toku dana

حديث ابْنِ عُمَرَ قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم سَجْدَتَيْنِ قَبْلَ الظُّهْرِ، وَسَجْدَتَيْنِ بَعْدَ الظُّهْرِ، وَسَجْدَتَيْنِ بَعْدَ الْمَغْرِبِ، وَسَجْدَتَيْنِ بَعْدَ الْعِشَاءِ، وَسَجْدَتَيْنِ بَعْدَ الْجُمُعَةِ؛ فَأَمَّا الْمَغْرِبُ وَالْعِشَاءُ، فَفِي بَيْتِهِ

423. Hadis Ibn Omera, r.a., gdje stoji da je kazao: „S Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., sam klanjao dva rekata prije podnevskog farza i dva poslije, dvije sedžde poslije akšama, dva rekata nakon jacije i dva nakon džume. Ove akšamske i jacijske je klanjao u kući.“

Nafilu je dozvoljeno klanjati sjedeći ili stojeći, ali i kombinovano

حديث عَائِشَةَ قَالَتْ: مَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يَقْرَأُ فِي شَيْءٍ مِنْ صَلاَةِ اللَّيْلِ جَالِسًا، حَتَّى إِذَا كَبِرَ قَرَأَ جَالِسًا، فَإِذَا بَقِيَ عَلَيْهِ مِنَ السُّورَةِ ثَلاَثُونَ أَوْ أَرْبَعُونَ آيَةً، قَامَ فَقَرَأَهُنَّ ثُمَّ رَكَعَ

424. Hadis Aiše, r.a., gdje je kazala: „Nisam vidjela Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da ikako noću klanja sjedeći, ali kada je ostario, klanjao je sjedeći, pa kada bi mu ostalo trideset ili četrdeset ajeta, ustao bi, proučio ih, a zatim učinio ruku'.“

---

60 Pod ovim se misli da Poslanik, s.a.v.s., nije klanjao svakodnevno namaz.

حديث عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ، أَنَّ رَسولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم كَانَ يُصَلِّي جَالِسًا، فَيَقْرأُ وَهُوَ جَالِسٌ، فَإِذَا بَقِيَ مِنْ قِرَاءَتِهِ نَحْوٌ مِنْ ثَلاَثِينَ أَوْ أَرْبَعِينَ آيَةً قَامَ فَقَرَأَهَا، وَهْوَ قَائِمٌ، ثُمَّ رَكَعَ ثُمَّ سَجَدَ، يَفْعَلُ فِي الرَّكْعَةِ الثَّانِيَةِ مِثْلَ ذلِكَ، فَإِذَا قَضَى صَلاَتَهُ نَظَرَ، فَإِنْ كُنْتُ يَقْظَى تَحَدَّثَ مَعِي، وَإِنْ كُنْتُ نَائِمَةً اضْطَجَعَ

425. Hadis Aiše, r.a., majke vjernika, gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., klanjao sjedeći, također bi na namazu učio Kur'an sjedeći. Kada bi mu ostalo još trideset-četrdeset ajeta, ustao bi i stojeći ih proučio. Zatim bi učinio ruku', zatim sedždu, a tako bi klanjao i drugi rekat. Nakon namaza bi se okrenuo, ako bih bila budna, on bi razgovarao sa mnom, a ako bih spavala, samo bi legao."

Noćni namaz, broj rekata koje je klanjao Poslanik i o tome da se vitr-namaz može klanjati od jednog rekata

حديث عَائِشَةَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمنِ، أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ، كَيْفَ كَانَتْ صَلاَةُ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم فِي رَمَضَانَ فَقَالَتْ: مَا كَانَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَزِيدُ فِي رَمَضَانَ وَلاَ فِي غَيْرِهِ عَلَى إِحْدَى عَشْرَةَ رَكْعَةً، يُصَلِّي أَرْبَعًا فَلاَ تَسَلْ عَنْ حُسْنِهِنَّ وَطُولِهِنَّ، ثُمَّ يُصَلِّي أَرْبَعًا فَلاَ تَسَلْ عَنْ حُسْنِهِنَّ وَطُولِهِنَّ، ثُمَّ يُصَلِّي ثَلاَثًا قَالَتْ عَائِشَةُ: فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ أَتَنَامُ قَبْلَ أَنْ تُوتِرَ فَقَالَ: يَا عَائِشَةُ إِنَّ عَيْنَيَّ تَنَامَانِ وَلاَ يَنَامُ قَلْبِي

426. Hadis Aiše, r.a., gdje stoji da je Ebu Seleme b. Abdurrahman upitao Aišu, r.a., o Poslanikovom namazu u ramazanu, pa je ona odgovorila: „Poslanik, s.a.v.s., nikada ni u ramazanu, ni van ramazana nije klanjao više od jedanaest rekata. Klanjao bi četiri rekata – ne pitaj za njihovu ljepotu i dužinu. Zatim bi

klanjao još četiri, ne pitaj za njihovu ljepotu i dužinu. Zatim bi klanjao još tri. Ja sam ga upitala: 'Allahov Poslaniče, spavaš prije nego što klanjaš vitr-namaz?' On je odgovorio: 'Aiša, moje oči spavaju, ali srce ne spava.'"

حديث عَائِشَةَ، قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ ثَلاَثَ عَشْرَةَ رَكْعَةً؛ مِنْهَا الْوِتْرُ، وَرَكْعَتَا الْفَجْرِ

427. Hadis Aiše, r.a., koja je kazala: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi tokom noći klanjao trinaest rekata, a među njima su bili i vitr-namaz i sabahski sunnet."

حديث عَائِشَةَ عَنِ الأَسْوَدِ، قَالَ: سَأَلْتُ عَائِشَةَ، كَيْفَ كَانَ صَلاَةُ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم بِاللَّيْلِ قَالَتْ: كَانَ يَنَامُ أَوَّلَهُ، وَيَقُومُ آخِرَهُ، فَيُصَلِّي ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَى فِرَاشِهِ، فَإِذَا أَذَّنَ الْمُؤَذِّنُ وَثَبَ فَإِنْ كَانَ بِهِ حَاجَةٌ اغْتَسَلَ، وَإِلاَّ تَوَضَّأَ وَخَرَجَ

428. Hadis Aiše, r.a., gdje stoji da je El-Esved rekao: „Upitao sam Aišu, r.a., o Poslanikovom namazu tokom noći, pa je ona rekla: „Na početku noći bi spavao, a drugi dio noći bi ustajao, klanjao bi, a onda se vratio u postelju. Kada bi se proučio ezan, on bi poskočio, ako bi bilo potrebe, okupao bi se, a ako ne, onda samo uzeo abdest i izašao.'"

حديث عَائِشَةَ عَنْ مَسْرُوقٍ، قَالَ: سَأَلْتُ عَائِشَةَ، أَيُّ الْعَمَلِ كَانَ أَحَبَّ إِلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَتِ: الدَّائِمُ، قُلْتُ: مَتَى كَانَ يَقُومُ قَالَتْ: كَانَ يَقُومُ إِذَا سَمِعَ الصَّارِخَ

429. Hadis Aiše, r.a., gdje stoji da je Mesruk rekao: „Upitao sam Aišu, r.a., o djelu koje je bilo najdraže Poslaniku, s.a.v.s., pa je rekla: 'Ono na kojem se ustraje.' 'A kada je ustajao?' upitao sam. 'Kada bi čuo pijevca,' odgovorila je."

حديث عَائِشَةَ قَالَتْ: مَا أَلْفَاهُ عِنْدِي إِلاَّ نَائِمًا تَعْنِي النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم

430. Hadis Aiše, r.a., gdje stoji da je kazala: „Poslanika, s.a.v.s., je sehur kod mene zatekao spavajući."

حديث عَائِشَةَ قَالَتْ: كُلَّ اللَّيْلِ أَوْتَرَ رسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم، وانْتَهى وِتْرُهُ إِلَى السَّحَرِ

431. Hadis Aiše, r.a., gdje stoji da je kazala: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je klanjao vitr-namaz u svako doba noći i na kraju je ustalio na kraju noći."

Klanjanje noćnog namaza po dva rekata i rekat vitra na kraju

حديث ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ رَجُلاً سَأَلَ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم عَنْ صَلاَةِ اللَّيْلِ؛ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: صَلاَةُ اللَّيْلِ مَثْنَى مثنى، فَإِذَا خَشِيَ أَحَدُكُمُ الصُّبْحَ، صَلَّى رَكْعَةً وَاحِدَةً تُوتِرُ لَهُ مَا قَدْ صَلى

432. Hadis Ibn Omera, r.a., da je neki čovjek upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s., o namazu tokom noći, te je Poslanik odgovorio: „Noćni namaz je dva po dva rekata. Kada se neko od vas poboji da će ga sabah zateći neka klanja i jedan rekat i tako će vitrom završiti svoj noćni namaz."

حديث ابْنِ عُمَرَ، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: اجْعَلُوا آخِرَ صَلاَتِكُمْ بِاللَّيْلِ وِتْرًا

433. Hadis Ibn Omera, r.a., koji od Poslanika prenosi da je kazao: „Neka vam zadnji namaz tokom noći bude vitr-namaz."

Podsticanje na činjenje dove i zikr u zadnjoj trećini noći

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: يَنْزِلُ رَبُّنَا تَبَارَكَ وَتَعَالَى كلَّ لَيْلَةٍ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا، حِينَ يَبْقَى ثُلُثُ اللَّيْلِ الآخِرِ، يَقولُ مَنْ يَدْعُونِي فَأَسْتَجِيبَ لَهُ، مَنْ يَسْأَلُنِي فَأُعْطِيَهُ، مَنْ يَسْتَغْفِرُنِي فَأَغْفِرَ لَهُ

434. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Naš Gospodar silazi na dunjalučko nebo svaku noć, kada nastupi zadnja trećina noći i govori: 'Ko Me pozove, odazvat ću mu se, ko Me nešto zamoli, udovoljit ću mu, a ko oprost za grijehe zatraži, oprostit ću mu.'“[61]

Podsticaj na klanjanje ramazanskog noćnog namaza i pojašnjenje da su to teravije

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: مَنْ قَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا واحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

435. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko ramazan provede u noćnom ibadetu, vjerujući i nadajući se nagradi, bit će mu oprošteni grijesi koje je počinio.“

حديث عَائِشَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم خَرَجَ ذَاتَ لَيْلَةٍ مِنْ جَوْفِ اللَّيْلِ فَصَلَّى فِي الْمَسْجِدِ، فَصَلَّى رِجَالٌ بِصَلاَتِهِ، فَأَصْبَحَ النَّاسُ فَتَحَدَّثُوا، فَاجْتَمَعَ

61 Sabahski sunnet je jedan od najvrijednijih dobrovoljnih namaza. Hasan el-Basri ga smatra obaveznim, malikije običnim sunnetom, a hanefije pritvrđenim sunnetom.

أَكْثَرُ مِنْهُمْ فَصَلَّوْا مَعَهُ، فَأَصْبَحَ النَّاسُ فَتَحَدَّثُوا، فَكَثُرَ أَهْلُ الْمَسْجِدِ مِنَ اللَّيْلَةِ الثَّالِثَةِ، فَخَرَجَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم فَصَلَّوا بِصَلاَتِه، فَلَمَّا كَانَتِ اللَّيْلَةُ الرَّابِعَةُ عَجَزَ الْمَسْجِدُ عَنْ أَهْلِهِ حَتَّى خَرَجَ لِصَلاَةِ الصُّبْحِ؛ فَلَمَّا قَضَى الْفَجْرَ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ فَتَشَهَّدَ ثُمَّ قَالَ: أَمَّا بَعْدُ؛ فَإِنَّهُ لَمْ يَخْفَ عَلَيَّ مَكَانُكُمْ، لكِنِّي خَشِيتُ أَنْ تُفْرَضَ عَلَيْكُمْ فَتَعْجِزُوا عَنْهَا

436. Hadis Aiše, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., jedne noći izašao u sredini noći i klanjao u džamiji. Ljudi su klanjali za njim. Kada je osvanulo, ljudi su pričali o tome te su se okupili u većem broju i klanjali za njim. I narednog dana su pričali o tome. Treće noći se broj ljudi u džamiji povećao. Poslanik, s.a.v.s., je izašao i ljudi su klanjali za njim. Kada je nastupila četvrta noć, džamija je bila tijesna za sve koji su došli. Ali Poslanik, s.a.v.s., je tek izašao na sabah namaz. Nakon namaza, okrenuo se ljudima, izgovorio šehade i rekao: 'Nije mi bilo nepoznato da ste sinoć došli u džamiju, ali sam se pobojao da vam ne bude učinjen obaveznim, pa da ne možete izdržati.'"

O dovi i stajanju na noćnom namazu

حديث ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: بِتُّ عِنْدَ مَيْمُونَةَ، فَقَامَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم فَأَتَى حَاجَتَهُ، غَسَلَ وَجْهَهُ وَيَدَيْهِ ثُمَّ نَامَ، ثُمَّ قَامَ فَأَتَى الْقِرْبَةَ، فَأَطْلَقَ شِنَاقَهَا، ثُمَّ تَوَضَّأَ وُضُوءًا بَيْنَ وُضُوءَيْنِ لَمْ يُكْثِرْ، وَقَدْ أَبْلَغَ، فَصَلَّى، فَقُمْتُ فَتَمَطَّيْتُ كَرَاهِيَةَ أَنْ يَرَى أَنِّي كُنْتُ أَرْقُبُهُ، فَتَوَضَّأْتُ، فَقَامَ يُصَلِّي، فَقُمْتُ عَنْ يَسَارِهِ، فَأَخَذَ بِأُذُنِي فَأَدَارَنِي عَنْ يَمِينِهِ، فَتَتَامَّتْ صَلاَتُهُ ثَلاَثَ عَشْرَةَ رَكْعَةً، ثُمَّ اضْطَجَعَ فَنَامَ حَتَّى نَفَخَ، وَكَانَ إِذَا نَامَ نَفَخَ، فَآذَنَهُ بِلاَلٌ بِالصَّلاَةِ فَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ؛ وَكَانَ يَقُولُ فِي دُعَائِهِ: اللهُمَّ اجْعَلْ فِي قَلْبِي نُورًا، وَفِي بَصَرِي نُورًا، وَفِي سَمْعِي نُورًا، وَعَنْ يَمِينِي

نُورًا، وَعَنْ يَسَارِي نُورًا، وَفَوْقِي نُورًا، وَتَحْتِي نُورًا، وَأَمَامِي نُورًا، وَاجْعَلْ لِي نُورًا قَالَ كُرَيْبٌ (الرَّاوِي عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ) وَسَبْعٌ فِي التَّابُوتِ، فَلَقِيتُ رَجُلاً مِنْ وَلَدِ الْعَبَّاسِ فَحَدَّثَنِي بِهِنَّ فَذَكَرَ عَصَبِي وَلَحْمِي وَدَمِي وَشَعَرِي وَبَشَرِي، وَذَكَرَ خَصْلَتَيْنِ

437. Hadis Ibn Abbasa, r.a., gdje stoji da je kazao: „Noćio sam kod Mejmune, pa je Poslanik, s.a.v.s., ustao, obavio svoju potrebu, oprao lice i ruke, a onda zaspao. Nakon toga je ustao, uzeo kožnu posudu s vodom i razvezao je i uzeo abdest ne trošeći puno vode, ali je voda oprala sve i onda klanjao. Tada sam i ja ustao i protegao se, ne želeći da primijeti kako ga posmatram, te sam se abdestio. On je ustao da klanja, a ja sam stao s njegove lijeve strane, ali me je on uzeo za uho i prmjestio me na desnu stranu. Završio je svoj namaz na trinaestom rekatu, a onda legao i zaspao, tako da je počeo puhati, a obično je puhao kada bi spavao. Potom ga je Bilal obavijestio da je sabah-namaz pa je klanjao i nije se ponovo abdestio. U svojoj dovi, Poslanik, s.a.v.s., je obično govorio: 'Allahu, daj u mome srcu svjetlost, u očima svjetlost, u mojim ušima svjetlost, s moje desne strane svjetlost, s moje lijeve strane svjetlost i ispred mene svjetlost i iza mene svjetlost.' Kurejb (prenosilac od Ibn Abbasa) je kazao: 'Sedam drugih riječi sam zaboravio, pa sam sreo jednog čovjeka iz Abbasovog potomstva, pa mi ih je spomenuo: '...i učini da u mojim nervima bude svjetlost, i u mome mesu, i u mojoj krvi, i u mojoj kosi, i u mojoj koži.' A spomenuo je i drugo dvoje.“

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّهُ بَاتَ لَيْلَةً عِنْدَ مَيْمُونَةَ، زَوْجِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم وَهِيَ خَالَتُهُ، فَاضْطَجَعْتُ فِي عَرْضِ الْوِسَادَةِ، وَاضْطَجَعَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم وَأَهْلُهُ فِي طُولِهَا، فَنَامَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم حَتَّى إِذَا انْتَصَفَ اللَّيْلُ أَوْ قَبْلَهُ بِقَلِيلٍ أَوْ بَعْدَهُ بِقَلِيلٍ، اسْتَيْقَظَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم، فَجَلَسَ يَمْسَحُ النَّوْمَ عَنْ وَجْهِهِ بِيَدِهِ، ثُمَّ قَرَأَ الْعَشْرَ الآيَاتِ الْخَوَاتِمَ مِنْ

سُورَةِ آلِ عِمْرَانَ، ثُمَّ قَامَ إِلَى شَنٍّ مُعَلَّقَةٍ فَتَوَضَّأَ مِنْهَا فَأَحْسَنَ وُضُوءَهُ، ثُمَّ قَامَ يُصَلِّي قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: فَقُمْتُ فَصَنَعْتُ مِثْلَ مَا صَنَعَ، ثُمَّ ذَهَبْتُ فَقُمْتُ إِلَى جَنْبِهِ فَوَضَعَ يَدَهُ الْيُمْنَى عَلَى رَأْسِي وَأَخَذَ بِأُذُنِي الْيُمْنَى يَفْتِلُهَا؛ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ أَوْتَرَ؛ ثُمَّ اضْطَجَعَ حَتَّى أَتَاهُ الْمُؤَذِّنُ فَقَامَ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ، ثُمَّ خَرَجَ فَصَلَّى الصُّبْحَ

438. Hadis Abdullaha b. abbasa, r.a., da je jedne noći prenoćio kod Mejmune, Poslanikove, s.a.v.s., supruge, koja mu je bila tetka po ocu. On priča: „Legao sam na jastuk, a i Poslanik, s.a.v.s., je sa suprugom legao na postelju. Kada je prošlo pola noći, možda malo prije ili malo kasnije, Poslanik, s.a.v.s., se probudio, potrao se rukom po licu, a onda proučio deset posljednjih ajeta sure Ali Imran. Nakon toga je ustao, uzeo okačenu posudu s vodom i uzeo abdest, upotpunivši ga.“ Ibn Abbas, r.a., nastavlja: „Ustao sam i uradio isto što i on. Onda sam ustao i stao pored njega. On je svoju desnu ruku stavio na moju glavu i dohvatio me za desno uho premestivši me. Klanjao je dva rekata, pa još dva, pa još dva, pa još dva, pa još dva i još dva, a onda je klanjao jedan rekat. Nakon toga je legao sve dok nije došao mujezin. Onda je klanjao dva kratka rekata, a nakon toga izašao i klanjao sabah.“

حديث ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: كَانَتْ صَلاَةُ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم ثَلاَثَ عَشْرَةَ رَكْعَةً، يَعْنِي بِاللَّيْلِ

439. Hadis Ibn Abbasa, r.a., gdje stoji da je kazao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je klanjao trinaest rekata tokom noći.“

حديث ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم إِذَا تَهَجَّدَ مِنَ اللَّيْلِ قَالَ: اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ، وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ

قَيِّمُ السَّمٰوات وَالأَرْض، وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ رَبُّ السَّمٰوات وَالأَرْض وَمَنْ فِيهِنَّ
أَنْتَ الْحَقُّ، وَوَعْدُكَ الْحَقُّ، وَقَوْلُكَ الْحَقُّ، وَلِقَاؤُكَ حَقٌّ، وَالْجَنَّةُ حَقٌّ، وَالنَّارُ حَقٌّ،
وَالنَّبِيُّونَ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ حَقٌّ؛ اللّٰهُمَّ لَكَ أَسْلَمْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ،
وَإِلَيْكَ أَنَبْتُ، وَبِكَ خَاصَمْتُ، وَإِلَيْكَ حَاكَمْتُ، فَاغْفِرْلِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ،
وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ أَنْتَ إِلٰهِي لاَ إِلٰهَ إِلاَّ أَنْتَ

440. Hadis Ibn Abbasa, r.a., gdje stoji da je kazao: „Kada bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., klanjao noćni namaz, izgovarao bi: 'Allahu moj, Tebi hvala, Ti su svjetlost nebesa i Zemlje. Tebi pripada hvala, Ti si održavalac nebesa i Zemlje. Tebi pripada hvala, Ti si Gospodar nebesa i Zemlje i onoga što je na njima. Ti si Istina i Tvoje obećanje je Istina. Tvoje riječi su Istina, susret s Tobom je Istina, Džennet je Istina, Vatra je istina, vjerovjesnici su istina i Sudnji dan je istina. Allahu moj, Tebi se predajem, u Tebe vjerujem, na Tebe se oslanjam, Tebi se kajem, radi Tebe se raspravljam i Tvoj sud tražim. Oprosti mi ono što sam učinio i ono što ću učiniti, ono što sam javno uradio i ono što sam u tajnosti učinio. Ti si Bog, nema istinskog božanstva osim Tebe.'"

Lijepo je odužiti učenje Kur'ana na noćnom namazu

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ رضي الله عنه، قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه
وسلم لَيْلَةً فَلَمْ يَزَلْ قَائِمًا حَتَّى هَمَمْتُ بِأَمْرِ سَوْءٍ؛ قِيلَ لَهُ: وَمَا هَمَمْتَ قَالَ: هَمَمْتُ أَنْ
أَقْعُدَ وَأَذَرَ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم

441. Hadis Abdullaha b. Mes'uda, r.a., gdje stoji da je kazao: „Jedne noći sam klanjao namaz s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., pa je toliko dugo stajao da mi je nešto loše palo na

um.“ „A šta ti je to palo na um?“ upitali smo ga. „Pomislio sam da sjednem i ostavim Poslanika, s.a.v.s.., da stoji,“ odgovorio je.

Šta se prenosi o onome ko prespava čitavu noć sve dok ne svane

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ رضي الله عنه، قَالَ: ذُكِرَ عِنْدَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم رَجُلٌ نَامَ لَيْلَهُ حَتَّى أَصْبَحَ، قَالَ: ذَاكَ رَجُلٌ بَالَ الشَّيْطَانُ فِي أُذُنَيْهِ أَوْ قَالَ: فِي أُذُنِه

442. Hadis Abdullaha b. Mes'uda, r.a., gdje stoji: „Poslaniku, s.a.v.s., je spomenut čovjek koji prespava čitavu noć i ne probudi se dok ne svane, pa je rekao: 'Tom čovjeku se šejtan pomokrio u uši,' ili je rekao: 'u uho.'“

حديث عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم طَرَقَهُ وَفَاطِمَةَ بِنْتَ النَّبِيِّ عَلَيْهِ السَّلاَمُ لَيْلَةً، فَقَالَ: أَلاَ تُصَلِّيَانِ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ أَنْفُسُنَا بِيَدِ اللهِ، فَإِذَا شَاءَ أَنْ يَبْعَثَنَا بَعَثَنَا فَانْصَرَفَ حِينَ قُلْنَا ذلِكَ، وَلَمْ يَرْجِعْ إِلَيَّ شَيْئًا ثُمَّ سَمِعْتُهُ وَهُوَ مُوَلٍّ يَضْرِبُ فَخِذَهُ وَهُوَ يَقُولُ: (وَكَانَ الإِنْسَانُ أَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلاً)

443. Hadis Alije b. Ebi Taliba, r.a., gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., jedne noći zakucao na vrata njemu i Fatimi i rekao im: „Zar ne klanjate?“ Rekao sam: 'Poslaniče, naše duše su u Allahovim rukama. Kada želi probuditi nas, On nas probudi.' Kada smo to kazali, on se okrenuo i ništa mi nije odgovorio. Čuo sam ga kako okrenuvši se od nas i udarajući rukom po bedru govori: 'I čovjek je taj koji puno raspravlja.'“

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: يَعْقِدُ

الشَّيْطَانُ عَلَى قَافِيَةِ رَأْسِ أَحَدِكُمْ إِذَا هُوَ نَامَ ثَلاَثَ عُقَدٍ؛ يَضْرِبُ عَلَى كُلِّ عُقْدَةٍ، عَلَيْكَ لَيْلٌ طَوِيلٌ فَارْقُدْ، فَإِنِ اسْتَيْقَظَ فَذَكَرَ اللهَ انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ، فَإِنْ تَوَضَّأَ انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ، فَإِنْ صَلَّى انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ، فَأَصْبَحَ نَشِيطًا طَيِّبَ النَّفْسِ، وَإِلاَّ أَصْبَحَ خَبِيثَ النَّفْسِ كَسْلاَنَ

444. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., kazao: „Poviše glave svakog od vas kada zaspe šejtan zaveže tri čvora i pri svakom čvoru kaže: 'Pred tobom je duga noć, pa spavaj.' Ako se probudi i spomene Allaha, odveže se jedan čvor. Ako se abdesti, odveže se drugi čvor, a ako i klanja namaz, odveže se i treći čvor. Tako se čovjek probudi ujutru, svjež i aktivan, a u suprotnom, probudi se mrzovoljno i lijeno.“

Nafilu je lijepo klanjati u kući ali dozvoljeno je i u džamiji

حديث ابْنِ عُمَرَ، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: اجْعَلُوا فِي بُيُوتِكُمْ مِنْ صَلاَتِكُمْ وَلاَ تَتَّخِذُوهَا قُبُورًا

445. Hadis Ibn Omera, r.a., gdje stoji da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: „Klanjajte namaz i u svojim kućama, nemojte od njih praviti grobove.“

حديث أَبِي مُوسى رضي الله عنه، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: مَثَلُ الَّذِي يَذْكُرُ رَبَّهُ وَالَّذِي لاَ يَذْكُرُ مَثَلُ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ

446. Hadis Ebu Musa'a, gdje stoji da je kazao: „Primjer onoga koji spominje Allaha i onoga koji Ga ne spominje, je kao primjer živog i mrtvog.“

حديث زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم اتَّخَذَ حُجْرَةً، مِنْ حَصِيرٍ، فِي رَمَضَانَ، فَصَلَّى فِيهَا لَيَالِيَ، فَصَلَّى بِصَلاَتِهِ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِهِ، فَلَمَّا عَلِمَ بِهِمْ جَعَلَ يَقْعُدُ، فَخَرَجَ إِلَيْهِمْ، فَقَالَ: قَدْ عَرَفْتُ الَّذِي رَأَيْتُ مِنْ صَنِيعِكُمْ، فَصَلُّوا أَيُّهَا النَّاسُ فِي بُيُوتِكُمْ فَإِنَّ أَفْضَلَ الصَّلاَةِ صَلاَةُ الْمَرْءِ فِي بَيْتِهِ إِلاَّ الْمَكْتُوبَةَ

447. Hadis Zejda b. Sabita, r.a., gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., uzeo hasuru od trske i na njoj klanjao nekoliko noći. Za njim su klanjali i neki ljudi od ashaba. Kada je saznao za njih, ostao je sjediti. Nakon toga je izašao i rekao im: „Znam kako ste postupili. Ljudi, klanjajte u svojim kućama, jer je najvrijedniji namaz koji čovjek obavi u svojoj kući, izuzev obaveznih namaza."

Onaj kome se zadrijema u namazu ili ne može razabrati učenje Kur'ana treba malo zaspati ili sjesti dok ga to ne prođe

حديث أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه، قَالَ: دَخَلَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم فَإِذَا حَبْلٌ مَمْدُودٌ بَيْنَ السَّارِيَتَيْنِ؛ فَقَالَ: مَا هذَا الْحَبْلُ قَالُوا: هذَا حَبْلٌ لِزَيْنَبَ، فَإِذَا فَتَرَتْ تَعَلَّقَتْ فَقَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: لاَ حُلُّوهُ، لِيُصَلِّ أَحَدُكُمْ نَشَاطَهُ، فَإِذَا فَتَرَ فَلْيَقْعُدْ

448. Hadis Enesa b. Malika, r.a., gdje stoji da je kazao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je ušao u džamiju i zatekao konopac razapet između dva stuba. Upitao je: 'Šta će ovdje ovaj konopac?' 'To je Zejnebin konopac, kada se umori, ona se na njega osloni,' bi mu rečeno. On reče: 'Ne, odvežite ga. Klanjajte dok se ne umorite, a kada se umorite sjednite.'"

حديث عَائِشَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم دَخَلَ عَلَيْهَا

وَعِنْدَهَا امْرَأَةٌ، قَالَ: مَنْ هذِهِ قَالَتْ: فُلاَنَةُ، تَذْكُرُ مِنْ صَلاَتِهَا، قَالَ: مَهْ عَلَيْكُمْ بِمَا تُطِيقُونَ، فَوَاللهِ لاَ يَمَلُّ اللهُ حَتَّى تَمَلُّوا وَكَانَ أَحَبَّ الدِّينِ إِلَيْهِ مَا دَاوَمَ عَلَيْهِ صَاحِبُهُ

449. Hadis Aiše, r.a., gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., ušao kod nje i zateko neku ženu, pa je upitao: 'Ko je ona?' Ona je odgovorila i spomenula njen namaz. Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Polako, radite onoliko koliko možete da izdržite. Tako mi Allaha, Allahu neće dosaditi ako vama ne dosadi. Najdraže djelo Allahu je ono na kojem čovjek ustraje."

حديث عَائِشَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: إِذَا نَعَسَ أَحَدُكُمْ وَهُوَ يُصَلِّي فَلْيَرْقُدْ حَتَّى يَذْهَبَ عَنْهُ النَّوْمُ، فَإِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا صَلَّى وَهُوَ نَاعِسٌ لاَ يَدْرِي لَعَلَّهُ يَسْتَغْفِرُ فَيَسُبَّ نَفْسَهُ

450. Hadis Aiše, r.a., gdje stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ako se nekome od vas zadrijema u namazu, neka odspava dok ga san ne prođe. Ako neko od vas pospan obavlja namaz ne zna da umjesto da moli Allaha za oprost grijeha, on može grditi sebe."

Naredba za obnavljanjem kur'anskih ajeta i pokuđenost izgovaranja: 'Zaboravio sam taj i taj ajet,' već treba kazati: 'Zaboravljam ga'

حديث عَائِشَةَ، قَالَتْ: سَمِعَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم قَارِئًا يَقْرَأُ مِنَ اللَّيْلِ فِي الْمَسْجِدِ، فَقَالَ: يَرْحَمُهُ اللهُ لَقَدْ أَذْكَرَنِي كَذَا وَكَذَا، آيَةً أَسْقَطْتُهَا مِنْ سُورَةِ كَذَا وَكَذَا

451. Hadis Aiše, r.a., gdje stoji da je kazala: „Poslanik,

s.a.v.s., je čuo nekog čovjeka kako tokom noći uči u džamiji Kur'an, pa je rekao: 'Allah mu se smilovao, podsjetio me na taj i taj ajet koji sam zaboravio iz te i te sure.'"

حديث ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: إِنَّمَا مَثَلُ صَاحِبِ الْقُرْآنِ كَمَثَلِ صَاحِبِ الإِبِلِ الْمُعَقَّلَةِ، إِنْ عَاهَدَ عَلَيْهَا أَمْسَكَهَا، وَإِنْ أَطْلَقَهَا ذَهَبَتْ

452. Hadis Ibn Omera, r.a., gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Primjer onoga ko zna Kur'an je kao i primjer vlasnika svezane deve. Ako je priveže, ostat će mu, a ako je pusti, otići će."

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: بِئْسَ مَا لأَحَدِهِمْ أَنْ يَقُولَ نَسِيتُ آيَةَ كَيْتَ وَكَيْتَ، بَلْ نُسِّيَ؛ وَاسْتَذْكِرُوا الْقُرْآنَ، فَإِنَّهُ أَشَدُّ تَفَصِّيًا مِنْ صُدُورِ الرِّجَالِ مِنَ النَّعَمِ

453. Hadis Abdullaha b. Mes'uda, r.a., gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kako je loše da neko od vas kaže: 'Zaboravio sam taj i taj ajet' i tako priča. Već neka kaže da je poboravljen i podsjećajte se Kur'ana jer on brže napušta ljudska prsa od deva (koje budu puštene)."

حديث أَبِي مُوسى، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: تَعَاهَدُوا الْقُرْآنَ، فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَهُوَ أَشَدُّ تَفَصِّيًا مِنَ الإِبِلِ فِي عُقُلِهَا

454. Hadis Ebu Musa'a, r.a., gdje stoji da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: „Obnavljajte Kur'an, tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, on prije pobjegne od deve iz konopca."

Lijepo je Kur'an učiti lijepom glasom

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: لَمْ يَأْذَنِ اللهُ لِشَيْءٍ مَا أَذِنَ لِلنَّبِيِّ أَنْ يَتَغَنَّى بِالْقُرآنِ يُرِيدُ يَجْهَرُ بِهِ

455. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je govorio: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Nikome nije dozvoljeno kao Vjerovjesniku da uči Kur'an melodičnim glasom.'“ Misleći na glasnoću.

حديث أَبِي مُوسى رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ لَهُ: يَا أَبَا مُوسى لَقَدْ أُوتِيتَ مِزْمَارًا مِنْ مَزَامِيرِ آلِ دَاوُدَ

456. Hadis Ebu Musa'a, r.a., gdje stoji da mu je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: „Ebu Musa, darovan ti je glas kao što je bio darovan porodici Davudovoj.“

O spominjanju Poslanikovog učenja sure El-Feth na dan osvajanja Mekke

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ مُغَفَّلٍ، قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ عَلَى نَاقَتِهِ وَهُوَ يَقْرَأُ سُورَةَ الْفَتْحِ، يُرَجِّعُ، قَالَ: لَوْلاَ أَنْ يَجْتَمِعَ النَّاسُ حَوْلِي لَرَجَّعْتُ كَمَا رَجَّعَ

457. Hadis Abdullaha b. Mugfaffela, gdje stoji da je kazao: „Vidio sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako na dan osvajanja Mekke ide na svojoj devi i uči suru El-Feth ponavljajući je. Da se nisam bojao da će se ljudi okupiti oko mene ponavljao bih i ja kao i on.“

Silazak smiraja zbog učenja Kur'ana

حديث الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَرَأَ رَجُلٌ الْكَهْفَ، وَفِي الدَّارِ الدَّابَّةُ، فَجَعَلَتْ تَنْفِرُ، فَسَلَّمَ، فَإِذَا ضَبَابَةٌ أَوْ سَحَابَةٌ غَشِيَتْهُ؛ فَذَكَرَهُ لِلنَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، فَقَالَ اقْرَأْ فُلاَنُ فَإِنَّهَا السَّكِينَةُ نَزَلَتْ لِلْقُرْآنِ أَوْ تَنَزَّلَتْ لِلْقُرْآنِ

458. Hadis Bera' b. Aziba, r.a., gdje stoji da je neki čovjek učio suru El-Kehf. U kući je bila i životinja, koja se uznemirila. On je zamolio Allaha za spas i vidio kako je oblak prekrio njegovu životinju. To je spomenuo Poslaniku, pa mu je on rekao: „Uči, čovječe, to je smiraj koji se spustio zbog Kur'ana."

حديث أُسَيْدِ بْنِ حُضَيْرٍ، قَالَ: بَيْنَمَا هُوَ يَقْرَأُ مِنَ اللَّيْلِ سُورَةَ الْبَقَرَةِ، وَفَرَسُهُ مَرْبُوطَةٌ عِنْدَهُ، إِذْ جَالَتِ الْفَرَسُ، فَسَكَتَ فَسَكَتَتْ، فَقَرَأَ فَجَالَتِ الْفَرَسُ، فَسَكَتَ وَسَكَتَتِ الْفَرسُ، ثُمَّ قَرَأَ فَجَالَتِ الْفَرَسُ، فَانْصَرَفَ وَكَانَ ابْنُهُ يَحْيَى قَرِيبًا مِنْهَا، فَأَشْفَقَ أَنْ تُصِيبَهُ، فَلَمَّا اجْتَرَّهُ، رَفَعَ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ حَتَّى مَا يَرَاهَا، فَلَمَّا أَصْبَحَ حَدَّثَ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم، فَقَالَ: اقْرَأْ يَا ابْنَ حُضَيْرٍ اقْرَأْ يَا ابْنَ حُضَيْرٍ قَالَ فَأَشْفَقْتُ يَا رَسُولَ اللهِ أَنْ تَطَأَ يَحْيَى، وَكَانَ مِنْهَا قَرِيبًا، فَرَفَعْتُ رَأْسِي فَانْصَرَفْتُ إِلَيْهِ، فَرَفَعْتُ رَأْسِي إِلَى السَّمَاءِ فَإِذا مِثْلُ الظُّلَّةِ فِيهَا أَمْثَالُ الْمَصَابِيحِ، فَخَرَجَتْ حَتَّى لاَ أَرَاهَا قَالَ: وَتَدْرِي مَا ذَاكَ قَالَ: لاَ؛ قَالَ: تِلْكَ الْمَلاَئِكَةُ دَنَتْ لِصَوْتِكَ، وَلَوْ قَرَأْتَ لأَصْبَحَتْ يَنْظُرُ النَّاسُ إِلَيْهَا، لاَ تَتَوَارَى مِنْهُمْ

459. Hadis Usejda b. Hudajra, koji je ispričao da je jedne noći učio suru El-Bekara, a konj mu je bio privezan u blizini, kada se konj uznemiri. Kada bi on stao s učenjem i konj bi se primirio. Čim bi počeo učiti, i konj bi se uznemirio. Ponovo je prestao s učenjem, a konj se primirio, pa nastavio, a konj se uznemirio. Njegov sin Jahja bio je u blizini konja, pa se on pobojao da ga konj ne udari, kada ga je odmakao od konja, pogledao je prema nebu i nešto vidio. Nakon što je svanulo, ispričao je Poslaniku, s.a.v.s., šta se dogodilo, a Poslanik mu reče: „Uči, Ibn Hudajre, uči Ibn Hudajre." On reče: „Allahov Poslaniče, pobojao sam se da ne udari Jahju koji je bio u njegovoj blizini. Podigao sam glavu i okrenuo se k njemu. Podigao sam glavu prema nebu i vidio nešto poput sjene u kome se nalazilo nešto poput svjetiljki, te je to nestalo iz mog vidokruga." Poslanik ga upita: „Znaš li šta je to bilo?" „Ne," odgovorio

je. Poslanik je rekao: „To su meleki koji su se spustili zbog tvog glasa. Da si nastavio s učenjem, ljudi bi ih bez problema mogli vidjeti.“

O vrijednostima hafiza Kur’ana

حديث أَبِي مُوسى الأَشْعَرِيِّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ الله صلى الله عليه وسلم: مَثَلُ الْمُؤمِنِ الَّذي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الأُتْرُجَّةِ، رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا طَيِّبٌ؛ وَمَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذي لاَ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ التَّمْرَةِ، لاَ رِيحَ لَهَا وَطَعْمُهَا حُلْوٌ؛ وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذي يَقْرأُ الْقُرْآنَ، مَثَلُ الرَّيْحَانَةِ، رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطعْمُهَا مُرٌّ؛ وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذي لاَ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الْحَنْظَلَةِ، لَيْسَ لَهَا رِيحٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ

460. Hadis Ebu Musa'a el-Eš'arije, r.a., gdje stoji da je rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Primjer vjernika koji uči Kur'an je kao primjer utrudže, lijepog je i mirisa i ukusa. Primjer vjernika koji ne uči Kur'an je kao primjer hurme, nema mirisa, ali je lijepog ukusa. Primjer munafika koji uči Kur'an je kao primjer rejhana, lijepog je mirisa, ali gorkog ukusa, a primjer munafika koji ne uči Kur'an je kao primjer divlje gorke tikvice, niti ima mirisa a gorkog je ukusa.“

Vrijednost onoga ko vješto uči Kur’an i onoga ko se muči pri učenju

حديث عَائِشَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: مَثَلُ الَّذي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ وَهُو حَافِظٌ لَهُ مَعَ السَّفَرَةِ الْكِرَامِ، وَمَثَلُ الَّذي يَقْرَأُ وَهُوَ يَتَعَاهَدُهُ، وَهُوَ عَلَيْهِ شَدِيدٌ، فَلَهُ أَجْرَانِ

461. Hadis Aiše, r.a., od Vjerovjesnika, s.a.v.s., u kojem stoji: „Vješt hafiz Kur'ana bit će u društvu plemenitih meleka izaslanika, a onaj ko se pri njegovom učenju napreže i ustrajan je imat će dvije nagrade.“

Dozvoljeno je učiti Kur’na ljudima među kojima je i dobrih

حديث أَنَس بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم لأُبَيٍّ: إِنَّ الله أَمَرَنِي أَنْ أَقْرَأَ عَلَيْكَ (لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا) قَالَ: وَسَمَّانِي قَالَ: نَعَمْ فَبَكَى

462. Hadis Enesa b. Malika, r.a., gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., rekao Ubejju: „Allah mi je naredio da ti proučim suru *Lem jekunillezine keferu*.“ „Je li spomenuo moje ime?“ upitao je Ubejj. „Da,“ odgovorio je Poslanik, s.a.v.s. Tada je Ubej zaplakao.

Vrijednost slušanja Kur’ana, traženje od onoga ko ga zna da ga uči i plakanje pri njegovom slušanju i učenju

حديث عَبْدِ الله بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ الله صلى الله عليه وسلم: اقْرَأْ عَلَيَّ قَالَ: قُلْتُ أَقْرَأُ عَلَيْكَ، وَعَلَيْكَ أُنْزِلَ قَالَ: إِنِّي أَشْتَهِي أَنْ أَسْمَعَهُ مِنْ غَيْرِي قَالَ: فَقَرَأْتُ النِّسَاءَ، حَتَّى إِذَا بَلَغْتُ (فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هؤُلاَءِ شَهِيدًا) قَالَ لِي: كُفَّ أَوْ أَمْسِكْ فَرَأَيْتُ عَيْنَيْهِ تَذْرِفَانِ

463. Hadis Abdullaha b. Mes'uda, r.a., gdje stoji da je rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., mi je rekao: 'Uči mi Kur'an.' 'Zar da ti učim Kur'an, a on se tebi objavljuje?' upitao sam. Poslan-

ik reče: 'Zaželio sam ga slušati od nekoga drugoga.' Učio sam mu suru En-Nisa sve dok nisam došao do ajeta: *I kako će biti kada iz svakog naroda dovedemo svjedoka, a tebe dovedemo za svjedoka protiv ovih.* Tada mi je rekao: 'Stani,' ili: 'Zaustavi se!' Pogledao sam ga i vidio da su mu oči suzile.

حديث ابْنِ مَسْعُودٍ عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ: كُنَّا بِحِمْصَ، فَقَرَأَ ابْنُ مَسْعُودٍ سُورَةَ يُوسُفَ، فَقَالَ رَجُلٌ: مَا هكَذَا أُنْزِلَتْ، قَالَ: قَرَأْتُ عَلَى رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم فَقَالَ: أَحْسَنْتَ وَوَجَدَ مِنْهُ رِيحَ الْخَمْرِ، فَقَالَ: أَتَجْمَعُ أَنْ تُكَذِّبَ بِكِتَابِ اللهِ وَتَشْرَبَ الْخَمْرَ فَضَرَبَهُ الْحَدَّ

464. Hadis Ibn Mes'uda, gdje stoji da je Alkama rekao: „Bili smo u Homsu kada je Ibn Mes'ud proučio suru Jusuf, te je neki čovjek rekao: 'Ova sura nije ovako objavljena.' Ibn Mes'ud reče: 'Ja sam je ovaku učio pred Poslanikom, s.a.v.s., pa je on rekao: 'Odlično.' Taj čovjek se osjećao na alkohol, pa mu on reče: 'Zar si sastavio nijekanje Allahove knjige i konzumiranje alkohola?' Pa je nad njim izvršio kaznu za alkohol."

Vrijednost El-Fatihe i zadnjih ajeta El-Bekare i podsticaj na učenje njena zadnja dva ajeta

حديث أَبِي مَسْعُودٍ الْبَدْرِيِّ رضي الله عنه، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: الآيَتَانِ مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ، مَنْ قَرَأَهُمَا فِي لَيْلَةٍ كَفَتَاهُ

465. Hadis Ebu Mes'uda el-Bedrija, r.a., gdje stoji: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Dva ajeta s kraja sure El-Bekare, bit će dovoljni onome ko ih prouči u noći."

Vrijednost učenja Kur’ana, shvatanja njegovih mudrosti i praktičnog sprovođenja

حديث ابْنِ عُمَرَ، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: لاَ حَسَدَ إلاَّ فِي اثْنَتَيْنِ: رَجُلٌ آتَاهُ اللهُ الْقُرْآنَ فَهُوَ يَتْلوهُ آنَاءَ اللَّيْلِ وَآنَاءَ النَّهَارِ، وَرَجُلٌ آتَاهُ اللهُ مَالاً فَهُوَ يُنْفِقُهُ آنَاءَ اللَّيْلِ وَآنَاءَ النَّهَارِ

466. Hadis Ibn Omera, r.a., koji prenosi od Vjerovjesnika, s.a.v.s., da je rekao: „Zavist je zabranjena osim u dva slučaja: čovjek kome je Allah darivao Kur'an, pa ga on uči i danju i noću i čovjek kome je Allah darivao imetak, pa ga on dijeli danju i noću.“

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: لاَ حَسَدَ إلاَّ فِي اثْنَتَيْنِ: رَجُلٌ آتَاهُ اللهُ مَالاً فَسُلِّطَ عَلَى هَلَكَتِهِ فِي الْحَقِّ، وَرَجُلٌ آتَاهُ اللهُ الْحِكْمَةَ فَهُوَ يَقْضِي بِهَا وَيُعَلِّمُهَا

467. Hadis Ibn Mes'uda, r.a., gdje stoji da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: „Zavist je zabranjena osim u dva slučaja: čovjek kome je Allah darivao imetak, pa ga on troši na istini i čovjek kome je Allah darivao mudrost, pa on prema njoj sudi i druge podučava.“

Pojašnjenje da je Kur’an na sedam harfova i njihovo značenje

حديث عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رضي الله عنه، قَالَ: سَمِعْتُ هِشَامَ بْنَ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ يَقْرَأُ سُورَةَ الْفُرْقَانِ عَلَى غَيْرِ مَا أَقْرَؤُهَا، وَكَانَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم

أَقْرَأَنِيهَا، وَكِدْتُ أَنْ أَعْجَلَ عَلَيْهِ، ثُمَّ أَمْهَلْتُهُ حَتَّى انْصَرَفَ، ثُمَّ لَبَّبْتُهُ بِرِدَائِهِ فَجِئْتُ بِهِ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، فَقُلْتُ إِنِّي سَمِعْتُ هذَا يَقْرَأُ عَلَى غَيْرِ مَا أَقْرَأْتَنِيهَا؛ فَقَالَ لِي: أَرْسِلْهُ ثُمَّ قَالَ لَهُ: اقْرَأْ فَقَرَأَ، قَالَ: هكَذَا أُنْزِلَتْ ثُمَّ قَالَ لِي: اقْرَأْ فَقَرَأْتُ، فَقَالَ: هكَذَا أُنْزِلَتْ، إِنَّ الْقُرْآنَ أُنْزِلَ عَلَى سَبْعَةِ أَحْرُفٍ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ

468. Hadis Omera b. Hattaba, r.a., gdje stoji da je ispričao: „Čuo sam Hišama b. Hakima b. Hizama kako uči suru El-Furkan, na drugačiji način od mog učenja. Ja sam je naučio pred Poslanikom, s.a.v.s. Umalo nisam skočio na njega, ali sam se strpio dok nije završio. Dohvatio sam ga za ogrtač i doveo ga do Poslanika, s.a.v.s., i rekao: 'Poslaniče, čuo sam ga da uči drugačije od onoga kako si ti mene podučio.' Poslanik mi je naredio da ga pustim, a njemu rekao: 'Uči.' On je proučio, a Poslanik dodao: 'Ovako je objavljeno.' Onda je rekao i meni da je proučim. Ja sam proučio, a on je i meni rekao: 'Ovako je objavljeno. Kur'an je objavljen na sedam harfova-načina, pa učite onako kako vam je najlakše.'“

O skladnom učenju Kur’ana i pokuđenosti brzanja i dozvoli da se na jednom rekatu uče dvije ili više sura

حديث ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: أَقْرَأَنِي جِبْرِيلُ عَلَى حَرْفٍ فَلَمْ أَزَلْ أَسْتَزِيدُهُ حَتَّى انْتَهى إِلَى سَبْعَةِ أَحْرُفٍ

469. Hadis Ibn Abbasa, r.a., gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Džibril me je podučio učenju Kur'ana na jednom dijalektu, pa sam ja neprestano tražio povećanje, dok mi nije povećao na sedam.“

حديث ابْنِ مَسْعُودٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى ابْنِ مَسْعُودٍ، فَقَالَ قَرَأْتُ

الْمُفَصَّلَ اللَّيْلَةَ فِي رَكْعَةٍ، فَقَالَ: هَذًّا كَهَذِّ الشِّعْرِ لَقَدْ عَرَفْتُ النَّظَائِرَ الَّتِي كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يَقْرُنُ بَيْنَهُنَّ فَذَكَرَ عِشْرِينَ سُورَةً مِنَ الْمُفَصَّلِ، سُورَتَيْنِ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ

470. Hadis Ibn Mes'uda, r.a., gdje stoji da je Ebu Vail rekao: „Neki čovjek je došao Ibn Mes'udu i rekao: 'Učio sam mufessal sure[62] dijela jedne noći na jednom rekatu.' 'Jesi li ih recitirao kao što se recitira poezija? Ja znam za sure sličnog sadržaja i broja ajeta, koje je Poslanik, s.a.v.s., spajao,' spomenuvši dvadese mufessal sura. 'Učio je po dvije sure na svakom rekatu.'"

O onome što se odnosi na kiraete

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ رضي الله عنه، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم أَنَّهُ كَانَ يَقْرَأُ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ

471. Hadis Abdullaha b. Mes'uda, r.a., gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., učio: *Fe hel min muddekir*.

حديث أَبِي الدَّرْدَاءِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: قَدِمَ أَصْحَابُ عَبْدِ اللهِ عَلَى أَبِي الدَّرْدَاءِ فَطَلَبَهُمْ فَوَجَدَهُمْ، فَقَالَ: أَيُّكُمْ يَقْرَأُ قِرَاءَةَ عَبْدِ اللهِ قَالَ: كُلُّنَا؛ قَالَ: فَأَيُّكُمْ أَحْفَظُ فَأَشَارُوا إِلَى عَلْقَمَةَ؛ قَالَ: كَيْفَ سَمِعْتَهُ يَقْرَأُ وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى قَالَ عَلْقَمَةُ: وَالذَّكَرِ وَالأُنْثَى؛ قَالَ: أَشْهَدُ أَنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يَقْرَأُ هكَذَا، وَهؤُلاَءِ يُرِيدُونِي عَلَى أَنْ أَقْرَأَ (وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالأُنْثَى)، وَاللهِ لاَ أُتَابِعُهُمْ

472. Hadis Ebu Derda'a, gdje stoji da je Ibrahim rekao: „Abdullahovi prijatelji su došli kod Ebu Derda'a, pa ih je on

62 Silazak je onakav kako Njemu Uzvišenom dolikuje, bez poređenja s Njegovim stvorenjima, Njemu ništa nije slično.

potražio i našao i upitao: 'Ko od vas uči po Abdullahovom kiraetu?' 'Svi mi,' odgovorili su. 'Ko od vas zna najviše Kur'ana napamet?' upitao je. Pokazali su mu na Alkamu. 'Kako si ga čuo da uči: *Vel-lejli iza jagša*...?' upitao je. Alkame reče: *Vez-zekeri vel-unsa*... Ebu Derda' reče: 'Svjedočim da sam čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da ga tako uči. A ovi sada žele da učim: *Ve ma halekaz-zekere vel-unsa*, tako mi Allaha, neću ih slijediti."

Vremena u kojima je zabranjeno obavljanje namaza

حديث عُمَرَ بْنِ الْخَطَّاب عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: شَهِدَ عِنْدِي رِجَالٌ مَرْضِيُّونَ وَأَرْضَاهُمْ عِنْدِي عُمَرُ، أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم نَهى عَنِ الصَّلاَةِ بَعْدَ الصُّبْحِ حَتَّى تَشْرُقَ الشَّمْسُ، وَبَعْدَ الْعَصْرِ حَتَّى تَغْرُبَ

473. Hadis Omera b. Hattaba, gdje stoji da je Ibn Abbas rekao: „Posvjedočili su mi ljudi s kojima sam zadovoljan, a najzadovoljniji sam od njih Omerom, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio namaz nakon sabaha dok sunce ne izađe i nakon ikindije, dok ne zađe."

حديث أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: لاَ صَلاَةَ بَعْدَ الصُّبْحِ حَتَّى تَرْتَفِعَ الشَّمْسُ، وَلاَ صَلاَةَ بَعْدَ الْعَصْرِ حَتَّى تَغِيبَ الشَّمْسُ

474. Hadis Ebu Seida el-Hudrija, r.a., gdje stoji da je rekao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže: 'Nema namaza nakon sabaha dok sunce ne odskoči, niti nakon ikindije dok ne zađe.'"

حديث ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: لاَ تَحَرَّوْا بِصَلاَتِكُمْ

طُلُوعَ الشَّمْسِ وَلاَ غُرُوبَهَا

475. Hadis Ibn Omera, r.a., gdje stoji da je rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Kada jedan dio sunca izađe, nemojte klanjati dok u potpunosti ne izađe. A i kada jedan njegov dio zađe, nemojte klanjati dok u potpunosti ne zađe.'“

حديث ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: إِذَا طَلَعَ حَاجِبُ الشَّمْسِ فَدَعُوا الصَّلاَةَ حَتَّى تَبْرُزَ، وَإِذَا غَابَ حَاجِبُ الشَّمْسِ فَدَعُوا الصَّلاَةَ حَتَّى تَغِيبَ

476. Hadis Ibn Omera, r.a., gdje stoji da je kazao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Kada se jedan dio sunca pojavi, odložite namaz dok se potpuno ne pojavi i kada zađe jedan njegov dio, nemojte klanjati namaz dok u potpunosti ne zađe.“

O dva rekata koje je Poslanik, s.a.v.s., klanjao nakon ikindije

حديث أُمِّ سَلَمَةَ عَنْ كُرَيْبٍ، أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ، وَالْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ، وَعَبْدَ الرَّحْمنِ بْنَ أَزْهَرَ أَرْسَلُوهُ إِلَى عَائِشَةَ، فَقَالُوا: اقْرأْ عَلَيْهَا السَّلاَمَ مِنَّا جَمِيعًا، وَسَلْهَا عَنِ الرَّكْعَتَيْنِ بَعْدَ صَلاَةِ الْعَصْرِ، وَقُلْ لَهَا: إِنَّا أُخْبِرْنَا أَنَّكِ تُصَلِّينَهُمَا، وَقَدْ بَلَغَنَا أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم نَهى عَنْهَا وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: وَكُنْتُ أَضْرِبُ النَّاسَ مَعَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْهُمَا قَالَ كُرَيْبٌ: فَدَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ، فَبَلَّغْتُهَا مَا أَرْسَلُونِي؛ فَقَالَتْ: سَلْ أُمَّ سَلَمَةَ فَخَرَجْتُ إِلَيْهِمْ فَأَخْبَرْتُهُمْ بِقَوْلِهَا، فَرَدُّونِي إِلَى أُمِّ سَلَمَةَ بِمِثْلِ مَا أَرْسَلُونِي بِهِ إِلَى عَائِشَةَ، فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يَنْهَى عَنْهَا ثُمَّ رَأَيْتُهُ يُصَلِّيهِمَا حِينَ صَلَّى الْعَصْرَ، ثُمَّ دَخَلَ وَعِنْدِي نِسْوَةٌ مِنْ بَنِي حَرَامٍ مِنَ الأَنْصَارِ،

فَأَرْسَلْتُ إِلَيْهِ الْجَارِيَةَ، فَقُلْتُ قُومِي بِجَنْبِهِ، قُولِي لَهُ: تَقُولُ لَكَ أُمُّ سَلَمَةَ يَا رَسُولَ اللهِ سَمِعْتُكَ تَنْهَى عَنْ هَاتَيْنِ وَأَرَاكَ تُصَلِّيهِمَا فَإِنْ أَشَارَ بِيَدِهِ فَاسْتَأْخِرِي عَنْهُ فَفَعَلَتِ الْجَارِيَةُ، فَأَشَارَ بِيَدِهِ فَاسْتَأْخَرَتْ عَنْهُ فَلَمَّا انْصَرَفَ، قَالَ: يَا بِنْتَ أَبِي أُمَيَّةَ سَأَلْتِ عَنِ الرَّكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْعَصْرِ، وَإِنَّهُ أَتَانِي نَاسٌ مِنْ عَبْدِ الْقَيْسِ فَشَغَلُونِي عَنِ الرَّكْعَتَيْنِ اللَّتَيْنِ بَعْدَ الظُّهْرِ، فَهُمَا هَاتَانِ

477. Hadis Ummu Seleme, r.a., gdje se od Kurejba prenosi da su ga Ibn Abbas, El-Misver b. Mahreme i Abdurrahman b. Ezher poslali Aiši, r.a., i rekli mu: „Prenesi Aiši selam od svih nas i upitaj je o dva rekata nakon ikindije namaza i reci joj: 'Saznali smo da ih ti obavljaš, a od ranije znamo da je Poslanik, s.a.v.s., zabranio.' Ibn Abbas kaže: 'Ja sam s Omerom b. Hattabom odvraćao ljude od toga.'

Kurejb priča: ‘Ušao sam kod Aiše, r.a., i prenio joj ono s čime su me poslali, a ona mi reče: ‘Upitaj o tome Ummu Selemu.’ Ja sam se vratio kod njih i obavijestio ih o njenom odgovoru, a oni me vratiše kod Ummu Seleme s istom porukom. Pa je ona odgovorila: ‘Čula sam Poslanika, s.a.v.s., kada ih je zabranio, a onda sam ga vidjela kako ih klanja nakon ikindije. Zatim je ušao, a kod mene je bila i jedna žena ensarijka iz plemena Benu Haram. Poslala sam jednu robinju Poslaniku, s.a.v.s., i rekla joj: ‘Stani pored njega i reci mu: ‘Poslaniče, Ummu Selema te pita, čula te je da si zabranio namaz nakon ikindije, a sada te vidjela da ih obavljaš? Ako ti da znak rukom, odmakni se i sačekaj ga.’ On joj je dao znak rukom, pa je ona sačekala. Kada je završio, rekao je: Kćerko Ebu Umejje, pitala si me o dva rekata poslije ikindije. Došli su mi ljudi iz plemena Abdulkajs, pa su me zakasnili od dva rekata nakon podne namaza. To su ta dva rekata.’“

حديث عَائِشَةَ، قَالَتْ: رَكْعَتَانِ لَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَدَعُهُمَا سِرًّا وَلاَ عَلاَنِيَةً؛ رَكْعَتَانِ قَبْلَ صَلاَةِ الصُّبْحِ، وَرَكْعَتَانِ بَعْدَ الْعَصْرِ

478. Hadis Aiše, r.a., gdje stoji da je kazala: „Dva rekata Poslanik, s.a.v.s., nikada nije preskakao ni javno ni tajno, dva rekata prije sabaha i dva nakon ikindije."

Lijepo je klanjati dva rekata prije akšama

حديث أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: كَانَ الْمُؤَذِّنُ إِذَا أَذَّنَ، قَامَ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم يَبْتَدِرُونَ السَّوَارِيَ حَتَّى يَخْرُجَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم وَهُمْ كَذلِكَ يُصَلُّونَ الرَّكْعَتَيْنِ قَبْلَ الْمَغْرِبِ، وَلَمْ يَكُنْ بَيْنَ الأَذَانِ وَالإِقَامَةِ شَيْءٌ

479. Hadis Enesa b. Malika, r.a., gdje stoji da je rekao: „Kada bi mujezin proučio ezan za akšam, Poslanikovi ashabi bi se potakmičili ko će prvi doći do stubova džamije i klanjati dva rekata dok Poslanik, s.a.v.s., ne izađe u džamiju. Tako su oni klanjali dva rekata, a između ezana i ikameta nije bilo ničega."

Između svakog ezana i ikameta je namaz

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ مُغَفَّلٍ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: بَيْنَ كُلِّ أَذَانَيْنِ صَلاَةٌ، بَيْنَ كُلِّ أَذَانَيْنِ صَلاَةٌ ثُمَّ قَالَ فِي الثَّالِثَةِ: لِمَنْ شَاءَ

480. Hadis Abdullaha b. Mugaffela, gdje stoji da je kazao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je kazao: 'Između svakog ezana i ikameta je namaz, između svakog ezana i ikameta je namaz,' da bi treći put dodao: 'Za onoga ko hoće.'"

O namazu u strahu

حديث ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم صَلَّى بِإِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ، وَالطَّائِفَةُ الأُخْرَى مُوَاجِهَةَ الْعَدُوِّ، ثُمَّ انْصَرَفُوا، فَقَامُوا فِي مَقَامِ أَصْحَابِهِمْ، فَجَاءَ أُولئِكَ فَصَلَّى بِهِمْ رَكْعَةً، ثُمَّ سَلَّمَ عَلَيْهِمْ، ثُمَّ قَامَ هؤلاَءِ فَقَضَوْا رَكْعَتَهُمْ، وَقَامَ هؤلاَءِ فَقَضَوْا رَكْعَتَهُمْ

481. Hadis Ibn Omera, r.a., gdje stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., klanjao s jednom skupinom vjernika, dok je druga bila usmjerena prema neprijatelju. Onda je prva skupina završila s namazom i stala na mjesto svojih drugova a oni su došli i klanjali jedan rekat. Onda je Poslanik predao selam, a oni su ustali i završili a ustali su i ovi drugi i završili."

حديث سَهْلِ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ، قَالَ: يَقُومُ الإِمَامُ مُسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةِ، وَطَائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَهُ، وَطَائِفَةٌ مِنْ قِبَلِ الْعَدُوِّ، وُجُوهُهُمْ إِلَى الْعَدُوِّ، فَيُصَلِّي بِالَّذِينَ مَعَهُ رَكْعَةً، ثُمَّ يَقُومُونَ فَيَرْكَعُونَ لأَنْفُسِهِمْ رَكْعَةً، وَيَسْجُدُونَ سَجْدَتَيْنِ فِي مَكَانِهِمْ، ثُمَّ يَذْهَبُ هؤلاَءِ إِلَى مَقَامِ أُولئِكَ فَيَرْكَعُ بِهِمْ رَكْعَةً، فَلَهُ ثِنْتَانِ، ثُمَّ يَرْكَعُونَ وَيَسْجُدُونَ سَجْدَتَيْنِ

482. Hadis Sehla b. Ebi Hasme, r.a., gdje je kazao: „Imam ustane okrenuvši se prema kibli, dok je jedna grupa s njim, a druga okrenuta prema neprijatelju, lica okrenutih prema njima. On klanja s prvom skupinom jedan rekat, a onda oni ustanu i klanjaju samostalno još jedan rekat i klanjaju dva rekata na svom mjestu. Onda prva skupina ide na mjesto druge skupine i oni s imamom poslije klanjaju jedan rekat tako da imam klanja dva rekata, zatim oni ustanu i klanjaju još jedan rekat što je ukupno dva."

حديث خَوَّاتِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ خَوَّاتٍ عَمَّنْ شَهِدَ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَوْمَ ذَاتِ الرِّقَاعِ صَلَّى صَلاَةَ الْخَوْفِ؛ أَنَّ طَائِفَةً صَفَّتْ مَعَهُ، وَطَائِفَةٌ وُجَاهَ الْعَدُوِّ، فَصَلَّى بِالَّتِي مَعَهُ رَكْعَةً، ثُمَّ ثَبَتَ قَائِمًا، وَأَتَمُّوا لأَنْفُسِهِمْ، ثُمَّ انْصَرَفُوا

فَصَفُّوا وُجَاهَ الْعَدُوِّ، وَجَاءَتِ الطَّائِفَةُ الأُخْرَى فَصَلَّى بِهِم الرَّكْعَةَ الَّتِي بَقِيَتْ مِنْ صَلاَتِهِ، ثُمَّ ثَبَتَ جَالِسًا وَأَتَمُّوا لأَنْفُسِهِمْ، ثُمَّ سَلَّمَ بِهِمْ

483. Hadis Havvata b. Džubejra, r.a., gdje Salih b. Havvat prenosi od onoga ko je vidio Poslanika, s.a.v.s., kako na dan bitke Zatur-rika'a klanja namaz u strahu da se jedna grupa vojnika usafila s Poslanikom, s.a.v.s., a druga se okrenula prema neprijatelju. Onda je Poslanik, s.a.v.s., s ovom grupom ljudi klanjao jedan rekat, ostao je stojeći, a oni su završili drugi rekat. Nakon toga su se okrenuli i došli na mjesto prema neprijatelju, a druga skupina se usafila i klanjali su jedan rekat za Poslanikom. Poslanik je onda ostao sjediti, a oni su klanjali još jedan rekat i onda zajedno predali selam."

حديث جَابِرٍ، قَالَ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم بِذَاتِ الرِّقَاعِ، فَإِذَا أَتَيْنَا عَلَى شَجَرَةٍ ظَلِيلَةٍ تَرَكْنَاهَا لِلنَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، فَجَاءَ رَجُلٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَسَيْفُ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم مُعَلَّقٌ بِالشَّجَرَةِ، فَاخْتَرَطَهُ، فَقَالَ: تَخَافُنِي قَالَ: لاَ قَالَ: فَمَنْ يَمْنَعُكَ مِنِّي قَالَ: اللهُ فَتَهَدَّدَهُ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، وَأُقِيمَتِ الصَّلاَةُ، فَصَلَّى بِطَائِفَةٍ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ تَأَخَّرُوا، وَصَلَّى بِالطَّائِفَةِ الأُخْرَى رَكْعَتَيْنِ؛ وَكَانَ لِلنَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم أَرْبَعٌ، وَلِلْقَوْمِ رَكْعَتَانِ

484. Hadis Džabira, r.a., u kojem stoji da je kazao: „Bili smo na Zatur-Rika'u s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., i našli drvo s hladovinom. Prepustili smo ga Allahovim Poslaniku, s.a.v.s. Tada je došao neki čovjek nevjernik, dohvatio Poslanikovu sablju koja je bila okačena na drvetu i rekao mu: 'Bojiš li me se?' 'Ne,' odgovorio je Poslanik. 'Ko će te zaštititi od mene?' upitao je čovjek. 'Allah,' odgovorio je Poslanik. Pa su ga napali Poslanikovi ashabi. Onda je proučen ikamet za namaz, pa je Poslanik, s.a.v.s., s jednom grupom klanjao dva rekata, a onda i sa drugom grupom dva rekata, tako da je Poslanik klanjao četiri a ljudi po dva rekata."[63]

63 To su kraće kur'anske sure, kako kaže Ibn Abbas od sure el-Feth do kraja Kur'ana.

KOMENTAR POGLAVLJA

Skraćivanje namaza pri putovanju je određeno kur'anskim ajetima i praksom Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Uzvišeni Allah kaže:

Nije vam grijeh da molitvu na putovanju skratite, i kada se bojite da će vam nevjernici neko zlo nanijeti.[64]

Ibn Kajjim navodi: „Poslanik, s.a.v.s., je četvororekatne namaze kratio na dva rekata kada bi krenuo kao putnik sve dok se ne bi vratio u Medinu. Nije potvrđeno da je on ikada na putovanju klanjao namaz od četiri rekata. U ovome se ne razilazi niko od imama. Oni se razilaze u propisu skraćivanja namaza, pa Amr, Alija, Ibn Mes'ud, Ibn Abbas, Ibn Omer i Ibn Omer smatraju da je skraćivanje namaza obavezno."[65] To je stav i hanefijske pravne škole. Malikije smatraju da je skraćivanje namaza na putu potvrđeni sunnet, dok hanbelije i šafije smatraju da je skraćivanje dozvoljeno i da je ono bolje od pot-

---

64 Učenjaci su složni da je propisan namaz u strahu jer je Uzvišeni Allah rekao: *„Kada ti budeš među njima i kad odlučiš da zajedno sa njima obaviš molitvu, neka jedni s tobom molitvu obavljaju i neka svoje oružje uzmu; i dok budete obavljali molitvu, neka drugi budu iza vas, a onda neka dođu oni koji još nisu obavili molitvu pa neka i oni obave molitvu s tobom, ali neka drže oružje svoje i neka budu oprezni. Nevjernici bi jedva dočekali da oslabi pažnja vaša prema oružju i oruđu vašem, pa svi odjednom na vas navale. A ako vam bude smetala kiša ili ako bolesni budete, nije vam grijeh da oružje svoje odložite, samo oprezni budite. Allah je nevjernicima pripremio sramnu patnju."* Ahmed je rekao: „O namazu u strahu potvrđeno je šest ili sedam hadisa i po kojem god da čovjek radi dozvoljeno je."

65 En-Nisa, 101.

punog obavljanja namaza.

Kada je u pitanju razdaljina na kojoj se počinje sa skraćivanjem i spajanjem namaza, Poslanik, s.a.v.s., nije odredio udaljenost na kojoj počinje skraćivanje namaza, nego su to poslije njega izračunali učenjaci. Ne postoji jedinstven stav učenjaka po ovom pitanju. Pravnici hanefijske pravne škole smatraju da je ta razdaljina 18 fesaha. Jedan fesah iznosi oko tri milje, što ukupno iznosi oko 89 km, dok je stav učenjaka hanbelijskog i šafijskog mezheba 16 fesaha, ili 6 milja manje nego što je to u hanefijskoj pravnoj školi. Važno je napomenuti da jedna milja iznosi oko 1700 metara.[66]

Po mišljenju većine učenjaka spajanje dva namaza na putovanju u vremenu jednog od njih je dozvoljeno. Ovdje se ne pravi razlika među onima koji su odsjeli u jednom mjestu i onih koji se kreću. Muaz je rekao da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., tokom puta na Tebuk kada bi sunce prešlo zenit prije nego bi krenuo sastavio podne i ikindiju. A ako bi krenu prije nego sunce pređe zenit odložio bi podne do ikindije. I sa akšamom je činio tako. Ako bi sunce zašlo prije nego bi krenuo klanjao bi akšam i jaciju, a ako bi krenuo prije zalaska sunca onda bi akšam odložio dok ne bi odsjeo za jaciju. Tada bi odjeo i klanjao ih spojeno.“ Bilježe ga Ebu Davud i Tirmizi. On kaže: „Ovaj hadis je dobar.“

Malik u Muveti od Muaza bilježi da je odložio namaz jednog dana u pohodu na Tebuk, zatim je izašao i klanjao podne i ikindiju spojeno. Zatim je ušao, pa je zatim izašao i klanjao akšam i jaciju zajedno. Šafija kaže: „Njegove riječi: ‘Zatim je ušao, a zatim izašao, govore da je se on stacionirao’.“ Ibn Kudame, nakon spominjanja ovog hadisa u Mugni kaže: „“Ibn Abdu-l-Berr je rekao da je ovaj hadis vjerodostojan i čvrstog seneda.“ Učenjaci sire kažu da je bitka na Tebuku bila devete godine. U ovom hadisu su najjasniji dokazi i najjači argumenti u odgovoru onima koji smatraju da se namazi spajaju samo u

66 *Fikhus-sunne, str. 452.*

putovanju, jer je on spajao namaze dok je bio stacioniran i nije se kretao, dok je boravio u svome šatoru. Izlazio bi i klanjao namaze spojeno, a zatim bi se vraćao u svoj šator. Ovaj hadis bilježi Muslim u svome Sahihu i kaže: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je klanjao podne i ikindiju spojeno i akšam i jaciju spojeno." Postupanje po ovom hadisu čija čvrstina je određena je jasno u propisu i nema onoga što mu se suprotstavlja. Jer je spajanje namaza jedna od olakšica koja nije ograničena samo na period kretanja, kao skraćivanje i mesh, ali bolje je odgađanje."

POGLAVLJE O DŽUMI

POGLAVLJE O DŽUMI

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: إِذَا جَاءَ أَحَدُكُمُ الْجُمُعَةَ فَلْيَغْتَسِلْ

485. Hadis Abdullaha b. Omera, r.a., gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada vam nastupi petak, okupajte se.“

حديث عُمَرَ بْنِ الْخَطَّاب عَنِ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ بَيْنَمَا هُوَ قَائِمٌ فِي الْخُطْبَةِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ إِذْ دَخَلَ رَجُلٌ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ الأَوَّلِينَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، فَنَادَاهُ عُمَرُ: أَيَّةُ سَاعَةٍ هذِهِ قَالَ: إِنِّي شُغِلْتُ فَلَمْ أَنْقَلِبْ إِلَى أَهْلِي حَتَّى سَمِعْتُ التَّأْذِينَ، فَلَمْ أَزِدْ عَلَى أَنْ تَوَضَّأْتُ فَقَالَ: وَالْوُضُوءُ أَيْضًا وَقَدْ عَلِمتَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم كَانَ يَأْمُرُ بِالْغُسْلِ

486. Hadis Omera b. Hattaba, r.a., gdje stoji da je Ibn Omer ispričao kako je jednog dana Omer b. Hattab bio na minberi, kada je u džamiju ušao jedan od prvih muhadžira, ashaba Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Omer ga je upitao: 'Koji je sada sat?' 'Bio sam zauzet, pa nisam otišao do porodice, a čuo sam ezan, te sam imao vremena samo toliko koliko bih uzeo abdest,' rekao je čovjek. 'Zar samo abdest, a znaš da je Poslanik, s.a.v.s., naređivao kupanje,' prokomentarisao je Omer.“

Obaveznost kupanja petkom za odrasle muškarce i pojašnjenje tog propisa

حديث أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: الْغُسْلُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَاجِبٌ عَلَى كُلِّ مُحْتَلِمٍ

487. Hadis Ebu Seida el-Hudrija, r.a., gdje se od Vjerovjesnika, s.a.v.s., prenosi da je rekao: „Kupanje petkom je obaveza svakoj spolno zreloj osobi."

حديث عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَتْ: كَانَ النَّاسُ يَنْتَابُونَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ مِنْ مَنَازِلِهِمْ وَالْعَوَالِي، فَيَأْتُونَ فِي الْغُبَارِ، يُصِيبُهُمُ الْغُبَارُ وَالْعَرَقُ، فَيَخْرُجُ مِنْهُمُ الْعَرَقُ فَأَتَى رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم إِنْسَانٌ مِنْهُمْ وَهُوَ عِنْدِي، فَقَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: لَوْ أَنَّكُمْ تَطَهَّرْتُمْ لِيَوْمِكُمْ هذَا

488. Hadis Aiše, r.a., Poslanikove supruge, gdje stoji da je kazala: „Svijet je iz gornjih dijelova Medine naizmjenično dolazio na džumu. Oni su dolazili po prašini i bili su prašnjavi i znojni. Znoj je lio iz njih. Jedan od njih je došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., dok je Poslanik bio kod mene, pa mu Poslanik reče: 'Da ste se očistili za ovaj vaš dan?'"

حديث عَائِشَةَ، قَالَتْ: كَانَ النَّاسُ مَهَنَةَ أَنْفُسِهِمْ، وَكَانُوا إِذَا رَاحُوا إِلَى الْجُمُعَةِ رَاحُوا فِي هَيْئَتِهِمْ، فَقِيلَ لَهُمْ لَوِ اغْتَسَلْتُمْ

489. Hadis Aiše, r.a., gdje stoji da je kazala: „Ljudi su svojeručno obavljali svoje poslove i kada bi išli na džumu, dolazili bi u takvom stanju, pa bi im se reklo: 'Bilo bi dobro da se okupate.'"

Upotrena mirisa i misvaka petkom

حديث أَبِي سَعِيدٍ، قَالَ: أَشْهَدُ عَلَى رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: الْغُسْلُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَاجِبٌ عَلَى كُلِّ مُحْتَلِمٍ، وَأَنْ يَسْتَنَّ، وَأَنْ يَمَسَّ طيبًا، إِنْ وَجَدَ

490. Hadis Ebu Seida, r.a., gdje stoji da je kazao: „Bio sam svjedok kada je Poslanik, s.a.v.s., kazao: 'Kupanje petkom je obaveza svakog punoljetnog, zatim da zube očisti misvakom i namiriše se, ako bude imao čime.'“

حديث ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّهُ ذَكَرَ قَوْلَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فِي الْغُسْلِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، فَقُلْتُ لاِبْنِ عَبَّاسٍ: أَيَمَسُّ طيبًا أَوْ دُهْنًا إِنْ كَانَ عِنْدَ أَهْلِهِ فَقَالَ: لاَ أَعْلَمُهُ

491. Hadis Ibn Abbasa, gdje se od Ibn Tavusa prenosi: „Ibn Abbas je spomenuo Poslanikove, s.a.v.s., riječi o kupanju petkom, pa sam ga upitao: 'A hoće li čovjek upotrebiti miris ili ulje ako ga bude imao?' 'Ne znam za to,' odgovorio je Ibn Abbas.“

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: حَقٌّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ أَنْ يَغْتَسِلَ فِي كُلِّ سَبْعَةِ أَيَّامٍ يَوْمًا يَغْسِلُ فِيهِ رَأْسَهُ وَجَسَدَهُ

492. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Obaveza svakog muslimana jeste da se jednom u sedam dana okupa, toga dana kada će oprati glavu i tijelo.'“

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: مَنِ اغْتَسَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ غُسْلَ الْجَنَابَةِ ثُمَّ رَاحَ فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ بَدَنَةً، وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الثَّانِيَةِ فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ بَقَرَةً، وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الثَّالِثَةِ فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ كَبْشًا أَقْرَنَ، وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الرَّابِعَةِ فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ دَجَاجَةً، وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الْخَامِسَةِ فَكَأَنَّمَا

قَرَّبَ بَيْضَةً، فَإِذَا خَرَجَ الإِمَامُ حَضَرَتِ الْمَلاَئِكَةُ يَسْتَمِعُونَ الذِّكْرَ

493. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko se petkom okupa kao što se kupa od nečistoće i ode u džamiju, kao da je kao kurban prinio devu. Ko ode u drugom satu, kao da je žrtvovao kravu. Ko ode u trećem satu kao da je žrtvovao rogatog ovna, ko ode u četvrtom satu kao da je žrtvovao kokošku, a ko ode u petom satu kao da je žrtvovao jaje. A kada se imam ispne na minberu, onda meleki doću slušati hutbu.'“[67]

O šutnji tokom hutbe

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: إِذَا قُلْتَ لِصَاحِبِكَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ أَنْصِتْ، وَالإِمَامُ يَخْطُبُ، فَقَدْ لَغَوْتَ

494. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ukoliko svom prijatelju u vrijeme dok imam drži hutbu kažeš: 'Šuti,' postupio si pogrešno.“

O satu koji je petkom

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم ذَكَرَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، فَقَالَ: فِيهِ سَاعَةٌ لاَ يُوَافِقُهَا عَبْدٌ مُسْلِمٌ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي، يَسْأَلُ اللهَ تَعَالَى شَيْئًا إِلاَّ أَعْطَاهُ إِيَّاهُ وَأَشَارَ بِيَدِهِ يُقَلِّلُهَا

495. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., spomenuo petak i dodao: „U njemu ima jedan sat, ako

67 Detaljnije o ovim raspravama i razilaženjima pogledajte: *Fikhus-sunne,* str. 453/1, *Hanefijski fikh,* str. 364/1, *Put pravog muslimana,* str. 326/1.

ga rob vjernik nađe, klanjajući u njemu, te Allaha nešto zamoli, Allah će mu to dati.“[68]

O upućivanju ovoga ummeta na petak

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: نَحْنُ الآخِرُونَ السَّابِقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، بَيْدَ كُلُّ أُمَّةٍ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِنَا، وَأُوتِينَا مِنْ بَعْدِهِمْ؛ فَهذَا الْيَوْمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ؛ فَغَدًا لِلْيَهُودِ، وَبَعْدَ غَدٍ لِلنَّصَارَى

496. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: „Mi smo posljednji, ali prvi na Sudnjem danu. Bićemo prije naroda kojima je prije nas data knjiga, a mi došli nakon njih, a i u ovom danu u kojem se razilazimo; sutrašnji dan je jevrejski, a prekosutra kršćanski.“

O džumi nakon sunčevog prelaska polovine neba

حديث سَهْلٍ، قَالَ: مَا كُنَّا نَقِيلُ وَلاَ نَتَغَدَّى إِلاَّ بَعْدَ الْجُمُعَةِ

497. Hadis Sehla u kojem stoji: „Praktikovali smo poslijepodnevni odmor i ručak tek nakon džume.“

حديث سَلَمَةَ بْنِ الأَكْوَعِ قَالَ: كُنَّا نُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم الْجُمُعَةَ ثُمَّ نَنْصَرِفُ وَلَيْسَ لِلْحِيطَانِ ظِلٌّ نَسْتَظِلُّ فِيهِ

---

68 Mustehab je svakom onome ko želi da prisustvuje džumi ili nekom skupu ljudi, bilo da se radi o čovjeku ili ženi, o odraslom ili malom, o onome ko je u svome mjestu ili musafiru da bude na najvećem stepenu čistoće i ukrašenosti: da se okupa i obuče najljepšu odjeću, da se namiriše i usta očisti misvakom. *Fikhus-sunne*

498. Hadis Seleme b. El-Ekva' gdje stoji: „Klanjali bismo džumu s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., a onda bismo završili i ne bismo mogli naći hladovinu kod zidova gdje bismo se sklonili."

O dvije hutbe prije namaza i o sjedenju među njima

حديث ابْنِ عُمَرَ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يَخْطُبُ قَائِمًا، ثُمَّ يَقْعُدُ، ثُمَّ يَقُومُ، كَمَا تَفْعَلُونَ الآنَ

499. Hadis Ibn Omera, r.a., gdje stoji: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je držao hutbu stojeći, zatim bi sjeo, a onda ponovo ustao. Kao što i vi sada činite."

O Allahovim riječima: *I kada kakvu trgovinu ili zabavu ugledaju, njoj pohrle, a tebe da stojiš ostave.*

حديث جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ: بَيْنَمَا نَحْنُ نُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم إِذْ أَقْبَلَتْ عِيرٌ تَحْمِلُ طَعَامًا، فَالْتَفَتُوا إِلَيْهَا، حَتَّى مَا بَقِيَ مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم إِلاَّ اثْنَا عَشَرَ رَجُلاً، فَنَزَلَتْ هذِهِ الآيَةُ (وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انْفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا)

500. Hadis Džabira b. Abdullaha, r.a., gdje stoji da je kazao: „Dok smo jednom prilikom smo klanjali (džumu) s Poslanikom, s.a.v.s., kada je prispjela karavana s hranom, ljudi su pohrlili njoj, tako da je s Vjerovjesnikom, s.a.v.s., ostalo samo dvanaest ljudi, pa je tim povodom objavljen ovaj ajet:
I kada kakvu trgovinu ili zabavu ugledaju, njoj pohrle, a tebe da stojiš ostave.

O skraćivanju namaza i hutbe

حديث يَعْلَى بْنِ أُمَيَّةَ رضي الله عنه، قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يَقْرَأُ عَلَى الْمِنْبَرِ (وَنَادَوْا يَا مَالِكُ)

501. Hadis Ja'la b. Umejje, r.a., gdje stoji da je kazao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da uči na minberi: *I pozvat će: 'O Malik!'*"

O klanjanju tahijetul-mesdžida dok imam drži hutbu

حديث جَابِرٍ قَالَ: دَخَلَ رَجُلٌ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَالنَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يَخْطُبُ فَقَالَ: أَصَلَّيْتَ قَالَ: لاَ، قَالَ: فَصَلِّ رَكْعَتَيْنِ

502. Hadis Džabira, r.a., gdje stoji: „Neki čovjek je u petak, dok je Poslanik, s.a.v.s., držao hutbu ušao u džamiju, pa ga je Poslanik upitao: 'Jesi li klanjao?' 'Ne,' odgovorio je. 'Klanjaj dva rekata,' dodao je Poslanik, s.a.v.s.

حديث جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم، وَهُوَ يَخْطُبُ: إِذَا جَاءَ أَحَدُكُمْ وَالإِمَامُ يَخْطُبُ أَوْ قَدْ خَرَجَ فَلْيُصَلِّ رَكْعَتَيْنِ

503. Hadis Džabira b. Abdullaha, r.a., gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., držeći hutbu rekao: „Kada neko od vas uđe u džamiju dok imam drži hutbu," ili je rekao: „a imam se već ispeo na minberu, neka klanja dva rekata."[69]

---

69 Ahmed ibn Hanbel kaže: „Većina hadisa koji govore o trenutku kada se prima dova su da je to poslije ikindije-namaza, a nadati se je i poslije zevala. Hadis kojeg prenose Muslim i Ebu Davud kojeg prenose od Ebu Musaa, r.a., da je čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže o satu u petku: „On je od kako imam sjedne", tj. Na

Šta se uči na dan džume

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يَقْرَأُ فِي الْجُمُعَةِ، فِي صَلاَةِ الْفَجْرِ، آلَمٓ تَنْزِيلُ، السَّجْدَةَ، وَ هَلْ أَتَى عَلَى الإِنْسَانِ

504. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je na sabah petkom učio *Elif-lam-mim, tenzilu* – Es-Seddždu i *Hel eta alal-insani*.

---

minberu, „pa dok se ne završi namaz“, ima mahanu.“

KOMENTAR POGLAVLJA

Prenosi se da je petak najodabraniji dan u nedjelji. Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Najbolji dan u kome je sunce izašlo je petak: u njemu je stvoren Adem, a.s., u njemu je uveden u Džennet, u njemu je izveden iz Dženneta i Kijametski dan će nastupiti u petak." Prenose ga Muslim, Ebu Davud, Nesai i Tirmizi koji za njega kaže da je sahih. Ebu Lubane el-Bedri, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Gospodin svih dana je petak. On je kod Allaha najveći dan. Kod Allaha je veći od ramazanskog i kurbanskog bajrama i u njemu je pet karakteristika: Allah je u njemu stvorio Adema, a.s., u njemu je Allah Adema spustio na zemlju, u njemu je Allah usmrtio Adema, petkom ima jedan sat u kome rob šta god da zatraži, osim harama, Allah će mu dati, u njemu će nastupiti Kijametski dan. Nema nijednog bliskog meleka, niti nebesa niti zemlje, niti vjetrova niti brda a da se ne boje petka." Prenose ga Ahmed i Ibn Madže. Iraki kaže da mu je sened dobar.

Evs b. Evs, r.a., je rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: Među vašim najodabranijim danima je petak: u njemu je stvoren Adem, u petku je usmrćen, u njemu je puhanje i onesvješćenje. Pa, povećajte donošenje salevata petkom na mene. Vaši salavati će biti meni predočeni." Ashabi rekoše: „Allahov Poslaniče, kako će ti biti predočeni naši salevati, a tvoje tijelo će biti već raspadnuto?" Poslanik, s.a.v.s., odgovori: „Allah, dž.š., je zabranio zemlji da jede tijela vjerovjesnika." Prenose ga petorica osim Tirmizije.

Ibn Kajjim je rekao: „Mustehab je povećati donošenje salav-

ata na Vjerovjesnika, s.a.v.s., petkom i u noći petka: „Povećajte donošenje salavata na mene u petku i u noći petka". Poslanik, s.a.v.s., je najbolje stvorenje, a petak je nabolji dan. Zbog toga donošenje salavata na njega u ovom danu ima karakteristiku koja nije svojstvena drugim. Druga mudrost je da svako dobro koje je njegov ummet postigao na dunjaluku i ahiretu postigao ga je njegovom zaslugom. Allah je ovom ummetu spojio dva dobra ovog svijeta i ahireta. Najveće počasti ovom ummetu bit će u petak. Toga dana bit će proživljeni na njihovim položajima i u dvorcima u Džennetu. Petkom će u Dženneti imati i više. Petak je praznik ovog ummeta na dunjaluku. Dan kada Allah rješava njihove želje i potrebe i ne odbija one koji se mole. Sve ovo su muslimani spoznali i ovo je do njih došlo Poslanikovim sebebom. Znak zahvalnosti i kao vid davanja Poslaniku, s.a.v.s., njegovog prava muslimani povećavaju donošenje salavata na njega u petku i noći petka."

POGLAVLJE O BAJRAM-NAMAZU

POGLAVLJE O BAJRAM-NAMAZU

حديث ابْنِ عَبَّاس قَالَ: شَهِدْتُ الْفِطْرَ مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم وَأَبي بَكْرٍ وَعُمَرَ وَعُثْمَانَ يُصَلُّونَهَا قَبْلَ الْخُطْبَةِ، ثُمَّ يُخْطَبُ بَعْد خَرَجَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِ حينَ يُجْلِسُ بِيَدِهِ، ثُمَّ أَقْبَلَ يَشُقُّهُمْ، حَتَّى جَاءَ النِّسَاءَ، مَعَهُ بِلاَلٌ فَقَالَ: (يَأَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ) الآيَةَ ثُمَّ قَالَ حينَ فَرَغَ مِنْهَا: آنْتُنَّ عَلَى ذَلِكِ فَقَالَتِ امْرَأَةٌ وَاحِدَةٌ مِنْهُنَّ، لَمْ يُجِبْهُ غَيْرُهَا: نَعَمْ قَالَ: فَتَصَدَّقْنَ فَبَسَطَ بِلاَلٌ ثَوْبَهُ، ثُمَّ قَالَ: هَلُمَّ لَكُنَّ فِدَاءً أَبِي وَأُمِّي فَيُلْقِينَ الْفَتَخَ وَالْخَوَاتِيمَ فِي ثَوْبِ بِلاَلٍ

505. Hadis Ibn Abbasa, r.a., gdje stoji da je kazao: „Klanjao sam ramazanski bajram sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., i Ebu Bekrom, i Omerom i Osmanom, svi su oni klanjali bajram prije hutbe, a onda održavali hutbu. Vjerovjesnik, s.a.v.s., je izašao, kao da ga sada gledam, kako ih posađuje, pokazujući rukama, a onda ih rastavi dok ne bi došao do žena. Bio je s Bilalom. Vjerovjesnik, s.a.v.s., je učio: *O Vjerovjesniče, kada ti žene vjernice dođu da ti prisegu daju*...kada završi s citiranjem tog ajeta, reče: ‘Vi ste to prihvatile?’ Jedna od njih odgovori, druge nisu odgovarale: ‘Da.’ ‘Pa udijelite sadaku,’ odgovorio je on. Onda bi Bilal prostro svoj ogrtač i povikao: ‘Ovamo, žene. Za njega bih žrtvovao oca i majku.’ Tada bi žene bacale veliko prstenje (vrsta prstenja iz predislamskog perioda) i obično prstenje na Bilalov ogrtač.“

حديث جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ، قَالَ: قَامَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يَوْمَ الْفِطْرِ

فَصَلَّى، فَبَدَأَ بِالصَّلاَةِ، ثُمَّ خَطَبَ، فَلَمَّا فَرَغَ نَزَلَ فَأَتَى النِّسَاءَ فَذَكَّرَهُنَّ، وَهُوَ يَتَوَكَّأُ عَلَى يَدِ بِلاَلٍ، وَبِلاَلٌ بَاسِطٌ ثَوْبَهُ، يُلْقِي فِيهِ النِّسَاءُ الصَّدَقَةَ

506. Hadis Džabira b. Abdullaha, r.a., gdje stoji da je kazao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je na dan Ramazanskog bajrama ustao i klanjao. Prvo je klanjao, a poslije održao hutbu. Kada je završio hutbu, sišao je i savjetovao žene. Bio je oslonjen na Bilalovu ruku, a Bilal je razastrao svoj ogrtač gdje su žene stavljale svoju sadaku."

حديث ابْنِ عَبَّاسٍ وَجَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالاَ: لَمْ يَكُنْ يُؤَذَّنُ يَوْمَ الْفِطْرِ وَلاَ يَوْمَ الأَضْحَى

507. Hadis Ibn Abbasa i Džabira b. Abdullaha gdje stoji da su kazali: „Na Ramazanski i Kurbanski bajram nije učen ezan."

حديث ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّهُ أَرْسَلَ إِلَى ابْنِ الزُّبَيْرِ فِي أَوَّلِ مَا بُويِعَ لَهُ، إِنَّهُ لَمْ يَكُنْ يُؤَذَّنُ بِالصَّلاَةِ يَوْمَ الْفِطْرِ، وَإِنَّمَا الْخُطْبَةُ بَعْدَ الصَّلاَةِ

508. Hadis Ibn Abbasa, r.a., gdje stoji da je poslao poruku Ibn Zubejru, kada mu je prvo data prisega da na ramazanski bajram nije učen ezan i da je hutba održavana nakon namaza."

حديث ابْنِ عُمَرَ: قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم، وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرَ، يُصَلُّونَ الْعِيدَيْنِ قَبْلَ الْخُطْبَةِ

509. Hadis Ibn Omera, r.a., gdje stoji da je kazao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., a nakon njega i Ebu Bekr i Omer, r.a., su klanjali Bajram-namaze prije bajramske hutbe."

حديث أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَخْرُجُ يَوْمَ الْفِطْرِ وَالأَضْحَى إِلَى الْمُصَلَّى، فَأَوَّلُ شَيْءٍ يَبْدَأُ بِهِ الصَّلاَةُ، ثُمَّ يَنْصَرِفُ فَيَقُومُ

مُقَابِلَ النَّاسِ، وَالنَّاسُ جُلُوسٌ عَلَى صُفُوفِهِمْ، فَيَعِظُهُمْ وَيُوصِيهِمْ وَيَأْمُرُهُمْ، فَإِنْ
كَانَ يُرِيدُ أَنْ يَقْطَعَ بَعْثًا، قَطَعَهُ؛ أَوْ يَأْمُرَ بِشَيْءٍ، أَمَرَ بِهِ؛ ثُمَّ يَنْصَرِفُ قَالَ أَبُو سَعِيدٍ:
فَلَمْ يَزَلِ النَّاسُ عَلَى ذَلِكَ حَتَّى خَرَجْتُ مَعَ مَرْوَانَ، وَهُوَ أَمِيرُ الْمَدِينَةِ، فِي أَضْحًى أَوْ
فِطْرٍ، فَلَمَّا أَتَيْنَا الْمُصَلَّى إِذَا مِنْبَرٌ بَنَاهُ كَثِيرُ بْنُ الصَّلْتِ، فَإِذَا مَرْوَانُ يُرِيدُ أَنْ يَرْتَقِيَهُ قَبْلَ
أَنْ يُصَلِّيَ، فَجَبَذْتُ بِثَوْبِهِ، فَجَبَذَنِي، فَارْتَفَعَ فَخَطَبَ قَبْلَ الصَّلاَةِ؛ فَقُلْتُ لَهُ: غَيَّرْتُمْ
وَاللهِ فَقَالَ: أَبَا سَعِيدٍ قَدْ ذَهَبَ مَا تَعْلَمُ؛ فَقُلْتُ: مَا أَعْلَمُ، وَاللهِ خَيْرٌ مِمَّا لاَ أَعْلَمُ،
فَقَالَ: إِنَّ النَّاسَ لَمْ يَكُونُوا يَجْلِسُونَ لَنَا بَعْدَ الصَّلاَةِ فَجَعَلْتُهَا قَبْلَ الصَّلاَةِ

510.Hadis Ebu Seida el-Hudrija, r.a., gdje stoji da je ispričao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi u vrijeme Ramazanskog i Kurbanskog bajrama izlazio na musalu. Prvo s čime bi počeo, bio bi namaz. Zatim bi se okrenuo i stao naspram ljudi, dok bi ljudi sjedili u safovima. Davao bi im savjete, oporuke i naređivao im. Ako bi želio prekinuti neki pohod, prekinuo bi ga ili ako bi želio nešto narediti, naredio bi to. Zatim bi se okrenuo.“ Ebu Seid nastavlja: „Takvo stanje je potrajalo, dok jednom nisam krenuo sa Mervanom, koji je bio namjesnik Medine na Kurbanski ili Ramazanski bajram. Kada smo stigli na musalu, vidjeli smo minber koji je izgradio Kesir b. Es-Salt. Mervan se želio ispeti na minberu prije nego klanja namaz. Povukao sam ga za odjeći, ali je on bio uporan, ispeo se na minberu i održao hutbu prije namaza. Nakon namaza sam mu rekao: 'Promijenili ste, tamo mi Allaha.' 'Ebu Seide, otišlo je ono što ti znaš,' rekao mi je. Na to sam odgovorio: 'Tako mi Allaha, ono što znam je bolje od onoga što ne znam.' 'Ljudi nam ne bi sjedili nakon namaza, pa smo zbog toga hutbu održali prije namaza,' rekao je on.“

Dozvoljeno je ženama da izađu na musalu i slušaju hutbu odvojeno od muškaraca

حديث أُمِّ عَطِيَّةَ قَالَتْ: أُمِرْنَا أَنْ نُخْرِجَ الْحُيَّضَ، يَوْمَ الْعِيدَيْنِ، وَذَوَاتِ الْخُدُورِ، فَيَشْهَدْنَ جَمَاعَةَ الْمُسْلِمِينَ وَدَعْوَتَهُمْ، وَيَعْتَزِلُ الْحُيَّضُ عَنْ مُصَلاَّهُنَّ قَالَتِ امْرَأَةٌ: يَا رَسُولَ اللهِ إِحْدَانَا لَيْسَ لَهَا جِلْبَابٌ، قَالَ: لِتُلْبِسْهَا صَاحِبَتُهَا مِنْ جِلْبَابِهَا

511. Hadis Ummu Atije, r.a., koja je ispričala: „Bilo nam je naređeno da izvodimo osobe s menstruacijom i one koje su iza zastora na dan dva Bajrama da i one prisustvuju skupu muslimana i njihovim dovama, ali da se žene s menstruacijom klone mjesta gdje one bez menstruacije obavljaju namaz. Jedna žena je upitala: 'Poslaniče, neke od nas nemaju prekrivača.' Poslanik, s.a.v.s., je odgovorio: 'Neka je njena drugarica zaogrne nekim svojim ogrtačem.'"

Zabava u kojoj nema harama je dozvoljena u danima Bajrama

حديث عَائِشَةَ قَالَتْ: دَخَلَ أَبُو بَكْرٍ، وَعِنْدِي جَارِيَتَانِ مِنْ جَوَارِي الأَنْصَارِ، تُغَنِّيَانِ بِمَا تَقَاوَلَتِ الأَنْصَارُ يَوْمَ بُعَاثَ قَالَتْ: وَلَيْسَتَا بِمُغَنِّيَتَيْنِ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: أَمَزَامِيرُ الشَّيْطَانِ فِي بَيْتِ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم وَذلِكَ فِي يَوْمِ عِيدٍ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: يَا أَبَا بَكْرٍ إِنَّ لِكُلِّ قَوْمٍ عِيدًا وَهذَا عِيدُنَا

512. Hadis Aiše, r.a., gdje stoji da je kazala: „Ebu Bekr, r.a., je ušao u moju sobu dok su kod mene bile dvije ensarijske

djevojčice robinje koje su pjevale pjesme iz perioda rata Buas. One nisu bile prave pjevačice. Tada je Ebu Bekr, r.a., rekao: 'Zar šejtanske frule u kući Allahovog Poslanika? I to na dan Bajrama!?' Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Ebu Bekre, svaki narod ima svoj blagdan, a ovo je naš blagdan.'"

حديث عَائِشَةَ قَالَتْ: دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم، وَعِنْدِي جَارِيَتَانِ تُغَنِّيَانِ بِغِنَاءِ بُعَاثَ، فَاضْطَجَعَ عَلَى الْفِرَاشِ وَحَوَّلَ وَجْهَهُ، وَدَخَلَ أَبُو بَكْرٍ، فَانْتَهَرَنِي، وَقَالَ: مِزْمَارَةُ الشَّيْطَانِ عِنْدَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، فَأَقْبَلَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم، فَقَالَ: دَعْهُمَا فَلَمَّا غَفَلَ غَمَزْتُهُمَا فَخَرَجَتَاوَكَانَ يَوْمَ عِيدٍ يَلْعَبُ فِيهِ السُّودَانُ بِالدَّرَقِ وَالْحِرَابِ، فَإِمَّا سَأَلْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم، وَإِمَّا قَالَ: تَشْتَهِينَ تَنْظُرِينَ فَقُلْتُ: نَعَمْ فَأَقَامَنِي وَرَاءَهُ، خَدِّي عَلَى خَدِّهِ، وَهُوَ يَقُولُ: دُونَكُمْ يَا بَنِي أَرْفِدَةَ حَتَّى إِذَا مَلِلْتُ قَالَ: حَسْبُكِ قُلْتُ: نَعَمْ قَالَ: فَاذْهَبِي

513. Hadis Aiše, r.a., gdje stoji da je kazala: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je ušao kod mene dok su tu bile dvije djevojčice robinje koje su pjevale pjesme Buasa. Legao je na svoju postelju i okrenuo lice. Tada je ušao i Ebu Bekr i prekorio me: 'Zar šejtanske frule kod Allahovog Poslanika!' Tada mu se okrenuo Poslanik, s.a.v.s., i rekao: 'Pusti ih.' Kada on nije posmatrao, ja sam im namignula i one su izašle. Na dan Bajrama dva roba crnca su se igrali sa kožnim štitovima i kratkim kopljima. Kada sam upitala Poslanika, rekao je: 'Želiš li ih gledati?' 'Da,' odgovorila sam. On me je postavio iza sebe, tako da je moj obraz bio uz njegov obraz, a on je govorio: 'Naprijed, sinovi Erfide.' Kada mi je dosadilo, upitao me je: 'Je li ti dosta?' 'Da,' odgovorila sam. 'Idi onda,' rekao mi je Poslanik, s.a.v.s."

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: بَيْنَا الْحَبَشَةُ يَلْعَبُونَ عِنْدَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم بِحِرَابِهِمْ، دَخَلَ عُمَرُ فَأَهْوَى إِلَى الْحَصَى فَحَصَبَهُمْ بِهَا، فَقَالَ: دَعْهُمْ يَا عُمَرُ

514. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je kazao: „Dok su se Abesinci igrali kod Poslanika, s.a.v.s., kratkim kopljima, ušao je Omer i počeo ih gađati kamenčićima, a Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Pusti ih, Omere.'“

KOMENTAR POGLAVLJA

Namaz za dva bajrama je propisan prve godine po hidžri. On je sunetu-l-muekkede. Vjerovjesnik, s.a.v.s., ga je revnosno obavljao i naredio muškarcima i ženama da ga obavljaju. Mi smo o bajramima sažeti sljedeće:

Džafer b. Muhammed prenosi od svog oca, a on od svoga da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., svakog bajrama oblačio jemenski ogrtač. Ovo predanje bilježe Šafija i Begavi. Hasan es-Sabt prenosi: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., nam je naredio da na dva bajrama oblačimo najbolju odjeću koju imamo, da se mirišemo najljepšim mirisom koji imamo i da kao kurban prinosimo najogojniju životinju koju imamo. Hadis bilježi Hakim. U senedu ovog hadisa je i Ishak b. Bezredž, koga Ezdi smatra slabim, a Ibn Hiban smatra povjerljivim. Ibn Kajjim je rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je na bajramima oblačio najljepšu odjeću, a imao je ogrtač koji je oblačio za dva bajrama i petkom.“

POGLAVLJE O NAMAZU ZA KIŠU

POGLAVLJE O NAMAZU ZA KIŠU

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ زَيْدٍ، أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم اسْتَسْقَى فَقَلَبَ رِدَاءَهُ

515. Hadis Abdullaha b. Zejda, r.a., gdje stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zamolio za kišu i tom prilikom prevrnuo svoj ogrtač.

O dizanju ruku prilikom kišne dove

حديث أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم لاَ يَرْفَعُ يَدَيْهِ فِي شَيْءٍ مِنْ دُعَائِهِ إِلاَّ فِي الاِسْتِسْقَاءِ، وَإِنَّهُ يَرْفَعُ حَتَّى يُرَى بَيَاضُ إِبْطَيْهِ

516. Hadis Enesa b. Malika, r.a., gdje stoji da je kazao: „Poslanik, s.a.v.s., nije dizao ruke ni u jednoj dovi, osim prilikom činjenja dove za kišu. Toliko bi podigao ruke da bi se vidjela bjelina ispod pazuha."

O kišnoj dovi

حديث أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: أَصَابَتِ النَّاسَ سَنَةٌ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، فَبَيْنَا النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يَخْطُبُ فِي يَوْمِ جُمُعَةٍ، قَامَ أَعْرَابِيٌّ، فَقَالَ: يَا

رَسُولَ اللهِ هَلَكَ الْمَالُ، وَجَاعَ الْعِيَالُ، فَادْعُ اللهَ لَنَا فَرَفَعَ يَدَيْهِ، وَمَا نَرَى فِي السَّمَاءِ قَزَعَةً، فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا وَضَعَهَا حَتَّى ثَارَ السَّحَابُ أَمْثَالَ الْجِبَالِ ثُمَّ لَمْ يَنْزِلْ عَنْ مِنْبَرِهِ حَتَّى رَأَيْتُ الْمَطَرَ يَتَحَادَرُ عَلَى لِحْيَتِهِ صلى الله عليه وسلم، فَمُطِرْنَا يَوْمَنَا ذلِكَ، وَمِنَ الْغَدِ، وَبَعْدَ الْغَدِ، وَالَّذِي يَلِيهِ، حَتَّى الْجُمُعَةِ الأُخْرَى فَقَامَ ذلِكَ الأَعْرَابِيُّ، أَوْ قَالَ غَيْرُهُ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ تَهَدَّمَ الْبِنَاءُ، وَغَرِقَ الْمَالُ، فَادْعُ اللهَ لَنَا فَرَفَعَ يَدَيْهِ، فَقَالَ: اللَّهُمَّ حَوَالَيْنَا وَلاَ عَلَيْنَا فَمَا يُشِيرُ بِيَدِهِ إِلَى نَاحِيَةٍ مِنَ السَّحَابِ إِلاَّ انْفَرَجَتْ وَصَارَتِ الْمَدِينَةُ مِثْلَ الْجَوْبَةِ، وَسَالَ الْوَادِي قَنَاةُ شَهْرًا، وَلَمْ يَجِىءْ أَحَدٌ مِنْ نَاحِيَةٍ إِلاَّ حَدَّثَ بِالْجَوْدِ

517. Hadis Enesa b. Malika, r.a., gdje stoji da je kazao: „U vrijeme Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ljude je zadesila sušna godina. Dok je Poslanik, s.a.v.s., držao hutbu, neki beduin je ustao i rekao: 'Poslaniče, naš imetak propade, a porodice su nam gladne. Moli Allaha za nas.' Poslanik, s.a.v.s., je podigao ruke, a na nebu nije bilo ni oblačka. Tako mi onoga u čijoj ruci je moja duša, još nije ni spustio ruke, a oblaci poput brda su nagrnuli. Još nije ni sišao s minbera, a kiša je već kvasila njegovu bradu. Cio taj dan je padala kiša, i naredni, i naredni i naredni, pa sve do narednog petka. Tada je ustao isti taj beduin, ili možda neki drugi i rekao: 'Allahov Poslaniče, kuće će nam se porušiti a imetak potopiti. Moli Allaha za nas.' Poslanik, s.a.v.s., je podigao ruke i rekao: 'Allahu, okolo nas, a ne na nas.' Prema kojoj god strani oblaka bi pokazao, oni bi se razdvojili, tako da je Medina ostala kao u džepu. Voda je kanalima doline tekla pun mjesec dana i svako ko bi došao govorio bi o velikoj kiši koja pada.“

O traženju zaštite prilikom puhanja vjetra i radosti pri početku padanja kiše

حديث عَائِشَةَ، قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم، إِذَا رَأَى مَخِيلَةً فِي السَّمَاءِ أَقْبَلَ وَأَدْبَرَ، وَدَخَلَ وَخَرَجَ، وَتَغَيَّرَ وَجْهُهُ فَإِذَا أَمْطَرَتِ السَّمَاءُ سُرِّيَ عَنْهُ، فَعَرَّفَتْهُ عَائِشَةُ ذلِكَ فَقَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: مَا أَدْرِي، لَعَلَّهُ كَمَا قَالَ قَوْمٌ (فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُسْتَقْبِلَ أَوْدِيَتِهِمْ) الآية

518. Hadis Aiše, r.a., gdje stoji da je rekla: „Kada bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., vidio na nebu oblak, počeo bi se okretati naprijed i nazad, ulazio bi i izlazio. Kada bi počela padati kiša, on bi odahnuo." Aiša je to vidjela i upitala ga, a on joj je odgovorio: „Šta znam, možda može biti kao što su prijašnji narodi kazali: *I kada vidoše oblak kako se pimiče njihovoj dolini...*"

O istočnom i zapadnom vjetru

حديث ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: نُصِرْتُ بِالصَّبَا وَأُهْلِكَتْ عَادٌ بِالدَّبُورِ

519. Hadis Ibn Abbasa, r.a., gdje stoji da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: „Ja sam pomognut istočnim vjetrom, a Ad je uništen zapadnim."[70]

70 Sunnet je klanjati nafilu prije džume ako se imam nije ispeo na minberu. A ako se imam ispeo na minberu onda je dovoljno klanjati tahijjetu-l-mesdžid. On će se klanjati i za vrijeme hutbe stim što će se skratiti. U slučaju da hutba bude pri kraju onda se, zbog nedostatka vremena neće klanjati ni tahijetu-l-mesdžid.

KOMENTAR POGLAVLJA

Namaz za kišu je pritvrđeni sunnet, obraćanje Uzvišenom Allahu sa molbom, uz namaz, dovu, pokajanje I traženje oproštaja da u doba suše spusti kišu.

Namaz za kišu se klanja tako što će imam zajedno sa svijetom izaći na musallu ili otvoren prostor i tamo klanjati dva rekata namaza. Na prvom rekatu će proučiti Fatihu, a nakon nje suru *Sebih-isme rabbikel-e'ala* a na drugom rekatu Fatihu i suru *Hel etake hadisul-gašije*. Nakon toga se okrenuti, održati hutbu i proučiti dovu. Nakon toga će se okrenuti prema kibli i izvrnuti svoje ogrtače i u takvom stanju moliti Allaha za kišu.

POGLAVLJE O NAMAZU PRI POMRAČENJU SUNCA I MJESECA

POGLAVLJE O NAMAZU PRI POMRAČENJU SUNCA I MJESECA

حديث عَائِشَةَ، قَالَتْ: خَسَفَتِ الشَّمْسُ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم، فَصَلَّى رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم بِالنَّاسِ، فَقَامَ فَأَطَالَ الْقِيَامَ، ثُمَّ رَكَعَ فَأَطَالَ الرُّكُوعَ، ثُمَّ قَامَ فَأَطَالَ الْقِيَامَ، وَهُوَ دُونَ الْقِيَامِ الأَوَّلِ، ثُمَّ رَكَعَ فَأَطَالَ الرُّكُوعَ وَهُوَ دُونَ الرُّكُوعِ الأَوَّلِ، ثُمَّ سَجَدَ فَأَطَالَ السُّجُودَ، ثُمَّ فَعَلَ فِي الرَّكْعَةِ الثَّانِيَةِ مِثْلَ مَا فَعَلَ فِي الأُولَى، ثُمَّ انْصَرَفَ وَقَدِ انْجَلَتِ الشَّمْسُ، فَخَطَبَ النَّاسَ، فَحَمِدَ اللهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ، ثُمَّ قَالَ: إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللهِ، لاَ يَنْخَسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلاَ لِحَيَاتِهِ، فَإِذَا رَأَيْتُمْ ذلِكَ فَادْعُوا اللهَ وَكَبِّرُوا وَصَلُّوا وَتَصَدَّقُوا ثُمَّ قَالَ: يَا أُمَّةَ مُحَمَّدٍ مَا مِنْ أَحَدٍ أَغْيَرُ مِنَ اللهِ أَنْ يَزْنِىَ عَبْدُهُ أَوْ تَزْنِىَ أَمَتُهُ، يَا أُمَّةَ مُحَمَّدٍ وَاللهِ لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ لَضَحِكْتُمْ قَلِيلاً وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا

520. Hadis Aiše, r.a., gdje stoji da je ispričala: „U vrijeme Allahovog Poslanika, s.a.v.s., Sunce se pomračilo. Poslanik, s.a.v.s., je klanjao s ljudima i odužio stajanje na namazu. Zatim je učinio ruku' i produžio ga, zatim se vratio na stajanje i dugo stajao, ali kraće od prvog stajanja. Onda je po drugi put učinio ruku' i dugo ostao na ruku'u, ali kraće od prvog, nakon toga je otišao na sedždu i dugo ostao. Na drugom rekatu je uradio isto kao i na prvom. Onda se okrenuo, a Sunce se već bilo ukazalo i održao je govor ljudima, zahvalio Allahu i pohvalio Ga, a onda

kazao: 'Sunce i Mjesec su dva Allahova znaka. Ne pomračuju se zbog života ili smrti nekoga. Kada vidite pomračenje, molite Allaha, donosite tekbire, klanjajte i udjeljute sadaku.' Zatim je dodao: 'Tako mi Allaha, niko više od Allaha nije ljubomoran da mu rob ili robinja ne učine blud. Ummete Muhammedov. Tako mi Allaha, kada biste znali ono što ja znam, malo biste se smijali a puno plakali.'“

حديث عَائِشَةَ، زَوْجِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَتْ: خَسَفَتِ الشَّمْسُ فِي حَيَاةِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، فَخَرَجَ إِلَى الْمَسْجِدِ، فَصَفَّ النَّاسُ وَرَاءَهُ، فَكَبَّرَ، فَاقْتَرَأَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم قِرَاءَةً طويلَةً، ثُمَّ كَبَّرَ، فَرَكَعَ رُكوعًا طَويلاً، ثُمَّ قَالَ: سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، فَقَامَ وَلَمْ يَسْجُدْ، وَقَرَأَ قِرَاءَةً طويلَةً، هِيَ أَدْنَى مِنَ الْقِرَاءَةِ الأُولَى، ثُمَّ كَبَّرَ وَرَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلاً، وَهُوَ أَدْنَى مِنَ الرُّكوعِ الأَوَّلِ؛ ثُمَّ قَالَ: سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ ثُمَّ سَجَدَ، ثُمَّ قَالَ فِي الرَّكْعَةِ الآخِرَةِ مِثْلَ ذَلِكَ، فَاسْتَكْمَلَ أَرْبَعَ رَكْعَاتٍ فِي أَرْبَعِ سَجَدَاتٍ، وَانْجَلَتِ الشَّمْسُ قَبْلَ أَنْ يَنْصَرِفَ؛ ثُمَّ قَامَ فَأَثْنَى عَلَى اللهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ، ثُمَّ قَالَ: هُمَا آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللهِ لاَ يَخْسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلاَ لِحَيَاتِهِ، فَإِذَا رَأَيْتُمُوهُمَا فَافْزَعُوا إِلَى الصَّلاَةِ

521. Hadis Aiše, r.a., Poslanikove, s.a.v.s., supruge gdje stoji da je kazala: „U vrijeme Allahovog Poslanika, s.a.v.s., sunce se pomračilo, te je Poslanik izašao u džamiju, ljudi su se usafili iza njega. Pa je Poslanik, s.a.v.s., dugo učio, zatim je izgovorio tekbir i učinio ruku' ostavši dugo na njemu. Onda je izgovorio *Semi’allahu limen hamideh* i ustao, ali nije učinio sedždu. Učio je dugo Kur’an, ali kraće nego prvi put. Nakon učenja je izgovorio tekbir, otišao na ruku’ i tu dugo ostao, ali kraće od prvog puta. Zatim je izgovorio *Semi’allahu limen hamideh! Rabbena ve lekel-hamd* te nakon toga učinio sedždu. Na drugom rekatu je postupio kao i na prvom. Tako je klanjao četiri rekata, a sunce se već ukazalo prije nego je završio s namazom. Onda je ustao, zahvalio Allahu onako kako Njemu to dolikuje, a onda

kazao: ‘Ovo su dva Allahova znaka, oni se ne pomračuju ni zbog čije smrti ili života. Kada ih vidite, požurite na namaz.’“

حديث عَائِشَةَ، قَالَتْ: خَسَفَتِ الشَّمْسُ، فَقَامَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم، فَقَرَأَ سُورَةً طَوِيلَةً، ثُمَّ رَكَعَ فَأَطَالَ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ، ثُمَّ اسْتَفْتَحَ بِسُورَةٍ أُخْرَى ثُمَّ رَكَعَ حَتَّى قَضَاهَا وَسَجَدَ، ثُمَّ فَعَلَ ذلِكَ فِي الثَّانِيَةِ، ثُمَّ قَالَ: إِنَّهُمَا آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللهِ، فَإِذَا رَأَيْتُمْ ذلِكَ فَصَلُّوا حَتَّى يُفْرَجَ عَنْكُمْ لَقَدْ رَأَيْتُ فِي مَقَامِي هذَا كُلَّ شَيْءٍ وُعِدْتُهُ، حَتَّى لَقَدْ رَأَيْتُنِي أُرِيدُ أَنْ آخُذَ قِطْفًا مِنَ الْجَنَّةِ، حِينَ رَأَيْتُمُونِي جَعَلْتُ أَتَقَدَّمُ، وَلَقَدْ رَأَيْتُ جَهَنَّمَ يَحْطِمُ بَعْضُهَا بَعْضًا، حِينَ رَأَيْتُمُونِي تَأَخَّرْتُ، وَرَأَيْتُ فِيهَا عَمْرَو بْنَ لُحَيٍّ، وَهُوَ الَّذِي سَيَّبَ السَّوَائِبَ

522.Hadis Aiše, r.a., gdje stoji da je kazala: „Sunce se pomračilo te je Poslanik, s.a.v.s., stao na namaz i učio dugu suru. Zatim je učinio ruku' i tu ostao dugo. Nakon toga je podigao glavu i počeo učiti drugu dugu suru. Kada je završio, učinio je ruku' i sedždu, a onda isto postupio i na drugom rekatu. Nakon toga je dodao: 'Ovo dvoje su dva Allahova znaka, pa kada vidite pomračenje, klanjajte namaz dok pomračenja ne nestane. Na ovom mjestu sam vidio sve ono što mi je obećano. Sigurno ste me vidjeli kada sam htio uzeti grozd džennetskog grožđa, to se dogodilo onda kada sam krenuo malo naprijed. vidio sam i džehennem kako izjeda sebe. To se dogodilo kada sam se uzmakao. Tamo sam vidio i Amra b. Luhajja, on je prvi koji je uveo nazive za deve.'“

O spominjanju kaburske kazne u namazu pri pomračenju

حديث عَائِشَةَ، زَوْجِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم؛ أَنَّ يَهُودِيَّةً جَاءَتْ تَسْأَلُهَا، فَقَالَتْ لَهَا: أَعَاذَكِ اللهُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ فَسَأَلَتْ عَائِشَةُ، رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه

وسلم، أَيُعَذَّبُ النَّاسُ فِي قُبُورِهِمْ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: عَائِذًا بِاللهِ مِنْ ذلِكَ ثُمَّ رَكِبَ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، ذَاتَ غَدَاةٍ مَرْكَبًا، فَخَسَفَتِ الشَّمْسُ، فَرَجَعَ ضُحًى، فَمَرَّ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم، بَيْنَ ظَهْرَانَي الْحُجَرِ، ثُمَّ قَامَ يُصَلِّي، وَقَامَ النَّاسُ وَرَاءَهُ، فَقَامَ قِيَامًا طَوِيلاً، ثُمَّ رَكَعَ رُكوعًا طَوِيلاً، ثُمَّ رَفَعَ فَقَامَ قِيَامًا طَوِيلاً، وَهُوَ دُونَ الْقِيَامِ الأَوَّلِ، ثُمَّ رَكَعَ رُكوعًا طَوِيلاً، وَهُوَ دُونَ الرُّكوعِ الأَوَّلِ، ثُمَّ رَفَعَ فَسَجَدَ، ثُمَّ قَامَ، فَقَامَ قِيَامًا طَوِيلاً، وَهُوَ دُونَ الْقِيَامِ الأَوَّلِ، ثُمَّ رَكَعَ رُكوعًا طَوِيلاً، وَهُوَ دُونَ الرَّكوعِ الأَوَّلِ، ثُمَّ قَامَ قِيَامًا طَوِيلاً، وَهُوَ دُونَ الْقِيَامِ الأَوَّلِ، ثُمَّ رَكَعَ رُكوعًا طَوِيلاً، وَهُوَ دُونَ الرُّكُوعِ الأَوَّلِ، ثُمَّ رَفَعَ فَسَجَدَ وَانْصَرَفَ، فَقَالَ مَا شَاءَ اللهُ أَنْ يَقُولَ، ثُمَّ أَمَرَهُمْ أَنْ يَتَعَوَّذُوا مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ

523. Hadis Aiše, r.a., Poslanikove, s.a.v.s., supruge, gdje stoji da je kazala: „Jednog jutra Poslanik, s.a.v.s., pojahao svoju jahalicu. Kada es sunce pomračilo, vratio se oko perioda duhe. Išao je pored zidova soba svojih supruga (u džamiji). Zatim je stao i klanjao, a za njime su stali i ostali ljudi. Klanjao je dugo, a onda učinio ruku'. I na ruku'u je ostao dugo. Onda je podigao glavu i na stajanju ponovo ostao dugo, ali kraće nego prvi put. Onda je i dugo ostao na drugom ruku'u, ali kraće nego na prvom. Nakon toga je podigao glavu i učinio sedždu. Onda je podigao glavu i na stajanju ponovo ostao dugo, ali kraće nego prvi put. Onda je i dugo ostao na drugom ruku'u, ali kraće nego na prvom. Onda je podigao glavu i na stajanju ponovo ostao dugo, ali kraće nego prvi put. Onda je i dugo ostao na drugom ruku'u, ali kraće nego na prvom. Onda je ustao, učinio sedždu i predao selam, a nakon toga rekao ono što je Allah htio da kaže i naredio ljudima da traže zaštitu od kaburske kazne."

O stvarima Dženneta i Džehennema koje su Poslaniku predočene u namazu pri pomračenju

حديث أَسْمَاءَ قَالَتْ: أَتَيْتُ عَائِشَةَ وَهِيَ تُصَلِّي، فَقُلْتُ مَا شَأْنُ النَّاسِ فَأَشَارَتْ إِلَى السَّمَاءِ، فَإِذَا النَّاسُ قِيَامٌ، فَقَالَتْ: سُبْحَانَ اللهِ قُلْتُ: آيَةٌ فَأَشَارَتْ بِرَأْسِهَا أَيْ نَعَمْ فَقُمْتُ حَتَّى تَجَلاَّنِي الْغَشْيُ، فَجَعَلْتُ أَصُبُّ عَلَى رَأْسِي الْمَاءَ، فَحَمِدَ اللهَ، عَزَّ وَجَلَّ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم، وَأَثْنَى عَلَيْهِ، ثُمَّ قَالَ: مَا مِنْ شَيْءٍ لَمْ أَكُنْ أُرِيتُهُ إِلاَّ رَأَيْتُهُ فِي مَقَامِي، حَتَّى الْجَنَّةُ وَالنَّارُ، فَأُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّكُمْ تُفْتَنُونَ فِي قُبُورِكُمْ مِثْلَ أَوْ قَرِيبَ (قَالَ الرَّاوِي: لاَ أَدْرِي أَيَّ ذلِكَ قَالَتْ أَسْمَاءُ) مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ، يُقَالُ مَا عِلْمُكَ بِهذَا الرَّجُلِ فَأَمَّا الْمُؤْمِنُ أَوِ الْمُوقِنُ (لاَ أَدْرِي بِأَيِّهِمَا قَالَتْ أَسْمَاءُ) فَيَقُولُ هُوَ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ، جَاءَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَى، فَأَجَبْنَا وَاتَّبَعْنَا، هُوَ مُحَمَّدٌ (ثَلاَثًا)؛ فَيُقَالُ: نَمْ صَالِحًا، قَدْ عَلِمْنَا إِنْ كُنْتَ لَمُوقِنًا بِهِ؛ وَأَمَّا الْمُنَافِقُ أَوِ الْمُرْتَابُ (لاَ أَدْرِي أَيَّ ذلِكَ قَالَتْ أَسْمَاءُ) فَيَقُولُ: لاَ أَدْرِي، سَمِعْتُ النَّاسَ يَقُولُونَ شَيْئًا فَقُلْتُهُ

524. Hadis Esme, r.a., gdje stoji da je kazala: „Otišla sam kod Aiše, r.a., i zatekla je kako klanja. Upitala sam je: 'Šta je ovo s ljudima?' Pokazala mi je gestakulacijom prema nebu. Ljudi su stajali na namazu. Ona je rekla: 'Subhanallah.' Upitala sam: 'Znak?' Pokazala je glavom potvrdno. Prekrio me pokrivač, pa sam počela po glavi posipati vode. Poslanik, s.a.v.s., je zahvalio Allahu i veličao Ga, a zatim dodao: 'Nijedna stvar koja mi do sada nije bila pokazana nije ostala a da mi na ovom mjestu nije pokazana. Čak sam vidio i Džennet i Džehennem. Objavljeno mi je da ćete u grobovima biti iskušavani poput' prenosilac se dvoumi da li je rekao poput ili 'blizu iskušenja s mesihi Dedžalom. Bit će mu rečeno: 'Šta misliš o tom čovjeku?' Vjernik ili onaj s čvrstim vjerovanjem – dvoumi se Esma će reći: 'On je Muhammed, Allahov poslanik. Došao nam je s jas-

nim dokazima i uputom. Mi smo ga prihvatili i slijedili ga. On je Muhammed.' Ponavljajući to tri puta. Onda će mu se reći: 'Spavaj dobro. Mi smo znali da si ti vjerovao u njega.' Kada je u pitanju licemjer ili sumnjičalac, ne znam koje od to dvoje je kazala Esma, on će kazati: 'Ne znam, čuo sam ljude da nešto govore, pa sam i ja to govorio.'"

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: انْخَسَفَتِ الشَّمْسُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم، فَصَلَّى رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم، فَقَامَ قِيَامًا طَوِيلاً نَحْوًا مِنْ قِرَاءَةِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ؛ ثُمَّ رَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلاً، ثُمَّ رَفَعَ فَقَامَ قِيَامًا طَوِيلاً، وَهُوَ دُونَ الْقِيَامِ الأَوَّلِ، ثُمَّ رَكَعَ رُكوعًا طَوِيلاً وَهُوَ دُونَ الرُّكوعِ الأَوَّلِ ثُمَّ سَجَدَ، ثُمَّ قَامَ قِيَامًا طَوِيلاً، وَهُوَ دُونَ الْقِيَامِ الأَوَّلِ، ثُمَّ رَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلاً، وَهُوَ دُونَ الرُّكُوعِ الأَوَّلِ، ثُمَّ رَفَعَ فَقَامَ قِيَامًا طَوِيلاً، وَهُوَ دُونَ الْقِيَامِ الأَوَّلِ، ثُمَّ رَكَعَ رُكوعًا طَوِيلاً، وَهُوَ دُونَ الرُّكُوعِ الأَوَّلِ، ثُمَّ سَجَدَ، ثُمَّ انْصَرَفَ وَقَدْ تَجَلَّتِ الشَّمْسُ، فَقَالَ صلى الله عليه وسلم: إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللهِ، لاَ يَخْسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلاَ لِحَيَاتِهِ، فَإِذَا رَأَيْتُمْ ذلِكَ فَاذْكُرُوا اللهَ قَالُوا: يَا رَسُولَ اللهِ رَأَيْنَاكَ تَنَاوَلْتَ شَيْئًا فِي مَقَامِكَ، ثُمَّ رَأَيْنَاكَ كَعْكَعْتَ؛ فَقَالَ صلى الله عليه وسلم: إِنِّي رَأَيْتُ الْجَنَّةَ فَتَنَاوَلْتُ عُنْقُودًا، وَلَوْ أَصَبْتُهُ لأَكَلْتُمْ مِنْهُ مَا بَقِيَتِ الدُّنْيَا، وَأُرِيتُ النَّارَ فَلَمْ أَرَ مَنْظَرًا كَالْيَوْمِ قَطُّ أَفْظَعَ، وَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا النِّسَاءَ قَالُوا: بِمَ يَا رَسُولَ اللهِ قَالَ: بِكُفْرِهِنَّ قِيلَ: يَكْفُرْنَ بِاللهِ قَالَ: يَكْفُرْنَ الْعَشِيرَ، وَيَكْفُرْنَ الإِحْسَانَ، لَوْ أَحْسَنْتَ إِلَى إِحْدَاهُنَّ الدَّهْرَ كُلَّهُ، ثُمَّ رَأَتْ مِنْكَ شَيْئًا، قَالَتْ: مَا رَأَيْتُ مِنْكَ خَيْرًا قَطُّ

525. Hadis Abdullaha b. Abbasa, r.a., gdje stoji: „U vrijeme Allahovog Poslanika, s.a.v.s., sunce se pomračilo. Tada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., klanjao i u namazu dugo stajao, toliko koliko bi proučio suru El-Bekara. Onda je otišao na ruku' i tamo dugo ostao. Ustao je i ponovo ostao dugo na stajanju, ali kraće nego prvi put. Onda je otišao na ruku' i na njemu dugo ostao,

ali kraće nego prvi put. Onda je učinio sedždu, zatim ustao na stajanje i dugo ostao, ali kraće nego prethodni put. Onda je opet učinio ruku' i tu ostao dugo, ali kraće nego prošli put. Nakon ruku'a ponovo je ustao i stajao, ali kraće nego prethodni put. Nakon stajanja, ponovo je otišao na ruku', ostao dugo, ali kraće nego prethodni put. Nakon tog ruku'a učinio je sedždu. Kada je predao selam, sunce se već ukazalo, a on je rekao: 'Sunce i Mjesec su dva Allahova znaka. Ne pomračuju se ni zbog čijeg života niti smrti. Kada to vidite, onda spominjite Allaha.' Ljudi su rekli: 'Poslaniče, primijetili smo te kako si se malo na svom mjestu nagnuo naprijed, a onda kako si malo uzmakao?' Odgovorio je: 'Vidio sam Džennet i nagnuo sam se dohvatiti njegov grozd. Da sam ga dohvatio, imali biste jesti s njega sve dok je dunjaluka. Vidio sam i Vatru i nikada nisam vidio stravičniji prizor od tog danas. Vidio sam da su u Vatri većinom žene.' 'Zbog čega, Poslaniče?' upitali su. 'Zbog njihovog nijekanja,' odgovorio je. 'Niječu li Allaha?' upitali su ljudi. 'Niječu svoje muževe,' odgovorio je Poslanik, s.a.v.s.: 'niječu dobročinstvo. Ako nekoj od njih svo vrijeme činiš dobro, a onda od tebe je zadesi samo nešto što joj nije drago, ona kaže: 'Od tebe nikada dobra nisam vidjela.'"

O pozivu na namaz pri pomračenju kao o pozivu na zajednički namaz

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ قَالَ: لَمَّا كَسَفَتِ الشَّمْسُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم، نُودِيَ: إِنَّ الصَّلاَةَ جَامِعَةٌ، فَرَكَعَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم رَكْعَتَيْنِ فِي سَجْدَةٍ، ثُمَّ قَامَ فَرَكَعَ رَكْعَتَيْنِ فِي سَجْدَةٍ، ثُمَّ جَلَسَ، ثُمَّ جُلِّيَ عَنِ الشَّمْسِ قَالَ: وَقَالَتْ عَائِشَةُ: مَا سَجَدْتُ سُجُودًا قَطُّ كَانَ أَطْوَلَ مِنْهَا

526. Hadis Abdullaha b. Amra b. Asa, r.a., gdje stoji da

je kazao: „Kada se u vrijeme Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pomračilo Sunce, ljudi su pozvani na džematski namaz. Poslanik, s.a.v.s., je na jednom rekatu činio dva ruku'a. Zatim bi ustao i na drugom rekatu činio dva ruku'a, a nakon toga bi sjeo. Onda bi se i Sunce ukazalo. A Aiša nam je rekla: 'Nikada u životu nisam učinila dužu sedždu od sedžde pri klanjanju ovog namaza.'"

حديث أَبِي مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لاَ يَنْكَسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ مِنَ النَّاسِ، وَلكِنَّهُمَا آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللهِ، فَإِذَا رَأَيْتُمُوهُمَا فَقُومُوا فَصَلُّوا

527. Hadis Ibn Mes'uda, r.a., gdje stoji: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Sunce i Mjesec se ne pomračuju zbog smrti nikog od ljudi. Već su oni dva Allahova znaka, pa kada vidite njihovo pomračenje, ustanite i klanjajte.'"

حديث أَبِي مُوسَى قَالَ: خَسَفَتِ الشَّمْسُ، فَقَامَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم فَزِعًا، يَخْشَى أَنْ تَكُونَ السَّاعَةُ؛ فَأَتَى الْمَسْجِدَ فَصَلَّى بِأَطْوَلِ قِيَامٍ وَرُكُوعٍ وَسُجُودٍ رَأَيْتُهُ قَطُّ يَفْعَلُهُ، وَقَالَ: هذِهِ الآيَاتُ الَّتِي يُرْسِلُ اللهُ، لاَ تَكُونُ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلاَ لِحَيَاتِهِ، وَلكِنْ يُخَوِّفُ اللهُ بِهِ عِبَادَهُ، فَإِذَا رَأَيْتُمْ شَيْئًا مِنْ ذلِكَ فَافْزَعُوا إِلَى ذِكْرِ اللهِ وَدُعَائِهِ وَاسْتِغْفَارِهِ

528. Hadis Ebu Musa'a, r.a., gdje stoji: „Sunce se pomračilo, pa je Poslanik, s.a.v.s., ustao preplašen. Pobojao se da nije nastupio Sudnji dan. Otišao je u džamiju i klanjao čineći pritom naduži kijam, ruku i sedždu koji sam ga u životu vidio. Rekao je: 'Ovo su dokazi koje Allah šalje, ne nastupaju zbog smrti niti života nikog od ljudi. Već njima Uzvišeni Allah plaši Svoje robove. Pa kada vidite nešto tako požurite da spominjete Allaha, da Mu činite dove i da Ga molite za oprost.'"

حديث ابْنِ عُمَرَ، أَنَّهُ كَانَ يُخْبِرُ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم: إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لاَ يَخْسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلاَ لِحَيَاتِهِ، وَلكِنَّهُمَا آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللهِ، فَإِذَا رَأَيْتُمُوهُمَا فَصَلُّوا

529. Hadis Ibn Omera, r.a., gdje stoji da je on prenio od Poslanika, s.a.v.s., riječi: „Sunce i Mjesec se ne pomračuju zbog života ili smrti nekog od ljudi. Već su to dva Allahova znaka, pa kada ih vidite, klanjajte namaz.“

حديث الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ، قَالَ: كَسَفَتِ الشَّمْسُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَوْمَ مَاتَ إِبْرَاهِيمُ؛ فَقَالَ النَّاسُ: كَسَفَتِ الشَّمْسُ لِمَوْتِ إِبْرَاهِيمَ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لاَ يَنْكَسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلاَ لِحَيَاتِهِ، فَإِذَا رَأَيْتُمْ فَصَلُّوا وَادْعُوا اللهَ

530. Hadis Mugire b. Šu'be, r.a., gdje stoji: „U vrijeme Allahovog Poslanika, s.a.v.s., se Sunce pomračilo onog dana kada je umro Ibrahim. Tada su ljudi rekli: 'Sunce se pomračilo zbog Ibrahimove smrti.' Poslanik, s.a.v.s., je na to rekao: 'Sunce i Mjesec se ne pomračuju zbog smrti ili života nikog od ljudi. Zato, kada vidite pomračenje klanjajte i molite Allaha.'“

KOMENTAR POGLAVLJA

Namaz pri pomračenju sunca ili Mjeseca je namaz koji se klanja u situacijama njihovog pomračenja i kao takav je pritvrđeni sunnet, kako za muškarce tako i za žene. Vrijeme klanjanja mu je od početka pomračenja, pa sve dok se pomračenje u potpunosti ne nestane. Pri ovim situacijama, lijepo je što više izgovarati riječi zikra, tekbira, istigafra i dova uopšte, kao i podijeliti sadaku.

Ovaj namaz se sastoji od dva rekata, pri čemu će za svaki rekat obaviti po dva ruku'a i dva kijama učeći duže i zadržavajući se na ruku'u i sedždi.

POGLAVLJE O DŽENAZI

POGLAVLJE O DŽENAZI

Plač za umrlim

حديث أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ، قَالَ: أَرْسَلَتِ ابْنَةُ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم إِلَيْهِ، إِنَّ ابْنًا لِي قُبِضَ فَأْتِنَا، فَأَرْسَلَ يُقْرِئُ السَّلاَمَ وَيَقُولُ: إِنَّ لله مَا أَخَذَ وَلَهُ مَا أَعْطى، وَكُلٌّ عِنْدَهُ بِأَجَلٍ مُسَمًّى، فَلْتَصْبِرْ وَلْتَحْتَسِبْ فَأَرْسَلَتْ إِلَيْهِ، تُقْسِمُ عَلَيْهِ لَيَأْتِيَنَّهَا؛ فَقَامَ وَمَعَهُ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ، وَمُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ، وَأُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ، وَزَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ، وَرِجَالٌ؛ فَرُفِعَ إِلَى رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم الصَّبِيُّ وَنَفْسُهُ تَتَقَعْقَعُ كَأَنَّهَا شَنٌّ، فَفَاضَتْ عَيْنَاهُ فَقَالَ سَعْدٌ: يَا رَسُولَ اللهِ مَا هذَا فَقَالَ: هذِهِ رَحْمَةٌ جَعَلَهَا اللهُ فِي قُلُوبِ عِبَادِهِ، وَإِنَّمَا يَرْحَمُ اللهُ مِنْ عِبَادِهِ الرُّحَمَاءُ

531. Hadis Usame b. Zejda, r.a., gdje stoji da je rekao; „Jedna od Poslanikovih kćeri je poslala Poslaniku glasnika i obavijestila ga da njen sin umire i da dođe kod nje. Poslanik joj je poslao selame i poručio: 'Allahu pripada ono što je uzeo i ono što je dao. Sve kod njega ima tačno određen rok. Strpi se i nadaj se nagradi.' Ona je ponovo poslala njemu glasnika, kunući ga da dođe, te je on ustao, a s njim su bili i Sa'd b. Ubade, Muaz b. Džebel, Ubejj b. Ka'b, Zejd b. Sabit i još neki ljudi. Poslaniku je prinešeno dijete, čiji dah se prekidao, bio je suh poput mijeha. Tada su Poslaniku, s.a.v.s., krenule suze na oči, pa Sa'd reče: 'Allahov Poslaniče, šta je ovo?' 'Ovo je Allahova milost koju je On usadio u srca Svojih robova. Allah će se smilovati Svojim milostivim robovima.'“

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ، قَالَ: اشْتَكَى سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ شَكْوَى لَهُ، فَأَتَاهُ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم، يَعُودُهُ، مَعَ عَبْدِ الرَّحْمنِ بْنِ عَوْفٍ، وَسَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ، وَعَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ، فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيْهِ، فَوَجَدَهُ فِي غَاشِيَةِ أَهْلِهِ، فَقَالَ: قَدْ قَضَى قَالُوا: لاَ يَا رَسُولَ اللهِ فَبَكَى النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم؛ فَلَمَّا رَأَى الْقَوْمُ بُكَاءَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم بَكَوْا، فَقَالَ: أَلاَ تَسْمَعُونَ، إِنَّ اللهَ لاَ يُعَذِّبُ بِدَمْعِ الْعَيْنِ وَلاَ بِحُزْنِ الْقَلْبِ، وَلكِنْ يُعَذِّبُ بِهذَا وَأَشَارَ إِلَى لِسَانِهِ أَوْ يَرْحَمُ، وَإِنَّ الْمَيِّتَ يُعَذَّبُ بِبُكَاءِ أَهْلِهِ عَلَيْهِ

532. Hadis Abdullaha b. Omera, r.a., gdje stoji da je rekao: „Sa'd b. Ubade se požalio na neki svoj problem, pa je Poslanik, s.a.v.s., otišao obići ga. S njim su bili i Abdurrahman b. Auf, Sa'd b. Ebi Vekkas i Abdullah b. Mes'ud. Kada je Poslanik ušao kod njega, vidio ga je prekrivenog porodičnim prekrivačem. 'Je li umro?' upitao je Poslanik. Odgovorili su: 'Nije, Allahov Poslaniče.' Poslanik, s.a.v.s., je zaplakao, pa su ljudi, vidjevši ga da plače, i oni zaplakali, pa Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Allah ne kažnjava zbog suznog oka niti zbog tužnog srca, ali kažnjava zbog ovoga,' te je pokazao na svoj jezik: 'ili se zbog njega smiluje. Onaj koji je na umoru (umrli) biva kažnjavan zbog plača njegove porodice za njim.'"

Strpljivost pri nesreći kod prvog udarca

حديث أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه، قَالَ: مَرَّ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم بِامْرَأَةٍ تَبْكِي عِنْدَ قَبْرٍ فَقَالَ: اتَّقِي اللهَ وَاصْبِرِي قَالَتْ: إِلَيْكَ عَنِّي، فَإِنَّكَ لَمْ تُصَبْ بِمُصِيبَتِي وَلَمْ تَعْرِفْهُ فَقِيلَ لَهَا: إِنَّهُ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم؛ فَأَتَتْ بَابَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، فَلَمْ تَجِدْ عِنْدَهُ بَوَّابِينَ؛ فَقَالَتْ: لَمْ أَعْرِفْكَ فَقَالَ: إِنَّمَا الصَّبْرُ عِنْدَ الصَّدْمَةِ الأُولَى

533. Hadis Enesa b. Malika, r.a., gdje stoji da je rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je prošao pored žene koja je plakala pored groba, pa joj je rekao: 'Boj se Allaha i budi strpljiva.' Ona je rekla: 'Bježi od mene. Tebe nije pogodilo ono što je pogodilo mene.' Nije prepoznala Poslanika, s.a.v.s., pa joj je rečeno: 'To je bio Poslanik.' Ona je došla do Poslanikovih vrata i nije na vratima našla vratara. Povikala je: 'Nisam te prepoznala.' Poslanik, s.a.v.s., joj je rekao: 'Strpljivost je pri prvom udarcu.'"

Umrli se kažnjava zbog plača porodice za njim

حديث عُمَرَ بْنَ الْخَطَّاب رضي الله عنه، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: الْمَيِّتُ يُعَذَّبُ فِي قَبْرِهِ بِمَا نِيحَ عَلَيْهِ

534. Hadis Omera b. Hattaba, r.a., koji prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Umrli se kažnjava u grobu zbog naricanja njegove porodice za njim."

حديث عُمَرَ بْنِ الْخَطَّاب عَنْ أَبِي مُوسى، قَالَ: لَمَّا أُصِيبَ عُمَرُ رضي الله عنه، جَعَلَ صُهَيْبٌ يَقُولُ: وَاأَخَاهُ فَقَالَ عُمَرُ: أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: إِنَّ الْمَيِّتَ لَيُعَذَّبُ بِبُكَاءِ الْحَيِّ

535. Hadis Omera b. Hattaba, r.a., gdje Ebu Musa priča: „Nakon što je Omer ranjen, Suhejb je počeo govoriti: 'Oh, brate moj!' Tada mu je Omer rekao: 'Zar ne znaš da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Umrli se kažnjava zbog plača živih za njim.'"

حديث عَبْدِ الله بْنِ عُمَرَ، وَعُمَرَ، وَعَائِشَةَ عَنْ عَبْدِ الله بْنِ عُبَيْدِ الله بْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ، قَالَ: تُوُفِّيتْ ابْنَةٌ لِعُثْمَانَ رضي الله عَنْهُ بِمَكَّةَ، وَجِئْنَا لِنَشْهَدَهَا، وَحَضَرَهَا ابْنُ عُمَرَ وَابْنُ عَبَّاسٍ، وَإِنِّي لَجَالِسٌ بَيْنَهُمَا (أَوْ قَالَ جَلَسْتُ إِلَى أَحَدِهِمَا ثُمَّ جَاءَ

الآخَرُ فَجَلَسَ إِلَى جَنْبِي) فَقَالَ عَبْدُ اللهِ بْنُ عُمَرَ، لِعَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ: أَلاَ تَنْهَى عَنِ الْبُكَاءِ فَإِنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: إِنَّ الْمَيِّتَ لَيُعَذَّبُ بِبُكَاءِ أَهْلِهِ عَلَيْهِ فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: قَدْ كَانَ عُمَرُ رضي الله عنه يَقُولُ بَعْضَ ذلك ثُمَّ حَدَّثَ، قَالَ: صَدَرْتُ مَعَ عُمَرَ رضي الله عنه مِنْ مَكَّةَ، حَتَّى إِذَا كُنَّا بِالْبَيْدَاءِ إِذَا هُوَ بِرَكْبٍ تَحْتَ ظِلِّ سَمُرَةٍ، فَقَالَ: اذْهَبْ فَانْظُرْ مَنْ هؤلاءِ الرَّكْبُ؛ قَالَ فَنَظَرْتُ فَإِذَا صُهَيْبٌ، فَأَخْبَرْتُهُ، فَقَالَ: ادْعُهُ لِي، فَرَجَعْتُ إِلَى صُهَيْبٍ، فَقُلْتُ: ارْتَحِلْ فَالْحَقْ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ فَلَمَّا أُصِيبَ عُمَرُ دَخَلَ صُهَيْبٌ يَبْكِي يَقُولُ: وَاأَخَاهْ وَاصَاحِبَاهْ؛ فَقَالَ عُمَرُ رضي الله عنه: يَا صُهَيْبُ أَتَبْكِي عَلَيَّ وَقَدْ قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: إِنَّ الْمَيِّتَ يُعَذَّبُ بِبَعْضِ بُكَاءِ أَهْلِهِ عَلَيْهِ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: فَلَمَّا مَاتَ عُمَرُ رضي الله عنه ذَكَرْتُ ذلِكَ لِعَائِشَةَ، فَقَالَتْ: رَحِمَ اللهُ عُمَرَ وَاللهِ مَا حَدَّثَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: إِنَّ اللهَ لَيُعَذِّبُ الْمُؤْمِنَ بِبُكَاءِ أَهْلِهِ عَلَيْهِ؛ وَلكِنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: إِنَّ اللهَ لَيَزِيدُ الْكَافِرَ عَذَابًا بِبُكَاءِ أَهْلِهِ عَلَيْهِ وَقَالَتْ: حَسْبُكُمُ الْقُرْآنُ وَلاَ تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرى قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ، عِنْدَ ذلِكَ: وَاللهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَى قَالَ ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ: وَاللهِ مَا قَالَ ابنُ عُمَرَ شَيْئًا

536. Hadis Abdullaha b. Omera, Omera i Aiše, r.a., gdje stoji da je Ubejdullah b. Ebi Mulejke rekao: „U Mekki je umrla Osmanova kćerka, te smo došli da prisustvujemo, a došli su i Ibn Omer i Ibn Abbas, r.a. i ja sam sjedio među njima (Ili je rekao: 'Sjedio sam pored jednoga, pa je došao ovaj drugi i sjeo s moje druge strane). Abdullah b. Omer je rekao Amru b. Osmanu: 'Zar nije zabranjeno plakati? Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Umrli se kažnjava zbog plača njegove porodice za njim.' Ibn Abbas je rekao: 'Omer je govorio nešto od toga.' Onda je ispričao šta se dogodilo: 'Krenuli smo iz Mekke s Omerom i stigli u Bejdu, kada je vidio nekog jahača kako stoji u hladu

drveta. Rekao mi je: 'Otiđi i vidi ko je ono.' Pogledao sam i vidio da je to Suhejb, te sam obavijestio Omera. 'Pozovi mi ga,' rekao je Omer. Vratio sam se Suhejbu i rekao: 'Kreni i pridruži se vladaru pravovjernih.' Kada je Omer ranjen, kod njega je ušao Suhejb plačući i govoreći: 'Oh, prijatelju moj!' A Omer mu reče: 'Suhejbe, zar plačeš za mnom, a Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Umrli se kažnjava za neki plač njegove porodice za njim.' Nakon što je umro Omer, to sam spomenuo Aiši, a ona mi je rekla: 'Allah se smilovao Omeru, tako mi Allaha, Poslanik, s.a.v.s., nije rekao da se vjernik kažnjava zbog plača njegove porodice za njim, već je rekao: 'Allah će nevjernicima povećati kaznu zbog plača njihove porodice za njim.' Još je rekla: 'Dovoljan vam je Kur'an: *I niko tuđe breme neće nositi*.' Tom prilikom je Ibn Abbas rekao: 'Tako mi Allaha, on nasmijava i rasplakuje.'

Ibn Mulejke kaže: 'Tako mi Allaha, Ibn Omer nije rekao ništa.'

حديث عَائِشَةَ وَابْنِ عُمَرَ عَنْ عُرْوَةَ قَالَ: ذُكِرَ عِنْدَ عَائِشَةَ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَفَعَ إِلَى
النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم: أَنَّ الْمَيِّتَ يُعَذَّبُ فِي قَبْرِهِ بِبُكَاءِ أَهْلِهِ فَقَالَتْ: وَهَلَ ابْنُ
عُمَرَ رَحِمَهُ اللهُ إِنَّمَا قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: إِنَّهُ لَيُعَذَّبُ بِخَطِيئَتِهِ وَذَنْبِهِ،
وَإِنَّ أَهْلَهُ لَيَبْكُونَ عَلَيْهِ الآنَ قَالَتْ: وَذَاكَ مِثْلُ قَوْلِهِ إِنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه
وسلم قَامَ عَلَى الْقَلِيبِ وَفِيهِ قَتْلَى بَدْرٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ، فَقَالَ لَهُمْ مَا قَالَ: إِنَّهُمْ لَيَسْمَعُونَ
مَا أَقُولُ إِنَّمَا قَالَ: إِنَّهُمُ الآنَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّ مَا كُنْتُ أَقُولُ لَهُمْ حَقٌّ ثُمَّ قَرَأَتْ (إِنَّكَ لاَ
تُسْمِعُ الْمَوْتَى) وَ (وَمَا أَنْتَ بِمُسْمِعٍ مَنْ فِي الْقُبُورِ) يَقُولُ حِينَ تَبَوَّءُوا مَقَاعِدَهُمْ مِنَ
النَّارِ

537. Hadis Aiše i Ibn Omera, r.a.,gdje stoji da je Urve ispričao: „Kod Aiše je spomenuto da je Ibn Omer, r.a., pripisao Poslaniku, s.a.v.s., riječi: 'Umrli se kažnjava u grobu zbog plača njegove porodice za njim.' Pa je rekla: 'Zbunio se Ibn Omer,

Allah mu se smilovao. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'On se kažnjava zbog svojih grijeha i propusta, a njegova porodica za njim sigurno sada plače.' To je poput njegovih riječi kada je Poslanik, s.a.v.s., stao nad bunarom, na dan Bedra gdje su bili ubijeni mušrici i rekao šta je rekao, a onda dodao: 'Oni čuju ono što ja govorim.' On je rekao: 'Oni sada sigurno znaju da je istina ono što im govorim.' Zatim je proučila: *Niti tebe mogu umrli čuti, niti ti možeš čuti one što su u grobovima, ono što govore kada im se pripreme mjesta u Vatri.*

حديث عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَتْ: إِنَّمَا مَرَّ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم عَلَى يَهُودِيَّةٍ يَبْكِي عَلَيْهَا أَهْلُهَا، فَقَالَ: إِنَّهُمْ لَيَبْكُونَ عَلَيْهَا، وَإِنَّهَا لَتُعَذَّبُ فِي قَبْرِهَا

538. Hadis Aiše, r.a., Poslanikove supruge, gdje stoji da je kazala: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je prošao pored neke jevrejke koju je oplakivala njena porodica, pa je rekao: 'Oni plaču za njom, a ona se kažnjava u svom grobu (zbog nevjerstva, a ne zbog plača).'"

حديث الْمُغِيرَةِ رضي الله عنه، قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: مَنْ نِيحَ عَلَيْهِ يُعَذَّبُ بِمَا نِيحَ عَلَيْهِ

539. Hadis Mugire, r.a., gdje stoji: „Čuo sam Poslanika, s.a.v.s., da kaže: 'Za kime se nariče, bit će zbog tog naricanja kažnjen.'"

حديث عَائِشَةَ، قَالَتْ: لَمَّا جَاءَ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم قَتْلُ ابْنِ حَارِثَةَ وَجَعْفَرٍ وَابْنِ رَوَاحَةَ، جَلَسَ يُعْرَفُ فِيهِ الْحُزْنُ، وَأَنَا أَنْظُرُ مِنْ صَائِرِ الْبَابِ، شَقِّ الْبَابِ؛ فَأَتَاهُ رَجُلٌ فَقَالَ: إِنَّ نِسَاءَ جَعْفَرٍ، وَذَكَرَ بُكَاءَهُنَّ فَأَمَرَهُ أَنْ يَنْهَاهُنَّ، فَذَهَبَ، ثُمَّ أَتَاهُ الثَّانِيَةَ، لَمْ يُطِعْنَهُ، فَقَالَ: أَنْهَهُنَّ فَأَتَاهُ الثَّالِثَةَ، قَالَ: وَاللهِ غَلَبْنَنَا يَا رَسُولَ اللهِ فَزَعَمَتْ أَنَّهُ قَالَ: فَاحْثُ فِي أَفْوَاهِهِنَّ التُّرَابَ فَقُلْتُ: أَرْغَمَ اللهُ أَنْفَكَ، لَمْ تَفْعَلْ مَا

أَمَرَكَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم، وَلَمْ تَتْرُكْ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم مِنَ الْعَنَاءِ

540. Hadis Aiše, r.a., gdje stoji da je kazala: „Kada je Poslaniku, s.a.v.s., došla vijest o smrti Ibn Harise, Džafera i Ibn Revahe, sjeo je i na njemu su se vidjeli tragovi tuge. Posmatrala sam ga kroz pukotinu vrata. Došao mu je neki čovjek i spomenuo mu plač Džaferovih žena, pa mu je on naredio da im to zabrani. Ovaj čovjek je otišao pa je došao po drugi put i rekao: 'Nisu poslušale.' Poslanik reče: 'Zabrani im.' Onda je i treći put došao: 'Allahov Poslaniče, nadvladale su nas.' Aiša smatraše da je on tada još dodao: 'Natrpaj im u usta zemlje.' 'Allah te ponizio, nisi u cjelosti uradio ono što ti je,' rekla je Aiša, 'naredio Allahov Poslanik, s.a.v.s., i nisi ga poštedio poteškoće.'"

حديث أُمِّ عَطِيَّةَ، قَالَتْ: أَخَذَ عَلَيْنَا النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم عِنْدَ الْبَيْعَةِ أَنْ لاَ نَنُوحَ، فَمَا وَفَتْ مِنَّا امْرَأَةٌ غَيْرُ خَمْسِ نِسْوَةٍ: أُمِّ سُلَيْمٍ، وَأُمِّ الْعَلاَءِ، وَابْنَةِ أَبِي سَبْرَةَ امْرَأَةِ مُعَاذٍ، وَامْرَأَتَيْنِ؛ أَوِ ابْنَةُ أَبِي سَبْرَةَ، وَامْرَأَةُ مُعَاذٍ، وَامْرَأَةٌ أُخْرَى

541. Hadis Ummu Atijje, r.a., gdje stoji da je kazala: „Pri davanju prisege na vjernost, Poslanik, s.a.v.s., je od nas tražio zakletvu da nećemo naricati, ali je to ispoštovalo samo pet žena: Ummu Sulejm, Ummu Ala', kćerka Ebi Sebre Muazova supruga, i još dvije žene ili kćerka Ibn Sebre, Muazova, Muazova supruga i još jedna žena."

حديث أُمِّ عَطِيَّةَ، قَالَتْ: بَايَعْنَا رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، فَقَرَأَ عَلَيْنَا (أَنْ لاَ يُشْرِكْنَ بِاللهِ شَيْئًا) وَنَهَانَا عَنِ النِّيَاحَةِ، فَقَبَضَتِ امْرَأَةٌ يَدَهَا، فَقَالَتْ: أَسْعَدَتْنِي فُلاَنَةُ أُرِيدُ أَنْ أَجْزِيَهَا، فَمَا قَالَ لَهَا النَّبِي صلى الله عليه وسلم شَيْئًا، فَانْطَلَقَتْ وَرَجَعَتْ فَبَايَعَهَا

542. Hadis Umu Atijje koja je kazala: „Davali smo prisegu

Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., pa nam je rekao: *Da Allahu nećete druga pripisivati*, a zabranio nam je i naricanje. Pa je jedna žena stisla svoju ruku i kazala: 'Jedna žena mi je pomogla (u naricanju) pa je želim nagraditi.' Poslanik, s.a.v.s., joj nije ništa rekao. Otišla je, a onda se vratila i položila prisegu."[71]

O zabrani ženama da prate dženazu

حديث أُمِّ عَطِيَّةَ، قَالَتْ: نُهِينَا عَنِ اتِّبَاعِ الْجَنَائِزِ وَلَمْ يُعْزَمْ عَلَيْنَا

543. Hadis Ummu Atijje, r.a., gdje stoji da je kazala: „Zabranjeno nam je da pratimo dženazu, ali ne strogo zabranjeno."

O kupanju umrle osobe

حديث أُمِّ عَطِيَّةَ الأَنْصَارِيَّةِ قَالَتْ: دَخَلَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم حِينَ تُوُفِّيَتِ ابْنَتُهُ فَقَالَ: اغْسِلْنَهَا ثَلاَثًا أَوْ خَمْسًا أَوْ أَكْثَرَ مِنْ ذلِكَ، إِنْ رَأَيْتُنَّ ذلِكَ، بِمَاءٍ وَسِدْرٍ، وَاجْعَلْنَ فِي الآخِرَةِ كَافُورًا أَوْ شَيْئًا مِنْ كَافُورٍ، فَإِذَا فَرَغْتُنَّ فَآذِنَّنِي فَلَمَّا آذَنَّاهُ، فَأَعْطَانَا حِقْوَهُ فَقَالَ: أَشْعِرْنَهَا إِيَّاهُ تَعْنِي إِزَارَهُ

544. Hadis Ummu Atijje el-Ensarija, r.a., gdje stoji da je kazala: „Kod nas je ušao Allahov Poslanik, s.a.v.s., kada mu je umrla kćerka, pa je rekao: 'Okupajte je tri ili pet puta ili više od toga ako smatrate da treba. Okupajte je vodom pomiješanom s lotosom i u zadnjoj vodi stavite kafur ili nešto od kafura. Kada završite, obavijestite me.' Kada smo ga obavijestili, dao nam je njen ogrtač i rekao: 'Umotajte joj kosu njime.' Tj. Ogrtačem."

71 Pod pojmom *pomognut* se misli na vjetar koji je puhao u vrijeme bitke na Handeku.

حديث أُمِّ عَطِيَّةَ الأَنْصَارِيَّةِ، قَالَتْ: دَخَلَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم وَنَحْنُ نَغْسِلُ ابْنَتَهُ، فَقَالَ: اغْسِلْنَهَا ثَلاَثًا أَوْ خَمْسًا أَوْ أَكْثَرَ مِنْ ذلِكَ بِمَاءٍ وَسِدْرٍ، وَاجْعَلْنَ فِي الآخِرَةِ كَافُورًا، فَإِذَا فَرَغْتُنَّ فَآذِنَّنِي فَلَمَّا فَرَغْنَا آذَنَّاهُ فَأَلْقَى إِلَيْنَا حَقْوَهُ فَقَالَ: أَشْعِرْنَهَا إِيَّاهُ فَقَالَ أَيُّوبُ (أحد الرواة): وَحَدَّثَتْنِي حَفْصَةُ بِمِثْلِ حَدِيثِ مُحَمَّدٍ، وَكَانَ فِي حَدِيثِ حَفْصَةَ اغْسِلْنَهَا وِتْرًا كَانَ فِيهِ ثَلاَثًا أَوْ خَمْسًا أَوْ سَبْعًا وَكَانَ فِيهِ أَنَّهُ قَالَ: ابْدَأْنَ بِمَيَامِنِهَا وَمَوَاضِعِ الْوُضُوءِ مِنْهَا وَكَانَ فِيهِ، أَنَّ أُمَّ عَطِيَّةَ قَالَتْ: وَمَشَطْنَاهَا ثَلاَثَةَ قُرُونٍ

545. Hadis Ummu Atijje el-Ensarije, r.a., koja je kazala: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je došao kod nas kada smo kupale njegovu kćerku, pa nam je rekao: 'Okupajte je tri, pet ili više puta vodom i lotusom. U zadnjoj vodi stavite kafur. Kada završite, onda me obavijestite.' Kada smo završili, obavijestili smo ga. Bacio nam je svoj komad odjeće i rekao: 'Umotajte joj kosu njime.'

Ejub, jedan od prenosilaca kaže: „Hafsa mi je ispričala hadis sličan Muhammedovom, ali u njemu je stajalo: ‘Okupajte je neparan broj puta.’ Još: ‘Tri, pet ili sedam puta.’ Tu je, također, stajalo da je rekao: ‘Počnite s desnom stranom i mjestima uzimanja abdesta.’ U njemu još stoji da je Ummu Atijje rekla: ‘Očešljali smo je tri puta.’“

حديث أُمِّ عَطِيَّةَ، قَالَتْ: لَمَّا غَسَّلْنَا بِنْتَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ لَنَا، وَنَحْنُ نَغْسِلُهَا: ابْدَأْنَ بِمَيَامِنِهَا وَمَوَاضِعِ الْوُضُوءِ مِنْهَا

546. Hadis Ummu Atijje, r.a., gdje stoji da je kazala: „Kada smo gasulile Poslanikovu kćerku, on nam je, u vrijeme gasuljenja, rekao: 'Počnite s njenom desnom stranom i mjestima koja se peru pri abdestu.'“

O ćefinima umrlog

حديث خَبَّابٍ رضي الله عنه، قَالَ: هَاجَرْنَا مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم نَلْتَمِسُ وَجْهَ اللهِ، فَوَقَعَ أَجْرُنَا عَلَى اللهِ، فَمِنَّا مَنْ مَاتَ لَمْ يَأْكُلْ مِنْ أَجْرِهِ شَيْئًا، مِنْهُمْ مُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ؛ وَمِنَّا مَنْ أَيْنَعَتْ لَهُ ثَمَرَتُهُ، فَهُوَ يَهْدِبُهَا قُتِلَ يَوْمَ أُحُدٍ فَلَمْ نَجِدْ مَا نُكَفِّنُهُ إِلاَّ بُرْدَةً إِذَا غَطَّيْنَا بِهَا رَأْسَهُ خَرَجَتْ رِجْلاَهُ، وَإِذَا غَطَّيْنَا رِجْلَيْهِ خَرَجَ رَأْسُهُ، فَأَمَرَنَا النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم أَنْ نُغَطِّيَ رَأْسَهُ وَأَنْ نَجْعَلَ عَلَى رِجْلَيْهِ مِنَ الإِذْخِرِ

547. Hadis Habbaba, r.a., gdje stoji da je rekao: „Učinili smo hidžru s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., želeći time Allahovo zadovoljstvo, pa je naša nagrada ostala kod Allaha. Među nama ima onih koji su umrli, a od svoje nagrade nisu ništa okrnjili. Među njima je i Mus'ab b. Umejr. A ima i onih koji su plodove uzbrali. Mus'ab je ubijen na Uhudu i mi nismo našli ništa u šta bismo ga umotali osim ogrtača koji ako bismo mu pokrili glavu, ukazale bi mu se noge, a ako bismo mu pokrili noge, ukazala bi mu se glava. Pa nam je Poslanik, s.a.v.s., naredio da mu pokrijemo glavu, a na noge stavimo mehku travu."

حديث عَائِشَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم كُفِّنَ فِي ثَلاثَةِ أَثْوَابٍ يَمَانِيَةٍ بِيضٍ سَحُولِيَّةٍ مِنْ كُرْسُفٍ، لَيْسَ فِيهِنَّ قَمِيصٌ وَلاَ عِمَامَةٌ

548. hadis Aiše, r.a., gdje stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., umotan u trodijelni bijeli jemenski suhulijski kefin od pamuka, nije imao košulju niti turban.

O pokrivanju umrlog

حديث عَائِشَةَ، زَوْجِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم حِينَ تُوُفِّيَ سُجِّيَ بِبُرْدٍ حِبَرَةٍ

549. Hadis Aiše, r.a., Poslanikove supruge, gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., kada je umro bio prekriven ogrtačem.

O požurivanju dženaze

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: أَسْرِعُوا بِالْجَنَازَةِ، فَإِنْ تَكُ صَالِحَةً فَخَيْرٌ تُقَدِّمُونَهَا، وَإِنْ يَكُ سِوَى ذلِكَ، فَشَرٌّ تَضَعُونَهُ عَنْ رِقَابِكُمْ

550. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Požurite s dženazom, jer ako je bila dobra, onda je nosite u dobro, a ako nije bila, onda je to zlo koje trebate skinuti sa svojih vratova."

Vrijednost klanjanja dženaze i njenog slijeđenja

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، قَالَ: قَالَ رَسُولُ الله صلى الله عليه وسلم: مَنْ شَهِدَ الْجَنَازَةَ حَتَّى يُصَلِّيَ عَلَيْهَا فَلَهُ قِيرَاطٌ، وَمَنْ شَهِدَ حَتَّى تُدْفَنَ كَانَ لَهُ قِيرَاطَانِ، قِيلَ: وَمَا الْقِيرَاطَانِ قَالَ: مِثْلُ الْجَبَلَيْنِ الْعَظِيمَيْنِ

551. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko bude prisustvovao dženazi dok se klanja namaz, on ima jedan kirat, a ko ostane dok se dženaza ukopa, on ima dva kirata." „Šta su to dva kirata, Allahov Poslaniče?" upitali su ljudi. „Oni su poput dva velika brda," odgovorio je Poslanik.[72]

72 Svi islamski učenjaci su složni u zabrani naricanja za umrlim. Što se ovog slučaja tiče, Ibn Hadžer kaže da je bio prije decidne zabrane naricanja.

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ وَعَائِشَةَ حَدَّثَ ابْنُ عُمَرَ، أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رضي الله عنه يَقُولُ: مَنْ تَبِعَ جَنَازَةً فَلَهُ قِيرَاطٌ، فَقَالَ: أَكْثَرَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَلَيْنَا، فَصَدَّقَتْ، يَعْنِي عَائِشَةَ أَبَا هُرَيْرَةَ؛ وَقَالَتْ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُهُ؛ فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ: لَقَدْ فَرَّطْنَا فِي قَرَارِيطَ كَثِيرَةٍ

552. Hadis Ebu Hurejre i Aiše, r.a., gdje Ibn Omer prenosi da je Ebu Hurejre, r.a., rekao: „Ko slijedi dženazu, njemu pripada kirat.' Mnogo nam je štošta kazao Ebu Hurejre. To je kasnije potvrdila i Aiša i kazala: „Čula sam Poslanika, s.a.v.s., kako tako govori." Onda je Ibn Omer rekao: „Mi smo propustili, onda, mnogo kirata."

O hvaljenju ili kuđenju umrlog

حديث أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه، قَالَ: مَرُّوا بِجَنَازَةٍ فَأَثْنَوْا عَلَيْهَا خَيْرًا، فَقَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: وَجَبَتْ ثُمَّ مَرُّوا بِأُخْرى فَأَثْنَوْا عَلَيْهَا شَرًّا، فَقَالَ: وَجَبَتْ فَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رضي الله عنه، مَا وَجَبَتْ قَالَ: هذَا أَثْنَيْتُمْ عَلَيْهِ خَيْرًا فَوَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ، وَهذَا أَثْنَيْتُمْ عَلَيْهِ شَرًّا فَوَجَبَتْ لَهُ النَّارُ، أَنْتُمْ شُهَدَاءُ اللهِ فِي الأَرْضِ

553. Hadis Enesa b. Malika, r.a., gdje stoji da je kazao: „Prošli su ashabi pokraj jedne dženaze i hvalili je kao dobru osobu, pa je Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Obavezan je.' Potom su prošli pored druge i osuđivali je, pa je Poslanik, s.a.v.s., ponovo rekao: 'Obavezan je.' 'Šta je obavezno?' upitao je Omer, r.a. 'Taj koga ste hvalili, njemu je obavezan Džennet. A taj što ste ga kudili, njemu je obavezan Džehennem. Vi ste Allahovi svjedoci na zemlji."

O onome koji se odmara i onome od koga se odmara

حديث أَبِي قَتَادَةَ بْنِ رِبْعِيٍّ الأَنْصَارِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم مُرَّ عَلَيْهِ بِجَنَازَةٍ فَقَالَ: مُسْتَرِيحٌ وَمُسْتَرَاحٌ مِنْهُ قَالُوا: يَا رَسُولَ اللهِ مَا الْمُسْتَرِيحُ وَالْمُسْتَرَاحُ مِنْهُ قَالَ: الْعَبْدُ الْمُؤْمِنُ يَسْتَرِيحُ مِنْ نَصَبِ الدُّنْيَا وَأَذَاهَا إِلَى رَحْمَةِ اللهِ، وَالْعَبْدُ الْفَاجِرُ يَسْتَرِيحُ مِنْهُ الْعِبَادُ وَالْبِلاَدُ وَالشَّجَرُ وَالدَّوَابُّ

554. Hadis Ebu Katade b. Rib'ijje el-Ensarije, r.a., da je pored Allahovog Poslanika, s.a..v.s, pronešena dženaza, pa je rekao; „Onaj koji se odmara i onaj od koga se odmara.“ Ljudi su upitali: „Allahov Poslaniče, ko se odmorio od koga su se odmorili?“ „Rob vjernik se odmorio od dunjaluka i njegovih problema, otišavši u Allahovu milost. A rob grješnik, od njega su se odmorili ljudi, zemlje, drveća i životinje.“

O tekbirima na dženazi

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، أَنَّ رَسُولَ اللهِ نَعَى النَّجَاشِيَّ فِي الْيَوْمِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ، خَرَجَ إِلَى الْمُصَلَّى فَصَفَّ بِهِمْ وَكَبَّرَ أَرْبَعًا

555. Hadis Ebu Hurejre, r.a., da je Poslanik, s.a.v.s., objavio Nedžašijinu smrt onoga dana kada je on preselio, izašao na musalu, usafio ljude i klanjao donoseći četiri tekbira.

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، قَالَ: نَعَى لَنَا رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم النَّجَاشِيَّ، صَاحِبَ الْحَبَشَةِ، الْيَوْمَ الَّذِي مَاتَ فِيهِ، فَقَالَ: اسْتَغْفِرُوا لأَخِيكُمْ

556. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., objavio Nedžašijinu smrt, vladara Abesinije onog dana kada je on i umro i rekao: 'Molite za oprost gijreha svoga bra-ta.'

حديث جَابِرٍ رضي الله عنه، أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم صَلَّى عَلَى أَصْحَمَةَ النَّجَاشِيِّ، فَكَبَّرَ أَرْبَعًا

557. Hadis Džabira, r.a., gdje stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., klanjao dženazu Ashami en-Nedžašiji i proučio četiri tekbira.

حديث جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: قَدْ تُوُفِّيَ الْيَوْمَ رَجُلٌ صَالِحٌ مِنَ الْحَبَشِ، فَهَلُمَّ فَصَلُّوا عَلَيْهِ قَالَ: فَصَفَفْنَا، فَصَلَّى النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم عَلَيْهِ، وَنَحْنُ صُفُوفٌ

558. Hadis Džabira b. Abdullaha, r.a., gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Danas je preselio dobri čovjek iz Abesinije, hajmo klanjajte mu dženazu.' Mi smo se usafili i Poslanik, s.a.v.s., mu je klanjao dženazu, a mi smo bili u safovima."

O dženazi-namazu na kaburu

حديث ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ سُلَيْمَانَ الشَّيْبَانِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ الشَّعْبِيَّ، قَالَ: أَخْبَرَنِي مَنْ مَرَّ مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم عَلَى قَبْرٍ مَنْبُوذٍ فَأَمَّهُمْ وَصَفُّوا عَلَيْهِ فَقُلْتَ يَا أَبَا عَمْرٍو: مَنْ حَدَّثَكَ فَقَالَ: ابْنُ عَبَّاسٍ

559. Hadis Ibn Abbasa, gdje stoji da je Sulejman eš-Šejbani rekao: „Čuo sam Ša'bija da kaže: 'Obavijestio me je da je sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., prošao pored uzdvojenog kabura, pa im je Poslanik imamio a oni se poredali u safove.' 'Ebu Umejre, ko ti je to ispričao?' 'Ibn Abbas,' odgovorio je.

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، أَنَّ أَسْوَدَ، رَجُلاً أَوِ امْرَأَةً، كَانَ يَقُمُّ الْمَسْجِدَ، فَمَاتَ، وَلَمْ يَعْلَمِ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم بِمَوْتِهِ، فَذَكَرَهُ ذَاتَ يَوْمٍ، فَقَالَ: مَا فَعَلَ

ذَلِكَ الإِنْسَانُ قَالُوا: مَاتَ يَا رَسُولَ اللهِ قَالَ: أَفَلاَ آذَنْتُمُونِي فَقَالُوا: إِنَّهُ كَانَ كَذَا وَكَذَا، قِصَّتَهُ؛ قَالَ: فَحَقَرُوا شَأْنَهُ قَالَ: فَدُلُّونِي عَلَى قَبْرِهِ فَأَتَى قَبْرَهُ فَصَلَّى عَلَيْهِ

560. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je neki crni čovjek ili možda crna žena, čistili mesdžid, pa je umro, a Poslanik, s.a.v.s., nije znao za njegovu smrt. Jednom ga je spomenuo i upitao: 'Šta je bilo s tim čovjekom?' 'Umro je, Allahov Poslaniče,' odgovorili su. 'Zašto me niste obavijestili?' upitao je Poslanik, s.a.v.s. 'Njegov slučaj je bio takav i takav,' odgovorili su. Oni su njegov slučaj omalovažavali. Pa je Poslanik rekao: 'Pokažite mi njegov grob.' Pa je otišao i klanjao dženazu."

O ustajanju pred dženazom

حديث عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: إِذَا رَأَيْتُمُ الْجَنَازَةَ فَقُومُوا حَتَّى تُخَلِّفَكُمْ

561. Hadis Amira b. Rebi'a, gdje prenosi od Vjernovjesnika, s.a.v.s., da je kazao: „Kada vidite dženazu, ustanite dok vas ne razmine."

حديث عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ جَنَازَةً، فَإِنْ لَمْ يَكُنْ مَاشِيًا مَعَهَا، فَلْيَقُمْ حَتَّى يُخَلِّفَهَا أَوْ تُخَلِّفَهُ أَوْ تُوضَعَ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُخَلِّفَهُ

562. Hadis Amira b. Rebi'a, koji je prenio od Vjerovjenika, s.a.v.s., da kaže: „Kada neko od vas vidi dženazu, a ne prati je, neka ustane dok ona ne prođe ili je on ne prođe ili dok se ona ne spusti na zemlju prije nego ga ostavi iza sebe."

حديث أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رضي الله عنه، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ:

إِذَا رَأَيْتُمُ الْجَنَازَةَ فَقُومُوا، فَمَنْ تَبِعَهَا فَلاَ يَقْعُدْ حَتَّى تُوضَعَ

563. Hadis Ebu Seida el-Hudrija, r.a., gdje stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada vidite dženazu, ustanite, a ko je bude slijedio neka ne sijedi dok ne bude spuštena."

حديث جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ، قَالَ: مَرَّتْ بِنَا جَنَازَةٌ، فَقَامَ لَهَا النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم، وَقُمْنَا بِهِ، فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّهَا جَنَازَةُ يَهُودِيٍّ، قَالَ: إِذَا رَأَيْتُمُ الْجَنَازَةَ فَقُومُوا

564. Hadis Džabira b. Abdullaha, r.a., gdje stoji: „Pored nas je pronešena dženaza pa je Poslanik, s.a.v.s., ustao, a ustali smo i mi. Onda smo rekli: 'Allahov Poslaniče, ovo je dženaza jednog jevreja.' Na to je on rekao: 'Kada vidite dženazu, onda ustanite.'"

حديث سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ وَقَيْسِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى، قَالَ: كَانَ سَهْلُ بْنُ حُنَيْفٍ وَقَيْسُ بْنُ سَعْدٍ قَاعِدَيْنِ بِالْقَادِسِيَّةِ، فَمَرُّوا عَلَيْهِمَا بِجَنَازَةٍ فَقَامَا، فَقِيلَ لَهُمَا إِنَّهَا مِنْ أَهْلِ الأَرْضِ، أَيْ مِنْ أَهْلِ الذمَّةِ؛ فَقَالاَ: إِنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم مَرَّتْ بِهِ جَنَازَةٌ فَقَامَ، فَقِيلَ لَهُ إِنَّهَا جَنَازَةُ يَهُودِيٍّ، فَقَالَ: أَلَيْسَتْ نَفْسًا

565. Hadis Sehla b. Hunejfa i Kajsa b. Sa'da, gdje se prenosi da je Abdurrahman b. Ebi Lejla rekao: 'Sehl b. Hunejf i Kajs b. Sa'd su sjedili u Kadisiji, pa je pored njih pronešena dženaza te su ustali. Rečeno im je da je u pitanju dženaza nekog od nemuslimana, a oni su rekli: 'Pored Allahovog Poslanika, s.a.v.s., je pronešena dženaza pa je on ustao. Rečeno mu je: 'To je dženaza nekog jevreja.' A on je na to dodao: 'Pa zar on nije imao dušu?'"

Gdje stoji imam naspram umrloga prilikom dženaze

حديث سَمُرَةَ بْنِ جُنْدَبٍ رضي الله عنه، قَالَ: صَلَّيْتُ وَرَاءَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم عَلَى امْرَأَةٍ مَاتَتْ فِي نِفَاسِهَا، فَقَامَ عَلَيْهَا، وَسَطَهَا

566. Hadis Semure b. Džunduba, r.a., gdje stoji: „Klanjao sam dženazu za Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., ženi koja je umrla u periodu postporođajnog pranja, pa je stao po sredini njenog tijela."

POGLAVLJE O ZEKATU

POGLAVLJE O ZEKATU

حديث أَبِي سَعِيدٍ رضي الله عنه، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: لَيْسَ فِيمَا دُونَ خَمْسِ أَوَاقٍ صَدَقَةٌ، وَلَيْسَ فِيمَا دُونَ خَمْسِ ذَوْدٍ صَدَقَةٌ، وَلَيْسَ فِيمَا دُونَ خَمْسِ أَوْسُقٍ صَدَقَةٌ

567. Hadis Ebu Seida, r.a., gdje stoji: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: „Na imovinu ispod pet veskova datula nema zekata, na imovinu ispod pet evaka srebra nema zekata i na imovinu ispod pet grla deva nema zekata."

Musliman ne daje zekat na robove i konje

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: لَيْسَ عَلَى الْمُسْلِمِ فِي فَرَسِهِ وَغُلامِهِ صَدَقَةٌ

568. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Musliman nema zekata na konje i robove.'"

O davanju i uskraćivanju zekata

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، قَالَ: أَمَرَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم بِالصَّدَقَةِ، فَقِيلَ: مَنَعَ ابْنُ جَمِيلٍ، وَخَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ، وَعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ؛ فَقَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: مَا يَنْقِمُ ابْنُ جَمِيلٍ إِلاَّ أَنَّهُ كَانَ فَقِيرًا فَأَغْنَاهُ اللهُ وَرَسُولُهُ

وَأَمَّا خَالِدٌ، فَإِنَّكُمْ تَظْلِمُونَ خَالِدًا، قَدِ احْتَبَسَ أَدْرَاعَهُ وَأَعْتُدَهُ فِي سَبِيلِ اللهِ؛ وَأَمَّا الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ، فَعَمُّ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم، فَهِيَ عَلَيْهِ صَدَقَةٌ وَمِثْلُهَا مَعَهَا

569. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je naredio da se sakupi zekat, pa su odbili dati Ibn Džemil, Halid b. Velid i Abbas b. Abdulmutallib, pa je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao; 'Što se tiče Ibn Džemila, on ne poriče zekat, nego je on bio siromah, pa su ga Allah i Njegov Poslanik obogatili. Što se Halida tiče, vi prema njemu činite nepravdu. On je kod sebe zadržao svoje pancire i ratnu opremu na ime Allahovog puta. A što se Abbasa tiče, on je amidža Allahovog Poslanika, za njega je zekat obavezan i on će dati još toliko.'“

Sadakatul-fitr se daje u hurmama i ječma

حديث ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم فَرَضَ زَكَاةَ الْفِطْرِ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ، أَوْ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ، عَلَى كُلِّ حُرٍّ أَوْ عَبْدٍ، ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى، مِنَ الْمُسْلِمِينَ

570.Hadis Ibn Omera, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., propisao davanje sadakatul-fitra jedan sa'a hurmi ili jedan sa'a ječma za svakog slobodnog i roba i za svako muško i žensko muslimana.[73]

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ؛ قَالَ: أَمَرَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم بِزَكَاةِ الْفِطْرِ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ أَوْ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ قَالَ عَبْدُ اللهِ رضي الله عنه: فَجَعَلَ النَّاسُ عِدْلَهُ

73 Sa'a je četiri pregršta, a pregršt je ono što čovjek zagrabi sa dva raširena dlana,

مُدَيْنِ مِنْ حِنْطَةٍ

571. Hadis Abdullaha b. Omera, r.a., gdje stoji: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je naredio davanje sadakatul-fitra u iznosu jednog sa'a hurmi ili jednog sa'a ječma.“ Abdullah, r.a., je rekao: „Pa je svijet počeo izjednačavati s vrijednošću dva mudda pšenice.“

حديث أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رضي الله عنه، قَالَ: كُنَّا نُخْرِجُ زَكَاةَ الْفِطْرِ صَاعًا مِنْ طَعَامٍ، أَوْ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ، أَوْ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ، أَوْ صَاعًا مِنْ أَقِطٍ، أَوْ صَاعًا مِنْ زَبِيبٍ

572. Hadis Ebu Sei'da el-Hudrija, r.a., gdje stoji: „Kao zekatul-fitr smo izdvajali sa'a hrane, ili sa'a ječma ili sa'a hurmi, sa'a suhog sira ili sa'a suhog grožđa.“

حديث أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رضي الله عنه، قَالَ: كُنَّا نُعْطِيهَا، فِي زَمَانِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، صَاعًا مِنْ طَعَامٍ، أَوْ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ، أَوْ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ، أَوْ صَاعًا مِنْ زَبِيبٍ فَلَمَّا جَاءَ مُعَاوِيَةُ وَجَاءَتِ السَّمْرَاءُ، قَالَ: أُرَى مُدًّا مِنْ هذَا يَعْدِلُ مُدَّيْنِ

573. Hadis Ebu Se'ida el-Hudrija, r.a., gdje stoji: „U vrijeme Allahovog Poslanika, s.a.v.s., smo ga davali u iznosu sa'a hrane ili sa'a hurmi, ili sa'a ječma, ili sa'a suhog grožđa. Kada je došao Muavija i stigla šamska kvalitetna pšenica, on je rekao: 'Mislim da jedan mudd ove pšenice vijedi koliko dva mudda druge hrane.'“[74]

Grijeh onoga ko odbija dati zekat

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، قَالَ:

74 Mudd je iznos jednog pregršta, ili četvrtine sa'a.

الْخَيْلُ لِثَلاَثَةٍ: لِرَجُلٍ أَجْرٌ، وَلِرَجُلٍ سِتْرٌ، وَعَلَى رَجُلٍ وِزْرٌ فَأَمَّا الَّذِي لَهُ أَجْرٌ فَرَجُلٌ رَبَطَهَا فِي سَبِيلِ اللهِ فَأَطَالَ فِي مَرْجٍ أَوْ رَوْضَةٍ، فَمَا أَصَابَتْ فِي طِيَلِهَا ذَلِكَ مِنَ الْمَرْجِ أَوِ الرَّوْضَةِ كَانَتْ لَهُ حَسَنَاتٍ، وَلَوْ أَنَّهَا قَطَعَتْ طِيَلَهَا فَاسْتَنَّتْ شَرَفًا أَوْ شَرَفَيْنِ كَانَتْ أَرْوَاثُهَا وَآثَارُهَا حَسَنَاتٍ لَهُ، وَلَوْ أَنَّهَا مَرَّتْ بِنَهَرٍ فَشَرِبَتْ مِنْهُ وَلَمْ يُرِدْ أَنْ يَسْقِيَهَا كَانَ ذَلِكَ حَسَنَاتٍ لَهُ؛ وَرَجُلٌ رَبَطَهَا فَخْرًا وَرِئَاءً وَنِوَاءً لأَهْلِ الإِسْلاَمِ فَهِيَ وِزْرٌ عَلَى ذلِكَ وَسُئِلَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم عَنِ الْحُمُرِ، فَقَالَ: مَا أُنْزِلَ عَلَيَّ فِيهَا إِلاَّ هذِهِ الآيَةُ الْجَامِعَةُ الْفَاذَّةُ (مَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ)

574. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Konji donose troje, za nekoga su nagrada, za drugog su zaštita, a trećem su grijeh. Nagrada su za onoga ko ih drži radi borbe na Allahovom putu i napasa ih u livadi ili u bašči, pa šta god popasu pripeti na toj bašči, upisat će mu se u dobra djela. Ukoliko se, pak, prekinu, i preskoče brežuljak-dva, vlasniku se za njihov izmet i stope računaju dobra djela. Ako ih vlasnik povede pokraj rijeke pa se napiju, a on nije namjeravao napojiti ih i to mu se računa u dobra djela. Grijeh su onom čovjeku koji ih drži radi ponosa, licemjerstva i neprijateljstva protiv muslimana, za to su mu grijeh.' Poslanik, s.a.v.s., je upitan za magarce, pa je rekao: 'O njima nije ništa posebno objavljeno osim ovog općeg pojedinačnog ajeta: '... onaj koji bude uradio koliko trun dobra – vidjet će ga, a onaj ko bude uradio koliko trun zla – vidjet će ga.'"

Prijetnja kaznom onome ko ne da zekat

حديث أَبِي ذَرٍّ، قَالَ: انْتَهَيْتُ إِلَيْهِ وَهُوَ يَقُولُ، فِي ظِلِّ الْكَعْبَةِ: هُمُ الأَخْسَرُونَ وَرَبِّ الْكَعْبَةِ، هُمُ الأَخْسَرُونَ وَرَبِّ الْكَعْبَةِ قُلْتُ: مَا شَأْنِي أَيُرَى فِيَّ شَيْءٌ مَا شَأْنِي فَجَلَسْتُ إِلَيْهِ وَهُوَ يَقُولُ، فَمَا اسْتَطَعْتُ أَنْ أَسْكُتَ، وَتَغَشَّانِي مَا شَاءَ اللهُ، فَقُلْتُ: مَنْ

هُمْ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللهِ قَالَ: الأَكْثَرُونَ أَمْوَالاً إِلاَّ مَنْ قَالَ هكَذَا وَهكَذَا وَهكَذَا

575. Hadis Ebu Zerra, r.a., gdje stoji: „Otišao sam Poslaniku, s.a.v.s., dok je bio u hladu Kabe i govorio je: 'Oni su najviše propali, Gospodara mi Kabe! Oni su najviše propali, Gospodara mi Kabe!' Upitao sam: 'Šta je to sa mnom? Da nije šta o meni rečeno? Šta je sa mnom?' Sjeo sam pored njega, a on je to i dalje ponavljao. Ja nisam mogao šutjeti, prekrilo me je ono što je Allah htio da me prekrije, pa sam ga ponovo upitao: 'Poslaniče, za tebe bih žrtvovao oca i majku, ko su oni?' On je odgovorio: 'Oni koji gomilaju imetak osim onih koji govore ovako i ovako i ovako.'“

حديث أَبِي ذَرٍّ رضي الله عنه، قَالَ: انْتَهَيْتُ إِلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ أَوْ وَالَّذِي لاَ إِلهَ غَيْرُهُ أَوْ كَمَا حَلَفَ مَا مِنْ رَجُلٍ تَكُونُ لَهُ إِبِلٌ أَوْ بَقَرٌ أَوْ غَنَمٌ لاَ يُؤَدِّي حَقَّهَا إِلاَّ أُتِيَ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْظَمَ مَا تَكُونُ وَأَسْمَنَهُ، تَطَؤُهُ بِأَخْفَافِهَا، وَتَنْطَحُهُ بِقُرُونِهَا، كُلَّمَا جَازَتْ أُخْرَاهَا رُدَّتْ عَلَيْهِ أُولاَهَا، حَتَّى يُقْضَى بَيْنَ النَّاسِ

576. Hadis Ebu Zerra, r.a., gdje stoji da je kazao: „Otišao sam kod Vjerovjesnika, s.a.v.s., i čuo ga kako govori: 'Tako mi Onoga u čijioj ruci je moja duša...' ili: 'Tako mi Onoga osim koga nema drugog božanstva…' ili kako se već zakleo: 'Nema ni jednog čovjeka koji bude imao deve ili krave, a na njih ne bude dao zekat, da one neće na Sudnjem danu biti dovedene veće i teže nego što su bile, pa će ga svojim kopitama gaziti, a rogovima nabadati. Kada posljednja završi, vratit će se ona prva i sve tako dok se ne presudi među ljudima.'“

Podsticanje na udjeljivanje sadake

حديث أَبِي ذَرٍّ، قَالَ: كُنْتُ أَمْشِي مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فِي حَرَّةِ الْمَدِينَةِ عِشَاءً، اسْتَقْبَلَنَا أُحُدٌ؛ فَقَالَ: يَا أَبَا ذَرٍّ مَا أُحِبُّ أَنَّ أُحُدًا لِي ذَهَبًا، يَأْتِي عَلَيَّ لَيْلَةٌ أَوْ ثَلاَثٌ عِنْدِي مِنْهُ دِينَارٌ إِلاَّ أَرْصُدُهُ لِدَيْنٍ، إِلاَّ أَنْ أَقُولَ بِهِ فِي عِبَادِ اللهِ هكَذَا وَهكَذَا وَهكَذَا وَأَرَانَا بِيَدِهِ ثُمَّ قَالَ: يَا أَبَا ذَرٍّ قُلْتُ: لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ يَا رَسُولَ اللهِ قَالَ: الأَكْثَرُونَ هُمُ الأَقَلُّونَ إِلاَّ مَنْ قَالَ هكَذَا وَهكَذَا، ثُمَّ قَالَ لِي: مَكَانَكَ، لاَ تَبْرَحْ يَا أَبَا ذَرٍّ حَتَّى أَرْجِعَ فَانْطَلَقَ حَتَّى غَابَ عَنِّي، فَسَمِعْتُ صَوْتًا، فَخَشِيتُ أَنْ يَكُونَ عُرِضَ لِرَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم، فَأَرَدْتُ أَنْ أَذْهَبَ، ثُمَّ ذَكَرْتُ قَوْلَ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم لاَ تَبْرَحْ، فَمَكُثْتُ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ سَمِعْتُ صَوْتًا خَشِيتُ أَنْ يَكُونَ عُرِضَ لَكَ، ثُمَّ ذَكَرْتُ قَوْلَكَ، فَقُمْتُ؛ فَقَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: ذَاكَ جِبْرِيلُ، أَتَانِي فَأَخْبَرَنِي أَنَّهُ مَنْ مَاتَ مِنْ أُمَّتِي لاَ يُشْرِكُ بِاللهِ شَيْئًا دَخَلَ الْجَنَّةَ قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ قَالَ: وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ

577.Hadis Ebu Zerra, r.a., gdje stoji da je kazao: „Jedne večeri sam medinskim kvartom išao s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., pa je ispred nas bio Uhud. Tada mi on reče: 'Ebu Zerre, da imam zlata koliko je brdo Uhud, ne bih volio zanoćiti noć ili tri noći, a da mi od toga ostane jedan dinar, osim da ga ostavim za dug, a da ga ne podijelim Allahovim robovima ovako i ovako i ovako,' pokazavši nam svojom rukom. Potom reče: 'Ebu Zerre...' 'Odazivam ti se i pokoravam, Allahov Poslaniče,' odgovorih. On nastavi: 'Oni koji imaju mnogo imetka, imat će malo nagrade, osim onoga koji dijeli ovako i ovako.' Zatim mi reče: 'Ostani na svome mjestu i ne miči se dok se ne vratim.' Potom je otišao od mene sve dok ga nisam izgubio iz vida. Čuo sam neki glas i uplašio se da se nije neko ispriječio Poslaniku, te pomislih da odem. Onda sam se sjetio riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: 'Ne miči se,' pa sam ostao na svome mjestu.

Nakon što se vratio, te mu rekoh: 'Allahov Poslaniče, čuo sam neki glas, pa sam se uplašio da ti se nije neko isprriječio, ali sam se onda sjetio tvojih riječi te sam ostao ovdje.' Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: 'To je Džibril, došao je i obavijestio me da će onaj iz mog ummeta koji umre, a ne bude Allahu nikoga smatrao ravnim, ući u Džennet.' 'Allahov Poslaniče, pa i ako učini blud i ukrade?' rekoh. ' 'Pa i ako učini blud i ukrade,' reče on.",

حديث أَبِي ذَرٍّ رضي الله عنه، قَالَ: خَرَجْتُ لَيْلَةً مِنَ اللَّيَالِي، فَإِذَا رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَمْشِي وَحْدَهُ، وَلَيْسَ مَعَهُ إِنْسَانٌ؛ قَالَ فَظَنَنْتُ أَنَّهُ يَكْرَهُ أَنْ يَمْشِيَ مَعَهُ أَحَدٌ، قَالَ: فَجَعَلْتُ أَمْشِي فِي ظِلِّ الْقَمَرِ، فَالْتَفَتَ فَرَآنِي، فَقَالَ: مَنْ هذَا قُلْتُ: أَبُو ذَرٍّ، جَعَلَنِي اللهُ فِدَاءَكَ، قَالَ: يَا أَبَا ذَرٍّ تَعَالَه قَالَ: فَمَشَيْتُ مَعَهُ سَاعَةً، فَقَالَ: إِنَّ الْمُكْثِرِينَ هُمُ الْمُقِلُّونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، إِلاَّ مَنْ أَعْطَاهُ اللهُ خَيْرًا فَنَفَحَ فِيهِ يَمِينَهُ وَشِمَالَهُ وَبَيْنَ يَدَيْهِ وَوَرَاءَهُ وَعَمِلَ فِيهِ خَيْرًا قَالَ: فَمَشَيْتُ مَعَهُ سَاعَةً؛ فَقَالَ لِي: اجْلِسْ ههُنَا قَالَ: فَأَجْلَسَنِي فِي قَاعٍ حَوْلَهُ حِجَارَةٌ، فَقَالَ لِي: اجْلِسْ ههُنَا حَتَّى أَرْجِعَ إِلَيْكَ قَالَ: فَانْطَلَقَ فِي الْحَرَّةِ حَتَّى لاَ أَرَاهُ، فَلَبِثَ عَنِّي فَأَطَالَ اللُّبْثَ، ثُمَّ إِنِّي سَمِعْتُهُ وَهُوَ مُقْبِلٌ، وَهُوَ يَقُولُ: وَإِنْ سَرَقَ وَإِنْ زَنَى قَالَ: فَلَمَّا جَاءَ لَمْ أَصْبِرْ حَتَّى قُلْتُ يَا نَبِيَّ اللهِ جَعَلَنِي اللهُ فِدَاءَكَ، مَنْ تُكَلِّمُ فِي جَانِبِ الْحَرَّةِ، مَا سَمِعْتُ أَحَدًا يَرْجِعُ إِلَيْكَ شَيْئًا قَالَ: ذَاكَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلاَمُ، عَرَضَ لِي فِي جَانِبِ الْحَرَّةِ، قَالَ: بَشِّرْ أُمَّتَكَ أَنَّهُ مَنْ مَاتَ لاَ يُشْرِكُ بِاللهِ شَيْئًا دَخَلَ الْجَنَّةَ، قُلْتُ: يَا جِبْرِيلُ وَإِنْ سَرَقَ وَإِنْ زَنَى قَالَ: نَعَمْ قَالَ، قُلْتُ: وَإِنْ سَرَقَ وَإِنْ زَنَى قَالَ: نَعَمْ وَإِنْ شَرِبَ الْخَمْرَ

578. Hadis Ebu Zerra, r.a., gdje stoji da je kazao: „Jedne večeri sam izašao i vidio Poslanika, s.a.v.s., kako šeta sam. Sa njim nije bilo nikoga. Pomislio sam da možda ne voli da iko ide s njim, te sam išao prateći mjesečinu, pa se on okrenuo i vidio me. Upitao je: 'Ko je to?' 'Ebu Zerr,' odgovorio sam, 'Allah me učinio iskupom za tebe.' 'Dođi, Ebu Zerre,' pozvao

me je. S njim sam išao jedan sahat, pa je rekao: 'Oni koji na ovom svijetu imaju mnogo, na Sudnjem danu će imati malo. Osim onoga kome Allah podari dobro, pa ga udjeljuje svojom desnom i lijevom rukom, ispred sebe i iza sebe i njime čini dobro.' Pa sam išao još sat, pa mi reče: 'Sjedi ovdje.' Posadio me na prostoru oko koga se nalazilo kamenje, pa mi reče: 'Sjedi ovdje, dok god se ja ne vratim.' Izgubio se u Hirri, tako da mi je nestao iz vida. Prošlo je puno vremena, a on se nije vratio. U jedno vrijeme sam ga čuo kako dolazi i izgovara: 'Makar učinio blud i ukrao...' Kada je došao, nisam se mogao ustrpiti a da ga ne upitam: 'Allahov Poslaniče, Allah me učinio otkupom za tebe, kome si pričao tamo u strani Hirre? Nisam čuo nikoga da ti je šta odgovorio?' On reče: 'To je bio Džibril, a.s., tu mi se pojavio i kazao mi: 'Obraduj svoj ummet, onaj ko umre, a Allahu ne bude pripisivao druga, ući će u Džennet!' Upitao sam ga: 'Džibrilu, pa i ako bude ukrao i nemoral učinio?' 'Da,' odgovorio je.' Ja sam upitao: 'Pa o ako bude ukrao i nemoral učinio?' Poslanik reče: 'Da, pa i ako bude alkohol popio!'",

Upozorenje na skladištenje imetka

حديث أَبِي ذَرٍّ عَنِ الأَحْنَفِ بْنِ قَيْسٍ، قَالَ: جَلَسْتُ إِلَى مَلإٍ مِنْ قُرَيْشٍ، فَجَاءَ رَجُلٌ خَشِنُ الشَّعَرِ وَالثِّيَابِ وَالْهَيْئَةِ، حَتَّى قَامَ عَلَيْهِمْ فَسَلَّمَ، ثُمَّ قَالَ: بَشِّرِ الْكَانِزِينَ بِرَضْفٍ يُحْمَى عَلَيْهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ، ثُمَّ يُوضَعُ عَلَى حَلَمَةِ ثَدْيِ أَحَدِهِمْ حَتَّى يَخْرُجَ مِنْ نُغْضِ كَتِفِهِ، وَيُوضَعُ عَلَى نُغْضِ كَتِفِهِ حَتَّى يَخْرُجَ مِنْ حَلَمَةِ ثَدْيِهِ يَتَزَلْزَلُ ثُمَّ وَلَّى فَجَلَسَ إِلَى سَارِيَةٍ وَتَبِعْتُهُ وَجَلَسْتُ إِلَيْهِ، وَأَنَا لاَ أَدْرِي مَنْ هُوَ؛ فَقُلْتُ لَهُ: لاَ أُرَى الْقَوْمَ إِلاَّ قَدْ كَرِهُوا الَّذِي قُلْتَ، قَالَ: إِنَّهُمْ لاَ يَعْقِلُونَ شَيْئًا، قَالَ لِي خَلِيلِي قَالَ: قُلْتُ مَنْ خَلِيلُكَ قَالَ: النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يَا أَبَا ذَرٍّ أَتُبْصِرُ أُحُدًا قَالَ: فَنَظَرْتُ إِلَى الشَّمْسِ مَا بَقِيَ مِنَ النَّهَارِ، وَأَنَا أُرَى أَنَّ رَسُولَ الله صلى الله عليه وسلم يُرْسِلُنِي

فِي حَاجَةٍ لَهُ قُلْتُ: نَعَمْ قَالَ: مَا أُحِبُّ أَنَّ لِي مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا أُنْفِقُهُ كُلَّهُ إِلاَّ ثَلاَثَةَ دَنَانِيرَ وَإِنَّ هؤُلاَءِ لاَ يَعْقِلُونَ، إِنَّمَا يَجْمَعُونَ الدُّنْيَا، لاَ وَاللهِ لاَ أَسْأَلُهُمْ دُنْيَا، وَلاَ أَسْتَفْتِيهِمْ عَنْ دِينٍ حَتَّى أَلْقَى اللهَ

579. Hadis Ebu Zerra, r.a., gdje stoji da je Ahnef b. Kajs rekao: „Sjedio sam s grupom Kurejšija, kada dođe neki čovjek, grube kose, odjeće i izgleda, stade iznad njih i nazva selam i reče: 'Obraduj one koji gomilaju imovinu sa užarenim kamenjem na kojem će se u Džehennemu pržiti. Potom će se ono staviti na bradavici njegove dojke, pa će mu izaći na kost plećke, pa će se onda staviti na kost njegove plećke, pa će se kretati dok mu ne izađe opet na bradavicu njegove dojke.' Zatim ode i sjede do jednog stuba. Ja sam ga pratio i sjeo pored njega. Nisam znao ko je on pa mu rekoh: 'Čini mi se da ovi ljudi nisu voljeli ovo što si im rekao.' On reče: 'Oni ne razumiju ništa. To je meni moj prijatelj rekao.' 'A ko je tvoj prijatelj,' upitao sam ga. On mi odgovori: 'Vjerovjesnik, s.a.v.s.' Pa nastavi: 'On mi je rekao: 'Ebu Zerre, vidiš li Uhud?' Pogledao sam prema suncu i vidio da od dana nije ostalo ništa, ali sam mislio da će me Poslanik, s.a.v.s., poslati da mu nešto završim tamo, te rekoh: 'Da, vidim.' Poslanik reče: 'Volio bih da imam zlata koliko Uhud samo da bih ga sve podijelio osim tri dinara.' Oni ovo ne razumiju zato gomilaju samo dunjalučka dobra. Tako mi Allaha, od njih neću tražiti ništa od dunjaluka, niti ću ih pitati išta o vjeri sve dok ne susretnem Allaha.'“

Podsticaj na udjeljivanje i prijetnja za suprotno postupanje

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: قَالَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ: أَنْفِقْ أُنْفِقْ عَلَيْكَ وَقَالَ: يَدُ اللهِ مَلأَى، لاَ تَغِيضُهَا نَفَقَةٌ، سَحَّاءُ اللَّيْلَ

وَالنَّهَارَ وَقَالَ: أَرَأَيْتُمْ مَا أَنْفَقَ مُنْذُ خَلَقَ السَّموَاتِ وَالأَرْضَ، فَإِنَّهُ لَمْ يَغِضْ مَا فِي يَدِهِ، وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ، وَبِيَدِهِ الْمِيزَانُ يَخْفِضُ وَيَرْفَعُ

580. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Uzvišeni je rekao: ‘Udjeljuj, udijelit će se i tebi.“ Još je rekao: „Allahova ruka je puna, neće je isprazniti danonoćno udjeljivanje. Jeste li vidjeli, od kako su nebesa i Zemlja stvoreni koliko je On udijelio, a Njegova ruka se nije ispraznila. Njegov Arš je bio nad vodom, a u Njegovoj ruci nafaka koju je davao i uskraćivao.“

U udjeljivanju se počinje od sebe, zatim svoje porodice, pa bližnjih

حديث جَابِرٍ، قَالَ: بَلَغَ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم أَنَّ رَجُلاً مِنْ أَصْحَابِهِ أَعْتَقَ غُلاَمًا عَنْ دُبُرٍ، لَمْ يَكُنْ لَهُ مَالٌ غَيْرُهُ، فَبَاعَهُ بِثَمَانِمِائَةِ دِرْهَمٍ، ثُمَّ أَرْسَلَ بِثَمَنِهِ إِلَيْهِ

581. Hadis Džabira, r.a., gdje stoji da je rekao: „Do Allahovog Poslanika, s.a.v.s., je doprla vijest da je neki od ashaba oporučio da njegov rob nakon njegove smrti bude oslobođen, a nije imao više imetka. Pa ga je on otkupio za osamsto srebrenjaka, a zatim taj iznos poslao njemu.“

Vrijednost udjeljivanja i sadake prema bližnjim, supruzi, djeci i roditeljima makar bili nevjernici

حديث أَنَسٍ رضي الله عنه، قَالَ: كَانَ أَبُو طَلْحَةَ أَكْثَرَ الأَنْصَارِ بِالْمَدِينَةِ مَالاً مِنْ نَخْلٍ، وَكَانَ أَحَبَّ أَمْوَالِهِ إِلَيْهِ بَيْرُحَاءَ، وَكَانَتْ مُسْتَقْبِلَةَ الْمَسْجِدِ، وَكَانَ رَسُولُ

الله صلى الله عليه وسلم يَدْخُلُهَا وَيَشْرَبُ مِنْ مَاءٍ فِيهَا طَيِّبٍ؛ قَالَ أَنَسٌ: فَلَمَّا أُنْزِلَتْ هذِهِ الآيَة (لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ) قَامَ أَبُو طَلْحَةَ إِلَى رَسُولِ الله صلى الله عليه وسلم، فَقَالَ: يَا رَسُولَ الله إِنَّ الله تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَقُولُ (لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ) وَإِنَّ أَحَبَّ أَمْوَالِي إِلَيَّ بَيْرُحَاءُ، وَإِنَّهَا صَدَقَةٌ لله؛ أَرْجُو بِرَّهَا وَذُخْرَهَا عِنْدَ الله؛ فَضَعْهَا يَا رَسُولَ الله حَيْثُ أَرَاكَ الله قَالَ: فَقَالَ رَسُولُ الله صلى الله عليه وسلم: بَخْ ذلِكَ مَالٌ رَابِحٌ، ذلِكَ مَالٌ رَابِحٌ، وَقَدْ سَمِعْتُ مَا قُلْتَ، وَإِنِّي أَرَى أَنْ تَجْعَلَهَا فِي الأَقْرَبِينَ فَقَالَ أَبُو طَلْحَةَ: أَفْعَلُ يَا رَسُولَ الله فَقَسَمَهَا أَبُو طَلْحَةَ فِي أَقَارِبِهِ وَبَنِي عَمِّهِ

582. Hadis Enesa, r.a., gdje stoji: „Ebu Talha je u Medini imao najviše imetka od hurmi. Najdraži dio imetka bila mu je bašta Bejruha' koja je bila na suprot Poslanikove, s.a.v.s., džamije. Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi ulazio često u nju i pio prijatne vode koja je u njoj imala. Kada je objavljen ajet: *Neće te dostići dobročinstvo dok ne budete udjeljivali ono što vam je drago*, Ebu Talha je otišao Poslaniku, s.a.v.s., i rekao: 'Poslaniče, Uzvišeni Allah kaže: *Nećete dostići dobročinstvo dok ne budete udjeljivali ono što vam je drago*, a meni je najdraži dio imetka bašta Bejruha'. Ona je sadaka radi Allaha. Nadam se da ću njeno dobro i ukrase zateći kod Allaha. Koristi je, Poslaniče, onako kako Allah odredi.' Tada Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Beh! To je profitabilan imetak! To je profitabilan imetak! Čuo sam šta si kazao i ja mislim da je trebaš podijeliti svojim najbližim.' 'Uradit ću tako,' reče Ebu Talha. Onda je podijelio svojim rođacima i amidžićima."

حديث مَيْمُونَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، أَنَّهَا أَعْتَقَتْ وَلِيدَةً لَهَا فَقَالَ لَهَا: وَلَوْ وَصَلْتِ بَعْضَ أَخْوَالِكِ كَانَ أَعْظَمَ لأَجْرِكِ

583. Hadis Mejmune, Poslanikove, s.a.v.s., supruge da je oslobodila jednu robinju, pa joj je Poslanik, s.a.v.s., rekao:

„Da si je poklonila nekom od svojih daidža, imala bi veću nagradu.“

حديث زَيْنَبَ امْرَأَةِ عَبْدِ اللهِ قَالَتْ: كُنْتُ فِي الْمَسْجِدِ، فَرَأَيْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم، فَقَالَ: تَصَدَّقْنَ وَلَوْ مِنْ حُلِيِّكُنَّ وَكَانَتْ زَيْنَبُ تُنْفِقُ عَلَى عَبْدِ اللهِ، وَأَيْتَامٍ فِي حَجْرِهَا، فَقَالَتْ لِعَبْدِ اللهِ، سَلْ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، أَيَجْزِي عَنِّي أَنْ أُنْفِقَ عَلَيْكَ وَعَلَى أَيْتَامِي فِي حَجْرِي مِنَ الصَّدَقَةِ فَقَالَ: سَلِي أَنْتِ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم؛ فَانْطَلَقْتُ إِلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فَوَجَدْتُ امْرَأَةً مِنَ الأَنْصَارِ عَلَى الْبَابِ، حَاجَتُهَا مِثْلُ حَاجَتِي؛ فَمَرَّ عَلَيْنَا بِلاَلٌ، فَقُلْنَا: سَلِ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم، أَيَجْزِي عَنِّي أَنْ أُنْفِقَ عَلَى زَوْجِي وَأَيْتَامٍ لِي فِي حَجْرِي وَقُلْنَا: لاَ تُخْبِرْ بِنَا فَدَخَلَ فَسَأَلَهُ، فَقَالَ: مَنْ هُمَا قَالَ: زَيْنَبُ قَالَ: أَيُّ الزَّيَانِبِ قَالَ: امْرَأَةُ عَبْدِ اللهِ، قَالَ: نَعَمْ لَهَا أَجْرَانِ، أَجْرُ الْقَرَابَةِ وأَجْرُ الصَّدَقَةِ

584. Hadis Zejnebe, supruge Abdullahove, r.a., gdje stoji da je kazala: „Bila sam u džamiji i vidjela Allahovog Poslanika, s.a.v.s., gdje govori: 'Udijelite, pa makar od svog nakita.' Zejneba je imala običaj davati sredstva Abdullahu i siročadima u njenoj kući, pa je kazala Abdullahu: 'Upitaj Poslanika, s.a.v.s., hoću li imati nagradu ukoliko udijelim imetak tebi i siročadima u mojoj kući?' Ali mi je on rekao: 'Pitaj ti Allahovog Poslanika.' Otišla sam kod Poslanika, s.a.v.s., i na njegovim vratima zatekla neku ženu ensarijku, koja je imala istu potrebu kao i ja. Pored nas je prošao Bilal, te smo mu rekli: 'Upitaj Poslanika, s.a.v.s., hoćemo li imati nagradu ukoliko našu sadaku damo suprugu i siročadima u našoj kući. Ali mu nemoj kazati ko smo.' On je ušao i upitao ga, a on je rekao: 'Ko su one?' 'Zejneba,' odgovorio je Bilal. 'Koja Zejneba?' pitao je Poslanik, s.a.v.s. 'Abdullahova supruga,' odgovorio je. Na to je Poslanik, s.a.v.s., kazao: 'Da, ona ima dvije nagrade, nagradu zato što je udijelila bližnjem i nagradu za sadaku.'“

حديث أُمِّ سَلَمَةَ، قَالَتْ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ هَلْ لِي مِنْ أَجْرٍ فِي بَنِي أَبِي سَلَمَةَ أَنْ أُنْفِقَ عَلَيْهِمْ، وَلَسْتُ بِتَارِكَتِهِمْ هكَذَا وَهكَذَا، إِنَّمَا هُمْ بَنِيَّ قَالَ: نَعَمْ لَكِ أَجْرُ مَا أَنْفَقْتِ عَلَيْهِمْ

585. Hadis Ummu Seleme, gdje stoji: „Rekla sam: 'Allahov Poslaniče, imam li nagrade ukoliko nešto udijelim sinovima Ebu Seleme. Ja ih ne ostavljam tako i tako, oni su moji sinovi?' On je odgovorio: 'Da, ti ćeš imati nagradu za ono što udijeliš njima.'“

حديث أَبِي مَسْعُودٍ الأَنْصَارِيِّ، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: إِذَا أَنْفَقَ الْمُسْلِمُ نَفَقَةً عَلَى أَهْلِهِ، وَهُوَ يَحْتَسِبُهَا، كَانَتْ لَهُ صَدَقَةً

586. Hadis Ebu Mes'uda el-Ensarije, r.a., koji prenosi od Vjerovjesnika, s.a.v.s., da je rekao: „Kada neki musliman udijeli svojoj porodici nešto od imetka, nadajući se nagradi, to će mu se ubrojati u sadaku.“

حديث أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ، قَالَتْ: قَدِمَتْ عَلَيَّ أُمِّي وَهِيَ مُشْرِكَةٌ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم، فَاسْتَفْتَيْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، قُلْتُ، وَهِيَ رَاغِبَةٌ: أَفَأَصِلُ أُمِّي قَالَ: نَعَمْ صِلِي أُمَّكِ

587. Hadis Esme b. Ebi Bekr, r.a., gdje stoji da je kazala: „U vrijeme Allahovog Poslanika, s.a.v.s., mi je došla majka koja je bila mušrikinja, te sam upitala Poslanika, s.a.v.s.: 'Ona bi željela doći, hoću li održavati rodbinske veze s njom?' 'Da,' rekao je Poslanik, 'održavaj rodbinske veze s njom.'“

Nagrada za sadaku dolazi do umrlog za koga se udijeli

حديث عَائِشَةَ، أَنَّ رَجُلاً قَالَ لِلنَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم: إِنَّ أُمِّي افْتُلِتَتْ نَفْسُهَا، وَأَظُنُّهَا لَوْ تَكَلَّمَتْ تَصَدَّقَتْ، فَهَلْ لَهَا أَجْرٌ إِنْ تَصَدَّقْتُ عَنْهَا قَالَ: نَعَمْ

588. Hadis Aiše, r.a., gdje stoji da je neki čovjek kazao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.: „Moja majka je umrla neočekivano, a mislim da je progovorila, oporučila bi da se udijeli sadaka, pa hoće li ona imati nagradu ukoliko udijelim za nju?' 'Da,' odgovorio je Poslanik."

Sadaka se odnosi na sve vidove udjeljivanja

حديث أَبِي مُوسَى، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ صَدَقَةٌ قَالُوا: فَإِنْ لَمْ يَجِدْ قَالَ: فَيَعْمَلُ بِيَدَيْهِ فَيَنْفَعُ نَفْسَهُ وَيَتَصَدَّقُ قَالُوا: فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ أَوْ لَمْ يَفْعَلْ قَالَ: فَيُعِينُ ذَا الْحَاجَةِ الْمَلْهُوفَ قَالُوا: فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ قَالَ: فَيَأْمُرُ بِالْخَيْرِ أَوْ قَالَ: بِالْمَعْرُوفِ قَالَ: فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ قَالَ: فَيُمْسِكُ عَنِ الشَّرِّ فَإِنَّهُ لَهُ صَدَقَةٌ

589. Hadis Ebu Musa'a, r.a., gdje stoji: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Svaki musliman je dužan dati sadaku.' 'A ako nema niša?' pitali su ljudi. Poslanik je odgovorio: 'Radit će, zaraditi za sebe i udijeliti sadaku.' Ashabi su upitali: 'A ako ne može ili to ne uradi?' 'Onda će pomoći obespravljenog koji je potreban pomoći.' 'A ako to ne uradi?' upitali su ljudi. Poslanik je odgovorio: 'Onda će naređivati dobro.' 'A ako ni to ne uradi?' upitali su prisutni, a on reče: 'Neka se kloni zla, to će mu biti sadaka.'"

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: كُلُّ

سُلاَمَى مِنَ النَّاسِ عَلَيْهِ صَدَقَةٌ، كُلَّ يَوْمٍ تَطْلُعُ فِيهِ الشَّمْسُ؛ يَعْدِلُ بَيْنَ اثْنَيْنِ صَدَقَةٌ، وَيُعِينُ الرَّجُلَ عَلَى دَابَّتِهِ فَيَحْمِلُ عَلَيْهَا أَوْ يَرْفَعُ عَلَيْهَا مَتَاعَهُ صَدَقَةٌ، وَالْكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ صَدَقَةٌ وَكُلُّ خَطْوَةٍ يَخْطُوهَا إِلَى الصَّلاَةِ صَدَقَةٌ، وَيُمِيطُ الأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ صَدَقَةٌ

590. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je rekao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: „Za svaki zglob u tijelu, čovjek je dužan udijeliti sadaku svakog dana kada Sunce izađe. Presuditi pravedno između dvojice je sadaka. Pomoći čovjeku da se ispne na svoju jahalicu ili mu pomoći u podizanju tereta na nju je sadaka, lijepa riječ je sadaka, svaki korak koji čovjek načini prema džamiji radi namaza je sadaka, a i uklanjanje prepreke s puta je sadaka.'“

O onome koji udjeljuje i onome koji škrtari

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: مَا مِنْ يَوْمٍ يُصْبِحُ الْعِبَادُ فِيهِ إِلاَّ مَلَكَانِ يَنْزِلاَنِ، فَيَقُولُ أَحَدُهُمَا: اللَّهُمَّ أَعْطِ مُنْفِقًا خَلَفًا؛ وَيَقُولُ الآخَرُ: اللَّهُمَّ أَعْطِ مُمْسِكًا تَلَفًا

591. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Nema dana u kojem Allahovi robovi osvanu a da na Zemlju ne siđu dva meleka. Jedan govori: 'Allahu moj, podari napredak onome ko udjeljuje,' a drugi govori: 'Allahu moj, podari propast onome ko škrtari.'“

Podsticaj na udjeljivanje sadake prije nego što ne bude imao ko da je primi

حديث حَارِثَةَ بْنِ وَهْبٍ، قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ:

تَصَدَّقُوا فَإِنَّهُ يَأْتِي عَلَيْكُمْ زَمَانٌ يَمْشِي الرَّجُلُ بِصَدَقَتِهِ فَلاَ يَجِدُ مَنْ يَقْبَلُهَا، يَقُولُ الرَّجُلُ لَوْ جِئْتَ بِهَا بِالأَمْسِ لَقَبِلْتُهَا، فَأَمَّا الْيَوْمَ فَلاَ حَاجَةَ لِي بِهَا

592. Hadis Harisa b. Vehba, gdje stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Udjeljujte sadaku, jer će doći dan kada će neko od vas ići sa svojom sadakom, ali neće moći naći onoga kome bi je udijelio. Čovjek će kazati: 'Da si je donio jučer, prihvatio bih je, ali danas za njom nemam potrebe.'“

حديث أَبِي مُوسَى رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: لَيَأْتِيَنَّ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ يَطُوفُ الرَّجُلُ فِيهِ بِالصَّدَقَةِ مِنَ الذَّهَبِ ثُمَّ لاَ يَجِدُ أَحَدًا يَأْخُذُهَا مِنْهُ، وَيُرَى الرَّجُلُ الْوَاحِدُ يَتْبَعُهُ أَرْبَعُونَ امْرَأَةً يَلُذْنَ بِهِ، مِنْ قِلَّةِ الرِّجَالِ وَكَثْرَةِ النِّسَاءِ

593. Hadis Ebu Musa'a, r.a.,koji prenosi od Vjerovjesnika, s.a.v.s., da je rekao: „Ljudima će doći vrijeme kada će čovjek ići sa zlatom želeći ga dati kao sadaku, ali neće naći nikoga ko bi ga od njega uzeo. I bit će jedan čovjek za kojim će ići četrdeset žena tražeći pribježište kod njega, jer će muškaraca biti malo, a žena puno.“

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: لاَ تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَكْثُرَ فِيكُمِ الْمَالُ، فَيَفِيضَ حَتَّى يُهِمَّ رَبَّ الْمَالِ مَنْ يَقْبَلُ صَدَقَتَهُ، وَحَتَّى يَعْرِضَهُ فَيَقُولَ الَّذِي يَعْرِضُهُ عَلَيْهِ: لاَ أَرَبَ لِي

594. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: „Neće nastupiti Sudnji dan dok god se vaš imetak ne umnoži, sve dok vlasnik imetka ne bude mogao naći nikoga kome će dati sadaku. Tako će je ponuditi nekome, a taj će kazati: 'Nemam potrebe za tim'“

O sadaki iz halal imetka i njenom uzgajanju

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: مَنْ تَصَدَّقَ بِعَدْلِ تَمْرَةٍ مِنْ كَسْبٍ طَيِّبٍ، وَلاَ يَصْعَدُ إِلَى اللهِ إِلاَّ الطَّيِّبُ، فَإِنَّ اللهَ يَتَقَبَّلُهَا بِيَمِينِهِ، ثُمَّ يُرَبِّيهَا لِصَاحِبِهَا كَمَا يُرَبِّي أَحَدُكُمْ فَلُوَّهُ، حَتَّى تَكُونَ مِثْلَ الْجَبَلِ

595. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko od svog halal imetka, a Allah prima samo lijep i halal imetak, udijeli barem jednu hurmu, Allah će je prihvatiti Svojom desnicom i uzgajati je za onoga ko je udijelio kao što vi uzgajate devino mladunče sve dok ne postane poput brda."

Podsticanje na sadaku pa makar s pola hurme ili lijepom riječju i o tome da je to zaštita od Vatre

حديث عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ رضي الله عنه، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ

596. Hadis Adijj b. Hatima, r.a., gdje stoji: „Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako kaže: 'Čuvajte se Vatre, pa makar s pola hurme.'"

حديث عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلاَّ وَسَيُكَلِّمُهُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، لَيْسَ بَيْنَ اللهِ وَبَيْنَهُ تَرْجُمَانٌ، ثُمَّ يَنْظُرُ فَلاَ يَرَى شَيْئًا قُدَّامَهُ، ثُمَّ يَنْظُرُ بَيْنَ يَدَيْهِ فَتَسْتَقْبِلُهُ النَّارُ، فَمَنِ اسْتَطَاعَ مِنْكُمْ أَنْ يَتَّقِيَ النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ وَعَنْهُ أَيْضًا، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: اتَّقُوا النَّارَ، ثُمَّ أَعْرَضَ وَأَشَاحَ؛

ثُمَّ قَالَ: اتَّقُوا النَّارَ، ثُمَّ أَعْرَضَ وَأَشَاحَ، ثَلاَثًا حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ يَنْظُرُ إِلَيْهَا ثُمَّ قَالَ: اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ، فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَبِكَلِمَةٍ طَيِّبَةٍ

597. Hadis Adijj b. Hatima, r.a., gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Nema nikoga od vas a da sa njim Uzvišeni Allah na Sudnjem danu neće razgovarati i među vama neće biti nikakvog tumača. Pogledat će ispred sebe i neće vidjeti ništa. Onda će ponovo pogledati ispred sebe i vidjet će Vatru. Pa ko može od vas neka se sačuva od Vatre makar s pola hurme. A ako to ne može, onda barem lijepom riječju."

حديث أَبِي مَسْعُودٍ قَالَ: لَمَّا أُمِرْنَا بِالصَّدَقَةِ كُنَّا نَتَحَامَلُ؛ فَجَاءَ أَبُو عَقِيلٍ بِنِصْفِ صَاعٍ، وَجَاءَ إِنْسَانٌ بِأَكْثَرَ مِنْهُ؛ فَقَالَ الْمُنَافِقُونَ: إِنَّ اللهَ لَغَنِيٌّ عَنْ صَدَقَةِ هذَا، وَمَا فَعَلَ هذَا الآخَرُ إِلاَّ رِئَاءً فَنَزَلَتْ (الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لاَ يَجِدُونَ إِلاَّ جُهْدَهُمْ) الآيَةَ

598. Hadis Ibn Mes'uda, r.a., gdje stoji da je kazao: „Nakon što nam je naređena sadaka, mi smo počeli jedni druge nagrađivati za pomoć pri nošenju. Ebu Akil je dao pola sa'a. Neki drugi čovjek je donio više od njega. Tada su munafici kazali: 'Allah je neovisan od sadake ovog, ovaj drugi je to uradio samo da bi se pretvarao.' Tada je Allah objavio: *One koji vjernike ogovaraju zato što zekat daju, a rugaju se i onima koji ih s mukom daju – Allah će kazniti za izrugivanje njihovo, i njih čeka patnja nesnosna.*

Vrijednost udjeljivanja životinje za mužu

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: نِعْمَ الْمَنِيحَةُ اللِّقْحَةُ الصَّفِيُّ مِنْحَةً، وَالشَّاةُ الصَّفِيُّ، تَغْدُو بِإِنَاءٍ وَتَرُوحُ بِإِنَاءٍ

599. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., kazao: „Divan li je poklon deva, dobra muzara kao dar

i ovca dobre muže. Ide ujutru se sa posudom (za mužu) i vraća se uveče s njom."

Primjer onoga ko udjeljuje i onoga ko škrtari

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: ضَرَبَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم مَثَلَ الْبَخِيلِ وَالْمُتَصَدِّقِ كَمَثَلِ رَجُلَيْنِ عَلَيْهِمَا جُبَّتَانِ مِنْ حَدِيدٍ، قَدِ اضْطُرَّتْ أَيْدِيهِمَا إِلَى ثُدِيِّهِمَا وَتَرَاقِيهِمَا؛ فَجَعَلَ الْمُتَصَدِّقُ كُلَّمَا تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ انْبَسَطَتْ عَنْهُ حَتَّى تَغْشَى أَنَامِلَهُ، وَتَعْفُوَ أَثَرَهُ؛ وَجَعَلَ الْبَخِيلُ كُلَّمَا هَمَّ بِصَدَقَةٍ قَلَصَتْ، وَأَخَذَتْ كُلُّ حَلْقَةٍ بِمَكَانِهَا قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: فَأَنَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، يَقُولُ بِإِصْبَعِهِ هكَذَا فِي جَيْبِهِ، فَلَوْ رَأَيْتَهُ يُوَسِّعُهَا وَلاَ تَتَوَسَّعُ

600. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je naveo primjer onoga ko škrtari i onoga koji udjeljuje, kao primjer dva čovjeka koji su zaodjenuti ogrtačem od gvožđa, s rukama uzdignutim prema grudima i vratu. Kada god darežljivac pokuša udijeliti sadaku, njegov se ogrtač raširi, tako da prekrije vrhove njegovih prstiju i izbriše trag njegovih stopala, a kada škrtica poželi udijeliti sadaku, njegov se ogrtač skupi, i svaka halka dođe na svoje mjesto."

Ebu Hurejre, r.a., dodaje: „Vidio sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako ovako stavlja prste u razrez svoje košulje i kada bi vidio da ga širi, on se ipak ne bi raširivao."[75]

75 Tj. Nagrada za njih je kao dva velika brda.

Nagrada onome ko udjeljuje, pa makar sadaka ne stigla u ruke onome kome je namijenjena

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: قَالَ رَجُلٌ لأَتَصَدَّقَنَّ بِصَدَقَةٍ، فَخَرَجَ بِصَدَقَتِهِ فَوَضَعَهَا فِي يَدِ سَارِقٍ؛ فَأَصْبَحُوا يَتَحَدَّثُونَ، تُصُدِّقَ عَلَى سَارِقٍ؛ فَقَالَ: اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ، لأَتَصَدَّقَنَّ بِصَدَقَةٍ، فَخَرَجَ بِصَدَقَتِهِ، فَوَضَعَهَا فِي يَدَيْ زَانِيَةٍ؛ فَأَصْبَحُوا يَتَحَدَّثُونَ، تُصُدِّقَ اللَّيْلَةَ عَلَى زَانِيَةٍ؛ فَقَالَ: اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى زَانِيَةٍ؛ لأَتَصَدَّقَنَّ بِصَدَقَةٍ؛ فَخَرَجَ بِصَدَقَتِهِ، فَوَضَعَهَا فِي يَدَيْ غَنِيٍّ؛ فَأَصْبَحُوا يَتَحَدَّثُونَ، تُصُدِّقَ عَلَى غَنِيٍّ فَقَالَ: اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى سَارِقٍ، وَعَلَى زَانِيَةٍ، وَعَلَى غَنِيٍّ فَأُتِيَ، فَقِيلَ لَهُ: أَمَّا صَدَقَتُكَ عَلَى سَارِقٍ فَلَعَلَّهُ أَنْ يَسْتَعِفَّ عَنْ سَرِقَتِهِ، وَأَمَّا الزَّانِيَةُ فَلَعَلَّهَا أَنْ تَسْتَعِفَّ عَنْ زِنَاهَا، وَأَمَّا الْغَنِيُّ فَلَعَلَّهُ يَعْتَبِرُ فَيُنْفِقُ مِمَّا أَعْطَاهُ اللهُ

601. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Neki čovjek je kazao: 'Sigurno ću udijeliti sadaku,' pa je izdvojio iz svog imetka i dao je u ruke lopovu. Ljudi su počeli govoriti kako je dao sadaku lopovu, ali je on rekao: 'Allahu moj, Tebi pripada hvala. Sigurno ću dati sadaku.' Pa je izdvojio sadaku i dao je u ruke bludnice. Ljudi su ponovo počeli pričati kako je dao sadaku bludnici, pa je opet kazao: 'Allahu moj, Tebi hvala i za bludnicu. Sigurno ću opet udijeliti sadaku.' Izdvojio je sadaku i dao je bogatašu. I opet su ljudi počeli govoriti kako je dao sadaku bogatašu. Pa je rekao: 'Gospodaru moj, Tebi hvala, za ono što sam udijelio lopovu, bludnici i bogatašu?' Nakon toga mu je i rečeno: 'To što si udijelio lopovu, možda ga odvrati od krađe, bludnicu od bluda, a bogataš možda bude potaknut da udjeljuje od onga što mu je Allah dao.“

Nagrada povjerljivom rizničaru i ženi koja udjeljuje iz imetka svoga muža

حديث أَبِي مُوسَى، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: الْخَازِنُ الْمُسْلِمُ الأَمِينُ الَّذِي يُنْفِذُ، وَرُبَّمَا قَالَ: يُعْطِي مَا أُمِرَ بِهِ كَامِلاً مُوَفَّرًا، طَيِّبًا بِهِ نَفْسُهُ، فَيَدْفَعُهُ إِلَى الَّذِي أُمِرَ لَهُ بِهِ أَحَدُ الْمُتَصَدِّقِيْنَ

602. Hadis Ebu Musa'a, r.a., gdje se od Poslanika, s.a.v.s., prenosi da je kazao: „Blagajnik musliman, povjerljiv koji izvrši zapovjed,' a možda je rekao: 'Koji podijeli ono što mu je naređeno u cjelosti, čime je i on sam zadovoljan, i ustupi materijalnu žrtvu onome kome je ona bila i naređena, on je jedan od dobročinitelja."

حديث عَائِشَةَ، قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: إِذَا أَنْفَقَتِ الْمَرْأَةُ مِنْ طَعَامِ بَيْتِهَا غَيْرَ مُفْسِدَةٍ، كَانَ لَهَا أَجْرُهَا بِمَا أَنْفَقَتْ، وَلِزَوْجِهَا أَجْرُهُ بِمَا كَسَبَ، وَلِلْخَازِنِ مِثْلُ ذلِكَ، لاَ يَنْقُصُ بَعْضُهُمْ أَجْرَ بَعْضٍ شَيْئًا

603. Hadis Aiše, r.a., gdje stoji da je kazala: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Kada žena udijeli nešto od hrane svojih ukućana ne nanoseći im štetu, onda će ona imati nagradu za to što je udijelila, imat će nagradu i njen muž za to što je zaradio, a takva situacija će biti i sa blagajnikom. Nagrada jednog neće umanjiti nagradu drugoga.'"

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم: لاَ تَصُومُ الْمَرْأَةُ، وَبَعْلُهَا شَاهِدٌ، إِلاَّ بِإِذْنِهِ

604. Hadis Ebu Hurejre, r.a., koji prenosi od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao: „Neka žena ne posti kada joj je suprug prisutan, osim s njegovom dozvolom."

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: إِذَا

أَنْفَقَتِ الْمَرْأَةُ مِنْ كَسْبِ زَوْجِهَا عَنْ غَيْرِ أَمْرِهِ فَلَهُ نِصْفُ أَجْرِهِ

605. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: „Kada žena udijeli iz imetka svoga muža bez njegove naredbe da to učini, on ima pola nagrade."

Ko objedini sadaku i dobročinstvo

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: مَنْ أَنْفَقَ زَوْجَيْنِ فِي سَبِيلِ اللهِ نُودِيَ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ يَا عَبْدَ اللهِ هذَا خَيْرٌ؛ فَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصَّلاَةِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الصَّلاَةِ، وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْجِهَادِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الْجِهَادِ، وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصِّيَامِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الرَّيَّانِ، وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصَّدَقَةِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الصَّدَقَةِ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ رضي الله عنه: بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي، يَا رَسُولَ اللهِ مَا عَلَى مَنْ دُعِيَ مِنْ تِلْكَ الأَبْوَابِ مِنْ ضَرُورَةٍ، فَهَلْ يُدْعَى أَحَدٌ مِنْ تِلْكَ الأَبْوَابِ كُلِّهَا قَالَ: نَعَمْ وَأَرْجُو أَنْ تَكُونَ مِنْهُمْ

606. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko udijeli u paru na Allahovom putu, bit će pozvan sa džennetskih vrata: 'Allahov robe! Ovo je dobro!' Ko bude namaz obavljao bit će pozvan sa namaskih vrata. Ko bude išao u džihad, bit će pozvan sa vrata džihada. Ko bude postio, bit će pozvan s vrata Er-Rejan, a ko bude udjeljivao sadaku bit će pozvan s vrata sadake." Ebu Bekr je rekao: „Za tebe bih dao oca i majku, Allahov Poslaniče, sretan je onaj koji bude pozvan sa svih tih vrata i da li će iko biti pozvan sa svih njih?' 'Da,' rekao je Poslanik, 'nadam se da ćeš ti biti jedan od njih.'"

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: مَنْ أَنْفَقَ زَوْجَيْنِ فِي سَبِيلِ اللهِ دَعَاهُ خَزَنَةُ الْجَنَّةِ، كُلُّ خَزَنَةِ بَابٍ، أَيْ فُلُ هَلُمَّ قَالَ أَبُو

بَكْرٍ: يَا رَسُولَ اللهِ ذَاكَ الَّذِي لاَ تَوَى عَلَيْهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: إِنِّي لأَرْجُو أَنْ تَكُونَ مِنْهُمْ

607. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji: „Ko potroši par nečega na Allahovom putu, bit će pozvan od strane čuvara svih vrata: 'Dođi ovamo!' Ebu Bekr, r.a., reče: 'Allahov Poslaniče, to je onaj kome ništa neće propasti.' Nadam se da si zaista jedan od njih,' reče mu Poslanik, s.a.v.s.

Podsticanje na udjeljivanje i pokuđenost brojanja

حديث أَسْمَاءَ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: أَنْفِقِي وَلاَ تُحْصِي فَيُحْصِيَ اللهُ عَلَيْكِ، وَلاَ تُوعِي فَيُوعِيَ اللهُ عَلَيْكِ

608. Hadis Esme, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Udjeljuj i nemoj brojati, pa da ti Allah tebi broji. Ne skrivaj u posudu, pa da i Allah tebi to učini."

Podsticanje na udjeljivanje, makar to bilo malo

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: يَا نِسَاءُ الْمُسْلِمَاتِ لاَ تَحْقِرَنَّ جَارَةٌ لِجَارَتِهَا وَلَوْ فِرْسِنَ شَاةٍ

609. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: „Žene muslimanke, neka susjetka ne omalovažava svoju susjetku (zbog skromnog dara), pa makar to bio i papak ovce."

O vrijednosti skrivanja sadake

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمُ اللهُ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لاَ ظِلَّ إِلاَّ ظِلُّهُ: الإِمَامُ الْعَادِلُ، وَشَابٌّ نَشَأَ فِي عِبَادَةِ رَبِّهِ، وَرَجُلٌ قَلْبُهُ مُعَلَّقٌ فِي المَسَاجِدِ، وَرَجُلاَنِ تَحَابَّا فِي اللهِ، اجْتَمَعَا عَلَيْهِ وَتَفَرَّقَا عَلَيْهِ، وَرَجُلٌ طَلَبَتْهُ امْرَأَةٌ ذَاتُ مَنْصِبٍ وَجَمَالٍ، فَقَالَ إِنِّي أَخَافُ اللهَ، وَرَجُلٌ تَصَدَّقَ أَخْفَى حَتَّى لاَ تَعْلَمَ شِمَالُهُ مَا تُنْفِقُ يَمِينُهُ، وَرَجُلٌ ذَكَرَ اللهَ خَالِيًا فَفَاضَتْ عَيْنَاهُ

610. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: „Sedmericu će Allah smjestiti u svoj hlad onog dana kada drugog hlada ne bude bilo: pravedni imam, mladić koji je mladost proveo u pokornosti Uzvišenom Allahu, čovjek čije srce je vezano za džamiju, dva čovjeka koji se vole radi Allaha, sastaju se radi Njega i rastaju radi Njega, čovjek kome se ponudi lijepa i ugledna žena, pa on kaže: 'Ja se bojim Allaha,' čovjek koji udijeli sadaku desnicom da mu ne vidi ljevica i čovjek koji se u samoći sjeti Allaha, pa mu oči zasuze."

Najbolja sadaka je u vrijeme zdravlja

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ أَيُّ الصَّدَقَةِ أَعْظَمُ أَجْرًا قَالَ: أَنْ تَصَدَّقَ وَأَنْتَ صَحِيحٌ شَحِيحٌ تَخْشَى الْفَقْرَ وَتَأْمُلُ الْغِنَى، وَلاَ تُمْهِلُ حَتَّى إِذَا بَلَغَتِ الْحُلْقُومَ، قُلْتَ لِفُلاَنٍ كَذَا، وَلِفُلاَنٍ كَذَا، وَقَدْ كَانَ لِفُلاَنٍ

611. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je kazao: „Neki čovjek je došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekao: 'Koja sadaka donosi najveću nagradu?' Poslanik, s.a.v.s., je odgovorio: 'Da dijeliš od imetka dok si zdrav i škrt, i dok se bojiš siromaštva, a žudiš za bogastvom. Ne odgađaj dijeljenje imetka do časa kada ti duša dopre u grkljan, pa da kažeš: 'Ovo

ovome, a ovo onome,' to tada njima i onako pripada."

Gornja ruka, ona koja daje, bolja je od donje, one koja uzima

حديث ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، قَالَ، وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ، وَذَكَرَ الصَّدَقَةَ وَالتَّعَفُّفَ وَالْمَسْأَلَةَ: الْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ السُّفْلَى، فَالْيَدُ الْعُلْيَا هِيَ الْمُنْفِقَةُ، وَالسُّفْلَى هِيَ السَّائِلَةُ

612. Hadis Ibn Omera, r.a., gdje stoji d aje Allahov Poslanik, s.a.v.s., dok je bio na minberu, spominjao sadaku, davanje i prošenje, te je rekao: „Gornja ruka je bolja od donje, gornja ruka je ona koja udjeljuje, a donja ona koja prima."

حديث حَكِيم بْنِ حِزَام رضي الله عنه، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: الْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ السُّفْلَى، وَابْدَأْ بِمَنْ تَعُولُ، وَخَيْرُ الصَّدَقَةِ عَنْ ظَهْرِ غِنًى، وَمَنْ يَسْتَعْفِفْ يُعِفَّهُ اللهُ، وَمَنْ يَسْتَغْنِ يُغْنِهِ اللهُ

613. Hadis Hakima b. Hizzama, r.a., gdje stoji da je od Poslanika, s.a.v.s., prenio: „Gornja ruka je bolja od donje, počni s onim koga izdržavaš. Najbolja sadaka je iz bogatstva. Ko želi skromnost i poštenje, Allah će mu ga dati, a ko poželi neovisnost, Allah će mu dati tu neovisnost."

حديث حَكِيم بْنِ حِزَام رضي الله عنه، قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم فَأَعْطَانِي، ثُمَّ سَأَلْتُهُ فَأَعْطَانِي، ثُمَّ سَأَلْتُهُ فَأَعْطَانِي؛ ثُمَّ قَالَ: يَاحَكِيمُ إِنَّ هذَا الْمَالَ خَضِرَةٌ حُلْوَةٌ، فَمَنْ أَخَذَهُ بِسَخَاوَةِ نَفْسٍ بُورِكَ لَهُ فِيهِ، وَمَنْ أَخَذَهُ بِإِشْرَافِ نَفْسٍ لَمْ يُبَارَكْ لَهُ فِيهِ، كَالَّذِي يَأْكُلُ وَلاَ يَشْبَعُ، الْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ السُّفْلَى قَالَ حَكِيمٌ: فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لاَ أَرْزَأُ أَحَدًا بَعْدَكَ شَيْئًا حَتَّى أُفَارِقَ

الدُّنْيَا فَكَانَ أَبُو بَكْرٍ رضي الله عنه، يَدْعُو حَكِيمًا إِلَى الْعَطَاءِ، فَيَأْبَى أَنْ يَقْبَلَهُ مِنْهُ ثُمَّ إِنَّ عُمَرَ رضي الله عنه دَعَاهُ لِيُعْطِيَهُ، فَأَبَى أَنْ يَقْبَلَ مِنْهُ شَيْئًا فَقَالَ عُمَرُ: إِنِّي أُشْهِدُكُمْ يَا مَعْشَرَ الْمُسْلِمِينَ عَلَى حَكِيمٍ، أَنِّي أَعْرِضُ عَلَيْهِ حَقَّهُ مِنْ هذَا الْفَيْءِ فَيَأْبَى أَنْ يَأْخُذَهُ فَلَمْ يَرْزَأْ حَكِيمٌ أَحَدًا مِنَ النَّاسِ بَعْدَ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم، حَتَّى تُوُفِّيَ

614. Hadis Hakima b. Hizzama, gdje stoji da je kazao: „Tražio sam nešto od Poslanika, s.a.v.s., pa mi je dao, pa sam ponovo tražio i on mi je opet dao. Onda sam po treći put tražio i on mi je dao, a onda mi kazao: 'Hakime, ovaj imetak je privlačan i sladak. Ko ga uzme bez pohlepe za njim, u njemu će imati blagoslov i napredak. Ko ga uzme iz pohlepe, u njemu neće imati blagosova i napretka. On je poput onoga koji jede, a ne može da se najede. Ruka koja dijeli bolja je od ruke koja prima.' Onda sam rekao: 'Allahov Poslaniče, tako mi Onoga koji te je poslao s istinom, poslije tebe neću ni od koga ništa uzeti dok god sam živ.' Nakon toga je Ebu Bekr, r.a., nudio Hakimu sadaku, ali je on odbio primiti je. Onda je došao i Omer i nudio Hakimu sadaku, ali je on odbio. Omer je kazao: 'Skupino muslimana, pozivam vas za svjedoka da sam pozvao Hakima da mu dam njegovo pravo iz ratnog plijena, ali on to nije prihvatio.'" I tako je Hakim umro, a da poslije Poslanika, s.a.v.s., nije primio ni od koga išta.

O zabrani prošenja

حديث مُعَاوِيَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم، يَقُولُ مَنْ يُرِدِ اللهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ، وَإِنَّمَا أَنَا قَاسِمٌ وَاللهُ يُعْطِي، وَلَنْ تَزَالَ هذِهِ الأُمَّةُ قَائِمَةً عَلَى أَمْرِ اللهِ، لا يَضُرُّهُمْ مَنْ خَالَفَهُمْ حَتَّى يَأْتِيَ أَمْرُ اللهِ

615. Hadis Muavije, r.a., u kojem stoji: „Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže: 'Onaj kome Uzvišeni Allah želi

dobro uputi ga u shvatanje vjere. Ja sam onaj koji dijeli, a Allah je taj koji daje. Ovaj ummet će neprestano slijediti Allahovu odredbu i neće mu naškoditi oni koji mu se suprotstavljaju. Tako će biti dok ne nastupi Sudnji dan."

Miskin je onaj koji nema imetka, a i ne znaju drugi da je on siromah

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، أَنَّ رَسُولَ الله صلى الله عليه وسلم، قَالَ: لَيْسَ الْمِسْكِينُ الَّذِي يَطُوفُ عَلَى النَّاسِ، تَرُدُّهُ اللقْمَةُ وَاللُّقْمَتَانِ، وَالتَّمْرَةُ وَالتَّمْرَتَانِ، وَلكِنِ الْمِسْكِينُ لاَ يَجِدُ غِنًى يُغْنِيهِ، وَلاَ يُفْطَنُ بِهِ فَيُتَصَدَّقُ عَلَيْهِ، وَلاَ يَقُومُ فَيَسْأَلُ النَّاسَ

616. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji daje Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Nije puki siromah i miskin onaj koji obilazi ljude i kojeg od njih odvrati zalogaj, dva ili hurma ili dvije. Siromašan je onaj što nema imovine kojom bi se zadovoljo, nije ni poznat po svom siromaštvu pa da mu se udijeli, a ni ne prosi."

O pokuđenosti prošnje

حديث عَبْدِ الله بْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: مَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَسْأَلُ النَّاسَ حَتَّى يَأْتِيَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَيْسَ فِي وَجْهِهِ مُزْعَةُ لَحْمٍ

617. Hadis Abdullaha b. Omera, r.a., gdje stoji da je kazao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Čovjek će neprestano moliti druge ljude, sve dok na Sudnji dan ne dođe bez imalo mesa na svome licu."

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم:
لأَنْ يَحْتَطِبَ أَحَدُكُمْ حُزْمَةً عَلَى ظَهْرِهِ خَيْرٌ مِنْ أَنْ يَسْأَلَ أَحَدًا فَيُعْطِيَهُ أَوْ يَمْنَعَهُ

618. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je kazao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Nekom od vas bilo bi bolje da uzme na leđa naramak drva, nego da prosi od ljudi, pa da mu daju ili ga odbiju.'"

Dozvoljeno je uzeti onome kome se nešto dadne bez njegovog traženja

حديث عُمَرَ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم يُعْطِينِي الْعَطَاءَ فَأَقُولُ:
أَعْطِهِ مَنْ هُوَ أَفْقَرُ إِلَيْهِ مِنِّي، فَقَالَ: خُذْهُ، إِذَا جَاءَكَ مِنْ هذَا الْمَالِ شَيْءٌ وَأَنْتَ غَيْرُ
مُشْرِفٍ وَلاَ سَائِلٍ فَخُذْهُ، وَمَا لاَ، فَلاَ تُتْبِعْهُ نَفْسَكَ

619. Hadis Omera, r.a., gdje stoji: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., mi je davao, a ja sam mu govorio: 'Daj onome ko je siromašniji od mene.' On mi je na to rekao: 'Uzmi, jer kada ti se nešto od imetka daje, što ti ne priželjkuješ ili ne tražiš, uzmi, a ako ti se ne dadne, onda nemoj za tim žaliti.'"

Pokuđeno je žudjeti za dunjalukom

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم،
يَقُولُ: لاَ يَزَالُ قَلْبُ الْكَبِيرِ شَابًّا فِي اثْنَتَيْنِ: فِي حُبِّ الدُّنْيَا وَطُولِ الأَمَلِ

620. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji: „Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako kaže: „U dvije stvari se i srce starog čovjeka osjeća mladim: u žudnji za dunjalukom i dugoj nadi."

حديث أَنَسٍ رضي الله عنه، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: يَكْبَرُ ابْنُ آدَمَ وَيَكْبَرُ مَعَهُ اثْنَانِ: حُبُّ الْمَالِ وَطُولُ الْعُمُرِ

621. Hadis Enesa, r.a., gdje stoji: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Sin Ademov raste, a sa njim rastu i ljubav prema imetku i dugom životnom vijeku.'“

Kada bi čovjek imao dvije doline, poželio bi treću

حديث أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: لَوْ أَنَّ لاِبْنِ آدَمَ وَادِيًا مِنْ ذَهَبٍ أَحَبَّ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَادِيَانِ، وَلَنْ يَمْلأَ فَاهُ إِلاَّ التُّرَابُ، وَيَتُوبُ اللهُ عَلَى مَنْ تَابَ

622. Hadis Enesa b. Malika, r.a., gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., kazao: „Kada bi sin Ademov imao jednu dolinu zlata, poželio bi dvije. Čovjekova usta jedino može ispuniti prašina, a Allah će primiti pokajanje onih koji se pokaju.“

حديث ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، يَقُولُ: لَوْ أَنَّ لاِبْنِ آدَمَ مِلْءَ وَادٍ مَالاً لأَحَبَّ أَنَّ لَهُ إِلَيْهِ مِثْلَهُ، وَلاَ يَمْلأُ عَيْنَ ابْنِ آدَمَ إِلاَّ التُّرَابُ، وَيَتُوبُ اللهُ عَلَى مَنْ تَابَ

623. Hadis Ibn Abbasa, r.a., gdje stoji da je kazao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako kaže: 'Kada bi sin Ademov imao punu dolinu blaga, poželio bi još jednu takvu. Njegove oči može jedino ispuniti prašina, a Allah će primiti pokajanje onoga ko se pokaje.'“

Bogatstvo nije mnoštvo imetka

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: لَيْسَ الْغِنَى عَنْ كَثْرَةِ الْعَرَضِ وَلكِنَّ الْغِنَى غِنَى النَّفْسِ

624. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Bogatstvo nije u mnoštvu imetka, bogatstvo je u bogatstvu duše.“

O bojazni od dunjalučkih ukrasa

حديث أَبِي سَعِيد، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: إِنَّ أَكْثَرَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمْ مَا يُخْرِجُ اللهُ لَكُمْ مِنْ بَرَكَاتِ الأَرْضِ قِيلَ: وَمَا بَرَكَات الأَرْضِ قَالَ: زَهْرَة الدُّنْيَا فقَالَ لَهُ رَجُلٌ: هَلْ يَأْتِي الْخَيْرُ بِالشَّرِّ فَصَمَتَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم، حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ يُنْزَلُ عليْهِ، ثُمَّ جَعَلَ يَمْسَحُ عَنْ جَبِينِه، فَقَالَ: أَيْنَ السَّائِلُ قَالَ: أَنَا قَالَ أَبُو سَعِيد: لَقَدْ حَمِدْنَاهُ حِينَ طَلَعَ ذلِكَ، قَال: لاَ يَأْتِي الْخَيْرُ إِلاَّ بِالْخَيْرِ، إِنَّ هذَا الْمَالَ خَضِرَةٌ حُلْوَةٌ، وَإِنَّ كُلَّ مَا أَنْبَتَ الرَّبِيعُ يَقْتُلُ حَبَطًا أَوْ يُلِمُّ، إِلاَّ آكِلَةَ الْخَضِرَةِ، أَكَلَتْ، حَتَّى إِذَا امْتَدَّتْ خَاصِرَتَاهَا اسْتَقْبَلَتِ الشَّمْسَ فَاجْتَرَّتْ وَثَلَطتْ وَبَالَتْ، ثُمَّ عَادَتْ فَأَكَلَتْ؛ وَإِنَّ هذَا الْمَالَ حُلْوَةٌ، مَنْ أَخَذَهُ بِحَقِّهِ، وَوَضَعَهُ فِي حَقِّهِ فَنِعْمَ الْمَعُونَةُ هُوَ؛ وَمَنْ أَخَذَهُ بِغَيْرِ حَقِّهِ كَانَ كَالَّذِي يَأْكُلُ وَلاَ يَشْبَعُ

625. Hadis Ebu Seida, r.a., gdje stoji: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Najviše čega se za vas bojim, jeste da vam Allah ne podari blagodati zemlje.' 'A šta su to blagodati zemlje?' upitali su. 'Ljepote dunjaluka,' odgovorio je. Neki čovjek je upitao: 'Pa hoće li zlo doći uz dobro?' Poslanik, s.a.v.s., je zašutio, te smo pomislili da mu silazi objava. Onda je potrao rukom po čelu i upitao: 'Gdje je onaj što je pitao?' Čovjek reče:

'Ja sam.' Mi smo pohvalili tog čovjeka kada je postupio ovako. Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: 'Dobro donosi samo dobro, a i doista je imetak primamljiv i sladak. Doista sva vegetacija koja izraste iz potoka ubije životinju koja se prejede, tako da joj se stomaci nadmu, ili je skoro ubiju, izuzev životinje koja jede bilje zvano el-hadira i koja jede tako da se, kad joj se stomaci nadmu, okrene prema suncu, preživa i izbaci izmet i mokraću, a zatim se ponovo vrati i jede. Zaista je ovaj imetak sladak, ko ga uzme s pravom i potroši ga ispravno, tad mu je on divna pomoć. Ako ga uzme na bespravan način, on je onaj koji jede ali se ne može zasititi.'"

حديث أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رضي الله عنه، أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم جَلَسَ ذَاتَ يَوْمٍ عَلَى الْمِنْبَرِ وَجَلَسْنَا حَوْلَهُ، فَقَالَ: إِنِّي مِمَّا أَخَافُ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِي مَا يُفْتَحُ عَلَيْكُمْ مِنْ زَهْرَةِ الدُّنْيَا وَزِينَتِهَا فَقَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللهِ أَوَ يَأْتِي الْخَيْرُ بِالشَّرِّ فَسَكَتَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم فَقِيلَ لَهُ: مَا شَأْنُكَ تُكَلِّمُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم وَلاَ يُكَلِّمُكَ فَرَأَيْنَا أَنَّهُ يُنْزَلُ عَلَيْهِ قَالَ فَمَسَحَ عَنْهُ الرُّحَضَاءَ، فَقَالَ: أَيْنَ السَّائِلُ وَكَأَنَّهُ حَمِدَهُ؛ فَقَالَ: إِنَّهُ لاَ يَأْتِي الْخَيْرُ بِالشَّرِّ، وَإِنَّ مِمَّا يُنْبِتُ الرَّبِيعُ يَقْتُلُ أَوْ يُلِمُّ، إِلاَّ آكِلَةَ الْخَضْرَاءِ، أَكَلَتْ حَتَّى إِذَا امْتَدَّتْ خَاصِرَتَاهَا اسْتَقْبَلَتْ عَيْنَ الشَّمْسِ، فَثَلَطَتْ وَبَالَتْ وَرَتَعَتْ، وَإِنَّ هذَا الْمَالَ خَضِرَةٌ حُلْوَةٌ، فَنِعْمَ صَاحِبُ الْمُسْلِمِ مَا أَعْطَى مِنْهُ الْمِسْكِينَ وَالْيَتِيمَ وَابْنَ السَّبِيلِ أَوْ كَمَا قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: وَإِنَّهُ مَنْ يَأْخُذُهُ بِغَيْرِ حَقِّهِ كَالَّذِي يَأْكُلُ وَلاَ يَشْبَعُ، وَيَكُونُ شَهِيدًا عَلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

626. Hadis Ebu Seida el-Hudrija, r.a., gdje stoji da je ispričao: „Jednog dana je Vjerovjesnik, s.a.v.s., sjeo na minber, a mi smo posijedali oko njega, te on reče: 'Ono čega se plašim za vas poslije mene je to što će vam se otvoriti dunjalučki ukrasi i ljepote.' Tada neki čovjek upita: 'Allahov Poslaniče, da li sa tim dobrima dolazi i zlo?' Pošto je Poslanik, s.a.v.s., malo zašutio, tom čovjeku bi prigovoreno: 'Šta je s tobom, govoriš

Poslaniku, a on tebi ne govori ništa.' Tada smo vidjeli kako mu se spušta objava i on obrisa znoj, pa reče: 'Gdje je onaj koji je pitao?' Kao da ga je pohvalio, pa reče: 'Dobro ne donosi zlo. Od onoga što proklijava i što ga donosi proljeće, neko biva usmrćen, a nekom izaziva bol. Osim onoga ko jede el-hadra, pojede ga i toliko da mu se rašire bokovi, a potom se okrene samom suncu, pa balega, mokri i opet pase s uživanjem. Dunjalučko dobro je zeleno i slatko, pa divan je njegov vlasnik musliman koji udijeljuje pukom siromahu, siročetu, putniku...' ili kao što je Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'A imovina koju čovjek bespravno ugrabi, sliči onome što jede, ali ne može da se zasiti i ona će biti svjedok protiv njega na Sudnjem danu.'"

O vrijednosti suzdržavanja i strpljivosti

حديث أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رضي الله عنه، أَنَّ نَاسًا مِنَ الأَنْصَارِ، سَأَلُوا رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، فَأَعْطَاهُمْ، ثُمَّ سَأَلُوهُ فَأَعْطَاهُمْ، حَتَّى نَفِدَ مَا عِنْدَهُ، فَقَالَ: مَا يَكُونُ عِنْدِي مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ أَدَّخِرَهُ عَنْكُم، وَمَنْ يَسْتَعْفِفْ يُعِفَّهُ اللهُ، وَمَنْ يَسْتَغْنِ يُغْنِهِ اللهُ، وَمَنْ يَتَصَبَّرْ يُصَبِّرْهُ اللهُ، وَمَا أُعْطِيَ أَحَدٌ عَطَاءً خَيْرًا وَأَوْسَعَ مِنَ الصَّبْرِ

627. Hadis Ebu Seida el-Hudrija, r.a., gdje stoji da su neki ensarije tražili od Poslanika, s.a.v.s., pa im je on dao, pa su ponovo tražili i on im je opet dao sve dok nije dao sve ono što je imao kod sebe, a zatim reče: 'Što dobara budem imao, neću ih od vas kriti. Ko se suzdrži od tražnje, Allah će ga pomoći, ko bude nastojao da bude neovistan, Allah će ga učiniti neovisnim, ko se bude strpio, Allah će ga učiniti izdržljivim. Nikom nije dato ništa bolje i obuhvatnije od strpljivosti.'"

O zadovoljstvu

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: اللَّهُمَّ ارْزُقْ آلَ مُحَمَّدٍ قُوتًا

628. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je govorio: 'Allahu moj, podari Muhammedovoj porodici onoliko koliko im je potrebno da prežive.'“

O davanju onome ko traži na ružan način

حديث أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه، قَالَ: كُنْتُ أَمْشِي مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، وَعَلَيْهِ بُرْدٌ نَجْرَانِيٌّ غَلِيظُ الْحَاشِيَةِ، فَأَدْرَكَهُ أَعْرَابِيٌّ، فَجَذَبَهُ جَذْبَةً شَدِيدَةً، حَتَّى نَظَرْتُ إِلَى صَفْحَةِ عَاتِقِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَدْ أَثَّرَتْ بِهِ حَاشِيَةُ الرِّدَاءِ مِنْ شِدَّةِ جَذْبَتِهِ، ثُمَّ قَالَ: مُرْ لِي مِنْ مَالِ اللهِ الَّذِي عِنْدَكَ؛ فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ، فَضَحِكَ، ثُمَّ أَمَرَ لَهُ بِعَطَاءٍ

629. Hadis Enesa b. Malika, r.a., gdje stoji da je kazao: „Išao sam s Poslanikom, s.a.v.s., a na njemu je bio grubi jemenski ogrtač. Sustigao ga je neki beduin, povukao Poslanika, s.a.v.s., za ogrtač toliko jako da sam vidio tragove na jednoj strani Poslanikova vrata. Grubi ogrtač je ostavio traga koliko je jako potegnut, a zatim rekao: 'Naredi da mi se da nešto od Allahovog imetka što je kod tebe.' Poslanik, s.a.v.s., se okrenuo i naredio da mu se da nešto.“

حديث الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ رضي الله عنه، قَالَ: قَسَمَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم أَقْبِيَةً، وَلَمْ يُعْطِ مَخْرَمَةَ مِنْهَا شَيْئًا، فَقَالَ مَخْرَمَةُ: يَا بُنَيِّ انْطَلِقْ بِنَا إِلَى رَسُولِ اللهِ

صلى الله عليه وسلم فَانْطَلَقْتُ مَعَهُ، فَقَالَ: ادْخُلْ فَادْعُهُ لِي، قَالَ فَدَعَوْتُهُ لَهُ فَخَرَجَ إِلَيْهِ وَعَلَيْهِ قَبَاءٌ مِنْهَا، فَقَالَ: خَبَأْنَا هذَا لَكَ قَالَ: فَنَظَرَ إِلَيْهِ، فَقَالَ: رَضِيَ مَخْرَمَةُ

630. Hadis Misvera b. Mahreme, gdje stoji daje kazao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je podijelio plijen, a Mahremi nije dao ništa, te mi je on rekao: 'Sinko, pođimo kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s.' te smo pošli. Kada smo stigli, rekao mi je: 'Uđi i pozovi ga u moje ime.' Ja sam ušao i pozvao ga za njega. Poslanik, s.a.v.s., je izašao, a na sebi je imao kaba'[76] te je rekao: 'Sačuvali smo je za tebe.' Mahreme je pogedao i rekao: 'Mahreme je zadovoljan.'"

Darivanje onome za čiji iman se bojimo

حديث سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ، قَالَ: أَعْطَى رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم رَهْطًا وَأَنَا جَالِسٌ فِيهِمْ، قَالَ: فَتَرَكَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم مِنْهُمْ رَجُلاً لَمْ يُعْطِهِ، وَهُوَ أَعْجَبُهُمْ إِلَيَّ، فَقُمْتُ إِلَى رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم، فَسَارَرْتُهُ، فَقُلْتُ: مَا لَكَ عَنْ فُلاَنٍ وَاللهِ إِنِّي لأُرَاهُ مُؤْمِنًا قَالَ: أَوْ مُسْلِمًا قَالَ: فَسَكَتُّ قَلِيلاً؛ ثُمَّ غَلَبَنِي مَا أَعْلَمُ فِيهِ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ مَا لَكَ عَنْ فُلاَنٍ وَاللهِ إِنِّي لأُرَاهُ مُؤْمِنًا قَالَ: أَوْ مُسْلِمًا قَالَ: فَسَكَتُّ قَلِيلاً، ثُمَّ غَلَبَنِي مَا أَعْلَمُ فِيهِ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ مَا لَكَ عَنْ فُلاَنٍ وَاللهِ إِنِّي لأُرَاهُ مُؤْمِنًا قَالَ: أَوْ مُسْلِمًا فَقَالَ: إِنِّي لأُعْطِي الرَّجُلَ، وَغَيْرُهُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْهُ، خَشْيَةَ أَنْ يُكَبَّ فِي النَّارِ عَلَى وَجْهِهِ

631. Hadis Sa'da b. Ebi Vekkasa, r.a., gdje stoji da je kazao: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je podijelio nešto imetka grupi ljudi,

76 Kada škrtica pokuša udijeliti sadaku i izvući ruke ispod košulje, one se zaustave na grudima, odnosno vratu, gdje je najtiješnje, dok se darežljivcu košulja širom otvara i on izvlači svoju ruku bez problema kroz otvor za glavu.

a ja sam bio među njima. Ostavio je jednog čovjeka i nije mu dao ništa. Taj čovjek mi se od sviju njih najviše dopadao. Ja sam ga pratio i rekao mu: 'Šta se desilo te nisi dao tom čovjeku? Tako mi Allaha, ja ga smatram vjernikom!' Poslanik reče: 'Ili muslimanom?' Malo sam zašutio, pa me je ponovo natjeralo ono što sam o njemu znao, te rekoh: 'Allahov Poslaniče, šta se desilo te nisi dao tom čovjeku? Tako mi Allaha, ja ga smatram vjernikom?' 'Ili muslimanom?' ponovo reče Poslanik. Malo sam zašutio, pa me je ponovo natjeralo ono što sam o njemu znao, te rekoh: 'Allahov Poslaniče, šta se desilo te nisi dao tom čovjeku? Tako mi Allaha, ja ga smatram vjernikom?' 'Ili muslimanom?' ponovo reče Poslanik, pa dodade: 'Ja nekada dam nekom čovjeku, a drugi mi je draži od njega, bojeći se da on ne bude bačen u Vatru svojim licem.'"

Davanje radi pridobijanja nečijeg srca za islam

حديث أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّ نَاسًا مِنَ الأَنْصَارِ قَالُوا لِرَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم، حِينَ أَفَاءَ اللهُ عَلَى رَسُولِهِ صلى الله عليه وسلم مِنْ أَمْوَالِ هَوَازِنَ مَا أَفَاءَ فَطَفِقَ يُعْطِي رِجَالاً مِنْ قُرَيْشٍ الْمِائَةَ مِنَ الإِبِلِ؛ فَقَالُوا: يَغْفِرُ اللهُ لِرَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم يُعْطِي قُرَيْشًا وَيَدَعُنَا، وَسُيُوفُنَا تَقْطُرُ مِنْ دِمَائِهِمْ قَالَ أَنَسٌ: فَحُدِّثَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم بِمَقَالَتِهِمْ، فَأَرْسَلَ إِلَى الأَنْصَارِ فَجَمَعَهُمْ فِي قُبَّةٍ مِنْ أَدَمٍ، وَلَمْ يَدْعُ مَعَهُمْ أَحَدًا غَيْرَهُمْ، فَلَمَّا اجْتَمَعُوا جَاءَهُمْ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم، فَقَالَ: مَا كَانَ حَدِيثٌ بَلَغَنِي عَنْكُمْ قَالَ لَهُ فُقَهَاؤُهُمْ: أَمَّا ذَوو آرَائِنَا يَا رَسُولَ اللهِ فَلَمْ يَقُولوا شَيْئًا، وَأَمَّا أُنَاسٌ مِنَّا حَدِيثَةٌ أَسْنَانُهُمْ، فَقَالُوا: يَغْفِرُ اللهُ لِرَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم يُعْطِي قُرَيْشًا وَيَتْرُكُ الأَنْصَارَ، وَسُيُوفُنَا تَقْطُرُ مِنْ دِمَائِهِمْ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: إِنِّي لأُعْطِي رِجَالاً حَدِيثٌ عَهْدُهُمْ بِكُفْرٍ،

أَمَا تَرْضَوْنَ أَنْ يَذْهَبَ النَّاسُ بِالأَمْوَالِ، وَتَرْجِعُونَ إِلَى رِحالِكُمْ بِرَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم فَوَاللهِ مَا تَنْقَلِبُونَ بِهِ، خَيْرٌ مِمَّا يَنْقَلِبُونَ به قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللهِ قَدْ رَضِينَا فَقَالَ لَهُمْ: إِنَّكُمْ سَتَرَوْنَ بَعْدِي أَثَرَةً شَدِيدَةً، فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوُا اللهَ وَرَسُولَهُ صلى الله عليه وسلم عَلَى الْحَوْضِ قَالَ أَنَسٌ: فَلَمْ نَصْبِرْ

632. Hadis Enesa b. Malika, r.a., gdje stoji da su neki ljudi ensarije kazali Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., onda kada mu je Allah dao da zaplijeni što je zaplijenio od plemena Havazin i kada je nekim ljudima iz Kurejša dao i po sto deva: „Allah neka oprosti Poslaniku, Kurejšijama daje, a nas ostavlja, a s naših sablji još kapa njihova krv.'[77] Poslanika, s.a.v.s., je to pogodilo, te je pozvao ensarije i sakupio ih u šator od kože. Nije dozvolio da iko osim ensarija bude tu. Kada su se okupili, Poslanik, s.a.v.s., je došao i rekao im: 'Šta ste to kazali te je došlo do mene?' Mudri od njih su kazali: 'Allahov Poslaniče, naši ugledni i umni ljudi nisu ništa kazali, to su kazali naši mladići, kazali su: Allah neka oprosti Poslaniku, Kurejšijama daje, a nas ostavlja, a s naših sablji još kapa njihova krv.' Poslanik je na to odgovorio: 'Ja dajem to ljudima koji su skoro napustili nevjerstvo. Zar niste zadovoljni da ljudi odu svojim kućama sa svojim imetkom, a vi se vratite s Allahovim Poslanikom, ono s čime se vi vraćate je bolje od onoga s čime se oni vraćaju.' Ensarije su odgovorili: 'Da, Allahov Poslaniče!' Poslanik im još reče: 'Vi ćete poslije mene vidjeti žestoku sebičnost, pa se strpite dok se ne susretnete s Allahom i Poslanikom, s.a.v.s., kod havda, džennetskog vrela.' Pa se nismo strpili."

حديث أَنَسٍ رضي الله عنه، قَالَ: دَعَا النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم الأَنْصَارَ، فَقَالَ: هَلْ فِيكُمْ أَحَدٌ مِنْ غَيْرِكُمْ قَالوا: لاَ، إِلاَّ ابْنُ أُخْتٍ لَنَا؛ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: ابْنُ أُخْتِ الْقَوْمِ مِنْهُمْ

633. Hadis Enesa, r.a., gdje stoji: „Allahov Poslanik, s.a.v.s.,

77 Ovdje se misli na dobrovoljni post.

je pozvao ensarije i rekao im: 'Ima li među vama iko da nije ensarija?' Odgovorili su: 'Nema, osim jedan naš sestrić.' Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Sestrić je od naroda svojih daidža.'"

حديث أَنَسٍ رضي الله عنه، قَالَ: قَالَتِ الأَنْصَارُ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ، وأَعْطى قُرَيْشًا: وَاللهِ إِنَّ هذَا لَهُوَ الْعَجَبُ، إِنَّ سُيُوفَنَا تَقْطُرُ مِنْ دِمَاءِ قُرَيْشٍ، وَغَنَائِمُنَا تَرَدُّ عَلَيْهِمْ فَبَلَغَ ذلِكَ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم، فَدَعَا الأَنْصَارَ قَالَ، فَقَالَ: مَا الَّذي بَلَغَنِي عَنْكُمْ وَكَانُوا لاَ يَكْذِبُونَ فَقَالُوا: هُوَ الَّذي بَلَغَكَ قَالَ: أَوَ لاَ تَرْضَوْنَ أَنْ يَرْجِعَ النَّاسُ بِالْغَنَائِمِ إِلَى بيُوتِهِمْ، وَتَرْجِعُونَ بِرَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم إِلَى بُيُوتِكُمْ لَوْ سَلَكَتِ الأَنْصَارُ وَادِيًا أَوْ شِعْبًا لَسَلَكْتُ وَادِيَ الأَنْصَارِ أَوْ شِعْبَهِمْ

634. Hadis Enesa, r.a., gdje stoji da je kazao: „Ensarije su na dan osvajanja Meke, kada je Kurejšijama dat ratni plijen, kazali: 'Tako nam Boga, ovo je čudno, s naših sablji još kapa kurejšijska krv, a naš plijen ide njima u ruke.' To je došlo do Poslanika, s.a.v.s., te je pozvao ensarije i rekao im: 'Šta je to došlo do mene?' Oni nisu lagali i kazali su mu šta je rečeno, pa je on kazao: 'Jeste li zadovoljni da se ljudi svojim kućama vrate sa svojim plijenom, a da se vi svojoj kući vratite s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s.? Ako bi enasrije krenuli u jednu dolinu ili jedan brežuljak, i ja bih krenuo za ensarijama u taj sokak ili taj brežuljak.'"

حديث أَنَسٍ رضي الله عنه، قَالَ: لَمَّا كَانَ يَوْمُ حُنَيْنٍ الْتَقَى هَوَازِنُ، وَمَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم عَشَرَةُ آلاَفٍ وَالطُّلَقَاءُ فَأَدْبَرُوا قَالَ: يَا مَعْشَرَ الأَنْصَارِ قَالُوا: لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللهِ وَسَعْدَيْكَ لَبَّيْكَ، نَحْنُ بَيْنَ يَدَيْكَ فَنَزَلَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم، فَقَالَ: أَنَا عَبْدُ اللهِ وَرَسُولُهُ فَانْهَزَمَ الْمُشْرِكُونَ، فَأَعْطَى الطُّلَقَاءَ وَالْمُهَاجِرِينَ وَلَمْ يُعْطِ الأَنْصَارَ شَيْئًا فَقَالُوا؛ فَدَعَاهُمْ فَأَدْخَلَهُمْ فِي قُبَّةٍ، فَقَالَ: أَمَا تَرْضَوْنَ أَنْ يَذْهَبَ النَّاسُ بِالشَّاةِ وَالْبَعِيرِ وَتَذْهَبُونَ بِرَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم فَقَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه

وسلم: لَوْ سَلَكَ النَّاسُ وَادِيًا وَسَلَكَتِ الأَنْصَارُ شِعْبًا لاَخْتَرْتُ شِعْبَ الأَنْصَارِ

635. Hadis Enesa, r.a., gdje stoji da je kazao: „Na dan Bitke na Hunejnu kada se Poslanik, s.a.v.s., sukobio s Havazinom, s njim je bilo deset hiljada ljudi i oslobođenici (ljudi koji su pošli iz oslobođene Mekke), a koji su pobjegli. Tada je Poslanik, s.a.v.s., pozvao ensarije: 'O skupino ensarija!' 'Odazivamo ti se, Allahov Poslaniče, odazivamo, pred tobom smo!' Poslanik, s.a.v.s., je došao i rekao: 'Ja sam Allahov rob i Njegov poslanik.' Nakon toga je Allah porazio mušrike, pa je Poslanik, s.a.v.s., sav ratni plijen dao muhadžirima i oslobođenicima, a ensarijama nije dao ništa. Oni su na to prigovorili, pa ih je Poslanik pozvao, okupio ih pod šator i kazao im: 'Jeste li zadovoljni da drugi ljudi odu s ovcama i kamilama, a vi da se vratite s Allahovim Poslanikom?' Još dodade: 'Ako bi ostali ljudi krenuli dolinom, a ensarije krenuli drugim brežuljkom, ja bih krenuo za ensarijama.'"

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَاصِمٍ، قَالَ: لَمَّا أَفَاءَ اللهُ عَلَى رَسُولِهِ صلى الله عليه وسلم يَوْمَ حُنَيْنٍ قَسَمَ فِي النَّاسِ فِي الْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَلَمْ يُعْطِ الأَنْصَارَ شَيْئًا؛ فَكَأَنَّهُمْ وَجَدُوا، إِذْ لَمْ يُصِبْهُمْ مَا أَصَابَ النَّاسَ، فَخَطَبَهُمْ فَقَالَ: يَا مَعْشَرَ الأَنْصَارِ أَلَمْ أَجِدْكُمْ ضُلاَّلاً فَهَدَاكُمُ اللهُ بِي، وَكُنْتُمْ مُتَفَرِّقِينَ فَأَلَّفَكُمُ اللهُ بِي، وَعَالَةً فَأَغْنَاكُمُ اللهُ بِي كلَّما قَالَ شَيْئًا، قَالُوا: اللهُ وَرَسُولُهُ أَمَنُّ؛ قَالَ: مَا يَمْنَعُكُمْ أَنْ تُجِيبُوا رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ، كُلَّما قَالَ شَيْئًا، قَالُوا: اللهُ وَرَسُولُهُ أَمَنُّ قَالَ: لَوْ شِئْتُمْ قُلْتُمْ: جِئْتَنَا كَذَا وَكَذَا، أَتَرْضَوْنَ أَنْ يَذْهَبَ النَّاسُ بِالشَّاةِ وَالْبَعِيرِ وَتَذْهَبُونَ بِالنَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم إِلَى رِحَالِكُمْ لَوْلاَ الْهِجْرَةُ لَكُنْتُ امْرءًا مِنَ الأَنْصَارِ، وَلَوْ سَلَكَ النَّاسُ وَادِيًا وَشِعْبًا لَسَلَكْتُ وَادِيَ الأَنْصَارِ وَشِعْبَهَا، الأَنْصَارُ شِعَارٌ وَالنَّاسُ دِثَارٌ، إِنَّكُمْ سَتَلْقَوْنَ بَعْدِي أُثْرَةً فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي عَلَى الْحَوْضِ

636. Hadis Abdullaha b. Zejda b. Asima, r.a., gdje stoji: „Nakon što je Uzvišeni Allah podario veliki plijen Svom Vje-

rovjesniku, s.a.v.s., na Hunejnu, Poslanik je podijelio ratni plijen želeći time pridobiti srca novopridošlih muslimana, ne dajući ništa ensarijama. Njih kao da je pogodilo to što su ostali ljudi dobili, a oni nisu ništa, te im se Poslanik obratio: „Ensarije, zar niste bili u zabludi, pa vas je Allah uputio sa mnom, bili ste razjedinjeni, pa je On ujedinio vaša srca samnom, bili ste siromasi, pa vas je Allah obogatio samnom?" Kada bi svaku od ovih riječi kazao, oni bi odgovorili: 'Allahu i Poslaniku pripada najveća zasluga.' Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Da ste htjeli, mogli biste kazati: 'Došao si nam takav i takav! Jeste li zadovoljni da ljudi odu svojim kućama sa ovcama i devama, a vi sa vašim Vjerovjesnikom kući? Da nije hidžre, i ja bih bio jedan od ensarija. Kada bi svi ljudi krenuli jednom dolinom, ili jednim planinskim tijesnacem, ja bih krenio dolinom i tijesnacem kuda bi pošli ensarije. Ensarije su potkošulje, a ostali ljudi košulje. Vi ćete poslije mene vidjeti sebičnost, pa se strpite dok me ne susretnete kod Havda.'"[78]

حديث عَبْدِ الله بْنِ مَسْعُودٍ رضي الله عنه، قَالَ: لَمَّا كَانَ يَوْمُ حُنَيْنٍ آثَرَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم أُنَاسًا فِي الْقِسْمَةِ فَأَعْطَى الأَقْرَعَ بْنَ حَابِسٍ مِائَةً مِنَ الإِبِلِ، وَأَعْطَى عُيَيْنَةَ مِثْلَ ذلِكَ، وَأَعْطَى أُنَاسًا مِنْ أَشْرَافِ الْعَرَبِ، فَآثَرَهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْقِسْمَةِ؛ قَالَ رَجُلٌ: وَاللهِ إِنَّ هذِهِ الْقِسْمَةَ مَا عُدِلَ فِيهَا، وَمَا أُرِيدَ بِهَا وَجْهُ اللهِ فَقُلْتُ: وَاللهِ لأُخْبِرَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم، فَأَتَيْتُهُ فَأَخْبَرْتُهُ، فَقَالَ: فَمَنْ يَعْدِلُ إِذَا لَمْ يَعْدِلِ اللهُ وَرَسُولُهُ رَحِمَ اللهُ مُوسَى، قَدْ أُوذِيَ بِأَكْثَرَ مِنْ هذَا فَصَبَرَ

637. Hadis Abdullaha b. Mes'uda, r.a., gdje stoji da je kazao: „Nakon Bitke na Hunejnu, Poslanik, s.a.v.s., je privilegovao neke ljude u podjeli ratnog plijena, te je Akre'a b. Habisu dao sto deva, Ujejni je dao isto toliko, dao je uglednim Arapima. Toga dana im je ukazao privilegiju u podjeli plijena. Neki od ljudi je tada rekao: 'Tako mi Allaha, ovakva podjela nije pravedna niti se njome želi Allahovo zadovoljstvo.' Rekoh:

78 Odnosno, da ti uskrati nafaku.

'Tako mi Allaha, obavijest ću Allahovog Poslanika, s.a.v.s.,' te sam mu došao i ispričao mu, a Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Ko će biti pravedan ako nisu pravedni Allah i Njegov Poslanik? Allah se smilovao Musau, uznemiravan je sa većim stvarima od ovih pa se strpio.'“[79]

O spominjanju haridžija i njihovih osobina

حديث جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ، قَالَ: بَيْنَمَا رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقْسِمُ غَنِيمَةً بِالْجِعْرَانَةِ، إِذْ قَال لَهُ رَجُلٌ: اعْدِلْ فَقَالَ لَهُ: شَقِيتُ إِنْ لَمْ أَعْدِلْ

638. Hadis Džabira b. Abdullaha, r.a., gdje stoji da je kazao: „Dok je Allahov Poslanik, s.a.v.s., dijelio ratni plijen u el-Dži'rani, neki čovjek reče: 'Budi pravedan!' 'Propao i izgubio ako nisam pravedan!' reče Poslanik, s.a.v.s.“

حديث أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رضي الله عنه، قَالَ: بَعَثَ عَلِيٌّ رضي الله عنه إِلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم بِذُهَيْبَةٍ فَقَسَمَهَا بَيْنَ الأَرْبَعَةِ، الأَقْرَعِ بْنِ حَابِسٍ الْحَنْظَلِيِّ ثُمَّ الْمُجَاشِعِيِّ، وَعُيَيْنَةَ بْنِ بَدْرٍ الْفَزَارِيِّ، وَزَيْدٍ الطَّائِيِّ، ثُمَّ أَحَدِ بَنِي نَبْهَانَ، وَعَلْقَمَةَ بْنِ عُلاَثَةَ الْعَامِرِيِّ، ثُمَّ أَحَدِ بَنِي كِلاَبٍ؛ فَغَضِبَتْ قُرَيْشٌ وَالأَنْصَارُ قَالُوا: يُعْطِي صَنَادِيدَ أَهْلِ نَجْدٍ وَيَدَعُنَا قَالَ: إِنَّمَا أَتَأَلَّفُهُمْ فَأَقْبَلَ رَجُلٌ غَائِرُ الْعَيْنَيْنِ، مُشْرِفُ الْوَجْنَتَيْنِ، نَاتِىءُ الْجَبِينِ، كَثُّ اللِّحْيَةِ، مَحْلُوقٌ، فَقَالَ: اتَّقِ اللهَ يَا مُحَمَّدُ فَقَالَ: مَنْ يُطِعِ اللهَ إِذَا عَصَيْتُ أَيَأْمَنُنِي اللهُ عَلَى أَهْلِ الأَرْضِ وَلاَ تَأْمَنُونَنِي فَسَأَلَهُ رَجُلٌ قَتْلَهُ، أَحْسِبُهُ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ، فَمَنَعَهُ فَلَمَّا وَلَّى، قَالَ: إِنَّ مِنْ ضِئْضِئِي هذَا أَوْ فِي عَقِبِ هذَا قَوْمٌ يَقْرَءُونَ الْقُرْآنَ لاَ يُجَاوِزُ حَنَاجِرَهُمْ، يَمْرُقُونَ مِنَ الدِّينِ مُرُوقَ السَّهْمِ مِنَ الرَّمِيَّةِ،

79 Vrsta odjeće koju su nosili stranci, kaže se da je to i komad odjeće koji se oblači preko druge odjeće.

يَقْتُلُونَ أَهْلَ الإِسْلاَمِ، وَيَدعُونَ أَهْلَ الأَوْثَانِ، لَئِنْ أَنَا أَدْرَكْتُهُمْ لأَقْتُلَنَّهُمْ قَتْلَ عَادٍ

639. Hadis Ebu Seida el-Hudrija, r.a., gdje stoji: „Alija, r.a., poslao je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., nešto zlata, te ga je Poslanik, s.a.v.s., podijelio četverici ljudi, Akre'u b. Habisu, Hanzaliji, Mudžašiji i Ujejnu b. Benu Fezariju, Zejdu Taijju, jednom od potomaka Nebhana i Alkami b. Ullasi el-Amiriji i jednom od potomaka Kilaba. Kurejšije i ensarije su se zbog toga naljutili i kazali: 'Daje prvacima Nedžda, a nas izbjegava.' Poslanik, s.a.v.s. reče: 'Ja samo želim pridobiti njihova srca.' Tada dođe neki čovjek, upalih očiju, visokih očnih jagodica, isturena čela, guste kovrdžave i kratke brade, te reče: 'Boj se Allaha, Muhammede.' Poslanik, s.a.v.s., mu reče: 'Pa ko će se pokoravati Allahu, ako mu ja griješim? Zar da mi On povjeri ljude na Zemlji, a ti u mene nemaš povjerenja?' Neki čovjek, mislim da je to bio Halid b. Velid je tražio od Poslanika, s.a.v.s., dozvolu da ga ubije, ali Poslanik to zabrani, a nakon što se čovjek okrenu, Poslanik reče: 'Od potomaka ovog, ili nakon ovoga, doći će ljudi koji će učiti Kur'an, a on neće prelaziti njihove grkljane. Oni će izlaziti iz vjere kao što strijela prostrijeli ulovljenu životinju. Ubijat će muslimane, a ostavljati idolopoklonike. Ako ja dočekam njihovo vrijeme, sigurno ću ih poubijati kao što je narod Ad uništen.'"

حديث أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، قَالَ: بَعَثَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِب رضي الله عنه، إِلَى رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم، مِنَ الْيَمَنِ بِذُهَيْبَةٍ فِي أَدِيمٍ مَقْرُوظٍ؛ لَمْ تُحَصَّلْ مِنْ تُرَابِهَا، قَالَ: فَقَسَمَهَا بَيْنَ أَرْبَعَةِ نَفَرٍ: بَيْنَ عُيَيْنَةَ بْنِ بَدْرٍ، وَأَقْرَعَ بْنِ حَابِسٍ، وَزَيْدِ الْخَيْلِ، وَالرَّابِعُ إِمَّا عَلْقَمَةُ وَإِمَّا عَامِرُ بْنُ الطُّفَيْلِ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِهِ: كُنَّا نَحْنُ أَحَقَّ بِهذَا مِنْ هؤُلاَءِ قَالَ: فَبَلَغَ ذلِكَ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم، فَقَالَ: أَلاَ تَأْمَنُونِي وَأَنَا أَمِينُ مَنْ فِي السَّمَاءِ، يَأْتِينِي خَبَرُ السَّمَاءِ صَبَاحًا وَمَسَاءً قَالَ: فَقَامَ رَجُلٌ غَائِرُ الْعَيْنَيْنِ، مُشْرِفُ الْوَجْنَتَيْنِ، نَاشِزُ الْجَبْهَةِ، كَثُّ اللِّحْيَةِ، مَحْلُوقُ الرَّأْسِ، مُشَمَّرُ

الإِزَارِ؛ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ اتَّقِ اللهَ قَالَ: وَيْلَكَ أَوَلَسْتُ أَحَقُّ أَهْلِ الأَرْضِ أَنْ يَتَّقِيَ اللهَ قَالَ: ثُمَّ وَلَّى الرَّجُلُ قَالَ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ: يَا رَسُولَ اللهِ أَلاَ أَضْرِبُ عُنُقَهُ قَالَ: لا، لَعَلَّهُ أَنْ يَكُونَ يُصَلِّي فَقَالَ خَالِدٌ: وَكَمْ مِنْ مُصَلٍّ يَقُولُ بِلِسَانِهِ مَا لَيْسَ فِي قَلْبِهِ قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: إِنِّي لَمْ أُومَرْ أَنْ أَنْقُبَ قُلُوبَ النَّاسِ، وَلاَ أَشُقَّ بُطُونَهُمْ قَالَ: ثُمَّ نَظَرَ إِلَيْهِ، وَهُوَ مُقَفٍّ، فَقَالَ: إِنَّهُ يَخْرُجُ مِنْ ضِئْضِئِي هذَا قَوْمٌ يَتْلُونَ كِتَابَ اللهِ رَطْبًا، لاَ يُجَاوِزُ حَنَاجِرَهُمْ، يَمْرُقُونَ مِنَ الدِّينِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنَ الرَّمِيَّةِ وَأَظُنُّهُ قَالَ: لَئِنْ أَدْرَكْتُهُمْ لأَقْتُلَنَّهُمْ قَتْلَ ثَمُودَ

640. Hadis Ebu Seida el-Hudrija, r.a., gdje stoji da je ispričao: „Alija b. Ebi Talib, r.a., je poslao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., iz Jemena komad zlata koji bijaše u koži štavljenoj lišćem mimoze, a još ne bješe odvojen od zlatne prašine. Podijelio ga je među četvericom: Ujejnom b. Bedrom, Akreom b. Habisom, Zejdom Hajlom i četvrtim Alkamom ili Amrom b. Tufejlom. Na to jedan od njegovih drugova reče: ‘Mi smo preči od ovih da nam se to podijeli.’ To je došlo do Poslanika, s.a.v.s., pa je rekao: ‘Zar nemate povjerenja u mene, a ja sam Povjerenik Onoga koji je na nebesima? Meni dolaze vijesti s nebesa jutrom i večerom?’

Tada ustade jedan čovjek, udubljenih očiju i izbačenih jagodica, visokog čela, guste brade, obrijane glave i zadignutog ogrtača i reče: ‘Allahov Poslaniče, boj se Allaha!’ Poslanik reče: ‘Teško tebi, zar ja nisam najpreči na Zemlji da se bojim Allaha?’ Čovjek se zatim udalji, a Halid b. Velid reče: ‘Poslaniče, hoću li mu odrubiti glavu?’ ‘Nemoj, možda on klanja,’ reče Poslanik. Halid dodade: ‘Koliko je klanjača koji jezicima izgovaraju ono što im nije u srcima.’ Poslanik na to odgovori: ‘Nije mi naređeno da zavirujem u ljudska srca niti da otvaram njihove utrobe,’ gledajući za njim dok je odlazio, te dodade: ‘Među potomcima ovog čovjeka pojavit će se oni koji će tečno učiti

Allahovu knjigu, ali ona neće prelaziti njihova grla. Izlazit će iz vjere kao što strijela prolazi kroz ulovljenu životinju.' Mislim da je još rekao: 'Ako ih dočekam, usmrtit ću ih kao što je uništen Semud.'"

حديث أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رضي الله عنه، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، يَقُولُ: يَخْرُجُ فِيكُمْ قَوْمٌ تَحْقِرُونَ صَلاَتَكُمْ مَعَ صَلاَتِهِمْ، وَصِيَامَكُمْ مَعَ صِيَامِهِمْ، وَعَمَلَكُمْ مَعَ عَمَلِهِمْ، وَيَقْرَءُونَ الْقُرْآنَ، لاَ يُجَاوِزُ حَنَاجِرَهُمْ، يَمْرُقُونَ مِنَ الدِّينِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنَ الرَّمِيَّةِ، يَنْظُرُ فِي النَّصْلِ فَلاَ يَرَى شَيْئًا، وَيَنْظُرُ فِي الْقِدْحِ فَلاَ يَرَى شَيْئًا، وَيَنْظُرُ فِي الرِّيشِ فَلاَ يَرَى شَيْئًا، وَيَتَمَارَى فِي الْفُوقِ

641. Hadis Ebu Seida el-Hudrija gdje stoji da je rekao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže: 'Među vama će se pojaviti jedna skupina ljudi, pa ćete svoj namaz omalovažavati u odnosu na njihov, omalovažavat ćete i vaš post u odnosu na njihov post i vaša djela u odnosu na njihova djela. Učit će Kur'an, ali on neće prelaziti njihove grkljane. Izlazit će iz vjere kao što strijela proleti kroz ubijenu životinju. Pa se pogleda u krilca strijele ali se ne nadje nikakvog traga, te posumnja u ispravnost luka."

حديث أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رضي الله عنه، قَالَ: بَيْنَمَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم، وَهُوَ يَقْسِمُ قَسْمًا، أَتَاهُ ذُو الْخُوَيْصِرَةِ، وَهُوَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ اعْدِلْ فَقَالَ: وَيْلَكَ وَمَنْ يَعْدِلُ إِذَا لَمْ أَعْدِلْ قَدْ خِبْتَ وَخَسِرْتَ إِنْ لَمْ أَكُنْ أَعْدِلُ فَقَالَ عُمَرُ: يَا رَسُولَ اللهِ ائْذَنْ لِي فِيهِ، فَأَضْرِبَ عُنُقَهُ فَقَالَ: دَعْهُ، فَإِنَّ لَهُ أَصْحَابًا يَحْقِرُ أَحَدُكُمْ صَلاَتَهُ مَعَ صَلاَتِهِمْ، وَصِيَامَهُ مَعَ صِيَامِهِمْ، يَقْرَءُونَ الْقُرْآنَ، لاَ يُجَاوِزُ تَرَاقِيَهُمْ، يَمْرُقُونَ مِنَ الدِّينِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنَ الرَّمِيَّةِ، يُنْظَرُ إِلَى نَصْلِهِ، فَلاَ يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ؛ ثُمَّ يُنْظَرُ إِلَى رِصَافِهِ، فَلاَ يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ؛ ثُمَّ يُنْظَرُ إِلَى نَضِيِّهِ، وَهُوَ قِدْحُهُ، فَلاَ يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ، ثُمَّ يُنْظَرُ إِلَى قُذَذِهِ،

فَلاَ يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ؛ قَدْ سَبَقَ الفَرْثَ وَالدَّمَ؛ آيَتُهُمْ رَجُلٌ أَسْوَدُ، إِحْدَى عَضُدَيْهِ مِثْلُ ثَدْيِ الْمَرْأَةِ، أَو مِثْلُ الْبَضْعَةِ تَدَرْدَرُ وَيَخْرُجُونَ عَلَى حِينِ فُرْقَةٍ مِنَ النَّاسِ قَالَ أَبُو سَعِيدٍ: فَأَشْهَدُ أَنِّي سَمِعْتُ هذَا الْحَدِيثَ مِنْ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم، وَأَشْهَدُ أَنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ قَاتَلَهُمْ، وَأَنَا مَعَهُ، فَأَمَرَ بِذلِكَ الرَّجُلِ، فَالْتُمِسَ فَأُتِيَ بِهِ، حَتَّى نَظَرْتُ إِلَيْهِ عَلَى نَعْتِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم الَّذِي نَعَتَهُ

642. Hadis Ebu Seida el-Hudrija, r.a., gdje stoji da je kazao: „Dok smo bili kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i on dijelio plijen, došao je Zul-Huvajsire, čovjek iz Benu Temima, te rekao: 'Allahov Poslaniče, budi pravedan.' Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Teško tebi, ko je pravedan ako ja nisam? Propao i izgubio ako ja nisam pravedan.' Na to je Omer rekao: 'Allahov Poslaniče, dozvoli mi da mu odrubim glavu.' Poslanik je odgovorio: 'Pusti ga, on ima istomišljenike tako da ćete vi svoj namaz smatrati bezvrijednim u poređenju s njihovim, i svoj post u poređenju s njihovim i svoja ostala djela u poređenju s njihovim. Oni će učiti Kur'an, ali on neće prelaziti njihova grla. Izlazit će iz vjere kao što strijelica izlazi iz lovine. Lovac pogleda u gvozdeni vrh strelice, ali ne nađe nikakvog traga, onda na tijelo strijele i ne nađe nikakvog traga, a onda i na perke strijele i na njemu ništa ne nađe. Strijela je promakla kroz hranu i krv.[80] Njihov znak je crni čovjek čija se jedna mišica poput ženske dojke ili poput komada mesa, jako trese. Oni će se pojaviti kada dođe do razdora među ljudima.'" Ebu Seid nastavlja: „Ja svjedočim da sam ovaj hadis čuo od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a svjedočim i da je Alija, r.a., ratovao protiv njih i ja sam bio s njim. On je naredio da se potraži taj čovjek, i on je pronađen i doveden, te sam ja na njemu vidio ona svojstva po kojima ga je opisao Vjerovjesnik, s.a.v.s."

---

80 Ensarije su ovim aludirali da su Kurejšije skoro prihvatili islam i da nije bilo davno kada su se oni svojim sabljama borili protiv njih.

O podsticanju na borbu protiv haridžija

حديث عَلِيٍّ رضي الله عنه، قَالَ: إِذَا حَدَّثْتُكُمْ عَنْ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم، فَلأَنْ أَخِرَّ مِنَ السَّمَاءِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَكْذِبَ عَلَيْهِ، وَإِذَا حَدَّثْتُكُمْ فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ، فَإِنَّ الْحَرْبَ خَدْعَةٌ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، يَقُولُ: يَأْتِي فِي آخِرِ الزَّمَانِ قَوْمٌ، حُدَثَاءُ الأَسْنَانِ، سُفَهَاءُ الأَحْلاَمِ، يَقُولُونَ مِنْ خَيْرِ قَوْلِ الْبَرِيَّةِ، يَمْرُقُونَ مِنَ الإِسْلاَمِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنَ الرَّمِيَّةِ، لاَ يُجَاوِزُ إِيمَانُهُمْ حَنَاجِرَهُمْ، فَأَيْنَمَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاقْتُلُوهُمْ، فَإِنَّ قَتْلَهُمْ أَجْرٌ لِمَنْ قَتَلَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

643. Hadis Alije, r.a., gdje stoji da je kazao: „Kada vam nešto prenosim od Poslanika, s.a.v.s., draže bi mi bilo da budem spržen s nebesa nego da slažem na njega, a kada razgovaramo ovako među nama, onda je rat varka. Čuo sam Poslanika, s.a.v.s., da kaže: 'Pred kraj svijeta će se pojaviti ljudi, mladih godina i nezrelih umova. Govorit će poput najodabranijih stvorenja. Izaći će iz islama kao što strijela izađe iz lovine. Iman im neće prelaziti grkljane. Gdje god ih nađete, ubijajte ih, jer ćete za to imati nagradu na Sudnjem danu.'"

Haridžije su najgora stvorenja

حديث سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ عَنْ يُسَيْرِ بْنِ عَمْرٍو، قَالَ: قُلْتُ لِسَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ: هَلْ سَمِعْتَ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ فِي الْخَوَارِجِ شَيْئًا قَالَ: سَمِعْتُهُ يَقُولُ، وَأَهْوَى بِيَدِهِ قِبَلَ الْعِرَاقِ: يَخْرُجُ مِنْهُ قَوْمٌ يَقْرَءُونَ الْقُرْآنَ، لاَ يُجَاوِزُ تَرَاقِيَهُمْ، يَمْرُقُونَ مِنَ الإِسْلاَمِ مُرُوقَ السَّهْمِ مِنَ الرَّمِيَّةِ

644. Hadis Sehla b. Hunejfa, gdje stoji da je Jusr b. Amr kazao: „Obratio sam se Sehlu b. Hunejfu: 'Jesi li čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da govori šta o haridžijama?' 'Da,' odgovorio je, 'čuo sam ga da kaže, pokazujući rukom prema Iraku:

'Među njima će se pojaviti ljudi koji će učiti Kur'an ali on neće prelaziti njihova grla. Izaći će iz islama kao što strijela izađe iz lovine.'"

Uzimanje zekata je zabranjeno Poslaniku, s.a.v.s., i Benu Hašimu

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم يُؤْتَى بِالتَّمْرِ عِنْدَ صِرَامِ النَّخْلِ؛ فَيَجِيءُ هذَا بِتَمْرِهِ، وَهذَا مِنْ تَمْرِهِ، حَتَّى يَصِيرَ عِنْدَهُ كَوْمًا مِنْ تَمْرٍ فَجَعَلَ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ يَلْعَبَانِ بِذلِكَ التَّمْرِ؛ فَأَخَذَ أَحَدُهُمَا تَمْرَةً فَجَعَلَهَا فِي فِيهِ، فَنَظَرَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم فَأَخْرَجَهَا مِنْ فِيهِ، فَقَالَ: أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ آلَ مُحَمَّدٍ صلى الله عليه وسلم لاَ يَأْكُلُونَ الصَّدَقَةَ

645. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je kazao: „Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., su donošene datule prilikom branja hurmi. Svako je donosio svoje plodove, tako da je kod njega u džamiji bila gomila hurmi. Hasan i Husejn, r.a., su se počeli igrati s tim hurmama, a jedan od njih je uzeo jednu i stavio je usta. Poslanik, s.a.v.s., je to vidio, izvadio mu je iz usta i rekao: 'Zar ne znaš da Muhammedova porodica ne jede zekat.'"

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: إِنِّي لأَنْقَلِبُ إِلَى أَهْلِي فَأَجِدُ التَّمْرَةَ سَاقِطَةً عَلَى فِرَاشِي فَأَرْفَعُهَا لآكُلَهَا، ثُمَّ أَخْشَى أَنْ تَكُونَ صَدَقَةً فَأُلْقِيَهَا

646. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., kazao: „Vratim se svojim ukućanima i nađem hurmu koja je pala na moj dušek, dignem je da je pojedem, ali se pobojim da nije od sadake, pa je bacim."

حديث أَنَسٍ رضي الله عنه، قَالَ: مَرَّ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم بِتَمْرَةٍ مَسْقُوطَةٍ،

فَقَالَ: لَوْلاَ أَنْ تَكُونَ صَدَقَةً لأَكَلْتُها

647. Hadis Enesa, r.a., gdje stoji da je Poslanik, s.a.v.s., prošao pored hurme koja je bila pala, te je rekao: „Da se ne bojim da je od sadake, pojeo bih je.“

حديث أَنَسٍ رضي الله عنه، أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم أُتِيَ بِلَحْمٍ تُصُدِّقَ بِهِ عَلَى بَرِيرَةَ، فَقَالَ: هُوَ عَلَيْهَا صَدَقَةٌ، وَهُوَ لَنَا هَدِيَّةٌ

648. Hadis Enesa, r.a., gdje stoji da je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., donešen komad mesa koji je kao sadaka darivan Beriri, pa je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Njoj je to bila sadaka, a nama je poklon.“

حديث أُمِّ عَطِيَّةَ الأَنْصَارِيَّةِ، قَالَتْ: دَخَلَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم عَلَى عَائِشَةَ، فَقَالَ: هَلْ عِنْدَكُمْ شَيْءٌ فَقَالَتْ: لاَ إِلاَّ شَيْءٌ بَعَثَتْ بِهِ إِلَيْنَا نُسَيْبَةُ مِنَ الشَّاةِ الَّتِي بَعَثْتَ بِهَا مِنَ الصَّدَقَةِ فَقَالَ: إِنَّهَا قَدْ بَلَغَتْ مَحِلَّهَا

649. Hadis Ummu Atije el-Ensarija gdje stoji da je kazala: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je ušao kod Aiše i upitao je: 'Ima li šta?' Ona je odgovorila: 'Nema osim komad ovčijeg mesa koji nam je poslala Nusejba, a koji si ti njoj poslao kao sadaku. Poslanik, s.a.v.s., reče: 'To je došlo do svog mjesta.'“

حديث أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم، إِذَا أُتِيَ بِطَعَامٍ سَأَلَ عَنْهُ: أَهَدِيَّةٌ أَمْ صَدَقَةٌ فَإِنْ قِيلَ صَدَقَةٌ، قَالَ لأَصْحَابِهِ: كُلُوا، وَلَمْ يَأْكُلْ وَإِنْ قِيلَ هَدِيَّةٌ، ضَرَبَ بِيَدِهِ/ صلى الله عليه وسلم، فَأَكَلَ مَعَهُمْ

650. Hadis Ebu Hurejre, r.a., gdje stoji da je rekao: „Kada bi Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., bila donešena neka hrana, on bi upitao: 'Je li to poklon ili sadaka?' Ako bi bilo rečeno da je sadaka, onda bi kazao svojim prijateljima: 'Jedite,' a on nije jeo. A ako bi bilo rečeno da je poklon, udario bi rukama, pa bi jeo s njima.“

Dova za onoga ko donese sadaku

حديث عَبْدِ اللهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى، قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم، إِذَا أَتَاهُ قَوْمٌ بِصَدَقَتِهِمْ قَالَ: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى آلِ فُلاَنٍ، فَأَتَاهُ أَبِي بِصَدَقَتِهِ، فَقَالَ: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى آلِ أَبِي أَوْفَى

651. Hadis Abdullaha b. Ebi Eufa, gdje stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kada bi mu bio donešen zekat rekao: „Allahu moj, blagoslovi porodicu tog i tog.“ Moj otac mu je donio zekat, pa je rekao: „Allahu moj, blagoslovi porodicu Ebu Eufa.“

SADRŽAJ